SANCTISSIMI D. N. PII PP. IX.

EPISTOLA ENCYCLICA

DATA

DIE VIII. DECEMBRIS MDCCCLXIV.

AD OMNES CATHOLICOS ANTISTITES

UNACUM

SYLLABO PRÆCIPUORUM ÆTATIS NOSTRÆ ERRORUM

ET

ACTIS PONTIFICIS

EX QUIBUS EXCERPTUS EST SYLLABUS.

ACCEDIT

APPENDIX

ANTIQUIORA ET NOVISSIMA DOCUMENTA CONTINENS QUÆ AD EPISTOLAM ENCYCLICAM ET SYLLABUM REFERUNTUR.

RATISBONÆ, MDCCCLXV.
SUMPTIBUS, CHARTIS ET TYPIS FRIDERICI PUSTET,
S. SEDIS APOSTOL. TYPOGRAPHI.

Praktische liturgische Bücher

desselben Verlegers für den Privatgebrauch des hochw. Clerus aller Länder.

(Ausser den unten speciell bezeichneten Einbänden „wird auf Verlangen auch jede andere beliebte Einband- „gattung stets prompt und billig von mir besorgt und „sind in solchen Fällen nur die dafür zu leisten mög- „lichen Preise genau anzugeben. Die eigens für diese „Ausgaben gepressten, in reichem gothischen Style aus- „gearbeiteten Lederdecken und Beschläge nebst Schlies- „sen stehen auch apart zu Diensten.)

Livres Liturgiques illustrés

du même éditeur pour l'usage privé du clergé de tous les pays.

(Nous aurons toujours en magasin ou „ferons exécuter sur commande tous les „genres de reliure usités pour les livres „liturgiques. De plus nous pourrons tou- „jours offrir au public, pour nos éditions, „une reliure spéciale avec des dessins „mis en harmonie avec le style de la „publication elle-même.)

Breviarium Romanum etc. Cum additamentis novissimis. In Quarto. 4 vol. Cum Approbatione Congregationis S. Rituum.

	fl.	kr.	Thlr.	ngr.
Ausgabe I. Roth- und Schwarzdruck	22	30	— 14	—
„ II. Dasselbe mit 4 herrlich. Farbendrucktiteln	30	—	— 18	—
„ III. Dasselbe mit 4 herrlich. Farbendrucktiteln u. den gross. Vignett. der Hauptfeste colorirt	65	—	— 38	—
„ IV. Dasselbe mit 4 herrlich. Farbendruckt. u. sämmtl. Vignett., Initial. &c., col.	90	—	— 52	—

Einbände, die apart berechnet werden:

		fl.	kr.	Thlr.	ngr.
Nro. 1 in schwarz. glatt. Leder m. roth. Schnitt	n.	12	24	— 7	5
„ 2 „ „ „ „ „ Goldschnitt	n.	14	21	— 8	10
„ 3 „ chagrinirte Schafledercke mit Reliefpressung und Goldschnit	n.	18	40	—11	—
„ 4 „ rothe Saffiandecke mit Reliefpressung und Goldschnitt	n.	21	36	—13	—

Zu sämmtl. Einbänd. wird eine schützende Enveloppe beigegeb.)

Proprien hiezu, in 4 Theile getheilt, roth und schwarz:

	fl.	kr.	Thlr	ngr.
Chile	—	30	— —	10
England	1	48	— 1	—
Irland	1	12	— —	22½
Lima	—	30	— —	10
Mexico	2	12	— 1	10
Polen, Schweden, Russland	3	—	— 2	—
Portugal und Brasilien	3	—	— 2	—
Spanien	3	30	— 2	—
Trient	1	12	— —	22½
Ungarn	2	24	— 1	10
Franziskaner	4	48	— 2	20
Jesuiten	2	24	— 1	10

Unsere Ausgabe bietet reelle Vorzüge, welche ihr ganz allein eigen sind. a) **In liturgischer Beziehung**: „Den vollständigen Abdruck aller Psalmen bei sämmtlichen, in den Nocturnen mit eigenen Antiphonen versehenen Officien; genaue Tonangabe bei allen Psalmen, sowie unverkürzte Aufnahme aller Responsorien nach den Lectionen, desgleichen aller Capitel und Orationen; die stets in loco vorgenommene vollständige Einschaltung aller Commemorationen mit ihren Antiphonen, Versikeln und Orationen; den consequent durchgeführten Wiederabdruck aller Hymnen, sowohl bei Matutin und Laudes als bei den Vespern, sowie das Einrücken der Capitel und Responsoria brevia bei den Horen; eine gewiss überall willkommene Beigabe in der am Schlusse jeden Bandes angefügten Præparatio ad Missam et Gratiarum actio post Missam, wie solche in dieser reichhaltigen Weise bestimmt in keiner Brevier-Ausgabe sich findet etc." b) **In technischer Beziehung**: „Eine auch für schwache Augen gut leserliche, grössere Schrift in vorzüglichem Schwarz- und Rothdruck, auf starkem, satinirtem und nicht zu weissem Papiere mit würdigen Bildern, Vignetten und Initialen; Praktische Abgränzung der Absätze und hervorragende Rubrikschriften, wodurch namentlich beim Chorgebete möglichen Versehen vorgebeugt wird; neue Zeilenanfänge bei allen Antiphonen, Versikeln und Responsorien etc. etc."

No. I. Rouge et noir, texte encadré, 71 têtes de page et 146 initial. et vignet. gravées	50 Frs.
No. II. Le même avec 4 magnifiques frontispic. en couleurs	70 „
No. III. Le même avec 4 frontispices, et les têtes de page avec leurs initiales etc., enluminées à la main,	net 150 „
No. IV. Le même avec 4 frontispices, les têtes de page et toutes les vignettes et initial. à sujets etc., enluminées à la main,	net 200 „

Supplémens, en rouge et noir, divisés en 4 parties:

	Frs. net.	
Angleterre	4.00	„
Bois le-Duc	3,00	„
Breda sous presse		
Chili	1,00	„
Espagne	7.50	„
Harlem	3,00	„
Hongrie	5,00	„
Irlande	3,00	„
Lima	1,00	„
Mexique	4,50	„
Pologne, Suède, Russie	6,00	„
Portugal, Brésil	6,00	„
Ruremonde	2,00	„
Société de Jésus	5,00	„
Utrecht	3,00	„

Officium novum Immaculatæ Concept. en 4 part. 1,00 net.

Les Psaumes des Offices qui ont des Antiennes propres, ainsi que les Commémoraisons avec leurs Antiennes, leurs Versets et leurs Oraisons, les Hymnes des Laudes et Vêpres, et les ℟. br. des petites Heures y sont intégralement et toujours répétés. L'intonation des Psaumes est exactement indiquée; tous les Répons des Leçons sont en entier, de même que les Capitules et les Oraisons. Chaque volume se termine par la préparation à la messe et l'action de grâce après la messe. Les caractères sont parfaitement appropriés à l'usage du livre, et les blancs et interlignes sont partout ménagés avec une économie qui jette dans les pages toute la clarté possible. Les Antiennes, Versets et leurs Répons commencent toujours avec la ligne. Enfin il n'y a pas jusqu'au système de la pagination adopté qui n'offre un avantage réel etc.

SANCTISSIMI D. N. PII PP. IX.

EPISTOLA ENCYCLICA

DATA

DIE VIII. DECEMBRIS MDCCCLXIV.

AD OMNES CATHOLICOS ANTISTITES

UNACUM

SYLLABO PRÆCIPUORUM ÆTATIS NOSTRÆ ERRORUM

ET

ACTIS PONTIFICIS

EX QUIBUS EXCERPTUS EST SYLLABUS.

ACCEDIT

APPENDIX

ANTIQUIORA ET NOVISSIMA DOCUMENTA CONTINENS QUÆ AD EPISTOLAM ENCYCLICAM ET SYLLABUM REFERUNTUR.

RATISBONÆ, MDCCCLXV.
SUMPTIBUS, CHARTIS ET TYPIS FRIDERICI PUSTET,
S. SEDIS APOSTOL. TYPOGRAPHI.

Editores Romani Lectori.

Postquam in lucem editus est Syllabus propositionum, quas Ss. D. N. Pius PP. IX. in plerisque Pontificatus sui Actis, ceu praecipua aetatis nostrae errorum capita notaverat; nonnullis visum est operae pretium futurum, si una cum Syllabo illa ipsa documenta coniungerentur, et veluti unum corpus in vulgus prodirent. Raros enim totam illam tum Litterarum encyclicarum, tum Allocutionum multitudinem, in quibus Syllabi propositiones reprobantur, possidere credibile est: et tamen eas conferre omnino oportet, siqui verum sensum, in quo illae sententiae pontificia auctoritate perstringuntur, elicere velint.

Accedit etiam, quod ingens quaedam commotio perditorum hominum hanc sollemnem promulgationem subsecuta est: quippe quamvis et alias iidem errores proscripti fuissent, haec tamen uno ictu unoque tempore iacta in universos pontificia censura, mirum in modum ipsorum animos pupugit. Quapropter, cum reluctari adversus exploratam veritatem difficillimum sit, obscurare autem veritatem facillimum; hoc consuetum causae suae remedium poposcerunt, supremi Pontificis sententias pervertere, eiusque auctoritatem et magisterium in invidiam adducere. Quod iniquissimum pugnandi artificium per se satis opportunum simpliciorum animis captandis, eludetur sane, si pontificiae declarationes nativa se luce iis in primis se prodent, qui alios veritatem edocere officio suo tenentur.

Haec itaque animo nostro reputantes, tam facile opus, gratissimum bonis omnibus, necessarium vero aut valde utile iis qui curant animarum salutem, non esse ommittendum arbitrati sumus. Evulgamus igitur Syllabum editum die octava mensis Decembris, unaque cum illo Acta omnia pontificia, in quibus recensitae propositiones merito exploduntur. Qua in re, ut lectorum utilitati melius per nos consultum foret, unicuique propositioni subiecta est allegatio documenti pontificii, ad quod refertur, et paginae numerus in qua documentum initium sumit. Acta vero, quae subsequuntur, ordine ipso temporum, quo lata sunt, recensentur.

Editor Ratisbonensis Lectori.

Editioni Romanae Actorum, ex quibus excerptus est Syllabus praecipuorum nostrae aetatis errorum, deerat Epistola Encyclica Ss. D. N. Pii IX. d. d. 8. Decembris 1864, in qua viginti alii aetatis nostrae errores recensentur et proscribuntur; deerat epistola Emi. Cardinalis Jacobi Antonelli ad omnes catholicos Antistites, qua Syllabi istius conficiendi ratio exhibetur. Has ergo Editioni nostrae Ratisbonensi praefigere voluimus.

Adiecimus alia Acta, Allocutiones videlicet et Litteras Apostolicas, quae licet in Syllabo non citentur, tamen errores in eodem notatos apertissime etiam arguunt, damnant, catholicam veritatem errori oppositam adstruunt et defendunt, atque idcirco ad pleniorem Actorum cognitionem opportuna vel necessaria videbantur. Quae additamenta ut primo obtutu cuique appareant, asteriscis signavimus.

In Appendice vero Epistolam Encyclicam qua b. m. Gregorius XVI. catholicos Antistites initio Pontificatus sui salutavit, quaeque in Encyclicis Litteris d. d. 8. Decembris 1864 bis allegata simile prorsus cum iisdem argumentum prosequitur, aliaque documenta retulimus, quae sive ad illam Epistolam spectant, sive ad philosophicos praesertim aetatis huius errores clarius dignoscendos conducunt.

Addimus Epistolas Apostolicas, quae Ecclesiae iura in Bavariae Regno nuperrime in discrimen adducta vindicant, variasque propositiones in Syllabo notatas iterum perstringunt.

Concludimus referentes novissimae Pontificiae Allocutionis verba, quibus catholici Antistites summopere laudantur, quod invicto animo suum cum Pontifice consensum in publicanda, exponenda et vindicanda Epistola Encyclica d. d. 8. Decembris 1864 egregie manifestaverint.

Pluribus tandem adcuratisque Indicibus et Summariis libri usum promptiorem reddere studuimus.

Venerabilibus Fratribus Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, et Episcopis universis
Gratiam et Communionem Apostolicae Sedis habentibus.

PIUS PP. IX.

Venerabiles Fratres, Salutem et Apostolicam Benedictionem.

Quanta cura ac pastorali vigilantia Romani Pontifices Praedecessores Nostri exsequentes demandatum sibi ab ipso Christo Domino in persona Beatissimi Petri Apostolorum Principis officium, munusque pascendi agnos et oves, nunquam intermiserint universum Dominicum gregem sedulo enutrire verbis fidei, ac salutari doctrina imbuere, eumque ab venenatis pascuis arcere, omnibus quidem ac Vobis praesertim compertum, exploratumque est, Venerabiles Fratres. Et sane iidem Decessores Nostri augustae catholicae religionis, veritatis ac justitiae assertores et vindices, de animarum salute maxime solliciti, nihil potius unquam habuere, quam sapientissimis suis Litteris et Constitutionibus retegere et damnare omnes haereses et errores, qui Divinae Fidei nostrae, catholicae Ecclesiae doctrinae, morum honestati, ac sempiternae hominum saluti adversi, graves frequenter excitarunt tempestates, et christianam civilemque rempublicam miserandum in modum funestarunt. Quocirca iidem Decessores Nostri Apostolica fortitudine continenter obstiterunt nefariis iniquorum hominum molitionibus, qui despumantes tamquam fluctus feri maris confusiones suas, ac libertatem promittentes, cum servi sint corruptionis, fallacibus suis opinionibus et perniciosissimis scriptis catholicae religionis civilisque societatis fundamenta convellere, omnemque virtutem ac justitiam de medio tollere, omniumque animos mentesque depravare, et incautos, imperitamque praesertim juventutem a recta morum disciplina avertere, eamque miserabiliter corrumpere, in erroris laqueos inducere, ac tandem ab Ecclesiae catholicae sinu avellere conati sunt.

Jam vero, uti Vobis, Venerabiles Fratres, apprime notum est, Nos vix dum arcano divinae providentiae consilio nullis certe Nostris meritis ad hanc Petri Cathedram evecti fuimus, cum videremus summo animi Nostri dolore horribilem sane procellam tot pravis opinionibus excitatam, et gravissima ac nunquam satis lugenda damna, quae in christianum populum ex tot erroribus redundant, pro Apostolici Nostri ministerii officio illustria Praedecessorum Nostrorum vestigia sectantes Nostram extulimus vocem, ac pluribus in vulgus editis encyclicis Epistolis, et Allocutionibus in Consistorio habitis, aliisque Apostolicis Litteris praecipuos tristissimae nostrae aetatis errores damnavimus, eximiamque

vestram episcopalem vigilantiam excitavimus, et universos catholicae Ecclesiae Nobis carissimos filios etiam atque etiam monuimus et exhortati sumus, ut tam dirae contagia pestis omnino horrerent et devitarent. Ac praesertim Nostra prima Encyclica Epistola die 9. Novembris anno 1846 Vobis scripta, binisque Allocutionibus, quarum altera die 9. Decembris anno 1854, altera vero 9. Junii anno 1862 in Consistorio a Nobis habita fuit, monstrosa opinionum portenta damnavimus, quae hac potissimum aetate cum maximo animarum damno, et civilis ipsius societatis detrimento dominantur, quaeque non solum catholicae Ecclesiae, ejusque salutari doctrinae ac venerandis juribus, verum etiam sempiternae naturali legi a Deo in omnium cordibus insculptae, rectaeque rationi maxime adversantur, et ex quibus alii prope omnes originem habent errores.

Etsi autem haud omiserimus potissimos hujusmodi errores saepe proscribere et reprobare, tamen catholicae Ecclesiae causa, animarumque salus Nobis divinitus commissa, atque ipsius humanae societatis bonum omnino postulant, ut iterum pastoralem vestram sollicitudinem excitemus ad alias pravas profligandas opiniones, quae ex eisdem erroribus, veluti ex fontibus erumpunt. Quae falsae ac perversae opiniones eo magis detestandae sunt, quod eo potissimum spectant, ut impediatur et amoveatur salutaris illa vis, quam catholica Ecclesia ex divini sui Auctoris institutione et mandato libere exercere debet usque ad consummationem saeculi, non minus erga singulos homines, quam erga nationes, populos, summosque eorum Principes, utque de medio tollatur mutua illa inter Sacerdotium et Imperium consiliorum societas et concordia, quae rei cum sacrae tum civili fausta semper extitit ac salutaris [1]).

Etenim probe noscitis, Venerabiles Fratres, hoc tempore non paucos reperiri, qui civili consortio impium absurdumque *naturalismi*, uti vocant, principium applicantes audent docere, „optimam societatis publicae rationem, civilemque progressum omnino requirere, ut humana societas constituatur et gubernetur, nullo habito ad religionem respectu, ac si ea non existeret, vel saltem nullo facto veram inter falsasque religiones discrimine.“ Atque contra sacrarum Litterarum, Ecclesiae, sanctorumque Patrum doctrinam, asserere non dubitant, „optimam esse conditionem societatis, in qua Imperio non agnoscitur officium coercendi sancitis poenis violatores catholicae religionis, nisi quatenus pax publica postulet.“

Ex qua omnino falsa socialis regiminis idea haud timent erroneam illam fovere opinionem, catholicae Ecclesiae, animarumque saluti maxime exitialem, a rec. mem. Gregorio XVI. Praedecessore Nostro *deliramentum* appellatam [2]), nimirum „libertatem conscientiae et cultuum esse proprium cujuscumque hominis jus, quod lege proclamari et asseri debet in omni recte constituta societate; et jus civibus inesse ad omnimodam libertatem nulla vel ecclesiastica vel civili auctoritate coarctandam, quo suos conceptus quoscumque sive voce, sive typis, sive alia ratione palam publiceque manifestare, ac declarare valeant.“ Dum vero

---

[1]) Gregor. XVI. Epist. encycl. *Mirari*. 15. Aug. 1832.
[2]) Eadem encycl. *Mirari*.

id temere affirmant, haud cogitant et considerant, quod *libertatem perditionis* [1]) praedicant, et quod „si humanis persuasionibus semper „disceptare sit liberum, nunquam deesse poterunt, qui veritati audeant „resultare, et de humanae sapientiae loquacitate confidere, cum hanc „nocentissimam vanitatem quantum debeat fides et sapientia christiana „vitare, ex ipsa Domini nostri Jesu Christi institutione cognoscat [2]).“

Et quoniam ubi a civili societate fuit amota religio, ac repudiata divinae revelationis doctrina et auctoritas, vel ipsa germana justitiae humanique juris notio tenebris obscuratur et amittitur, atque in verae justitiae legitimique juris locum materialis substituitur vis, inde liquet cur nonnulli, certissimis sanae rationis principiis penitus neglectis posthabitisque, audeant conclamare, „voluntatem populi, publica, quam dicunt, opinione vel alia ratione manifestatam, constituere supremam legem ab omni divino humanoque jure solutam; et in ordine politico facta consummata, eo ipso quod consummata sunt, vim juris habere.“ Verum ecquis non videt, planeque sentit, hominum societatem, religionis ac verae justitiae vinculis solutam, nullum aliud profecto propositum habere posse, nisi scopum comparandi, cumulandique opes, nullamque aliam in suis actionibus legem sequi, nisi indomitam animi cupiditatem, inserviendi propriis voluptatibus et commodis?

Eapropter hujusmodi homines acerbo sane odio insectantur Religiosas Familias, quamvis de re christiana, civili ac litteraria summopere meritas, et blaterant, easdem nullam habere legitimam existendi rationem; atque ita haereticorum commentis plaudunt. Nam, ut sapientissime rec. mem. Pius VI. Decessor Noster docebat, „Regularium „abolitio laedit statum publicae professionis consiliorum evangelicorum, „laedit vivendi rationem in Ecclesia commendatam tamquam Apo„stolicae doctrinae consentaneam, laedit ipsos insignes fundatores, quos „super altaribus veneramur, qui nonnisi a Deo inspirati eas constituerunt „societates [3]).“ Atque etiam impie pronunciant, auferendam esse civibus et Ecclesiae facultatem „qua eleemosynas christianae caritatis causa palam erogare valeant,“ ac de medio tollendam legem „qua certis aliquibus diebus opera servilia propter Dei cultum prohibentur,“ fallacissime praetexentes, commemoratam facultatem et legem optimae publicae oeconomiae principiis obsistere.

Neque contenti amovere religionem a publica societate, volunt religionem ipsam a privatis etiam arcere familiis. Etenim funestissimum *Communismi* et *Socialismi* docentes ac profitentes errorem asserunt, „societatem domesticam seu familiam totam suae existentiae rationem a jure dumtaxat civili mutuari; proindeque ex lege tantum civili dimanare ac pendere jura omnia parentum in filios, cum primis vero jus institutionis, educationisque curandae.“

Quibus impiis opinionibus, machinationibusque in id praecipue intendunt fallacissimi isti homines, ut salutifera catholicae Ecclesiae doctrina ac vis a juventutis institutione et educatione prorsus eliminetur,

---

[1]) S. Augustin. Epist. 105 al. 166.
[2]) S. Leo Epist. 164 al. 133. §. 2. edit. Ballerin.
[3]) Epist. ad Card. De la Rochefoucault 10. Martii 1791.

ac teneri flexibilesque juvenum animi perniciosis quibusque erroribus, vitiisque misere inficiantur ac depraventur. Siquidem omnes, qui rem tum sacram, tum publicam perturbare, ac rectum societatis ordinem evertere, et jura omnia divina et humana delere sunt conati, omnia nefaria sua consilia, studia et operam in improvidam praesertim juventutem decipiendam ac depravandam, ut supra innuimus, semper contulerunt, omnemque spem in ipsius juventutis corruptela collocarunt. Quocirca nunquam cessant utrumque clerum, ex quo, veluti certissima historiae monumenta splendide testantur, tot magna in christianam, civilem et litterariam rempublicam commoda redundarunt, quibuscumque infandis modis divexare, et edicere, ipsum Clerum, „utpote vero, utilique scientiae et civilitatis progressui inimicum, ab omni juventutis instituendae educandaeque cura et officio esse amovendum."

At vero alii instaurantes prava ac toties damnata novatorum commenta, insigni impudentia audent, Ecclesiae et hujus Apostolicae Sedis supremam auctoritatem a Christo Domino ei tributam civilis auctoritatis arbitrio subjicere, et omnia ejusdem Ecclesiae et Sedis jura denegare circa ea quae ad exteriorem ordinem pertinent. Namque ipsos minime pudet affirmare, „Ecclesiae leges non obligare in conscientia, nisi cum promulgantur a civili potestate; acta et decreta Romanorum Pontificum ad religionem et Ecclesiam spectantia indigere sanctione et approbatione, vel minimum assensu potestatis civilis; constitutiones Apostolicas [1]), quibus damnantur clandestinae societates, sive in eis exigatur, sive non exigatur juramentum de secreto servando, earumque asseclae et fautores anathemate mulctantur, nullam habere vim in illis orbis regionibus, ubi ejusmodi aggregationes tolerantur a civili gubernio; excommunicationem a Concilio Tridentino et Romanis Pontificibus latam in eos, qui jura possessionesque Ecclesiae invadunt, et usurpant, niti confusione ordinis spiritualis, ordinisque civilis ac politici, ad mundanum dumtaxat bonum prosequendum; Ecclesiam nihil debere decernere, quod obstringere possit fidelium conscientias in ordine ad usum rerum temporalium; Ecclesiae jus non competere violatores legum suarum poenis temporalibus coercendi; conforme esse sacrae theologiae, jurisque publici principiis, bonorum proprietatem, quae ab Ecclesiis, a Familiis religiosis, aliisque locis piis possidentur, civili gubernio asserere et vindicare."

Neque erubescunt palam publiceque profiteri haereticorum effatum et principium, ex quo tot perversae oriuntur sententiae, atque errores. Dictitant enim, „Ecclesiasticam potestatem non esse jure divino distinctam et independentem a potestate civili, neque ejusmodi distinctionem et independentiam servari posse, quin ab Ecclesia invadantur et usurpentur essentialia jura potestatis civilis."

Atque silentio praeterire non possumus eorum audaciam, qui sanam non sustinentes doctrinam contendunt, „illis Apostolicae Sedis judiciis et decretis, quorum objectum ad bonum generale Ecclesiae, ejusdem jura ac disciplinam spectare declaratur, dummodo fidei morumque

---

[1]) Clementis XII. „*In eminenti.*" Benedicti XIV. „*Providas Romanorum.*" Pii VII. „*Ecclesiam.*" Leonis XII. „*Quo graviora.*"

dogmata non attingat, posse assensum et obedientiam detrectari absque peccato, et absque ulla catholicae professionis jactura." Quod quidem quantopere adversetur catholico dogmati plenae potestatis Romano Pontifici ab ipso Christo Domino divinitus collatae, universalem pascendi, regendi et gubernandi Ecclesiam, nemo est qui non clare aperteque videat et intelligat.

In tanta igitur depravatarum opinionum perversitate, Nos Apostolici Nostri officii probe memores, ac de sanctissima nostra religione, de sana doctrina et animarum salute Nobis divinitus commissa, ac de ipsius humanae societatis bono maxime solliciti, Apostolicam Nostram vocem iterum extollere existimavimus. Itaque omnes et singulas pravas opiniones ac doctrinas singillatim hisce Litteris commemoratas auctoritate Nostra Apostolica reprobamus, proscribimus atque damnamus, easque ab omnibus catholicae Ecclesiae filiis, veluti reprobatas, proscriptas atque damnatas omnino haberi volumus et mandamus.

Ac praeter ea, optime scitis, Venerabiles Fratres, hisce temporibus omnis veritatis justitiaeque osores, et acerrimos nostrae religionis hostes, per pestiferos libros, libellos et ephemerides toto terrarum orbe dispersas populis illudentes, ac malitiose mentientes, alias impias quasque disseminare doctrinas. Neque ignoratis, hac etiam nostra aetate nonnullos reperiri, qui satanae spiritu permoti et incitati eo impietatis devenerunt, ut Dominatorem Dominum nostrum Jesum Christum negare, ejusque Divinitatem scelerata procacitate oppugnare non paveant. Hic vero haud possumus, quin maximis meritisque laudibus Vos efferamus, Venerabiles Fratres, qui episcopalem vestram vocem contra tantam impietatem omni zelo attollere minime omisistis.

Itaque hisce Nostris Litteris Vos iterum amantissime alloquimur, qui in sollicitudinis Nostrae partem vocati, summo Nobis inter maximas Nostras acerbitates solatio, laetitiae et consolationi estis propter egregiam, qua praestatis religionem, pietatem, ac propter mirum illum amorem, fidem et observantiam, qua Nobis et huic Apostolicae Sedi concordissimis animis obstricti gravissimum episcopale vestrum ministerium strenue ac sedulo implere contenditis. Etenim ab eximio vestro pastorali zelo exspectamus, ut assumentes gladium spiritus, quod est verbum Dei, et confortati in gratia Domini nostri Jesu Christi, velitis ingeminatis studiis quotidie magis prospicere, ut fideles curae vestrae concrediti „abstineant ab herbis noxiis, quas Jesus Christus non colit, „quia non sunt plantatio Patris [1]." Atque eisdem fidelibus inculcare nunquam desinite, omnem veram felicitatem in homines ex augusta nostra religione, ejusque doctrina et exercitio redundare, ac beatum esse populum, cujus Dominus Deus ejus [2]). Docete, „catholicae Fidei „fundamento regna subsistere [3]), et nihil tam mortiferum, tam praeceps „ad casum, tam expositum ad omnia pericula, si hoc solum nobis „putantes posse sufficere, quod liberum arbitrium, cum nasceremur, „accepimus, ultra jam a Domino nihil quaeramus, id est, auctoris nostri

---

[1]) S. Ignatius M. ad Philadelph. 3. [2]) Psalm. CXLIII.
[3]) S. Caelest. epist. 22. ad Synod. Ephes., apud Coust. pag. 1200.

„obliti, ejus potentiam, ut nos ostendamus liberos, abjuremus [1]).“ Atque etiam ne omittatis docere, „regiam potestatem non ad solum mundi „regimen, sed maxime ad Ecclesiae praesidium esse collatam [2]), et nihil „esse quod civitatum Principibus et Regibus majori fructui, gloriaeque „esse possit, quam si, ut sapientissimus fortissimusque alter Praede-„cessor Noster S. Felix Zenoni Imperatori perscribebat, Ecclesiam „catholicam . . . . sinant uti legibus suis, nec libertati ejus quemquam „permittant obsistere . . . Certum est enim, hoc rebus suis esse salu-„tare, ut, cum de causis Dei agatur, juxta ipsius constitutum regiam „voluntatem Sacerdotibus Christi studeant subdere, non praeferre [3]).“

Sed si semper, Venerabiles Fratres, nunc potissimum in tantis Ecclesiae, civilisque societatis calamitatibus, in tanta adversariorum contra rem catholicam et hanc Apostolicam Sedem conspiratione, tantaque errorum congerie, necesse omnino est, ut adeamus cum fiducia ad thronum gratiae, ut misericordiam consequamur, et gratiam inveniamus in auxilio opportuno. Quocirca omnium fidelium pietatem excitare existimavimus, ut una Nobiscum Vobisque clementissimum luminum et misericordiarum Patrem ferventissimis humillimisque precibus sine intermissione orent et obsecrent, et in plenitudine fidei semper confugiant ad Dominum nostrum Jesum Christum, qui redemit nos Deo in sanguine suo, Ejusque dulcissimum Cor flagrantissimae erga nos caritatis victimam enixe jugiterque exorent, ut amoris sui vinculis omnia ad seipsum trahat, utque omnes homines sanctissimo suo amore inflammati secundum Cor Ejus ambulent digne, Deo per omnia placentes, in omni bono opere fructificantes.

Cum autem sine dubio gratiores sint Deo hominum preces, si animis ab omni labe puris ad ipsum accedant, iccirco caelestes Ecclesiae thesauros dispensationi Nostrae commissos Christifidelibus Apostolica liberalitate reserare censuimus, ut iidem fideles ad veram pietatem vehementius incensi, ac per Poenitentiae Sacramentum a peccatorum maculis expiati, fidentius suas preces ad Deum effundant, ejusque misericordiam et gratiam consequantur.

Hisce igitur Litteris auctoritate Nostra Apostolica omnibus et singulis utriusque sexus catholici orbis fidelibus Plenariam Indulgentiam ad instar Jubilaei concedimus intra unius tantum mensis spatium usque ad totum futurum annum 1865 et non ultra, a Vobis, Venerabiles Fratres, aliisque legitimis locorum Ordinariis statuendum, eodem prorsus modo et forma, qua ab initio supremi Nostri Pontificatus concessimus per Apostolicas Nostras Litteras in forma Brevis die 20. mensis Novembris anno 1846 datas et ad universum episcopalem vestrum Ordinem missas, quarum initium „Arcano Divinae Providentiae consilio“, et cum omnibus eisdem facultatibus, quae per ipsas Litteras a Nobis datae fuerunt. Volumus tamen, ut ea omnia serventur, quae in commemoratis Litteris praescripta sunt, et ea excipiantur, quae excepta esse declaravimus. Atque id concedimus, non obstantibus in contrarium facientibus

---

[1]) S. Innocent. I. epist. 29. ad Episc. Conc. Carthag., apud Coust. pag. 891.
[2]) S. Leo Epist. 156. al. 125.
[3]) Pius VII. Epist. encycl. *Diu satis.* 15. Maii 1800.

quibuscumque, etiam speciali et individua mentione ac derogatione dignis. Ut autem omnis dubitatio et difficultas amoveatur, earumdem Litterarum exemplar ad Vos perferri jussimus.

„Rogemus, Venerabiles Fratres, de intimo corde et de tota mente „misericordiam Dei, quia et ipse addidit dicens: Misericordiam autem „meam non dispergam ab eis. Petamus et accipiemus, et si accipiendi „mora et tarditas fuerit, quoniam graviter offendimus, pulsemus, quia „et pulsanti aperietur, si modo pulsent ostium preces, gemitus et „lacrymae nostrae, quibus insistere et immorari oportet, et si sit „unanimis oratio . . . unusquisque oret Deum non pro se tantum, sed „pro omnibus fratribus, sicut Dominus orare nos docuit [1])." Quo vero facilius Deus Nostris, Vestrisque, et omnium fidelium precibus, votisque annuat, cum omni fiducia deprecatricem apud Eum adhibeamus Immaculatam sanctissimamque Deiparam Virginem Mariam, quae cunctas haereses interemit in universo mundo, quaeque omnium nostrum amantissima Mater „tota suavis est . . . . . ac plena misericordiae, ... „omnibus sese exorabilem, omnibus clementissimam praebet, omnium „necessitates amplissimo quodam miseratur affectu [2])," atque utpote Regina adstans a dextris Unigeniti Filii sui Domini nostri Jesu Christi in vestitu deaurato, circumamicta varietate, nihil est quod ab Eo impetrare non valeat. Suffragia quoque petamus Beatissimi Petri Apostolorum Principis, et Coapostoli ejus Pauli, omniumque Sanctorum Caelitum, qui facti jam amici Dei pervenerunt ad caelestia regna, et coronati possident palmam, ac de sua immortalitate securi, de nostra sunt salute solliciti.

Denique caelestium omnium donorum copiam Vobis a Deo ex animo adprecantes, singularis Nostrae in Vos caritatis pignus Apostolicam Benedictionem ex intimo corde profectam Vobis ipsis, Venerabiles Fratres, cunctisque Clericis, Laicisque fidelibus curae vestrae commissis peramanter impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die VIII. Decembris anno 1864, decimo a Dogmatica Definitione Immaculatae Conceptionis Deiparae Virginis Mariae. Pontificatus Nostri Anno Decimonono.

PIUS PP. IX.

---

[1]) S. Cyprian. Epist. XI.
[2]) S. Bernard. Serm. de duodecim praerogativis B. M. V. ex verbis Apocalyps.

Epistola

Emin. et Rvdmi D. Cardinalis Jacobi Antonelli a negotiis publicis Sanctitatis Suae ad omnes catholicos Antistites.

Illme ac Rme Domine.

Sanctissimus Dominus Noster Pius IX. Pontifex Maximus de animarum salute, ac de sana doctrina maxime sollicitus, vel ab ipso sui Pontificatus exordio nunquam destitit suis Epistolis encyclicis, et Allocutionibus in Consistorio habitis, et Apostolicis aliis Litteris in vulgus editis, praecipuos huius praesertim infelicissimae aetatis errores, ac falsas doctrinas proscribere et damnare. Cum autem forte evenire potuerit, ut omnia haec Pontificia Acta ad singulos Ordinarios minime pervenerint, iccirco idem Summus Pontifex voluit, ut eorumdem errorum Syllabus ad omnes universi catholici orbis Sacrorum Antistites mittendus conficeretur, quo iidem Antistites prae oculis habere possint omnes errores, ac perniciosas doctrinas, quae ad ipso reprobatae ac proscriptae sunt. Mihi vero in mandatis dedit, ut hunc Syllabum typis editum ad Te, Illme ac Rme Domine, perferendum curarem hac occasione ac tempore, quo idem Pontifex Maximus pro summa sua de catholicae Ecclesiae, ac totius Dominici gregis sibi divinitus commissi incolumitate et bono sollicitudine, aliam Encyclicam Epistolam ad cunctos catholicos Sacrorum Antistites scribendam censuit. Eiusdem igitur Pontificis iussa omni certe alacritate et, uti par est, obsequio efficiens, Tibi, Illme ac Rme Domine, eumdem Syllabum his litteris adjunctum mittere propero. Dum vero obsequentissimi mei in Te animi sensus testari et confirmare vehementer gaudeo, fausta omnia et salutaria Tibi a Deo Optimo Maximo ex corde apprecor.

Dominationis Tuae Illmae et Rmae

Romae die 8. Decembris 1864.

Addictissimus Servus J. Card. Antonelli.

Syllabus

complectens praecipuos nostrae aetatis errores qui notantur in Allocutionibus consistorialibus, in encyclicis, aliisque Apostolicis Litteris Sanctissimi Domini nostri Pii Papae IX.

§. I. Pantheismus, Naturalismus et Rationalismus absolutus.

I. Nullum supremum, sapientissimum, providentissimumque Numen divinum exsistit ab hac rerum universitate distinctum, et Deus idem est ac rerum natura, et iccirco immutationibus obnoxius; Deusque reapse fit in homine et mundo, atque omnia Deus sunt et ipsissimam Dei habent substantiam; ac una eademque res est Deus cum mundo, et proinde spiritus cum materia, necessitas cum libertate, verum cum falso, bonum cum malo, et iustum cum iniusto.

Alloc. *Maxima quidem.* 9. iunii 1862.

II. Neganda est omnis Dei actio in homines et mundum.

Alloc. *Maxima quidem.* 9. iunii 1862.

III. Humana ratio, nullo prorsus Dei respectu habito, unicus est veri et falsi, boni et mali arbiter, sibi ipsi est lex et naturalibus suis viribus ad hominum ac populorum bonum curandum sufficit.

Alloc. *Maxima quidem.* 9 iunii 1862.

IV. Omnes religionis veritates ex nativa humanae rationis vi derivant; hinc ratio est princeps norma qua homo cognitionem omnium cuiuscumque generis veritatum assequi possit ac debeat.

Epist. Encycl. *Qui pluribus.* 9. novembris 1846.
Epist. Encycl. *Singulari quidem.* 17. martii 1856.
Alloc. *Maxima quidem.* 9. iunii 1862.

V. Divina revelatio est imperfecta et iccirco subiecta continuo et indefinito progressui qui humanae rationis progressioni respondeat.

Epist. Encycl. *Qui pluribus.* 9. novembris 1846.
Alloc. *Maxima quidem.* 9. iunii 1862.

VI. Christi fides humanae refragatur rationi; divinaque revelatio non solum nihil prodest, verum etiam nocet hominis perfectioni.

Epist. Encycl. *Qui pluribus.* 9. novembris 1846.
Alloc. *Maxima quidem.* 9. iunii 1862.

VII. Prophetiae et miracula in sacris Litteris exposita et narrata sunt poetarum commenta, et christianae fidei mysteria philosophicarum investigationum summa; et utriusque Testamenti libris mythica continentur inventa; ipseque Jesus Christus est mythica fictio.

Epist. Encycl. *Qui pluribus.* 9. novembris 1846.
Alloc. *Maxima quidem.* 9. iunii 1862.

§. II. Rationalismus moderatus.

VIII. Quum ratio humana ipsi religioni aequiparetur, iccirco theologicae disciplinae perinde ac philosophicae tractandae sunt.

Alloc. *Singulari quadam perfusi.* 9. decembris 1854.

IX. Omnia indiscriminatim dogmata religionis christianae sunt obiectum naturalis scientiae seu philosophiae; et humana ratio histo-

rice tantum exculta potest ex suis naturalibus viribus et principiis ad veram de omnibus etiam reconditioribus dogmatibus scientiam pervenire, modo haec dogmata ipsi rationi tamquam obiectum proposita fuerint.
Episc. ad Archiep. Frising. *Gravissimas.* 11. decembris 1862.
Epist. ad eumdem *Tuas libenter.* 21. decembris 1863.

X. Quum aliud sit philosophus, aliud philosophia, ille ius et officium habet se submittendi auctoritati, quam veram ipse probaverit; at philosophia neque potest, neque debet ulli sese submittere auctoritati.
Epist. ad Archiep. Frising. *Gravissimas.* 11. decembris 1862.
Epist. ad eumdem *Tuas libenter.* 21. decembris 1863.

XI. Ecclesia non solum non debet in philosophiam unquam animadvertere, verum etiam debet ipsius philosophiae tolerare errores, eique relinquere ut ipsa se corrigat.
Epist. ad Archiep. Frising. *Gravissimas.* 11. decembris 1862.

XII. Apostolicae Sedis, romanarumque Congregationum decreta liberum scientiae progressum impediunt.
Epist. ad Archiep. Frising. *Tuas libenter.* 21. decembris 1863.

XIII. Methodus et principia, quibus antiqui Doctores scholastici Theologiam excoluerunt, temporum nostrorum necessitatibus scientiarumque progressui minime congruunt.
Epist. ad Archiep. Frising. *Tuas libenter.* 21. decembris 1863.

XIV. Philosophia tractanda est, nulla supernaturalis revelationis habita ratione.
Epist. ad Archiep. Frising. *Tuas libenter.* 21. decembris 1863.

Nota. Cum rationalismi systemate cohaerent maximam partem errores Antonii Günther, qui damnantur in Epist. ad Card. Archiep. Coloniensem *Eximiam tuam.* 15. iunii 1847, et in Epist. ad Episc. Wratislaviensem *Dolore haud mediocri.* 30. aprilis 1860.

§. III. Indifferentismus, Latitudinarismus.

XV. Liberum cuique homini est eam amplecti ac profiteri religionem, quam rationis lumine quis ductus veram putaverit.
Litt. Apost. *Multiplices inter.* 10. iunii 1851.
Alloc. *Maxima quidem.* 9. iunii 1862.

XVI. Homines in cuiusvis religionis cultu viam aeternae salutis reperire, aeternamque salutem assequi possunt.
Epist. Encycl. *Qui pluribus.* 9. novembris 1846.
Alloc. *Ubi primum.* 17. decembris 1847.
Epist. Encycl. *Singulari quidem.* 17. martii 1856.

XVII. Saltem bene sperandum est de aeterna illorum omnium salute, qui in vera Christi Ecclesia nequaquam versantur.
Alloc. *Singulari quadam.* 9. decembris 1854.
Epist. Encycl. *Quanto conficiamur.* 17. augusti 1863.

XVIII. Protestantismus non aliud est quam diversa verae eiusdem christianae religionis forma, in qua aeque ac in Ecclesia catholica Deo placere datum est.
Epist. Encycl. *Noscitis et Nobiscum* 8. decembris 1849.

§. IV. Socialismus, Communismus, Societates clandestinae, Societates biblicae, Societates clerico-liberales.

Eiusmodi pestes saepe gravissimisque verborum formulis reprobantur in Epist. encycl. *Qui pluribus.* 9. novemb. 1846; in Alloc. *Quibus*

quantisque. 20. april. 1849; in Epist. encycl. *Noscitis et Nobiscum.* 8. decemb. 1849; in Allocut. *Singulari quadam.* 9. decemb. 1854; in Epist. encycl. *Quanto conficiamur moerore.* 10. augusti 1863.

§. V. Errores de Ecclesia eiusque iuribus.

XIX. Ecclesia non est vera perfectaque societas plane libera, nec pollet suis propriis et constantibus iuribus sibi a divino suo fundatore collatis, sed civilis potestatis est definire quae sint Ecclesiae iura ac limites, intra quos eadem iura exercere queat.

Alloc. *Singulari quadam.* 9. decembris 1854.
Alloc. *Multis gravibusque.* 17. decembris 1860.
Alloc. *Maxima quidem.* 9. iunii 1862.

XX. Ecclesiastica potestas suam auctoritatem exercere non debet absque civilis gubernii venia et assensu.

Alloc. *Meminit unusquisque.* 30. septembris 1861.

XXI. Ecclesia non habet potestatem dogmatice definiendi, religionem catholicae Ecclesiae esse unice veram religionem.

Litt. Apost. *Multiplices inter.* 10. iunii 1851.

XXII. Obligatio, qua catholici magistri et scriptores omnino adstringuntur, coarctatur in iis tantum, quae ab infallibili Ecclesiae iudicio veluti fidei dogmata ab omnibus credenda proponuntur.

Epist. ad Archiep. Frising. *Tuas libenter.* 21. decembris 1863.

XXIII. Romani Pontifices et Concilia oecumenica a limitibus suae potestatis recesserunt, iura Principum usurparunt, atque etiam in rebus fidei et morum definiendis errarunt.

Litt. Apost. *Multiplices inter.* 10. iunii 1851.

XXIV. Ecclesia vis inferendae potestatem non habet, neque potestatem ullam temporalem directam vel indirectam.

Litt. Apost. *Ad apostolicae.* 22. augusti 1851.

XXV. Praeter potestatem episcopatui inhaerentem, alia est attributa temporalis potestas a civili imperio vel expresse vel tacite concessa, revocanda propterea, cum libuerit, a civili imperio.

Litt. Apost. *Ad apostolicae.* 22. augusti 1851.

XXVI. Ecclesia non habet nativum ac legitimum ius acquirendi ac possidendi.

Alloc. *Nunquam fore.* 15. decembris 1856.
Epist. Encycl. *Incredibili.* 18. septembris 1863.

XXVII. Sacri Ecclesiae ministri Romanusque Pontifex ab omni rerum temporalium cura ac dominio sunt omnino excludendi.

Alloc. *Maxima quidem.* 9. iunii 1862.

XXVIII. Episcopis, sine Gubernii venia, fas non est vel ipsas apostolicas litteras promulgare.

Alloc. *Nunquam fore.* 15. decembris 1856.

XXIX. Gratiae a Romano Pontifice concessae existimari debent tamquam irritae, nisi per Gubernium fuerint imploratae.

Alloc. *Nunquam fore.* 15. decembris 1856.

XXX. Ecclesiae et personarum ecclesiasticarum immunitas a iure civili ortum habuit.

Litt. Apost. *Multiplices inter.* 10. iunii 1851.

XXXI. Ecclesiasticum forum pro temporalibus clericorum causis sive civilibus sive criminalibus omnino de medio tollendum est, etiam inconsulta et reclamante Apostolica Sede.

Alloc. *Acerbissimum.* 27. septembris 1852.
Alloc. *Nunquam fore.* 15. decembris 1856.

XXXII. Absque ulla naturalis iuris et aequitatis violatione potest abrogari personalis immunitas, qua clerici ab onere subeundae exercendaeque militiae eximuntur; hanc vero abrogationem postulat civilis progressus, maxime in societate ad formam liberioris regiminis constituta.

Epist. ad Episc. Montisregal. *Singularis Nobisque.* 29. septembris 1864.

XXXIII. Non pertinet unice ad ecclesiasticam iurisdictionis potestatem proprio ac nativo iure dirigere theologicarum rerum doctrinam.

Epist. ad Archiep. Frising. *Tuas libenter.* 21. decembris 1863.

XXXIV. Doctrina comparantium Romanum Pontificem Principi libero et agenti in universa Ecclesia, doctrina est quae medio aevo praevaluit.

Litt. Apost. *Ad apostolicae.* 22. augusti 1851.

XXXV. Nihil vetat, alicuius Concilii generalis sententia aut universorum populorum facto, summum Pontificatum ab romano Episcopo atque Urbe ad alium Episcopum aliamque civitatem transferri.

Litt. Apost. *Ad apostolicae.* 22. augusti 1851.

XXXVI. Nationalis concilii definitio nullam aliam admittit disputationem, civilisque administratio rem ad hosce terminos exigere potest.

Litt. Apost. *Ad apostolicae.* 22. augusti 1851.

XXXVII. Institui possunt nationales Ecclesiae ab auctoritate Romani Pontificis subductae, planeque divisae.

Alloc. *Multis gravibusque.* 17. decembris 1860.
Alloc. *Jamdudum cernimus.* 18. martii 1861.

XXXVIII. Divisioni Ecclesiae in orientalem atque occidentalem nimia Romanorum Pontificum arbitria contulerunt.

Litt. Apost. *Ad apostolicae.* 22. augusti 1851.

§. VI. Errores de societate civili tum in se, tum in suis ad Ecclesiam relationibus spectata.

XXXIX. Reipublicae status, utpote omnium iurium origo et fons, iure quodam pollet nullis circumscripto limitibus.

Alloc. *Maxima quidem.* 9. iunii 1862.

XL. Catholicae Ecclesiae doctrina humanae societatis bono et commodis adversatur.

Epist. Encycl. *Qui pluribus.* 9. novembris 1846.
Alloc. *Quibus quantisque.* 20. aprilis 1849.

XLI. Civili potestati vel ab infideli imperante exercitae competit potestas indirecta negativa in sacra; eidem proinde competit nedum ius quod vocant *exequatur*, sed etiam ius *appellationis*, quam nuncupant, *ab abusu*.

Litt. Apost. *Ad apostolicae.* 22. augusti 1851.

XLII. In conflictu legum utriusque potestatis, ius civile praevalet.

Litt. Apost. *Ad apostolicae.* 22. augusti 1851.

XLIII. Laica potestas auctoritatem habet rescindendi, declarandi ac faciendi irritas solemnes conventiones (vulgo *Concordata*) super usu iurium ad ecclesiasticam immunitatem pertinentium cum Sede Apostolica initas, sine huius consensu, immo et ea reclamante.

Alloc. *In Consistoriali.* 1. novembris 1850.
Alloc. *Multis gravibusque.* 17. decembris 1860.

XLIV. Civilis auctoritas potest se immiscere rebus quae ad religionem, mores et regimen spirituale pertinent. Hinc potest de instructionibus iudicare, quas Ecclesiae pastores ad conscientiarum normam pro suo munere edunt, quin etiam potest de divinorum sacramentorum administratione et dispositionibus ad ea suscipienda necessariis decernere.

Alloc. *In Consistoriali.* 1. novembris 1850.
Alloc. *Maxima quidem.* 9. iunii 1862.

XLV. Totum scholarum publicarum regimen, in quibus iuventus christianae alicuius Reipublicae instituitur, episcopalibus dumtaxat seminariis aliqua ratione exceptis, potest ac debet attribui auctoritati civili, et ita quidem attribui, ut nullum alii cuicumque auctoritati recognoscatur ius immiscendi se in disciplina scholarum, in regimine studiorum, in graduum collatione, in delectu aut approbatione magistrorum.

Alloc. *In Consistoriali.* 1. novembris 1850.
Alloc. *Quibus luctuosissimis.* 5. septembris 1851.

XLVI. Immo in ipsis clericorum seminariis methodus studiorum adhibenda civili auctoritati subiicitur.

Alloc. *Nunquam fore.* 15. decembris 1856.

XLVII. Postulat optima civilis societatis ratio, ut populares scholae, quae patent omnibus cuiusque e populo classis pueris, ac publica universim Instituta, quae litteris severioribusque disciplinis tradendis et educationi iuventutis curandae sunt destinata, eximantur ab omni Ecclesiae auctoritate, moderatrice vi et ingerentia, plenoque civilis ac politicae auctoritatis arbitrio subiiciantur ad imperantium placita et ad communium aetatis opinionum amussim.

Epist. ad Archiep. Friburg. *Quum non sine.* 14. iulii 1864.

XLVIII. Catholicis viris probari potest ea iuventutis instituendae ratio, quae sit a catholica fide et ab Ecclesiae potestate seiuncta, quaeque rerum dumtaxat naturalium scientiam ac terrenae socialis vitae fines tantummodo vel saltem primario spectet.

Epist. ad Archiep. Friburg. *Quum non sine.* 14. iulii 1864.

IL. Civilis auctoritas potest impedire quominus sacrorum Antistites et fideles populi cum Romano Pontifice libere ac mutuo communicent.

Alloc. *Maxima quidem.* 9. iunii 1862.

L. Laica auctoritas habet per se ius praesentandi episcopos, et potest ab illis exigere ut ineant dioecesium procurationem antequam ipsi canonicam a S. Sede institutionem et apostolicas litteras accipiant.

Alloc. *Nunquam fore.* 15. decembris 1856.

LI. Immo laicum Gubernium habet ius deponendi ab exercitio pastoralis ministerii episcopos, neque tenetur obedire Romano Pontifici in iis quae episcopatuum et episcoporum respiciunt institutionem.

Litt. Apost. *Multiplices inter.* 10. iunii 1851.
Alloc. *Acerbissimum.* 27. septembris 1852.

LII. Gubernium potest suo iure immutare aetatem ab Ecclesia praescriptam pro religiosa tam mulierum quam virorum professione, omnibusque religiosis familiis indicere, ut neminem sine suo permissu ad solemnia vota nuncupanda admittant.

Alloc. *Nunquam fore.* 15. decembris 1856.

LIII. Abrogandae sunt leges quae ad religiosarum familiarum statum tutandum, earumque jura et officia pertinent; immo potest civile gubernium iis omnibus auxilium praestare, qui a suscepto religiosae vitae instituto deficere ac solemnia vota frangere velint; pariterque potest, religiosas easdem familias perinde ac collegiatas Ecclesias et beneficia simplicia etiam juris patronatus penitus extinguere, illorumque bona et reditus civilis potestatis administrationi et arbitrio subjicere et vindicare.

Alloc. *Acerbissimum.* 27. septembris 1852.
Alloc. *Probe memineritis.* 22. ianuarii 1855.
Alloc. *Cum saepe.* 26. iulii 1855.

LIV. Reges et Principes non solum ab Ecclesiae jurisdictione eximuntur, verum etiam in quaestionibus jurisdictionis dirimendis superiores sunt Ecclesia.

Litt. Apost. *Multiplices inter.* 10. iunii 1851.

LV. Ecclesia a Statu, Statusque ab Ecclesia sejungendus est.

Alloc. *Acerbissimum.* 27. septembris 1852.

§. VII. Errores de Ethica naturali et christiana.

LVI. Morum leges divina haud egent sanctione, minimeque opus est ut humanae leges ad naturae ius conformentur aut obligandi vim a Deo accipiant.

Alloc. *Maxima quidem.* 9. iunii 1862.

LVII. Philosophicarum rerum morumque scientia, itemque civiles leges possunt et debent a divina et ecclesiastica auctoritate declinare.

Alloc. *Maxima quidem.* 9. iunii 1862.

LVIII. Aliae vires non sunt agnoscendae nisi illae quae in materia positae sunt, et omnis morum disciplina honestasque collocari debet in cumulandis et augendis quovis modo divitiis ac in voluptatibus explendis.

Alloc. *Maxima quidem.* 9. iunii 1862.
Epist. Encycl. *Quanto conficiamur.* 10. augusti 1863.

LIX. Jus in materiali facto consistit, et omnia hominum officia sunt nomen inane, et omnia humana facta iuris vim habent.

Alloc. *Maxima quidem.* 9. iunii 1862.

LX. Auctoritas nihil aliud est nisi numeri et materialium virium summa.

Alloc. *Maxima quidem.* 9. iunii 1862.

LXI. Fortunata facti iniustitia nullum iuris sanctitati detrimentum affert.

Alloc. *Jamdudum cernimus.* 18. martii 1861.

LXII. Proclamandum est et observandum principium quod vocant de *non-interventu.*

Alloc. *Novos et ante.* 28. septembris 1860.

LXIII. Legitimis principibus obedientiam detrectare, immo et rebellare licet.

Epist. Encycl. *Qui pluribus.* 9. novembris 1846.
Alloc. *Quisque vestrum.* 4. octobris 1847.
Epist. Encycl. *Noscitis et Nobiscum.* 8. decembris 1849.
Litt. Apost. *Cum catholica.* 26. martii 1860.

LXIV. Tum cuiusque sanctissimi iuramenti violatio, tum quaelibet scelesta flagitiosaque actio sempiternae legi repugnans, non solum haud est improbanda, verum etiam omnino licita, summisque laudibus efferenda, quando id pro patriae amore agatur.

Alloc. *Quibus quantisque.* 20. aprilis 1849.

§. VIII. Errores de matrimonio christiano.

LXV. Nulla ratione ferri potest, Christum evexisse matrimonium ad dignitatem sacramenti.

Litt. Apost. *Ad apostolicae.* 22. augusti 1851.

LXVI. Matrimonii sacramentum non est nisi quid contractui accessorium ab eoque separabile, ipsumque sacramentum in una tantum nuptiali benedictione situm est.

Litt. Apost. *Ad apostolicae.* 22. augusti 1851.

LXVII. Iure naturae matrimonii vinculum non est indissolubile, et in variis casibus divortium proprie dictum auctoritate civili sanciri potest.

Litt. Apost. *Ad apostolicae.* 22. augusti 1851.
Alloc. *Acerbissimum.* 27. septembris 1852.

LXVIII. Ecclesia non habet potestatem impedimenta matrimonium dirimentia inducendi, sed ea potestas civili auctoritati competit, a qua impedimenta existentia tollenda sunt.

Litt. Apost. *Multiplices inter.* 10. iunii 1851.

LXIX. Ecclesia sequioribus saeculis dirimentia impedimenta inducere coepit, non iure proprio, sed illo iure usa, quod a civili potestate mutuata erat.

Litt. Apost. *Ad apostolicae.* 22. augusti 1851.

LXX. Tridentini canones qui anathematis censuram illis inferunt, qui facultatem impedimenta dirimentia inducendi Ecclesiae negare audeant, vel non sunt dogmatici vel de hac mutuata potestate intelligendi sunt.

Litt. Apost. *Ad apostolicae.* 22. augusti 1851.

LXXI. Tridentini forma sub infirmitatis poena non obligat, ubi lex civilis aliam formam praestituat, et velit hac nova forma interveniente matrimonium valere.

Litt. Apost. *Ad apostolicae.* 22. augusti 1851.

LXXII. Bonifacius VIII. votum castitatis in ordinatione emissum nuptias nullas reddere primus asseruit.

Litt. Apost. *Ad apostolicae.* 22. augusti 1851.

LXXIII. Vi contractus mere civilis potest inter christianos constare veri nominis matrimonium; falsumque est, aut contractum matrimonii inter christianos semper esse sacramentum, aut nullum esse contractum, si sacramentum excludatur.

Litt. Apost. *Ad apostolicae.* 22. augusti 1851.
Lettera di S. S. PIO IX. al Re di Sardegna [1]), 9. settembre 1852.
Alloc. *Acerbissimum.* 27. septembris 1852.
Alloc. *Multis gravibusque.* 17. decembris 1860.

---

[1]) Litterae S. D. N. Pii IX. ad Regem Sardiniae.

LXXIV. Caussae matrimoniales et sponsalia suapte natura ad forum civile pertinent.

Litt. Apost. *Ad apostolicae*. 22. augusti 1851.
Alloc. *Acerbissimum*. 27. septembris 1852.

Nota. Huc facere possunt duo alii errores de clericorum coelibatu abolendo et de statu matrimonii statui virginitatis anteferendo. Confodiuntur, prior in Epist. encycl. *Qui pluribus*. 9. novembris 1846, posterior in Litteris Apost. *Multiplices inter*. 10. iunii 1851.

§. IX. Errores de civili Romani Pontificis principatu.

LXXV. De temporalis regni cum spirituali compatibilitate disputant inter se christianae et catholicae Ecclesiae filii.

Litt. Apost. *Ad apostolicae*. 22. augusti 1851.

LXXVI. Abrogatio civilis imperii, quo Apostolica Sedes potitur, ad Ecclesiae libertatem felicitatemque vel maxime conduceret.

Alloc. *Quibus quantisque*. 20. aprilis 1849.

Nota. Praeter hos errores explicite notatos, alii complures implicite reprobantur, proposita et asserta doctrina, quam catholici omnes firmissime retinere debeant, de civili Romani Pontificis principatu. Eiusmodi doctrina luculenter traditur in Alloc. *Quibus quantisque*. 20. april. 1849; in Alloc. *Si semper antea*. 20. maii 1850; in Litt. apost. *Cum catholica Ecclesia*. 26. mart. 1860; in Alloc. *Novos*. 28. sept. 1860; in Alloc. *Jamdudum*. 18. mart. 1861; in Alloc. *Maxima quidem*. 9. iunii 1862.

§. X. Errores qui ad Liberalismum hodiernum referuntur.

LXXVII. Aetate hac nostra non amplius expedit, religionem catholicam haberi tamquam unicam status religionem, ceteris quibuscumque cultibus exclusis.

Alloc. *Nemo vestrum*. 26. iulii 1855.

LXXVIII. Hinc laudabiliter in quibusdam catholici nominis regionibus lege cautum est, ut hominibus illuc immigrantibus liceat publicum proprii cujusque cultus exercitium habere.

Alloc. *Acerbissimum*. 27. septembris 1852.

LXXIX. Enimvero falsum est, civilem cujusque cultus libertatem, itemque plenam potestatem omnibus attributam quaslibet opiniones cogitationesque palam publiceque manifestandi, conducere ad populorum mores animosque facilius corrumpendos ac indifferentismi pestem propagandam.

Alloc. *Nunquam fore*. 15. decembris 1856.

LXXX. Romanus Pontifex potest ac debet cum progressu, cum liberalismo et cum recenti civilitate sese reconciliare et componere.

Alloc. *Jamdudum cernimus*. 18. martii 1861.

ACTA

SS. D. N. PII PP. IX.

EX QUIBUS EXCERPTUS EST

SYLLABUS.

Epistola Encyclica

ad omnes Patriarchas, Primates, Archiepiscopos et Episcopos die IX. novembris anni MDCCCXLVI [1]).

Venerabiles Fratres, Salutem et Apostolicam Benedictionem.

Qui pluribus iam abhinc annis una Vobiscum, Venerabiles Fratres, episcopale munus plenum laboris, plenum sollicitudinis pro viribus obire, ac Dominici gregis partem curae Nostrae commissam pascere nitebamur in montibus Israel, in rivis et pascuis uberrimis, ecce ob mortem clarissimi Praedecessoris Nostri Gregorii XVI., cuius certe memoriam, atque illustria et gloriosa facta aureis notis inscripta in Ecclesiae fastis semper admirabitur posteritas, praeter omnem opinionem, cogitationemque Nostram, arcano divinae Providentiae consilio, ad Summum Pontificatum non sine maxima animi Nostri perturbatione ac trepidatione evecti fuimus. Etenim si semper grave admodum et periculosum Apostolici ministerii onus merito est habitum, atque habendum, hisce quidem difficillimis christianae reipublicae temporibus vel maxime formidandum. Itaque infirmitatis Nostrae probe conscii, et gravissima supremi Apostolatus officia in tanta praesertim rerum vicissitudine considerantes, tristitiae et lacrymis Nos plane tradidissemus, nisi omnem spem poneremus in Deo salutari Nostro, qui numquam derelinquit sperantes in Eo, quique, ut potentiae suae virtutem ostendat, ad suam regendam Ecclesiam infirmiora identidem adhibet, quo magis magisque omnes cognoscant Deum ipsum esse, qui Ecclesiam admirabili sua providentia gubernat, atque tuetur. Illa etiam consolatio Nos vehementer sustentat, quod in animarum salute procuranda Vos socios et adiutores habeamus, Venerabiles Fratres, qui in sollicitudinis Nostrae partem vocati, omni cura et studio ministerium vestrum implere, ac bonum certamen certare contenditis. Hinc ubi primum in sublimi hac Principis Apostolorum Cathedra, licet immerentes, collocati, in persona Beati Petri gravissimum munus ab ipso aeterno Pastorum Principe divinitus tributum accepimus pascendi ac regendi non solum agnos, universum scilicet Christianum populum, verum etiam oves, hoc est Antistites, nihil certe Nobis potius, nihil optabilius fuit, quam ut intimo caritatis affectu Vos omnes alloqueremur. Quamobrem vix dum ex more institutoque Decessorum Nostrorum in Nostra Lateranensi Basilica Summi Pontificatus possessionem suscepimus, nulla interposita mora has ad Vos Litteras damus, ut eximiam vestram excitemus pietatem, quo maiore usque alacritate, vigilantia, contentione custodientes vigilias noctis super gregem curae vestrae commissum, atque episcopali robore et constantia adversus teterrimum humani generis hostem dimicantes, veluti boni milites Christi Iesu, strenue opponatis murum pro Domo Israel.

Neminem vestrum latet, Venerabiles Fratres, hac nostra deploranda aetate acerrimum ac formidolosissimum contra catholicam rem universam bellum ab iis hominibus conflari, qui nefaria inter se societate coniuncti sanam non sustinentes doctrinam, atque a veritate auditum avertentes, omnigena opinionum portenta e tenebris eruere, eaque totis viribus exaggerare, atque in vulgus prodere et disseminare contendunt. Horrescimus quidem

[1]) *Huc referuntur Propositiones* 4, 5, 6, 7, 16, 40, 63, et nota ad §. VIII.

animo, et acerbissimo dolore conficimur, cum omnia errorum monstra, et varias multiplicesque nocendi artes, insidias, machinationes mente recogitamus, quibus hi veritatis et lucis osores, et peritissimi fraudis artifices omne pietatis, iustitiae, honestatis studium in omnium animis restinguere, mores corrumpere, iura quaeque divina et humana perturbare, catholicam religionem, civilemque societatem convellere, labefactare, immo, si fieri umquam posset, funditus evertere commoliuntur.

Noscitis enim, Venerabiles Fratres, hos infensissimos christiani nominis hostes, caeco quodam insanientis impietatis impetu misere raptos, eo opinandi temeritate progredi, ut inaudita prorsus audacia *aperientes os suum in blasphemias ad Deum* [1]), palam publiceque edocere non erubescant, commentitia esse, et hominum inventa sacrosancta nostrae religionis mysteria [2]), catholicae Ecclesiae doctrinam humanae societatis bono et commodis adversari [3]), ac vel ipsum Christum et Deum eiurare non extimescant.

Et quo facilius populis illudant, atque incautos praesertim et imperitos decipiant, et in errores secum abripiant, sibi unis prosperitatis vias notas esse comminiscuntur, sibique philosophorum nomen arrogare non dubitant, perinde quasi philosophia, quae tota in naturae veritate investiganda versatur, ea respuere debeat, quae supremus et clementissimus ipse totius naturae auctor Deus singulari beneficio et misericordia hominibus manifestare est dignatus, ut veram ipsi felicitatem et salutem assequantur. Hinc praepostero sane et fallacissimo argumentandi genere nunquam desinunt humanae rationis vim et excellentiam appellare [4]), extollere contra sanctissimam Christi fidem, atque audacissime blaterant, eam humanae refragari rationi [5]). Quo certe nihil dementius, nihil magis impium, nihil contra ipsam rationem magis repugnans fingi, vel excogitari potest. Etsi enim fides sit supra rationem, nulla tamen vera dissensio, nullumque dissidium inter ipsas inveniri umquam potest, cum ambae ab uno eodemque immutabilis aeternaeque veritatis fonte Deo Optimo Maximo oriantur, atque ita sibi mutuam opem ferant, ut recta ratio fidei veritatem demonstret, tueatur, defendat; fides vero rationem ab omnibus erroribus liberet, eamque divinarum rerum cognitione mirifice illustret, confirmet atque perficiat. Neque minori certe fallacia, Venerabiles Fratres, isti divinae revelationis inimici humanum progressum summis laudibus efferentes, in catholicam religionem temerario plane, ac sacrilego ausu illum inducere vellent [6]), perinde ac si ipsa religio non Dei, sed hominum opus esset, aut philosophicum aliquod inventum, quod humanis modis perfici queat. In istos tam misere delirantes percommode quidem cadit, quod Tertullianus sui temporis philosophis merito exprobrabat, *qui Stoicum, et Platonicum, et Dialecticum Christianismum protulerunt* [7]). Et sane cum sanctissima nostra religio non ab humana ratione fuerit inventa, sed a Deo hominibus clementissime patefacta, tum quisque vel facile intelligit, religionem ipsam ex eiusdem Dei loquentis auctoritate omnem suam vim acquirere, neque ab humana ratione deduci, aut perfici umquam posse. Humana quidem ratio, ne in tanti momenti negotio decipiatur et erret, divinae revelationis factum diligenter inquirat oportet, ut certo sibi constet Deum esse loquutum ac Eidem, quemadmodum sapientissime docet Apostolus, rationabile obsequium exhibeat [8]). Quis enim ignorat vel ignorare potest, omnem Deo loquenti fidem esse habendam, nihilque rationi ipsi magis consentaneum esse, quam iis acquiescere, firmiterque adhaerere, quae a Deo, qui nec falli nec fallere potest, revelata esse constiterit?

Sed quam multa, quam mira, quam splendida praesto sunt argumenta, quibus humana ratio luculentissime evinci omnino debet, divinam esse Christi religionem, et *omne dogmatum nostrorum principium radicem desuper ex caelorum Domino accepisse* [9]), ac propterea nihil fide nostra certius, nihil securius, nihil sanctius exstare, et quod firmioribus innitatur principiis.

---

[1]) Apocalyps. XIII. 6. — [2]) *Huc refertur prop.* 7.
[3]) *Huc ref. prop.* 40. — [4]) „ „ „ 4.
[5]) „ „ „ 6. — [6]) „ „ „ 5.
[7]) Tertull. de Praescript. cap. VIII. — [8]) Ad Rom. XIII. 1.
[9]) S. Joann. Chrysost. Homil. I. in Isai.

Haec scilicet fides vitae magistra, salutis index, vitiorum omnium expultrix, ac virtutum foecunda parens et altrix, divini sui auctoris et consummatoris Christi Iesu nativitate, vita, morte, resurrectione, sapientia, prodigiis, vaticinationibus confirmata, supernae doctrinae luce undique refulgens, ac caelestium divitiarum ditata thesauris, tot Prophetarum praedictionibus, tot miraculorum splendore, tot Martyrum constantia, tot Sanctorum gloria vel maxime clara et insignis salutares proferens Christi leges, ac maiores in dies ex crudelissimis ipsis persecutionibus vires acquirens, universum orbem terra marique, a solis ortu usque ad occasum, uno Crucis vexillo pervasit, atque idolorum profligata fallacia, errorum depulsa caligine, triumphatisque cuiusque generis hostibus omnes populos, gentes, nationes utcumque immanitate barbaras, ac indole, moribus, legibus, institutis diversas divinae cognitionis lumine illustravit, atque suavissimo ipsius Christi iugo subiecit, annuntians omnibus pacem, annuntians bona. Quae certe omnia tanto divinae sapientiae, ac potentiae fulgore undique collucent, ut cuiusque mens et cogitatio vel facile intelligat, christianam fidem Dei opus esse. Itaque humana ratio ex splendidissimis hisce, aeque ac firmissimis argumentis clare aperteque cognoscens Deum eiusdem fidei auctorem existere, ulterius progredi nequit, sed quavis difficultate ac dubitatione penitus abiecta, atque remota, omne eidem fidei obsequium praebeat oportet, cum pro certo habeat a Deo traditum esse quidquid fides ipsa hominibus credendum, et agendum proponit.

Atque hinc plane apparet in quanto errore illi etiam versentur, qui ratione abutentes, ac Dei eloquia tamquam humanum opus existimantes, proprio arbitrio illa explicare, interpretari temere audent, cum Deus ipse vivam constituerit auctoritatem, quae verum legitimumque caelestis suae revelationis sensum doceret, constabiliret, omnesque controversias in rebus fidei, et morum *infallibili* iudicio dirimeret, ne fideles circumferantur omni vento doctrinae in nequitia hominum ad circumventionem erroris. Quae quidem viva, et *infallibilis* auctoritas in ea tantum viget Ecclesia, quae a Christo Domino supra Petrum totius Ecclesiae Caput, Principem et Pastorem, cuius fidem numquam defecturam promisit, aedificata suos legitimos semper habet Pontifices sine intermissione ab ipso Petro ducentes originem in eius Cathedra collocatos, et eiusdem etiam doctrinae, dignitatis, honoris ac potestatis haeredes et vindices. Et quoniam ubi Petrus, ibi Ecclesia [1]), ac Petrus per Romanum Pontificem loquitur [2]), et semper in suis successoribus vivit, et iudicium exercet [3]), ac praestat quaerentibus fidei veritatem [4]), idcirco divina eloquia eo plane sensu sunt accipienda, quem tenuit ac tenet haec Romana Beatissimi Petri Cathedra, quae omnium Ecclesiarum mater et magistra [5]) fidem a Christo Domino traditam, integram inviolatamque semper servavit, eamque fideles edocuit, omnibus ostendens salutis semitam, et incorruptae veritatis doctrinam. Haec siquidem principalis Ecclesia, unde unitas Sacerdotalis exorta [6]), haec pietatis metropolis, in qua est integra christianae religionis ac perfecta soliditas [7]), in qua semper Apostolicae Cathedrae viguit Principatus [8]), ad quam propter potiorem principalitatem necesse est omnem convenire Ecclesiam, hoc est qui sunt undique fideles [9]), cum qua quicumque non colligit, spargit [10]). Nos igitur, qui inscrutabili Dei iudicio in hac veritatis Cathedra collocati sumus, egregiam vestram pietatem vehementer in Domino excitamus, Venerabiles Fratres, ut omni sollicitudine et studio fideles curae vestrae concreditos assidue monere, exhortari connitamini, ut hisce principiis firmiter adhaerentes numquam se ab iis decipi, et in errorem induci patiantur, qui abominabiles facti in studiis suis humani progressus obtentu fidem destruere, eamque rationi impie subiicere ac Dei eloquia in-

---

[1]) S. Ambros. in Psal. XL. [2]) Concil. Chalced. Act. 2.
[3]) Synod. Ephes. Act. 3. [4]) S. Petr. Chrysol. Epist. ad Eutych.
[5]) Concil. Trid. Sess. VII. de Baptism.
[6]) S. Cyprian. Epist. 55. ad Cornel. Pontif.
[7]) Litter. Synod. Joan. Constantinop. ad Hormisdam Pontif.; et Sozom. Histor Lib. III. cap. 8. [8]) S. August. Epist. 162.
[9]) S. Irenaeus Lib. III. contra haereses cap. 3.
[10]) S. Hieronym. Epist. ad Damas. Pontif.

vertere contendunt, summamque Deo ipsi iniuriam inferre non reformidant, qui caelesti sua religione hominum bono atque saluti clementissime consulere est dignatus.

Iam vero probe noscitis, Venerabiles Fratres, alia errorum monstra et fraudes, quibus huius saeculi filii catholicam religionem, et divinam Ecclesiae auctoritatem, eiusque leges acerrime oppugnare, et tum sacrae, tum civilis potestatis iura conculcare conantur. Huc spectant nefariae molitiones contra hanc Romanam Beatissimi Petri Cathedram, in qua Christus posuit inexpugnabile Ecclesiae suae fundamentum. Huc clandestinae illae sectae e tenebris ad rei tum sacrae, tum publicae exitium et vastitatem emersae, atque a Romanis Pontificibus Decessoribus Nostris iterato anathemate damnatae suis Apostolicis Litteris [1]), quas Nos Apostolicae Nostrae potestatis plenitudine confirmamus, et diligentissime servari mandamus [2]). Hoc volunt vaferrimae Biblicae Societates, quae veterem haereticorum artem renovantes, divinarum Scripturarum libros contra sanctissimae Ecclesiae regulas vulgaribus quibusque linguis translatos, ac perversis saepe explicationibus interpretatos, maximo exemplarium numero, ingentique expensa omnibus cuiusque generis hominibus etiam rudioribus gratuito impertiri, obtrudere non cessant, ut divina traditione, Patrum doctrina, et catholicae Ecclesiae auctoritate reiecta, omnes eloquia Domini privato suo iudicio interpretentur, eorumque sensum pervertant, atque ita in maximos elabantur errores. Quas Societates suorum Decessorum exempla aemulans recol. mem. Gregorius XVI., in cuius locum meritis licet imparibus suffecti sumus, suis Apostolicis Litteris reprobavit [3]), et Nos pariter damnatas esse volumus.

Huc spectat horrendum, ac vel ipsi naturali rationis lumini maxime repugnans de cuiuslibet religionis indifferentia systema, quo isti veteratores, omni virtutis et vitii, veritatis et erroris, honestatis et turpitudinis sublato discrimine, homines in cuiusvis religionis cultu aeternam salutem assequi posse comminiscuntur [4]), perinde ac si ulla umquam esse posset participatio iustitiae cum iniquitate, aut societas lucis ad tenebras, et conventio Christi ad Belial.

Huc spectat foedissima contra sacrum clericorum caelibatum conspiratio [5]), quae a nonnullis etiam, proh dolor! ecclesiasticis viris fovetur, qui propriae dignitatis misere obliti, se voluptatum blanditiis et illecebris vinci et deliniri patiuntur; huc perversa in philosophicis praesertim disciplinis docendi ratio, quae improvidam iuventutem miserandum in modum decipit, corrumpit, eique fel draconis in calice Babylonis propinat; huc infanda, ac vel ipsi naturali iuri maxime adversa de *Communismo*, uti vocant, doctrina [6]), qua semel admissa, omnium iura, res, proprietates, ac vel ipsa humana societas funditus everterentur; huc tenebricosissimae eorum insidiae, qui in vestitu ovium, cum intus sint lupi rapaces, mentita ac fraudulenta purioris pietatis, et severioris virtutis ac disciplinae specie humiliter irrepunt, blande capiunt, molliter ligant, latenter occidunt, hominesque ab omni religionis cultu absterrent, et dominicas oves mactant atque discerpunt. Huc denique, ut cetera, quae Vobis apprime nota ac perspecta sunt, omittamus, deterrima tot undique volantium, et peccare docentium voluminum ac libellorum contagio, qui apte compositi, ac fallaciae et artificii pleni, immanibusque sumptibus per omnia loca in christianae plebis interitum dissipati, pestiferas doctrinas ubique disseminant, incautorum potissimum mentes, animosque depravant, et maxima religioni inferunt detrimenta. Ex hac undique serpentium errorum colluvie, atque effrenata cogitandi, loquendi, scribendique licentia mores in deterius prolapsi, sanctissima Christi spreta religio, divini cultus improbata maiestas, huius Apostolicae Sedis divexata potestas, Ecclesiae oppugnata atque in turpem servitutem redacta auctoritas, Episcoporum

---

[1]) Clemens XII. Const. *In eminenti*, Bened. XIV. Const. *Providas*, Pius VII. Const. *Ecclesiam a Jesu Christo*, Leo XII. Const. *Quo graviora*.

[2]) *Huc ref.* §. IV. Syll.

[3]) Gregor. XVI. in Litteris Encyclicis ad omnes Episcopos, quarum initium: *Inter praecipuas machinationes* [4]) *Huc ref. prop* 16.

[5]) *Huc ref.* nota ad §. VIII. Syll. [6]) *Huc ref.* §. IV. Syll.

iura conculcata, matrimonii sanctitas violata, cuiusque potestatis regimen labefactatum, ac tot alia tum christianae, tum civilis reipublicae damna, quae communibus lacrymis una Vobiscum flere cogimur, Venerabiles Fratres [1]).

In tanta igitur religionis, rerum ac temporum vicissitudine de universi Dominici gregis salute Nobis divinitus commissa vehementer solliciti, pro Apostolici Nostri ministerii officio nihil certe inausum, nihilque intentatum relinquemus, quo cunctae christianae familiae bono totis viribus consulamus. Verum praeclaram quoque vestram pietatem, virtutem, prudentiam summopere in Domino excitamus, Venerabiles Fratres, ut caelesti ope freti una Nobiscum Dei, Eiusque Sanctae Ecclesiae causam pro loco, quem tenetis, pro dignitate, qua insigniti estis, impavide defendatis. Vobis acriter pugnandum esse intelligitis, cum minime ignoretis quibus quantisque intemerata Christi Iesu Sponsa vulneribus afficiatur, quantoque acerrimorum hostium impetu divexetur. Atque in primis optime noscitis, vestri muneris esse catholicam fidem episcopali robore tueri, defendere, ac summa cura vigilare, ut grex Vobis commissus in ea stabilis et immotus persistat, *quam nisi quisque integram, inviolatamque servaverit, absque dubio in aeternum peribit* [2]). In hanc igitur fidem tuendam, atque servandam pro pastorali vestra sollicitudine diligenter incumbite, neque umquam desinite omnes in ea instruere, confirmare nutantes, contradicentes arguere, infirmos in fide corroborare, nihil umquam omnino dissimulantes ac ferentes, quod eiusdem fidei puritatem vel minimum violare posse videatur. Neque minori animi firmitate in omnibus fovete unionem cum Catholica Ecclesia, extra quam nulla est salus, et obedientiam erga hanc Petri Cathedram, cui tamquam firmissimo fundamento tota sanctissimae nostrae religionis moles innititur. Pari vero constantia sanctissimas Ecclesiae leges custodiendas curate, quibus profecto virtus, religio, pietas summopere vigent et florent. Cum autem *magna sit pietas prodere latebras impiorum, et ipsum in eis, cui serviunt, diabolum debellare* [3]), illud obsecrantes monemus, ut omni ope et opera multiformes inimicorum hominum insidias, fallacias, errores, fraudes, machinationes fideli populo detegere, eumque a pestiferis libris diligenter avertere, atque assidue exhortari velitis, ut impiorum sectas, et societates fugiens tamquam a facie colubri, ea omnia studiosissime devitet, quae fidei, religionis, morumque integritati adversantur. Qua de re numquam omnino sit, ut cessetis praedicare Evangelium, quo christiana plebs magis in dies sanctissimis christianae legis praeceptionibus erudita crescat in scientia Dei, declinet a malo, et faciat bonum, atque ambulet in viis Domini. Et quoniam nostis Vos pro Christo legatione fungi, qui se mitem et humilem corde est professus, quique non venit vocare iustos, sed peccatores, relinquens nobis exemplum, ut sequamur vestigia eius; quos in mandatis Domini delinquentes, atque a veritatis et iustitiae semita aberrantes inveneritis, haud omittite eos in spiritu lenitatis et mansuetudinis paternis monitis, et consiliis corripere atque arguere, obsecrare, increpare in omni bonitate, patientia et doctrina, cum *saepe plus erga corrigendos agit benevolentia, quam austeritas, plus exhortatio, quam comminatio, plus caritas, quam potestas* [4]). Illud etiam totis viribus praestare contendite, Venerabiles Fratres, ut fideles caritatem sectentur, pacem inquirant, et quae caritatis et pacis sunt, sedulo exequantur, quo cunctis dissensionibus, inimicitiis, aemulationibus, simultatibus penitus extinctis, omnes se mutua caritate diligant, atque in eodem sensu, in eadem sententia perfecti sint, et idem unanimes sentiant, idem dicant, idem sapiant in Christo Iesu Domino Nostro. Debitam erga Principes, et potestates obedientiam ac subiectionem christiano populo inculcare satagite, edocentes iuxta Apostoli monitum [5]) non esse potestatem nisi a Deo, eosque Dei ordinationi resistere, adeoque sibi damnationem acquirere, qui potestati resistunt; atque idcirco praeceptum potestati ipsi obediendi a nemine umquam citra piaculum posse violari, nisi forte aliquid imperetur, quod Dei et Ecclesiae legibus adversetur [6]).

[1]) *Huc ref. prop.* 79. [2]) Ex Symbolo *Quicumque.*
[3]) S. Leo Serm. VIII. cap. 4.
[4]) Concil. Trident. Sess. XIII. cap. 1. de Reformat.
[5]) Ad Roman. XII. 1. 2. [6]) *Huc ref. prop.* 63.

Verum cum *nihil sit, quod alios magis ad pietatem, et Dei cultum assidue instruat, quam eorum vita et exemplum, qui se divino ministerio dedicarunt* [1]), et cuiusmodi sunt Sacerdotes, eiusmodi plerumque esse soleat et populus, pro vestra singulari sapientia perspicitis, Venerabiles Fratres. summa cura et studio Vobis esse elaborandum, ut in Clero morum gravitas, vitae integritas, sanctitas, atque doctrina eluceat, et ecclesiastica disciplina ex Sanctorum Canonum praescripto diligentissime servetur, et ubi collapsa fuerit, in pristinum splendorem restituatur. Quapropter, veluti praeclare scitis, Vobis summopere cavendum, ne cuipiam, iuxta Apostoli praeceptum, cito manus imponatis, sed eos tantum sacris initietis ordinibus, ac sanctis tractandis admoveatis mysteriis, qui accurate exquisiteque explorati, ac virtutum omnium ornatu, et sapientiae laude spectati, vestris dioecesibus usui et ornamento esse possint, atque ab iis omnibus declinantes, quae Clericis vetita, et attendentes lectioni, exhortationi, doctrinae, *exemplum sint fidelium in verbo, in conversatione, in caritate, in fide, in castitate* [2]), cunctisque afferant venerationem, et populum ad christianae religionis institutionem fingant, excitent, atque inflamment. *Melius enim profecto est*, ut sapientissime monet immortalis memoriae Benedictus XIV. Decessor Noster, *pauciores habere ministros, sed probos, sed idoneos, atque utiles, quam plures qui in aedificationem Corporis Christi, quod est Ecclesia, nequidquam sint valituri* [3]). Neque vero ignoratis, maiori diligentia Vobis in illorum praecipue mores, et scientiam esse inquirendum, quibus animarum cura et regimen committitur, ut ipsi tamquam fideles multiformis gratiae Dei dispensatores plebem sibi concreditam sacramentorum administratione, divini verbi praedicatione ac bonorum operum exemplo continenter pascere, iuvare, eamque ad omnia religionis instituta, ac documenta informare, atque ad salutis semitam perducere studeant. Intelligitis nimirum Parochis officii sui ignaris, vel negligentibus, continuo et populorum mores prolabi, et christianam laxari disciplinam, et religionis cultum exsolvi, atque convelli, ac vitia omnia et corruptelas in Ecclesiam facile invehi. Ne autem Dei sermo, *qui vivus, et efficax, et penetrabilior omni gladio ancipiti* [4]), ad animarum salutem est institutus, ministrorum vitio infructuosus evadat, eiusdem divini verbi praeconibus inculcare, praecipere numquam desinite, Venerabiles Fratres, ut gravissimum sui muneris officium animo reputantes, evangelicum ministerium non in persuasibilibus humanae sapientiae verbis, non in profano inanis et ambitiosae eloquentiae apparatu et lenocinio, sed in ostensione spiritus et virtutis religiosissime exerceant, ut recte tractantes verbum veritatis, et non semetipsos, sed Christum Crucifixum praedicantes, sanctissimae nostrae religionis dogmata, praecepta iuxta catholicae Ecclesiae et Patrum doctrinam gravi ac splendido orationis genere populis clare aperteque annuncient, peculiaria singulorum officia accurate explicent, omnesque a flagitiis deterreant, ad pietatem inflamment, quo fideles Dei verbo salubriter imbuti atque refecti vitia omnia declinent, virtutes sectentur, atque ita aeternas poenas evadere et caelestem gloriam consequi valeant. Universos ecclesiasticos viros pro pastorali vestra sollicitudine et prudentia assidue monete, excitate, ut serio cogitantes ministerium, quod acceperunt in Domino, omnes proprii muneris partes diligentissime impleant, domus Dei decorem summopere diligant, atque intimo pietatis sensu sine intermissione instent obsecrationibus et precibus, et Canonicas horas ex Ecclesiae praecepto persolvant, quo et divina sibi auxilia ad gravissima officii sui munera obeunda impetrare, et Deum christiano populo placatum ac propitium reddere possint.

Cum autem, Venerabiles Fratres, vestram sapientiam minime fugiat, idoneos Ecclesiae ministros nonnisi ex optime institutis clericis fieri posse, magnamque vim in recta horum institutione ad reliquum vitae cursum inesse, pergite omnes episcopalis vestri zeli nervos in id potissimum intendere, ut adolescentes clerici vel a teneris annis tum ad pietatem solidamque virtutem, tum ad litteras severioresque disciplinas, praesertim sacras, rite informentur.

---

[1]) Concil. Trident. Sess. XXII. cap. 1. de Reformat.

[2]) Ad Timoth. IV. 12.

[3]) Bened. XIV. in Epist. Encycl. ad omnes Episcopos, cuius initium: *Ubi primum*.

[4]) Ad Hebr. V. 12.

Quare Vobis nihil antiquius, nihil potius esse debet, quam omni opera, sollertia, industria clericorum Seminaria ex Tridentinorum Patrum praescripto [1]) instituere, si nondum existunt, atque instituta, si opus fuerit, amplificare, eaque optimis moderatoribus, et magistris instruere, ac intentissimo studio continenter advigilare, ut inibi iuniores clerici in timore Domini, et ecclesiastica disciplina sancte, religioseque educentur, et sacris potissimum scientiis iuxta catholicam doctrinam ab omni prorsus cuiusque erroris periculo alienis, et Ecclesiae traditionibus, et sanctorum Patrum scriptis, sacrisque caeremoniis, ritibus sedulo, ac penitus excolantur, quo habere possitis navos atque industrios operarios, qui ecclesiastico spiritu praediti, ac studiis recte instituti valeant in tempore dominicum agrum diligenter excolere, ac strenue proeliari proelia Domini. Porro cum Vobis compertum sit, ad ecclesiastici ordinis dignitatem et sanctimoniam retinendam et conservandam pium spiritualium exercitiorum institutum vel maxime conducere, pro episcopali vestro zelo tam salutare opus urgere, omnesque in sortem Domini vocatos monere, hortari ne intermittatis, ut saepe in opportunum aliquem locum iisdem peragendis exercitiis secedant, quo, exterioribus curis sepositis, ac vehementiori studio aeternarum divinarumque rerum meditationi vacantes, et contractas de mundano pulvere sordes detergere, et ecclesiasticum spiritum renovare possint, atque exspoliantes veterem hominem cum actibus suis, novum induant, qui creatus est in iustitia et sanctitate. Neque Vos pigeat, si in Cleri institutione et disciplina paulo diutius immorati sumus. Etenim minime ignoratis, multos existere, qui errorum varietatem, inconstantiam, mutabilitatemque pertaesi, ac sanctissimam nostram religionem profitendi necessitatem sentientes, ad ipsius religionis doctrinam, praecepta, instituta eo facilius, Deo bene iuvante, amplectenda, colenda adducentur, quo maiori Clerum pietatis, integritatis, sapientiae laude, ac virtutum omnium exemplo et splendore ceteris antecellere conspexerint.

Ceterum, Fratres Carissimi, non dubitamus, quin Vos omnes ardenti erga Deum et homines caritate incensi, summo in Ecclesiam amore inflammati, angelicis pene virtutibus instructi, episcopali fortitudine, prudentia muniti, uno eodemque sanctae voluntatis desiderio animati, Apostolorum vestigia sectantes, et Christum Iesum Pastorum omnium exemplar, pro quo legatione fungimini, imitantes, quemadmodum decet Episcopos, concordissimis studiis, facti forma gregis ex animo, sanctitatis vestrae splendore clerum populumque fidelem illuminantes, atque induti viscera misericordiae, et condolentes iis, qui ignorant et errant, devias ac pereuntes oves evangelici Pastoris exemplo amanter quaerere, persequi, ac paterno affectu vestris humeris imponere, ad ovile reducere, ac nullis neque curis, neque consiliis, neque laboribus parcere umquam velitis, quo omnia pastoralis muneris officia religiosissime obire, ac omnes dilectas Nobis oves pretiosissimo Christi Sanguine redemptas, et curae vestrae commissas a rapacium luporum rabie, impetu, insidiis defendere, easque ab venenatis pascuis arcere, ad salutaria propellere, et qua opere, qua verbo, qua exemplo ad aeternae salutis portum deducere valeatis. In maiori igitur Dei et Ecclesiae gloria procuranda viriliter agite, Venerabiles Fratres, et omni alacritate, sollicitudine, vigilantia in hoc simul elaborate, ut omnibus erroribus penitus depulsis, vitiisque radicitus evulsis, fides, religio, pietas, virtus maiora in dies ubique incrementa suscipiant, cunctique fideles abiicientes opera tenebrarum, sicut filii lucis ambulent digne Deo per omnia placentes, et in omni opere bono fructificantes. Atque inter maximas angustias, difficultates, pericula, quae a gravissimo episcopali vestro ministerio hisce praesertim temporibus abesse non possunt, nolite umquam terreri, sed confortamini in Domino, et in potentia virtutis Eius, *qui nos in congressione nominis sui constitutos desuper spectans, volentes comprobat, adiuvat dimicantes, vincentes coronat* [2]). Cum autem Nobis nihil gratius, nihil iucundius, nihil optabilius quam Vos omnes, quos diligimus in visceribus Christi Jesu, omni affectu, consilio, opera iuvare, atque una Vobiscum in Dei gloriam et catholicam fidem tuendam, propagandam toto pectore incumbere, et animas salvas facere, pro quibus vitam

[1]) Concil. Trid. Sess. XXIII. cap. 18. de Reform.
[2]) S. Cyprian. Epist. 77. ad Nemesianum et ceteros Martyres.

ipsam, si opus fuerit, profundere parati sumus, venite, Fratres, obtestamur, et obsecramus, venite magno animo, magnaque fiducia ad hanc Beatissimi Apostolorum Principis Sedem, Catholicae unitatis centrum, atque Episcopatus apicem, unde ipse Episcopatus, ac tota eiusdem nominis auctoritas emersit, venite ad Nos quotiescumque Nostrae, et eiusdem Sedis auctoritatis ope, auxilio, praesidio Vos indigere noveritis.

In eam porro spem erigimur fore, ut Carissimi in Christo Filii Nostri Viri Principes, pro eorum pietate et religione in memoriam revocantes, *regiam potestatem sibi non solum ad mundi regimen, sed maxime ad Ecclesiae praesidium esse collatam* [1]), et Nos *cum Ecclesiae causam, tum eorum regni agere, et salutis, ut provinciarum suarum quieto iure potiantur* [2]), communibus nostris votis, consiliis, studiis sua ope et auctoritate faveant, atque ipsius Ecclesiae libertatem incolumitatemque defendant, ut *et Christi dextera eorum defendatur imperium* [3]).

Quae omnia ut prospere, feliciterque ex sententia succedant, adeamus cum fiducia, Venerabiles Fratres, ad thronum gratiae, atque unanimes in humilitate cordis nostri Patrem misericordiarum et Deum totius consolationis enixis precibus sine intermissione obsecremus, ut per merita Unigeniti Filii sui infirmitatem nostram omnium caelestium charismatum copia cumulare dignetur, atque omnipotenti sua virtute expugnet impugnantes nos, et ubique augeat fidem, pietatem, devotionem, pacem, quo Ecclesia sua sancta, omnibus adversitatibus et erroribus penitus sublatis, optatissima tranquillitate fruatur, ac fiat unum ovile et unus pastor. Ut autem clementissimus Dominus facilius inclinet aurem suam in preces nostras et nostris annuat votis, deprecatricem apud Ipsum semper adhibeamus sanctissimam Dei Genitricem Immaculatam Virginem Mariam, quae nostrum omnium dulcissima mater, mediatrix, advocata et spes fidelissima ac maxima fiducia est, cuius patrocinio nihil apud Deum validius, nihil praesentius. Invocemus quoque Apostolorum Principem, cui Christus ipse tradidit claves regni caelorum, quemque Ecclesiae suae petram constituit, adversus quam portae inferi praevalere numquam poterunt et Coapostolum eius Paulum, atque omnes Sanctos caelites, qui iam coronati possident palmam, ut desideratam divinae propitiationis abundantiam universo christiano populo impetrent.

Denique caelestium omnium munerum auspicem, et potissimae Nostrae in Vos caritatis testem, accipite Apostolicam Benedictionem, quam ex intimo corde depromptam Vobis ipsis, Venerabiles Fratres, et omnibus Clericis, Laicisque Fidelibus curae vestrae concreditis, amantissime impertimur.

Datum Romae apud Sanctam Mariam Maiorem, die IX. Novembris anno MDCCCXLVI., Pontificatus Nostri anno primo.

Allocutio

habita in consistorio secreto die IV. octobris anni MDCCCXLVII [4]).

Venerabiles Fratres.

Quisque vestrum, Venerabiles Fratres, optime noscit quibus quantisque divinae nostrae religionis documentis, monumentisque Hierosolyma urbs, et universa Palestinae regio mirandum in modum undique refulgeant, *ubi et visui et tactui se tota ingerunt humanae sacramenta salutis* [5]). Siquidem ibi Unigenitus Dei Filius Christus Jesus Dominus noster propter nimiam, qua nos dilexit, caritatem obumbrata Divinitatis suae maiestate servilem formam indutus et in similitudinem hominum factus, ex intacta Davidica Virgine nasci, vitamque suam agere, ac magna miracula operari est dignatus, tribuens peccatoribus misericordiam, aegris salutem, errantibus veritatem,

---

[1]) S. Leo Epist. 156. alias 125. ad Leonem Augustum.
[2]) S. Leo Epist. 43. alias 34. ad Theodosium Augustum.
[3]) Idem ibid. [4]) *Huc ref. prop* 63.
[5]) S. Leo Epist. ad Juvenal. Episc. Hierosolymit.

caecis lucem, mortuis vitam. Ibi ad universum humanum genus a peccati iugo et daemonis captivitate vindicandum saevissimam passionem, acerbissimamque crucis mortem sustinuit confusione contempta, ac post triduum *devictae mortis spoliis onustus* [1]) divina sua potentia resurrexit; ibi quadraginta dierum spatio saepius apparens discipulis suis, ac loquens de regno Dei, postquam illos in fide et caritate roboravit, eisque praecepit, ut euntes in mundum universum praedicarent evangelium omni creaturae, ac docerent servare omnia quaecumque ipsis mandaverat, magnis revelatis mysteriis, magnisque confirmatis sacramentis, in conspectu sanctae multitudinis, triumphans et captivam ducens captivitatem, super omnes caelos ad dexteram Dei Patris consessurus adscendit. Ibi ad Apostolos suos illuminandos, corroborandos, atque ad renovandam terrae faciem, veteresque tenebras abigendas, misso sancto Paraclito Spiritu, voluit, ut Apostoli ab Hierosolyma ipsa urbe evangelicae praedicationis opus ordirentur, antequam in omnem dispergerentur orbem. Quae cum ita sint, merito atque optimo iure christiani populi sancta illius regionis loca omni pietatis, religionis et venerationis affectu semper sunt prosequuti. Postquam vero tristissimis rerum ac temporum vicibus regiones illae e christianorum Imperatorum dominatione abreptae fuere, Romani Pontifices Decessores Nostri, et catholici Principes vehementer optantes gravissimis fidelium necessitatibus occurrere, eosque ab iniustissima et crudelissima, qua premebantur, servitute vindicare, variis temporibus nihil intentatum reliquerunt, ut loca ipsa ab infidelium eriperent potestate. Hinc Hierosolymitana Ecclesia, cui ab Innocentio III. Praedecessore Nostro in Concilio Lateranensi quarto Patriarchalis dignitas fuit confirmata, summo semper in honore habita peculiarem Romanorum Pontificum curam et sollicitudinem sibi comparavit. Qui quidem Romani Pontifices etiam postquam sacra eadem loca ab infidelibus iterum occupata fuere, immo et cum vix ulla de illis recuperandis spes affulgeret, Latinos Patriarchas Hierosolymitanos renuntiare et constituere haudquaquam intermiserunt, licet eos a residendi obligatione solvere, quamdiu loca ipsa ab infidelibus detinerentur, ac spirituali illorum fidelium bono alia ratione pro viribus consulere debuerint.

Nos certe de illa Dominici gregis parte vel maxime solliciti, ac summa erga ipsas regiones pietate affecti, vel ab ipso Nostri Pontificatus exordio nihil antiquius habuimus, quam ut Latini Ritus Patriarcha Hierosolymae iterum in sua sede posset consistere. Cum autem, Deo bene iuvante, difficultates omnes, prout summopere optabamus, penitus sublatas esse conspexerimus, nihilque nunc temporis obstet, quominus ipse Patriarcha Ecclesiae suae curam praesens agere valeat, nullam moram interponendam duximus, ut huiusmodi res pro maiore Dei gloria atque illorum fidelium utilitate ad optatum exitum adduceretur. Quamobrem tanti momenti negotium iuxta prudentem Nostrae Congregationis de Propaganda Fide sententiam absolvendum curavimus, atque Apostolicas Litteras die decimo kalendas proximi mensis Augusti huius anni annulo Piscatoris obsignatas dedimus, quibus totius rei rationem explicavimus. Et quoniam Venerabilis Frater Daulus Augustus Foscolo, qui Latino Hierosolymitano Patriarchatu potiebatur, se illo abdicavit, et Nos eiusmodi abdicatione accepta atque approbata, ipsum Venerabilem Fratrem a vinculo, quo Hierosolymitanae Ecclesiae obstringebatur, solvimus, idcirco ad novi Patriarchae electionem procedere existimavimus. Itaque commemoratae Congregationis suffragio in Latinum Patriarcham Hierosolymitanum eligere constituimus dilectum Filium Presbyterum Josephum Valerga, qui singulari integritate, pietate, doctrina, prudentia, ac rerum gerendarum dexteritate spectatus, et huic Petri Cathedrae ex animo addictus, ac Missionarii munere in Syria, Mesopotamia et Perside egregie perfunctus, gravia rei catholicae negotia sibi commissa sedulo scienterque conficienda curavit. Quapropter in eam spem erigimur fore, ut ipse praeclaris hisce dotibus praeditus, easdem caelesti ope fretus ad Patriarchatus locum deferat, atque ad catholicae praesertim religionis incrementum et concrediti sibi populi utilitatem maiori alacritate et studio exhibere, atque exercere contendat. Haec sunt, Venerabiles Fratres, quae Vobis communi-

[1]) S. Ansel. Serm. 52. de Paschat.

canda censuimus, dum pro certo habemus, Vos una nobiscum assiduas fervidasque Deo Optimo Maximo preces cum gratiarum actione esse oblaturos, quo communibus nostris votis clementissime annuens, divina sua gratia efficere velit, ut in illis regionibus, ubi *quilibet christianus habitans ad Evangelii cognoscendam virtutem non solum paginarum eloquiis, sed ipsorum locorum testimoniis eruditur*[1]), catholica fides maiora in dies incrementa suscipiat, ac prospere feliciterque vigeat et floreat.

Atque hic, Venerabiles Fratres, clare aperteque declaramus, tum in hac re, tum in aliis quibusque Nostras omnes curas, cogitationes, studia ab omni prorsus cuiuslibet humanae politices ratione vel maxime aliena eo spectare, ut sanctissima Christi religio, et doctrina ubique terrarum cunctis populis magis magisque affulgeat. Etsi enim exoptemus, ut Viri Principes, quibus a Domino data est potestas, avertentes aures suas a fraudulentis et perniciosis consiliis, et custodientes iustitiae legem, ac secundum Dei voluntatem ambulantes, Eiusque sanctae Ecclesiae iura, et libertatem tuentes, pro eorum religione, ac benignitate suorum populorum felicitatem prosperitatemque procurare non desistant, tamen vehementer dolemus in diversis locis nonnullos e populo existere, qui Nostro nomine temere abutentes, et gravissimam Personae Nostrae, ac Supremae Dignitati iniuriam inferentes, debitam erga Principes subiectionem denegare, et contra illos turbas, pravosque motus concitare audent[2]). Quod certe a Nostris consiliis adeo abhorrere constat, ut in Nostris Encyclicis Litteris ad omnes Venerabiles Fratres Episcopos, die nona mensis Novembris superiori anno datis, haud omiserimus inculcare debitam erga Principes, et Potestates obedientiam, a qua iuxta christianae legis praeceptum, nemo citra piaculum deflectere umquam potest, praeterquam scilicet ubi forte aliquid iubeatur, quod Dei, et Ecclesiae legibus adversetur[3]).

Quid Vobis videtur?

Auctoritate Omnipotentis Dei, Sanctorum Apostolorum Petri et Pauli, ac Nostra, Dilectum Filium Presbyterum Josephum Valerga ad Patriarchatum Latinum Hierosolymitanum evehimus, eumque in illius Ecclesiae Patriarcham et Pastorem praeficimus, prout in decreto et schedula consistorialibus exprimetur.

In nomine Patris †, et Filii †, et Spiritus Sancti †, Amen.

Allocutio

habita in consistorio secreto die XVII. decembris anni MDCCCXLVII[4]).

Venerabiles Fratres.

Ubi primum nullis certe Nostris meritis, sed inscrutabili Dei iudicio in hac Principis Apostolorum Cathedra collocati catholicae Ecclesiae gubernacula tractanda suscepimus, Apostolicae Nostrae sollicitudinis curas in Hispaniam convertimus, quemadmodum optime noscitis, Venerabiles Fratres. Hinc intimo Nostri cordis dolore considerantes gravissima damna, quibus ob tristes rerum vicissitudines magna illa et inclyta Dominici gregis portio premebatur, divitem in misericordia Deum assiduis enixisque precibus humiliter obsecrare numquam destitimus, ut afflictis illis Ecclesiis opem afferre, easque a misero, in quo versabantur, statu revocare dignaretur. Atque pro Apostolici Nostri ministerii debito, et singulari paternae caritatis affectu, quo illustrem illam nationem prosequimur, nihil certe Nobis potius fuit, quam ut sanctissimae nostrae Religionis negotia ibi componere studeremus. Cum autem felicis recordationis Gregorius XVI. Praedecessor Noster incepisset suis instruere Pastoribus nonnullas illius Regni Dioeceses in dissitis transmarinis regionibus sitas, in id peculiares Nostras curas intendimus, ut aliis pluribus ipsius Regni vacantibus Ecclesiis in continenti etiam positis novos valeremus dare Antistites eo munere dignos, atque ita per-

---

[1]) S. Leo, ibidem.
[2]) *Supra, pag.* 19, 23.
[3]) *Huc ref. prop.* 63.
[4]) *Huc ref prop.* 16.

ficere quod idem Decessor Noster morte praeventus absolvere minime potuerat. Quamobrem Venerabilem Fratrem Ioannem Archiepiscopum Thessalonicensem virum integritate, doctrina, prudentia, ac rerum gerendarum peritia praestantem cum Nostris ad Carissimam in Christo Filiam Nostram Mariam Elisabeth Reginam Catholicam Litteris, atque opportunis facultatibus et instructionibus in Hispaniam misimus, ut quidquid ad sanandas inibi contritiones Israel, atque ad catholicae religionis bonum promovendum conduceret, omni studio curaret; atque inter alia efficeret ut viduatas illic Ecclesias idoneis Pastoribus concrederemus. Itaque, clementissimo misericordiarum Patre votis studiisque Nostris opitulante, evenit, ut summa animi Nostri consolatione nonnullos, veluti nostis, in illis regionibus Antistites iam constituere potuerimus, atque in praesentia multas alias Hispaniarum Cathedrales et Metropolitanas Ecclesias diu vacantes canonico suorum Pastorum regimini et procurationi tradere, atque ita divini Nominis gloriae, catholicae Religionis bono, ac spirituali illarum dilectarum ovium saluti consulere valeamus. Quod quidem futurum confidimus, cum ex relatione commemorati Venerabilis Fratris Delegati Nostri, atque ex actis maturo examine ab ipso confectis agnoverimus, viros ipsis Dioecesibus regendis ac moderandis destinatos eas habere dotes, quae ad pastorale munus rite utiliterque obeundum requiruntur. In eam autem spem erigimur fore, ut quamprimum aliarum illius Regni Ecclesiarum viduitati prospicere possimus, utque rebus iam nunc in meliorem conditionem vergentibus, et favente etiam Catholica Maiestate Sua in aliis porro atque aliis religionis negotiis, in quae idem Venerabilis Frater Delegatus Noster studiosissime incumbit, vota et consilia Nostra felicem dante Domino exitum assequantur.

Alia etiam longe amplissima sub alio magno Principe regio est [1]), in qua Catholicae Religionis res diuturnis gravioribusque calamitatibus afflictae ipsum recolendae memoriae Decessorem Nostrum multos per annos sollicitum habuerant, et praecipuas Nostras curas sibi pariter vindicarunt. Equidem optavissemus hoc ipso die Vos certiores facere de bono exitu, quem aliqua ex parte Nostras ipsas curas habuisse confidebamus. Non defuere autem quidam ephemeridum scriptores, qui id ipsum feliciter evenisse affirmarint. Nos tamen nihil adhuc annuntiare Vobis possumus, nisi firmam spem, qua sustentamur fore, ut omnipotens et misericors Deus propitius respiciat super Ecclesiae suae filios tantis inibi tribulationibus conflictatos, et sollicitudini benedicat, qua statum catholicae Religionis in meliorem illic conditionem adducere connitimur.

Nunc porro Vobiscum communicamus, Venerabiles Fratres, summam admirationem, qua intime affecti fuimus, ubi scriptum, a quodam viro ecclesiastica Dignitate insignito elucubratum, typisque editum, ad Nos pervenit. Namque idem vir in huiusmodi scripto de quibusdam loquens doctrinis, quas Ecclesiarum regionis suae traditiones appellat [2]), et quibus huius Apostolicae Sedis iura coarctare intenditur, haud erubuit asserere, traditiones ipsas a Nobis in pretio haberi. Absit enimvero, Venerabiles Fratres, ut mens aut cogitatio Nobis umquam fuerit vel minimum declinare a Maiorum institutis, aut abstinere ab huius Sanctae Sedis auctoritate sarta tecta conservanda, atque tuenda. Habemus equidem in pretio peculiares traditiones, sed eas tantum, quae a Catholicae Ecclesiae sensu non discrepent; praesertim vero illas reveremur ac firmissime tuemur, quae cum aliarum Ecclesiarum traditione, atque in primis cum hac sancta Romana Ecclesia plane congruant, ad quam, ut S. Irenaei verbis utamur, *propter potiorem principalitatem necesse est omnem convenire Ecclesiam, hoc est eos, qui sunt undique fideles, in qua semper ab his, qui sunt undique, conservata est ea, quae est ab Apostolis traditio* [3]).

At aliud insuper est, quod animum Nostrum vehementer angit et urget. Ignotum certe Vobis non est, Venerabiles Fratres, multos hostium Catholicae veritatis in id praesertim nostris temporibus conatus suos intendere, ut monstruosa quaeque opinionum portenta aequiparare doctrinae

---

[1]) De Russia et Polonia sermo est. *N. edit.*

[2]) De libertatibus quas vocant gallicanis agi videtur. Quo ref. §§. V. et VI. Syll. *N ed.* [3]) S. Iren. contra haereses. Lib. III. cap. 3.

Christi, aut cum ea commiscere vellent, atque ita impium illud de cuiuslibet religionis *indifferentia* systema magis magisque propagare commoliuntur. Novissime autem, horrendum dictu! inventi aliqui sunt qui eam nomini, et Apostolicae dignitati Nostrae contumeliam imposuerunt, ut Nos veluti participes stultitiae suae, et memorati nequissimi systematis fautores traducere non dubitarint. Hi nimirum ex consiliis, a Religionis Catholicae sanctitate haud certe alienis, quae in negotiis quibusdam ad civilem pontificiae Ditionis procurationem spectantibus benigne ineunda duximus publicae commoditati et prosperitati ampliandae, atque ex venia nonnullis eiusdem Ditionis hominibus initio ipso Pontificatus Nostri clementer impertita, coniicere voluerunt, Nos ita benevole sentire de quocumque hominum genere, ut nedum Ecclesiae filios, sed ceteros etiam, utut a Catholica unitate alieni permaneant, esse pariter in salutis via, atque ad aeternam vitam pervenire posse arbitremur [1]). Desunt Nobis prae horrore verba ad novam hanc contra Nos, et tam atrocem iniuriam detestandam. Amamus equidem intimo cordis affectu homines universos, non aliter tamen quam in caritate Dei et Domini nostri Iesu Christi, qui venit quaerere et salvum facere quod perierat, qui pro omnibus mortuus est, qui omnes homines vult salvos fieri, et ad agnitionem veritatis venire; qui misit proinde discipulos suos in mundum universum praedicare evangelium omni creaturae, denuntians eos, qui crediderint et baptizati fuerint, salvos fore, qui vero non crediderint, condemnatum iri. Veniant igitur qui salvi fieri volunt, ad columnam et firmamentum veritatis, quod Ecclesia est, veniant scilicet ad veram Christi Ecclesiam, quae in suis Episcopis summoque omnium capite Romano Pontifice successionem habet Apostolicae auctoritatis nullo tempore interruptam, quae nihil umquam potius habuit quam ut praedicaret, atque omni ope custodiret ac tueretur doctrinam ex Christi mandato ab Apostolis annunciatam; quae inde ab Apostolorum aetate in mediis omne genus difficultatibus crevit, et per totum orbem miraculorum splendore inclyta, Martyrum sanguine amplificata, Confessorum et Virginum nobilitata virtutibus, Patrum testimoniis scriptisque sapientissimis corroborata viguit, vigetque in cunctis terrae plagis, et perfecta fidei, sacramentorum, sacrique regiminis unitate refulget. Nos qui, licet indigni, praesidemus in suprema hac Petri Apostoli Cathedra, in qua Christus Dominus eiusdem Ecclesiae suae fundamentum posuit, nullis ullo unquam tempore curis laboribusque abstinebimus, ut per ipsius Christi gratiam eos qui ignorant, et errant, ad unicam hanc veritatis et salutis viam adducamus. Meminerint autem quicumque ex adverso sunt, transiturum quidem coelum et terram, sed nihil praeterire umquam posse ex verbis Christi, neque in doctrina commutari, quam a Christo Ecclesia Catholica custodiendam, tuendam, et praedicandam accepit.

Post haec haud possumus, quin Vobis, Venerabiles Fratres, loquamur de doloris acerbitate, qua confecti fuimus, propterea quod paucis ante diebus in hac alma Urbe Nostra catholicae Religionis arce et centro nonnulli paucissimi illi quidem homines prope delirantes reperiri potuerint, qui vel ipsum humanitatis sensum abiicientes, cum maximo aliorum ipsius Urbis civium fremitu et indignatione, minime exhorruerunt palam publiceque triumphare in luctuosissimo intestino bello nuper inter Helvetios excitato. Quod fatale sane bellum Nos intimo corde ingemiscimus, tum ob effusum illius nationis sanguinem, fraternamque caedem, et atroces, diuturnas, funestasque discordias, odia, dissidia, quae ex civilibus potissimum bellis in populos redundare solent, tum ob detrimenta, quae inde catholicae rei obvenisse accepimus, et obventura adhuc timemus, tum denique ob deploranda sacrilegia in primo conflictu commissa, quae commemorare animus refugit.

Ceterum dum haec lamentamur, humillimas Deo totius consolationis agimus gratias, qui in multitudine misericordiae suae non desinit Nos consolari in omni tribulatione Nostra. Etenim inter tantas angustias non leve certe Nobis solatium afferunt et prosperi sacrarum Missionum eventus, et strenui evangelicorum Ministrorum labores, qui apostolico zelo incensi, gravissima quaeque pericula atque discrimina invicte despicientes, in remotissimis regionibus populos ab errorum tenebris, morumque feritate ad

---

[1]) *Huc ref.* §. III. *Syll., praesertim prop.* 16.

catholicae veritatis lumen, omnemque virtutis et humanitatis cultum traducere, ac pro Dei gloria et animarum salute fortiter pugnare non desinunt; et pientissima ac plane eximia catholicorum populorum studia, qui Nostris desideriis mirifice obsecundantes non levia afflictae pauperum Hibernorum genti subsidia praebere haud intermiserunt, quique tum largitionibus ad Nos etiam missis, tum assiduis ad Deum precibus omnem opem conferre non cessant, ut sanctissima Christi fides atque doctrina longe lateque ubique gentium, ubique terrarum felici faustoque progressu magis magisque propagetur. Quae praeclara opera, omni certe laudum praeconio digna, dum peculiari gratissimi animi Nostri testificatione prosequimur, a clementissimo bonorum omnium largitore Deo humiliter poscimus, ut fidelibus suis uberem pro illis retribuat in aeternitate mercedem.

Habetis, Venerabiles Fratres, quae Vobis hodierno die significanda iudicavimus. Cum autem hanc Nostram Allocutionem in publicum emittere censuerimus, hac occasione sermonem Nostrum ad alios quoque Venerabiles Fratres, universi catholici Orbis Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, toto cordis affectu convertimus, eosque omnes et singulos obsecramus, atque hortamur in Domino, ut stabili inter se concordia et caritate coniuncti, atque arctissimo fidei et observantiae vinculo Nobis et huic Petri Cathedrae obstricti, perfecti sint in eodem sensu et in eadem sententia, atque humanis quibusque sepositis rationibus, et solum Deum ob oculos habentes, Eiusque auxilium iugibus, fervidisque precibus implorantes, nihil vigilantiae, nihil laboribus umquam praetermittant, ut episcopali fortitudine, constantia, prudentia praelientur praelia Domini, et maiori usque alacritate dilectas oves eorum curae commissas ab venenatis pascuis avertant, ad salutaria propellant, easque numquam patiantur decipi doctrinis variis et peregrinis, sed strenue a rapacium luporum insidiis et impetu defendant, itemque errantes in omni bonitate, patientia, et doctrina ad veritatis et iustitiae semitam reducere contendant, ut et illi divina auxiliante gratia occurrant in unitatem fidei, et agnitionem Filii Dei, atque ita fiant nobiscum unum ovile et unus pastor.

Allocutio

habita Caietae in consistorio secreto die XX. aprilis anni MDCCCXLIX[1]).

Venerabiles Fratres.

Quibus, quantisque malorum procellis summo cum animi Nostri dolore Pontificia Nostra ditio, omnisque fere Italia miserandum in modum iactetur ac perturbetur, nemo certe ignorat, Venerabiles Fratres. Atque utinam homines tristissimis hisce rerum vicibus edocti aliquando intelligant, nihil ipsis perniciosius esse posse, quam a veritatis, iustitiae, honestatis et religionis semitis deflectere, ac nequissimis impiorum consiliis acquiescere, eorumque insidiis, fraudibus et erroribus decipi atque irretiri! Equidem universus terrarum orbis probe noscit, atque testatur, quae quantaque fuerit paterni atque amantissimi animi Nostri cura et sollicitudo in vera solidaque Pontificiae Nostrae ditionis populorum utilitate, tranquillitate, prosperitate procuranda, et quis tantae Nostrae indulgentiae et amoris fructus extiterit Quibus quidem verbis callidissimos tantorum malorum artifices dumtaxat damnamus, quin ullam maximae populorum parti culpam tribuere velimus. Verumtamen deplorare cogimur, multos etiam e populo ita misere fuisse deceptos, ut aures suas a Nostris vocibus ac monitis avertentes, illas fallacibus quorumdam magistrorum doctrinis praebuerint, qui relinquentes *iter rectum*, *et per vias tenebrosas* ambulantes[2]), eo unice spectabant, ut imperitorum praesertim animos mentesque magnificis falsisque promissis in fraudem et in errorem inducerent, ac plane compellerent. Omnes profecto norunt, quibus laudum praeconiis fuerit ubique concelebrata memoranda illa et amplissima venia a Nobis ad familiarum pacem, tranquillitatem, felicitatemque procurandam concessa. Ac neminem latet, plures ea venia donatos non

---

[1]) *Huc referuntur Propositiones* 40, 64, 76. [2]) Prov. II. 13.

solum suam mentem vel minimum haud immutasse, quemadmodum sperabamus, verum etiam eorum consiliis et molitionibus acrius in dies insistentes nihil umquam inausum, nihilque intentatum reliquisse, ut civilem Romani Pontificis Principatum, eiusque regimen, uti iamdiu machinabantur, labefactarent et funditus everterent, ac simul acerrimum sanctissimae nostrae religioni bellum inferrent. Ut autem id facilius consequi possent, nihil antiquius habuere, quam multitudines in primis convocare, inflammare, easque assiduis magnisque motibus agitare, quos vel Nostrarum concessionum praetextu continenter fovere et in dies augere summopere studebant. Hinc concessiones in ipso Nostri Pontificatus initio a Nobis ultro ac libenter datae non solum optatos fructus haud emittere, sed ne radices quidem agere umquam potuere, cum peritissimi fraudum architecti iisdem concessionibus ad novas concitandas agitationes abuterentur. Atque in hoc vestro consessu, Venerabiles Fratres, facta ipsa vel leviter attingere, ac raptim commemorare ea sane mente censuimus, ut omnes bonae voluntatis homines clare aperteque cognoscant, quid Dei et humani generis hostes velint, quid optent, quidque ipsis in animo semper fixum destinatumque sit.

Pro singulari Nostro in subditos affectu dolebamus, ac vehementer angebamur, Venerabiles Fratres, cum assiduos illos populares motus tum publicae tranquillitati et ordini, tum privatae familiarum quieti ac paci tantopere adversos videremus, nec perferre poteramus crebras illas pecuniarias collectas, quae variis nominibus non sine levi civium incommodo et dispendio postulabantur. Itaque mense Aprili anno 1847 per publicum Edictum Nostri Cardinalis a publicis negotiis omnes monere haud omisimus, ut ab eiusmodi popularibus conventibus et largitionibus sese abstinerent, atque ad propria pertractanda negotia animum mentemque denuo converterent, omnemque in Nobis fiduciam collocarent, ac pro certo haberent, paternas Nostras curas cogitationesque ad publica commoda comparanda unice esse conversas, quemadmodum iam pluribus ac luculentissimis argumentis ostenderamus. Verum salutaria haec Nostra monita, quibus tantos populares motus compescere et populos ipsos ad quietis et tranquillitatis studia revocare nitebamur, pravis quorumdam hominum desideriis et machinationibus vehementer adversabantur. Itaque indefessi agitationum auctores, qui iam alteri ordinationi iussu Nostro ab eodem Cardinali ad rectam utilemque populi educationem promovendam editae obstiterant, vix dum monita illa Nostra noverunt, haud destitere contra ipsa ubique inclamare et acriori usque studio incautas multitudines commovere, eisque callidissime insinuare ac persuadere, ne illi tranquillitati a Nobis tantopere exoptatae se umquam dare vellent, cum insidiosum in ea lateret consilium, ut populi quodammodo indormirent, atque ita in posterum duro servitutis iugo facilius opprimi possent. Atque ex eo tempore plurima scripta typis quoque edita, atque acerbissimis quibusque contumeliis, conviciis, minisque plenissima ad Nos missa fuere, quae oblivione sempiterna obruimus, flammisque tradidimus. Ut autem inimici homines fidem aliquam facerent falsis periculis, quae in populum impendere clamitabant, haud reformidarunt mentitae cuiusdam coniurationis, ab ipsis apposite excogitatae, rumorem ac metum in vulgus spargere, ac turpissimo mendacio vociferari, eiusmodi coniurationem initam esse ad urbem Romam civili bello, caedibus ac funeribus funestandam, ut novis institutionibus penitus sublatis atque deletis, pristina gubernandi forma iterum revivisceret. Sed huius falsissimae coniurationis praetextu inimici homines eo spectabant, ut populi contemptum, invidiam, furorem contra quosdam lectissimos quoque viros virtute, religione praestantes et ecclesiastica etiam dignitate insignes, nefarie commoverent atque excitarent. Probe nostis, in hoc rerum aestu civicam militiam fuisse propositam, ac tanta celeritate collectam, ut rectae illius institutioni et disciplinae consuli minime potuerit.

Ubi primum ad publicae administrationis prosperitatem magis magisque procurandam opportunum fore censuimus Status Consultationem instituere, inimici homines occasionem exinde statim arripuere, ut nova Gubernio vulnera imponerent ac simul efficerent, ut huiusmodi institutio, quae publicis populorum rationibus magnae utilitati esse poterat, in damnum ac perniciem cederet. Et quoniam eorum opinio impune iam invaluerat, ea institutione et Pontificii regiminis indolem ac naturam immutari, et Nostram auctori-

tatem Consultorum iudicio subiici, idcirco eo ipso die, quo illa Status Consultatio inaugurata fuit, haud omisimus turbulentos quosdam homines, qui Consultores comitabantur, gravibus severisque verbis serio monere, eisque verum huius institutionis finem clare aperteque manifestare. Verum perturbatores numquam desinebant, deceptam populi partem maiore usque impetu sollicitare, et quo facilius asseclarum numerum habere et augere possent, tum in Pontificia Nostra ditione, tum apud exteras quoque gentes insigni prorsus impudentia atque audacia evulgabant, eorum opinionibus et consiliis Nos plane assentire. Memineritis, Venerabiles Fratres, quibus verbis in Nostra Consistoriali Allocutione, die 4. mensis Octobris anno 1847 ad Vos habita, universos populos serio commonere et exhortari haud omiserimus, ut ab eiusmodi veteratorum fraude studiosissime caverent. Interim vero pervicaces insidiarum et agitationum auctores, ut turbas metusque continenter alerent et excitarent, mense Ianuario superioris anni incautorum animos inani externi belli rumore territabant, atque in vulgus spargebant, bellum idem internis conspirationibus et malitiosa Gubernantium inertia foveri ac sustentatum iri. Nos ad tranquillandos animos, et insidiantium fallacias refellendas nulla quidem interposita mora die 10. Februarii ipsius anni voces eiusmodi omnino falsas et absurdas esse declaravimus illis Nostris verbis, quae omnes probe cognoscunt. Atque in eo tempore carissimis Nostris subditis, quod nunc Deo bene iuvante eveniet, praenuntiavimus, futurum scilicet, ut innummerabiles filii ad communis omnium fidelium Patris domum, ad Ecclesiae nempe Statum propugnandum convolarent, si arctissima illa grati animi vincula, quibus Italiae Principes, populique intime inter se obstringi debebant, dissoluta fuissent, ac populi ipsi suorum Principum sapientiam, eorumque iurium sanctitatem vereri, ac totis viribus tueri et defendere neglexissent.

Etsi vero Nostra illa verba nuper commemorata tranquillitatem brevi quidem temporis spatio iis omnibus attulere, quorum voluntas continuae adversabatur perturbationi, nihil tamen valuere apud infensissimos Ecclesiae et humanae societatis hostes, qui novas iam turbas, novos tumultus concitaverant. Siquidem calumniis insistentes, quae ab ipsis, eorumve similibus contra Religiosos Viros divino ministerio addictos, et bene de Ecclesia meritos disseminatae fuerant, populares iras omni impetu adversus illos excitarunt atque inflammarunt. Neque ignoratis, Venerabiles Fratres, nihil valuisse Nostra verba ad populum die 10. Martii superioris anni habita, quibus Religiosam illam familiam ab exilio et dispersione eripere magnopere studebamus.

Cum inter haec notissimae illae rerum publicarum conversiones in Italia et Europa evenirent, Nos iterum Apostolicam Nostram attollentes vocem die 30. Martii eiusdem anni haud omisimus universos populos etiam atque etiam monere, hortari, ut et catholicae Ecclesiae libertatem vereri, et civilis societatis ordinem tegere, et omnium iura tueri, et sanctissimae nostrae Religionis praecepta exequi, et in primis christianam in omnes caritatem exercere omnino studerent, quandoquidem si haec ipsi agere neglexissent, pro certo haberent, quod Deus ostenderet, se populorum dominatorem esse.

Iam vero quisque vestrum plane noscit quomodo in Italiam Constitutionarii regiminis forma fuerit invecta, et quomodo Statutum a Nobis die 14. Martii superioris anni Nostris Subditis concessum in lucem prodierit. Cum autem implacabiles publicae tranquillitatis et ordinis hostes nihil antiquius haberent, quam omnia contra Pontificium Gubernium conari, et populum assiduis motibus, suspicionibus exagitare, tum qua scriptis in lucem editis, qua Circulis, qua Societatibus, et aliis quibusque artibus nunquam intermittebant Gubernium atrociter calumniari, eique inertiae, doli et fraudis notam inurere, licet Gubernium ipsum omni cura et studio in id incumberet, ut Statutum tantopere exoptatum maiore, qua fieri posset, vulgaretur celeritate. Atque hic universo terrarum orbi manifestare volumus, eo ipso tempore homines illos in suo constantes proposito subvertendi Pontificiam ditionem totamque Italiam, Nobis proposuisse non iam Constitutionis, sed Reipublicae proclamationem, veluti unicum tum Nostrae, tum Ecclesiae Status incolumitatis perfugium atque praesidium. Subit adhuc nocturna illa

hora, et versantur Nobis ante oculos quidam homines, qui a fraudum architectis misere illusi ac decepti illorum ea in re causam agere, atque eamdem Reipublicae proclamationem Nobis proponere non dubitabant. Quod quidem, praeter innumera alia et gravissima argumenta, magis magisque demonstrat, novarum institutionum petitiones et progressum, ab huiusmodi hominibus tantopere praedicatum, eo unice spectare, ut assiduae foveantur agitationes, ut omnia iustitiae, virtutis, honestatis, religionis principia usquequaque penitus tollantur, atque horrendum et luctuosissimum, ac vel ipsi naturali rationi et iuri maxime adversum *Socialismi*, vel etiam *Communismi*, uti apellant, systema cum maximo totius humanae societatis detrimento et exitio quaquaversus inducatur, propagetur, ac longe lateque dominetur [1]).

Sed quamvis haec teterrima conspiratio, vel potius haec diuturna conspirationum series clara esset et manifesta, tamen, Deo sic permittente, multis illorum fuit ignota, quibus communis tranquillitas tot sane de causis cordi summopere esse debebat. Atque etsi indefessi turbarum moderatores gravissimam de se suspicionem darent, tamen non defuere quidam bonae voluntatis homines, qui amicam illis manum praebuere, ea forsitan spe freti fore, ut eos ad moderationis et iustitiae semitam reducere possent.

Interim belli clamor per universam Italiam extemplo pervasit, quo Pontificiae Nostrae ditionis subditorum pars commota atque abrepta ad arma convolavit, ac Nostrae voluntati obsistens eiusdem Pontificiae ditionis fines praetergredi voluit. Nostis, Venerabiles Fratres, quomodo debitas tum Summi Pontificis, tum Supremi Principis partes obeuntes iniustis illorum desideriis obstiterimus, qui Nos ad illud bellum gerendum pertrahere volebant, quique postulabant, ut inexpertam iuventutem subitario modo collectam, ac militaris artis peritia et disciplina numquam excultam, et idoneis ductoribus bellicisque subsidiis destitutam, ad pugnam, id est ad certam caedem compelleremus. Atque id a Nobis expetebatur, qui licet immerentes inscrutabili Divinae providentiae consilio ad Apostolicae Dignitatis fastigium evecti, ac vicariam Christi Iesu hic in terris operam gerentes, a Deo, qui est auctor pacis et amator caritatis, missionem accepimus, ut omnes populos, gentes, nationes pari paterni amoris studio prosequentes, omnium saluti totis viribus consulamus, et non iam ut homines ad clades mortemque impellamus. Quod si quicumque Princeps nonnisi iustis de causis bellum aggredi numquam potest, ecquis tam consilii et rationis expers umquam erit, qui plane non videat, catholicum orbem merito atque optimo iure longe maiorem iustitiam, gravioresque causas a Romano Pontifice requirere, si Pontificem ipsum alicui bellum indicere et inferre conspiciat? Quamobrem Nostra Allocutione, die 29. Aprilis superiori anno ad Vos habita, palam publiceque declaravimus, Nos ab illo bello omnino esse alienos. Atque eodem tempore insidiosissimum profecto munus tum voce, tum scripto Nobis oblatum, ac non solum Personae Nostrae vel maxime iniuriosum, verum etiam Italiae perniciosissimum repudiavimus, reiecimus, ut scilicet Italicae cuiusdam Reipublicae regimini praesidere vellemus [2]). Equidem singulari Dei miseratione gravissimum loquendi, monendi, hortandique munus a Deo ipso Nobis impositum implendum curavimus, atque adeo confidimus, Nobis illud Isaiae improperari non posse [3]): *Vae mihi quia tacui.* Utinam vero paternis Nostris vocibus, monitis, hortationibus suas Nostri omnes filii praebuissent aures!

Memineritis, Venerabiles Fratres, qui clamores, quique tumultus a turbulentissimae factionis hominibus excitati fuere post Allocutionem a Nobis nunc commemoratam, et quomodo civile Ministerium Nobis fuerit

---

[1]) *Huc ref* §. IV. *Syll*

[2]) Inter alia haec digna sunt quae notentur Pontificis verba in hac Allocutione pronuntiata: „Nec Nobis temperari possumus, quin lamentemur in Consessu hoc vestro funestissimam illam consuetudinem, nostris temporibus praecipue grassantem, exitiale omne genus libellos in lucem edendi, quibus aut sanctissimae nostrae Religioni, morumque honestati teterrimum bellum infertur, aut civiles perturbationes ac discordiae inflammantur, aut Ecclesiae bona impetuntur, et sacratiora quaeque illius jura oppugnantur, aut optimi quique viri falsis criminationibus lacerantur.“ *Quo ref. prop.* 79. *N. Edit.*

[3]) Is. VI. 5.

impositum, Nostris quidem consiliis, ac principiis, et Apostolicae Sedis iuribus summopere adversum. Nos quidem iam inde infelicem Italici belli exitum futurum animo prospeximus, dum unus ex illis Ministris asserere non dubitabat, bellum idem, Nobis licet invitis ac reluctantibus, et absque Pontificia benedictione, esse duraturum. Qui quidem Minister gravissimam Apostolicae Sedi inferens iniuriam haud extimuit proponere, civilem Romani Pontificis Principatum a spirituali eiusdem potestate omnino esse separandum [1]). Atque idem ipse haud multo post ea de Nobis palam asserere non dubitavit, quibus Summum Pontificem ab humani generis consortio eiiceret quodammodo et dissociaret. Justus et misericors Dominus voluit Nos humiliare sub potenti manu Eius, cum permiserit, ut plures per menses veritas ex una parte, mendacium ex altera acerrimo inter se dimicarent certamine, cui attulit finem novi Ministerii electio, quod postea alteri locum cessit, in quo ingenii laus cum peculiari tum publici ordinis tutandi, tum legum observandarum studio erat coniuncta.

Verum effraenata pravarum cupiditatum licentia et audacia in dies caput altius extollens longe grassabatur, ac Dei hominumque hostes diuturna ac saeva dominandi, diripiendi, ac destruendi siti incensi nihil iam aliud optabant, quam iura quaeque divina et humana subvertere, ut eorum desideria possent explere. Hinc machinationes iamdiu comparatae palam publiceque emicuere, et viae humano sanguine respersae, et sacrilegia numquam satis deploranda commissa, et inaudita prorsus violentia in Nostris ipsis Quirinalis Aedibus infando ausu Nobis illata. Quocirca tantis oppressi angustiis, cum ne dum Principis, sed ne Pontificis quidem partes libere obire possemus, non sine maxima animi Nostri amaritudine a Sede Nostra discedere debuimus. Quae luctuosissima facta in publicis Nostris protestationibus enarrata hoc loco iterum recensere praeterimus, ne funesta illorum recordatione communis noster recrudescat dolor. Ubi vero seditiosi homines Nostras illas noverunt protestationes, maiore furentes audacia, et omnia omnibus minitantes nulli neque fraudis, neque doli, neque violentiae generi pepercerunt, ut bonis omnibus iam pavore prostratis maiorem usque terrorem iniicerent. Ac postquam novam illam Gubernii formam, ab ipsis *Giunta di Stato* appellatam, invexere, ac penitus sustulerunt duo Consilia a Nobis instituta, totis viribus allaborarunt, ut novum cogeretur Consilium, quod *Constituentis Romanae* nomine nuncupare voluerunt. Refugit quidem animus, ac dicere reformidat quibus quantisque fraudibus ipsi usi fuerint, ut eiusmodi rem ad exitum perducerent. Hic vero haud possumus, quin meritas maiori Pontificiae ditionis Magistratuum parti laudes tribuamus, qui proprii honoris et officii memores munere se abdicare maluerunt, quam ullo modo manum operi admovere, quo eorum Princeps et amantissimus Pater legitimo suo civili Principatu spoliabatur. Illud tandem Consilium fuit coactum, et quidam Romanus Advocatus vel in ipso suae primae orationis exordio ad congregatos habitae, omnibus clare aperteque declaravit, quid ipse cunctique alii sui socii horribilis agitationis auctores sentirent, quid vellent, et quo spectarent. *Lex*, ut ille inquiebat, *moralis progressus* est *imperiosa et inexorabilis*, ac simul addebat, sibi, ceterisque iamdiu in animo fixum esse, temporale Apostolicae Sedis dominium ac regimen funditus evertere, licet modis omnibus eorum desideriis a Nobis fuisset obsecundatum. Quam declarationem in hoc vestro consessu commemorare voluimus, ut omnes intelligant, pravam huiusmodi voluntatem non coniectura, aut suspicione aliqua a Nobis turbarum auctoribus fuisse attributam, sed eam universo terrarum orbi palam publiceque ab illis ipsis manifestatam, quos vel ipse pudor ab eadem proferenda declaratione revocare debuisset. Non liberiores igitur institutiones, non utiliorem publicae administrationis procurationem, non providas cuiusque generis ordinationes huiusmodi homines cupiebant, sed civilem Apostolicae Sedis principatum, potestatemque impetere, convellere, ac destruere omnino volebant [2]). Ac eiusmodi consilium, quantum in ipsis fuit, ad exitum deduxerunt illo *Romanae*, uti vocant, *Constituentis* decreto die 9. Februarii huius anni edito, quo nescimus, an maiori iniustitia contra iura Romanae

---

[1]) *Huc ref. prop.* 27, *et Nota ad* §. IX. *Syll.*
[2]) „ „ „ 80.

Ecclesiae, adiunctamque illis Apostolici obeundi muneris libertatem [1]), vel maiori subditorum Pontificiae ditionis damno et calamitate, Romanos Pontifices a temporali Gubernio tum iure tum facto decidisse declararunt.

Non levi quidem moerore ob tam tristia facta confecti fuimus, Venerabiles Fratres, atque illud in primis vel maxime dolemus, quod Urbs Roma Catholicae veritatis et unitatis centrum, virtutis ac sanctitatis magistra, per impiorum ad eam quotidie confluentium hominum operam, omnibus gentibus, populis, nationibus tantorum malorum auctrix appareat. Verumtamen in tanto animi Nostri dolore pergratum Nobis est posse affirmare, longe maximam tum Romani Populi, tum aliorum Pontificiae nostrae ditionis populorum partem Nobis, et Apostolicae Sedi constanter addictam a nefariis illis machinationibus abhoruisse, licet tot tristium eventuum spectatrix extiterit. Summae quoque consolationi Nobis fuit Episcoporum, et Cleri Pontificiae Nostrae ditionis sollicitudo, qui in mediis periculis, et omne genus difficultatibus ministerii et officii sui partes obire non destiterunt, ut populos ipsos qua voce, qua exemplo a motibus illis, nefariisque factionis consiliis averterent.

Nos certe in tanto rerum certamine atque discrimine nihil intentatum reliquimus, ut publicae tranquillitati et ordini consuleremus. Multo enim tempore antequam tristissima illa Novembris facta evenirent, omni studio curavimus, ut Helvetiorum copiae, Apostolicae Sedis servitio addictae, atque in Nostris Provinciis degentes, in Urbem deducerentur, quae tamen res contra Nostram voluntatem ad exitum minime fuit perducta eorum opera, qui mense Maio Ministrorum munere fungebantur. Neque id solum, verum etiam ante illud tempus, nec non et postea, tum publico praesertim Romae ordini tuendo, tum inimicorum hominum audaciae comprimendae curas Nostras convertimus ad alia militum praesidia comparanda, quae, Deo ita permittente, ob rerum ac temporum vicissitudines Nobis defuere. Tandem post ipsa luctuosissima Novembris facta haud omisimus Nostris litteris, die quinta Januarii datis, omnibus indigenis Nostris militibus etiam atque etiam inculcare, ut religionis et militaris honoris memores iuratam suo Principi fidem custodirent, ac sedulam impenderent operam, quo ubique tum publica tranquillitas, tum debita erga legitimum Gubernium obedientia ac devotio servaretur. Neque id tantum, verum etiam Helvetiorum copias Romam petere iussimus, quae huic Nostrae voluntati haudquaquam obsequutae sunt, cum praesertim supremus illarum Ductor in hac re haud recte atque honorifice se gesserit.

Atque interim factionis moderatores maiore in dies audacia et impetu opus urgentes, tum Nostram Personam, tum alios qui Nostro adhaerent lateri, horrendi cuiusque generis calumniis et contumeliis lacerare non intermittebant; ac vel ipsis Sacrosancti Evangelii verbis et sententiis nefarie abuti non dubitabant, ut in vestimentis ovium, cum intrinsecus sint lupi rapaces, imperitam multitudinem ad prava quaeque eorum consilia et molimina pertraherent, atque incautorum mentes falsis doctrinis imbuerent. Subditi vero temporali Apostolicae Sedis ditioni, et Nobis immobili fide addicti, merito atque optimo iure a Nobis exposcebant, ut eos a tot gravissimis, quibus undique premebantur, angustiis, periculis, calamitatibus et iacturis eriperemus. Et quoniam nonnulli ex ipsis reperiuntur qui Nos veluti causam (innocuam licet) tantarum perturbationum suspiciunt, idcirco isti animadvertant velimus, Nos quidem ut primum ad supremam Apostolicam Sedem evecti fuimus, paternas Nostras curas et consilia, quemadmodum supra declaravimus, eo certe intendisse, ut Pontificiae Nostrae ditionis populos omni studio in meliorem conditionem adduceremus [2]), sed inimicorum ac turbulentorum hominum opera factum esse, ut consilia illa Nostra in irritum cederent, contra vero factiosis ipsis, Deo permittente, contigisse, ut ad exitum perducere possent quae a longo ante tempore moliri ac tentare omnibus quibusque malitiae artibus nunquam destiterant. Itaque id ipsum, quod iam alias ediximus, hic iterum repetimus, in tam gravi scilicet ac luctuosa tempestate, qua universus fere terrarum orbis tantopere iactatur, Dei manum esse agnoscendam, Eiusque vocem audiendam, qui eiusmodi flagellis hominum peccata et iniquitates punire solet, ut ipsi ad iustitiae semitas redire festinent. Hanc igitur

[1]) *Huc ref. prop.* 76. [2]) *Huc ref. prop.* 80.

vocem audiant qui erraverunt a veritate, et derelinquentes vias suas convertantur ad Dominum; audiant etiam illi, qui in hoc tristissimo rerum statu magis de privatis propriis commodis, quam de Ecclesiae bono, et rei catholicae prosperitate solliciti sunt, ac meminerint nihil prodesse homini si *mundum universum lucretur, animae vero suae detrimentum patiatur;* audiant et pii Ecclesiae filii, ac praestolantes in patientia salutare Dei, et maiore usque studio emundantes conscientias suas ab omni inquinamento peccati, miserationes Domini implorare, Eique magis magisque placere, ac iugiter famulari contendant.

Atque inter haec Nostra ardentissima desideria haud possumus eos non monere speciatim et redarguere, qui decreto illi, quo Romanus Pontifex omni civilis sui imperii honore ac dignitate est spoliatus, plaudunt, ac decretum idem ad ipsius Ecclesiae libertatem felicitatemque procurandam vel maxime conducere asserunt[1]). Hic autem palam publiceque profitemur, nulla Nos dominandi cupiditate, nullo temporalis Principatus desiderio haec loqui, quandoquidem Nostra indoles et ingenium a quavis dominatione profecto est alienum. Verumtamen officii nostri ratio postulat, ut in civili Apostolicae Sedis Principatu tuendo iura possessionesque Sanctae Romanae Ecclesiae, atque eiusdem Sedis libertatem, quae cum totius Ecclesiae libertate et utilitate est coniuncta, totis viribus defendamus. Et quidem homines, qui commemorato plaudentes decreto tam falsa et absurda affirmant, vel ignorant, vel ignorare simulant, singulari prorsus Divinae providentiae consilio factum esse, ut Romano Imperio in plura regna, variasque ditiones diviso, Romanus Pontifex cui a Christo Domino totius Ecclesiae regimen et cura fuit commissa, civilem Principatum hac sane de causa haberet, ut ad ipsam Ecclesiam regendam, eiusque unitatem tuendam plena illa potiretur libertate, quae ad supremi Apostolici ministerii munus obeundum requiritur. Namque omnibus compertum est, fideles populos, gentes, regna numquam plenam fiduciam et observantiam esse praestitura Romano Pontifici, si illum alicuius Principis, vel Gubernii dominio subiectum, ac minime liberum esse conspicerent. Siquidem fideles populi, et regna vehementer suspicari, ac vereri numquam desinerent, ne Pontifex idem sua acta ad illius Principis, vel Gubernii, in cuius ditione versaretur, voluntatem conformaret, atque iccirco actis illis hoc praetextu saepius refragari non dubitarent. Et quidem dicant vel ipsi hostes civilis Principatus Apostolicae Sedis, qui nunc Romae dominantur, quanam fiducia et observantia ipsi essent excepturi hortationes, monita, mandata, constitutiones Summi Pontificis, cum illum cuiusvis Principis, aut Gubernii imperio subditum esse cognoscerent, praesertim vero si cui subesset Principi, inter quem et Romanam ditionem diuturnum aliquod ageretur bellum [2])?

Interea nemo non videt quibus quantisque vulneribus in ipsis Pontificiae ditionis regionibus immaculata Christi sponsa nunc afficiatur, quibus vinculis, qua turpissima servitute magis magisque opprimatur, quantisque angustiis visibile illius Caput obruatur. Ecquis enim ignorat, Nobis communicationem cum Urbe Roma, illiusque Nobis carissimo Clero, et universo Pontificiae ditionis Episcopatu, ceterisque fidelibus ita esse praepeditam, ut ne epistolas quidem, de ecclesiasticis licet ac spiritualibus negotiis agentes, vel mittere, vel accipere libere possimus? Quis nescit, Urbem Romam principem catholicae Ecclesiae Sedem in praesentia, proh dolor! silvam frementium bestiarum esse factam, cum ea omnium nationum hominibus redundet, qui vel apostatae, vel haeretici, vel *Communismi*, uti dicunt, aut *Socialismi* magistri, ac summo contra catholicam veritatem odio animati tum voce, tum scriptis, tum aliis quibusque modis omnigenos pestiferos errores docere, disseminare, omniumque mentes et animos pervertere conantur, ut in Urbe ipsa, si fieri umquam posset, catholicae religionis sanctitas et irreformabilis fidei regula depravetur [3])? Cui iam notum, auditumque non est, in Pontificia ditione Ecclesiae bona, reditus, possessiones ausu temerario et sacrilego occupatas, augustissima templa suis ornamentis nudata, religiosa Coenobia in profanos usus conversa, Virgines Deo sacras vexatas, lectissimos,

---

[1]) *Huc ref. prop.* 76. [2]) *Huc ref. nota ad* §. IX. *Syll.*
[3]) „ „ „ 40.

atque integerrimos Ecclesiasticos, Religiososque viros crudeliter insectatos in vincula coniectos, et occisos, sacros clarissimos Antistites vel ipsa Cardinalitia dignitate insignes a propriis gregibus dire avulsos, et in carcerem abreptos? Atque haec tanta facinora contra Ecclesiam, eiusque iura, et libertatem admittuntur tum in Pontificiae ditionis locis, tum alibi, ubi homines illi, vel eorum similes dominantur, eo scilicet tempore, quo iidem ipsi libertatem ubique proclamant, ac sibi in votis esse confingunt, ut suprema Summi Pontificis potestas, a quovis prorsus vinculo expedita. omni libertate fruatur.

Jam porro neminem latet, in qua tristissima ac deploranda conditione carissimi Nostri versentur subditi eorumdem hominum opera, qui tanta adversus Ecclesiam flagitia committunt. Publicum enim aerarium dissipatum, exhaustum, commercium intermissum ac pene exstinctum, ingentes pecuniae summae optimatibus viris aliisque impositae, privatorum bona ab illis, qui se populorum rectores et effraenatarum cohortium ductores appellant, direpta, bonorum omnium tremefacta libertas, eorumque tranquillitas in summum discrimen adducta, ac vita ipsa sicarii pugioni subiecta, et alia maxima et gravissima mala ac damna, quibus continenter cives tantopere affliguntur atque terrentur. Haec scilicet sunt illius prosperitatis initia, quam Summi Pontificatus osores Pontificiae ditionis populis annunciant atque promittunt[1]).

In magno igitur et incredibili dolore, quo ob tantas tum Ecclesiae, tum Pontificiae Nostrae ditionis populorum calamitates intime excruciabamur, probe noscentes officii Nostri rationem omnino postulare, ut ad calamitates ipsas amovendas ac propulsandas omnia conaremur, iam inde a die quarta Decembris proximi superioris anni omnium Principum, et [illegible]-tionum opem, auxiliumque implorare, et exposcere haud omisimus. [illegible] Nobis temperare non possumus, quin Vobiscum, Venerabiles Fratres, nunc communicemus singularem illam consolationem, qua affecti fuimus, cum iidem Principes, et populi, etiam illi qui catholicae unitatis vinculo Nobis minime sunt coniuncti, propensissimam eorum erga Nos voluntatem luculentis sane modis testari ac declarare studuerint. Quod quidem dum acerbissimum animi Nostri dolorem mirifice lenit atque solatur, magis magisque demonstrat quomodo Deus Ecclesiae suae Sanctae semper propitius adsistat. Atque in eam spem erigimur fore, ut omnes intelligant, gravissima illa mala, quibus in hac tanta temporum asperitate populi, ac regna vexantur, ex sanctissimae nostrae religionis contemptu suam duxisse originem, nec aliunde solatium ac remedium habere posse, quam ex divina Christi doctrina, Eiusque Sancta Ecclesia, quae virtutum omnium foecunda parens et altrix, atque expultrix vitiorum, dum homines ad omnem veritatem ac iustitiam instituit, eosque mutua caritate constringit, publico civilis societatis bono, et ordini mirandum in modum consulit ac prospicit[2]).

Postquam vero omnium Principum opem imploravimus, ab Austria, quae Pontificiae Nostrae ditioni ad Septentrionem finitima est, auxilium eo sane libentius efflagitavimus, quod ipsa non solum temporali Apostolicae Sedis dominio tuendo egregiam suam semper operam navaverit, verum etiam quod nunc ea profecto spes affulgeat fore, ut ab illo Imperio iuxta ardentissima Nostra desideria, iustissimasque Nostras postulationes notissima quaedam eliminentur principia, ab Apostolica Sede perpetuo improbata, ac propterea inibi Ecclesia in suam restituatur libertatem cum maximo illorum fidelium bono atque utilitate. Quod quidem dum non mediocri animi Nostri consolatione significamus, plane non dubitamus, quin id Vobis non leve afferat gaudium.

Idem auxilium a Gallica Natione expostulavimus, quam singulari paterni animi Nostri benevolentia et affectu prosequimur, cum illius Nationis Clerus, Populusque fidelis omnibus quibusque filialis devotionis et observantiae significationibus Nostras calamitates at angustias lenire ac solari studuerit.

Hispaniae quoque opem invocavimus, quae de Nostris angustiis vehementer anxia atque sollicita alias catholicas Nationes primum excitavit, ut

[1]) *Huc ref. prop.* 40, 80. [2]) *Huc ref. prop.* 40.

filiali quodam foedere inter se inito communem fidelium Patrem ac Supremum Ecclesiae Pastorem in propriam Sedem reducere contenderent.

Hanc denique opem ab utriusque Siciliae Regno efflagitavimus, in quo hospitamur apud illius Regem, qui in veram solidamque suorum populorum felicitatem promovendam totis viribus incumbens tanta religione ac pietate refulget, ut suis ipsis populis exemplo esse possit. Etsi vero nullis verbis exprimere possimus, quanta cura et studio idem Princeps eximiam suam filialem in Nos devotionem omnium officiorum genere, et egregiis factis assidue testari, et confirmare laetatur, tamen praeclara eiusdem Principis in Nos merita nulla umquam delebit oblivio. Neque taciti ullo modo praeterire possumus pietatis, amoris et obsequii significationes, quibus eiusdem Regni Clerus, et Populus Nos prosequi numquam destitit, ex quo Regnum ipsum attigimus.

Quamobrem in eam spem erigimur fore, ut, Deo bene iuvante, catholicae illae gentes Ecclesiae, eiusque Summi Pontificis communis omnium fidelium Patris causam prae oculis habentes, ad civilem Apostolicae Sedis Principatum vindicandum, ad pacem et tranquillitatem subditis Nostris restituendam quamprimum accurrere properent, ac futurum confidimus, ut sanctissimae nostrae religionis, et civilis societatis hostes ab urbe Roma, totoque Ecclesiae Statu amoveantur. Atque id ubi contigerit, omni certe vigilantia, studio, contentione a Nobis erit curandum, ut illi omnes errores, et gravissima propulsentur scandala, quae cum bonis omnibus tam vehementer dolere debuimus. Atque in primis vel maxime allaborandum, ut hominum mentes ac voluntates impiorum fallaciis, insidiis et fraudibus miserandum in modum deceptae collustrentur sempiternae veritatis lumine, quo homines ipsi funestissimos errorum et vitiorum fructus agnoscant, atque ad virtutis, iustitiae et religionis semitas amplectendas excitentur et inflammentur. Optime enim noscitis, Venerabiles Fratres, horrenda illa et omnigena opinionum monstra, quae ex abyssi puteo ad exitium et vastitatem emersa longe iam lateque cum maximo religionis, civilisque societatis detrimento invaluere, ac debacchantur. Quas perversas pestiferasque doctrinas inimici homines seu voce, seu scriptis, seu publicis spectaculis in vulgus disseminare numquam intermittunt, ut effraenata cuiusque impietatis, cupiditatis, libidinis licentia magis in dies augeatur et propagetur [1]). Hinc porro illae omnes calamitates, exitia et luctus, quibus humanum genus, ac universus fere terrarum orbis tantopere est funestatus et funestatur. Neque ignoratis cuiusmodi bellum contra sanctissimam nostram religionem in ipsa quoque Italia nunc geratur, quibusque fraudibus et machinationibus teterrimi ipsius religionis et civilis societatis hostes imperitorum praesertim animos a fidei sanctitate, sanaque doctrina avertere, eosque aestuantibus incredulitatis fluctibus demergere atque ad gravissima quaeque peragenda facinora compellere conentur. Atque ut facilius eorum consilia ad exitum perducere, et horribiles cuiusque seditionis et perturbationis motus excitare ac fovere possint, haereticorum hominum vestigiis inhaerentes, suprema Ecclesiae auctoritate omnino despecta, plane non dubitant Sacrarum Scripturarum verba, testimonia, sententias privato proprio, pravoque sensu invocare, interpretari, invertere, detorquere; ac per summam impietatem sanctissimo Christi nomine nefarie abuti non reformidant. Neque eos pudet palam publiceque asserere, tum cuiusque sanctissimi iuramenti violationem, tum quamlibet scelestam, flagitiosamque actionem sempiternae ipsi naturae legi repugnantem, non solum haud esse improbandam, verum etiam omnino licitam, summisque laudibus efferendam, quando id pro patriae amore, ut ipsi dicunt, agatur [2]). Quo impio ac praepostero argumentandi genere ab eiusmodi hominibus omnis prorsus honestas, virtus, iustitia penitus tollitur, atque nefanda ipsius latronis et sicarii agendi ratio per inauditam impudentiam defenditur et commendatur.

Ad ceteras innumeras fraudes, quibus catholicae Ecclesiae inimici continenter utuntur, ut incautos praesertim et imperitos ab ipsius Ecclesiae sinu avellant et abripiant, acerrimae etiam, ac turpissimae accedunt calumniae, quas in Personam Nostram intendere et comminisci non erubescunt. Nos

[1]) *Huc ref. prop.* 79. [2]) *Huc ref. prop.* 64.

quidem nullis licet Nostris meritis Illius hic in terris vicariam gerentes operam, *qui cum malediceretur non maledicebat, cum pateretur non comminabatur.* acerbissima quaeque convicia in omni patientia, ac silentio perferre, et pro persequentibus, et calumniantibus Nos orare numquam omisimus. Verum cum debitores simus sapientibus, et insipientibus, omniumque saluti consulere debeamus, haud possumus, quin ad praecavendam praesertim infirmorum offensionem, in hoc vestro Consessu a Nobis reiiciamus falsissimam illam et omnium teterrimam calumniam, quae contra Personam humilitatis Nostrae per recentissimas quasdam ephemeridas est evulgata. Etsi vero incredibili horrore affecti fuimus ubi illud commentum legimus, quo inimici homines Nobis, et Apostolicae Sedi grave vulnus inferre commoliuntur, tamen nullo modo vereri possumus, ne eiusmodi turpissima mendacia vel leviter offendere queant supremam illam veritatis Cathedram, et Nos, qui nullo meritorum suffragio in ea collocati sumus. Et quidem singulari Dei misericordia divinis illis nostri Redemptoris verbis uti possumus: *Ego palam loquutus sum mundo .... et in occulto loquutus sum nihil.* Atque hic, Venerabiles Fratres, opportunum ducimus ea ipsa iterum dicere et inculcare, quae in Nostra praesertim Allocutione ad Vos die 17. Decembris anno 1847 habita declaravimus[1]), inimicos scilicet homines, quo facilius veram germanamque catholicae religionis doctrinam corrumpere, aliosque decipere, et in errorem inducere queant, omnia comminisci, omnia moliri, omnia conari, ut vel ipsa Apostolica Sedes eorum stultitiae particeps et fautrix quodammodo appareat. Nemini autem ignotum est, quae tenebricosissimae, aeque ac perniciosissimae societates, et sectae a fabricatoribus mendacii, et perversorum dogmatum cultoribus fuerint variis temporibus coactae, et institutae, ac variis nominibus appellatae, quo eorum deliramenta, systemata, molimina in aliorum animos tutius instillarent, incautorum corda corrumperent, ac latissimam quibusque sceleribus impune patrandis viam munirent. Quas abominabiles perditionis sectas, non solum animarum saluti, verum etiam civilis societatis bono et tranquillitati vel maxime infestas, atque a Romanis Pontificibus Decessoribus Nostris damnatas, Nos ipsi iugiter detestati sumus, ac Nostris Encyclicis Litteris die 9. Novembris anno 1846 ad universos Ecclesiae Antistites datis condemnavimus, et nunc pariter suprema Nostra Apostolica auctoritate iterum damnamus, prohibemus, atque proscribimus [2]).

At hac Nostra Allocutione haud sane voluimus vel omnes errores enumerare, quibus populi misere decepti ad tantas impelluntur ruinas, vel singulas percensere machinationes, quibus inimici homines et catholicae religionis perniciem moliri, et arcem Sion usquequaque impetere, et invadere contendunt. Quae hactenus dolenter commemoravimus, satis superque ostendunt, ex perversis grassantibus doctrinis, atque ex iustitiae et religionis contemptu eas oriri calamitates et exitia, quibus nationes et gentes tantopere iactantur. Ut igitur tanta amoveantur damna, nullis neque curis, neque consiliis, neque laboribus, neque vigiliis est parcendum, quo tot perversis doctrinis radicitus evulsis, omnes intelligant, veram solidamque felicitatem virtutis, iustitiae, ac religionis exercitio inniti. Itaque et Nobis, et Vobis, atque aliis Venerabilibus Fratribus totius Catholici orbis Episcopis summa cura, studio, contentione in primis est allaborandum, ut fideles populi ab venenatis pascuis amoti, atque ad salutaria deducti, ac magis in dies enutriti verbis fidei, et insidiantium hominum fraudes et fallacias agnoscant, devitent, ac plane intelligentes, timorem Domini bonorum omnium esse fontem, et peccata atque iniquitates provocare Dei flagella, studeant declinare a malo, et facere bonum. Quocirca inter tantas angustias non levi certe laetitia perfundimur, cum noscamus quanta animi firmitate et constantia Venerabiles Fratres catholici orbis Antistites Nobis, et Petri Cathedrae firmiter addicti una cum obsequente sibi Clero ad Ecclesiae causam tuendam, eiusque libertatem propugnandam strenue connitantur, et qua Sacerdotali cura et studio omnem impendant operam, quo et bonos magis magisque in bonitate confirment, et errantes ad iustitiae semitas reducant, et pervicaces religionis hostes tum voce, tum scriptis redarguant atque refellant. Dum autem has

---

[1]) *Supra, pag.* 28, 30. [2]) *Huc ref. Nota ad* §. IV. *Syll.*

meritas debitasque laudes ipsis Venerabilibus Fratribus tribuere laetamur, eisdem animos addimus, ut divino auxilio freti pergant alacriori usque zelo ministerium suum implere, ac praeliari praelia Domini, et exaltare vocem in sapientia et fortitudine ad sanandas contritiones Israel. Iuxta haec non desinant adire cum fiducia ad thronum gratiae, ac publicis, privatisque precibus insistere, et fidelibus populis sedulo inculcare, ut omnes ubique poenitentiam agant, quo misericordiam a Deo consequantur, et gratiam inveniant in auxilio opportuno. Nec vero intermittant viros ingenio, sanaque doctrina praestantes hortari, ut ipsi quoque sub eorum et Apostolicae Sedis ductu populorum mentes illustrare, et serpentium errorum tenebras dissipare studeant.

Hic etiam carissimos in Christo Filios Nostros Populorum Principes et Rectores obtestamur in Domino, atque ab ipsis exposcimus ut serio ac sedulo considerantes quae et quanta damna ex tot errorum ac vitiorum colluvie in civilem societatem redundent, omni cura, studio, consilio in id potissimum incumbere velint, ut virtus, iustitia, religio ubique dominentur, ac maiora in dies incrementa suscipiant. Atque universi populi, gentes, nationes, earumque Moderatores assidue ac diligenter cogitent et meditentur, omnia bona in iustitiae exercitio consistere, omnia vero mala ex iniquitate prodire. Siquidem *iustitia elevat gentem, miseros autem facit populos peccatum* [1]).

Antequam autem dicendi finem faciamus, haud possumus, quin gratissimi animi Nostri sensus illis omnibus carissimis atque amantissimis filiis palam publiceque testemur, qui de Nostris calamitatibus vehementer solliciti singulari prorsus erga Nos pietatis affectu suas Nobis oblationes mittere voluerunt. Etsi vero piae huiusmodi largitiones non leve Nobis afferant solatium, tamen fateri debemus, paternum cor Nostrum non mediocri angi angustia, cum summopere timeamus, ne in tristissima hac rerum publicarum conditione iidem carissimi filii suae in Nos caritati nimium indulgentes largitiones ipsas proprio etiam incommodo ac detrimento facere velint.

Denique, Venerabiles Fratres, Nos quidem investigabilibus sapientiae Dei consiliis, quibus gloriam suam operatur, plane acquiescentes, dum in humilitate cordis Nostri maximas Deo agimus gratias, quod Nos dignos habuerit pro nomine Jesu contumeliam pati, et aliqua ex parte conformes fieri imagini Passionis Eius, parati sumus in omni fide, spe, patientia et mansuetudine acerbissimos quosque labores, aerumnas perferre, atque ipsam animam Nostram pro Ecclesia ponere, si per Nostrum sanguinem ipsius Ecclesiae calamitatibus consulere possemus. Interim vero, Venerabiles Fratres, ne intermittamus dies noctesque assiduis fervidisque precibus divitem in misericordia Deum humiliter orare et obsecrare, ut per merita Unigeniti Filii sui omnipotenti sua dextera Ecclesiam suam sanctam a tantis, quibus iactatur, procellis eripiat, utque divinae suae gratiae lumine omnium errantium mentes illustret, et in multitudine misericordiae suae omnium praevaricantium corda expugnet, quo cunctis ubique erroribus depulsis cunctisque amotis adversitatibus, omnes veritatis et iustitiae lucem adspiciant, agnoscant, atque occurrant in unitatem fidei, et agnitionis Domini nostri Jesu Christi. Atque ab Ipso, qui facit pacem in sublimibus, quique est pax nostra, suppliciter etiam exposcere numquam desinamus, ut malis omnibus, quibus christiana respublica vexatur, penitus avulsis, optatissimam ubique pacem, et tranquillitatem facere velit. Ut vero facilius annuat Deus precibus nostris, suffragatores apud Eum adhibeamus, atque in primis Sanctissimam Immaculatam Virginem Mariam, quae Dei mater et nostra, quaeque mater misericordiae, quod quaerit invenit, et frustrari non potest. Suffragia quoque imploremus Beati Petri Apostolorum Principis, et Coapostoli eius Pauli, omniumque Sanctorum caelitum, qui iam facti amici Dei cum ipso regnant in caelis, ut clementissimus Dominus, eorum intervenientibus meritis ac precibus, fidelem populum ab iracundiae suae terroribus liberet, semperque protegat, ac divinae suae propitiationis abundantia laetificet.

[1]) Prov. XIV. 34.

Epistola Encyclica

ad Archiepiscopos et Episcopos Italiae die VIII. decembris anni MDCCCXLIX [1].

Venerabiles Fratres, Salutem et Apostolicam Benedictionem.

Nostis et Nobiscum una conspicitis, Venerabiles Fratres, quanta nuper perversitate invaluerint perditi quidam veritatis, iustitiae et honestatis cuiusque inimici, qui sive per fraudem, omnisque generis insidias, sive palam et tamquam fluctus feri maris despumantes confusiones suas, effraenatam cogitandi, loquendi et impia quaeque audendi licentiam quaquaversus diffundere contendunt inter fideles Italiae populos, et catholicam Religionem in Italia ipsa labefactare, ac, si fieri umquam posset, funditus evertere commoliuntur. Apparuit tota diabolici eorum consilii ratio tum aliis nonnullis in locis, tum in alma praesertim Urbe, Supremi Pontificatus Nostri Sede, in qua, Nobis abire inde coactis, liberius, paucis licet mensibus, debacchati sunt; ubi divinis humanisque rebus nefario ausu commiscendis, eo tandem illorum furor pervenit, ut spectatissimi Urbani Cleri, et Praesulum sacra inibi iussu Nostro impavide curantium, turbata opera et auctoritate despecta, vel ipsi interdum miseri aegroti cum morte colluctantes, cunctis destituti religionis subsidiis, animam inter procacis alicuius meretricis illecebras emittere cogebantur.

Jam vero etsi deinceps Romana eadem Urbs, et aliae Pontificiae ditionis provinciae, Deo miserante, per Catholicarum Nationum arma civili Nostro regimini restitutae fuerint, ac bellorum tumultus in aliis pariter regionibus Italiae cessaverit, non destitere tamen nec sane desistunt improbi illi Dei hominumque hostes a nefando suo opere, sin minus per apertam vim, aliis certe fraudulentis nec semper occultis modis urgendo. Verum infirmitati Nostrae supremam totius Dominici gregis curam in tanta temporum difficultate sustinenti, et peculiaribus huiusmodi Ecclesiarum Italiae periculis vehementer afflictae, non levis inter aerumnas consolatio est ex pastorali Vestro studio, Venerabiles Fratres, cuius multa Nobis documenta, et in medio praeteritae tempestatis turbine non defuerant, et nova in dies clarioraque obveniunt. Ipsa autem rei gravitas urget Nos, ut pro debito apostolici officii Fraternitatibus Vestris, in Nostrae sollicitudinis partem vocatis, acriores sermone atque hortationibus Nostris addamus stimulos ad praelianda constanter una Nobiscum praelia Domini, atque ad ea omnia concordibus animis providenda ac praestanda, quibus, Deo benedicente, et damna reparentur quaecumque Religioni sanctissimae per Italiam illata iam sint, et imminentia in posterum pericula propulsentur.

Inter multiplices fraudes, quibus praedicti Ecclesiae hostes uti consueverunt ad Italorum animos a Fide catholica abalienandos, asserere etiam, et quaquaversus clamitare non erubescunt, catholicam Religionem Italae Gentis gloriae, magnitudini et prosperitati adversari [2]) ac propterea opus esse, ut illius loco Protestantium placita et conventicula inducantur, constituantur et propagentur, quo Italia pristinum veterum temporum, scilicet ethnicorum, splendorem iterum acquirere possit. In quo sane illorum commento haud facile quis existimaverit, num detestanda magis et vesanae impietatis malitia, vel impudentia mentientis improbitatis.

Etenim spirituale emolumentum, ut de potestate tenebrarum in Dei lumen translati et iustificati gratia Christi haeredes simus secundum spem vitae aeternae, hoc scilicet animarum emolumentum, a catholicae Religionis sanctitate dimanans, eius profecto est pretii, ut quaecumque huius mundi gloria et faustitas in comparatione illius plane in nihilum esset computanda. „Quid enim prodest homini si mundum universum lucretur, animae vero „suae detrimentum patiatur? aut quam dabit homo commutationem pro „anima sua [3])?" At vero tantum porro abest, ut temporalia illa detrimenta Italorum Genti ob verae Fidei professionem acciderint, ut immo Religioni

---

[1]) *Huc referuntur Syllabi Propositiones* 18, 63.

[2]) *Huc ref. prop.* 40.

[3]) Matthaei XVI. 26.

catholicae in acceptis referre illa debeat si Romano labante Imperio non in eam conditionem deciderit, in quam Assyrii et Chaldaei, Medi, Persaeque et Macedones Populi, multos antea dominati per annos, commutata deinceps temporum vice, dilapsi fuerant. Etenim nemo prudens ignorat, per sanctissimam Christi Religionem effectum esse, ut Italia non solum a tot ac tantis, quibus obruebatur, errorum tenebris fuerit erepta, verum etiam ut inter antiqui illius Imperii ruinas, et barbarorum tota Europa grassantium incursiones, ad eam nihilominus gloriam et magnitudinem prae caeteris totius mundi nationibus se provectam conspiceret, ut per sacram Petri cathedram singulari Dei beneficio in ipsam collocatam latius atque solidius praesideret religione divina, quam praefuerat olim dominatione terrena.

Atque ex ipso hoc Apostolicae habendae Sedis singulari privilegio, et ex Religione catholica firmiores exinde in Italiae Populis radices obtinente alia porro permulta, eademque insignia beneficia profecta sunt. Siquidem sanctissima Christi Religio verae sapientiae magistra, humanitatis vindex, ac virtutum omnium foecunda parens, avertit quidem Italos ab infelicis illius gloriae splendore, quam illorum maiores in perpetuo bellorum tumultu, in externorum oppressione, atque in longe maximo hominum numero, ex eo quod vigebat iure belli, ad durissimam captivitatem redigendo posuerant, sed una simul Italos ipsos Catholicae veritatis luce collustratos ad sectandam iustitiam et misericordiam, atque adeo ad praeclara etiam pietatis in Deum, et beneficentiae erga homines aemulanda opera excitavit. Hinc in praecipuis Italiae urbibus admirari est sacra templa, et alia Christianorum temporum monumenta, haudquaquam per cruentos labores hominum sub captivitate gementium, sed ingenuo vivificae caritatis studio confecta, et pia cuiusque generis instituta, quae sive ad Religionis exercitia, sive ad educationem iuventutis, et litteras, artes, disciplinas rite excolendas, sive ad miserorum aegritudines et indigentias sublevandas comparata sunt. Haec igitur divina Religio, in qua tot quidem nominibus Italiae salus, felicitas et gloria continetur, haec scilicet Religio illa est, quam ab Italiae populis reiiciendam inclamant? Lacrymas cohibere non possumus, Venerabiles Fratres, dum conspicimus aliquos nunc Italos reperiri, improbos adeo, misereque illusos, ut pravis impiorum hominum plaudentes doctrinis in tantam Italiae perniciem conspirare cum ipsis non reformident.

Sed vero ignotum vobis non est, Venerabiles Fratres, praecipuos illos huius scelestissimae machinationis architectos eo tandem spectare, ut populos omni perversarum doctrinarum vento agitatos, ad subversionem impellant totius ordinis humanarum rerum, atque ad nefaria novi *Socialismi* et *Communismi* systemata traducant [1]). Norunt autem et longo multorum saeculorum experimento comprobatum vident, nullam sibi consensionem sperari posse cum Ecclesia catholica, quae scilicet in custodiendo divinae revelationis deposito nihil unquam detrahi patitur propositis Fidei veritatibus, nihil illis per nova hominum commenta admisceri. Idcirco consilium inierunt de Italis populis traducendis ad Protestantium placita et conventicula; in quibus ut illos decipiant, non aliud esse dictitant, quam diversam verae eiusdem christianae Religionis formam, in qua, aeque ac in Ecclesia catholica, Deo placere datum sit [2]). Interea minime ignorant, profuturum summopere impiae suae causae principium illud, quod in Protestantium placitis praecipuum est, de Sacris scilicet Scripturis privato uniuscuiusque iudicio intelligendis. Exinde enim facilius sibi fore confidunt, ut primo quidem Sacris ipsis Litteris perperam interpretatis abutantur ad errores suos, quasi Dei nomine, diffundendos: subinde autem ut homines superbissima illa de divinis rebus iudicandi licentia inflatos propellant ad communia ipsa iusti, honestique principia in dubium revocanda.

Absit tamen, Venerabiles Fratres, ut Italia, ex qua, ob Sedem Apostolici Magisterii Romae constitutam, nationes aliae incorruptos salutaris doctrinae latices haurire solitae sunt, fiat illis in posterum lapis offensionis et petra scandali; absit, ut dilecta haec Dominicae Vineae pars in direptionem cedat omnium bestiarum agri; absit ut Itali Populi, venefico Babylonici calicis haustu dementati, parricidalia contra matrem Ecclesiam arma susci-

[1]) *Huc ref.* §. IV. *Syll.* [2]) *Huc ref. prop.* 18.

piant. Nobis quidem, uti et Vobis, in haec tanti periculi tempora occulto Dei iudicio reservatis, cavendum omnino est, ne fraudes atque impetus hominum contra Italiae Fidem conspirantium extimescamus, nostris quasi viribus superandos; cum nostrum consilium et fortitudo sit Christus, et sine quo nihil possumus, per ipsum cuncta possimus [1]). Agite igitur, Venerabiles Fratres, advigilate impensius super creditum gregem, eumque a rapacium luporum insidiis et aggressionibus tueri contendite. Communicate invicem consilia, pergite, ut iam instituistis, coetus habere inter Vos, ut malorum initiis, et praecipuis pro locorum diversitate periculorum fontibus communi investigatione perspectis, sub auctoritate ac ductu Sanctae huius Sedis promptiora illis remedia comparare valeatis, atque ita una Nobiscum concordissimis animis, totoque pastoralis studii robore curas laboresque Vestros, Deo adiuvante, in id conferatis, ut omnes hostium Ecclesiae impetus, artes, insidiae, molimina irrita fiant.

Ea vero ut in irritum cadant, satagendum omnino est, ne populus de Christiana Doctrina, ac de Lege Domini parum instructus, et diuturna in multis grassantium vitiorum licentia hebetatus, paratas sibi insidias, et propositorum errorum pravitatem agnoscere vix possit. A Vestra igitur pastorali sollicitudine vehementer exposcimus, Venerabiles Fratres, ut nunquam intermittatis omnem adhibere operam, quo crediti Vobis fideles sanctissima Religionis nostrae dogmata ac praecepta, pro cuiusque captu, diligenter edoceantur, simulque moneantur, et excitentur omnimodis ad vitam moresque suos ad illorum normam componendos. Inflammate in eum finem Ecclesiasticorum hominum zelum, illorum praesertim, quibus animarum cura demandata est, ut serio meditantes ministerium, quod acceperunt in Domino, et habentes ob oculos Tridentini Concilii praescripta [2]), maiori usque alacritate, prout temporum ratio postulat, in christianae plebis instructionem incumbant, et sacra eloquia, ac salutis monita in omnium cordibus inserere studeant, annunciando ipsis cum brevitate et facilitate sermonis vitia, quae eos declinare, et virtutes, quas sectari oporteat, ut poenam aeternam evadere, et caelestem gloriam consequi valeant.

Speciatim vero procurandum est, ut fideles ipsi impressum in animis habeant, alteque defixum dogma illud sanctissimae nostrae Religionis, quod est de necessitate catholicae Fidei ad obtinendam salutem [3]). Hunc in finem summopere conducet, ut in publicis orationibus fideles laici una cum Clero agant identidem peculiares Deo gratias pro inaestimabili catholicae Religionis beneficio, quo ipsos omnes clementissime donavit, atque ab eodem Misericordiarum Patre suppliciter petant, ut eiusdem Religionis professionem in regionibus nostris tueri, et inviolatam conservare dignetur.

Interea Vobis certe peculiaris erit cura, ut fideles omnes tempestive a Fraternitatibus Vestris suscipiant Sacramentum Confirmationis, per quod summo Dei beneficio specialis gratiae robur confertur ad Fidem catholicam in gravioribus etiam periculis constanter profitendam. Nec porro ignoratis, eundem in finem prodesse, ut ipsi a peccatorum sordibus, per sinceram illorum detestationem, et Sacramentum Poenitentiae expiati, saepius devote percipiant sanctissimum Eucharistiae Sacramentum, in quo spiritualem esse constat animarum cibum et antidotum, quo liberemur a culpis quotidianis, et a peccatis mortalibus praeservemur, atque adeo symbolum unius illius corporis, cuius Christus caput existit, cuique nos, tanquam membra, arctissima fidei, spei et caritatis connexione adstrictos esse voluit, ut idipsum omnes diceremus, nec essent in nobis schismata [4]).

Equidem non dubitamus, quin Parochi, eorumque adiutores et Sacerdotes alii, qui certis diebus, ieiuniorum praesertim tempore, ad praedicationis

---

[1]) Ex S. Leone Magno Epist. ad Rusticum Narbonensem.

[2]) Sess V. cap. 2. — Sess. XXIV. cap. 4. et 7. de Ref.

[3]) Hoc dogma a Christo acceptum, et inculcatum a Patribus atque a Conciliis, habetur etiam in Formulis Professionis Fidei, tum in ea scilicet, quae apud Latinos, tam in ea, quae apud Graecos, tum in alia, quae apud ceteros Orientales Catholicos in usu est. — *Huc ref. prop.* 16. 17. 21.

[4]) Ex Trid. Sess. XIII. Decr. *de SS. Euchar. Sacramento*, cap. 2.

ministerium destinari consueverunt, auxiliarem Vobis operam sedulo in his omnibus sint praestituri. Attamen illorum operae adiungere interdum oportet extraordinaria subsidia Spiritualium Exercitiorum, et Sacrarum Missionum, quas, ubi operariis idoneis commissae fuerint, valde utiles benedicente Domino esse constat tum fovendae bonorum pietati, tum peccatoribus, et longo etiam vitiorum habitu depravatis hominibus ad salutarem poenitentiam excitandis, atque adeo ut fidelis populus crescat in scientia Dei, et in omni opere bono fructificet, et uberioribus caelestis gratiae auxiliis munitus a perversis inimicorum Ecclesiae doctrinis constantius abhorreat.

Ceterum in his omnibus Vestrae, ac Sacerdotum Vobis auxiliantium curae eo inter alia spectabunt, ut fideles maiorem hororem concipiant illorum scelerum, quae cum aliorum scandalo patrantur. Nostis enim, quantum diversis in locis excreverit eorum numerus, qui Sanctos Caelites, vel ipsum quoque Sacrosanctum Dei Nomen palam blasphemare audent, aut in concubinatu vivere dignoscuntur cum incestu interdum coniuncto, aut Festis diebus servilia opera apertis etiam officinis exercent, aut Ecclesiae praecepta de ieiuniis ciborumque delectu pluribus quoque adstantibus contemnunt, aut alia diversa crimina simili modo committere non erubescunt. Meminerit, igitur, Vobis instantibus, fidelis populus et serio consideret magnam peccatorum huiusmodi gravitatem et severissimas poenas, quibus illorum auctores plectendi erunt tum pro reatu cuiusque criminis proprio, tum pro spirituali periculo, in quod fratres suos pravi sui exempli contagione induxerunt. Scriptum est enim: *Vae mundo a scandalis. ... Vae homini illi, per quem scandalum venit* [1]).

Inter diversa insidiarum genera, quibus vaferrimi Ecclesiae humanaeque Societatis inimici populos seducere annituntur, illud certe in praecipuis est, quod nefariis consiliis suis iamdiu paratum in novae Artis librariae pravo usu invenerunt [2]). Itaque in eo toti sunt, ut impios libellos et Ephemerides ac Pagellas mendacii, calumniarum et seductionis plenas edere in vulgus, ac multiplicare quotidie non intermittant. Immo et praesidio usi Societatum Biblicarum, quae a Sancta hac Sede iamdudum damnatae sunt [3]), Sacra etiam Biblia praeter Ecclesiae regulas [4]) in vulgarem linguam translata, atque adeo corrupta, et in pravum sensum infando ausu detorta diffundere, illorumque lectionem sub Religionis obtentu fideli plebi commendare non verentur. Hinc pro sapientia Vestra optime intelligitis, Venerabiles Fratres, quanta Vobis vigilantia, et sollicitudine adlaborandum sit, ut fideles oves a pestifera illorum lectione prorsus abhorreant; atque ut de divinis nominatim Litteris meminerint, neminem hominum id sibi arrogare posse, ut suae prudentiae innixus illas ad suos sensus contorquere praesumat contra eum sensum, quem tenuit, et tenet Sancta Mater Ecclesia; cui quidem soli a Christo Domino mandatum est, ut Fidei depositum custodiat, ac de vero divinorum eloquiorum sensu, et interpretatione iudicet [5]).

Ad ipsam vero pravorum Librorum contagionem comprimendam perutile erit, Venerabiles Fratres, ut quicumque penes Vos sint insignis, sanaeque doctrinae Viri, alia parvae item molis scripta, a Vobis scilicet antea probata, edant in aedificationem Fidei, ac salutarem populi instructionem. Ac Vestrae hinc curae erit, ut eadem scripta, uti et alii incorruptae pariter doctrinae, probataeque utilitatis libri ab aliis conscripti, prout locorum ac personarum ratio suggesserit, inter fideles diffundantur.

Omnes autem, qui una Vobiscum in defensionem Fidei allaborant, eo speciatim spectabunt, ut pietatem, venerationem, atque observantiam erga

---

[1]) Matthaei XVIII. [2]) *Huc ref. prop.* 79.

[3]) Extant ea super re, praeter alia praecedentia Decreta, Encyclicae Litterae Gregorii XVI. datae postridie Nonas Maii 1844, quae incipiunt „*Inter praecipuas machinationes*," cuius sanctiones Nos quoque inculcavimus in Encycl. Epist. data 9. Novembris 1846 (pag. 19. 22). — *Huc ref* §. IV. *Syll.*

[4]) Vid. Reg. 4. ex iis, quae a Patribus in Conc. Tridentino delectis conscriptae, et a Pio IV. approbatae fuerunt in Const. *Dominici gregis* 24. Mart. 1564: et additionem eidem factam a Congr. Indicis, auctoritate Benedicti XIV. 17. Junii 1757 (quae praemitti solent Indici Libr. prohibitorum).

[5]) Vid. Trid. Sess. IV. in Decret. *De editione et usu Sacrorum Librorum.*

supremam hanc Petri Sedem, qua Vos, Venerabiles Fratres, tantopere excellitis, in vestrorum fidelium animis insinuent, tueantur, alteque defigant. Meminerint scilicet fideles populi, vivere hic, et praesidere in Successoribus suis Petrum Apostolorum Principem [1]), cuius dignitas in indigno etiam eius haerede non deficit [2]). Meminerint, Christum Dominum posuisse in hac Petri Cathedra inexpugnabile Ecclesiae suae fundamentum [3]), et Petro ipsi claves dedisse Regni Caelorum [4]), ac propterea orasse, ut non deficeret fides eius, eidemque mandasse, ut confirmaret in illa fratres [5]); ut proinde Petri Successor Romanus Pontifex in universum Orbem teneat primatum, et verus Christi Vicarius, totiusque Ecclesiae Caput, et omnium Christianorum Pater et Doctor existat [6]).

In qua sane erga Romanum Pontificem populorum communione, et obedientia tuenda, brevis et compendiosa via est ad illos in Catholicae veritatis professione conservandos. Neque enim fieri potest, ut quis a Catholica Fide ulla umquam ex parte rebellet, nisi et auctoritatem abiiciat Romanae Ecclesiae, in qua extat eiusdem Fidei irreformabile Magisterium a Divino Redemptore fundatum, et in qua propterea semper conservata fuit ea, quae est ab Apostolis traditio. Hinc non modo antiquis haereticis, sed etiam recentioribus Protestantibus, quorum ceteroquin tanta in reliquis suis placitis discordia est, illud commune semper fuit, ut auctoritatem impugnarent Apostolicae Sedis, quam nullo prorsus tempore, nullaque arte aut molimine, ne ad unum quidem ex suis erroribus tolerandum inducere potuerunt. Idcirco hodierni etiam Dei et humanae Societatis hostes nihil inausum relinquunt, ut Italos populos a Nostro Sanctaeque eiusdem Sedis obsequio divellant; rati nimirum tum demum posse sibi contingere, ut Italiam ipsam impietate doctrinae suae, novorumque systematum peste contaminent.

Atque ad pravam hanc doctrinam, et systemata quod attinet, notum iam omnibus est, illos eo potissimum spectare, ut libertatis et aequalitatis nominibus abutentes, exitiosa *Communismi* et *Socialismi* commenta in vulgus insinuent. Constat autem, ipsis seu *Communismi*, seu *Socialismi* magistris, diversa licet via ac methodo agentibus, illud demum commune esse propositum, ut operarios atque alios inferioris praesertim status homines suis deceptos fallaciis et faustioris conditionis promissione illusos, continuis commotionibus exagitent, atque ad graviora paullatim facinora exerceant; ut postmodum illorum opera uti possint ad superioris cuiusque Auctoritatis regimen oppugnandum, ad expilandas, diripiendas vel invadendas Ecclesiae primum, ac deinde aliorum quorumcumque proprietates, ad omnia tandem violanda divina humanaque iura, in divini cultus destructionem atque in subversionem totius ordinis civilium Societatum [7]). In tanto autem Italiae discrimine Vestrum munus est, Venerabiles Fratres, omnes pastoralis studii nervos intendere, ut fidelis populus agnoscat perversa huiusmodi placita et systemata, si ab illis decipi se patiatur, in aeternam pariter ac temporalem eius perniciem fore cessura.

Moneantur itaque fideles curae Vestrae concrediti, pertinere omnino ad naturam ipsam humanae societatis, ut omnes Auctoritati obtemperare debeant legitime in illa constitutae [8]); nec quidquam commutari posse in praeceptis Domini, quae in Sacris Litteris ea super re annuntiata sunt. Scriptum est enim: «Subiecti estote omni humanae creaturae propter Deum, «sive regi, quasi praecellenti, sive ducibus, tamquam ab eo missis ad vindictam «malefactorum, laudem vero bonorum: quia sic est voluntas Dei, ut bene«facientes obmutescere faciatis imprudentium hominum ignorantiam: quasi «liberi, et non quasi velamen habentes malitiae libertatem, sed sicut servi «Dei [9]).» Et rursus: «Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit: «non est enim potestas nisi a Deo: quae autem sunt, a Deo ordinatae sunt.

---

[1]) Ex actis Ephesini Concilii Act. III., et S. Petro Chrysologo Ep. ad Eutychen.
[2]) S. Leo M. Sermon. in anniv. assumpt. suae.
[3]) Matthaei XVI. 18.   [4]) Matthaei XVI. 19.
[5]) Lucae XXII. 31, 32.
[6]) Ex Concilio Oecumenico Florentino in Definit. seu Decr. Unionis.
[7]) *Huc ref.* §. IV. *Syll.*   [8]) *Huc ref. prop.* 63.
[9]) S. Petri Epist. I. Cap. II. 13. seq.

«Itaque qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit. Qui autem resistunt, «ipsi sibi damnationem acquirunt [1].»

Sciant praeterea, esse pariter naturalis atque adeo incommutabilis conditionis humanarum rerum, ut inter eos etiam, qui in subliniori auctoritate non sunt, alii tamen aliis, sive ob diversas animi, aut corporis dotes, sive ob divitias, et externa huiusmodi bona praevaleant: nec ullo libertatis et aequilitatis obtentu fieri umquam posse, ut aliena bona, vel iura invadere, aut quomodolibet violare licitum sit. Perspicua hoc quoque in genere, et passim inculcata extant in Sacris Litteris divina praecepta, quibus nedum ab occupatione alienarum rerum, sed ab ipso etiam eius desiderio districte prohibemur [2].

Sed meminerint insuper pauperes, et miseri quicumque homines, quantum ipsi debeant Catholicae Religioni, in qua intemerata viget, et palam praedicatur Christi doctrina; qui beneficia in pauperes, vel miseros collata perinde haberi a se declaravit, ac si facta sibi ipsi fuissent [3]· atque omnibus praenuntiatam voluit peculiarem rationem, quam in die Iudicii habiturus est de iisdem misericordiae operibus, sive scilicet ad praemia aeternae vitae fidelibus tribuenda, qui illis vacaverint, sive ad illos, qui ea neglexerint, aeterni ignis poena multandos [4].

Ex qua Christi Domini praenuntiatione, aliisque Illius circa divitiarum usum, earumque pericula severissimis monitis [5], in Ecclesia Catholica inviolate custoditis, factum porro est, ut pauperes et miseri apud Catholicas gentes in longe mitiore, quam apud alias quaslibet, conditione versentur. Atque hi quidem in regionibus nostris uberiora adhuc subsidia obtinerent, nisi plura instituta, quae Maiorum pietate comparata fuerant ad ipsorum levamen, extincta nuper repetitis publicarum rerum commotionibus, aut direpta fuissent. De reliquo pauperes nostri, Christo ipso docente, meminerint, non esse cur tristes sint de conditione sua: quandoquidem in paupertate ipsa facilior eis parata via est ad obtinendam salutem, dummodo scilicet suam indigentiam patienter sustineant, et non re tantum, sed spiritu pauperes sint. Ait enim: «Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum Caelorum [6].»

Sciat etiam fidelis populus universus, veteres Reges ethnicarum Gentium, aliosque in illis publicarum rerum Praesides multo gravius frequentiusque abusos fuisse potestate sua; atque hinc Religioni nostrae sanctissimae in acceptis referendum esse cognoscat, si Principes Christianorum temporum, reformidantes, Religione admonente, *iudicium durissimum*, quod *his*, *qui praesunt*, *fiet*, et destinatum peccantibus supplicium sempiternum, in quo *potentes potenter tormenta patientur* [7], iustiori erga subiectos populos et clementiori regimine utuntur.

Agnoscant denique crediti Vestris Nostrisque curis fideles, veram perfectamque hominum libertatem, et aequalitatem in Christianae Legis custodia positam esse; quandoquidem Deus Omnipotens, qui fecit *pusillum et magnum*, et cui *aequaliter cura est de omnibus* [8], *non subtrahet personam cuiusquam, nec verebitur magnitudinem cuiusquam* [9], ac diem statuit *in quo iudicaturus est Orbem in aequitate* [10], in suo unigenito Christo Iesu, qui *venturus est in gloria Patris sui cum Angelis suis*, *et tunc reddet unicuique secundum opera eius* [11].

Quod si fideles iidem paterna suorum Pastorum monita, et commemorata superius Christianae Legis mandata despicientes, a supradictis hodiernarum machinationum promotoribus decipi se patiantur, et in perversa *Socialismi* et *Communismi* systemata conspirare cum illis voluerint, sciant serioque considerent, thesaurizare se sibimetipsis apud Divinum Iudicem thesauros vindictae in die irae, nec quidquam interea ex conspiratione illa

---

[1]) S. Pauli Epist. ad Romanos XIII. 1. seq.
[2]) Exodi XX. 15. 17. — Deuteronomii V. 19. 21.
[3]) Matth. XVIII. 15.; XXV. 40. 45. [4]) Matth. XXV. 34. seq.
[5]) Matth. XIX. 23. seq.; Lucae VI. 4. XVIII. 22. seq.; Epist. S. Jacobi V. 1 seq.
[6]) Matth. V. 3. [7]) Sapientiae VI. 6. 7.
[8]) Sapientiae VI. 8. [9]) Ibidem.
[10]) Actorum XVII. 31. [11]) Matth. XVI. 27.

temporalis in populum utilitatis, sed nova potius miseriarum et calamitatum incrementa obventura. Non enim datum hominibus est, novas stabilire societates et communiones naturali humanarum rerum conditioni adversantes; atque idcirco conspirationum huiusmodi, si per Italiam dilatarentur, non alius esse exitus posset, nisi ut hodierno publicarum rerum statu per mutuas civium contra cives aggressiones, usurpationes, caedes labefactato funditusque convulso, pauci tandem aliqui, multorum spoliis locupletati, summum in communi ruina dominatum arriperent.

Iam vero ad fidelem populum avertendum ab impiorum insidiis, et in professione custodiendum Catholicae Religionis, atque ad veras virtutis opera excitandum, magna, ut probe scitis, vis est in illorum vita et exemplo, qui divinis se ministeriis manciparunt. Verum, proh dolor! non defuere per Italiam aliqui, pauci illi quidem, Viri Ecclesiastici, qui ad Ecclesiae hostes transfugae non minimo illis ad fideles decipiendos adiumento fuerunt. Sed Vobis certe, Venerabiles Fratres, novo illorum lapsus stimulo fuit, ut acriori in dies studio in Cleri disciplinam advigiletis. Atque hic in futurum quoque tempus, pro eo ac debemus, prospicere cupientes, temperare Nobis non possumus, quin commendemus demuo, quod in prima nostra ad totius Orbis Episcopos Encyclica Epistola inculcavimus [1]), nempe ut nemini cito manus imponatis [2]), sed in Ecclesiasticae Militiae delectu maiorem usque diligentiam adhibeatis. De iis praesertim, qui sacris Ordinibus initiari desiderent, inquirere et diu multumque investigare opus est, num ea doctrina, gravitate morum, et divini cultus studio commendentur, ut certa spes affulgeat fore, ut tamquam lucernae ardentes in Domo Domini, eorum vivendi ratione, atque opera aedificationem et spiritualem Vestro gregi utilitatem afferre queant.

Quoniam vero ex Monasteriis recte administratis ingens in Ecclesia Dei splendor atque utilitas dimanat, et Regularis etiam Clerus adiutricem Vobis in procuranda animarum salute operam navat, Vobis ipsis, Venerabiles Fratres, in mandatis damus, primum quidem ut religiosas Familias cuiusque Dioecesis Nostro nomine certiores faciatis, Nobis peculiares aerumnas ingemiscentibus, quas multae illarum in recenti calamitoso tempore perpessae sunt, non levi interea consolationi fuisse animorum patientiam, atque in virtutis, et Religionis studio constantiam, quibus plurimi ex religiosis hominibus ad exemplum se commendarunt; etsi aliqui non defuerint, qui suae professionis obliti cum magno bonorum scandalo, et Nostro fratrumque suorum dolore turpissime praevaricati sunt: deinde vero, ut Praesides earumdem Familiarum, et superiores, ubi opus fuerit, illarum Moderatores Nostris verbis adhortemini, ut pro sui officii debito, nulli parcant curae atque industriae, quo Regularis Disciplina, ubi servatur, magis in dies vigeat et floreat, ubi vero detrimentum aliquod passa fuerit, omnino reviviscat et redintegretur. Moneant instanter iidem Praesides, arguant, increpent religiosos illarum Alumnos, ut serio considerantes quibus se votis Deo obstrinxerunt, illa diligenter reddere studeant, suique Instituti regulas inviolate custodiant, et mortificationem Iesu in suo corpore circumferentes ab iis omnibus abstineant, quae propriae vocationi adversantur, et operibus instent, quae caritatem Dei ac proximi, perfectaeque virtutis studium praeseferant. Caveant praesertim supradicti Ordinum Moderatores, ne ulli ad religiosa Instituta aditum faciant, nisi cuius antea vitam, mores atque indolem accuratissime expenderint; ac deinde illos tantum ad religiosam professionem admittant, qui tyrocinio rite posito ea dederint verae vocationis signa, ut iudicari merito possit, ipsos non alia de causa religiosam vitam amplecti, nisi ut Deo unice vivant, et suam atque aliorum salutem pro cuiusque Instituti ratione procurare possint. Super his autem deliberatum fixumque Nobis est, ut ea omnino serventur, quae ad Religiosarum Familiarum bonum statuta praescriptaque sunt in Decretis a Nostra Congregatione super Statu Regularium die 25. Ianuarii superiori anno editis, et Apostolica Nostra Auctoritate sancitis.

Post haec ad Saecularis Cleri delectum revocato sermone, commendatam in primis volumus Fraternitatibus Vestris instructionem, et educationem minorum Clericorum; quandoquidem idonei Ecclesiae Ministri vix

[1]) Die 9. Novembris 1846 (pag. 19, 24). [2]) I. ad Timoth. V. 22.

aliter haberi possunt, quam ex illis, qui ab adolescentia et prima ipsa aetate ad sacra eadem officia rite informati fuerint. Pergite igitur, Venerabiles Fratres, omnem impendere industriam atque operam, quo sacrae militiae tyrones a teneris annis, quoad eius fieri poterit, in Ecclesiastica Seminaria recipiantur, atque inibi, tamquam novellae plantationes succrescentes in circuitu Tabernaculi Domini, ad vitae innocentiam, religionem, modestiam et ecclesiasticum spiritum conformentur, simulque litteras et minores maioresque disciplinas, praesertim sacras addiscant a selectissimis magistris, qui scilicet doctrinam sectentur ab omni cuiusque erroris periculo alienam.

Quoniam vero haud facile Vobis continget Minorum omnium Clericorum eruditionem in Seminariis perficere, et ceteros etiam ex laicorum ordine adolescentes ad pastoralem Vestram sollicitudinem pertinere non est dubium, excubate insuper, Venerabiles Fratres, aliis omnibus publicis privatisque scholis, et quantum in Vobis est omni ope atque industria adnitimini, ut tota in illis studiorum ratio ad Catholicae doctrinae normam exigatur, et conveniens in illas iuventus ab idoneis et probitate ac religione spectatis Magistris ad veram virtutem, bonasque artes et disciplinas instituta, opportunis muniatur praesidiis, quibus structas sibi ab impiis insidias agnoscat, et exitiales eorumdem errores devitet, atque ita sibi et christianae, ac civili reipublicae ornamento et utilitati esse possit.

Eo autem in genere praecipuam Vobis, planeque liberam auctoritatem et curam vindicabitis super Professoribus Sacrarum Disciplinarum, et in reliquis omnibus quae Religionis sunt, aut Religionem proxime attingunt [1]) Advigilate, ut in tota quidem scholarum ratione, sed in his maxime quae Religionis sunt, libri adhibeantur ab erroris cuiusque suspicione immunes[2]). Commonete Animarum Curatores, ut seduli Vobis adiutores sint in iis, quae scholas respiciunt infantium et iuvenum primae aetatis; quo destinentur ad illas Magistri, et Magistrae probatissimae honestatis, et in pueris aut puellis ad Christianae Fidei rudimenta instituendis libri adhibeantur a Sancta hac Sede probati. Qua in re dubitare non possumus, quin Parochi ipsi exemplo illis sint, et Vobis sedulo instantibus, in pueros ad Christianae Doctrinae primordia instruendos quotidie magis incumbant, eamque instructionem ad graviores sui muneris partes omnino pertinere meminerint[3]). Iidem vero admonendi erunt, ut in suis sive ad pueros, sive ad reliquam Plebem instructionibus habere ob oculos non omittant Catechismum Romanum, quem ex Decreto Tridentini Concilii, et S. Pii V. immortalis memoriae Decessoris Nostri iussu editum, alii porro Summi Pontifices, ac nominatim fel. record. Clemens XIII. cunctis animarum Pastoribus denuo commendatum voluit, tamquam *ad pravarum opinionum fraudes removendas, et veram, sanamque doctrinam propagandam, stabiliendamque opportunissimum subsidium* [4]).

Haud sane mirabimini, Venerabiles Fratres, si de his fusiori aliquantulum calamo scripsimus. Enimvero prudentiam Vestram minime fugit, periculoso hoc tempore Vobis Nobisque ipsis omni industria atque opera, ac magna animi firmitate connitendum et invigilandum esse in illis omnibus, quae Scholas, et puerorum ac iuvenum utriusque sexus instructionem et educationem attingunt. Nostis enim, hodiernos Religionis, humanaeque Societatis inimicos, diabolico plane spiritu, in id suas omnes artes conferre, ut iuveniles mentes et corda a prima ipsa aetate pervertant. Idcirco etiam nihil intentatum, nihil prorsus inausum relinquunt, ut Scholas et Instituta quaelibet iuventutis educationi destinata, ab Ecclesiae auctoritate, et a Sacrorum Pastorum vigilantia omni ex parte subducant.

Juxta haec firma spe sustentamur fore, ut carissimi in Christo Filii Nostri omnes Italiae Principes Fraternitatibus Vestris potenti patrocinio suo adfuturi sint, quo in supradictis omnibus muneri Vestro uberius satisfacere valeatis; nec dubitamus, quin iidem ipsi Ecclesiam, et omnia tam spiritualia quam temporalia eius iura tueri velint. Id quidem religioni congruum est,

---

[1]) *Huc ref. prop.* 33, 44, 46. [2]) *Huc ref. prop.* 45. 47.

[3]) Tridentinum Sess. XXIV. 4. — Benedict. XIV. Constitut. *Etsi minime* 7. Febr. 1742.

[4]) In Encyclicis Litteris ea de re ad omnes Episcopos datis 14. Junii 1761

avitaeque pietati, qua se in exemplum animatos ostendunt. Illorum quoque sapientiam non latet, initia malorum omnium, quibus tantopere affligimur, a detrimentis repetenda esse, quae Religioni Ecclesiaeque Catholicae iamdiu, praesertim vero a Protestantium aetate, irrogata fuerant. Perspiciunt scilicet, ex depressa saepius sacrorum Antistitum auctoritate, et ex crescente in dies multorum in divinis et Ecclesiasticis praeceptis impune violandis temeritate, factum fuisse, ut minueretur pariter populi obsequium erga Civilem Potestatem, et hodiernis publicae tranquillitatis inimicis planior inde pateret via ad seditiones contra Principem commovendas. Perspiciunt etiam, ex occupatis non raro direptisque, ac palam divenditis temporalibus bonis ad Ecclesiam legitimo proprietatis iure spectantibus, contigisse, ut decrescente in populi reverentia erga proprietates religionis destinatione consecratas, multi hinc faciliores praeberent aures audacissimis novi *Socialismi* et *Communismi* assertoribus, qui alias pariter aliorum proprietates occupari ac dispertiri, aut alia quavis ratione in omnium usum converti posse comminiscuntur. Perspiciunt insuper recidisse paullatim in civilem Potestatem impedimenta illa, quae iamdiu multiplici fraude comparata fuerant ad cohibendos Ecclesiae Pastores, ne sacra sua Auctoritate uti libere possent. Perspiciunt denique calamitatum, quibus urgemur, nullum aliud inveniri posse promptius et maioris virtutis remedium, quam ut refloreat in tota Italia splendor Religionis Ecclesiaeque Catholicae, in qua diversis hominum conditionibus, et indigentiis opportunissima praesto esse praesidia non est dubium.

Siquidem (verbis utimur S. Augustini) «Catholica Ecclesia non solum «ipsum Deum, sed etiam proximi dilectionem atque caritatem ita comple«ctitur, ut omnium morborum, quibus pro peccatis suis animae aegrotant, «omnis apud illam medicina praepolleat. Ipsa pueriliter pueros, fortiter «iuvenes, quiete senes, prout cuiusque non corporis tantum, sed et animi «aetas est, exercet et docet. Ipsa feminas viris suis non ad explendam libi«dinem, sed ad propagandam sobolem, et ad rei familiaris societatem casta, «et fideli obedientia subiicit; et viros coniugibus non ad illudendum imbe«cilliorem sexum, sed sinceri amoris legibus praeficit. Ipsa parentibus filios «libera quadam servitute subiungit, parentes filiis pia dominatione praeponit. «Ipsa fratribus fratres Religionis vinculo firmiore atque arctiore, quam san«guinis, nectit, omnemque generis propinquitatem et affinitatis necessitudi«nem, servatis naturae, voluntatisque nexibus, mutua caritate constringit. «Ipsa dominis servos non tam conditionis necessitate, quam officii delecta«tione docet adhaerere; et dominos servis, summi Dei communis Domini «consideratione placabiles, et ad consulendum magis, quam coercendum pro«pensiores facit. Ipsa cives civibus, gentes gentibus, et prorsus homines «primorum parentum recordatione non societate tantum, sed quadam etiam «fraternitate coniungit. Docet reges prospicere populis, monet populos se «subdere regibus. Quibus honor debeatur, quibus affectus, quibus reverentia, «quibus timor, quibus consolatio, quibus admonitio, quibus exhortatio, quibus «disciplina, quibus obiurgatio, quibus supplicium, sedulo docet, ostendens «quemadmodum et non omnibus omnia, et omnibus caritas, et nulli debeatur «iniuria [1]).»

Nostrum igitur Vestrumque est, Venerabiles Fratres, ut nulli parcentes labori, nulla umquam difficultate deterriti, toto pastoralis studii robore tueamur in Italis populis cultum catholicae Religionis, et non solum obsistamus alacriter impiorum conatibus, qui Italiam ipsam ab Ecclesiae sinu avellere commoliuntur, sed etiam degeneres illos Italiae filios, qui iam eorumdem artibus seduci se passi fuerint, ad salutis viam revocare annitamur.

Verumtamen cum omne datum optimum et omne donum perfectum desursum descendat, adeamus cum fiducia ad thronum gratiae, Venerabiles Fratres, et caelestem luminum et misericordiarum Patrem publicis privatisque precibus orare suppliciter atque obsecrare non intermittamus, ut per merita Unigeniti Filii sui Domini nostri Jesu Christi, avertens faciem suam a peccatis nostris, omnium mentes et corda virtute gratiae suae propitius illustret, ac rebelles quoque ad se compellens voluntates, Ecclesiam sanctam novis victoriis et triumphis amplificet; quo in tota Italia, immo et ubique

[1]) S. Augustini de Moribus Cathol. Ecclesiae, Lib. I.

terrarum, merito pariter ac numero populus ei serviens augeatur. Invocemus etiam sanctissimam Dei Genitricem Immaculatam Virginem Mariam, quae praevalido apud Deum patrocinio suo quod quaerit invenit, et frustrari non potest, atque una Petrum Apostolorum Principem, et Coapostolum eius Paulum, omnesque sanctos Coelites, ut Clementissimus Dominus, eorum intervenientibus precibus, flagella iracundiae suae a fidelibus populis avertat; et cunctis, qui Christiana professione censentur, tribuat propitius per gratiam suam et illa respuere, quae huic inimica sunt nomini, et ea, quae sunt apta, sectari.

Demum, Venerabiles Fratres, Nostrae in Vos studiosissimae voluntatis testem accipite Apostolicam Benedictionem, quam intimo cordis affectu, Vobis ipsis et Clericis, Laicisque fidelibus, vigilantiae Vestrae concreditis, peramanter impertimur.

Datum Neapoli, in Suburbano Portici, die VIII. Decembris anni MDCCCXLIX. Pontificatus Nostri anno IV.

Allocutio

habita in consistorio secreto die XX. maii anno MDCCCL[1]).

Venerabiles Fratres.

Si semper antea, Venerabiles Fratres, admirabilem Dei Optimi Maximi in re catholica tuenda providentiam extitisse cognovimus, postremis hisce potissimum annis caelestem illam vim, qua Deus Ecclesiae suae usque ad consummationem saeculi sese adfuturum promisit, mirandum in modum fulgere perspeximus. Universo enim, qua late patet, terrarum orbi notae ac pervulgatae sunt tristissimae rerum vicissitudines, quibus Nos vehementer afflicti ab hac Nostra Sede sexdecim et amplius menses exsulare coacti fuimus, itemque comperta atque explorata sunt acerbissima et nunquam satis deploranda tempora, quibus tenebrarum princeps suam omnem contra Ecclesiam et hanc Apostolicam Sedem rabiem evomere, atque in hac ipsa quoque Urbe, catholicae veritatis centro, cum incredibili Nostro, Vestroque et omnium bonorum luctu debacchari visus est. Atque omnes norunt quomodo iustus et misericors Dominus, qui percutit et sanat, mortificat et vivificat, deducit ad inferos et reducit, praesentibus manifestisque suae bonitatis praesidiis consolatus Nos fuerit in tribulatione Nostra, et Nostras preces gemitusque, ac totius Ecclesiae vota propitio et sereno vultu respiciens luctuosissimam illam atque ab inferis excitatam tempestatem sedare, et carissimos Pontificiae Nostrae ditionis populos ab infelici illo, in quo misere iacebant, statu eripere, Nosque in hanc almam Urbem ipsis populis prae laetitia gestientibus atque omni catholico orbe exsultante, reducere sit dignatus. Itaque cum post Nostrum in Urbem reditum hodierno die Vos primum alloquuturi simus, nihil certe Nobis potius, quam ut maximas atque immortales Omnipotenti Deo pro tantis beneficiis agamus gratias, ac meritis laudibus prosequamur inclytas illas Nationes et Principes, qui a Deo ipso excitati de Nobis deque hac Apostolica Sede optime mereri, et suis opibus, consiliis et armis civilem eiusdem Sedis Principatum tueri ac defendere, et publicam quietem et ordinem huic Urbi et Pontificiae ditioni restituere tam vehementer laetati sunt.

Atque gratissimi Nostri animi sensus, et Nostrarum laudum praeconium merito sibi vindicat carissimus in Christo Filius Noster Ferdinandus II. utriusque Siciliae Rex illustris. Ipse enim pro eximia sua religione, vix dum de Nostro Caietam adventu certior factus, nulla interposita mora ad Nos advolans, una cum augusta sua Coniuge Maria Theresia omnes singularis suae pietatis ac filialis prorsus devotionis et obsequii significationes Christi in terris Vicario exhibere vehementer gaudens, Nos munifico hospitio excepit, ac toto tempore, quo in suo Regno morati sumus, quovis officiorum genere Nos cumulare nunquam intermisit, veluti Vos ipsi testes locuple-

[1]) *Huc refertur nota ad* §. IX. *Syllabi.*

tissimi fuistis, Venerabiles Fratres. Cum autem aliae quoque Nationes ad civilem Apostolicae huius Sedis principatum tutandum accurrerunt, idem Princeps suas ipse copias ducere voluit. Quae quidem egregia pientissimi Regis in Nos et eamdem Sedem merita animo Nostro ita infixa haerent, ut iucundam eorum memoriam nulla unquam delere possit oblivio. Nunc vero magno cum honore et perenni grati animi Nostri testimonio nominanda a Nobis est clarissima Gallorum Natio militari gloria et in hanc Apostolicam Sedem obsequio, atque aliis tot sane nominibus illustris, cuius propensissimam in Nos voluntatem et beneficia experti sumus. Siquidem illa Natio, eiusque Reipublicae inclytus Praeses afflictis Nostris et Pontificiae ditionis rebus occurrens, nullisque sumptibus parcens strenuos suos Duces, militesque mittendos decrevit, qui multis gravibusque perfuncti laboribus hanc potissimum Urbem misere divexatam atque prostratam ab infelici, qua premebatur, conditione liberarunt, vindicarunt ac Nos in ipsam Urbem reducere tantopere gloriati sunt. Qua quidem in laude, et grati animi Nostri significatione coniunctum quoque omnino volumus carissimum in Christo Filium Nostrum Franciscum Iosephum Austriae Imperatorem, Hungariae Regem Apostolicum, et Bohemiae Regem illustrem, qui pro avita sua pietate, et in hanc Petri Cathedram observantia validissimam suam opem et operam in civilem huius Apostolicae Sedis Principatum tuendum omni alacritate et studio conferens Pontificias praesertim Aemiliae, Piceni et Umbriae Provincias victricibus suis copiis ab iniusta ac tristi dominatione eripuit, easque legitimo Nostro et eiusdem Sedis regimini restituit. Gratissima quoque recordatione praecipuam rationem habere debemus erga Nos meritorum carissimae in Christo Filiae Nostrae Mariae Elisabeth Hispaniarum Reginae Catholicae, eiusque Gubernii: nam, veluti optime scitis, ubi Nostras accepit calamitates, nihil antiquius habuit, quam singulari cura catholicas gentes ad communis omnium fidelium Patris causam propugnandam statim excitare, ac valentes suas deinde mittere copias ad Romanae Ecclesiae possessiones tuendas. Atque hic, Venerabiles Fratres, nullo modo taciti praeterire possumus aliorum praeclarissimorum Principum, illorum etiam qui huic Petri Cathedrae minime consociantur, propensissimam erga Nos voluntatem, qui, licet suas copias haud miserint, tamen eorum operam in temporalibus Nostris et Romanae Ecclesiae iuribus rationibusque tuendis impendere studuerunt. Quocirca iis quoque omnibus debitas meritasque habemus et agimus gratias, atque ipsis Nos summopere gratos esse profitemur. Qua quidem in re nemo admirari non potest summam illius omnia fortiter suaviterque regentis et moderantis Dei providentiam, qui in hac quoque tanta temporum perturbatione et acerbitate effecit, ut vel ipsi Principes cum Romana Ecclesia minime coniuncti civilem eiusdem Ecclesiae Principatum sustinerent, defenderent, quo Romanus Pontifex singulari eiusdem divinae providentiae consilio per tot iam continentia saecula optimo quoque iure potitur, ut in universae Ecclesiae regimine sibi divinitus commisso supremam suam Apostolicam auctoritatem toto orbe ea plane libertate possit exercere, quae ad Summi Pontificatus munus obeundum ac totius Dominici gregis salutem procurandam tantopere est necessaria [1]. Debitae autem laudis et honoris testimonium omnibus eorumdem Principum et Nationum apud Nos et hanc S. Sedem Oratoribus, atque Administris deferimus, qui pro suorum Principum et Nationum erga Nos voluntate ac studiis Personam Nostram ante discessum tutati sunt, ac Nos tum in exilio tum in reditu semper sunt comitati.

Tot vero tantisque singularis pietatis, impensi amoris, devotissimi obsequii, ac largissimae liberalitatis officiis ab universo catholico orbe affecti fuimus, ut vehementer cuperemus in hoc Vestro consessu non solum singulis civitatibus et oppidis, sed unicuique etiam hominum iterum debitas pro suis erga Nos meritis persolvere gratias ac tribuere laudes, nisi longius quam par est haec Nostra excurrere deberet oratio. Verumtamen silentio praeterire non possumus illustria sane et mira fidei, pietatis, amoris et liberalitatis testimonia, quibus Nos prosequuti sunt, Venerabiles Fratres, totius catholici orbis Antistites, qui maximae Nobis laetitiae fuerunt. Namque

[1]) *Huc ref. nota ad* §. IX. *Syll.*

ipsi, quamvis in gravissimis angustiis ac difficultatibus constituti, sacerdotali tamen fortitudine et zelo ministerium suum implere et bonum certamen certare, et tum voce, tum salutaribus scriptis, tum episcopalibus conventibus Ecclesiae causam, iura, libertatem impavide defendere, et commissi sibi gregis saluti prospicere numquam cessarunt. Atque haud possumus quin gratissimi Nostri animi sensus Vobis quoque profiteamur, Venerabiles Fratres S. E. R. Cardinales, qui summam certe consolationem et solatium Nobis attulistis, quandoquidem Nostrarum calamitatum socii atque participes, invicto animo dura perpessi, et graviora quaeque pro Ecclesia Dei subire parati, amplissimum, quem in eadem Ecclesia obtinetis, dignitatis gradum omni virtute sustinere, Nosque in tanto rerum certamine et discrimine Vestris consiliis atque laboribus iuvare nunquam omisistis. Cum igitur maximo Dei beneficio res ita conversae fuerint, ut in hanc Apostolicam Sedem inter summas non solum huius almae Urbis, sed omnium etiam populorum gratulationes redire potuerimus, nihil certe Nobis omnibus potius esse debet, quam in humilitate cordis Nostri assiduas atque immortales ipsi clementissimo miserationum Domino agere gratias, qui fecit Nobiscum misericordiam suam, itemque Sanctissimae Dei Genitrici Immaculatae Virgini Mariae, cuius potentissimo patrocinio salutem Nostram acceptam referimus.

Hactenus, Venerabiles Fratres, ea raptim commemoravimus quae Nobis iucunditati fuerunt, nunc vero pro supremi Nostri Apostolici ministerii debito haud possumus quin de iis loquamur, quae cor Nostrum intime sollicitant, angunt et premunt. Noscitis enim, Venerabiles Fratres, deterrimum sane atque inexorabile bellum excitatum inter lucem et tenebras, inter veritatem et errorem, inter vitium et virtutem, inter Belial et Christum; neque ignoratis, quibus nefariis artibus et molitionibus inimici homines et sanctissimae nostrae Religionis res ubique affligere ac prostrare, et omnium Christianarum virtutum germen radicitus evellere, et effraenatam impiamque opinandi vivendique licentiam quaquaversus propagare, et imperitae praesertim multitudinis, atque improvidae iuventutis animos mentesque omnigenis, perversis perniciosisque erroribus inficere, corrumpere, et iura omnia divina et humana subvertere, et si fieri unquam posset, catholicam Ecclesiam funditus delere, Sanctamque hanc Petri Cathedram expugnare connituntur. Ac nemo non videt quibus quantisque malis et damnis Christi ovile Nobis concreditum, ac vel ipsa humana societas a tenebrarum potestate, non sine magno animi Nostri dolore, undique affligetur et divexetur. ItaqueNobis Vobisque, Venerabiles Fratres, si umquam alias, nunc certe summa animorum consensione omnique vigilantia, zelo, contentione, et qua opere, qua verbo, qua exemplo strenue est allaborandum, ut opponentes murum pro Domo Israel impavide praeliemur praelia Domini. Nos quidem licet infirmitatis Nostrae conscii, tamen omnipotentis Dei auxilio suffulti, pro supremi Nostri Apostolici muneris officio „*propter Sion non* tacebimus, *et propter Hierusalem non* quiescemus [1]“; et continenter aspicientes in auctorem fidei et consummatorem Iesum, nullis certe curis, nullis consiliis, nullis laboribus umquam parcemus, ut possimus suffulcire domum, corroborare templum, et Ecclesiae reparare ruinas, omniumque saluti prospicere; prompti ac parati Nostram ipsam pro Christo Jesu Eiusque Sancta Ecclesia quam libentissime profundere vitam.

Atque hoc loco ad omnes Venerabiles Fratres catholici orbis Antistites in sollicitudinis Nostrae partem vocatos Nostram orationem convertentes, dum illis denuo vehementer gratulamur de praeclaris eorum pro Dei gloria et animarum salute laboribus, animos eis denuo addimus, ut in hoc horribili contra divinam nostram religionem bello ipsi unanimes uno ore id ipsum invicem sentientes, et confortati in Domino et in potentia virtutis Eius, sumentes in omnibus scutum inexpugnabile fidei, atque assumentes gladium spiritus, quod est verbum Dei, progrediantur, ut adhuc fecerunt, alacriori in dies studio, sua episcopali virtute, constantia, prudentia pro ipsa sanctissima religione intrepide decertare, atque inimicorum hominum conatibus obsistere, tela retundere, impetus frangere, et gregem sibi commissum ab illorum insidiis et impetu defendere atque ad salutis semitas deducere. Insuper ab

[1]) Isai. 62. 1.

ipsis Venerabilibus Fratribus exposcimus, ut numquam intermittant ecclesiasticos potissimum viros monere, hortari, excitare, quo orationi instantes, spiritu ferventes, ac pie sancteque viventes praebeant in omnibus se ipsos exemplum bonorum operum, et Dei gloriae, et animarum salutis zelo incensi, atque arctissimo inter se caritatis vinculo obstricti accipiant armaturam Dei, et concordissimis animis, coniunctisque viribus in aciem prodeant, ac sub proprii Antistitis ductu dies noctesque sacerdotalem vocem attollant, Dei legem, et Eius Sponsae Ecclesiae praeceptiones christiano populo diligenter annuntient. Pergant quoque ipsi Venerabiles Fratres eisdem ecclesiasticis viris inculcare, ut christianae plebi insidiantium hominum fallacias et fraudes detegant, ac fideles edoceant, miserias omnes et calamitates in populos ex peccatis semper redundasse ac redundare, et veram solidamque felicitatem in christianae legis custodia consistere, et idcirco nihil intentatum relinquant, ut omnes odientes malum, et adhaerentes bono incedant per viam mandatorum Dei, utque errantes de errorum tenebris et vitiorum coeno emergant, et convertantur ad Dominum

Iam vero, Venerabiles Fratres, Vobiscum communicamus summam certe consolationem, qua inter tantas angustias affecti fuimus, ubi cognovimus Decreta a carissimo in Christo Filio Nostro Francisco Josepho Austriae Imperatore, Hungariae Rege Apostolico, et Bohemiae Rege illustri edita, quibus pro egregia sua religione Nostris, et Venerabilium Fratrum amplissimi sui Imperii Antistitum votis et postulationibus obsequutus, maxima cum sui nominis gloria, et ingenti bonorum omnium exultatione optatissimam catholicae Ecclesiae libertatem alacri et libentissimo animo cum suis Administris in Imperio suo adserere est orsus. Quocirca eidem clarissimo Imperatori et Regi de tam insigni re, catholico Principe plane digna, meritas tribuimus laudes ac vehementer in Domino gratulamur. Atque bona profecto spe nitimur fore ut ipse religiosissimus Princeps pro suo erga Ecclesiam studio praeclarum eiusmodi opus prosequi, perficere ac suis in rem catholicam meritis cumulum afferre velit.

Verum dum hac utebamur consolatione acerbissimus sane accessit dolor, quo vehementer angimur et premimur, videntes quomodo sanctissimae nostrae Religionis res in alio catholico Regno nunc affligantur, et sacra Ecclesiae atque huius S. Sedis conculcentur iura. Probe intelligitis, Venerabiles Fratres, Nos hic loqui de Subalpino Regno, ubi, quemadmodum omnes ex privatis nuntiis, publicisque Litteris iam cognoscunt, lex Ecclesiae iuribus ac solemnibus cum hac Apostolica Sede initis conventionibus adversa fuit promulgata, et hisce diebus summo animi Nostri moerore praeclarissimus Taurinensium Antistes Venerabilis Frater Aloisius Fransoni militari manu ab episcopalibus suis sedibus avulsus, et cum magno Taurinensis Urbis ac totius illius Regni bonorum luctu in arcem est deductus. Nos itaque, prout rerum gravitas, atque officii Nostri ratio in tuendis Ecclesiae iuribus postulabat, nulla interiecta mora per Nostrum Cardinalem a publicis negotiis primum de commemorata lege, postmodum vero de iniuria et vi egregio Antistiti illata statim apud illud Gubernium reclamavimus. Atque interea dum inhaerentem cordi Nostro amaritudinem ea spe solamur, fore ut eiusmodi reclamationes optatum assequantur exitum, Nos haud ommittemus alia Allocutione de ecclesiasticis illius Regni negotiis agere, Vosque certiores facere, cum id opportunum esse censuerimus.

Post haec abstinere non possumus quin pro paterna Nostra sollicitudine erga illustrem Belgarum gentem, quae catholicae Religionis studio semper enituit, Nostrum exprimamus dolorem, cum inibi rei catholicae pericula impendere prospiciamus. Sed futurum confidimus ut Serenissimus ille Rex, et ii omnes qui in eo Regno summam rerum procurationem gerunt, pro eorum sapientia animadvertentes, quantopere catholica Ecclesia eiusque doctrina ad temporalem quoque populorum tranquillitatem prosperitatemque conducat, salutarem eiusdem Ecclesiae vim sartam tectam haberi velint, ac Sacros ipsius Ecclesiae Antistites et Ministros eorumque optimam operam tegere ac tueri studeant.

Cum autem Apostolica illa caritas, qua omnes populos et nationes in Christo complectimur, ita Nos urgeat, ut nihil prorsus aliud tam vehementer optemus, quam ut omnes occurrant in unitatem fidei et agnitionis Filii Dei,

verba Nostra ad illos omnes qui a Nobis dissident, toto cordis affectu convertimus, eosque obtestamur in Domino, ut depulsa errorum caligine veritatis lucem aspiciant, et ad sinum confugiant Sanctae Matris Ecclesiae, atque ad hanc Petri Cathedram, in qua Christus eiusdem Ecclesiae suae fundamentum posuit.

Denique, Venerabiles Fratres, ne desistamus unquam, maiore qua possumus contentione, humillimas fervidasque clementissimo bonorum omnium largitori Deo adhibere preces, ut per merita Unigeniti Fili Sui Domini nostri Jesu Christi, Eiusque Sanctissimae Genitricis Immaculatae Virginis Mariae, ac Beatorum Apostolorum Petri et Pauli, omniumque sanctorum Caelitum Ecclesiam suam sanctam ab omnibus adversitatibus eripiat, eamque ubique gentium, ubique terrarum maioribus ac splendidioribus triumphis exornet et augeat, ac Nos uberrimis suae bonitatis donis in dies cumulet, et Principibus atque Nationibus de Nobis optime meritis amplitudinem rependat omnis verae felicitatis, atque universo terrarum Orbi optatissimam pacem largiatur.

Allocutio

habita in consistorio secreto die I. novembris anni MDCCCL [1]).

Venerabiles Fratres.

In Consistoriali Oratione, qua Vos alloquuti fuimus XIII. kalendas Iunii huius anni, haud praetermisimus, Venerabiles Fratres, commemorare paucis verbis, ac dolere Vobiscum, quae in carissimi in Christo Filii Nostri Sardiniae Regis ditione contra Ecclesiae ius gesta nuper statutaque fuerant, atque una significavimus consilium Nobis esse, ut super his accuratiorem in Consessu Vestro sermonem opportuno alio tempore institueremus. Ea vero spe sustentabamur fore, ut iniuriis illic Ecclesiae illatis aliquod interea remedium afferretur, quod annuntiare Vobis possemus. Sed quoniam longe admodum abfuit ut res ex sententia succederet, Nostri tandem officii esse duximus, ut ratione in hoc negotio a Nobis adhibita ab ipsis eius rei exordiis brevissime repetita, queramur et graviori oratione reclamemus contra ea omnia, quae tum in continentibus, tum etiam in transmarinis supradictae ditionis regionibus decreta in Ecclesiae iniuriam, aut facta sunt.

Nostis, Venerabiles Fratres, solemnem Conventionem, quae die 27. Martii anni 1841 inter Pontificium et Regium Legatum inita fuit, et quam sine mora tum Gregorius XVI. recol. mem. Decessor Noster, tum Carolus Albertus fel. rec. Sardiniae Rex ratam habuerunt et confirmarunt; nostis scilicet hanc Conventionem eo prorsus spectasse, ut Ecclesiasticae immunitates, quae in ditione illa ex sanctione Sacrorum Canonum diuturno multorum saeculorum decursu viguerant, quaeque recentiori tempore pactis conventis, et Romanorum Pontificum benignitate, aliqua ex parte relaxatae fuerant, novis adhuc ac multo arctioribus limitibus continerentur. Atque hinc non defuere in Subalpinis provinciis qui de indulgentia Decessoris nostri ea in re, quasi de nimis ampla concessione mirarentur; et Regium quoque Gubernium nonnullos annos abstinuit ab eiusdem Conventionis legibus in transmarinum suum Sardiniae Regnum inducendis. Jam vero idem Gubernium anno 1848 novam a Nobis Conventionem postulavit, et die 14. Septembris eius anni Regius Legatus Legato a Nobis deputato litteras tradidit eiusmodi Conventionis formulam proponentes, paucis distinctam articulis, quos prooemium quoddam haud levis sane momenti praecederet. Pervidit facile Legatus Noster postulationem ea, qua explicabatur, amplitudine ac verbis admitti prorsus non posse; immo nec agi in postulatione ipsa de mutua aliqua concessione paciscenda; quandoquidem nihil in ea proponebatur, in quo Gubernium ullam, ne levissimam quidem, obligationem erga Ecclesiam contrahere videretur. Itaque Noster idem Legatus novos proposuit articulos Gubernii votis meliori, qua fieri posse censuit, ratione consentaneos, quibus et alios adiunxit in id spectantes, ut Ecclesia omni pene civilis immunitatis usu cari-

[1]) *Huc referuntur Syllabi Propositiones* 43, 44, 45.

tura hanc saltem iacturam liberiore in reliquis suae auctoritatis exercitio compensaret. Declaravit tum Regius Legatus, postulaturum se novas a suo Gubernio instructiones, ut plene ad proposita respondere posset. Ignoramus equidem an instructiones illae Romam unquam advenerint; sed coniicere licet Regium Gubernium rem distulisse propter notissimas calamitates, quae Italiam pene universam subinde afflixerunt, quaeque Nos ipsos a tota Nostra civili ditione discedere coegerunt Postea, tranquillitatis rebus, dum prope Neapolim tempus praestolaremur, quo in Urbem redire opportunum foret, novus illuc ad Nos missus est Extraordinarius Legatus, cui mandatum inter alia erat, ut intermissam de Conventione tractationem repeteret. Attamen postquam de aliis negotiis egisset, revocatum se declaravit a Regio Gubernio, ac re necdum inchoata discessit. Itaque sperare licuit, Regiis Ministris opportunius visum fuisse, ut tractatio illa in tempus magis idoneum, post Nostrum scilicet in Urbem reditum, remitteretur.

Attamen paucos post menses accepimus, Regium ipsum Ministerium detulisse ad Regni Comitia novam Legem de Clericorum et Ecclesiarum immunitate penitus abolenda, de iudicio etiam super Patronorum nominationibus ad Beneficia Ecclesiastica Tribunalibus Laicis attribuendo, nec non de aliis nonnullis, sive eodem, sive posteriori tempore, contra Ecclesiae ius, aut non sine Religionis periculo statuendis.

Ut primum de huiusmodi Legis propositionibus significatum Nobis est, reclamari contra illam iussimus tum a Cardinali Nostro Pro-Secretario Status, tum etiam a Nostro Apostolico Nuntio tunc Augustae Taurinorum degente. Sed utraque reclamatione cadente in irritum, expostulare paulo post oportuit contra ipsas, quas memoravimus, novitates ab utroque legibus ferendis Consilio approbatas, et Regia statim auctoritate sancitas. In quo eius rei progressu atque exitu non illud modo dolendum, quod Sanctissima Ecclesiae iura, quae ex Canonum sanctionibus in tot saeculorum diuturnitate viguerant, facto ipso violata et proculcata fuerint, sed etiam quod plures ex Deputatis ac Senatoribus Regni, qui in publica utriusque Consilii deliberatione verba fecerunt, et quorum sententia vicit, eam sibimetipis seu Laicae Potestati auctoritatem asserere non dubitaverint, ut solemnes Conventiones super usu illorum eorumdem iurium cum Sede Apostolica initas, sine huius consensu, immo et ea reclamante rescindere, et declarare, ac facere irritas valeant [1]).

Videtis qualia et quam gravis momenti haec sint, Venerabiles Fratres: perspicitis cuiusmodi futura esset sacrarum rerum conditio, si suus Ecclesiae iuribus honor non sit, si despiciantur illius Canones, si nulla diuturnae possessionis ratio habeatur, si tandem neque sua stet fides pactis inter Sanctam hanc Sedem et Civilem Potestatem rite conventis. Nec porro ignoratis non solum Religionis, sed etiam civilis ordinis, ac publicae privataeque rei omnino interesse, ut Ecclesiasticae eaedem Conventiones sanctae atque intemeratae habeantur; quandoquidem earum vi ac iure contempto et labefactato, aliorum quoque publicorum privatorumque pactorum ratio concideret.

Iniuriis per memoratas novas sanctiones Ecclesiae et Sanctae huic Sedi illatis aliae insuper brevi intervallo additae sunt, cum scilicet Regii Administri et Iudices Laici duos praesertim sacros Antistites Nostros Venerabiles Fratres Archiepiscopum Turritanum, et Archiepiscopum Taurinensem in ius vocarunt; et illum quidem domi suae carceris loco detinuerunt, hunc vero deduxerunt militari manu in Castrum Regiae Urbis, ac tandem utrumque eorum civili poena multarunt; non aliam quidem ob causam, nisi quod pro suo pastorali munere instructiones ad Parochos dederant de ratione, qua in novae Legis conspectu suae et suarum ovium Deum timentium conscientiae consulere valerent. Ita igitur id sibi arrogavit Civilis Auctoritas, ut de instructionibus iudicaret, quas Ecclesiae Pastores ad conscientiarum normam pro suo munere ediderant [2]).

Postmodum alia his eademque gravior accessit iniuria, postquam Nobilis quidam Vir, quem inter praecipuos supradictae iniustissimae Legis

---

[1]) *Huc ref. prop.* 43. [2]) *Huc ref. prop.* 44.

suasores extitisse omnes noverant, quique abnuebat a facto illo suo palam improbando, indignus Archiepiscopi Taurinensis auctoritate iudicatus est, cui extrema morientium Sacramenta administrari possent. Hac scilicet occasione et Archiepiscopus idem militari manu a sua Ecclesia avulsus atque in severioris custodiae Castrum detrusus est, et Parochus e Religiosa Familia Servorum B. M. V., qui ei pro officio paruerat, una cum Religiosis Sodalibus suis e Taurinensi Coenobio per vim expulsi, atque in alia asportati sunt: quasi vero ad Laicam Potestatem pertinere possit, ut de divinorum Sacramentorum administratione et dispositionibus ad ea suscipienda necessariis decernat.

Nec satis. Ipsa haec de Sacramentorum ministerio causa, et alia insuper de novis pro conscientiarum regula instructionibus antea iam a memorato Archiepiscopo, ex mandato etiam Nostro datis, delatae sunt ad Taurinense Appellationis Tribunal; a quo statim die 25. mensis Septembris decretum est, ut Archiepiscopus mandaretur extra fines Regiae ditionis, atque ut omnia Archiepiscopatus bona sequestro retinerentur. Eodem fere tempore, die videlicet 21. eiusdem mensis, Tribunal Appellationum Regni Sardiniae similia decrevit contra Venerabilem Fratrem Archiepiscopum Calaritanum, cui crimini datum est, quod generalibus verbis (nullius scilicet expresso nomine) declaraverat Censuras Ecclesiasticas ab iis facto ipso contractas, qui Episcopalium Aedium immunitatem violando partem quamdam Episcopalis Tabularii intrare per vim ausi fuerant. Horum igitur Decretorum vi iidem Antistites a possessione ac procuratione deiecti sunt temporalium bonorum reditnumque ad Sacerdotia sua pertinentium, et alter quidem in Gallias, alter vero in Nostram hanc Almam Urbem venire coactus.

Verum alia quoque sunt, ac non levia quidem, quae Subalpinum Gubernium contra Ecclesiae iura, vel in Religionis detrimentum, statuit ac gessit. Inter quae non possumus non lamentari vehementer de funestissima Lege, quam inde a die 4. Octobris anni 1848 super publica institutione, et publicis privatisque seu maiorum seu minorum disciplinarum scholis editam fuisse cognovimus. Totum illarum regimen, Episcopalibus Seminariis aliqua ratione exceptis, attributum ea in Lege habetur Regio Ministro, atque auctoritatibus eidem subditis; et ita quidem attributum, ut in articulo 58. legis eiusdem statuatur ac declaretur, nullum alii cuicumque auctoritati fore ius immiscendi se in disciplina scholarum, in regimine studiorum, in graduum collatione, in delectu aut approbatione magistrorum [1]). Hinc in Catholica illa ditione scholae cuiusque generis, atque adeo cathedrae etiam sacrarum disciplinarum, quarum ea in Lege mentio fit, nec non puerorum institutio ad elementa Christianae Fidei, quam eadem Lex inter minorum ludimagistrorum officia annumerat, ab Episcoporum auctoritate subtrahuntur. Ac ne quis ea de re dubitare valeat, in memorato articulo ipsi etiam directores spiritus inter eos recensentur, qui a Regio Ministerio sive ab auctoritatibus ei subditis, absque ullo alterius cuiuscumque auctoritatis interventu, deligi atque approbari possunt. Igitur sacri Pastores nedum privati iniustissime sunt praecipua illa auctoritate, quam a multis retro saeculis in plurima saltem studiorum instituta ex Pontificiis, Regiisque Constitutionibus, atque ex primaevae fundationis lege potiebantur, sed nec liberum ipsis est in ea advigilare, quae in scholarum regimine doctrinam Fidei, christianos mores, aut divini cultus causam attingunt [2]).

Equidem sperare iuvat fore, ut saltem in executione illius Legis aliqua Episcopalis Auctoritatis ratio habeatur. Ipsam tamen perniciosos fructus iam peperisse dignoscitur ex pestiferis opinionibus, et placitis irreformabili Ecclesiae doctrinae contrariis, quae non in liberioris tantum editionis libellis pagellisque sparguntur quotidie in vulgus, sed ab aliquo etiam in publicis scholis Doctore instillantur in mentes adolescentium, et publice propugnantur. Verba desunt, Venerabiles Fratres, quibus dolorem explicemus longe acerbissimum, quem ex notitia huius rei, haud ita pridem ad Nos perlata, concepimus. Nulla quidem interposita mora providimus, ut eadem de re accuratius cognosceremus; et nihil porro a Nobis desiderari

---

[1]) *Huc ref. prop.* 45. [2]) *Huc ref. prop.* 47.

patiemur, quod ad officium pertineat custodiendae Fidei, et confirmandi in illa fratres, infirmitati Nostrae divinitus attributum.

Novissime, ut scitis, missus a Subalpino Gubernio ad Nos fuerat unus ex Primoribus spectatus Vir, ut tractationes instauraret Ecclesiasticis rebus cum Sancta hac Sede componendis. Illum tamen haudquaquam admittere potuimus ad litteras, Legationis suae testes, consueto sollemni more Nobis reddendas. Ipse enim sive cum privatim ad Nos adiit, sive in sermonibus cum Cardinali Nostro Pro-Secretario Status iterum iterumque habitis, de supradicta de Immunitatibus Lege ita loquutus est, ut Laicam Potestatem in ea contra sanctiones Canonum, et contra initarum cum Sede Apostolica Conventionum fidem promulganda suo prorsus iure usam fuisse contenderet [1]). Hinc eorum, quae deinde contigerant, culpam transferebat in Clerum Sacrosque Antistites, maxime autem in Venerabilem Fratrem Archiepiscopum Taurinensem, ob suam in pastoralibus officiis constantiam in severiori tunc custodia retentum. De hoc scilicet praestantissimo Praesule gravius querebatur, quasi de homine quietis ac tranquillitatis populi parum studioso; atque idcirco id se a Regio Gubernio in praecipuis mandatis habuisse declarabat, ut Nos induceret ad eumdem Antistitem in aliud extra Regiam ditionem munus transferendum. Post haec opus non est ut alia explicemus, quae deinceps inter illum et Cardinalem praedictum mutuo sermone incassum tentata sunt ad aliquam rerum componendarum viam reperiendam. Interim vero tantum abfuit, ut Gubernium a sua agendi ratione cessaret; quin potius illo ipso tempore prodierint, atque ad effectum perductae fuerint supradictae Tribunalium saecularium in ecclesiasticis causis novissimae sententiae tum contra memoratum Archiepiscopum, tum contra Archiepiscopum Calaritanum.

Ceterum de supradictis Ecclesiarum Clericorumque immunitatibus notum omnibus esse volumus, Nos, qui tractationes alterum ante annum a Subalpino Gubernio propositas minime recusavimus, hodie pariter non abhorrere a Canonum sanctionibus circa immunitates ipsas pro loco ac tempore moderandis, prout scilicet opportunum in Domino visum fuerit, ac dummodo Ecclesia aliis in rebus liberiori suorum iurium exercitio potiatur. Non enim defecit in Nobis studium paternae benevolentiae, quo Romanos Pontifices Decessores Nostros inclytam Sabaudiae Domum prosequutos fuisse compertum est: dolemus insuper calamitates et aerumnas, quibus in eius ditione Fratres Filiique Nostri in his rerum adiunctis haud leviter anguntur; ideoque et prompti sumus ad opportuna in eorum levamen adhibenda remedia; ex constanti nimirum instituto Sanctae huius Romanae Ecclesiae, quae veluti amantissima mater filiis succurrere in angustia ac tribulatione positis, et Apostolica Auctoritate sua ad sanandas contritiones Israel uti iugiter consuevit. Hac tamen auctoritate, quae Nobis in aedificationem, non in destructionem data est, haudquaquam uti possumus, ubi non de alio agatur, nisi ut quae in Ecclesiae iniuriam, quae in contemptum sacrorum Canonum, quae contra solemnes Conventiones, immo et ad ipsam quarumcumque Conventionum rationem labefactandam, quae tandem contra Sacerdotes et praecipuos ipsos Ecclesiae Praesules pastorali suo munere circa conscientiarum moderationem, Sacramentorumque administrationem fungentes deliberata, decreta, aut facta illic doluimus, patientia, conniventia et concessionibus Nostris approbare quodammodo videamur [2]).

Absit, Venerabiles Fratres, ut Auctoritate Nostra in Ecclesiae et Catholicae rei detrimentum abuti umquam velimus. Immo divino praesidio nixi omnem industriam atque operam in id constanti animo collocabimus, ut Religionis utilitati prospiciamus, et sanctissima Ecclesiae iura sarta tecta habeamus. Iuxta haec igitur attollentes hodie in sollemni hoc Conventu Nostram Apostolicam vocem, reclamamus maiorem in modum contra ea, quae superius enaravimus, et contra alia omnia, quae sive in Continente sive in Transmarinis regionibus Summo Taurinensi Principi subditis contra Ecclesiae ius, aut in Religionis damnum gesta quomodolibet aut tentata sunt; et ab omnibus, ad quos pertinet, gravissime exposcimus, ut desistant a vexandis Ecclesiae Pastoribus sacrorumque Ministris, et illata illic Sacrae Rei damna reparare festinent.

[1]) *Huc ref. prop.* 30. [2]) *Huc ref. prop.* 32, 43.

Interea ne intermittamus, Venerabiles Fratres, Deo Misericordiarum Patri humiles orationes et obsecrationes offerre, et invocato etiam piissimo interventu Immaculatae Deiparae Virginis, et SS. Apostolorum Petri et Pauli, ab Eo suppliciter poscere, ut dilectam illam Dominicae Vineae partem dextera sua tegat et brachio sancto suo defendat.

Damnatio et prohibitio

Operis in sex tomis hispanico idiomate editi[1]) sub titulo: ***Defensa de la autoritad de los Gobiernos y de los Obispos contra las pretenciones de la Curia Romana, por Francisco de Paula G. Vigil.*** *Lima* 1848.

Ad perpetuam rei memoriam.

Multiplices inter gravissimasque, quibus undique premimur, officii Nostri curas, et maximas huius temporis calamitates, quae in gliscenti rerum omnium novitate animum Nostrum sollicitant anguntque vehementer, illud accedit magnopere dolendum, quod Libri perniciosissimi e latebris Iansenistarum aliorumque huius generis hominum in diem erumpant, quibus huius saeculi filii in persuasibilibus humanae sapientiae verbis loquuntur perversa, ut abducant discipulos post se. Apostolici itaque Nostri Ministerii ratio postulat, ut Libros istiusmodi solemniorem in modum ad Catholicae Religionis puritatem ac venerandam Ecclesiae disciplinam tuendam conservandamque proscribamus et damnemus, ac Dominicum gregem a Pastorum Principe Iesu Christo humilitati Nostrae commissum ab exitiosa illorum lectione et retentione tamquam a venenatis pascuis omni sollicitudine praeservare et avertere non praetermittamus.

Iam vero cum in lucem prodiisse acceperimus Librum seu Opus, sex tomis constans, hispanico idiomate exaratum, cui titulus: „*Defensa de la autoritad de los Gobiernos y de los Obispos contra las pretenciones de la Curia Romana, por Francisco de Paula G. Vigil. Lima* 1848," atque ex ipsa Operis inscriptione satis intellexerimus, auctorem esse hominem in hanc Apostolicam Sedem malevolo animo affectum, haud omisimus illud pervolvere, ac facili negotio, quamvis non sine maximo cordis Nostri moerore, eumdem Librum plures Pistoriensis Synodi errores dogmatica Bulla *Auctorem Fidei* fel. rec. Pii VI. Decessoris Nostri iam confixos renovantem, aliisque pravis doctrinis et propositionibus iterum iterumque damnatis undique redundantem, novimus atque perspeximus.

Auctor enim, licet Catholicus, ac divino Ministerio, ceu fertur, mancipatus, ut indifferentismum ac rationalismum, quo se infectum prodit, securius, ac impune sequatur, denegat, Ecclesiae inesse potestatem dogmatice definiendi, Religionem Ecclesiae Catholicae esse unice veram Religionem[2]), docetque cuique liberum esse eam amplecti ac profiteri Religionem, quam rationis lumine quis ductus veram putaverit[3]): legem caelibatus impudenter aggreditur, et Novatorum more statum coniugalem anteponit statui virginitatis[4]): potestatem, qua Ecclesia donata est a suo Divino Institutore, stabiliendi impedimenta Matrimonium dirimentia, a Principibus terrae dimanare tuetur, eamque Christi Ecclesiam sibi arrogasse impie affirmat[5]): Ecclesiae et personarum immunitatem, Dei ordinatione et canonicis sanctionibus constitutam, a iure civili ortum habuisse asserit[6]); nec illum pudet defendere, maiori aestimatione et obsequio prosequendam esse domum Oratoris alicuius Nationis, quam templum Dei viventis: Gubernio laico attribuit ius deponendi ab exercitio pastoralis ministerii Episcopos, quos Spiritus Sanctus posuit regere Ecclesiam Dei[7]): suadere nititur iis, qui clavum tenent publicarum rerum, ne obediant Romano Pontifici in iis, quae Episcopatuum et

---

[1]) *Huc referuntur Syllabi Propositiones* 15, 21, 23, 30, 51, 54, 68, 74.
[2]) *Huc ref prop.* 21.   [3]) *Huc ref. prop.* 15.
[4]) *Huc ref. nota ad* §. VIII. *Syll.*   [5]) „ „ „ 68.
[6]) *Huc ref prop.* 30.   [7]) „ „ „ 51.

Episcoporum respiciunt institutionem: Reges, aliosque Principes, qui per Baptismum facti sunt membra Ecclesiae, subtrahit ab eiusdem Ecclesiae iurisdictione non secus ac Reges paganos, quasi Principes Christiani in rebus spiritualibus et ecclesiasticis non essent filii ac subditi Ecclesiae): imo caelestia terrenis, sacra profanis, summa imis monstruose permiscens, docere non veretur, te renam potestatem in quaestionibus iurisdictionis dirimendis superiorem esse Ecclesia, quae columna est et firmamentum veritatis: tandem ut alios quamplures omittamus errores, eo audaciae et impietatis progreditur, ut Romanos Pontifices et Concilia Oecumenica a limitibus suae potestatis recessisse, iura Principum usurpasse, atque etiam in rebus fidei, et morum definiendis erasse infando ausu contendat).

Quamquam vero tot ac tanta in eodem Opere contineri errorum capita cuique facile innotescat; attamen Praedecessorum Nostrorum vestigiis inhaerentes mandavimus, ut in Nostra Universalis Inquisitionis Congregatione praefatum Opus in examen adduceretur, ac postea eiusdem Congregationis iudicium Nobis referretur. Porro Ven. Fratres Nostri S. R. E. Cardinales Inquisitores Generales, praevia eiusdem Operis censura, et perpensis Consultorum suffragiis, memoratum Opus, tamquam continens doctrinas et propositiones respective *scandalosas*, *temerarias*, *falsas*, *schismaticas*, *Romanis Pontificibus et Conciliis Oecumenicis iniuriosas*, *Ecclesiae potestatis*, *libertatis*, *et iurisdictionis eversivas*, *erroneas*, *impias*, *et haereticas*, damnandum atque prohibendum censuerunt.

Hinc Nos, audita praedictorum relatione, et cunctis plene ac mature consideratis, de consilio praefatorum Cardinalium, atque etiam motu proprio, ex certa scientia, deque Apostolicae potestatis plenitudine memoratum Opus, in quo doctrinae ac propositiones, ut supra notatae, continentur, ubicumque et quocumque alio idiomate, seu quavis editione, aut versione huc usque impressum, vel in posterum, quod absit, imprimendum, tenore praesentium damnamus et reprobamus, atque legi ac retineri prohibemus, eiusdemque Operis impressionem, descriptionem, lectionem, retentionem, et usum omnibus et singulis Christifidelibus, etiam specifica et individua mentione et expressione dignis, sub poena excommunicationis per contrafacientes ipso facto, absque alia declaratione, incurrenda, a qua nemo a quoquam, praeterquam a Nobis, seu Romano Pontifice pro tempore existente, nisi in mortis articulo constitutus, absolutionis beneficium obtinere queat, omnino interdicimus.

Volentes, et Auctoritate Apostolica mandantes, ut quicumque Librum, seu Opus praedictum penes se habuerint, illud statim atque praesentes Litterae innotuerint, locorum Ordinariis, vel haereticae pravitatis Inquisitoribus tradere atque consignare teneantur. In contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

Ut autem eaedem praesentes Litterae ad omnium notitiam facilius perducantur, nec quisquam illarum ignorantiam allegare queat, volumus, et Auctoritate praefata decernimus, illas ad valvas Basilicae Principis Apostolorum, et Cancellariae Apostolicae, nec non Curiae Generalis in Monte Citatorio, et in Acie Campi Florae in Urbe per aliquem ex Cursoribus Nostris, ut moris est, publicari, illarumque exempla ibidem affixa relinqui: sic vero publicatas, omnes et singulos, quos concernunt, perinde afficere et arctare, ac si unicuique illorum personaliter notificatae et intimatae fuissent; ipsarum autem praesentium Litterarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicuius Notarii publici subscriptis, et sigillo personae in Ecclesiastica dignitate constitutae munitis, eamdem prorsus fidem tam in iudicio, quam extra illud ubique locorum haberi, quae haberetur eisdem praesentibus, si exhibitae forent, vel ostensae.

Datum Romae apud S. Petrum, sub Annulo Piscatoris, die X. Iunii, anno MDCCCLI. Pontificatus Nostri Anno Quinto.

A. Card. Lambruschini.

---

[1]) *Huc ref. prop.* 54, *coll.* 42. [2]) *Huc ref. prop.* 23.

Damnatio et prohibitio

Operis[1]), cui titulus „*Juris Ecclesiastici Institutiones Joannis Nepomuceni Nuytz, in Regio Taurinensi Athenaeo Professoris;*" Itemque „*In Jus Ecclesiasticum universum Tractationes, Auctoris eiusdem.*"

Ad perpetuam rei memoriam.

Ad Apostolicae Sedis fastigium sola miserentis Dei clementia, nullo suffragio meritorum evecti, atque a caelesti Patrefamilias vineae suae custodiendae praepositi, omnino officii Nostri, ac muneris esse ducimus, si qua noxia germina excrevisse noscamus, ea succidere, atque evellere stirpitus, ne in Dominici agri perniciem altius radices agant, ac diffundantur. Et sane quum iam inde ab Ecclesiae surgentis exordio, tamquam in igne aurum, probari oportuerit electorum fidem, idcirco Apostolus vas electionis monitos iam tum fideles voluit surrexisse quosdam, qui „*convertunt et conturbant Evangelium Christi*[2])," quibus falsas doctrinas disseminantibus, Fideique deposito detrahentibus, „*etiamsi Angelus evangelizet, praeterquam quod evangelizatum est,*" anathema diceretur. Et quamquam infensissimi veritatis hostes profligati semper victique ceciderint, numquam tamen destiterunt assurgere, acriusque exerere vires, quibus universam, si fieri posset, Ecclesiam labefactare niterentur. Hinc profanas manus iniicientes in Sancta, Apostolicae huius Sedis praerogativas, et iura invadere, Ecclesiae constitutionem pervertere, atque integrum Fidei depositum pessumdare ausu impio contenderunt. Porro etsi Nobis magno solatio sit Christi Servatoris promissio, qua portas inferi numquam contra Ecclesiam praevalituras edicit, non possumus tamen non intimo cruciari animi angore, gravissimam animorum perniciem considerantes, quam ex effraeni pravos libros edendi licentia, perversaque impudentia ac scelere quidlibet contra divina ac sacra audendi, latius in dies manare comperimus.

Jam vero in hac librorum undique grassantium peste, locum sibi vindicat Opus sic inscriptum: „*Juris Ecclesiastici Institutiones Joannis Nepomuceni Nuytz, in Regio Taurinensi Athenaeo Professoris;*" itemque: „*In Jus Ecclesiasticum universum Tractationes, Auctoris eiusdem,*" cuius nefarii Operis doctrina ex una illius Athenaei Cathedra sic diffusa est, ut selectae ex eo acatholicae theses ad disputandum propositae sint prolytis ephebis, qui lauream, seu doctoris gradum consequi adspirarent. In his vero libris ac thesibus, in speciem adserendi iura Sacerdotii atque Imperii, ii traduntur errores, ut pro salutaris doctrinae praeceptis venenata omnino pocula iuventuti porrigantur. Auctor siquidem pravis suis propositionibus, earumque commentis, illa omnia, quae a Romanis Pontificibus Praedecessoribus Nostris, praesertim Joanne XXII., Benedicto XIV., Pio VI., ac Gregorio XVI., atque a tot Conciliorum decretis, praesertim a Lateranensi IV., Florentino ac Tridentino damnata iamdiu ac reiecta sunt, quodam fuco novitatis adspersa, atque illita auditoribus proponere suis, ac typis edere non erubuit. Quandoquidem palam et aperte in editis dicti Auctoris libris asseritur: «Ecclesiam vis inferendae potestatem non habere, neque potestatem ullam temporalem directam vel indirectam[3]). Divisioni Ecclesiae in Orientalem atque Occidentalem nimia Romanorum Pontificum arbitria contulisse[4]); praeter potestatem Episcopatui inhaerentem, aliam esse attributam temporalem, a civili imperio, vel expresse vel tacite concessam, revocandam propterea cum libuerit a civili imperio[5]): civili potestati, vel ab infideli imperante exercitae, competere potestatem indirectam negativam in sacra[6]): civilem potestatem, ab Ecclesiastica si damno afficiatur, sibi consulere per potestatem indirectam negativam in sacra; illi competere nedum ius, quod vocant, *exequatur*, sed vero etiam appellationem ab abusu; in conflictu legum utrius-

---

[1]) *Huc referuntur Syllabi Propositiones* 24, 25, 34, 35, 36, 38, 41, 42, 65, 66, 67, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75.
[2]) Ad Gal. I.
[3]) *Huc ref. prop.* 24.
[4]) *Huc ref. prop.* 38.
[5]) „ „ „ 25.
[6]) „ „ „ 41.

que potestatis, ius civile praevalere [1]); nihil vetare alicuius Concilii generalis sententia, aut universorum populorum facto, Summum Pontificatum ab Romano Episcopo, atque Urbe ad alium Episcopum, aliamque Civitatem transferri [2]); nationalis Concilii definitionem nullam aliam admittere disputationem, et civilem administrationem, rem ad hosce terminos exigere posse [3]): doctrinam comparantium libero Principi Romanum Pontificem, et agenti in universa Ecclesia, doctrinam esse, quae medio aevo praevaluit, effectusque adhuc manere [4]): de temporalis regni cum spirituali compatibilitate disputare inter se Christianae et Catholicae Ecclesiae filios [5]).» Plura quoque de Matrimonio falsa asseruntur: «Nulla ratione ferri posse, Christum evexisse Matrimonium ad dignitatem Sacramenti [6]); Matrimonii Sacramentum non esse nisi quid contractui accessorium, ab eoque separabile, ipsumque Sacramentum in una tantum nuptiali benedictione situm esse [7]): iure naturae Matrimonii vinculum non esse indissolubile [8]): Ecclesiam non habere potestatem impedimenta Matrimonium dirimentia inducendi, sed eam civili potestati competere, a qua impedimenta existentia tollenda sint [9]): causas Matrimoniales, et Sponsalia suapte natura ad forum civile pertinere [10]); Ecclesiam sequioribus saeculis dirimentia impedimenta inducere coepisse, non iure proprio, sed illo iure usam, quod a civili potestate mutuata erat [11]); Tridentinos Canones [12]), qui anathematis censuram illis inferunt, qui facultatem impedimenta dirimentia inducendi Ecclesiae negare audeant, vel non esse dogmaticos, vel de hac mutuata potestate intelligendos [13]).» Quin addit: «Tridentinam formam sub infirmitatis poena non obligare ubi lex civilis aliam formam praestituat, et velit hac nova forma interveniente Matrimonium valere [14]): Bonifacium VIII. votum castitatis in Ordinatione emissum nuptias nullas reddere primum asseruisse [15]).» Plura denique de potestate Episcopali, de poenis haereticorum et schismaticorum, de Romani Pontificis infallibilitate, de Conciliis, temere atque audacter in hisce libris proposita occurrunt, quae persequi singillatim, ac referre in tanta errorum colluvie omnino taedeat.

Quapropter compertum est, Auctorem per huiusmodi doctrinam, ac sententias eo intendere, ut Ecclesiae constitutionem, ac regimen pervertat, et Catholicam fidem plane destruat; siquidem ne errantes in viam possint redire iustitiae, externo iudicio et potestate coercitiva Ecclesiam privat, de Matrimonii natura ac vinculo falsa sentit ac docet, et ius statuendi vel relaxandi impedimenta dirimentia Ecclesiae denegat, et civili addicit potestati; denique sic Ecclesiam eidem civili imperio subditam esse per summum nefas asserit, ut ad potestatem civilem directe, vel indirecte conferat quidquid de Ecclesiae regimine, de personis, rebusque sacris, de iudiciali Ecclesiae foro Divina est institutione, vel Ecclesiasticis legibus sancitum, atque adeo impium renovat Protestantium systema, quo fidelium societas in servitutem redigitur civilis imperii. Quamquam vero nemo est qui non intelligat, perniciosum huiusmodi, pravumque systema errores instaurare iamdiu Ecclesiae iudicio profligatos, tamen ne simplices, atque imperiti decipiantur, admonere omnes de pravae doctrinae insidiis ad Nostrum pertinet Apostolatum; expedit siquidem «ut ibi damna fidei sarciantur, ubi non potest fides sentire defectum [16]).» Propterea de unitate atque integritate Catholicae fidei ex Apostolici ministerii officio solliciti, ut fideles omnes perversam auctoris doctrinam devitent, fidemque a Patribus per hanc Apostolicam Sedem, columnam et firmamentum veritatis, acceptam constanter teneant, memoratos libros, in quibus recensitae nefariae opiniones continentur ac defenduntur, accurato primum examini subiecimus, ac deinde Apostolicae censurae gladio percellere ac damnare decrevimus.

---

1) *Huc ref. prop.* 42.
2) *Huc ref. prop.* 35.
3) " " " 36.
4) " " " 34.
5) " " " 75.
6) " " " 65.
7) " " " 66.
8) " " " 67.
9) " " " 68.
10) " " " 74.
11) " " " 69.
12) Sess. XXIV. de Matrim. c. 4.
13) " " " 70.
14) *Huc ref prop* 71.
15) " " " 72.
16) S. Bern. Epist. 190.

Itaque acceptis consultationibus in Theologica et sacrorum Canonum Facultatibus Magistrorum, acceptisque suffragiis VV. FF. NN. S. R. E. Cardinalium Congregationis Supremae et Universalis Inquisitionis, motu proprio, ex certa scientia ac matura deliberatione Nostra, deque Apostolicae potestatis plenitudine praedictos libros, tamquam continentes propositiones et doctrinas respective falsas, temerarias, scandalosas, erroneas, in S. Sedem iniuriosas, eiusdem iuribus derogantes, Ecclesiae regimen, et divinam eius constitutionem subvertentes, schismaticas, haereticas, Protestantismo eiusque propagationi faventes, et in haeresim et in systema iamdiu ut haereticum damnatum in Luthero, Baio, Marsilio, Patavino, Janduno, Marco Antonio De-Dominis, Richerio, Laborde et Pistoriensibus, aliisque ab Ecclesia pariter damnatis inducentes, necnon et Canonum Concilii Tridentini eversivas, reprobamus, damnamus ac pro reprobatis et damnatis ad omnibus haberi volumus et mandamus.

Praecipimus idcirco, ne quisquam fidelium cuiuscumque conditionis et gradus, etiamsi specifica et individua mentione dignus esset, audeat praefatos libros ac theses apud se retinere, aut legere sub poenis suspensionis a divinis quoad Clericos, et quoad laicos excommunicationis maioris ipso facto incurrendis, quarum absolutionem et relaxationem Nobis et Successoribus Nostris Romanis Pontificibus reservamus, excepto tantum quoad excommunicationem mortis articulo.

Mandamus quoque Typographis ac Bibliopolis, cunctisque et singulis cuiuscumque gradus et dignitatis, ut quoties praedicti libri ac theses ad eorum manus pervenerint, deferre teneantur Ordinariis sub iisdem respective poenis, nempe quoad Clericos suspensionis a divinis, quoad laicos excommunicationis maioris superius comminatis.

Neque tantum memoratos libros ac theses, sed alias, aliosque quoscumque sive scriptis, sive typis exaratos libros, vel forte exarandos et imprimendos, in quibus eadem nefaria doctrina renovetur ex integro, aut in parte, sub iisdem poenis superius expressis damnamus, reprobamus, atque legi, imprimi, retineri omnino prohibemus.

Hortamur tandem in Domino, et obsecramus, Venerabiles Fratres, quos Nobiscum pastoralis zelus et Sacerdotalis constantia coniungit, ut pro sibi commisso docendi ministerio omni sollicitudine vigilantes in custodia gregis Christi, oves suas a tam venenatis pascuis, hoc est ab horum librorum lectione avertere satagant; et quoniam «veritas cum minime defenditur, opprimitur [1]),» murum aeneum, et columnam ferream sese constituant pro domo Dei contra vaniloquos et seductores, qui divina atque humana iura sus deque miscentes neque Caesari quae sunt Caesaris, neque quae Dei sunt, Deo ipsi reddentes, Sacerdotium et imperium committunt inter se, atque adeo impetere utrumque, atque evertere connituntur.

Ut autem praesentes Litterae omnibus innotescant nec quisquam illarum ignorantiam praetexere et allegare valeat, volumus ac iubemus, ipsas ad valvas Basilicae Apostolorum Principis, et Cancellariae Apostolicae, necnon Curiae Generalis in Monte Citatorio, et in acie Campi Florae de Urbe per aliquem ex Cursoribus Nostris, ut moris est, publicari, illarumque exempla ibi affixa relinqui; sic vero affixas ac publicatas perinde omnes afficere, ad quos spectant, ac si unicuique illorum personaliter notificatae atque intimatae fuissent. Praesentium quoque Litterarum transumptis, etiam impressis, manu alicuius publici Notarii subscriptis et Sigillo personae in Ecclesiastica dignitate constitutae munitis, eamdem fidem in iudicio et extra haberi volumus, quae eisdem his haberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud sanctum Petrum, sub Annulo Piscatoris, die XXII. Augusti, anni MDCCCLI. Pontificatus Nostri Anno Sexto.

A. Card. Lambruschini.

[1]) S. Felix III. dist. 83.

Allocutio

habita in consistorio secreto die V. septembris anni MDCCCLI[1]).

Venerabiles Fratres.

Quibus luctuosissimis perturbationibus et calamitatibus ob tristissimas rerum conversiones multos per annos inclyta Hispana Natio de catholica Ecclesia, et hac S. Sede tot illustribus, gloriosissimisque factis optime merita, miserandum in modum fuerit exagitata, quaeque gravissima, et nunquam satis deploranda mala amplissimi illius Regni Ecclesiis, Episcopatibus, Capitulis, Monasteriis, cunctoque Clero, Populoque fideli incubuerint, et quae saeva deinde clades Catholicam Religionem, Sacrorum Antistites, ecclesiasticosque viros afflixerit, divexarit, quaeque adversus sacratiora Ecclesiae iura, eiusque bona, libertates, et adversus huius Apostolicae Sedis dignitatem, auctoritatemque ibidem fuerint perpetrata, universo, qua late patet, terrarum orbi, ac Vobis multo magis compertum, exploratumque est, Venerabiles Fratres. Atque optime scitis quanta cura et studio rec. mem. Gregorius XVI. Praedecessor Noster expostulationes, querimonias, preces adhibuerit, nihilque intentatum reliquerit, ut afflictis illic, ac prostratis religionis rebus succurreret, mederetur et consuleret. Neque ignoratis, qua sollicitudine Nos, vix dum, licet immerentes, inscrutabili Dei iudicio in eiusdem Decessoris Nostri locum suffecti, et in hac sublimi Principis Apostolorum Cathedra collocati fuimus, praecipuas paterni animi Nostri curas, cogitationesque ad clarissimam illam Nationem convertimus, quo ecclesiasticas ibi res, quantum fieri posset, ad Sacrorum Canonum normam componere, et inflicta Ecclesiae vulnera sanare possemus. Quamobrem postquam certiores facti fuimus, praecipuas quasdam, ac potiores conditiones, et cautiones a Nobis antea praescriptas fuisse admissas, ac in tuto positas, carissimae in Christo Filiae Nostrae Mariae Elisabeth postulationibus alacri, ac libentissimo animo obsecundantes ad Eam, ut probe nostis, misimus Venerabilem Fratrem Joannem Archiepiscopum Thessalonicensem, opportunis facultatibus et instructionibus munitum, qui apud ipsam Catholicam Maiestatem Apostolici Delegati, ac deinde suo tempore Nostri et huius S. Sedis Nuntii munus obiret, omnemque suam operam ecclesiasticis ibi negotiis tractandis, ordinandis, sedulo ac sollicite impenderet. Ac meministis, Venerabiles Fratres, nihil Nobis potius, nihil antiquius fuisse, quam illius Regni Ecclesias, legitimo pastore a longe iam tempore pene omnes misere viduatas, idoneis Antistitibus in primis committere, Nostrasque in id curas, Deo bene iuvante, et ipsius carissimae in Christo Filiae Nostrae opera, non levi certe animi Nostri consolatione optatum exitum habuisse.

Jam vero Vobis significamus, Nostras sollicitudines pro aliis sacris ecclesiasticisque illius Regni rebus componendis susceptas, ob propensam praesertim eiusdem carissimae in Christo Filiae Nostrae in Religionis bonum voluntatem haud cecidisse irritas. Siquidem post diuturnam operosamque tractationem Conventio inter Nos et Reginam Catholicam est inita, quam delecti ex utraque parte Plenipotentiarii subscripserunt, Nomine quidem Nostro idem Venerabilis Frater Joannes Archiepiscopus Thessalonicensis, Nomine autem Reginae dilectus Filius Nobilis Vir Eques Emmanuel Bertran de Lis a publicis Maiestatis Suae negotiis. Quam Conventionem ab eadem Regina et a Nobis ipsis, audito consilio VV. FF. NN. S. R. E. Cardinalium Congregationis negotiis ecclesiasticis extraordinariis propositae, iam ratam habitam, Vobis exhiberi mandavimus una cum Apostolicis Nostris Litteris, quibus Conventionem ipsam confirmavimus, ut omnia clarius et plenius agnoscere possitis.

Illud quidem Nobis vel maxime cordi fuit, ut sanctissimae nostrae Religionis incolumitati, et spiritualibus Ecclesiae rebus studiosissime consuleremus. Itaque constitutum perspicietis. Catholicam Religionem cum omnibus suis iuribus, quibus ex divina sua institutione et Sacrorum Canonum sanctione potitur, ita unice in eo Regno, veluti antea, vigere ac dominari

[1]) *Huc refertur Syllabi Propositio* 45.

debere, ut omnis alius cultus plane sit amotus et interdictus. Hinc cautum quoque est, ut instituendi ac docendi ratio in cunctis tum Universitatibus, tum Collegiis, tum Seminariis, tum publicis privatisque scholis cum eiusdem catholicae religionis doctrina plane congruat, atque Episcopi aliique Dioecesani Antistites, qui ex proprii ministerii officio in catholicae doctrinae puritatem tuendam, propagandam, et in christianam iuventutis educationem procurandam totis viribus incumbere debent, nullo prorsus umquam praepediantur impedimento, quominus publicis etiam scholis sedulo advigilare, et in illas pastoralis sui muneris partes libere exercere possint [1]). Ac pari studio ecclesiasticae auctoritatis libertatem dignitatemque asserendam curavimus. Etenim non solum statutum est, Sacrorum praesertim Antistites ad Episcopalem eorum iurisdictionem exercendam plena libertate pollere, quo catholicam fidem et ecclesiasticam disciplinam tueri, et morum honestatem in christiano populo tutari, et optimam iuvenum, eorum potissimum qui in sortem Domini vocantur, institutionem procurare, et alia omnia proprii ministerii munera explere valeant; verum etiam decretum est, omnes Regni Magistratus eorum operam praestare debere, quo ab omnibus ecclesiasticae auctoritati et dignitati debitus exhibeatur honor, observantia et obedientia. Accedit etiam, ut praestantissima Regina, eiusque Gubernium iisdem Episcopis valido suo patrocinio et praesidio omnem opem ferre profiteantur, cum ab ipsis pro pastorali munere illorum potissimum hominum improbitas est cohibenda, et coercenda audacia, qui fidelium mentes pervertere, moresque corrumpere nefarie commoliuntur, et a proprio grege detestabilis ac dira perversorum librorum pestis atque pernicies est avertenda ac profliganda [2]).

Et quoniam relatum ad Nos est, ex nova Dioecesium divisione maiora spiritualia bona in illius Regni fideles redundare, iccirco novam huiusmodi circumscriptionem Nostra auctoritate, et ipsius Reginae consensu peragendam statuimus, atque Apostolicas de hac re suo tempore proferemus Litteras, postquam ea omnia fuerint perspecta et statuta, quae ad rem ipsam perficiendam sunt necessaria. Cum autem Religiosae Familiae pie institutae, ac recte administratae maximo sint Ecclesiae et civili societati usui et ornamento, quantum in Nobis fuit haud omisimus eniti, ut illic Regulares Ordines conserventur, restituantur, augeantur. Atque in eam profecto spem erigimur fore, ut propter avitam eiusdem carissimae in Christo Filiae Nostrae pietatem, et eximiam Hispaniae Nationis religionem ipsi Regulares Ordines ibi pristina dignitate ac splendore fruantur. Ne quid autem Religionis bono quavis ratione officere possit, non solum constitutum est, Leges, Ordinationes et Decreta quaecumque Conventioni adversantia de medio sublata omnino esse ac penitus abrogata, verum etiam sancitum, ut cetera omnia, quae ad ecclesiasticas res et personas pertinent, de quibus in Conventione nulla est habita mentio, iuxta canonicam et vigentem Ecclesiae disciplinam exigi et administrari plane debeant.

Nec vero ea praetermisimus, quae ad temporale Ecclesiae bonum possunt pertinere. Omni enim studio et contentione vindicandum ac tuendum curavimus ius, quo Ecclesia pollet, acquirendi scilicet et possidendi quaecumque bona stabilia et frugifera, veluti innumera prope Conciliorum acta et sanctorum Patrum sententiae et exempla, et Praedecessorum Nostrorum Constitutiones apertissime loquuntur, sapientissime docent ac demonstrant [3]). Atque utinam ubique gentium, ubique terrarum possessiones Deo eiusque sanctae Ecclesiae dicatae semper inviolatae fuissent, et homines debita illas reverentia essent prosequuti! Equidem haud cogeremur deflere plurima, omnibusque notissima mala et damna in civilem ipsam societatem derivata ex iniusta prorsus et sacrilega ecclesiasticarum rerum ac bonorum spoliatione et direptione, quae ad funestissimos quosque ac perniciosissimos *Socialismi* et *Communismi* errores fovendos magna ex parte viam munivit [4]). Jam porro in Conventione constabilitum, firmatumque conspicietis Ecclesiae ius novas acquirendi possessiones, ac simul sancitum, ut proprietas bonorum omnium, quae vel in praesentia possidet, vel in posterum acquiret, integra et inviolabilis omnino habeatur atque persistat. Hinc constitutum etiam fuit,

[1]) *Huc ref. prop.* 45.
[2]) *Huc ref. prop.* 79.
[3]) „ „ „ 26.
[4]) *Huc ref.* §. IV. *Syll.*

ut, nulla interposita mora, Ecclesiae illa omnia statim restituantur bona, quae nondum divendita fuere. Verum cum ex gravibus ac fide dignis testimoniis acceperimus, nonnulla ex iisdem bonis nondum alienatis ita in deterius esse prolapsa, et administrationis incommodis obnoxia, ut evidens constet Ecclesiae utilitas, si illorum pretium in publici aeris alieni reditus numquam quavis alia ratione transferendos convertatur, eiusmodi permutationi indulgendum esse censuimus, postquam vero bona ipsa fuerint Ecclesiae restituta.

Omnem quidem dedimus operam, ut Episcopi, Capitula, Seminaria, Parochi congruis ac stabilibus potiantur reditibus, qui Ecclesiae perpetuo addicti, ab ea libere erunt administrandi. Et si vero hi reditus cum antiqua Hispani Cleri dote conferri non possint, et ob temporum asperitatem minores, quam Nos optavissemus, existant; tamen probe noscentes, qua singulari religione et pietate idem Hispaniarum Clerus summopere praestet, plane non dubitamus, quin ipse in divina voluntate conquiescens, et omni virtutum genere magis in dies undique refulgens, in vineam Domini naviter scienterque excolendam alacriori usque sollertia et studio incumbat, cum praesertim per ecclesiasticam libertatem in Conventione sancitam iis omnibus expeditus sit impedimentis, quae antea libero sacri ministerii exercitio adversabantur, atque ita populorum obsequium, amorem et venerationem sibi magis magisque conciliet et devinciat. Ceterum cum plenum ac liberum acquirendi ac possidendi ius fuerit sancitum ac servatum, patet Hispanis Ecclesiis aditus ad ampliores obtinendos reditus, quibus et maiori divini cultus splendori, et decentiori Cleri sustentationi facilius et commodius consulatur. Atque id felicioribus temporibus ex regia carissimae in Christo Filiae Nostrae munificentia, eiusque Gubernii studio, et ex egregia ac perspecta Hispanae Nationis religione futurum Nobis pollicemur. Ex iis, quae raptim cursimque commemoravimus, intelligitis, Venerabiles Fratres, quo studio Nostras omnes curas in ecclesiasticis Hispaniae rebus instaurandis posuerimus, ac futurum confidimus, ut, divina adspirante gratia, in amplissimo illo Regno catholica Ecclesia, eiusque salutaris doctrina quotidie magis latissime dominetur, vigeat et efflorescat.

Nunc vero noscatis velimus, dilectissimum in Christo Filium Nostrum Leopoldum II. Magnum Etruriae Ducem et Lucensium Ducem pro egregia sua pietate vehementer optasse, ut vigentes in Etruria leges quodammodo ordinari et componi possent cum iis omnibus, quae ecclesiasticas leges respiciunt. Itaque enixis precibus a Nobis efflagitavit, ut nonnulla interea tempori conciliare vellemus, cum eidem religiosissimo Principi in animo fixum destinatumque sit, plenam cum hac Apostolica Sede in posterum inire Conventionem, qua in regionibus ei subiectis ecclesiasticarum rerum regimini et rationibus prospere consulatur. Quocirca firma ac certa spe freti fore, ut idem dilectissimus in Christo Filius Noster eiusmodi Conventionem iuxta Nostra desideria, maiori qua fieri potest celeritate, sit initurus, illius votis obsecundantes aliqua capita, a VV. FF. NN. S. R. E. Cardinalibus eiusdem Congregationis Negotiis ecclesiasticis extraordinariis propositae perpensa, interim constituta fuere, quae a Nobis et ab ipso Principe rata habita sunt. Quibus quidem capitibus, seu articulis inter cetera constitutum est, ut Episcopi omnem habeant libertatem in iis omnibus peragendis, quae ad sacrum pertinent ministerium, ac in scripta et opera quae de rebus ad religionem spectantibus tractant, censuram ferant, ut propriam eorum episcopalem auctoritatem libere adhibeant ad fideles a prava quavis lectione tum religioni, tum moribus perniciosa arcendos [1]), ac simul cautum, ut omnes cum hac B. Petri Cathedra catholicae veritatis et unitatis centro libere communicare valeant [2]), et causae omnes spirituales et ecclesiasticae ad sacrae potestatis iudicium unice et omnino spectare debeant ex sacrorum Canonum praescripto. Non levi autem iucunditate affecti fuimus, propterea quod idem dilectissimus in Christo Filius Noster haud omisit Nobis polliceri et profiteri, se omnem suam opem et operam esse collaturum ad sanctissimam nostram religionem tutandam, ad divinum cultum tuendum, et ad publicam morum honestatem fovendam, ac valido suo auxilio praesto futurum, quo Sacrorum Antistites episcopalem eorum auctoritatem libere exerceant. Quocirca confidimus, ut,

[1]) *Huc ref. prop.* 79. [2]) *Huc ref. prop.* 49.

Deo bene iuvante, earum, quas indulsimus, rerum usus in Ecclesiae utilitatem cedat, iis insuper difficultatibus penitus amotis, quae hucusque eiusdem Ecclesiae libertati obstiterunt.

Denique certiores Vos facimus, Nostras iam convertisse curas ad catholicae religionis res in longinqua regione componendas, ac Nos magna spe sustentari fore, ut Conventio possit iniri, quae iuxta Nostra et vestra desideria Ecclesiae iuribus, rationibus ac prosperitati respondeat. Ac vel maxime optaremus, ut huiusmodi exemplum omnes earum dissitarum partium regiones, quarum populos praecipuo caritatis affectu in Domino prosequimur, imitari properarent, quo penitus averterentur plurima et maxima damna, quibus in nonnullis praesertim earumdem partium regionibus immaculata Christi sponsa cum summo animi Nostri dolore affligitur ac divexatur. Atque hic haud possumus, quin illis Venerabilibus Fratribus vehementer gratulemur, eisque meritas debitasque tribuamus laudes, qui in tristissima licet conditione ibi constituti, tamen haud omittunt episcopali eorum zelo, et firmitate Ecclesiae causam strenue tueri, eiusque iura impavide defendere, ac dilectarum ovium saluti sollicite prospicere.

Haec erant, Venerabiles Fratres, quae Vobis hodierno die significanda existimavimus. Reliquum est, ut nunquam desinamus dies noctesque in humilitate cordis Nostri, et in sinceritate fidei, firmitate spei, et caritatis ardore assiduas clementissimo misericordiarum Patri adhibere preces, ut omnipotenti sua dextera, quae mari et ventis imperat, Ecclesiam suam sanctam a tantis, quibus iactatur, procellis eripiat, eamque a solis ortu usque ad occasum novis ac splendidioribus triumphis exornet et augeat.

Lettera

data da sua Santità a S. M. il re Vittorio Emmanuele li 9 settembre 1852 sul matrimonio civile [1]).

La lettera che V. M. Ci ha fatto tenere in data 25 luglio ultimo in séguito d' altra da Noi direttale, ha dato motivo di consolazione al Nostro cuore, riconoscendo in quella un' interpellazione, che un Sovrano cattolico dirige al Capo della Chiesa sul gravissimo argomento del progetto di legge sui matrimonii civili. Questa prova di rispetto verso la nostra SS. Religione, che V. M. Ci presenta, ben dimostra il retaggio glorioso, che Le fu trasmesso dagli augusti suoi Antenati; l'amore cioè alla fede da quelli professata; per cui abbiamo ferma fiducia, che V. M. saprà conservarne puro il deposito a beneficio di tutti i suoi sudditi a fronte della malvagità dei tempi, che corrono.

Questa lettera Ci chiama ad eseguire i doveri dell' Apostolico Nostro Ministero, dandole una risposta franca e decisa: e ciò facciamo tanto più volentieri, in quanto che V. M. Ci

[1]) *A questa Lettera si riferisce la Proposizione 73 del Sillabo.*

Litterae

ad August. Regem Victorem Emanuelem datae die IX. Septembris anni MDCCCLII. de matrimonio civili [1]).

Litterae quas Maiestas Tua die 25. Julii huius anni, aliis a Nobis ad Te directis respondens, ad Nos misit, consolationi animo Nostro fuerunt, quandoquidem eas ceu interrogationem habuerimus, qua catholicus Princeps ab Ecclesiae Capite sciscitatur, quid in gravissima causa de matrimonii civilis lege proponenda agendum sit. Hoc reverentiae erga sanctissimam nostram Religionem argumentum, a Maiestate Tua Nobis exhibitum, indicium plane est gloriosae illius haereditatis, ab augustis Tuis Maioribus ad Te transmissae: amoris scilicet erga Fidem quam ipsi profitebantur; quocirca firmiter confidimus fore ut etiam Maiestas Tua depositum illud pro omnium subditorum Tuorum salute inter praesentium temporum nequitias purum integrumque conservet.

Quae quidem Litterae a Nobis postulant, ut libere distincteque Tibi respondentes, Apostolici Nostri Ministerii officium exsequamur. Quod eo libentius adgredimur, quo certius

[1]) *Huc refertur propositio 73. Syllabi.*

assicura, che terra questa risposta in molto conto Senza entrare a discutere il contenuto nei fogli dei Ministri Regi che la M. V. Ci ha inviati, nei quali si pretende di fare l' apologia della legge del 9 aprile, insieme al progetto dell'altra sul matrimonio civile, facendo derivare quest' ultima dagl'impegni contratti nella pubblicazione della prima; senza rimarcare, che quest' apologia si fa nel momento stesso, in cui pendono le trattative iniziate per la conciliazione dei diritti della Chiesa violati da quelle leggi; senza qualificare alcuni principii, che in detti fogli si esternano evidentemente contrarii alla sana dottrina della Chiesa; Ci proponiamo soltanto di esporre colla brevità, che conviene ai limiti di una lettera, la dottrina Cattolica su tale argomento. Da questa dottrina V. M. rileverà quanto occorre, affinchè questo affare così importante sia messo in regola; la qual cosa tanto più siamo convinti di poter ottenere, in quanto che i suoi Ministri hanno dichiarato di non consentire mai a fare una proposizione contraria ai precetti della Religione, qualunque sieno le opinioni prevalenti.

È domma di fede essere stato elevato il matrimonio da N. S. G. C. alla dignità di Sagramento[1]), ed è dottrina della Chiesa cattolica che il Sacramento non è una qualità accidentale aggiunta al contratto, ma è di essenza al matrimonio stesso[2]), cosicchè l' unione coniugale tra i cristiani non è legittima, se non nel matrimonio Sacramento, fuori del quale non vi è che un pretto concubinato[3]). Una legge civile che, supponendo divisibile pei cattolici il Sacramento dal contratto di matrimonio, pretenda di regolarne la validità, contraddice alla dottrina della Chiesa, invade i diritti inalienabili della medesima, e praticamente parifica il concubinato al Sacramento del matrimonio, sanzionando legittimo l' uno come l'altro.

Nè la dottrina della Chiesa sarebbe posta in salvo, nè bastantemente sarebbero garantiti i diritti della

Maiestas Tua affirmat, responsum Nostrum magni pretii a Te esse habendum. Nolumus tamen de iis disserere quae in libello a Regiis Ministris conscripto et a Maiestate Tua Nobis transmisso continentur; conantur enim apologiam texere Legis die 9. Aprilis conditae, et alterius etiam de matrimonio civili, postea ferendae, quam a priori derivare contendunt, asserentes se istius publicatione etiam ad illam proponendam constringi. Nolumus praeterea animadvertere, apologiam hanc eodem tempore tentari, quo tractationes inceptae pro conciliandis Ecclesiae iuribus, per eiusmodi leges violatis, adhuc perdurant; neque volumus censura afficere quaedam principia in isto libello expressa, quae sanae Ecclesiae doctrinae evidenter adversantur. Hoc unum Nobis propositum est: exponere videlicet breviter, ne epistolae limites praetergrediamur, catholicam doctrinam de isto argumento. Ex qua doctrina Maiestas Tua profecto percipiet quae necessaria sint, ut res adeo gravis ad rectam normam componatur. Quod eo vel magis assequi posse confidimus, quum Maiestatis Tuae Ministri declaraverint, se numquam aliquid esse propositurus, quod Religionis praeceptis adversetur, quaecumque tandem ab opinionibus praevalentibus exigi videantur.

Est fidei dogma, matrimonium a Domino nostro Jesu Christo ad Sacramenti dignitatem evectum esse[1]); estque Ecclesiae catholicae doctrina, Sacramentum non esse qualitatem quamdam accidentalem, contractui adiunctam, sed matrimonio ipsi essentialiter inhaerere[2]), ita ut unio coniugalis inter christianos legitima non sit, nisi in sacramentali matrimonio, extra quod nonnisi concubinatus habetur[3]). Lex civilis itaque, quae Sacramentum a contractu matrimonii inter catholicos dividi posse supponens, huius validitatem stabilire praetendit, doctrinae Ecclesiae adversatur, inalienabilia Ecclesia iura invadit, et practice concubinatum Sacramento parem facit, dum unum aeque ac alterum ceu legitimum sancit.

Neque etiam Ecclesiae doctrina salva consisteret, neque eiusdem Ecclesiae iura satis tuta redderentur, si

[1]) *Huc ref. prop.* 65.
[3]) " " " 73.
[2]) *Huc ref. prop.* 66.

Chiesa stessa, ove venissero adottate nella discussione del Senato le due condizioni accennate dai Ministri della M. V.: 1.° cioè, che la legge tenga per validi i matrimonii regolarmente celebrati al cospetto della Chiesa: 2.° che quando siasi celebrato un matrimonio, che la Chiesa non riconosce per valido, la parte, che più tardi vuole uniformarsi ai suoi precetti, non sia tenuta di perseverare in una convivenza condannata dalla religione. Imperciocchè in quanto alla prima condizione, o s'intendono per validi i matrimonii regolarmente celebrati avanti alla Chiesa, e in questo caso la disposizione della legge è superflua, che anzi sarebbe una vera usurpazione del potere legittimo, se la legge civile pretendesse di conoscere e giudicare, se il Sacramento del matrimonio sia stato regolarmente celebrato *in facie Ecclesiae;* o si vogliono intendere per validi avanti la medesima quei soli matrimonii contratti *regolarmente*, cioè secondo le leggi civili, ed anche in questo caso si va a violare un diritto, che è di esclusiva competenza della Chiesa.

Per la seconda condizione poi, lasciandosi ad una delle parti la libertà di non perseverare in una convivenza illecita, stante la nullità del matrimonio, perchè non celebrato innanzi la Chiesa, nè in conformità alle sue leggi, si lascierebbe sussistere come legittima avanti al potere civile una unione, che viene dalla legge condannata. Ambedue poi le condizioni non distruggendo il supposto, dal quale parte la legge in tutte le sue disposizioni, di separare cioè il Sacramento dal contratto, lasciano sussistere la opposizione di sopra ricordata tra la legge stessa e la dottrina della Chiesa intorno al matrimonio.

Non vi è pertanto altro mezzo di conciliazione che, ritenendo Cesare quello che è suo, lasci alla Chiesa ciò, che ad essa appartiene. Il potere civile disponga pure degli effetti civili, che derivano dalle nozze, ma lasci alla Chiesa il regolarne la validità fra i cristiani. La legge civile prenda le mosse dalla validità od invalidità del matrimonio, come sarà dalla Chiesa determinata, e partendo da questo fatto, che è fuori della sua sfera il costituirlo, disponga allora degli effetti civili.

in deliberatione a Senatu habenda duae conditiones a Maiestatis Tuae Ministris indicatae reciperentur: 1. quod lex matrimonia in facie Ecclesiae regulariter celebrata tamquam valida habeat; 2. quod, si matrimonium aliquod, cuius validitatem Ecclesia non agnoscit, initum fuerit, ea pars, quae postea Ecclesiae praeceptis sese subiicere velit, ad perseverandum in contubernio a Religione damnato non obligetur.

Etenim quod primam conditionem attinet, aut habentur ut valida matrimonia regulariter celebrata in facie Ecclesiae, et tunc legis civilis dispositio superflua plane est, immo vera legitimae potestatis usurpatio foret, si lex civilis decernere et diiudicare praesumeret, utrum matrimonii Sacramentum reipsa regulariter *in facie Ecclesiae* celebratum sit; aut ea tantummodo matrimonia tamquam valida in facie Ecclesiae agnosci volunt, quae *regulariter*, hoc est, ad normam legum civilium, contracta fuerint, et tunc pariter violatur ius, quod exclusive Ecclesiae competit.

Quod vero secundam conditionem spectat, dum uni parti libertas conceditur non perseverandi in illicito contubernio, propter nullitatem matrimonii, quod neque in facie Ecclesiae, neque iuxta Ecclesiae leges celebratum fuit, tamen in foro potestatis civilis connubium, quod a lege damnatur, tamquam legitimum permaneret. Utraque autem conditio nullatenus tollit suppositum, quo lex ista in omnibus suis dispositionibus nititur, separationem videlicet Sacramenti a contractu; ideoque etiam oppositionem inter praedictam legem et Ecclesiae doctrinam de matrimonio tollere nequit.

Quocirca nulla alia conciliationis ratio reperitur, nisi quod Caesar, sua retinens, Ecclesiae ea, quae ipsius propria sunt, relinquat. Potestas civilis de effectibus civilibus e matrimonio ortis disponat; Ecclesiam vero de matrimonii validitate inter christianos decernere sinat. Lex civilis a validitate vel invaliditate matrimonii, prout ab Ecclesia determinata fuerit, initium sumat, hancque facti instar supponens (id enim constituere, ad legem civilem non pertinet) porro de effectibus civilibus disponat.

La lettera poi della M. V. Ci chiama a chiarire altre proposizioni, che abbiam rilevate dalla medesima. E primieramente V. M. dice d' aver saputo da un canale, che Ella deve credere ufficiale, che la proposta della suddetta legge non fu riguardata da Noi come ostile alla Chiesa. Abbiamo voluto su questo proposito parlare, prima della sua partenza da Roma, col Ministro di V. M. conte Bertone, il quale Ci ha assicurato sull' onor suo, di avere scritto unicamente ai Ministri di V. M., che il Papa non poteva nulla opporre, se conservati al Sacramento tutti i suoi sacri diritti e la libertà che gli compete, si fossero volute fare delle leggi riguardanti solo gli effetti civili del matrimonio.

Ceterum e Maiestatis Tuae Litteris alias etiam deprompsimus sententias, quibus lucem affundere debemus. Et primo quidem Maiestas Tua affirmat, Te e fontibus, qui publicae auctoritatis fidem mereantur, accepisse, legis praedictae rogationem Nobis eiusmodi visam non esse, quae Ecclesiae inimica censeatur. Nos igitur hac de re cum Maiestatis Tuae Ministro, Comite Bertone, priusquam Roma proficisceretur, verba facere voluimus. Ipse vero, honore suo interposito, Nobis confirmavit, se Maiestatis Tuae Ministris tantummodo scripsisse, Pontificem non habere quae opponat, si, servatis omnibus sacris iuribus Sacramenti et servata libertate eidem debita, leges ferri voluerint, quae civiles tantum Matrimonii effectus respicerent.

V. M. aggiunge, che queste stesse leggi, le quali sono in vigore presso certi Stati limitrofi al Regno del Piemonte, non hanno impedito alla S. Sede di riguardarli con occhio di benevolenza e di amore. A questo risponderemo, che la stessa S. Sede non si è mai acquietata sui fatti, che si citano, e sempre ha reclamato contro queste leggi appena ne conobbe l' esistenza, conservandosi anche adesso ne' Nostri archivii i documenti delle fatte rimostranze: ma queste proteste non hanno mai impedito nè impediscono di amare i cattolici di quelle nazioni, che furono costrette a sottoporsi all' esigenza di queste leggi. Dovremo forse non amare i cattolici del Regno di V. M., quand'anche si trovassero nella dura necessità di subire questa legge? Mai no! Diremo di più, dovranno in Noi cessare i sentimenti di carità verso la M. V. nel caso si trovasse trascinata (che Dio nol permetta mai) a sanzionarla? La Nostra carità si raddoppierebbe, e con zelo maggiore dirigeremmo più fervide preghiere a Dio, supplicandolo a non voler ritrarre la sua mano onnipotente dal capo di V. M., e a volerla soccorrere più che mai coi lumi e colle ispirazioni della sua grazia.

Addit Maiestas Tua, easdem leges in quibusdam regnis Subalpino finitimis vigere, neque tamen impedimento fuisse, quominus Apostolica Sedes iis ipsis benevolentiae et amoris signa praeberet. Ad haec respondebimus, Apostolicam Sedem factis quae heic indicantur, numquam acquievisse, sed semper contra eiusmodi leges, quum primum earum existentia innotuit, reclamasse; et etiamnum in archiviis Nostris harum protestationum documenta servantur. Attamen protestationes istae numquam impediverunt neque nunc impediunt, quominus fideles catholicos earum nationum, quae illarum legum exactioni sese submittere cogebantur, paterno amore prosequamur. An vero catholici Maiestatis Tuae regno subditi amandi a Nobis non essent, quando dura necessitate coacti legi isti se subiicere deberent? Absit! Ut graviora dicamus, num deficere forsitan deberent caritatis sensus, quibus erga Maiestatem Tuam ferimur, si umquam, quod Deus avertat, eo abigeretur, ut eiusmodi legem sanciret? Augeretur potius caritas Nostra, et maiori etiam zelo ferventiores ad Deum preces dirigeremus, enixe supplicantes, ne manum suam omnipotentem a Maiestate Tua retrahat, sed ut magis magisque lumine et inspirationibus gratiae suae Eidem succurrat.

Intanto però non possiamo a meno, anzi sentiamo tutto il debito che Ci corre, di prevenire il male per quanto da Noi dipende, e dichiariamo a V. M. che, se la S. Sede ha reclamato altra volta contro questa legge, oggi

Interim officio Nostro supersedere non possumus, immo gravissimo debito adstringimur, ut malum, quantum Nobis licet, praevenientes, Maiestati Tuae palam declaremus: quod si Apostolica Sedes iam alias adversus eius-

più che mai è stretta dal dovere di farlo verso il Piemonte, e nei modi i più solenni, perchè appunto il Ministero di V. M. invoca gli esempii di altri Stati, dei quali funesti esempii incombe a Noi il dovere di impedire la riproduzione, ed anche perchè, procedendosi allo stabilimento di una tal legge in tempo che sono aperte le trattative per la conciliazione di altri affari, una tal circostanza potrebbe forse somministrare l' occasione di far suppore che vi fosse una qualche connivenza per parte della S. Sede. Ci sarebbe veramente penoso un tal passo, ma come esonerarcene avanti a Dio, che Ci affidò il regime della sua Chiesa, e la custodia de' suoi diritti? Solo la M. V. potrebbe arrecarci questo grande conforto col togliercene l'occasione, ed una sola sua asserzione in proposito compirebbe la consolazione che abbiamo provato nell' essersi a Noi diretta; e quanto più sollecita sarà la sua risposta, tanto Ci riuscirà più gradita, come quella che Ci solleverà da un pensiero che assai affligge il Nostro cuore, ma che saremmo costretti di sentire nella sua piena estensione, quando uno stretto dovere di coscienza reclamasse da Noi quest'atto solenne.

Ora Ci resta di chiarire l' equivoco in cui è V. M. circa l' amministrazione della diocesi di Torino. E senza trattenerla soverchiamente su questo punto, Noi le dimandiamo solo di avere la pazienza di leggere due Nostre lettere a Lei dirette in data 7 Settembre e 9 Novembre 1849. Il suo Ministro in Roma, conte Bertone, ora in Torino, potrà anche riferirle a questo proposito una Nostra riflessione a lui esternata, e che ora ripetiamo con tutta ingenuità a V. M. Insistendo egli sulla nomina dell' amministratore della diocesi di Torino, facemmo ad esso osservare che il Ministero piemontese, essendosi reso responsabile della riprovevole carcerazione e dell' esiglio di Mons. Arcivescovo, ha ottenuto un fine che non conosciamo se fosse nelle sue vedute, ha cioè ottenuto che il Prelato abbia incontrato la simpatia e il rispetto di una grande parte del cattolicismo dimostratosi in tante maniere, per cui siamo stati oggi posti nell' impossibilità di andare incontro

modi legem protestata est, nunc multo magis munere suo adigitur, ut adversus Subalpinum istud Regnum solemniori quo poterit modo reclamet, quandoquidem Maiestatis Tuae Ministerium ad eadem ipsa aliorum Regnorum exempla provocat, Nobisque officium plane incumbit, impedire, quominus exempla adeo funesta repetantur. Insuper, quum de eiusmodi legis rogatione eo ipso tempore agatur, quo de aliis negotiis componendis tractationes habentur, facile quis exinde ansam arripere posset suspicandi, Apostolicam Sedem istis inceptis quodammodo connivere. Gravi utique dolore afficeremur, si ita agere deberemus; sed qua ratione satisfaceremus Deo, qui Ecclesiae suae regimen et iurium suorum custodiam Nobis commisit? Sola Maiestas Tua est, quae doloris causam amovendo grande hoc solatium Nobis praebere posset; de qua re si uno verbo Nobis fidem dare velit, gaudium profecto complebit, quo affecti fuimus, quum Maiestas Tua illis Litteris Nos adibat. Et quanto citius responsio Tua ad nos perveniet, tanto iucundior Nobis erit, quum sollicitudinem cordi Nostro satis acerbam propulsura sit, qua tamen vehementissime affligi deberemus, si quando severissimum conscientiae Nostrae imperium solemnem istum actum postularet.

Superest ut ambiguitatem dilucidemus, in qua Maiestas Tua quoad administrationem Dioecesis Taurinensis versatur. Ne hanc quaestionem nunc nimium protrahamus, a Maiestate Tua solummodo petimus, ut duas Nostras Litteras, die 7. Septembris et 9. Novembris anni 1849 ad Eamdem directas, patienter legere velit. Maiestatis Tuae Minister in hac Urbe, Comes Bertoni, qui nunc Taurini moratur, Eidem etiam exponere poterit, quae hac de re ipsi manifestavimus, quaeque ingenue prorsus coram Maiestate Tua iterum proferimus. Quum enim penes Nos insisteret, ut Administratorem Dioecesis Taurinensis nominaremus, significavimus ipsi, Ministerium Subalpinum, Rmum Archiepiscopum iniusto plane modo in carcerem mittens et in exilium pellens, aliquid obtinuisse, quod an optatis suis respondeat, dubitamus. Evenit enim, ut hic Sacrorum Antistes plurimorum catholicorum amorem et venerationem, multis sane modis demonstratam, in se converterit; ideo-

all'ammirazione dello stesso cattolicismo con privare Monsig. Arcivescovo dell'amministrazione della sua diocesi.

Finalmente rispondiamo all' ultima osservazione che V. M. Ci esterna addebitando ad una parte del Clero piemontese e pontificio, di far guerra al suo Governo e di eccitare i sudditi alla rivolta contro di Lei e contro le sue leggi. Una tale asserzione Ci sembrerebbe del tutto inverosimile se non ci fosse scritta da V. M., la quale assicura di averne in mano i documenti; ed in questo caso è fuori di dubbio che debbono esser puniti i rei nei debiti modi. Ci duole solo di non conoscere questi documenti, per non sapere quali sieno i membri del Clero che si sarebbero accinti alla pessima impresa di eccitare una rivoluzione al Piemonte. Questa ignoranza Ci pone nella necessità di non poterli punire; se mai però s'intendessero per eccitamento alla rivolta gli scritti, che per parte del Clero sono comparsi per opporsi al progetto di legge sul matrimonio, diremo che, prescindendo dai modi che qualcuno avesse potuto adoperare, il Clero ha fatto il suo dovere. Noi scrivemmo a V. M. che la legge non è cattolica, e se la legge non è cattolica, è obbligato il Clero di avvertire i fedeli anche a fronte del pericolo che incorre. Maestà, Noi Le parliamo anche a nome di Gesù Cristo, del quale siamo Vicario, quantunque indegni, e nel suo santo Nome Le diciamo di non sanzionare questa legge che è fertile di mille disordini.

La preghiamo poi di volere ordinare che sia messo un freno alla stampa che ribocca continuamente di bestemmie e d'immoralità. I peccati che derivano dalla licenza di parlare e di scrivere, sono senza numero. Deh! per pietà che questi peccati non si riversino mai sopra chi, avendone il potere, non ne impedisse la cagione! V. M. si lamenta del Clero, ma questo Clero è stato sempre in questi ultimi anni avvilito, bersagliato, calunniato, deriso da quasi tutti i fogli che si stampano nel Piemonte. Non si potrebbero ridire tutte le villanie e le rabbiose invettive scagliate e che si scagliano contro questo Clero. Ed ora perchè esso si accinge a difendere la verità e la

que, huic Archiepiscopo suae Dioeceseos administrationem adimentes, communem catholici orbis admirationem offendere deberemus, quod plane non possumus.

Respondendum denique est ad ea, quae Maiestas Tua ultimo loco Nobis significavit, partem Cleri tam Subalpini Regni quam Pontificiae Nostrae ditionis accusans, quod contra Maiestatis Tuae Gubernium bellum agat, subditosque ad rebellionem contra Te Tuasque leges excitet. Quod nullo modo veri simile existimaremus, nisi Maiestas Tua ipsa id scripto assereret, et documentis, quae in Eiusdem manibus sint, confirmari diceret. Dubitari ergo non debet, reos pro merito esse puniendos. Id unum dolemus, Nobis praesto non esse illa documenta, quibus doceamur, quinam sint isti Clerici, qui pessimo facinore rebellionem in Subalpino Regno excitare attentant. Quos cum nesciamus, punire non valemus. Si vero forsitan scripta a quibusdam clericis edita, ut propositae legi de Matrimonio se opponerent, instigationes ad rebellionem nominari velint, Nos aperte declarabimus, quod Clerus haec scribendo (nisi forte unus alterve rectum modum excesserit) officio suo satisfecit. Nos Maiestati Tuae scripsimus, istiusmodi legem non esse catholicam; atqui si lex non est catholica, Cleri officium est, fideles monere, etiamsi eam ob rem periculum subeat. Maiestatem Tuam in nomine Domini nostri Jesu Christi alloquimur, cuius, licet indigni, Vicarius sumus; et in Ipsius sancto Nomine Te monemus, ne istam legem sancias, quae innumerabilium malorum fertilis causa est.

Rogamus etiam Maiestatem Tuam, ut scriptis quibuscumque pro lubitu publicandis frenos iniicere iubeas; blasphemiis enim et turpissimis rebus pleraque scatent. Peccata quae ex effrenata hac loquendi et scribendi licentia nascuntur, omnem numerum superant. Faxit Deus, ut haec peccata numquam in eum redundent qui, cum potuerit, eorum causam non compescuit! Maiestas Tua de Clero conqueritur; sed Clerus iste his postremis annis fere ab omnibus ephemeridibus, in Subalpino Regno editis, maledictis, opprobriis, calumniis et ludibriis continuo cumulabatur; neque repetere licet convicia omnia rabidasque contumelias, quibus idem Clerus vexabatur et etiamnum vexa-

purità della fede, dovrà questo Clero forse incontrare la disgrazia della M. V.? Noi non possiamo persuadercene, e Ci abbandoniamo volentieri alla speranza di vedere dalla M. V. sostenuti i diritti della Chiesa, protetti li suoi ministri, e liberato il suo popolo dal pericolo di sottostare a certe leggi, che seco portano l'impronta della decadenza della religione e della moralità negli Stati.

Pieni di questa fiducia alziamo al cielo le mani, pregando la Santissima Trinità a far discendere la benedizione apostolica sopra l'augusta sua Persona e tutta la reale Famiglia.

Datum Castri Gandulphi, die XIX. Septembris MDCCCLII.

tur. Quum vero ad veritatem et fidei puritatem defendendam consurgit, num forte in Maiestatis Tuae offensionem idcirco incurrere deberet? Absit ut haec opinemur; libenter potius spem concipimus fore ut Maiestas Tua Ecclesiae iura sustineat, sacros eius ministros protegat, populumque subditum a periculo eximat se submittendi quibusdam legibus, quae religionis morumque ruinam in republica portendunt.

Hac fiducia erecti manus Nostras in coelum levamus, Sanctissimam Trinitatem precantes, ut Apostolicam Benedictionem in Augustissimam Tuam Personam, universamque Regiam Familiam abundanter demittat.

Datum Castri Gandulphi, die XIX. Septembris MDCCCLII.

Allocutio

habita in consistorio secreto die XXVII. septembris anni MDCCCLII [1]).

Venerabiles Fratres.

Acerbissimum Vobiscum, Venerabiles Fratres, hodie communicamus dolorem, quo iamdiu intime premimur ob maxima, et numquam satis lugenda damna, quibus plures ab hinc annos Catholica Ecclesia in Neogranatensi Repubblica miserandum in modum affligitur, atque vexatur. Quod numquam fore putavissemus, cum omnes noscant, quibus praecipuae benevolentiae significationibus haec Apostolica Sedes illam Rempublicam fuerit prosequuta, et qua alacritate felicis recordationis Gregorius XVI. Praedecessor Noster ad religionis, et spirituale illius gentis bonum omni studio procurandum, atque ad mutuae amicitiae vincula magis magisque obstringenda, Rempublicam ipsam prae aliis omnibus Americae regionibus non modo primum recognoverit, sed etiam Apostolicam Nunciaturam ibi constituerit. Atque eo magis dolemus, quod adhuc irritae fuere curae omnes tum ab eodem Praedecessore Nostro, tum a Nobis ipsis summa contentione apud illud Gubernium adhibitae, ut tot catholicae religioni illata amoverentur damna, ac nefariae et iniustissimae de medio tollerentur leges ibi a civili potestate cum maximo fidelium detrimento contra divinam Ecclesiae institutionem, eiusque veneranda iura et libertatem, contra supremam huius Apostolicae Sedis potestatem, contra sacrorum Antistites, et ecclesiasticos viros latae atque sancitae. Noverat enim idem Decessor Noster, legem ibi mense Aprili anno 1845 fuisse promulgatam, qua inter alia statuitur, ut, vix dum aliqua apud illa laicae potestatis tribunalia accusatio adversus ecclesiasticos viros, ac vel ipsos Episcopos fuisset admissa, non solum Sacerdotes Domini aliique Clerici, sed etiam Episcopi, quos Spiritus Sanctus posuit regere Ecclesiam Dei, ab omni sui ministerii exercitio se abstinere, ac proprii muneris partes aliis committere debeant [2]), constitutis quoque carceris, exsilii, et aliis poenis in eos omnes, qui id agere noluissent. Quapropter ipse Praedecessor Noster, nulla interposita mora, suas eodem anno ad illius Reipublicae Praesidem misit Litteras, quibus legem illam omni certe reprehensione dignissimam vehementer improbavit, ac simul summopere expostulavit, ut eadem lex statim abrogaretur, et Ecclesiae iura sarta, tecta haberentur. Nos autem, postquam inscrutabili Dei iudicio ad hanc Principis Apostolorum Cathedram evecti,

[1]) *Huc referuntur Syllabi Propositiones* 31, 51, 53, 55, 67, 73, 74, 78.
[2]) *Huc ref. prop.* 51.

totius Ecclesiae gubernacula tractanda suscepimus, afflictis inibi sanctissimae nostrae religionis rebus consulere vel maxime cupientes, iam inde ab anno 1847 ad eiusdem Neogranatensis Reipublicae Praesidem scripsimus Litteras. Quibus quidem Litteris significantes, quantopere de illa Dominici gregis parte solliciti et anxii essemus, et quo singulari paternae Nostrae caritatis studio opportuna vellemus adhibere remedia ad sanandas ibi contritiones Israel, lamentati sumus vehementer deplorandam conditionem, in qua versabatur Ecclesia. Neque praetermisimus iisdem Litteris inter alia summopere conqueri de binis illis praesertim iam conceptis decretis, quorum altero proponebatur, ut, hac Apostolica Sede minime consulta, decimae tollerentur; altero autem, ut hominibus illuc immigrantibus liceret publicum proprii cuiusque cultus exercitium habere [1]). Atque commemorata improbantes decreta etiam atque etiam efflagitavimus, ut illa nullum umquam obtinerent exitum, et Ecclesia suis omnibus iuribus, ac plena frueretur libertate.

Ea porro spe nitebamur fore, ut Neogranatense Gubernium has Nostras voces, monita, expostulationes, querelas, quae ex amantissimi aeque ac afflictissimi communis omnium fidelium Patris corde erumpebant, pronis vellet auribus excipere. Verum incredibili animi Nostri dolore Vobis nunciare cogimur, hostiles violentosque in Christi Ecclesiam impetus quotidie magis, ac duobus praesertim ab hinc annis, adeo esse factos, ut nova et gravissima Ecclesiae ipsi per laicam potestatem indesinenter inflicta sint vulnera. Etenim, Venerabiles Fratres, non solum iniustissimae illae leges, de quibus dolenter loquuti sumus, minime sublatae fuerunt, verum etiam aliae ab utroque illius Gubernii Consilio legibus ferendis praeposito sunt conditae, quibus sanctissima Ecclesiae et huius Sanctae Sedis iura maiorem in modum violantur, oppugnantur et proculcantur. Namque inter alia iam inde a mense Maio superioris anni lex prodiit contra Religiosas Familias, quae pie institutae, recteque administratae magno christianae et civili reipublicae usui et ornamento esse solent. Ea enim lege confirmatur expulsio Religiosae Societatis Iesu Familiae, quae illuc primum arcessita ac tantopere exoptata, de re catholica et civili illic optime merebatur; atque eadem lege vetatur, ne ulla in Neogranatensis Reipublicae territorio Societas institui possit, quae *passivae*, ut dicunt, obedientiae vinculo potissimum obstringatur. Insuper eadem lege iis omnibus promittitur auxilium, qui a suscepto religiosae vitae instituto deficere, ac solemnia vota frangere velint [2]), ac Venerabili Fratri Emmanueli, illius ecclesiasticae provinciae Archiepiscopo vigilantissimo, viro summis Nostris et huius Apostolicae Sedis praeconiis decorando, interdicitur exercere facultatem ei ab hac Apostolica Sede iam inde ab anno 1835 tributam, visitandi scilicet Religiosas illius regionis Familias, et regularem restituendi disciplinam. Eodem subinde mense et anno alia sancita lex est, qua Ecclesiasticum Forum de medio omninq tollitur, ac declaratur, causas omnes ad idem forum pertinentes, ac vel ipsas tum Archiepiscopi, tum Episcoporum causas sive civiles sive criminales, ante laicalia tribunalia ab illius Reipublicae Magistratibus in posterum esse iudicandas [3]), Postmodum, die nempe vigesima septima eiusdem mensis Maii anno 1851, de Parochis nominandis promulgata lex est, qua Nationalia Consilia mentitum falsumque ius designandi Parochos a Praeside illius Reipublicae ad quemdam excogitatum Parochialem Conventum, quem *Cabildo parroquial* appellant, ex cuiusque Paroeciae patribusfamilias praesertim comparatum transferunt, ut, cum aliqua Paroecia suo fuerit Parocho orbata, ille Conventus novum Parochum nominare queat. Aliquibus insuper eiusdem legis articulis prohibentur Sacrorum Antistites ullum seu sacrae visitationis, seu alio quocumque iure percipere emolumentum; atque eidem Parochiali Conventui tribuitur potestas pro suo arbitrio statuendi et immutandi tam Parochorum reditus, quam impendia sacris functionibus necessaria; et alia statuuntur, quibus ecclesiasticae proprietatis iura violantur ac delentur [4]). Post haec die primo mensis Iunii eiusdem anni 1851 alia sancita est lex, qua vetatur, ne Canonicales Cathedralium Ecclesiarum Praebendae conferantur, nisi postquam a maiore Provincialium cuiusque Dioecesis Consiliorum parte

---

[1]) *Huc ref. prop.* 78.
[2]) *Huc ref. prop* 53
[3]) „ „ „ 31.
[4]) „ „ „ 26.

id pro eorum arbitrio fuerit statutum. Aliae deinde promulgatae sunt leges, quibus et omnibus data est facultas se liberandi ab onere solvendi census, qui potissimam ecclesiasticorum redituum partem constituunt, soluta dimidia pretii parte Gubernio, et Archiepiscopalis Seminarii sanctae Fidei de Bogota bona Nationali Collegio adiudicata, ac suprema in idem Seminarium inspectio laicae potestati attributa [1]). Neque silentio praetereundum, per novam illius reipublicae constitutionem postremis hisce temporibus sancitam inter alia ius quoque liberae institutionis defendi, et omnimodam omnibus tribui libertatem, ut quisque suas cogitationes, ac monstrosa quaeque opinionum portenta typis quoque in vulgus edere et privatim publiceque quemlibet cultum profiteri valeat [2]).

Videtis profecto, Venerabiles Fratres, quam teterrimum ac sacrilegum bellum catholicae Ecclesiae a Neogranatensis Reipublicae Moderatoribus sit indictum, et quae quantaeque iniuriae eidem Ecclesiae, eiusque sacris iuribus, Pastoribus, Ministris, ac supremae Nostrae et Sanctae huius Sedis auctoritati fuerint illatae. Cum autem enunciatae leges iam inde ab eodem anno 1851 executioni fuerint mandatae, iam tum sacrorum Antistites, et ecclesiastici viri, qui catholicis sensibus vere animati nefariis illis decretis merito, atque optimo iure reclamabant et obsistebant, summo cum fidelium populorum damno crudeliter vexati, et in gravissima quaeque adducti fuere discrimina. Siquidem et sacra Episcoporum oppressa auctoritas, et Parochorum ministerium vinculis constrictum atque irretitum, et optimi divinae legis praecones in carcerem detrusi, et cuiusque gradus Clerici ad egestatem redacti, omnibusque malis et aerumnis obnoxii. Atque in primis Venerabilis Frater Emmanuel Iosephus de Mousquera, vigilantissimus Sanctae Fidei de Bogota Archiepiscopus, gravioribus fuit angustiis et laboribus exagitatus, eam scilicet ob causam, quod praestantissimus ille Antistes singulari pietate, doctrina, prudentia, consilio praecellens, et apostolico zelo plane incensus, pro sui muneris debito contra illas impias leges sapienter fortiterque protestari, ac saeculi licentiae, et pravis impiorum hominum consiliis invicte resistere, ac Dei et Ecclesiae causam strenue propugnare numquam intermisit. Quo autem potissimum praetextu Neogranatense Gubernium uti voluerit ad clarissimum illum divexandum Antistitem, accipite, Venerabiles Fratres. Cum enim in illis regionibus mos invaluerit, ut sexto quoque mense habeantur experimenta ad eorum periclitandam doctrinam, qui vacantibus parochialibus Ecclesiis sunt praeficiendi, Neogranatense Gubernium per legem ibi iamdiu contra Canonicas sanctiones sancitam sibi temere ius arrogavit, non solum cogendi Episcopos ad id sexto quoque mense redeunte peragendum, verum etiam compellendi Metropolitanum, aut viciniorem Antistitem ad idem praestandum, si quis Antistes commemorato tempore eiusmodi experimenta minime habuisset. Huius igitur legis vi ipsum Gubernium anno 1851 eidem clarissimo Sanctae Fidei de Bogota Archiepiscopo denuntiare non dubitavit, ut eadem experimenta indiceret. Et quoniam idem Archiepiscopus adversae valetudinis conflictabatur incommodis, iccirco illius Vicarius generalis Gubernio respondens sui Antistitis nomine iniustam hanc petitionem cunctando repellendam esse existimavit, veritus praesertim, ne praedictam de nominandis Parochis legem quodammodo ipse probare videretur. Ob hanc itaque rectam ac prudentem agendi rationem, omni certe laude dignam, ab illo Vicario habitam, idem ad laicalia tribunalia fuit accusatus, a proprii muneris exercitio interdictus, palam publiceque comprehensus, ac deinceps carceri per duos menses, ac per sex captivitati, seu detentioni damnatus, aliisque afflictatus poenis. Atque in hac re illud vel maxime dolendum, Venerabiles Fratres, quod Vicarius Capitularis vacantis Ecclesiae Antiochensis, quae vicinior est Bogotae, Neogranatensis Gubernii sensibus et consiliis turpiter obsequens haud timuit, Kalendis Martii huius anni Edictum emittere, quo contra suum Metropolitanum insurgens, et in eius iurisdictionem invadens, de illius Archidioecesis Paroeciis concursus contra Canonicas Sanctiones indixit. Ubi id Nostras pervenit ad aures, nulla interiecta mora, eidem Vicario Capitulari scripsimus Litteras, quibus tantum eius facinus gravibus severisque, uti par erat, verbis reprehendentes et dam-

[1]) *Huc ref. prop.* 46. [2]) *Huc ref. prop.* 79.

nantes, illi mandavimus, ut ab incepto statim desisteret, ne Nos, licet inviti, in ipsum ea cogeremur decernere, quae Sacrorum Canonum severitas, et Apostolici Nostri ministerii ratio postulabant. Interim vero ipse pientissimus Archiepiscopus suo munere provide sapienterque fungens continuo Edictum edidit, quo iustissime docebat, nullum irritumque esse Edictum ab illo Vicario Capitulari adversus Sacrorum Canonum praescripta promulgatum, ac simul omni iure vetabat, ne quis eidem Edicto suas aures ullo modo praebere unquam vellet. Tum vero illud Deputatorum Consilium in proprium Pastorem magis magisque irruens non dubitavit spectatissimum Archiepiscopum, sicut violatarum legum reum, accusare, et Neogranatensis Senatus haud veritus est tam iniustam et impiam admittere accusationem. Atque ex infanda illa lege, quam, uti ab initio diximus, rec. mem. Gregorius XVI. Praedecessor Noster reprobaverat, denuntiatum est eidem Archiepiscopo, ut suam iurisdictionem remitteret, eamque alii ecclesiastico viro deferret. Hac tam iniqua denuntiatione accepta, ille religiosissimus doctissimusque Antistes, egregius ac strenuus rei catholicae, et Ecclesiae iurium propugnator, paratus aspera quaeque propter iustitiam pati, sapientissimum verissimumque dedit responsum, quo invicta episcopalis sui animi fortitudine clare aperteque declaravit, se nunquam posse eam dimittere potestatem, quam sibi unice a Deo, atque ab hac Apostolica Sede collatam esse probe noscebat. Hinc Neogranatense Gubernium haud extimuit, maximo cum omnium bonorum luctu et indignatione, non solum Archiepiscopalis mensae reditus sequestro ponere, verum etiam proprium Archiepiscopum, de illa Archidioecesi summopere meritum ac tot sane nominibus illustrem, pellere in exsilium. Qui quidem Antistes gravissimo deinde morbo correptus, cum e Neogranatensis Reipublicae territorio protinus decedere haud potuerit, in quamdam villam, quae a Bogotensi civitate iter duorum dierum distat, se recipere est coactus. Cum autem inter plurimos spectatissimos viros Minister quoque inclytae exterae Nationis ibi commorans, tam indigna re commotus, sua officia apud illud Gubernium interponenda curaverit, visum est Gubernium idem propendere ad id dumtaxat permittendum, ut scilicet ipse Archiepiscopus exsularet, statim ac iter aggredi posset. Neque id satis. Hisce namque diebus tristissimi venerunt nuntii, ex quibus pari animi Nostri amaritudine accepimus, Venerabilem Fratrem Episcopum de Cartagena, ac Dilectum Filium Vicarium Capitularem Dioecesis S. Marthae, similem de paroeciarum concursu denuntiationem ab illo accepisse Gubernio, eisque ipsissima ingruere discrimina, propterea quod summa cum eorum nominis laude denuntiationem ipsam respuere non dubitarunt. Perlatum quoque ad Nos est, ea ipsa de causa eamdem Venerabili Fratri Episcopo Neo-Pampilonensi impendere procellam, cum ipse etiam paratus sit ad sui muneris partes splendide obeundas, et ad Ecclesiae iura fortiter constanterque tuenda. Atque eiusmodi vexationibus, iniuriis, contumeliis subiecti quoque fuere alii illius Reipublicae lectissimi ecclesiastici viri, ac vel ipse Noster et huius S. Sedis Legatus. Etenim semel atque iterum in illis Consiliis inter maxima et horrenda cuiusque generis contra Christi hic in terris Vicarium, et hanc Apostolicam Sedem convicia propositio facta fuit dimittendi eumdem Nostrum Legatum, qui ea, qua par erat, prudentia et fortitudine Nostro nomine tot nefariis et sacrilegis ausis reclamare non praetermisit. Omittimus autem hic commemorare novas alias leges a nonnullis e Deputatorum Consilio propositas, quae irreformabili Catholicae Ecclesiae doctrinae, eiusque sanctissimis iuribus omnino adversantur. Itaque nihil dicimus de illis conceptis decretis, quibus proponebatur, ut Ecclesia nempe a Statu seiungeretur [1]), ut Regularium Ordinum, piorumque Legatorum bona oneri mutuum dandi omnino subiicerentur, ut omnes abrogarentur leges, quae ad Religiosarum Familiarum statum tutandum, earumque iura et officia tuenda pertinent [2]), ut civili auctoritati tribueretur ius erigendi et circumscribendi Dioeceses et Canonicorum Collegia, ut ecclesia-

---

[1]) *Huc ref prop.* 55. — In Litteris Apostol. „*Deus humanae salutis*" d. d. 3. Nov. 1855, quibus Conventio cum Austriae Imperatore inita confirmatur, haec legimus opportuna: „Sic a Deo (sunt) mortalia composita et distributa, ut inter se copularentur sacerdotium et imperium ad humani generis incolumitatem." *N. Edit.*

[2]) *Huc ref. prop.* 53.

stica iis conferretur iurisdictio, qui a Gubernio nominati fuissent [1]). Nihil dicimus de alio illo decreto, quo matrimonii Sacramenti mysterio, dignitate, sanctitate omnino despecta, eiusque institutione et natura prorsus ignorata et eversa, atque Ecclesiae in Sacramentum idem potestate penitus spreta, proponebatur iuxta iam damnatos haereticorum errores, atque adversus Catholicae Ecclesiae doctrinam, ut matrimonium tamquam civilis tantum contractus haberetur, et in variis casibus divortium proprie dictum sanciretur [2]), omnesque matrimoniales causae ad laica deferrentur tribunalia, et ab illis iudicarentur [3]); cum nemo ex Catholicis ignoret, aut ignorare possit, matrimonium esse vere et proprie unum ex septem Evangelicae legis Sacramentis a Christo Domino institutum, ac propterea inter fideles matrimonium dari non posse, quin uno eodemque tempore sit Sacramentum, atque iccirco quamlibet aliam inter Christianos viri et mulieris, praeter Sacramentum, coniunctionem, cuiuscumque etiam civilis legis vi factam, nihil aliud esse nisi turpem atque exitialem concubinatum ab Ecclesia tantopere damnatum; ac proinde a coniugali foedere Sacramentum separari numquam posse [4]), et omnino spectare ad Ecclesiae potestatem ea omnia decernere, quae ad idem Matrimonium quovis modo possunt pertinere. Atque haec omnia omittimus, propterea quod etiamsi hae leges ab aliquibus e Deputatorum Consilio fuere propositae, tamen plerique Deputati ac Senatores, Deo bene iuvante, eas leges reiiciendas esse decrevere, et horruerunt tot iam gravibus inflictis Ecclesiae vulneribus alia nova imponere vulnera.

In tanta autem acerbitate Nos recreat singularis tum Bogotensis Archiepiscopi, tum aliorum illius Reipublicae Antistitum religio, pietas ac sacerdotalis fortitudo et constantia. Ipsi enim probe memores loci, quem tenent, dignitatis, qua insigniti sunt, sacramenti, quo in solemni inauguratione se obstrinxerunt, illustribus Archiepiscopi vestigiis insistentes maxima cum eorum laude haud intermiserunt episcopalem tollere vocem contra tot illatas Ecclesiae iniurias, ac promptissimi sunt pro ipsius Ecclesiae defensione ad omnia subeunda pericula. Neque parum Nos quoque reficit egregia Neogranatensium populorum virtus, pietas, qui longe maxima ex parte summopere dolentes, et indignantes tam iniqua ac tristia contra eorum religionem et Antistites facta, nihil antiquius habent, quam publicis luculentisque testimoniis ostendere, sibi maxime cordi esse et catholicam profiteri religionem, et suos Antistites summa observantia et amore prosequi, ac Nobis et huic Apostolicae Sedi catholicae veritatis et unitatis centro firmiter adhaerere.

Iam porro, Venerabiles Fratres, vix dum Nobis innotuit, tam prava et numquam satis improbanda consilia in Neogranatensi Republica contra Ecclesiam, eiusque sacra iura, bona, Pastores, Ministros suscepta ac perfecta fuisse, numquam destitimus per nostrum Cardinalem a publicis Nostris Negotiis apud illud Gubernium iteratis expostulationibus reclamare et conqueri adversus tot gravissimas eidem Ecclesiae et huic Apostolicae Sedi illatas iniurias. Attamen, dolentes et inviti dicimus, nihil Nostrae voces, clamores et questus profecerunt, nihil illorum Antistitum querelae valuere, qui proprii ministerii munere in exemplum fungentes, Nostrisque paternis Litteris confirmati, haud omiserunt opponere murum pro Domo Israel. Itaque ut fideles illic degentes sciant, et universus orbis agnoscat quam vehementer a Nobis improbentur ea omnia, quae ab illius Reipublicae Moderatoribus contra Religionem, Ecclesiam, eiusque leges, Pastores, Ministros, et contra huiusmodi Beati Petri Cathedrae iura et auctoritatem gesta sunt, pastoralem Nostram in amplissimo Vestro Consessu vocem apostolica libertate attollentes praedicta omnia decreta, quae ibi a civili potestate tanto cum Ecclesiasticae auctoritatis, et huius S. Sedis contemptu, ac tanta cum Religionis, et sacrorum Antistitum iactura ac detrimento sancita sunt, improbamus, damnamus, et irrita prorsus ac nulla declaramus. Praeterea eos omnes, quorum opera et iussu illa edita sunt, gravissime monemus, ut serio reputent poenas et censuras, quae adversus sacrarum personarum, et rerum, atque ecclesiasticae potestatis et libertatis violatores, profanatores, et Ecclesiae atque huius Apostolicae Sedis iurium usurpatores ab Apostolicis Constitutionibus, sacrisque Conciliorum canonibus sunt constitutae.

[1]) *Huc ref. prop.* 50. [2]) *Huc ref. prop.* 65—67.
[3]) „ „ „ 74. [4]) „ „ „ 73.

Utinam vero Nostris hisce vocibus, monitis, querelis tandem aliquando illi ipsi dociles praebeant aures, quorum opera tot tantisque malis oppressa ingemiscit Ecclesia; utinam huius moestissimae et amantissimae Matris aspectu commoti illam salutifera poenitentia consolari, eiusque gravissima vulnera lacrimis abstergere, ac damna statim reparare properent, atque ita haud exspectare et experiri velint, quam iratus iudex Deus in illos exurgat, qui suam Ecclesiam polluere, violare, et affligere audent! Nos autem, Venerabiles Fratres, numquam intermittamus dies noctesque clementissimum misericordiarum Patrem et Deum totius consolationis assiduis fervidisque precibus orare et obsecrare, ut divina sua gratia omnes errantes ad veritatis, iustitiae, et salutis semitas reducere velit, ac simul omnipotenti sua virtute efficiat, ut Ecclesia sua sancta tum ibi, tum alibi nefariis impiorum hominum consiliis tam vehementer afflicta ac divexata ponat luctum, squalorem abiiciat, et induat vestes iucunditatis suae, atque a solis ortu usque ad occasum splendidioribus in dies augeatur et exornetur triumphis.

Allocutio

habita in consistorio secreto die IX. decembris anni MDCCCLIV [1].

Venerabiles Fratres.

Singulari quadam perfusi laetitia exultamus in Domino, Venerabiles Fratres, cum Vos hodierno die lateri Nostro frequentes adstare videamus, quos Nostrum gaudium et coronam iure possumus nuncupare. Vos enim pars estis eorum, quibuscum communicamus labores et curas in pascendo humilitati Nostrae concredito dominico grege universo, in tutandis iuribus catholicae religionis, eique novis adiungendis sectatoribus, qui iustitiae et veritatis Deum in sinceritate fidei colant, et venerentur. Itaque quod olim Christus Dominus dixit Apostolorum Principi: «Tu aliquando conversus confirma fratres tuos,» id ipsum Nobis, qui in eius locum, licet immerentes, divina benignitate suffecti sumus, hac oblata opportunitate praestandum videtur, ut Vobis nimirum, Venerabiles Fratres, verba faciamus, non ut Vos aut commoneamus officii, aut languentes excitemus, quos inflammatos studio novimus divini Nominis gloriae propagandae, sed ut tamquam voce ipsa Beatissimi Petri, qui vivit vivetque in Successoribus suis, recreati, atque erecti novo veluti robore muniamini ad quaerendam commissarum ovium salutem, ad Ecclesiae causam in tanta asperitate temporum animose ac fortiter sustinendam.

Neque vero deliberandum fuit, cuius potissimum adhibeamus patrocinium apud caelestem Patrem luminum, ut eo adiuvante alloqui Vos fructuose possimus; siquidem cum ea de causa apud Nos conveneritis, ut conspirantibus animis studia, curasque conferremus amplificando honori augustae Genitricis Dei Mariae, Sanctissimam ipsam Virginem, Sapientiae Sedem ab Ecclesia nuncupatam, iteratis precibus obsecravimus, ut impetrare Nobis radium velit sapientiae caelestis, qua collustrati ea Vobis loquamur, quae et incolumitati et prosperitati Ecclesiae Dei maximopere sint profutura. Iamvero ex hac tamquam arce religionis intuentibus Nobis errorum monstra, quae per catholicum orbem hac difficillima aetate grassantur, nihil opportunius visum est quam illa Vobis indicare, ut ad eadem debellanda vires exeratis vestras, Venerabiles Fratres, qui custodes praepositi estis, et speculatores domui Israel.

Existere etiam nunc dolendum est impium incredulorum genus, qui omnem, si fieri posset, exterminatum vellent religionis cultum, eisque adnumerandi imprimis sunt clandestinarum societatum gregales, qui nefario inter se foedere coniuncti nullas non adhibent artes, ut quibusque violatis iuribus rem et sacram et publicam perturbent, evertant [2]; in quos profecto verba illa cadunt divini Reparatoris: «Vos ex patre diabolo estis, et opera

---

[1]) *Huc referuntur Syllabi Propositiones* 8, 17, 19.

[2]) *Huc ref.* §. IV. *Syll.*

patris vestri vultis facere.» Hos si excipiamus, fatendum est praesentis aetatis homines generatim abhorrere ab incredulorum pravitate, et inclinationem quamdam animorum ostendere erga religionem et fidem. Sive enim facinorum ob atrocitatem, quae superiori praesertim saeculo perpetrata incredulis tribuenda sunt, quaeque animus meminisse reformidat, sive ob metum seditionum ac tumultuum, qui miserandum in modum convellunt, affligtant nationes et regna, sive denique divini Spiritus opera, qui spirat ubi vult, imminutum esse patet perditorum numerum, qui incredulitate se iactent, et glorientur; contra vero commendari audimus interdum vitae ac morum honestatem, excitatumque praeterea novimus in animis hominum admirationis sensum catholicam erga religionem, quae quidem in omnium incurrit oculos tamquam lux solis.

Non exiguum hoc est bonum, Venerabiles Fratres, et quidam quasi ad veritatem progressus; sed tamen multa adhuc sunt, quae a veritate plane assequenda absterrent homines et remorantur.

Sunt enimvero plerique, qui rebus publicis tractandis praepositi fautores se religionis, et adsertores dicant, illam laudibus attollant, humanaeque societati quam maxime accommodatam, atque utilem praedicent; nihilominus eius moderari disciplinam volunt, sacros ministros regere, sacrorum procurationem attingere, uno verbo civilis intra status limites coercere nituntur Ecclesiam, eique dominari, quae tamen sui iuris est, divinoque consilio nullius imperii terminis contineri debet, sed ad ultimas terras propagari, omnesque complecti gentes ac nationes, ut sempiternae illis beatitatis iter designet, expediat [1]). Et, proh dolor! dum haec loquimur, Venerabiles Fratres, in Subalpina ditione proposita lex est, qua regularia et ecclesiastica instituta de medio tolluntur, et Ecclesiae iura plane conculcantur, atque, si fieri potest, delentur. Sed tamen de re tam gravi hoc ipso in loco alias agemus. Utinam vero qui libertati obsistunt catholicae religionis, agnoscant aliquando quantopere publicae rei bono ipsa conducat, quae sua cuique civium observanda proponit, et inculcat officia ex caelesti, quam accepit, doctrina; utinam persuadere sibi tandem velint quod olim Zenoni Imperatori scribebat sanctus Felix Praecessor Noster: «Nihil esse utilius Principibus, quam sinere Ecclesiam uti legibus suis; hoc enim illis esse salutare, «ut cum de causis Dei agitur, regiam voluntatem Sacerdotibus Christi studeant subdere, non praeferre.»

Sunt praeterea, Venerabiles Fratres, viri quidam eruditione praestantes, qui religionem munus esse fatentur longe praestantissimum a Deo hominibus datum, humanam nihilominus rationem tanto habent in pretio, tantopere extollunt, ut vel ipsi religioni aequiparandam stultissime putent [2]). Hinc ex vana ipsorum opinione theologicae disciplinae perinde ac philosophicae tractandae sunt; cum tamen illae fidei dogmatibus innitantur, quibus nihil firmius, nihil stabilius, istae vero humana explicentur atque illustrentur ratione, qua nihil incertius, utpote quae varia est pro ingeniorum varietate, innumerisque fallaciis et praestigiis obnoxia. Ita quidem reiecta Ecclesiae auctoritate difficillimis quibusque, reconditisque quaestionibus latissimus patuit campus, ratioque humana infirmis suis confisa viribus licentius excurrens turpissimos in errores lapsa est, quos hic referre nec vacat nec lubet, quippe Vobis probe cognitos atque exploratos, quique in religionis et civilis rei detrimentum, illudque maximum redundarunt. Quamobrem istis hominibus, qui plus aequo vires efferunt humanae rationis, ostendere oportet, plane id esse contrarium verissimae illi sententiae Doctoris gentium: «Si quis putet se aliquid esse, cum nihil sit, ipse se seducit.» Demonstrandum illis est quantae sit arrogantiae pervestigare mysteria, quae revelare nobis dignatus est clementissimus Deus, eademque assequi, complectique audere humanae mentis imbecillitate et angustiis, cum longissime ea vires excedant nostri intellectus, qui ex Apostoli eiusdem dicto captivandus est in obsequium fidei.

Atque huiusmodi humanae rationis sectatores, seu cultores potius, qui eam sibi certam veluti magistram proponunt, eiusque ductu fausta sibi omnia pollicentur, obliti certe sunt quam grave et acerbum ex culpa primi

[1]) *Huc ref. prop.* 19.   [2]) *Huc ref. prop.* 8, 9.

parentis inflictum sit vulnus humanae naturae, quippe quod et obfusae tenebrae menti, et prona effecta ad malum voluntas. Hinc celeberrimi ex antiquissima aetate philosophi, quamvis multa praeclare scripserint, doctrinas tamen suas gravissimis erroribus contaminarunt; hinc assiduum illud certamen quod in nobis experimur, de quo loquitur Apostolus: «Sentio in membris meis legem repugnantem legi mentis meae.» Nunc quando ex originis labe in universos Adami posteros propagata extenuatum esse constet rationis lumen, et ex pristino iustitiae atque innocentiae statu miserrime deciderit humanum genus, ecquis satis esse rationem ducat ad assequendam veritatem? Ecquis in tantis periculis, atque in tanta virium infirmitate ne labatur et corruat, necessaria sibi neget ad salutem religionis divinae, et gratiae coelestis auxilia? Quae quidem auxilia benignissime iis largitur Deus, qui humili prece eadem flagitent, cum scriptum sit: «Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.» Idcirco conversus olim ad Patrem Christus Dominus altissima veritatum arcana patefacta haud esse affirmavit prudentibus et sapientibus huius saeculi, qui ingenio doctrinaque sua superbiunt, et praestare negant obsequium fidei, sed vero humilibus ac simplicibus hominibus, qui fidei divinae oraculo nituntur et conquiescunt. Salutare hoc documentum eorum animis inculcetis oportet, qui humanae rationis vim usque adeo exaggerant, illius ut ope mysteria ipsa scrutari audeant atque explicare, quo nihil ineptius, nihil insanius. Revocare illos contendite a tanta mentis perversitate, exponentes nimirum nihil esse praestabilius a providentia Dei concessum hominibus, quam fidei divinae auctoritatem, hanc nobis esse quasi facem in tenebris, hanc ducem quam sequamur ad vitam, hanc necessariam prorsus esse ad salutem, utpote quod «sine fide impossibile est placere Deo, et qui non crediderit, condemnabitur.»

Errorem alterum nec minus exitiosum aliquas catholici orbis partes occupasse non sine moerore novimus, animisque insedisse plerumque catholicorum, qui bene sperandum de aeterna illorum omnium salute putant, qui in vera Christi Ecclesia nequaquam versantur [1]). Idcirco percontari saepenumero solent, quaenam futura post obitum sit eorum sors et conditio, qui catholicae fidei minime addicti sunt, vanissimisque adductis rationibus responsum praestolantur, quod pravae huic sententiae suffragetur. Absit, Venerabiles Fratres, ut misericordiae divinae, quae infinita est, terminos audeamus apponere; absit ut perscrutari velimus arcana consilia et iudicia Dei, quae sunt abyssus multa, nec humana queunt cogitatione penetrari. Quod vero Apostolici Nostri muneris est, Episcopalem vestram et sollicitudinem et vigilantiam excitatam volumus, ut, quantum potestis contendere, opinionem illam impiam aeque ac funestam ab hominum mente propulsetis, nimirum quavis in religione reperiri posse aeternae salutis viam. Ea qua praestatis solertia ac doctrina, demonstretis commissis curae vestrae populis, miserationi ac iustitiae divinae dogmata catholicae fidei neutiquam adversari. Tenendum quippe ex fide est, extra Apostolicam Romanam Ecclesiam salvum fieri neminem posse, hanc esse unicam salutis arcam, hanc qui non fuerit ingressus, diluvio periturum [2]); sed tamen pro certo pariter habendum est, qui verae religionis ignorantia laborent, si ea sit invincibilis, nulla ipsos obstringi huiusce rei culpa ante oculos Domini. Nunc vero quis tantum sibi arroget, ut huiusmodi ignorantiae designare limites queat iuxta populorum, regionum, ingeniorum, aliarumque rerum tam multarum rationem et varietatem? Enimvero cum soluti corporeis hisce vinculis videbimus Deum sicuti est, intelligemus profecto quam arcto pulchroque nexu miseratio ac iustitia divina copulentur; quamdiu vero in terris versamur, mortali hac gravati mole quae hebetat animam, firmissime teneamus ex catholica doctrina unum Deum esse, unam fidem, unum baptisma; ulterius inquirendo progredi nefas est. Ceterum prout caritatis ratio postulat, assiduas fundamus preces, ut omnes quaquaversus gentes ad Christum convertantur, communique hominum saluti pro viribus inserviamus; neque enim abbreviata est manus Domini, gratiaeque caelestis dona nequaquam illis defutura sunt, qui hac luce recreari sincero animo velint et postulent. Huiusmodi veritates defigendae altissime sunt fidelium mentibus, ne falsis corrumpi queant doctrinis eo spectantibus,

[1]) *Huc ref. prop.* 17. [2]) *Huc ref. prop.* 21.

ut religionis foveant indifferentiam, quam ad exitium animarum serpere latius videmus ac roborari.

Praecipuos contra errores hactenus expositos, quibus maxime hoc tempore oppugnatur Ecclesia, vestram opponite, Venerabiles Fratres, et virtutem et constantiam, ad eosque profligandos, planeque delendos habeatis Ecclesiasticos viros necesse est laboris socios et adiutores. Immortaliter quidem gaudemus catholicum Clerum nihil praetermittere, nihil molestiarum defugere, ut officio suo, ac muneri cumulate satisfaciat; atque adeo non asperitate et longitudine itineris, non ullo incommodorum metu retardari quominus regiones pertingat terrarum marisque tractu disiunctissimas, ut efferatas ibi gentes ad humanitatem, et christianae legis disciplinam salubriter instituat; gaudemus pariter, Clerum ipsum in teterrimae luis calamitate, quae tot oppida, tot frequentissimas urbes funestavit, adeo alacriter obivisse quaelibet caritatis officia, ut vitam profundere ad salutem proximorum pulchrum sibi ac decorum existimaverit. Quo sane argumento magis constabit, catholica in Ecclesia, quae unice vera est, inextinctum ardere pulcherrimum caritatis ignem, quem Christus venit mittere in terram ut accendatur. Vidimus enim religiosas mulieres in adiuvandis aegris cum Clero certasse, neque mortis adspectu fuisse deterritas, quam pleraeque constantissime oppetiverunt: cuius inusitatae fortitudinis exemplo illi ipsi obstupefacti admiratione sunt, qui a catholica fide dissentiunt.

Est hoc Nobis iure laetandum, Venerabiles Fratres, verumtamen illud ad animi Nostri curam grave et acerbum, quibusdam in locis non deesse ex Clero aliquos, qui non semet exhibeant in omnibus ministros Christi, et dispensatores mysteriorum Dei. Hinc deest christiano populo divini verbi pabulum, unde nutriatur ad vitam, hinc infrequens sacramentorum usus, quibus tanta vis inest ad Dei gratiam vel conciliandam vel retinendam. Monendi hi quidem sunt, Venerabiles Fratres, ac vehementius excitandi, ut sacri ministerii partes recte ac fideliter explendas curent; docendi sunt quam gravi se culpa obstringant, qui messis multa cum sit, laborare detrectent in agro Domini. Hortandi sunt, ut quanta sit divinae hostiae virtus ad propitiandum Deum, et flagitiorum poenas avertendas, frequenter explicent fidelibus, ut iidem salutari Missae sacrificio religiose adesse, uberesque ex illo fructus percipere studeant. Sane quidem promptiores alicubi fideles essent ad pietatis actus exercendos, si vehementiora haberent a Clero et incitamenta et praesidia. Videtis hinc, Venerabiles Fratres, ad comparandos idoneos ministros Christi quanta sit Seminariorum necessitas et opportunitas; in quibus moderandis non civilis potestatis, sed Episcoporum dumtaxat versari debet cura et industria [1]). Collectos ibi iuvenes in spem religionis succrescentes ad pietatem doctrinamque sedulo informetis, ut duplici quasi instructi gladio boni olim milites esse queant ad praelianda praelia Domini. Tum in theologicis, tum vero in philosophicis etiam disciplinis probatae fidei scriptores eisdem proponatis, ne qua imbuantur opinione catholicae doctrinae minus consentanea.

Ita quidem Ecclesiae bono et incremento consultum per Vos erit, Venerabiles Fratres. Quo vero susceptae pro Ecclesia curae secundissimos habeant exitus, summa extet concordia opus est consensusque animorum, longeque dissidia quaelibet prohibeantur, quae solvunt caritatis vinculum, quaeque fovere solet vaferrimus nostri generis inimicus utpote sibi ad nocendum opportunissima. Repetendum memoria est, veteres illos catholicae fidei propugnatores de pertinacissimis haeresibus retulisse victoriam, quum scilicet una secum, et cum Apostolica Sede tamquam cum duce suo coniuncti milites firmo animo erectoque in certamen descendissent [2]).

Haec sunt, quae significanda Vobis duximus, Venerabiles Fratres, in hac cura et sollicitudine satis Apostolico ministerio faciendi, quod divina clementia et bonitate impositum est infirmitati Nostrae. Erigimur primum, ac recreamur spe caelestis auxilii, deinde ab explorato vestro religionis ac pietatis studio non mediocre Nobis pollicemur in tantis rerum difficultatibus adiumentum. Aderit Ecclesiae suae Deus, aderit communibus votis Nostris, aderit praesertim si oratrix pro nobis accedat Virgo Sanctissima Dei parens

[1]) *Huc ref. prop.* 46. [2]) *Huc ref. prop.* 13.

Maria, cuius immunitatem ab originalis noxae macula Vobis magno cum Nostro gaudio adstantibus et plaudentibus divino adiuvante Spiritu pronunciavimus. Eximium sane privilegium, quod Dei Matrem plane decebat, in communi nostri generis exitio sospitem atque incolumem evasisse. Atque huius privilegii amplitudo plurimum quidem valitura est ad eos refellendos, qui deteriorem factam esse inficiantur ex primaeva culpa hominum naturam, viresque amplificant rationis ad negandum vel minuendum revelatae religionis beneficium. Faxit tandem Virgo Beatissima, quae interemit ac perdidit universas haereses, ut hic etiam evellatur stirpitus, ac deleatur rationalismi error perniciosissimus, qui hac miserrima aetate non civilem modo societatem, sed vero etiam tantopere affligit et vexat Ecclesiam.

Reliquum nunc est, Venerabiles Fratres, ut quanto animi Nostri solatio summa Vos alacritate ex dissitis etiam terris properasse conspeximus ad Apostolicam hanc Sedem, propugnaculum fidei, magistram veritatis, catholicae unitatis firmamentum, tanto perinde amoris studio anteaquam sedes repetatis vestras, omnia Vobis precemur fausta, felicia ac salutaria. Arbiter ille omnium rerum et bonorum auctor Deus det Vobis spiritum sapientiae et intellectus, ut prohibeatis ab ovium pernicie ubique latentes insidias, ac quidquid ad commoditatem vestrarum Ecclesiarum vel suscepistis iam, vel eritis suscepturi, id praepotenti numine suo bonus propitiusque confirmet; permissis autem Vestrae curae fidelibus det illam mentem, ut abstrahere se nunquam velint a pastoris latere, sed vocem ipsius audiant, quoque ipse velit, accurrant. Adsit Vobis Virgo Sanctissima ab origine Immaculata; sit ipsa Vobis in dubiis rebus fidele consilium, in angustiis levamen, in adversis auxilium. Ad extremum levantes manus Nostras in caelum, Vobis gregique vestro ex intimo cordis affectu benedicimus. Sit porro Apostolicae huius benedictionis munus tamquam pignus certissimum caritatis erga Vos Nostrae, sit exploratissimum tamquam omen beatissimae vitae ac sempiternae, quam Vobis gregique vestro et optamus et poscimus a Supremo animarum pastore Christo Iesu, cui cum Patre et Sancto Spiritu sit et honor et laus et gratiarum actio per omnem aeternitatem.

Allocutio

habita in consistorio secreto die XXII. ianuarii anno MDCCCLV[1])

Venerabiles Fratres.

Probe memineritis, Venerabiles Fratres, quanto animi Nostri moerore ex hoc ipso loco Vobiscum saepe lamentati fuerimus maxima sane damna, quibus plures abhinc annos catholica Ecclesia in Subalpino Regno miserandum in modum affligitur, ac divexatur. Nullam certe quidem sollicitudinis, studii, et longanimitatis partem praetermisimus, ut pro Apostolici Nostri ministerii officio tot malis mederi possemus, summopere optantes aliquid tandem Vobis nuntiare, quod Nostrum, Vestrumque dolorem aliqua saltem ex parte leniret. Irritae tamen fuere Nostrae omnes sollicitudines, nihilque valuerunt tum iteratae expostulationes per Nostrum Cardinalem a publicis negotiis, tum curae per alium Cardinalem Nostrum Plenipotentiarium adhibitae, tum familiares Nostrae Epistolae ad carissimum in Christo Filium Nostrum Sardiniae Regem Illustrem datae. Namque omnes norunt plurima facta, atque decreta, quibus illud Gubernium cum summo bonorum omnium luctu et indignatione, solemnes cum hac Apostolica Sede initas Conventiones plane contemnens, non dubitavit quotidie magis et Sacros Ministros, et Episcopos, Religiosasque Familias exagitare, et Ecclesiae immunitatem, libertatem, eiusque veneranda iura laedere, violare, ac bona usurpare, et gravissimas eidem Ecclesiae ac Supremae Nostrae, et huius Sanctae Sedis auctoritati iniurias inferre, eamque plane despicere. Nuper vero, ut scitis, alia in medio posita lex est vel ipsi naturali, divino, et sociali iuri omnino repugnans, et humanae societatis bono vel maxime adversa, ac perniciosissi-

---

[1]) *Huc refertur Syllabi Propositio* 53.

mis funestissimisque *Socialismi* et *Communismi* erroribus plane favens, qua inter alia proponitur, ut omnes fere Monasticae, Religiosaeque utriusque sexus Familiae, et Collegiatae Ecclesiae, ac Beneficia simplicia etiam iuris patronatus penitus exstinguantur, utque illorum bona et reditus civilis potestatis administrationi et arbitrio subiiciantur, et vindicentur [1]). Insuper eadem proposita lege attribuitur laicae potestati auctoritas praescribendi conditiones, quibus reliquae Religiosae Familiae quae de medio minime fuerint sublatae, subiacere debeant.

Equidem nobis verba desunt ad explicandam amaritudinem, qua intime conficimur, cum videamus tot vix credibilia, planeque teterrima fuisse patrata, atque in dies patrari contra Ecclesiam, eiusque veneranda iura, contra supremam et inviolabilem huius Sanctae Sedis auctoritatem in illo Regno, ubi quamplurimi egregii existunt catholici, et ubi Regum praesertim pietas, religio, atque in hanc Beati Petri Cathedram, eiusque Successores observantia in exemplum olim vigebant, atque florebant. Cum autem res eo fuerint deductae, ut satis non sit illata Ecclesiae damna deplorare, nisi curam omnem et operam ad illa tollenda adhibeamus, iccirco muneris Nostri partes implentes, in hoc amplissimo Vestro consessu Nostram iterum vocem apostolica libertate attollimus, ac non solum omnia et singula decreta ab illo Gubernio in Religionis, Ecclesiae, et huius Sanctae Sedis iurium, et auctoritatis detrimentum iam prolata, verum etiam legem recens propositam reprobamus, et damnamus, illaque omnia irrita prorsus ac nulla declaramus. Praeterea tum eos omnes, quorum nomine, opera et iussu ipsa decreta iam edita sunt, tum illos, qui legi nuper propositae quovis modo favere, vel illam probare, aut sancire non formidaverint, gravissime monemus, ut etiam atque etiam animo menteque reputent poenas, et censuras, quae ab Apostolicis Constitutionibus, sacrorumque Conciliorum Canonibus, maxime Tridentini [2]), adversus rerum sacrarum praedatores, et profanatores, ecclesiasticae potestatis, ac libertatis violatores, et Ecclesiae, Sanctaeque Sedis iurium usurpatores constitutae sunt. Utinam tantorum malorum auctores Nostris hisce vocibus, monitisque permoti atque excitati tandem aliquando cessent a tot ausibus contra ecclesiasticam immunitatem, et libertatem, ac properent reparare innumera damna Ecclesiae illata, atque ita paterno Nostro animo durissima avertatur necessitas animadvertendi in ipsos illis armis, quae sacro Nostro ministerio divinitus fuere attributa!

Ut autem catholicus orbis perspiciat curas a Nobis pro Ecclesiae causa in Subalpino Regno tuenda susceptas, ac simul cognoscat agendi rationem, quae ab illo Gubernio adhibita fuit, peculiarem rerum expositionem typis edi, et cuique Vestrum tradi iussimus.

Antequam vero loquendi finem faciamus, haud possumus, quin summis meritisque laudibus efferamus Venerabiles Fratres eiusdem Subalpini Regni Archiepiscopos et Episcopos, qui propriae dignitatis et officii memores, Nostrisque votis quam cumulatissime respondentes, nunquam destiterunt singulari virtute et constantia qua voce, qua scriptis opponere murum pro Domo Israel, ac Dei, eiusque sanctae Ecclesiae causam strenue propugnare. Atque hic gratulamur quoque ex animo tot spectatissimis laicis Viris, qui in illo Regno morantes, et catholicis sensibus egregie animati, ac Nobis et huic Apostolicae Sedi firmiter adhaerentes, gloriati sunt sacra Ecclesiae iura tum voce, tum scriptis palam publiceque defendere.

Interim a Vobis, Venerabiles Fratres, qui in partem sollicitudinis Nostrae vocati estis, exposcimus, ut una Nobiscum, potentissimo Immaculatae Virginis Mariae patrocinio suffulti, assiduas fervidasque preces Deo adhibere nunquam desinatis, ut caelesti sua ope Nostris curis et conatibus adesse, atque omnipotenti sua virtute Ecclesiae suae sanctae causam tueri, et errantes ad veritatis et iustitiae semitam reducere velit.

---

[1]) *Huc ref. prop.* 53. [2]) Sess. XXII. cap. 11.

Allocutio
habita in consistorio secreto die XXVI. iulii anni MDCCCLV [1]).

Venerabiles Fratres.

Cum saepe in hoc Vestro consessu, veluti optime nostis, Venerabiles Fratres, non sine maximo animi Nostri dolore afflictas in Subalpino Regno sanctissimae Religionis res lamentati simus, tum praesertim in Allocutione die vigesimo secundo Januarii huius anni ad Vos habita, typisque edita, denuo conquesti sumus acerbissima sane vulnera, quae plures ab hinc annos Subalpinum Gubernium catholicae Ecclesiae, eiusque potestati, iuribus, sacrisque Ministris, Episcopis, ac supremae Nostrae et huius Sanctae Sedis potestati et dignitati in dies imponere non desinit. Qua quidem Allocutione Apostolicam Nostram iterum extollentes vocem reprobavimus, damnavimus, et irrita prorsus ac nulla declaravimus tum omnia et singula decreta ab eodem Gubernio in Religionis, Ecclesiae, et huius Sanctae Sedis iurium detrimentum edita, tum iniustissimam, funestissimamque legem tunc in medio positam, qua inter alia proponebatur, omnes fere Monasticas ac Religiosas utriusque sexus Familias, et Collegiales Ecclesias, ac simplicia Beneficia iuris quoque patronatus penitus esse extinguenda, illorumque reditus et bona civilis potestatis administrationi et arbitrio subiicienda. Neque omisimus tantorum malorum auctores, fautoresque eademque Allocutione monere, ut etiam atque etiam animo reputarent censuras, poenasque spirituales, quas Apostolicae Constitutiones, et Oecumenicorum Conciliorum decreta contra iurium, bonorumque Ecclesiae invasores facto ipso incurrendas infligunt. Ea porro spe sustentabamur fore, ut ipsi, qui catholico nomine glorientur, et in eo morantur Regno, in quo vel ipsum Statutum decernit, catholicam Religionem esse debere solam ipsius Regni religionem, ac simul praescribit, omnes proprietates sine ulla exceptione inviolabiles esse tuendas, tandem aliquando iustissimis Venerabilium Fratrum ipsius Regni praestantium Antistitum expostulationibus, ac Nostris iteratis reclamationibus, querelis, paternisque monitis commoti suas mentes, voluntatesque ad saniora consilia revocarent, atque a divexanda Ecclesia desisterent. Quam spem ostendebant nonnulla potissimum promissa iisdem Episcopis facta, quibus fidem haberi posse arbitrabamur.

At dolentes dicimus, non solum Subalpinum Gubernium nec suorum Episcoporum postulationibus, nec Nostris vocibus auditum praebuit, verum etiam graviores semper Ecclesiae ac Nostrae et huius Apostolicae Sedis auctoritati inferens iniurias, ac plures Nostras protestationes et paterna etiam monita plane contemnens, haud reformidavit commemoratam quoque legem, verbis licet et specie quadam immutatam, sed re tamen, fine ac spiritu prorsus eamdem approbare, sancire, et promulgare. Equidem gravissimum, molestissimumque Nobis est, Venerabiles Fratres, debere ab ea mansuetudine ac lenitate, quam a natura ipsa hausimus, expressimus, atque ab aeterno Pastorum Principe didicimus, et quam iccirco constanti voluntate semper libentissime exercuimus, deflectere, ac severitatis partes, a quibus paternus Noster animus vel maxime abhorret, suscipere. Attamen cum videamus, omnem curam, sollicitudinem, longanimitatem et patientiam pro reparandis illic Ecclesiae ruinis a Nobis sex et amplius ab hinc annos adhibitam nihil valuisse, nullamque affulgere spem fore, ut tantorum ausuum auctores velint hortationibus dociles praebere aures, quandoquidem ipsi Nostris monitis omnino despectis non cessant iniurias iniuriis cumulare, et omnia conari, ut in Subalpino Regno Ecclesiam, eiusque potestatem, iura, libertatem opprimant, ac funditus evertant, cogimur in illos ecclesiastica severitate uti, ne officio Nostro deesse, et Ecclesiae causam deserere videamur. Atque hac agendi ratione, veluti probe scitis, illustribus inhaeremus exemplis tot Romanorum Pontificum Decessorum Nostrorum, qui sanctitate ac doctrina insignes non dubitarunt degeneres, contumacesque Ecclesiae filios, eiusque iurium pertinaces violatores et usurpatores iis poenis plectere, quae a Sacris Canonibus contra eiusmodi criminum reos sunt constitutae.

---

[1]) *Huc refertur Syllabi Propositio* 53.

Quamobrem in hoc amplissimo Vestro conventu Apostolicam Nostram iterum efferimus vocem, ac tam enunciatam legem, quam alia omnia et singula facta et decreta a Subalpino Gubernio in Religionis, Ecclesiae, ac Nostrae et huius Sanctae Sedis auctoritatis et iurium detrimentum edita, de quibus tum in Nostra Allocutione die vigesimo secundo Januarii vertentis anni habita, tum in hac praesenti dolenter loquuti sumus, denuo reprobamus, condemnamus, ac nulla prorsus et irrita decernimus. Praeterea cum incredibili animi Nostri moerore cogimur declarare, eos omnes, qui in Subalpino Regno praedicta decreta et legem contra Ecclesiae et huius Sanctae Sedis iura proponere, probare, sancire non extimuerunt, nec non illorum mandantes, fautores, consultores, adhaerentes, exsecutores maiorem excommunicationem, aliasque censuras et poenas ecclesiasticas a Sacris Canonibus, Apostolicis Constitutionibus, et generalium Conciliorum, Tridentini [1] praesertim, decretis inflictas incurrisse. Etsi vero inevitabili muneris Nostri implendi necessitate compulsi Apostolicam adhibeamus severitatem, tamen probe noscimus, atque meminimus, Illius vicariam hic in terris Nos, licet immeritos, gerere operam, qui cum iratus fuerit misericordiae recordatur. Quocirca levantes oculos Nostros ad Dominum Deum nostrum, ab Ipso humiliter enixeque exposcere non desistimus, ut degeneres Ecclesiae suae sanctae filios cuiusque ordinis, gradus, et conditionis, tum laicos, tum Clericos sacro etiam charactere insignitos, quorum errata nunquam satis lugeri possunt, caelestis suae gratiae lumine illustrare, illosque ad saniorem mentem reducere velit, cum nihil cordi Nostro gratius, nihil optabilius, nihil iucundius esse possit, quam ut errantes resipiscant, ac redeant ad cor. Neque omittimus in omni oratione et obsecratione cum gratiarum actione ipsum divitem in misericordia Deum exorare, ut uberrimis quibusque divinae suae gratiae donis omnes Venerabiles Fratres Subalpini Regni Archiepiscopos et Episcopos in tot angustiis ac tribulationibus constitutos adiuvare et consolari nunquam desinat, quo ipsi, veluti adhuc tanta cum sui nominis laude egerunt, pergant egregia sua episcopali virtute, constantia, et prudentia Religionis et Ecclesiae causam strenue defendere, ac proprii gregis saluti et incolumitati studiosissime advigilare. Atque humillimas quoque, fervidasque clementissimo miserationum Domino sine intermissione offerimus preces, ut caelesti sua ope confortare dignetur non modo fidelem illius Regni Clerum, qui maxima ex parte suorum Antistitum exempla sequens proprio munere praeclare fungitur, verum etiam tot spectatissimos ipsius Regni laicos viros, qui catholicis sensibus egregie animati, ac Nobis, et huic Petri Cathedrae ex animo addicti, eorum operam in Ecclesiae iuribus tuendis impendere vehementer gloriantur.

Allocutio

habita in consistorio secreto die XXVI. iulii anni MDCCCLV [2]).

Venerabiles Fratres.

Nemo vestrum ignorat, Venerabiles Fratres, quatuor nondum elapsos esse annos, ex quo nullis neque curis, neque consiliis, neque laboribus Nobis parcendum esse duximus, ut ecclesiasticis in Hispania negotiis consuleremus. Notissima Vobis est Conventio a Nobis cum carissima in Christo Filia Nostra Maria Elisabeth Hispaniarum Regina Catholica anno millesimo octingentesimo quinquagesimo primo inita, ac veluti lex Status eo in Regno sancita, et solemniter promulgata. Neque Vos latet quomodo in eadem Conventione inter plurima, quae statuta fuerunt ad catholicae religionis rationes tuendas, cautum in primis fuerit, ut ipsa augusta religio, quocumque alio cultu excluso, pergens esse sola religio hispanicae Nationis, esset ut antea in universo Hispaniarum Regno conservanda cum omnibus iuribus et praerogativis, quibus potiri debet iuxta Dei legem et Canonicas Sanctiones; ut institutio in omnibus quibusque publicis, privatisque scholis foret omnino

[1]) Sess. XXII. cap. 11.

[2]) *Huc refertur Syllabi Propositio 77.*

conformis catholicae doctrinae; ut sacrorum praesertim Antistites in episcopali munere obeundo, et in iis, quae ad ius et exercitium ecclesiasticae auctoritatis, sacraeque Ordinationis pertinent, plena illa uterentur libertate, quam Sacri Canones statuunt; ut Ecclesia nativo suo iure libere omnino polleret, acquirendi scilicet legitimo quovis titulo novas possessiones, et inviolabilis esset eiusmodi Ecclesiae proprietas in omnibus, quae tunc possidebat, vel in posterum acquireret. Hinc ea profecto nitebamur fiducia fore, ut Pontificiae Nostrae curae et sollicitudines optatum assequerentur exitum, et catholica Ecclesia iuxta Nostra desideria in Hispania prospere feliciterque denuo magis in dies vigeret, atque floresceret, cum praesertim omnis illa inclyta Natio catholicam religionem profiteri et huic Petri Cathedrae firmiter adhaerere vehementer glorietur [1])

Verum cum summa animi Nostri admiratione et amaritudine vidimus, quod nunquam fore putavissemus, eo in Regno commemoratam Nostram Conventionem, ipsa hispaniensi Natione nedum invita, sed etiam summopere moerente et reclamante, impune frangi ac violari, novasque Ecclesiae, eiusque iuribus, Episcopis, ac supremae Nostrae, Sanctaeque huius Sedis potestati iniurias inferri, quas apud Vos condolere compellimur, Venerabiles Fratres. Etenim latae fuerunt leges, quibus primus et secundus ipsius Conventionis articulus non absque levi religionis detrimento invertitur [2]), itemque praecipitur Ecclesiae bona esse vendenda Accedit etiam ut varia edita fuerint decreta, quibus interdicitur Episcopis sacros Ordines conferre, et Virgines Deo sacrae prohibentur in tirocinium proprii religiosi instituti alias mulieres admittere, et statuitur Cappellanias laicales, aliasque pias institutiones in saecularem plane statum esse redigendas. Ubi primum novimus tam graves Religioni, Ecclesiae, Nobis et huic Sanctae Sedi parari iniurias, Nostro fungentes munere nulla interposita mora haud praetermisimus tum per Nostrum Cardinalem Secretarium Status, tum per Nostrum negotiorum Gestorem Matriti morantem contra omnes huiusmodi ausus apud Matritense Gubernium vehementer protestari et reclamare. Atque eidem Gubernio significandum quoque duximus, Nostras reclamationes ad fidelium notitiam esse deducendas, nisi propos ta lex de bonis Ecclesiae alienandis reiiceretur, ut fideles ipsi ab illis emendis se abstinerent. Illud etiam ad Matritensis Gubernii memoriam revocavimus, veluti in Apostolicis Nostris de eadem Conventione Litteris clare aperteque ediximus, quod cum pacta in eadem Conventione sancita tam graviter violarentur et frangerentur, non amplius locum haberet indulgentia a Nobis ob ipsius Conventionis rationem adhibita, qua declaravimus, nullam a Nobis, ac Romanis Pontificibus Successoribus Nostris molestiam eos esse habituros, qui Ecclesiae bona ante eamdem Nostram Conventionem alienata acquisiverant.

Sed non solum irritae fuerunt iustissimae Nostrae reclamationes, ac praestantium Hispaniae Sacrorum Antistitum expostulationes, verum etiam nonnulli ex spectatissimis illis Episcopis, qui merito atque optimo iure commemoratis legibus ac decretis obstiterant, a propriis Dioecesibus violenter avulsi fuerunt, et alio amandati ac relegati. Probe intelligitis, Venerabiles Fratres, quo conficiamur moerore, cum conspiciamus tot curas ac sollicitudines pro ecclesiasticis in illo Regno instaurandis negotiis frustra a Nobis fuisse susceptas, atque ibi denuo Christi Ecclesiam gravissimis affligi calamitatibus, eiusque libertatem et iura, ac Nostram et huius Sanctae Sedis auctoritatem conculcari. Itaque haud passi sumus, Nostrum negotiorum Gestorem longius ibi morari, illique mandavimus, ut ab Hispania decederet, et in hanc Urbem rediret. Vehementer quidem dolemus, propterea quod illustrem hispanam Nationem Nobis ob eximium eius in rem catholicam studium, et egregia in Ecclesiam, ac Nos, et hanc Apostolicam Sedem merita summopere dilectam, ex hac nova sacrarum rerum perturbatione in religionis periculum iterum adductam esse perspicimus. Cum autem Apostolici Nostri ministerii officium omnino postulet, ut Ecclesiae causam Nobis divinitus commissam totis viribus propugnemus, tum haud possumus, quin palam publiceque ac sollemniori modo Nostras querelas et expostulationes proferamus.

---

[1]) *Vide supra, pag.* 64. *sqq.* [2]) *Huc ref. prop.* 77, *coll* 51. 53.

Quapropter in hoc vestro consessu Nostram attollentes vocem etiam atque etiam de iis omnibus expostulamus, quae in Hispania a laica potestate perperam gesta sunt et geruntur adversus Ecclesiam, eiusque libertatem, iura, et adversus Nostram, atque huius Sanctae Sedis auctoritatem; ac praesertim maiorem in modum lamentamur, solemnem Nostram Conventionem vel ipso gentium iure reclamante violatam, et propriam Episcoporum auctoritatem in sacri ministerii exercitio praepeditam, et violentiam contra ipsos Episcopos adhibitam, et Ecclesiae patrimonium contra omnia divina et humana iura usurpatum. Insuper commemoratas leges et decreta auctoritate Nostra Apostolica reprobamus, abrogamus, illaque prorsus irrita, ac nullius roboris fuisse et fore declaramus. Summa autem qua possumus contentione tantorum ausorum auctores monemus, hortamur et obsecramus, ut serio considerent, Dei manum eos omnes effugere non posse, qui Ecclesiam suam sanctam affligere et vexare non reformidant.

Nunc Nobis temperare non possumus, quin vel maxime gratulemur, et amplissimas meritasque laudes deferamus Venerabilibus Fratribus Hispaniae Archiepiscopis et Episcopis, qui proprium obeuntes munus, nulloque periculo deterriti coniunctis animis, studiis, consiliis episcopalem vocem efferre, et Ecclesiae causam strenue constanterque defendere non omiserunt. Praecipuas quoque laudes tribuamus oportet hispaniensi fideli Clero, qui propriae vocationis et officii memor sua omnia studia in id conferre non praetermisit. Debito etiam laudum praeconio prosequimur tot egregios laicos hispanos viros, qui singulari erga sanctissimam Religionem, Ecclesiam, et erga Nos atque hanc Sanctam Sedem pietate et obsequio spectati, tum voce tum scriptis ipsius Ecclesiae iura defendere summopere sunt gloriati. Atque Apostolicae Nostrae caritatis affectu deplorandam sane miserantes conditionem, in qua illustris illa, Nobisque carissima Natio, eiusque Regina in praesentia versantur, enixis precibus Deo Optimo Maximo supplicamus, ut ipsam Nationem et Reginam omnipotenti sua virtute tueri, consolari, et a tantis angustiis eripere velit.

Iam vero noscatis velimus, Venerabiles Fratres, incredibili Nos angi aegritudine ob luctuosissimum sane statum, ad quem redacta est sanctissima nostra religio in Helvetia, ac praesertim, proh dolor! in quibusdam potioribus catholicis earum foederatarum regionum pagis. Namque ibi et catholicae Ecclesiae potestas, atque libertas oppressa, et Episcoporum, sanctaeque huius Sedis proculcata auctoritas, et matrimonii ac iurisiurandi sanctitas violata et spreta, et Clericorum Seminaria, ac Religiosarum Familiarum Coenobia vel penitus extincta, vel civilis potestatis arbitrio omnino subiecta, et beneficiorum collatio atque ecclesiastica bona usurpata, et catholicus Clerus miserandum in modum exagitatus ac divexatus. Haec sane tristissima, ac nunquam satis lugenda, et omnino improbanda Vobis hodierno die raptim significamus, quandoquidem consilium Nobis est in hoc vestro consessu alium super eiusmodi acerbissimo argumento habere sermonem.

Interim ne intermittamus unquam, Venerabiles Fratres, assiduis fervidisque precibus clementissimum misericordiarum Patrem et Deum totius consolationis dies noctesque orare et obsecrare, ut Ecclesiam suam sanctam tot undequaque calamitatibus pressam, tot undique procellis iactatam in potentia brachii sui adiuvet, defendat, eamque ab omnibus, quibus affligitur, adversitatibus eripiat.

---

* Allocutio

habita in consistorio secreto die III. novembris anni MDCCCLV.

Venerabiles Fratres.

Quod pro Apostolica Nostra de universo Dominico grege sollicitudine, ac paterna erga omnes fideles populos Imperiali et Regiae Austriacae Domui subiectos caritate vel ab ipsis supremi Nostri Pontificatus primordiis omni studio curavimus, et maxime concupivimus, Venerabiles Fratres, ut nempe sanctissimae nostrae religionis rebus, ac rationibus in vastissimo illo imperio

consulere possemus, id singulari Dei Optimi Maximi beneficio, et insigni Carissimi in Christo Filii Nostri Francisci Iosephi Austriae Imperatoris et Regis Apostolici pietate, Nobis tributum esse vehementer laetamur. Namque idem religiosissimus Princeps, ubi aviti sui imperii gubernacula tractanda suscepit, iustissimis Nostris ac Praedecessorum Nostrorum votis quam libentissime obsecundans, ac probe noscens, ex divina nostra religione eiusque salutifera doctrina veram populorum felicitatem, incolumitatem, tranquillitatemque omnino pendere[1]), nihil sibi antiquius habendum esse duxit, quam in amplissimis suis ditionibus Catholicae Ecclesiae libertatem cum maxima sui nominis gloria, et ingenti bonorum omnium gratulatione asserere ac tueri. Nostris deinde curis omni alacritate et filiali prorsus pietate magis in dies obsequutus a Nobis enixe efflagitavit, ut cum ipso Conventionem inire vellemus, qua et ecclesiastica in suo imperio negotia componere, et spirituali illorum populorum utilitati Auctoritate Nostra Apostolica maiorem in modum prospicere valeremus. Vos ipsi, Venerabiles Fratres, vel facile intelligitis, quanta animi Nostri iucunditate exceperimus has Caesareae et Apostolicae Maiestatis postulationes, omni certe laude dignas, quae Nostris ac Decessorum Nostrorum optatis studiisque plane respondentes ostendunt quo religionis amore idem praestantissimus Princeps eniteat. Nulla igitur interposita mora, curas omnes cogitationesque Nostras ad tam salutare conficiendum negotium convertimus, ac Deo bene iuvante, exoptatam cum eodem Carissimo in Christo Filio Nostro Conventionem absolvimus, cui ex utraque parte delecti Plenipotentiarii subscripserunt, nomine scilicet Nostro Dilectus Filius Noster Michael S. R. E. Presbyter Cardinalis Viale Prelà, Noster et huius Sanctae Sedis apud ipsam Caesaream et Apostolicam Maiestatem Pro-Nuntius, ac nuper a Nobis Bononiensium Archiepiscopus renunciatus; nomine vero eiusdem clarissimi Imperatoris et Regis Venerabilis Frater Iosephus Othmarus Archiepiscopus Vindobonensis. Quam quidem Conventionem iam a Nobis ipsoque Imperatore et Rege ratam habitam Vobis exhiberi iussimus cum Nostris Apostolicis Litteris, quibus illam rite solemniterque confirmavimus.

Nunc vero non possumus, quin palam publiceque in hoc amplissimo vestro consessu summam illam Vobiscum communicemus laetitiam, quam ex hoc faustissimo eventu percepimus, cum datum Nobis fuerit ea statuere, quae in vastissimo illo imperio tum ad Catholicae Ecclesiae et huius Sanctae Sedis dignitatem, auctoritatem, doctrinam, ac iura tuenda, tum ad spirituale illorum populorum bonum quotidie magis procurandum fovendumque maxime pertinent. Etenim, Venerabiles Fratres, illud in primis eadem in Conventione cautum fuit, ut Religio Catholica Apostolica Romana in universo Austriaco Imperio, et in singulis, quibus illud constituitur, Ditionibus sarta tectaque semper sit servanda cum iis omnibus iuribus et praerogativis, quibus ex Dei ordinatione, et canonicis sanctionibus ipsa frui ac potiri omnino debet. Cum autem Romanus Pontifex Christi hic in terris Vicarius, et beatissimi Apostolorum Principis Successor primatum tam honoris quam iurisdictionis in universam, qua late patet, Ecclesiam divino obtineat iure,

[1]) *Huc ref. prop.* 40. — His adde, quae a Ss. D. N. Pio IX., post quatuor mensium iter Romam reverso, die 25. Sept. 1857 in Allocutione „Cum primum" pronuntiantur: „Quae cum ita sint, Venerabiles Fratres, laudem Domini loquatur os nostrum, et anima, spiritus ac lingua nostra benedicat nomen sanctum Eius, propterea quod singulari suo beneficio sanctissima Eius fides ac religio in populorum animis feliciter viget, non vero defecit, quemadmodum vellent Dei hominumque hostes, qui Satanae administri ambulantes in impietatibus suis divinam nostram fidem religionemque usquequaque tollere conantur, neque erubescunt impie ac stulte asserere, *catholicae religionis tempus abiisse.* Sed illorum desiderium peribit, atque nefarii multiplicesque eorum conatus irriti semper erunt. Catholica namque religio ad hominum salutem e caelo in terram delapsa, divinis undique circummunita praesidiis, et caelestium divitiarum ditata thesauris, nulla unquam neque temporis diuturnitate, neque rerum vicissitudine potest labefactari, sed omnia perpetuo vincens certamina, ac de suis hostibus triumphans, omni tempore stabilis immota et invicta persistet usque ad consummationem saeculi, et portae inferi adversus eam praevalere nunquam poterunt."

tum catholicum hoc dogma in ipsa Conventione luculentissimis fuit verbis expressum, ac propterea simul de medio sublata, et radicitus evulsa, penitusque deleta falsa illa perversa, et funestissima opinio, eidem divino primatui eiusque iuribus plane adversa, et ab hac Apostolica Sede semper damnata atque proscripta, de habenda scilicet a civili Gubernio venia, vel executione eorum, quae res spirituales, et ecclesiastica negotia respiciunt [1]). Quocirca sancitum fuit, ut prorsus libera, et nulli unquam cuiusque generis regiae veniae obnoxia esse debeat mutua omnium Austriacae Ditionis sacrorum Antistitum, Cleri, et fidelium populorum cum hac Apostolica Sede communicatio in rebus spiritualibus, ecclesiasticisque negotiis. Neque minori certe studio consultum est, ut sacrorum Antistites in episcopali munere fungendo plenam habeant libertatem, quo in proprii gregis salutem procurandam magis in dies incumbere possint. Siquidem inter alia statutum est, ut Archiepiscopi et Episcopi omnimoda libertate possint non solum cum suo Clero populoque fideli communicare, verum etiam pastorales epistolas, instructiones, et mandata de ecclesiasticis rebus publicare; et clericos ad sacrorum Canonum normam ecclesiasticae militiae adscribere, eosque sacris ordinibus initiare, et quos indignos existimaverint ab illis arcere; beneficia minora erigere; paroecias fundare, ac ordinare; publicas preces, supplicationes praescribere, et indicere; et Synodos cum provinciales, tum dioecesanas cogere; ac pestiferos libros religioni morumque honestati perniciosos censura perstringere, et ab illorum lectione fideles deterrere [2]). Et quoniam rei cum sacrae tum civilis maxime interest, ut adolescentes pietatem sanamque doctrinam mature addiscant, iccirco cautum est, ut in singulis publicis privatisque scholis omnis catholicae iuventutis institutio cum catholicae Ecclesiae doctrina plane congruere debeat [3]). Quapropter Episcoporum erit ex proprii officii munere non solum religiosam iuventutis educationem in omnibus quibusque instructionis locis dirigere, verum etiam studiosissime advigilare, ut in quavis tradenda disciplina nihil unquam doceatur, quod catholicae religioni, morumque honestati adversetur; adeoque catholicae omnes primordiorum scholae ecclesiastico inspectori erunt subiiciendae. Praescriptum quoque est, ut Episcopi ex sacrorum Canonum sanctione Clericorum Seminaria omni prorsus libertate regant, moderentur, administrent, ac pro eorum prudentia et arbitrio in iisdem Seminariis tum Rectores, tum humaniorum litterarum severiorumque disciplinarum Professores et Magistros statuant, eligant, atque alumnos admittant [4]). Nemini vero fas unquam erit absque Episcoporum auctoritate vel theologicas disciplinas, vel canonici iuris scientiam, vel catechesim alicubi tradere.

Iam vero omnes ecclesiasticae causae, et illae praesertim quae fidem, sacramenta, et sacri ministerii iura respiciunt, atque ad Ecclesiae forum unice spectant, ab ecclesiasticis iudicibus erunt cognoscendae [5]), qui ad sacrorum canonum normam et Concilii Tridentini praescripta de matrimonialibus etiam causis sententiam ferent, remissis tantum ad laicos iudices iis rebus, quae civiles dumtaxat matrimonii effectus attingunt [6]). Atque ab eadem ecclesiastica auctoritate iudicium quoque erit proferendum de sponsalium existentia, deque effectibus quoad matrimonium impediendum, iis tamen sedulo servatis. quae idem Tridentinum Concilium, et Apostolicae felicis recordationis Pii VI. Decessoris Nostri Litterae, quarum initium «Auctorem fidei» provide sapienterque constituunt. Sacrorum Antistites suo pleno fruentur iure infligendi Clericis reprehensione dignis poenas a canonicis legibus statutas, vel alias, quas ipsi congruentes existimaverint, neque ullo detineantur impedimento, quominus censuris animadvertere possint in quoscumque fideles, qui ecclesiasticas leges et canonicas sanctiones violare et frangere non dubitant [7]). Etsi vero causae de patronatus iure ab ecclesiastico iudice erunt cognoscendae, tamen consensimus, ut quando agatur de laicali patronatu, saecularia tribunalia possint iudicare quoad eumdem patronatum. Ac temporum ratione habita concessimus, ut causas mere civiles clericorum laici iudices cognoscant; atque indulsimus, ut ad laicum iudicem deferantur causae

---

[1]) *Huc ref. prop.* 20, 28, 41, 44, 49.
[2]) *Huc ref. prop.* 79. [3]) *Huc ref. prop.* 45, 47
[4]) " " " 33. 46. [5]) " " " 44.
[6]) " " " 74. [7]) " " " 20, 24.

circa crimina et delicta a Clericis admissa, quae imperii legibus animadvertuntur, ita tamen, ut in hisce criminalibus causis Episcopus, nulla interiecta mora, de rebus omnibus quam diligentissime certior fiat, iique omnes habeantur respectus, quos clericalis conditio requirit [1]).

Cum autem Dei domus summo religionis et venerationis studio ab omnibus sit colenda, tum Templorum reverentiae eorumque immunitati, quoad fieri potuit, provisum est [1]). Ipse vero religiosissimus Imperator et Rex nunquam patietur, ut Catholica Ecclesia, eiusque fides, liturgia, et sacra instituta, qua verbis, qua scriptis, qua factis ullo modo laedantur, despiciantur, et Episcopi, sacrique ministri impediantur, quominus proprium obeant officium ac munus in fide praesertim morumque doctrina tuenda, atque in ecclesiastica disciplina servanda. Insuper validissimo suo auxilio efficiet, ut executioni demandentur sententiae ab Episcopis contra clericos latae; ac vehementer sollicitus de honore, qui sacris debetur ministris, non solum nunquam sinet aliquid fieri, quod illis dedecori esse possit, verum etiam mandabit, ut omnes imperii sui magistratus debitum Archiepiscopis, Episcopis, et Clero honorem exhibeant.

Inter alias res sancitas huic Apostolicae Sedi fuit integrum inviolatumque suum ius servatum alias erigendi Dioeceses, novasque illarum peragendi circumscriptiones, cum ipsa ad fidelium utilitatem id redundare cognoverit, atque Caesarea et Apostolica Maiestas in exercendo privilegio sibi ab eadem Sancta Sede concesso, praesentandi scilicet ac nominandi Episcopos, in posterum comprovincialium Antistitum consilio in primis utetur [3]). Prima cuiusque Metropolitanae, Archiepiscopalis, et Episcopalis Ecclesiae Dignitas a Nobis et Successoribus Nostris erit conferenda, nisi illa ad privatum laicalem patronatum pertineat, nam tunc secunda erit substituenda. Ad ceteras vero Dignitates et canonicales Praebendas Caesarea Maiestas Sua nominare perget, iis tamen exceptis, quae ad liberam Episcoporum collationem vel patronatum ius legitime acquisitum spectant. Quae quidem canonicales Praebendae iis erunt sacerdotibus tribuendae, qui dotibus ex canonum sanctione insigniti, vel in animarum cura exercenda, vel in ecclesiasticis negotiis tractandis, vel in sacris disciplinis tradendis fuerint cum laude versati. Constitutum etiam fuit, ut in Metropolitanis et Episcopalibus Ecclesiis, ubi desint, canonicus tum Poenitentiarius, tum Theologus, in Collegialibus vero Theologus Canonicus ex Concilii Tridentini praescripto quamprimum constituantur, atque secundum eiusdem Concilii sanctiones ac Pontificia Decreta huiusmodi munia conferantur. Cum autem ad animarum salutem vehementer conducat dignos atque idoneos Parochos eligi, sancitum est, ut omnes Paroeciae, publico indicto concursu, ac Tridentinae Synodi praescriptionibus diligenter servatis deferantur, et ad paroecias ecclesiastici patronatus unum ex tribus, quos Episcopus enunciata forma proposuerit, patroni praesentare teneantur. Summopere vero optantes perenne singularis Nostrae benevolentiae testimonium clarissimo Imperatori et Regi exhibere, quam libentissime Ipsi, eiusque catholicis in Austriaco Imperio Successoribus indultum concessimus nominandi ad omnes canonicatus et parochias subiectas patronatus iuri, quod ex fundo religionis seu studiorum promanat, ea tamen lege, ut unus ex tribus deligatur, quos Episcopus publico habito experimento digniores iudicaverit. Neque omissum est prospicere, ut pro rerum ac temporum ratione indigentes paroeciae congrua instruantur dote. Cum vero canonica tantum institutio ius in ecclesiastica bona tribuat, tum sancitum est ut omnes, qui ad quaecumque seu maiora seu minora beneficia fuerint nominati, bonorum ad illa pertinentium administrationem nunquam suscipere possint, nisi postquam canonicam institutionem rite fuerint consequuti; itemque cautum est ut in cathedralium Ecclesiarum, illarumque bonorum possessione ineunda sedulo ea serventur, quae a Canonicis Sanctionibus, ac praesertim a Pontificali et Caeremoniali Romano praescripta sunt, quovis usu et consuetudine in contrarium omnino sublatis.

Quod vero attinet ad Religiosas Familias, quae recte administratae maximo christianae et civili reipublicae usui et ornamento semper esse solent.

[1]) *Huc ref. prop* 31. [2]) *Huc ref. prop.* 30.
[3]) „ „ „ 50, 51.

statutum est ut ipsae ex proprii cuiusque instituti legibus a supremis suis Moderatoribus penes hanc Apostolicam Sedem morantibus regantur, salva tamen semper Episcoporum auctoritate iuxta sacrorum Canonum et Concilii Tridentini praescripta; ut ipsi supremi Moderatores cum iisdem Religiosis Familiis sibi subiectis libere communicare, easque pro potestate visitare possint; utque omnes Regulares Ordines absque ullo impedimento et proprii Instituti seu Congregationis regulas observare, et candidatos in tyrocinium adsciscere, et ad religiosam professionem admittere queant. Omnes sacrorum Antistites libere poterunt in propriis Dioecesibus Religiosos utriusque sexus Ordines seu Congregationes constituere, iis servatis, quae Sacri Canones sapientissime praescribunt [1]).

Neque vero praetermissum est omni cura et studio asserere ac tueri nativum, quo Ecclesia pollet, ius possidendi scilicet quaecumque bona [2]). Siquidem in eadem Conventione constabilitum est, ut ipsa Ecclesia legitimo quovis titulo novas possessiones libere acquirere possit; et proprietas bonorum, quae in praesentia possidet, vel in posterum acquiret, integra et inviolabilis omnino esse debeat. Atque iccirco neque antiquae, neque novae ecclesiasticae fundationes absque huius Apostolicae Sedis venia vel extingui, vel simul coniungi unquam poterunt, sartis tamen tectisque facultatibus, quas Tridentina Synodus Episcopis hac in re concessas voluit. Ecclesiastica bona ab illis erunt administranda, quibus sacri Canones eiusmodi administrationis ius tribuunt. Cum autem pientissimus Imperator Ecclesiarum indigentiis subsidia ex publico aerario praebeat, ac praebere non desinet, tum eadem bona nec vendi, nec notabili onere gravari poterunt sine huius Apostolicae Sedis, et Maiestatis Suae consensu, aut illorum quibus hoc munus demandandum duxerint. Praeterea cum bona ibi existant, quae fundos religionis, et studiorum appellant, quaeque ex eorum origine ad Ecclesiae proprietatem spectant, iccirco huiusmodi bona ipsius Ecclesiae nomine erunt administranda, et Episcopi in illa inquirent iuxta normam ab hac Sancta Sede cum Maiestate Sua praefiniendam. Ac reditus, qui religionis fundum constituunt, in divinum cultum, in templorum aedificia, in Seminaria, atque in omnia opera ecclesiastici ministerii propria erunt erogandi, donec fundus ipse, collatis inter hanc Apostolicam Sedem et Imperiale Gubernium consiliis, in ecclesiasticas stabiles dotes dispertiatur. Reditus vero fundi studiorum in catholica institutione unice erunt collocandi, atque ex pia fundatorum mente. Ad religionis fundum fructus quoque vacantium beneficiorum pertinebunt, atque in illis Austriaci Imperii provinciis, ubi fundus idem minime existit, mixta Consilia seu Commissiones instituentur, quibus bona erunt administranda, tum cuiusque episcopalis mensae, tum omnium beneficiorum, quamdiu vacaverint, ad formam et regulam ab hac Apostolica Sede cum Caesarea Maiestate Sua praescribendam. Porro cum ob tristissimam temporum conversionem in plerisque Austriacae Ditionis locis ecclesiasticae decimae civili lege de medio fuerint sublatae, atque ob peculiaria rerum adiuncta in universo Imperio illae restitui haud possint, tum Maiestatis Suae postulationibus obsecundantes, ac publicam tranquillitatem, quae religionis vel maxime interest, prae oculis habentes concessimus atque statuimus, ut salvo et integro permanente iure exigendi decimas, ubi illud in praesentia existit, in aliis locis earumdem decimarum vice, seu compensationis titulo ab Imperiali Gubernio adsignentur dotes in bonis fundisque stabilibus, seu super Imperii debito fundatae, et iis omnibus ac singulis attribuantur, qui potiebantur iure exigendi decimas; atque huiusmodi dotes, veluti Maiestas Sua quoque declaravit, prout fuerint assignatae, habendae sint titulo omnino oneroso, atque eodem prorsus decimarum, quibus succedunt, iure percipiendae ac tenendae.

Denique sancitum fuit, ut alia omnia ad ecclesiasticas personas ac res pertinentia, de quibus nulla in Conventionis articulis habita fuit mentio, sint dirigenda et administranda secundum catholicae Ecclesiae doctrinam, eiusque vigentem disciplinam, ab hac Apostolica Sede approbatam; ac simul constitutum, ut leges, ordinationes, decreta quovis modo et forma in Austriaco Imperio ac singulis, quibus constituitur, ditionibus hactenus lata, quae initae Conventioni adversantur, de medio plane sublata atque abrogata habeantur,

[1]) *Huc ref. prop.* 52, 53. [2]) *Huc ref. prop.* 26.

et Conventio ipsa in omnibus Austriaci Imperii ditionibus veluti lex Status vigeat atque servetur.

Praecipua haec sunt novissimae huius Conventionis capita, quae heic Vobis breviter recensuimus, Venerabiles Fratres, ut summas insimul agamus gratias Patri misericordiarum, et Deo totius consolationis, qui dedit Carissimo in Christo Filio Nostro Francisco Josepho Austriae Imperatori et Regi Apostolico cor sapiens atque intelligens. Eidem Omnipotenti Domino per merita Sanctissimae Matris Suae Mariae ab omni originalis peccati labe praeservatae, omniumque beatorum Caelitum, quorum sub una solemnitatis laetitia mox celebravimus festivitatem, humiliter supplicemus, ut ab Ecclesiae finibus errores omnes calamitatesque depellat; atque ut maiora ubique servienti sibi populo christiano tribuat propitius incrementa gratiarum.

Epistola Encyclica.

Dilectis Filiis Nostris S. R. E. Cardinalibus, ac Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis et Episcopis universae Imperialis ac Regiae Austriacae Ditionis [1]).

Pius PP. IX.

Dilecti Filii Nostri, et Venerabiles Fratres, Salutem et Apostolicam Benedictionem.

Singulari quidem animi Nostri gaudio cognoscimus, Vos, Dilecti Filii Nostri, ac Venerabiles Fratres, Nostris, et carissimi in Christo Filii Nostri Francisci Josephi Austriae Imperatoris, et Regis Apostolici desideriis, cuique Vestrum uno fere eodemque tempore significatis, quam libentissime obsequentes, pro egregia vestra religione, et pastorali sollicitudine statuisse convenire in istam Imperialem et Regiam Vindobonensem civitatem, quo ibi inter Vos colloqui, et consilia conferre possetis, ut rite ea omnia perficiantur, quae a Nobis cum eodem carissimo in Christo Filio Nostro sancita sunt in Conventione, quam idem clarissimus et religiosissimus Princeps cum summa Nostra consolatione, et immortali sui nominis gloria ob Ecclesiae iura vindicata, bonis omnibus prae laetitia gestientibus, ineundam Nobiscum curavit. Itaque dum Vobis, Dilecti Filii Nostri, et Venerabiles Fratres, vel maxime gratulamur, quod in hoc habendo conventu insigne ac perspectum vestrum pro Ecclesia studium impense ostenditis, Nobis temperare non possumus, quin Vos hac occasione peramanter alloquamur et intimos Vobis animi Nostri sensus aperiamus, ex quibus maiorem in modum intelligetis, quanta Vos, et omnes amplissimi istius Imperii fideles populos curae vestrae commissos benevolentia prosequamur. Atque in primis quod attinet commemoratae Conventionis exsecutionem, cum optime noscatis, multos in illa esse articulos, qui a Vobis praecipue sunt exsequendi, tum vehementer optamus, ut quoad modum in eorumdem articulorum exsecutione unam eamdemque certam viam atque rationem habere velitis, ea tamen circumspectione sedulo prudenterque adhibita, quam varia diversarum latissimi Austriaci Imperii Provinciarum adiuncta postulare poterunt. Si quae autem de alicuius articuli sensu dubitatio, vel difficultas oriatur, quod non fore arbitramur, gratissimum Nobis erit, illam a Vobis ad Nos deferri, ut, collatis inter Nos et Caesaream Apostolicam Maiestatem consiliis, veluti in tricesimoquinto eiusdem Conventionis articulo cautum est, opportunas declarationes dare possimus.

Jam vero ardentissima illa caritas, qua universum Dominicum gregem Nobis ab ipso Christo Domino divinitus commissum complectimur, et gravissimum Apostolici Nostri ministerii munus, quo omnium nationum, et populorum salutem totis viribus procurare debemus, urgent Nos, Dilecti Filii Nostri, ac Venerabiles Fratres, ut eximiam vestram pietatem, virtutem, et episcopalem vigilantiam maiore, qua possumus, contentione etiam atque etiam excitemus, ut alacriori usque zelo pergatis omnes episcopalis vestri muneris partes diligentissime implere, ac nullis neque curis, neque consiliis, neque

---

[1]) *Huc referuntur Syllabi Propositiones* 4, 16.

laboribus unquam parcere, quibus sanctissimae fidei nostrae depositum in vestris Dioecesibus integrum inviolatumque custodiatis, et vestri gregis incolumitati consulentes, illum ab omnibus defendatis inimicorum hominum fraudibus et insidiis. Namque probe noscitis nefarias, multiplicesque artes ac molitiones, et monstrosa omnis generis opinionum portenta, quibus callidissimi perversorum dogmatum architecti improvidos praesertim et imperitos a veritatis et iustitiae tramite avertere, atque in errorem exitiumque inducere connituntur. Neque ignoratis, Dilecti Filii Nostri, ac Venerabiles Fratres, inter plurima, et nunquam satis lugenda mala, quae ecclesiasticam et civilem societatem vel maxime perturbant, atque divexant, duo potissimum nunc eminere, quae aliorum omnium quaedam veluti origo non immerito videantur. Vobis enim apprime nota sunt innumera, et funestissima sane damna, quae in christianam, et civilem rempublicam ex putidissimo *indifferentismi* errore redundant. Hinc enim omnia erga Deum, in quo vivimus, movemur, et sumus, officia penitus neglecta, hinc sanctissima religio plane posthabita, hinc omnis iuris, iustitiae, virtutisque fundamenta concussa, ac propemodum eversa. A qua turpissima sane *indifferentismi* forma haud admodum distat illud de religionum *indifferentia* systema e tenebris eruptum, quo homines a veritate alienati, veraeque confessionis adversarii, suaeque salutis immemores, et inter se pugnantia docentes, et nunquam stabilitam sententiam habentes, nullum inter diversas fidei professiones discrimen admittunt, et pacem passim cum omnibus miscent, omnibusque aeternae vitae portum ex qualibet religione patere contendunt [1]). Nihil enim interest illis, licet diversa tractantibus, dum ad unius veritatis expugnationem conspirent [2]). Videtis profecto, Dilecti Filii Nostri, ac Venerabiles Fratres, qua vigilantia Vobis sit excubandum, ne tam dirae contagia pestis vestras oves misere inficiant, ac perdant. Itaque ne desinatis populos Vobis traditos ab hisce perniciosissimis erroribus sedulo defendere, eosque catholicae veritatis doctrina magis in dies accurrate imbuere, et illos docere, quod sicut unus est Deus Pater, unus Christus eius, unus Spiritus Sanctus, ita una est divinitus revelata veritas, una divina fides humanae salutis initium, omnisque iustificationis fundamentum, qua iustus vivit, et sine qua impossibile est placere Deo, et ad filiorum eius consortium pervenire [3]); et una est vera, sancta, catholica, Apostolica, Romana Ecclesia, et Cathedra una super Petrum Domini voce fundata [4]), extra quam nec vera fides, nec aeterna invenitur salus, cum habere non possit Deum Patrem, qui Ecclesiam non habet matrem, et falso confidat, se esse in Ecclesia, qui Petri Cathedram deserat, super quam fundata est Ecclesia [5]). Nullum vero maius potest esse delictum, et nulla macula deformior, quam adversus Christum stetisse, quam Ecclesiam divino Eius Sanguine partam et acquisitam dissipasse, quam evangelicae dilectionis oblitum contra unanimem et concordem Dei populum hostilis discordiae furore pugnasse [6]).

Cum autem ratio divini cultus ex hisce duobus constet, piis dogmatibus, et actionibus bonis, neque doctrina sine operibus bonis accepta sit Deo, neque opera recipiat Deus a religiosis dogmatibus seiuncta, neque in solo opere virtutum, aut in sola observantia mandatorum, sed etiam in tramite fidei angusta et ardua sit via, quae ducit ad vitam [7]), tum ne intermittatis fideles vestros populos continenter monere et excitare, ut non solum in catholicae religionis professione magis in dies stabiles et immoti persistant, verum etiam per bona opera certam suam vocationem et electionem facere satagant. Dum autem in vestri gregis salutem procurandam incumbitis, ne omittatis, in omni bonitate, patientia et doctrina miseros errantes ad unicum Christi ovile, atque ad catholicam unitatem revocare, illis praesertim Augustini verbis: Venite, fratres, si vultis, ut inseramini in vite: dolor est, cum vos videamus praecisos ita iacere; numerate sacerdotes vel ab ipsa Petri Sede, et in ordine illo patrum quis cui successit videte; ipsa est petra, quam

[1]) *Huc ref. prop.* 16. [2]) Tertull. de praescript. cap. 41.
[3]) Ad Rom. cap. 1; Ad Hebr. cap. 11; Trid. Sess. VI. cap. 8.
[4]) S. Cyprian. Epist. 43. [5]) S. Cyprian. de unitat. Eccl.
[6]) S. Cyprian. Epist. 72.
[7]) S. Cyrill. Hierosolym. Cath. IV. Illuminand. n. 2; S. Leo, Serm. 5 de Nativitate Domini.

non vincunt superbae inferorum portae [1]). Quicumque extra hanc domum agnum comederit, profanus est; si quis in arca Noë non fuerit, peribit regnante diluvio [2]).

Verum non minori sane pernicie alter nunc grassatur morbus, cui ab elatione, et quodam veluti rationis fastu, *rationalismi* nomen est inditum. Non improbat certe Ecclesia [3]) eorum studium, qui veritatem scire voluerunt, quia Deus hominis naturam veri adipiscendi cupientissimam fecit; neque improbat rectae sanaeque rationis studia, quibus animus excolitur, natura investigatur, et abditissima quaeque eiusdem arcana in apertam proferuntur lucem. Siquidem novit, ac probe tenet pientissima mater, inter collata caelitus munera [4]) illud esse praeclarum, quod ratione continetur et quo ea omnia, quae sensibus obnoxia sunt, praetergressi, insignem quamdam Dei imaginem in nobis ipsis praeferimus. Novit quaerendum esse donec invenias, et credendum quod credidisti, dum hoc insuper credas aliud non esse credendum, ideoque nec requirendum, cum id inveneris, et credideris quod a Christo institutum est, qui non aliud tibi mandat inquirendum, quam quod instituit [5]). Ecquid igitur est, quod ipsa non patitur, non sinit, et quod pro iniuncto sibi officio tuendi depositi omnino reprehendit, ac damnat? Illorum nimirum morem vehementer reprehendit, ac semper damnavit et damnat Ecclesia, qui ratione abutentes, eam Dei ipsius loquentis auctoritati impie et stulte opponere ac praeferre non erubescunt, neque reformidant; et dum insolenter se extollunt, propria superbia, suoque tumore caecati veritatis lumen amittunt, fidem, de qua scriptum est: qui non crediderit condemnabitur [6]), superbissime aspernantur, sibique praefidentes [7]) diffitentur ipsi Deo de se credendum esse, et iis, quae cognitioni nostrae de se tribuit, obsequendum [8]). Hi sunt, quibus constantissime opponit, aequum esse [9]), ut de cognitione Dei ipsi Deo credamus, cuius scilicet totum est, quod de eo credimus, quia utique ab homine Deus, uti oportet, cognosci non potuit, nisi salutarem sui cognitionem ipse tribuisset. Hi sunt, quos ad mentis sanitatem hisce verbis revocare contendit: Quid magis contra rationem, quam ratione rationem conari transcendere? et quid magis contra fidem, quam credere nolle quidquid non possis ratione attingere [10])? Atque his inculcare non desinit, fidem non rationi, sed auctoritati inniti [11]); nec enim decebat, ut cum Deus ad hominem loqueretur, argumentis assereret suas voces, tamquam fides ei non haberetur, sed, ut oportuit, est loquutus, quasi rerum omnium maximus iudex, cuius non est argumentari, sed pronuntiare [12]). His apertissime denuntiat, unam hominis spem, unamque salutem positam esse in christiana fide, quae veritatem docens, ac divina sua luce humanae ignorantiae tenebras discutiens per caritatem operatur, et in catholica Ecclesia, quae verum retinens cultum est stabile ipsius fidei domicilium, et Dei templum, extra quod, citra invincibilis ignorantiae excusationem, quisquis fuerit, est a spe vitae et salutis alienus [13]). Et hos gravissime monet, ac docet, quod humanae artis peritia, si quando tractandis sacris eloquiis adhibetur, non debet ius magisterii sibi arroganter arripere, sed veluti ancilla Dominae quodam famulatus obsequio subservire, ne si praecedit oberret, et dum exteriorum verborum sequitur consequentias, intimae virtutis lumen amittat, et rectum veritatis tramitem perdat [14]). Neque existimari iccirco debet, nullum in Ecclesia Christi profectum haberi religionis [15]). Habetur namque, idemque maximus, dummodo tamen vere profectus sit fidei, non permutatio. Crescat igitur oportet, et multum vehementerque proficiat tam singulorum, quam omnium, unius hominis, quam totius Ecclesiae aetatum, ac saeculorum gra-

---

[1]) In psalm. contr. part. Donat.
[2]) S. Hieronym. Epist. 14. al. 57. ad Damas.
[3]) Lactant. divin. institut. lib. 3. cap. 1.
[4]) Clemens Alex. Stromat. lib. 1. cap. 3.; lib. 2. cap. 2.; et Gregor. Thaumaturg. orat. panegyr. cap. 7. 13.
[5]) Tertull. de praescript. cap. 9.
[6]) Marc. XVI. 16.
[7]) S. Hilar. de Trinit. lib. 4.
[8]) *Huc ref. prop.* 4.
[9]) Cassian. de Incarnat. lib. 4. cap. 2.
[10]) S. Bernard. epist. 190.
[11]) S. Bernard. de Considerat. lib. 5. cap. 3.
[12]) Lactant. divin. Institut. lib. 3. cap. 1.
[13]) *Huc ref. prop.* 17.
[14]) S. Petrus Damian. opusc. 36. cap. 5.
[15]) „ „ „ 5.

dibus intelligentia, scientia, sapientia, qua intelligatur illustrius quod antea credebatur obscurius, qua posteritas intellectum gratuletur, quod vetustas non intellectum venerabatur, qua pretiosae divini dogmatis gemmae exsculpantur, fideliter coaptentur, adornentur sapienter, et splendore, gratia, venustate ditescant, in eodem tamen genere, in eodem scilicet dogmate, eodem sensu, eademque sententia, ut cum dicantur nove, non dicantur nova [1]).

Neminem Vestrum mirari arbitramur, Dilecti Filii Nostri, ac Venerabiles Fratres, si pro Nostro fidei primatu et principatu [2]) de luctuosissimis hisce, ac rei cum sacrae, tum publicae perniciosissimis erroribus denuo loquuti simus, eximiamque vestram episcopalem vigilantiam ad illos profligandos excitare censuerimus. Cum enim inimicus homo non cessst superseminare zizania in medio tritici, tum Nos qui, divina disponente Providentia, dominico agro excolendo praesumus, atque uti servi fideles et prudentes super Domini familiam constituti sumus [1]), ab iis partibus explendis desistere non debemus, quae ab Apostolico Nostro munere separari non possunt.

Nunc vero a singulari vestra pietate et prudentia exposcimus, ut in hoc congressu ea potissimum inter Vos consilia provide sapienterque inire studeatis, quae in amplissimi istius Imperii regionibus ad maiorem Dei gloriam promovendam, ac sempiternam hominum salutem procurandam conducere existimaveritis. Etsi enim vehementer in Domino laetamur, cum noscamus multos existere tum ecclesiasticos, tum laicos homines, qui christianae fidei et caritatis spiritu egregie animati bonum Christi diffundunt odorem, tamen non mediocri afficimur dolore, cum haud ignoremus, in aliquibus locis nonnullos ex Clero suae dignitatis et officii oblitos minime ambulare pro ea vocatione, qua vocati sunt, et christianum populum sanctissimis divinae nostrae religionis praeceptionibus parum instructum, gravibusque obnoxium periculis, a pietatis operibus et Sacramentorum frequentia infeliciter abstinere, atque a morum honestate, christianaeque vitae disciplina deflectere, et ad interitum ruere. Persuasissimum Nobis est, Vos pro spectata vestra episcopali sollicitudine omnes curas, cogitationesque esse collaturos, ut commemorata damna omnino eliminentur. Et quoniam optime scitis, Dilecti Filii Nostri, ac Venerabiles Fratres, quantam ad ecclesiastici Ordinis disciplinam instaurandam, populorum mores corrigendos, eorumque damna avertenda vim habeant Provincialia Concilia a canonicis sanctionibus sapientissime praescripta, et a sanctis Antistibus maximo semper Ecclesiae bono frequentata, idcirco vel maxime optamus, ut Provinciales Synodos ad Sacrorum Canonum normam rite concelebretis, pro communibus cuiusque ecclesiasticae istius Imperii Provinciae malis opportuna ac salutaria adhibeatis remedia. Cum autem multa et gravia in hisce Provincialibus Synodis a Vobis sint agenda, Nostris in votis est, ut pro vestra sapientia in isto Vindobonensi conventu concordissimis animis ea inter Vos suscipiatis consilia, quibus unanimes esse possitis tum circa potiores praesertim res, quae in Provincialibus Synodis erunt tractandae ac statuendae, tum circa illa, quae uno eodemque studio a Vobis erunt praestanda, ut in omnibus istius Imperii Provinciis divina nostra religio, eiusque salutaris doctrina magis in dies vigeat, floreat, dominetur, et fideles populi, declinantes a malo et facientes bonum, ambulent ut filii lucis in omni bonitate, iustitia, ac veritate.

Et cum nihil sit, quod alios magis ad virtutem, pietatem, ac Dei cultum assidue instruat, quam eorum vita, et exemplum, qui se divino ministerio dedicarunt, ne praetermittatis omni industria inter Vos ea statuere, quibus Cleri disciplinam, ubi prolapsa est, instauretis, et accuratam illius institutionem, ubi opus fuerit, promoveatis. Quocirca, Dilecti Filii Nostri, ac Venerabiles Fratres, collatis inter Vos consiliis coniunctisque studiis, diligentissime prospicite, ut ecclesiastici viri propriae dignitatis et officii semper memores ab iis omnibus declinent quae Clericis vetita, quaeque eos nequaquam decent, ac virtutum omnium ornatu praefulgentes exemplum sint fidelium in verbo, in conservatione, in caritate, in fide, in castitate; ut diurnas canonicas horas, qua decet, attentione ac pietatis affectu recitent, ac sancta

[1]) Vinc. Lirin. Commonitor.
[2]) S. Ambros. de Incarnat. cap. 4. n. 32.; Cassian. de Incarnat. lib. 3. cap. 12.
[3]) S. Ambros. de fide ad Gratian. Imperat. lib. 5. in prolog.

oratione se exerceant, et rerum caelestium meditationi instent, decorem domus Dei diligant, sacras functiones et caeremonias iuxta Pontificale et Rituale Romanum peragant, et proprii ministerii munia naviter, scienter, ac sancte obeant, et sacrarum praesertim disciplinarum studia nunquam intermittant, et sempiternae hominum saluti quaerendae assiduam navent operam. Ac pari cura consulite, ut omnes cuiusque Metropolitani, Cathedralis et Collegialis Templi Canonici, aliique Beneficiarii choro addicti, morum gravitate, vitae integritate, ac pietatis studio undique praefulgere studeant tamquam lucernae ardentes positae super candelabrum in templo Domini, et omnes suscepti muneris partes diligenter expleant, residendi legem servent, divini cultus splendorem curent, atque alacres in excubiis Domini divinas laudes studiose, rite, pie, religiose, non vero mente vaga, non vagis oculis, non indecoro corporis statu concelebrent, memoria semper repetentes, quod ipsi ad chorum accedunt, non modo ut sanctissimum Deo cultum, venerationemque tribuant, verum etiam ut a Deo ipso et sibi et aliis omne bonum deprecentur.

Sed quam vehementer ad ecclesiasticum spiritum tuendum et fovendum, atque ad salutarem constantiam retinendam conferant spiritualia Exercitia, innumeris iccirco per Romanos Pontifices Praedecessores Nostros ditata Indulgentiis, quisque Vestrum optime noscit. Ea proinde cunctis ecclesiasticis vestris viris etiam atque etiam commendare et inculcare ne desinatis, quo ipsi certo dierum spatio in opportunum aliquem locum saepe secedant, ubi quavis humanarum rerum cura abiecta, omnia sua facta, dicta, cogitata coram Deo quam diligentissime reputantes, et annos aeternos assidua meditatione habentes in mente, ac maxima beneficia sibi a Deo collata recolentes, studeant contractas de mundano pulvere sordes abluere, et resuscitare gratiam, quae ipsis data est per impositionem manuum, et exspoliantes veterem hominem cum actibus suis novum induant, qui creatus est in iustitia et sanctitate.

Quoniam vero Sacerdotum labia custodire debent scientiam, qua et respondere possint iis, qui legem requirunt de ore ipsorum, et contradicentes revincere, iccirco, Dilecti Filii Nostri, ac Venerabiles Fratres, in rectam, accuratamque Cleri institutionem omnes vestras curas convertatis oportet. Summa igitur contentione omnia conamini, ut in vestris praecipue Seminariis optima ac plane catholica vigeat studiorum ratio, qua adolescentes Clerici vel a prima pueritia per probatissimos magistros ad pietatem, omnemque virtutem, et ecclesiasticum spiritum mature fingantur, ac latinae linguae cognitione, et humanioribus litteris, philosophicisque disciplinis ab omni prorsus cuiusque erroris periculo alienis sedulo imbuantur. Atque in primis omnem adhibete vigilantiam, ut cum dogmaticam, tum moralem Theologiam ex divinis libris, sanctorumque Patrum traditione, et infallibili Ecclesiae auctoritate haustam ac depromptam, ac simul solidam divinarum litterarum, sacrorum Canonum, ecclesiasticaeque historiae, rerumque liturgicarum scientiam congruo necessarii temporis spatio diligentissime addiscant. Ac Vobis summopere cavendum in librorum delectu, ne in tanta grassantium errorum colluvie a sanae doctrinae semita ecclesiastici adolescentes temere abducantur; cum praesertim haud ignoretis, viros eruditos a Nobis in religione dissidentes, et ab Ecclesia praecisos, in vulgus edere tam divinos libros, quam Sanctorum Patrum opera, concinna illa quidem elegantia, sed saepe, quod maxime est dolendum, vitiata, ac praeposteris commentariis a veritate detorta. Neminem Vestrum latet quantopere Ecclesiae hisce praesertim temporibus intersit, idoneos habere ministros qui vitae sanctitate, et salutaris doctrinae laude praestantes, ac potentes in opere et sermone, valeant Dei, eiusque sanctae Ecclesiae causam strenue tueri, et aedificare Domino domum fidelem. Nihil itaque intentatum est relinquendum, ut iuniores Clerici vel a teneris annis sancte ac docte educentur, quandoquidem nonnisi ex ipsis rite institutis utiles Ecclesiae ministri fieri possunt. Quo vero facilius pro eximia vestra religione, ac pastorali sollicitudine accuratam Cleri institutionem, ex qua Ecclesiae bonum ac populorum salus tantopere pendet, quotidie magis promovere valeatis, ne vos pigeat exhortari, rogare egregios vestrarum Dioecesium ecclesiasticos, laicosque viros divitiis pollentes, et in rem catholicam praeclare animatos, ut vestrum sectantes exemplum aliquam

pecuniae vim perlibenter tribuere velint, quo nova etiam Seminaria erigere, et congrua dote instruere possitis, in quibus adolescentuli Clerici vel ab ineunte aetate rite instituantur.

Nec minori studio, Dilecti Filii Nostri, ac Venerabiles Fratres, ea omnia consilia suscipienda curate, quibus vestrarum Dioecesium iuventus cuiusque conditionis et sexus magis in dies catholico plane modo educetur. Quapropter episcopalis vestrae vigilantiae nervos intendite, ut iuventus ante omnia spiritu timoris Dei mature imbuta, ac pietatis lacte enutrita nedum fidei elementis, sed pleniori sanctissimae nostrae religionis cognitione sedulo excolatur, atque ad virtutem, morumque honestatem, christianaeque vitae rationem conformetur, et ab omnibus perversionis, et corruptionis illecebris, et scopulis arceatur. Pari autem sollicitudine ne desinatis unquam fideles populos Vobis commissos opportunis quibusque modis ad religionem et pietatem etiam atque etiam excitare. Itaque ea omnia peragite, quibus ipsi fideles populi magis in dies salutari catholicae veritatis ac doctrinae pabulo enutriti Deum ex toto corde diligant, eiusque mandata apprime servent, Sanctuarium eius frequenter, ac religiose adeant, Sabbata eius sanctificent, ac saepe, qua par est, veneratione et pietate tum divini Sacrificii celebrationi intersint, tum ad sanctissima Poenitentiae, et Eucharistiae Sacramenta accedant, et singulari devotione Sanctissimam Dei Genitricem Immaculatam Virginem Mariam prosequantur, et colant, ac mutuam inter se continuam caritatem habentes, et precibus instantes ambulent digne Deo per omnia placentes, et in omni opere bono fructificantes. Cum autem sacrae Missiones idoneis operariis peractae summopere conducant ad fidei, religionisque spiritum in populis excitandum, eosque ad virtutis ac salutis semitam revocandos, vehementer optamus, ut illas identidem in vestris Dioecesibus agendas curetis. Ac meritas summasque laudes iis omnibus deferimus, qui e vestro ordine in suas Dioeceses tam salutare sacrarum Missionum opus iam invexere, ex quo divina adspirante gratia uberes fructus perceptos fuisse gaudemus.

Haec potissimum in isto vestro conventu prae oculis habeatis oportet, Dilecti Filii Nostri, ac Venerabiles Fratres, ut communibus malis communibus studiis provide mederi possitis. Etenim ad praecipua cuiusque vestrae Dioecesis damna reparanda, eiusque prosperitatem promovendam, nihil frequenti eiusdem Dioeceseos lustratione, et Dioecesanae Synodi celebratione validius esse probe intelligitis. Quae duo quantopere a Concilio praesertim Tridentino sint praescripta et inculcata, neminem Vestrum fugit. Quamobrem pro spectata vestra in gregem Vobis commissum sollicitudine et caritate, nihil antiquius habere velitis, quam ex canonicis sanctionibus vestras Dioeceses impensissimo studio invisere, et ea omnia accurate perficere, quae ad ipsam visitationem fructuose peragendam omnino pertinent. Quo in munere obeundo Vobis summopere cordi sit, summa cura, ac paternis praesertim monitis, et frugiferis concionibus, aliisque opportunissimis modis errores, corruptelas, et vitia, si quae irrepserint, radicitus evellere, omnibus salutis documenta praebere, cleri disciplinam sartam tectamque tueri, et fideles spiritualibus praesertim quibusque subsidiis iuvare, munire, et omnes Christo lucrifacere. Nec dissimilem diligentiam impendite in Dioecesanis Synodis iuxta sacrorum Canonum normam celebrandis, ea praecipue statuentes, quae ad maius cuiusque vestrae Dioecesis bonum spectare pro vestra prudentia duxeritis. Ne vero in Sacerdotibus, qui doctrinae et lectioni attendere debent, quique obstricti sunt officio docendi populum ea, quae scire omnibus necessarium est ad salutem, et ministrandi Sacramenta [1]), sacrarum disciplinarum studium unquam restinguatur, aut languescat industria, optatissimum Nobis est, ut a Vobis, ubi fieri possit, in omnibus vestrarum Dioecesium regionibus, instituantur opportunis regulis congressus de morum praesertim Theologia, ac de sacris Ritibus, ad quos singuli potissimum Presbyteri teneantur accedere, et afferre scripto consignatam propositae a Vobis quaestionis explicationem, et aliquo temporis spatio a Vobis praefiniendo inter se disserere de morali Theologia, deque sacrorum Rituum disciplina, postquam aliquis ex ipsis Presbyteris sermonem de sacerdotalibus praecipue officiis habuerit.

[1]) Concil. Trid. Sess. XXIII. cap. 14. de Reformat.

Cum autem in vestro grege procurando operam prae ceteris, manum, auxiliumque Vobis praestent Parochi, quos in sollicitudinis partem adscitos, et in arte omnium maxima obeunda adiutores habetis, eorum zelum omni studio inflammare ne intermittatis, Dilecti Filii Nostri, ac Venerabiles Fratres, ut proprio munere ea, qua par est, diligentia, ac religione fungantur. Illis iccirco inculcate, ut nunquam cessent christianam plebem sibi traditam sedulo pascere divini verbi praeconio, ac Sacramentorum et multiformis gratiae Dei dispensatione, et rudes homines, ac maxime puerulos christianae fidei mysteriis, nostraeque Religionis documentis amanter, patienterque erudire, et errantes ad salutis iter adducere; ut summopere studeant odia, simultates, inimicitias, discordias, scandala tollere, et confortare pusillanimes, et visitare infirmos, eosque omni praesertim spirituali ope iuvare, et miseros afflictos, atque aerumnosos consolari, omnesque exhortari in doctrina sana, et monere, ut religiosissime reddant quae sunt Dei Deo, et quae sunt Caesaris Caesari, docentes quod omnes non solum propter iram sed etiam propter conscientiam Principibus et potestatibus subditi esse et obedire debent in iis omnibus, quae Dei, et Ecclesiae legibus minime adversantur.

Pergite vero, ut facitis, cum summa vestri nominis laude, Dilecti Filii Nostri, ac Venerabiles Fratres, accuratam vestrarum Dioecesium relationem statutis temporibus ad Nostram Concilii Congregationem mittere, ac Nos de rebus ad ipsas Dioeceses pertinentibus diligenter certiores facere, ut maiori cum vestrae, tum earumdem Dioecesium utilitati providere possimus. Nobis autem innotuit, in quibusdam germanici territorii Dioecesibus aliquas circa parochiarum potissimum collationem invaluisse consuetudines, et nonnullos ex Vobis optare, ut huiusmodi consuetudines serventur. Nos quidem propensi sumus ad adhibendam indulgentiam, postquam tamen easdem consuetudines ab unoquoque Vestrum speciatim, ac perdiligenter expositas debito examine perpenderimus, ut eas intra illos permittamus limites, quos necessitas, et praecipua locorum adiuncta suadere poterunt, cum pro Apostolici Nostri ministerii munere curare omnino debeamus, ut Canonicae praescriptiones generatim sedulo observentur.

Antequam finem huic Nostrae Epistolae faciamus, qua Vos omnes Austriaci Imperii Sacrorum Antistites alloqui summopere gaudemus, Nostrum ad Vos sermonem praesertim convertimus, Venerabiles Fratres Archiepiscopi et Episcopi, qui in eodem nobilissimo Imperio morantes, ac Nobiscum in vera fide et catholica unitate coniuncti, et huic Petri Cathedrae adhaerentes, Orientalis Ecclesiae ritus et laudabiles consuetudines ab hac Sancta Sede probatas, seu permissas colitis. Compertum, exploratumque Vobis est quo in pretio haec Apostolica Sedes vestros semper habuerit ritus, quorum observantiam tantopere inculcavit, quemadmodum luculenter testantur tot Romanorum Pontificum Decessorum Nostrorum Decreta et Constitutiones, inter quas commemorare satis est Litteras Benedicti XIV. Praedecessoris pariter Nostri, die 26. Iunii anno 1755 editas, quarum initium «Allatae,» et Nostras die 6. Ianuarii anno 1848 omnibus Orientalibus missas, quae incipiunt «In suprema Petri Apostoli Sede.» Itaque Vos etiam summopere excitamus, ut pro eximia vestra religione et episcopali sollicitudine ministerium vestrum implentes, atque ante oculos habentes ea omnia, de quibus loquuti sumus, vestram omnem curam, industriam et vigilantiam continenter impendatis, ut vester Clerus virtutibus omnibus ornatus, et optimis disciplinis potissimum sacris accurate excultus, in sempiternam fidelium salutem quaerendam intentissimo studio incumbat, ut fideles populi instent viam, quae ducit ad vitam, ut quotidie magis sancta augeatur et amplificetur catholicae Religionis unio, ut sacramenta administrentur, ac divina celebrentur officia iuxta vestram disciplinam, iis tamen liturgicis libris adhibitis, qui ab hac Sancta Sede probati fuerunt. Et cum nihil Nobis optatius, quam vestris et vestrorum fidelium indigentiis quam libentissime occurrere, ne omittatis ad Nos confugere, Nobisque exponere vestrarum Dioecesium res, et illarum relationem ad Nostram Congregationem Fidei propagandae praepositam quarto quoque anno mittere.

Denique, Dilecti Filii Nostri, ac Venerabiles Fratres, Vos obtestamur, ut intentissimo studio connitamini magis in dies conservare, fovere, et augere

pacem et concordiam inter universum istarum omnium Dioecesium Clerum tum latini, tum graeci-catholici ritus, ut omnes, qui militant in castris Domini, mutuo fraternae caritatis affectu se invicem honore praevenientes, Dei gloriae, et animarum saluti unanimiter ac studiosissime inserviant.

Habetis quae pro impensissima Nostra erga Vos, et fideles istius vastissimi Imperii populos caritate Vobis, Dilecti Filii Nostri, ac Venerabiles Fratres, nunc potissimum significanda censuimus, ac pro certo habemus, Vos pro egregia vestra virtute. religione, pietate, ac perspecta in Nos, et hanc Petri Cathedram fide et observantia hisce paternis Nostris desideriis, monitisque quam libentissime, et cumulatissime esse obsequuturos. Ac plane non dubitamus, quin vos omnes, Dilecti Filii Nostri, ac Venerabiles Fratres, Pastorem Principem Christum Iesum continenter intuentes, qui se humilem et mitem corde est professus, quique dedit animam suam pro ovibus suis relinquens nobis exemplum, ut sequamur vestigia Eius, contendatis totis viribus Illius exempla sectari, documenta obsequi, et gregi, curae vestrae commisso, assidue advigilare, in omnibus laborare, ministerium vestrum implere, et quaerere non quae vestra sunt, sed quae Christi Iesu, neque iam ut dominantes in Cleris, sed uti Pastores, immo Patres amantissimi, et facti forma gregis ex animo nihil tam molestum, tam impeditum, tam arduum unquam fore putetis, quod in omni patientia, mansuetudine, lenitate, prudentia ferendum, expediendum ac providendum pro vestrarum ovium salute non curetis. Nos interim in humilitate cordis Nostri haud omittimus assiduas fervidasque clementissimo luminum et misericordiarum Patri Deo totius consolationis adhibere preces, ut uberrima quaeque suae Bonitatis dona super Vos propitius semper effundat, quae in dilectas quoque oves Vobis concreditas copiose descendant. Cuius divini praesidii auspicem et propensissimae aeque ac studiosissimae Nostrae in Vos voluntatis testem Apostolicam Benedictionem ex imo corde depromptam Vobis singulis, Dilecti Filii Nostri, ac Venerabiles Fratres, cunctisque istarum Ecclesiarum Clericis, Laicisque fidelibus peramanter impertimur.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, die XVII. Martii, anno MDCCCLVI. Pontificatus Nostri Anno Decimo.

Allocutio

habita in consistorio secreto die XV. decembris anni MDCCCLVI [1]).

Venerabiles Fratres.

Nunquam fore putavissemus, Venerabiles Fratres, ut magno cum animi Nostri dolore afflictas ac prostratas etiam in Mexicana republica catholicae Ecclesiae res lamentari, ac deplorare compelleremur. Illud enim Gubernium, postquam iam inde ab anno millesimo octingentesimo quinquagesimo tertio significaverat, suis in votis esse Conventionem inire cum hac Apostolica Sede, idipsum insequente anno per suum Ministrum dilectum Filium Emmanuelem Larrainzar hac in Urbe morantem ac debita potestate munitum enixe efflagitavit. Nos itaque spirituali illorum fidelium bono consulere, et ecclesiastica illius Reipublicae negotia componere vel maxime optantes, huiusmodi postulationi perlibenter obsecundavimus, et opportunas cum eodem Mexicano Ministro tractationes suscipiendas esse constituimus. Quae quidem tractationes inchoatae fuerunt, sed absolvi et ad optatum exitum perduci minime potuere, proptereaquod congruae retardabantur explicationes, quas a suo Gubernio commemoratus Plenipotentiarius Minister Romae degens postulabat, qui deinde in Mexicum fuit revocatus ob notissimam rerum conversionem, et Gubernii immutationem, cui Mexicana Respublica misere fuit obnoxia.

Ubi autem novum extitit Gubernium, statim acerrimum Ecclesiae, eiusque sacris rebus, iuribus, ministris bellum indixit. Postquam enim Clerum in popularibus electionibus utroque suffragio privavit, legem die

[1]) *Huc referuntur Syllabi Propositiones* 26, 28, 29, 31, 46, 50, 52, 79.

vigesimo tertio mensis Novembris superiore anno condidit, qua ecclesiasticum forum de medio sustulit, quod in universa Mexicana Republica semper viguerat [1]). Etsi vero Venerabilis Frater Lazarus Archiepiscopus Mexicanus tum suo, tum omnium illius Reipublicae Sacrorum Antistitum et Cleri nomine contra hanc legem protestari haud omiserit, tamen irrita fuit eiusmodi reclamatio, et Gubernium minime extimuit declarare, se nunquam sua acta supremae huius Apostolicae Sedis auctoritati esse subiecturum. Atque idem Gubernium molestissime ferens indignationem, quam fidelis praesertim Angelopolitanus populus ostenderat ob eamdem legem, duo edidit decreta quorum altero omnia Angelopolitanae Ecclesiae bona civilis auctoritatis potestati et arbitrio subiecit, adiudicavit, altero normam praescripsit, qua bona ipsa essent administranda. Cum autem Venerabilis Frater Pelagius Episcopus Angelopolitanus suo munere egregie fungens contra tam iniusta aeque ac sacrilega decreta episcopalem extulerit vocem, tum Gubernium eumdem Antistitem vexare, insectari, eumque militari manu comprehendere et in exilium pellere minime reformidavit. Ac nihil valuere expostulationes Venerabilis Fratris Aloisii Archiepiscopi Damasceni, Nostri ibi Delegati Apostolici, et Venerabilium Fratrum tum Petri Episcopi Guadalaxarensis, tum Petri Episcopi S. Aloisii Potosiensis, qui omni studio apud idem Gubernium agere non destiterunt, ut illa abrogarentur decreta. Mexicanum enim Gubernium his quoque iustissimis reclamationibus plane despectis, ulterius progrediens, et bona omnia, quae Ecclesia in tota illa Republica possidet, sibi ausu prorsus temerario et sacrilego vindicare cupiens, aliud die vigesimoquinto Iunii huius anni edidit decretum, illudque die vigesimo octavo eiusdem mensis vulgavit, quo Ecclesiam suis omnibus in eadem Republica bonis ac proprietatibus omnino spoliare non exhorruit [2]) Contra tam iniustum decretum suam vocem attollere haud omiserunt Venerabiles Fratres Lazarus Archiepiscopus Mexicanus, Clemens Episcopus Mecoacanus, et Petrus Episcopus Guadalaxarensis, qui suis expostulationibus eidem obsistentes decreto, Ecclesiae causam strenue propugnarunt. Mexicanum vero Gubernium huiusmodi Sacrorum Antistitum reclamationes non solum contempsit, reiecit, verum etiam decrevit, Episcopum Guadalaxarensem exilio esse mulctandum, et legem promulgatam celeriter, ac severe exsequendam. Et quo facilius ac citius sacrilega haec bonorum Ecclesiae spoliatio conficeretur, haud extimuit varias stipulari alienationes, et ecclesiasticis Coetibus permittere, ut fundos distraherent, quin adhaererent normae ab ipso Gubernio praescriptae, dummodo tamen solveretur quod sibi Gubernium arrogat ob titulum translati dominii, et aliae servarentur conditiones in eadem lege statutae.

Atque hic, Venerabiles Fratres, illud vel maxime dolendum, quod nonnulli ex Religiosis Familiis reperti sint viri, qui propriae vocationis, officii, et instituti prorsus obliti, ac regularem disciplinam perosi non erubuere cum maxime fidelium scandalo, et bonorum omnium luctu Apostolicae Visitationi a Nobis in ipsos Regulares constitutae, et Venerabili Fratri Episcopo Mecoacano commissae impudenter resistere, adversari, et nefariis Ecclesiae hostium consiliis favere, et commemoratam legem amplecti, ac proprii Coenobii fundos divendere, gravissimis quibusque canonicis sanctionibus et poenis omnino despectis et contemptis. Ac pari dolore dicere cogimur, aliquos etiam e Clero saeculari fuisse viros, qui suae dignitatis, muneris, sacrorumque Canonum immemores, et Ecclesiae causam deserere, et eadem iniustissima lege uti, et Gubernii voluntati obsequi haud veriti sunt.

Sed Mexicanum Gubernium, ecclesiasticis bonis direptis, alia fecit decreta, quorum uno legem de quadam Religiosa Familia in Mexicum revocanda abolevit, altero vero declaravit, se omnem opem et operam praebere iis omnibus utriusque sexus Regularium Ordinum Sodalibus, qui a suscepta religiosa vita desciscere, claustra deserere, seque a debita propriis Moderatoribus obedientia eximere vellent [3]). Neque id satis. Namque Nationalis ille Conventus Deputatorum Consilio inter plurima contra sanctissimam nostram religionem, eiusque sacros Ministros, Pastores et Christi hic in terris Vicarium maledicta et convicia, novam proposuit Constitutionem multis

[1]) *Huc ref. prop.* 31.
[2]) *Huc ref. prop.* 26.
[3]) „ „ „ 53.

conflatam articulis, quorum plures divinae ipsi religioni, eiusque salutari doctrinae, sanctissimisque institutis et iuribus plane adversantur. Hac enim nova proposita Constitutione, praeter alia, et omne ecclesiastici fori privilegium tollitur, et statuitur, neminem ullo prorsus emolumento perfrui posse, quod grave sit societati; et cuique interdicitur, ut aliqua se obligatione obstringat seu contractus, seu promissionis, seu religiosi voti causa; et ad populorum mores animosque facilius corrumpendos, ac detestabilem, teterrimamque *indifferentismi* pestem propagandam, ac sanctissimam nostram religionem convellendam admittitur liberum cuiusque cultus exercitium, et omnibus quaslibet opiniones cogitationesque palam publiceque manifestandi plena tribuitur potestas [1]). Et quoniam Angelopolitanus praecipue Clerus, eiusque Vicarius Generalis illum Deputatorum Congressum impensissime rogarunt et obsecrarunt, ut saltem articulus de libertate cuiusque religionis exercendae numquam sanciretur, iccirco plures spectatissimi, tum ecclesiastici, tum laici Angelopolitani viri, idemque Vicarius Generalis, senectute licet confectus, pulsi sunt in exilium, et alii etiam egregii Mexicanae civitatis sacerdotes comprehensi et in oppidum Verae Crucis exportati, ut in exteras traducerentur regiones. Ne autem ad fideles illos populos suorum Antistitum voces et salutaria monita perveniant, qui pro pastoralis muneris officio in tanta contra Ecclesiam violentia, tantaque insectatione silere non possunt, Mexicanum Gubernium omnibus illarum regionum Gubernatoribus severissime praecepit, ut assidue speculentur, et omni adhibita ratione impediant, quominus ullo modo Pastorales Episcoporum Litterae vel vulgentur, vel circumferantur, vel in sacris aedibus legantur [2]). Ac simul gravissimas in ecclesiasticos potissimum viros constituit poenas, qui huic iniusto non obsequentes

---

[1]) *Huc ref. prop.* 79. — His adde, quae leguntur in Encycl. „Exsultavit" d. d. 21. Nov. 1851, qua publicae orationes indicuntur et indulgentiae in forma Jubilaei conceduntur: „Nemo enim Vestrum ignorat, Venerabiles Fratres, quibus subdolis artibus, quibus monstrosis opinionum portentis, et nefariis cuiusque generis machinationibus, Dei et humani generis hostes omnium mentes pervertere, moresque corrumpere connituntur, ut religionem, si fieri umquam posset, usquequaque tollere, et civilis societatis vincula revellere, eamque funditus evertere valeant. Hinc porro deploranda multorum mentibus offusa caligo; acerrimum contra catholicam rem universam, atque hanc Apostolicam Sedem bellum; teterrimum contra virtutem, honestatemque odium; perditissima vitia mentito virtutis nomine cohonestata; effrenata opinandi, vivendi, et quidlibet audendi licentia; impotens cuiusque imperii, potestatis, atque auctoritatis intolerantia; sacrarum rerum, ac sanctissimarum legum, optimarumque institutionum ludibrium, contemptus; miseranda improvidae praesertim iuventutis corruptio; pestifera pravorum librorum et undique volantium ac peccare docentium libellorum, ephemeridum, ac pagellarum colluvies; mortiferum *indifferentismi*, et incredulitatis virus; impiarum conspirationum motus, et iura cum humana, tum divina spreta, atque irrisa. Neque Vos latet, Venerabiles Fratres, quae exinde anxietas, quae dubitatio, quae haesitatio, ac formido omnium praesertim bene sentientium animos sollicitet, et angat, cum gravissima quaeque mala privatis, publicisque rationibus sint pertimescenda, ubi homines a veritatis, iustitiae, et religionis norma misere desciscentes, ac pravis indomitisque servientes cupiditatibus omne nefas animo moliuntur." — Eadem repetuntur in Encyclica „Apostolicae Nostrae" d. d. 1. Aug. 1854, qua iterum publicae preces, praesertim ob dogma de Immaculato Virginis Conceptu definiendum, praescribuntur, indulgentiaeque in forma Jubilaei impertiuntur: „Atque illud vel maxime dolendum, quod inter tot numquam satis lugenda damna et mala filii tenebrarum, qui sunt prudentiores filiis lucis in generatione sua, magis in dies diabolicis quibusque fraudibus, artibus, ac molitionibus connitantur acerrimum contra catholicam Ecclesiam, eiusque salutarem doctrinam bellum gerere, legitimae cuiusque potestatis auctoritatem convellere et labefactare, omnium animos mentesque depravare, corrumpere, mortiferum *indifferentismi* atque *incredulitatis* virus usquequaque propagare, iura omnia divina et humana *permiscere*, dissensiones, discordias, atque impiarum rebellionum motus excitare, fovere, prava quaeque flagitia et crudelissima facinora admittere, nihilque intentatum relinquere, ut, si fieri umquam posset, sanctissima nostra religio de medio tollatur, et ipsa humana societas funditus evertatur." *Nota edit.* [2]) *Huc ref. prop.* 28.

mandato, erunt etiam a loco, ubi morantur, expellendi et alio asportandi, vel in Mexicanam civitatem deducendi. Ad haec Gubernium idem jam penitus extinxit Religiosam Familiam Ordinis S. Francisci in eadem Mexicana civitate sitam, eiusque reditus ad pia legata pertinentes nationali aerario attribuit, Coenobii aedificium magna ex parte destruxit, et nonnullos eiusdem Familiae religiosos Sodales in carcerem coniecit. Atque ipsius Gubernii iussu Venerabilis Frater Clemens Episcopus Mecoacanus comprehensus, et a sua Dioecesi crudeliter divulsus in ipsam Mexicanam civitatem interim fuit relegatus. Utinam ne alii egregii Sacrorum Antistites, et ecclesiastici, laicique viri eadem exagitentur procella!

Ex quibus luctuosissimis sane factis, quae dolenter commemoravimus, plane perspicitis, Venerabiles Fratres, quomodo a Mexicano Gubernio sanctissima nostra religio fuerit perculsa et afflicta, et quantae ab ipso catholicae Ecclesiae, eiusque sacris iuribus, Ministris, Pastoribus, ac supremae Nostrae, et huius Sanctae Sedis auctoritati iniuriae fuerint inlatae. Absit vero, ut Nos in tanta sacrarum rerum perturbatione, et Ecclesiae, eiusque potestatis, ac libertatis oppressione Apostolici Nostri ministerii munus obire unquam praetermittamus. Quapropter, ut fideles ibi degentes sciant, et universus Catholicus Orbis cognoscat, a nobis vehementer improbari ea omnia, quae a Mexicanae Reipublicae Moderatoribus contra catholicam Religionem, Ecclesiam, eiusque sacros Ministros, Pastores, leges, iura, proprietates, et contra huius Sanctae Sedis auctoritatem gesta sunt, Pontificiam Nostram in hoc amplissimo vestro consessu apostolica libertate vocem attollimus, et praedicta omnia decreta ac cetera, quae ibi a civili potestate cum tanto ecclesiasticae auctoritatis, et huius Apostolicae Sedis contemptu, ac tanta Religionis et Sacrorum Antistitum et ecclesiasticorum praesertim hominum iactura ac detrimento sancita sunt, damnamus, reprobamus et irrita prorsus, ac nulla declaramus. Insuper eos omnes, quorum opera, consilio, iussu illa patrata sunt, gravissime monemus, ut serio reputent poenas et censuras, quae adversus sacrarum personarum et rerum, atque ecclesiasticae libertatis et potestatis violatores, profanatores, et huius Sanctae Sedis iurium usurpatores ab Apostolicis Constitutionibus, sacrisque Conciliorum Canonibus sunt constitutae.

Nunc autem haud possumus, quin ex animo gratulemur, et maximas meritasque laudes tribuamus Venerabilibus Fratribus illius Reipublicae Sacrorum Antistitibus, qui proprii episcopalis muneris optime memores singulari firmitate, et constantia Ecclesiae causam impavide propugnarunt, et invicto animo dura quaeque et aspera pro ipsius Ecclesiae defensione perpeti sunt gloriati. Debito quoque laudum praeconio illos omnes tum ecclesiasticos, tum laicos viros prosequimur, qui catholicis sensibus vere animati, et illustria suorum Antistitum exempla sectantes, in idipsum suos etiam labores pro viribus conferre haud omiserunt, gravissima omnia subeuntes pericula et discrimina. Atque etiam summopere collaudamus fidelem Mexicanae Reipublicae populum, qui ex parte longe maxima vehementer dolens, et indignans tam tristia et iniqua contra suam religionem, suosque Pastores facta, nihil antiquius habet, quam et catholicam profiteri fidem, et suos Episcopos omni amore et obsequio prosequi, ac Nobis, et huic Petri Cathedrae firmiter constanterque adhaerere. Quocirca in eam spem erigimur fore, ut dives in misericordia Deus super illam vineam suam propitiatus respiciat, et eam ab omnibus, quibus tantopere affligitur, malis eripiat.

Iam vero non minori moerore conficimur, Venerabiles Fratres, ob gravissima sane damna, quibus Ecclesia in plerisque meridionalis etiam Americae regionibus, Hispaniarum Regno olim subiectis, a civili potestate miserandum in modum premitur ac divexatur. In illis enim regionibus laica potestas, inter alia, sibi temere arrogat ius praesentandi Episcopos, et ab illis exigit ut ineant Dioecesium procurationem, antequam ipsi canonicam ab hac Sancta Sede institutionem, et Apostolicas Litteras accipiant [1]. Atque in iisdem regionibus prohibentur Episcopi libere damnare acatholica scripta, nec fas est eis sine Gubernii venia vel ipsas Apostolicas Litteras promulgare [2]. Insuper coarctatur Ecclesiae libertas in acquirendis proprie-

---

[1]) *Huc ref. prop.* 50. [2]) *Huc ref. prop.* 28.

tatibus, et impeditur executio gratiarum huius Apostolicae Sedis [1]), et studiorum methodus in Clericorum Seminariis adhibenda civili auctoritati subiicitur [2]), et ab ipsa laica potestate ecclesiasticae decimae vel penitus sublatae, vel publico aerario adiudicatae fuere, et iniuncta est Episcopis, ecclesiasticisque viris obligatio iurandi plures res Ecclesiae iuribus adversas, quae in civili Constitutione continentur. In una autem ex ipsis regionibus non solum haec omnia contra Ecclesiae potestatem et iura geruntur, verum etiam civile Gubernium novam de Episcopis eligendis normam praescripsit, qua disciplina ab Ecclesia statuta labefactatur; et legem sancivit, qua ecclesiastici fori privilegium, decimae, et parochorum emolumenta de medio sublata sunt. Praeterea in hac eadem regione et nativum Ecclesiae ius omnino oppugnatur, acquirendi scilicet proprietates [3]), et non omnia admittuntur matrimonialia impedimenta ab Ecclesia statuta [4]); et nullae prorsus declarantur gratiae a Romano Pontifice concessae, nisi per Gubernium fuerint imploratae [5]); et proprio arbitrio immutata est aetas ab Ecclesia praescripta pro religiosa tam mulierum, quam virorum professione, et omnes Religiosae Familiae neminem sine Gubernii permissu ad solemnia vota nuncupanda admittere possunt [6]). Atque in aliis eiudem Americae meridionalis regionibus laica potestas eo temeritatis devenit, ut etiam res vel maxime sacras et spirituales, quae ab Episcoporum voluntate unice pendent, suae auctoritati subiicere audeat.

Quae sane omnia, incredibili animi Nostri aegritudine a Nobis breviter cursimque enunciata, quam vehementer improbare ac detestari debeamus, probe intelligitis, Venerabiles Fratres, cum civilis potestas nefariis hisce molitionibus divinam Ecclesiae institutionem, eiusque sanctissimam doctrinam, ac venerandam auctoritatem, disciplinam, omniaque ipsius Ecclesiae iura, ac supremam huius Apostolicae Sedis dignitatem, potestatemque impetere, convellere, et conculcare connitatur. In tanta vero acerbitate mirifice Nos recreat, et consolatur eximia Venerabilium Fratrum earumdem meridionalis Americae regionum Sacrorum Antistitum virtus, religio, pietas, qui divino auxilio freti, ac proprii muneris partes implentes cum immortali sui nominis et ordinis laude non desistunt hisce saecularis potestatis conatibus fortiter obsistere, et qua voce, qua scriptis Ecclesiae libertatem, ac iura tam iniuste occupata tueri, repetere, et confidenter profiteri, paratissimi ad omnia subeunda pericula.

At vero minime ignoratis, Venerabiles Fratres, quam vehementer anxii et solliciti simus de tristissima conditione, ad quam sanctissima nostra religio redacta est in Helvetia, ac profecto memineritis, Nos in Consistoriali oratione, die vigesimo sexto mensis Julii superiore anno habita, raptim perstrinxisse innumera fere damna ibi a laica potestate Ecclesiae, eiusque sacrae auctoritati, iuribus, rebus, Episcopis, et ministris allata. Equidem Nobis in animo est. cum id opportunum existimabimus, peculiarem de hoc molestissimo sane argumento habere sermonem, cum praesertim in illis regionibus multiplices, et omnino detestandi contra Ecclesiam ausus magis in dies invaluerint et excreverint. Interim vero, etiamsi non levi animi Nostri solatio et consolatione noscamus, fidelem illarum regionum Clerum ex parte longe maxima inter plurimas difficultates sui ministerii munia sedulo obire, et pro viribus praeliari bella Domini, tamen Nobis temperare non possumus quin summopere doleamus, improbemus, damnemus perversam paucorum ecclesiasticorum hominum agendi rationem, qui nefariis laicae potestatis conatibus favere, et in Ticinensi praesertim pago maximum bonis omnibus Catholicis scandalum afferre, ac Dei indignationem in se concitare non horrent. Ea porro spe sustentamur fore, ut illarum regionum Moderatores tandem aliquando velint saniora inire consilia, et cognoscere, veram populorum felicitatem prosperitatemque sine divina nostra Religione, eiusque salutari doctrina, ac debito erga veneranda Ecclesiae iura obsequio et reverentia non posse consistere. In quam spem eo magis inducimur quod

---

[1]) *Huc ref. prop.* 29. [2]) *Huc ref. prop.* 46.
[3]) „ „ „ 26. [4]) „ „ „ 68.
[5]) „ „ „ 29. [6]) „ „ „ 52.

audivimus, Episcopum ab exilio quamprimum revocatum iri. Faxit Deus, ut huiusmodi Nostrae spes minime sint fallaces!

Nos certe Deo auxiliante nunquam officio Nostro deerimus, et nunquam desinemus omnes perferre labores, omnes suscipere curas, omnia adhibere studia, ut Ecclesiae causam Nobis divinitus commissam pro Apostolici Nostri muneris debito viriliter tueamur ac propugnemus. Interea vero una Vobiscum, Venerabiles Fratres, levantes cor et oculos Nostros in montem excelsum et sanctum, unde omne Nobis auxilium affuturum confidimus, nunquam intermittamus dies noctesque assiduis precibus gemitibusque misericordiarum Patrem et Deum totius consolationis orare et obsecrare, ut omnipotenti sua virtute Ecclesiam suam sanctam a tantis, quibus tum in illis regionibus afflictatur, calamitatibus defendat, eripiat, ac simul dignetur caelesti sua gratia ipsius Ecclesiae inimicorum animos, mentesque illustrare, expugnare, eosque de impietatis et perditionis via ad iustitiae ac salutis semitas reducere.

---

* Litterae

Venerabili Fratri Henrico Episcopo Wratislaviensi die XXX. martii anni MDCCCLVII.

Pius PP. IX.

Venerabilis Frater, Salutem et Apostolicam Benedictionem.

Novum eximiae Tuae erga Nos, et hanc Apostolicam Sedem observantiae testimonium, et egregiae Tuae episcopalis vigilantiae documentum perlibenter animadvertimus in Litteris, quas, Venerabilis Frater, die 10. huius mensis ad Nos dedisti. Significas enim, quod ubi primum per publicas ephemerides novisti decretum a Nobis sancitum, et a Nostra Indicis Congregatione die 8 proximi mensis Ianuarii editum, quo prohibita fuere opera a Dilecto Filio Presbytero Antonio Günther germanico idiomate scripta, typisque in lucem emissa, statim intellexeris, eiusdem Auctoris doctrinam esse proscriptam, eamque neque in philosophicis, neque in theologicis disciplinis tradendis admitti posse, atque approbari. Hinc nulla interposita mora a Dilecto Filio Canonico Ioanne Baptista Baltzer Güntheri assecla, atque in ista Universitate Theologiae Dogmaticae Professore exegisti declarationem, qua clare aperteque suam mentem de lato in Güntherianam doctrinam decreto patefaceret. Quocirca idem Canonicus suam Tibi tradidit Epistolam die 5. huius mensis Nobis scriptam, atque a Te cum Tuis Litteris ad Nos missam, qua declarat, se commemorato Decreto in causa Güntheri iam publicato ex debita obedientia simpliciter esse subiectum, ac non posse supremae Nostrae auctoritati non obedire. Non mediocrem voluptatem ex hac Cononici Baltzer declaratione percepimus, quae catholico Sacerdote plane digna singularem illam auxit consolationem, qua affecti fuimus, cum obsequentissimas ipsius Antonii Günther Litteras Nobis die 10. elapsi mensis Februarii scriptas legimus, quibus is amplissimis verbis, et summa cum sui nominis laude semel iterumque professus est, nihil sibi potius esse, quam supremae Nostrae, et huius Apostolicae Sedis auctoritati semper obtemperare, et idcirco se humillime subiicere commemorato decreto de suis operibus promulgato.

Quae quidem dum non leve Nobis afferunt solatium, spemque faciunt fore, ut alii etiam eiusdem doctrinae sectatores christianam utriusque commemorati Doctoris obedientiam, debitamque magisterio Nostro subiectionem imitentur, dumque Nobis occasionem praebent Tibi impense gratulandi, Venerabilis Frater, quod, uti decebat, Tuum munus expleveris, non possumus, quin pro Apostolici Nostri ministerii officio apertissime edicamus, summam Tibi adhibendam esse vigilantiam, ne contenta Güntherianis libris doctrina diutius ullo modo tradatur, aut comprobetur.

Et re sane vera, quod non sine paterni animi Nostri dolore significamus, neque pauca, neque levia in commemoratis libris reperiuntur, quae tum verbis, tum rebus a catholica veritate non minimum discedunt. Quo quidem numero ea praesertim censentur, quae auctor tuetur et affirmat de

augustissima Trinitate, de Sacramento Dominicae Incarnationis, de rerum creatione, de habitu philosophiae, ac theologiae, scientiae, ac fidei. Neque enim satis intellexit philosophiae esse in iis, quae ad religionem pertinent, non dominari, sed ancillari, non praescribere quid credendum sit, sed rationabili obsequio amplecti, neque altitudinem scrutari mysteriorum Dei, sed illam pie, humiliterque revereri [1]). Immo neque satis intellexit quantopere deferendum sit venerandae Sanctissimorum Patrum auctoritati, et quo studio cavendum, ne profanae novitatis amore tuta illorum vestigia deserantur, et gravissimi diffundantur errores [2]).

Habes, Venerabilis Frater, quid Tibi de hoc argumento in praesentia respondendum esse existimavimus, ac pro certo habemus, Te ob egregiam Tuam religionem hisce Nostris monitis studiosissime esse obsequuturum. Denique caelestium omnium munerum auspicem, et praecipuae Nostrae in Te benevolentiae testem Apostolicam Benedictionem ex imo corde profectam Tibi ipsi, Venerabilis Frater, et gregi Tuae curae commisso peramanter impertimur.

Datum Romae apud Sanctum Petrum die 30. Martii anno 1857.

Pontificatus Nostri Anno Undecimo.

Pius PP. IX.

Epistola

ad eminentissimum Archiepiscopum Coloniensem de Güntherianismi damnatione [3])

Dilecto Filio Nostro Joanni, Tituli S. Laurentii in Viminali, Presbytero S. R. E. Cardinali De Geissel, Archiepiscopo Coloniensi.

Pius PP. IX.

Dilecte Fili Noster, Salutem et Apostolicam Benedictionem.

Eximiam Tuam Nobisque plane cognitam pastoralem in catholica doctrina tuenda curam et sollicitudinem non mediocri certe animi Nostri iucunditate undique elucere perspeximus in Litteris, quas, Dilecti Fili Noster, die 16. proximi mensis Aprilis ad Nos dedisti super Decreto Pontificia Nostra auctoritate sancito, atque a Nostra Indicis Congregatione die 8. mensis Januarii huius anni edito, quo opera Dilecti Filii Presbyteri Antonii Günther proscripta fuerunt. Nos quidem pro Apostolici Nostri ministerii officio nullis unquam parcentes curis, nullisque laboribus, ut fidei depositum, Nobis divinitus concreditum, integrum inviolatumque custodiatur, ubi primum a pluribus Venerabilibus Fratribus spectatissimis Germaniae Sacrorum Antistitibus accepimus, non pauca Güntheri libris contineri, quae ipsi in sincerae fidei, et catholicae veritatis perniciem cedere arbitrabantur, nulla interposita mora eidem Congregationi commisimus, ut ex more opera eiusdem Güntheri accurate diligenterque excuteret, perpenderet, examinaret, ac deinde omnia ad Nos referret. Cum igitur ipsa Congregatio Nostris mandatis obsequuta, suoque munere functa omnem in hoc gravissimo sane, maximique momenti negotio curam et operam scite riteque collocaverit, nullumque praetermiserit studium in Güntheriana doctrina accuratissimo examine noscenda ac ponderanda, animadvertit, plura in Güntheri libris reperiri omnino improbanda ac damnanda, utpote quae catholicae Ecclesiae doctrinae maxime adversarentur. Hinc rebus omnibus a Nobis etiam perpensis, eadem Congregatio Decretum illud suprema Nostra auctoritate probatum, Tibique notissimum edidit, quo Güntheriana opera prohibentur et interdicuntur.

Quod quidem Decretum Nostra auctoritate sancitum, Nostroque iussu vulgatum sufficere plane debebat, ut quaestio omnis penitus dirempta censeretur, et omnes, qui catholico gloriantur nomine, clare aperteque intelligerent, sibi esse omnino obtemperandum, et sinceram haberi non posse

---

[1]) *Huc ref. prop.* 8, 9. [2]) *Huc ref. prop.* 13.
[3]) *Huc refertur Nota ad* §. II. *Syllabi.*

doctrinam Güntherianis libris contentam, ac nemini deinceps fas esse doctrinam iis libris traditam tueri, ac propugnare, et illos libros sine debita facultate legere, ac retinere. A quo quidem obedientiae, debitique obsequii officio nemo immunis propterea videri censerique poterat, quod in eodem Decreto vel nullae nominatim propositiones notarentur, vel nulla certa, stataque adhiberetur censura. Ipsum enim per se valebat Decretum, ne qui sibi integrum putarent ab iis, quae Nos comprobavimus, utcumque discedere.

Sed vehementer errant, qui generalis eiusmodi prohibitionis causam inde profectam esse arbitrantur, quod ipsa Congregatio nullas singillatim Güntherianorum operum sententias, nullasque praecise opiniones censura dignas deprehenderit. Etenim non sine dolore apprime noscimus, in iisdem operibus erroneum, ac perniciosissimum, et ab hac Apostolica Sede saepe damnatum rationalismi systema ampliter dominari; itemque noscimus, in iisdem libris ea inter alia non pauca legi, quae a catholica fide, sinceraque explicatione de Unitate divinae substantiae in Tribus distinctis, sempiternisque Personis non minimum aberrant. In compertis pariter habemus, neque meliora, neque accuratiora esse, quae traduntur de Sacramento Verbi Incarnati, deque unitate divinae Verbi personae in duabus naturis, divina et humana. Noscimus, iisdem libris laedi catholicam sententiam ac doctrinam de homine, qui corpore et anima ita absolvatur, ut anima eaque rationalis sit vera per se, atque immediata corporis forma. Neque ignoramus, ea iisdem libris doceri et statui, quae catholicae doctrinae de suprema Dei libertate a quavis necessitate soluta in rebus procreandis plane adversantur Atque illud etiam vel maxime improbandum ac damnandum, quod Güntherianis libris humanae rationi et philosophiae, quae in religionis rebus non dominari, sed ancillari omnino debent, magisterii ius temere attribuatur ac propterea omnia perturbentur, quae firmissima manere debent tum de distinctione inter scientiam et fidem, tum de perenni fidei immutabilitate, quae una semper, atque eadem est, dum philosophia, humanaeque disciplinae neque semper sibi constant, neque sunt a multiplici errorum varietate immunes [1]. Accedit, nec ea sanctos Patres reverentia haberi, quam Conciliorum Canones praescribunt, quamque splendidissima Ecclesiae lumina omnino promerentur; nec ab iis in catholicas Scholas dicteriis abstineri, quae recolendae memoriae Pius VI. Decessor Noster solemniter damnavit [2]. Neque silentio praeteribimus, in Güntherianis libris vel maxime violari sanam loquendi formam, ac si liceret verborum Apostoli Paulli oblivisci [3]), aut horum quae gravissime monuit Augustinus «Nobis ad certam regulam loqui fas est, ne verborum licentia «etiam de rebus, quae his significantur, impiam gignat opinionem [4].»

Ex quibus omnibus profecto vides, Dilecte Fili Noster, qua cura et studio cum Tibi, tum Venerabilibus Fratribus Episcopis Tuis Suffraganeis sit advigilandum, ut ab istis Dioecesibus Güntheriana opera amoveantur, et qua singulari sollicitudine excubandum, ne doctrina eisdem operibus contenta et iam proscripta ullo unquam modo sive in philosophicis, sive in theologicis disciplinis a quovis in posterum tradatur, aut comprobetur.

Jam vero dum Güntheri opera damnanda esse censuimus, ac censemus, haud possumus, quin tibi significemus, ipsum Dilectum Filium Presbyterum Antonium Günther non mediocri Nos affecisse consolatione, quandoquidem obsequentissimis suis Litteris die 10. mensis Februarii ad Nos scriptis cum summa sui nominis laude amplissimis verbis semel iterumque professus est, nihil sibi potius, quam supremae Nostrae, et huius Apostolicae Sedis auctoritati semper obtemperare, et idcirco se humillime subiicere commemorato Decreto de suis operibus promulgato. Hoc autem egregium sane Güntheri exemplum pari animi Nostri gaudio imitati sunt plures Dilecti Filii Doctores Theologiae, Philosophiae, Historiae ecclesiasticae, et Canonici Juris in variis Germaniae Lyceis, ac primarii Güntherianae doctrinae asseclae, qui suis ad Nos datis Litteris contestati sunt, se commemorato Decreto humillime subiicere, nihilque sibi magis cordi esse, quam Pontificiae Nostrae, et huius Sanctae Sedis auctoritati animo obedire. Dum vero hac re summopere laetamur, in eam porro spem erigimur fore, ut alii omnes Güntherianae doctrinae

[1]) *Huc ref. prop.* 8, 9.
[2]) *Huc ref. prop.* 13.
[3]) II. ad Timoth. 13.
[4]) De Civit. Dei lib. 10. cap. 23.

sectatores christianam tum ipsius auctoris, tum horum animi docilitatem, et obedientiam, debitamque magisterio Nostro subiectionem Deo bene iuvante aemulari velint, atque ita ipsius auctoris coronam augeant, et Nostram expleant cumulentque laetitiam. Habes, Dilecte Fili Noster, quae Tibi de hoc argumento rescribenda esse existimavimus, atque hac etiam occasione libentissime utimur, ut iterum ostendamus et confirmemus praecipuam, qua Te in Domino complectimur, benevolentiam. Cuius quoque certissimum pignus esse volumus Apostolicam Benedictionem, quam toto cordis affectu Tibi ipsi, Dilecte Fili Noster, et gregi Tuae vigilantiae commisso peramanter impertimur.

Datum Bononiae, die XV. Junii, anno MDCCCLVII., Pontificatus Nostri Anno Undecimo.

---

* Epistola Encyclica.

Venerabilibus Fratribus Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, aliisque locorum Ordinariis, gratiam et communionem cum Apostolica Sede habentibus.

Pius PP. IX.

Venerabiles Fratres, Salutem et Apostolicam Benedictionem.

Qui nuper per Italiam erupit contra legitimos Principes seditionis motus, in regionibus etiam Pontificiae ditioni finitimis, nonnullas ex Provinciis Nostris quaedam veluti incendii flamma pervasit; quae quidem et funesto illo permotae exemplo, et externis actae incitamentis a paterno Nostro regimine sese subduxerunt, et vero etiam paucis adnitentibus id quaerunt, ut italico illi subiiciantur Gubernio, quod per annos hosce postremos Ecclesiae, ac legitimis illius iuribus, sacrisque administris se gessit adversum. Dum Nos rebellionis huiusmodi actus et reprobamus, et dolemus, quibus quaedam tantum populi pars turbatis in iisdem provinciis iniuste adeo respondet paternis studiis, curisque Nostris, ac dum necessarium esse palam edicimus Sanctae huic Sedi civilem principatum, ut in bonum religionis sacram potestatem sine ullo impedimento exercere possit [1]), quem quidem civilem Principatum extorquere eidem connituntur vaferrimi hostes Ecclesiae Christi, Vobis in tanto rerum turbine praesentes damus litteras, Venerabiles Fratres, ut aliquod dolori Nostro solatium quaeramus. Atque hac occasione Vos etiam hortamur, ut pro explorata pietate vestra, pro eximio erga Apostolicam Sedem, eiusque libertatem studio id praestandum curetis, quod olim Aaroni supremo Hebraeorum Pontifici praescripsisse legimus Moysem [2]): „*Tolle thuribulum, et hausto igne de altari mitte incensum desuper, pergens cito ad populum, ut roges pro eis; iam enim egressa est ira a Domino, et plaga desaevit.*" Itemque Vos hortamur, ut preces fundatis quemadmodum sancti illi fratres, Moyses nimirum, atque Aaron, qui „*proni in faciem dixerunt: Fortissime Deus spirituum universae carnis, num aliquibus peccantibus contra omnes ira tua desaeviet* [3])?" Ad hoc scilicet, Venerabiles Fratres, praesentes Vobis mittimus litteras, ex quibus non parum solatii percipimus, quippe confidimus, desideriis Vos, curisque Nostris cumulate responsuros. Ceterum palam hoc profitemur, indutos Nos virtute ex alto, quam infirmitati Nostrae immittet fidelium precibus exoratus Deus, quidvis discriminis, quidvis acerbitatis antea perpessuros quam Apostolicum ulla ex parte deseramus officium, ac quidquam admittamus contra iuramenti sanctitatem, quo Nos obstrinximus, cum licet immerentes supremam hanc Apostolorum Principis Sedem, arcem, et propugnaculum Catholicae fidei, Deo sic volente. conscendimus. In pastorali vestro tuendo munere omnia laeta, ac felicia, Venerabiles Fratres, Vobis adprecantes, caelestis auspicem beatitatis Apostolicam benedictionem, Vobis, gregique vestro peramanter impertimur.

Datum Romae apud Sanctum Petrum die 18. Junii Anno 1859. Pontificatus Nostri Anno Decimoquarto.

---

[1]) *Huc ref. Nota ad* §. IX. *Syll.*
[2]) Num. Cap. XVI. [3]) Num. Cap. XVI.

---

* Allocutio

habita in consistorio secreto die XX. iunii anni MDCCCLIX.

Venerabiles Fratres.

Ad gravissimum, quo cum bonis omnibus propter bellum inter catholicas nationes excitatum premimur, dolorem maximus accessit moeror ob luctuosam rerum conversionem ac perturbationem, quae in nonnullis Pontificiae Nostrae ditionis Provinciis nefaria impiorum hominum opera ac sacrilego prorsus ausu nuper evenit. Probe intelligitis, Venerabiles Fratres, Nos dolenter loqui de scelesta sane perduellium contra sacrum legitimumque Nostrum, et huius Sanctae Sedis civilem principatum coniuratione et rebellione, quam vaferrimi homines in eisdem Nostris provinciis commorantes tum clandestinis pravisque coetibus, tum turpissimis consiliis cum finitimarum regionum hominibus initis, tum fraudolentis calumniosisque editis libellis, tum exteris armis comparatis et invectis, tum perversis quibusque aliis fraudibus et artibus moliri, fovere, et efficere minime reformidarunt. Nec possumus non vehementer dolere, infestam huiusmodi coniurationem primum erupisse in civitate Nostra Bononiensi, quae paternae Nostrae benevolentiae ac liberalitatis ornata beneficiis duos fere ab hinc annos, cum ibi diversati sumus, suam erga Nos et hanc Apostolicam Sedem venerationem ostendere, ac testari haud omiserat. Bononiae enim die duodecima huius mensis, postquam Austriacae inopinato discesserunt copiae, nulla interposita mora coniurati homines audacia insignes, omnibus divinis, humanisque proculcatis iuribus, laxatisque improbitatis habenis, haud exhorruerunt tumultuari, atque urbanam cohortem, aliosque armare, cogere, educere, atque Cardinalis Nostri Legati aedes adire, ibique ablatis Pontificiis Insignibus eorum loco rebellionis vexillum attollere et collocare cum summa honestiorum civium indignatione ac fremitu, qui tantum facinus improbare, ac Nobis et Pontificio Nostro Gubernio plaudere haud extimescebant. Hinc ab ipsis perduellibus eidem Cardinali Nostro Legato profectio fuit denunciata, qui pro sui muneris officio tot scelestis ausibus obsistere, ac Nostram, et huius Sanctae Sedis dignitatem et iura asserere ac tueri minime praetermittebat. Atque eo sceleris et impudentiae rebelles devenerunt, ut minime veriti sint gubernium immutare, et Sardiniae Regis Dictaturam petere, et ob hanc causam suos ad eumdem Regem deputatos mittere. Cum igitur Noster Legatus haud posset tantas impedire improbitates, easque diutius ferre et intueri, solemnem tum voce tum scripto edidit protestationem contra omnia quae a factiosis hominibus adversus Nostra et huius Sanctae Sedis iura fuerunt patrata, ac Bononia decedere coactus Ferrariam se contulit.

Quae Bononiae tam nefarie peracta sunt, eadem similibus criminosis modis Ravennae, Perusiae, et alibi flagitiosi homines communi bonorum omnium luctu agere minime dubitarunt, haud timentes posse suos impetus a Pontificiis Nostris copiis reprimi ac refringi, cum illae numero paucae eorum furori et audaciae resistere minime possent. Quocirca in eisdem civitatibus a perduellibus omnium divinarum, humanarumque legum conculcata auctoritas, et suprema civilis Nostra atque huius Sanctae Sedis oppugnata potestas, et defectionis erecta vexilla, et legitimum Pontificium gubernium de medio sublatum, et Sardiniae Regis Dictatura petita, et Nostri Delegati publica emissa protestatione ad profectionem vel impulsi, vel coacti, et alia multa rebellionis admissa facinora.

Nemo vero ignorat quo isti civilis Apostolicae Sedis principatus osores semper potissimum spectent, et quid ipsi velint, quid cupiant, quid exoptent. Omnes quidem norunt singulari Divinae Providentiae consilio factum esse, ut in tanta temporalium Principum multitudine et varietate Romana quoque Ecclesia temporalem dominationem nemini prorsus obnoxiam haberet, quo Romanus Pontifex Summus totius Ecclesiae Pastor, nulli unquam Principi subiectus, supremam universi Dominici gregis pascendi, regendique potestatem auctoritatemque ab ipso Christo Domino acceptam per universum qua late patet orbem plenissima libertate exercere, ac simul facilius divinam religionem magis in dies propagare, et variis fidelium indigentiis occurrere,

et opportuna flagitantibus auxilia ferre, et alia omnia bona peragere posset, quae pro re ac tempore ad maiorem totius christianae reipublicae utilitatem pertinere ipse cognosceret. Infestissimi igitur Romanae Ecclesiae temporalis dominii hostes civilem eiusdem Ecclesiae, Romanique Pontificis principatum caelesti quadam rerum dispensatione, et vetusta per tot iam continentia saecula possessione, ac iustissimo quovis alio optimoque iure comparatum, et communi omnium populorum et Principum vel acatholicorum consensione uti sacrum inviolatumque Beati Petri patrimonium semper habitum ac defensum invadere, labefactare, ac destruere connituntur, ut, Romana Ecclesia suo spoliata patrimonio, Apostolicae Sedis, Romanique Pontificis dignitatem, maiestatemque deprimant, pessumdent, et liberius sanctissimae religioni maxima quaeque damna, ac teterrimum bellum inferant, ipsamque religionem, si fieri unquam posset, funditus evertant. Huc sane semper spectarunt ac spectant nequissima illorum hominum consilia, molitiones et fraudes, qui temporalem Romanae Ecclesiae dominationem convellere exoptant, veluti diuturna ac tristissima experientia omnibus clare aperteque demonstrat [1]).

Quamobrem cum Nos Apostolici Nostri muneris officio, solemnique iuramento adstricti debeamus religionis incolumitati summa vigilantia prospicere, ac iura et possessiones Romanae Ecclesiae omnino integras inviolatasque tueri, et huius Sanctae Sedis libertatem, quae cum universae Ecclesiae utilitate est plane coniuncta, asserere et vindicare, ac proinde ipsius Principatum defendere, quo ad liberam rei sacrae in toto terrarum orbe procurationem exercendam Divina Providentia Romanos Pontifices donavit, illumque integrum et inviolatum Nostris Successoribus transmittere, idcirco non possumus non vehementer damnare, detestari impios nefariosque perduellium subditorum ausus, conatus, illisque fortiter obsistere.

Itaque postquam per reclamationem Nostri Cardinalis Secretarii Status missam ad omnes Oratores, Ministros et negotiorum Gestores exterarum Nationum apud Nos et hanc S. Sedem, nefarios huiusmodi rebellium ausus reprobavimus ac detestati sumus, nunc in amplissimo hoc Vestro Consessu, Venerabiles Fratres, Nostram attollentes vocem maiori qua possumus animi Nostri contentione protestamur contra ea omnia, quae perduelles in commemoratis locis agere ausi sunt, et suprema Nostra auctoritate damnamus, reprobamus, rescindimus, abolemus omnes et singulos actus tum Bononiae, tum Ravennae, tum Perusiae, tum alibi ab ipsis perduellibus contra sacrum legitimumque Nostrum, et huius S. Sedis Principatum quovis modo factos et appellatos, et eosdem actus irritos omnino, illegitimos, et sacrilegos esse declaramus, atque decernimus. Insuper in omnium memoriam revocamus maiorem excommunicationem, aliasque ecclesiasticas poenas et censuras a sacris Canonibus, Apostolicis Constitutionibus et Generalium Conciliorum, Tridentini praesertim [2]) decretis inflictas, et ulla absque declaratione incurrendas ab iis omnibus qui quovis modo temporalem Romani Pontificis potestatem impetere audeant: in quas proinde eos omnes misere incidisse declaramus qui Bononiae, Ravennae, Perusiae, et alibi civilem Nostram, et huius Sanctae Sedis potestatem, et iurisdictionem, ac Beati Petri patrimonium opera, consilio, assensu, et alia quacumque ratione violare, perturbare, et usurpare ausi sunt.

Dum vero officii Nostri ratione compulsi haec non sine levi animi Nostri dolore declarare, et edicere cogimur, miserrimam tot filiorum caecitatem illacrimantes a clementissimo misericordiarum Patre humiliter enixeque exposcere non desistimus, ut omnipotenti sua virtute efficiat, ut quamprimum optatissimus illucescat dies, quo et ipsos filios resipiscentes, atque ad officium reductos iterum paterno sinu cum gaudio excipere, et perturbatione sublata ordinem tranquillitatemque in tota Pontificia Nostra ditione restitutam videre possimus. Hac autem in Deo fiducia suffulti ea quoque spe sustentamur fore, ut Europae Principes, uti antea, ita hoc etiam tempore suam omnem operam in temporali Nostro, sanctaeque huius Sedis principatu tuendo, et integre servando consociatis studiis consiliisque impendant, cum eorum cuiusque vel maxime intersit, Romanum Pontificem plenissima frui libertate, quo Catholicorum conscientiae in eorumdem Principum ditionibus

[1]) *Huc ref.* §. IX. *Syll.* [2]) Sess. 22. cap. 11. de Reform.

commorantium tranquillitati rite consultum sit. Quae quidem spes augetur, propterea quod Gallicae copiae in Italia degentes, iuxta ea quae carissimus in Christo Filius Noster Gallorum Imperator declaravit, non modo nihil contra temporalem Nostram et huius S. Sedis dominationem agent, immo vero eamdem tuebuntur atque servabunt.

* Allocutio

habita in consistorio secreto die XXVI. septembris anni MDCCCLIX.

Venerabiles Fratres.

Maximo animi Nostri dolore in Allocutione ad Vos die vicesimo proximi mensis Junii habita, Venerabiles Fratres, lamentati sumus ea omnia, quae ab huius Apostolicae Sedis hostibus tum Bononiae, tum Ravennae, tum alibi contra civilem legitimumque Nostrum, et eiusdem Sedis principatum patrata sunt. Insuper eadem Allocutione illos omnes in ecclesiasticas censuras et poenas a sacris Canonibus inflictas incidisse declaravimus, et omnes eorum actus nullos et irritos esse decrevimus.

Ea porro spe sustentabamur fore, ut rebelles isti filii Nostris hisce vocibus excitati ac permoti ad officium redire vellent, cum omnes praesertim noscant quanta mansuetudine ac lenitate, vel ab ipso Supremi Nostri Pontificatus initio semper usi simus, et quanta alacritate studioque inter gravissimas temporum difficultates nunquam intermiserimus curas omnes cogitationesque ad temporariam quoque Nostrorum populorum utilitatem tranquillitatemque promovendam convertere. Sed Nostra haec spes prorsus evanuit. Etenim ipsi externis potissimum consiliis, instigationibus, et omnibus cuiusque generis auxiliis freti, atque iccirco audentiores facti nihil inausum, nihilque intentatum reliquerunt, ut omnes Aemiliae provincias Pontificiae Nostrae ditioni subiectas perturbarent, easque a civili Nostro, et huius Sanctae Sedis principatu distraherent. Hinc in iisdem provinciis rebellionis ac defectionis erecto vexillo, et Pontificio sublato Gubernio, primum Subalpini Regni Dictatores constituti fuerunt, qui postea Commissarii extraordinarii dicti, ac deinde Gubernatores generales appellati, quique Supremi Nostri Principatus iura sibi temere arrogantes a publicis obeundis muneribus illos amoverunt, quos ob spectatam erga legitimum Principem fidem cum pravis eorum consiliis minime consentire suspicabantur. Non dubitarunt autem huiusmodi homines in ecclesiasticam quoque invadere potestatem, cum novas de Nosocomiis, Orphanotrophiis, aliisque Piis Legatis, Locis et Institutis leges ediderint. Neque timuerunt aliquos ecclesiasticos viros vexare, eosque vel expellere, vel etiam in carcerem coniicere. Apertissimo vero in hanc Apostolicam Sedem odio perciti minime reformidarunt die sexta huius mensis conventum Bononiae agere ab ipsis nationalem Aemiliae populorum appellatum, atque in illo promulgare decretum falsis criminationibus et praetextis refertum, quo populorum unanimitatem mendaciter asserentes, contra Romanae Ecclesiae iura declararunt, se nolle amplius Pontificio civili Gubernio subesse. Atque insequenti die declararunt item, veluti in more nunc est, se velle Sardiniae Regis ditioni et imperio adhaerere.

Hos inter lamentabiles ausus non desinunt huius factionis moderatores omnem eorum artem in corrumpendis populorum moribus impendere per libros praesertim atque ephemerides tum Bononiae, tum alibi editas, quibus fovetur quidlibet audendi licentia et Christi hic in terris Vicarius iniuriis laceratur, ac religionis pietatisque exercitationes ludibrio habentur, precesque ad Immaculatam Sanctissimamque Dei Genitricem Virginem Mariam colendam, eiusque potentissimum patrocinium implorandum adhibitae irridentur[1]). In scenicis vero spectaculis publica morum honestas, pudor virtusque offenditur, et personae Deo sacrae communi omnium contemptioni et irrisioni exponuntur.

---

[1]) *Huc ref. prop.* 79

Haec autem ab illis aguntur, qui se catholicos esse, et supremam Romani Pontificis spiritualem potestatem auctoritatemque colere, ac venerari affirmant[1]). Omnes profecto vident, quam fallax sit huiusmodi declaratio: ipsi namque talia agentes cum illis omnibus conspirant, qui teterrimum adversus Romanum Pontificem et catholicam Ecclesiam bellum gerunt, quique omnia conantur, ut, si fieri unquam posset, divina nostra religio, eiusque salutaris doctrina ex omnium animis evellatur et exstirpetur.

Quamobrem Vos praesertim, Venerabiles Fratres, qui Nostrorum laborum et molestiarum estis participes, vel facile intelligitis quo in moerore versemur, et quo una cum Vobis bonisque omnibus luctu et indignatione afficiamur.

In tanta autem acerbitate hoc solatio utimur, quod Aemiliae provinciarum populi ex parte longe maxima dolentes huiusmodi molitiones, atque ab illis summopere abhorrentes, suam erga legitimum Principem fidem servent, ac civili Nostrae, et huius Sanctae Sedis dominationi constanter adhaereant; et quod universus earumdem provinciarum Clerus summis certe laudibus dignus nihil antiquius habuit, quam in hoc rerum motu et perturbatione sui officii partes sedulo explere, ac luculenter ostendere qua singulari fide et observantia Nos et hanc Apostolicam Sedem prosequatur, asperrima quaeque contemnens ac despiciens pericula.

Jam vero cum Nos gravissimi officii Nostri ratione, solemnique iuramento adstricti debeamus sanctissimae nostrae Religionis causam impavide propugnare, et iura possessionesque Romanae Ecclesiae ab omni violatione fortiter tueri, civilemque Nostrum, et huius Apostolicae Sedis principatum constanter defendere, illumque Nostris Successoribus, veluti Beati Petri patrimonium, integrum transmittere, haud possumus, quin iterum Apostolicam Nostram attollamus vocem, ut universus praesertim catholicus orbis, atque in primis omnes Venerabiles Fratres Sacrorum Antistites, a quibus inter maximas angustias tot eximia et illustria immobilis eorum erga Nos et hanc Sanctam Sedem, ac Beati Petri patrimonium fidei, amoris studiique testimonia cum summa animi Nostri consolatione accepimus, cognoscant quam vehementer a Nobis improbentur quae eiusmodi homines in Aemiliae provinciis Pontificiae Nostrae ditionis patrare ausi sunt. Itaque in hoc amplissimo vestro consessu tum commemoratos, tum alios omnes quoscumque rebellium actus contra ecclesiasticam potestatem et immunitatem, et contra supremam Nostram, huiusque Sanctae Sedis civilem dominationem, principatum, potestatem, iurisdictionemque, quovis nomine actus ipsi appellentur, omnino reprobamus, illosque plane irritos et nullos esse decernimus.

Nemo autem ignorat, eos omnes, qui in praedictis provinciis suam operam, consilium, assensum memoratis actibus praestiterunt, vel alia quavis ratione illis faverunt, incidisse in ecclesiasticas censuras et poenas, quas in praedicta Nostra Allocutione commemoravimus.

Ceterum, Venerabiles Fratres, adeamus cum fiducia ad thronum gratiae, ut divini auxilii ope solatium et fortitudinem in rebus tam adversis assequamur: nec desistamus, divitem in misericordia Deum assiduis fervidisque precibus humiliter enixeque orare et obsecrare, ut omnipotenti sua virtute omnes aberrantes, quorum forsitan aliqui misere decepti nesciunt quid faciunt, ad meliora consilia, atque ad iustitiae, religionis, salutisque semitas reducat.

---

[1]) *Huc ref.* §. IX. *Syllabi.*

* Epistola Encyclica.

Venerabilibus Fratribus Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, aliisque locorum Ordinariis, gratiam et communionem cum Apostolica Sede habentibus.

Pius PP. IX.

Venerabiles Fratres, Salutem et Apostolicam Benedictionem.

Nullis certe verbis explicare possumus, Venerabiles Fratres, quanto solatio, quantaeque laetitiae Nobis fuerit inter maximas Nostras amaritudines singularis ac mira vestra, et fidelium, qui Vobis commissi sunt, erga Nos et hanc Apostolicam Sedem fides, pietas et observantia, atque egregius sane in eiusdem Sedis iuribus tuendis, et iustitiae causa defendenda consensus, alacritas, studium et constantia. Etenim ubi primum ex Nostris Encyclicis Litteris die 18. Junii superiori anno ad Vos datis, ac deinde ex binis Nostris Consistorialibus Allocutionibus cum summo animi vestri dolore cognovistis gravissima damna, quibus sacrae civilesque res in Italia affligebantur, atque intellexistis nefarios rebellionis motus et ausus contra legitimos eiusdem Italiae Principes, ac sacrum legitimumque Nostrum et huius S. Sedis principatum, Vos, Nostris votis curisque statim obsecundantes, nulla interiecta mora, publicas in vestris Dioecesibus preces omni studio indicere properastis. Hinc non solum obsequentissimis aeque ac amantissimis vestris Litteris ad Nos datis, verum etiam tum pastoralibus Epistolis, tum aliis religiosis doctisque scriptis in vulgus editis, episcopalem vestram vocem cum insigni vestri ordinis ac nominis laude attollentes, ac sanctissimae nostrae religionis iustitiaeque causam strenue propugnantes, vehementer detestati estis sacrilega ausa contra civilem Romanae Ecclesiae principatum admissa. Atque ipsum principatum constanter tuentes, profiteri et docere gloriati estis, eumdem singulari Divinae illius omnia regentis ac moderantis Providentiae consilio datum fuisse Romano Pontifici, ut ipse nulli civili potestati unquam subiectus supremum Apostolici ministerii munus, sibi ab ipso Christo Domino divinitus commissum, plenissima libertate, ac sine ullo impedimento in universum orbem exerceat [1]). Atque Nobis carissimi catholicae Ecclesiae filii vestris imbuti doctrinis, vestroque eximio exemplo excitati eosdem sensus Nobis testari summopere certarunt et certant. Namque ex omnibus totius catholici orbis regionibus innumerabiles paene accepimus tum ecclesiasticorum tum laicorum hominum cuiusque dignitatis, ordinis, gradus et conditionis Litteras, etiam a centenis catholicorum millibus subscriptas, quibus ipsi filialem suam erga Nos, et hanc Petri Cathedram devotionem ac venerationem luculenter confirmant, et rebellionem, aususque in nonnullis Nostris Provinciis admissos vehementer detestantes, Beati Petri patrimonium omnino integrum inviolatumque servandum, atque ab omni iniuria defendendum esse contendunt; ex quibus insuper non pauci id ipsum, vulgatis apposite scriptis, docte sapienterque asseruere. Quae praeclarae vestrae ac fidelium significationes, omni certe laude ac praedicatione decorandae, et aureis notis in catholicae Ecclesiae fastis inscribendae ita Nos commoverunt, ut non potuerimus non laete exclamare: „*Benedictus Deus et Pater Domini Nostri Jesu Christi, Pater misericordiarum et Deus totius consolationis, qui consolatur Nos in omni tribulatione nostra.*“ Nihil enim Nobis inter gravissimas, quibus premimur, angustias gratius, nihil iucundius nihilque optatius esse poterat quam intueri quo concordissimo atque admirabili studio Vos omnes, Venerabiles Fratres, ad huius S. Sedis iura tutanda animati et incensi estis, et qua egregia voluntate fideles curae vestrae traditi in idipsum conspirant. Ac per Vos ipsi vel facile cogitatione assequi potestis, quam vehementer paterna Nostra in Vos, atque in ipsos catholicos benevolentia merito atque optimo iure in dies augeatur.

Dum vero tam mirificum vestrum, et fidelium erga Nos et hanc Sanctam Sedem studium et amor Nostrum lenibat dolorem, nova aliunde tristitiae accessit causa. Itaque has Vobis scribimus Litteras, ut in tanti momenti

[1]) *Huc ref.* §. IX. *Syll.*

re animi Nostri sensus Vobis in primis denuo notissimi sint. Nuper, quemadmodum plures ex Vobis iam noverint, per Parisienses ephemeridas, quibus titulus «Moniteur,» vulgata fuit Gallorum Imperatoris Epistola, qua Nostris respondit Litteris, quibus Imperialem Maiestatem Suam omni studio rogavimus, ut validissimo suo patrocinio in Parisiensi Congressu integram et inviolabilem temporalem Nostram et huius Sanctae Sedis ditionem tueri, illamque a nefaria rebellione vindicare vellet. Hac sua Epistola summus Imperator, commemorans quoddam suum consilium paulo ante Nobis propositum de rebellibus Pontificiae Nostrae ditionis provinciis, Nobis suadet, ut earumdem provinciarum possessioni renuntiare velimus, cum ei videatur hoc tantum modo praesenti rerum perturbationi posse mederi.

Quisque vestrum, Venerabiles Fratres, optime intelligit, Nos gravissimi officii Nostri memores haud potuisse silere, cum huiusmodi epistolam accepimus. Hinc, nulla interposita mora, eidem Imperatori rescribere properavimus, Apostolica animi Nostri libertate clare aperteque declarantes, nullo plane modo Nos posse eius annuere consilio, propterea quod *insuperabiles praeseferat difficultates ratione habita Nostrae et huius Sanctae Sedis Dignitatis, Nostrique sacri characteris, atque eiusdem Sedis iurium, quae non ad alicuius regalis familiae successionem, sed ad omnes catholicos pertinent;* ac simul professi sumus, *non posse per Nos cedi quod nostrum non est, ac plane a Nobis intelligi, victoriam, quae Aemiliae perduellibus concedi vellet, stimulo futuram indigenis, exterisque aliarum provinciarum perturbatoribus ad eadem patranda, cum cernerent prosperam fortunam quae rebellibus contingeret.* Atque inter alia eidem Imperatori manifestavimus, *non posse Nos commemoratas Pontificiae Nostrae ditionis in Aemilia provincias abdicare, quin solemnia, quibus obstricti sumus, iuramenta violemus, quin querelas motusque in reliquis Nostris provinciis excitemus, quin catholicis omnibus iniuriam inferamus, quin denique infirmemus iura non solum Italiae Principum, qui suis dominiis iniuste spoliati fuerunt, verum etiam omnium totius christiani orbis Principum, qui indifferenter videre nequirent perniciosissima quaedam induci principia.* Neque praetermisimus animadvertere, *Maiestatem Suam haud ignorare, per quos homines, quibusque pecuniis, ac praesidiis recentes rebellionis ausus Bononiae, Ravennae et in aliis civitatibus excitati ac peracti fuerint, dum longe maxima populorum pars motibus illis, quos minime opinabatur, veluti attonita maneret, et ad illos sequendos se nullo modo propensam ostendit.* Et quoniam Serenissimus Imperator illas Provincias a Nobis abdicandas esse censebat ob rebellionis motus ibi identidem excitatos, opportune respondimus, huiusmodi argumentum, utpote nimis probans, nihil valere: quandoquidem non dissimiles motus tum in Europae regionibus, tum alibi persaepe evenerunt; et nemo non videt legitimum exinde capi non posse argumentum ad civiles ditiones imminuendas. Atque haud omisimus eidem Imperatori exponere, diversam plane fuisse a postremis suis Litteris primam suam Epistolam ante Italicum bellum ad Nos datam, quae Nobis consolationem, non afflictionem attulit. Cum autem ex quibusdam imperialis epistolae per commemoratas ephemerides editae verbis timendum Nobis esse censuerimus, ne praedictae Nostrae in Aemilia provinciae iam essent considerandae veluti a Pontificia Nostra ditione distractae, idcirco Maiestatem Suam Ecclesiae nomine rogavimus, ut etiam proprii ipsius Maiestatis Suae boni utilitatisque intuitu efficeret, ut huiusmodi Noster timor plane evanesceret. Ac paterna illa caritate, qua sempiternae omnium saluti prospicere debemus, in Ipsius mentem revocavimus, ab omnibus districtam aliquando rationem ante Tribunal Christi esse reddendam, et severissimum iudicium subeundum, ac propterea cuique enixe curandum, ut misericordiae potius quam iustitiae effectus experiatur.

Haec praesertim inter alia summo Gallorum Imperatori respondimus, quae Vobis, Venerabiles Fratres, significanda esse omnino existimavimus, ut Vos in primis, et universus catholicus orbis magis magisque agnoscat, Nos, Deo auxiliante, pro gravissimi officii Nostri debito omnia impavide conari, nihilque intentatum relinquere, ut religionis ac iustitiae causam fortiter propugnemus, et civilem Romanae Ecclesiae principatum, eiusque temporales possessiones ac iura, quae ad universum catholicum orbem pertinent, integra et inviolata constanter tueamur et servemus, nec non iustae aliorum Prin-

cipum causae prospiciamus. Ac divino Illius auxilio freti qui dixit: *In mundo pressuram habebitis, sed confidite, ego vici mundum*[1], et *beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam*[2], parati sumus illustria Praedecessorum Nostrorum vestigia persequi, exempla aemulari, et aspera quaeque et acerba perpeti, ac vel ipsam animam ponere, antequam Dei, Ecclesiae ac iustitiae causam ullo modo deseramus. Sed vel facile coniicere potestis, Venerabiles Fratres, quam acerbo conficiamur dolore videntes, quo teterrimo saue bello sanctissima nostra religio maximo cum animarum detrimento vexetur, quibusque maximis turbinibus Ecclesia et haec Sancta Sedes iactentur. Atque etiam facile intelligitis quam vehementer angamur probe noscentes, quantum sit animarum discrimen in illis perturbatis Nostris provinciis, ubi pestiferis praesertim scriptis in vulgus editis pietas, religio, fides, morumque honestas in dies miserrime labefactatur. Vos igitur, Venerabiles Fratres, qui in sollicitudinis Nostrae partem vocati estis, quique tanta fide, constantia ac virtute ad Religionis, Ecclesiae et huius Apostolicae Sedis causam propugnandam exarsistis, pergite maiore animo studioque eamdem causam defendere; ac fideles curae vestrae concreditos quotidie magis inflammate, ut sub vestro ductu omnem eorum operam, studia, consilia in catholicae Ecclesiae et huius Sanctae Sedis defensione, atque in tuendo civili eiusdem Sedis principatu, Beatique Petri patrimonio, cuius tutela ad omnes catholicos pertinet, impendere nunquam desinant. Atque illud praesertim a Vobis etiam atque etiam exposcimus, Venerabiles Fratres, ut una Nobiscum fervidissimas Deo Optimo Maximo preces sine intermissione cum fidelibus curae vestrae commissis adhibere velitis, ut imperet ventis et mari, ac praesentissimo suo auxilio adsit Nobis, adsit Ecclesiae suae, atque exsurgat et iudicet causam suam, utque caelesti sua gratia omnes Ecclesiae et huius Apostolicae Sedis hostes propitius illustrare, eosque omnipotenti sua virtute ad veritatis, iustitiae, salutisque semitas reducere dignetur. Et quo facilius Deus exoratus inclinet aurem suam ad Nostras, vestras, omniumque fidelium preces, petamus in primis, Venerabiles Fratres, suffragia Immaculatae Sanctissimaeque Dei Genitricis Virginis Mariae, quae amantissima nostrum omnium est mater et spes fidissima, ac praesens Ecclesiae tutela et columen, et cuius patrocinio nihil apud Deum validius. Imploremus quoque suffragia tum Beatissimi Apostolorum Principis, quem Christus Dominus Ecclesiae suae petram constituit, adversus quam portae inferi praevalere nunquam poterunt, tum coapostoli eius Pauli, omniumque Sanctorum Coelitum, qui cum Christo regnant in coelis. Nihil dubitamus, Venerabiles Fratres, quin pro eximia vestra religione ac sacerdotali zelo, quo summopere praestatis, Nostris hisce votis postulationibusque studiosissime obsequi velitis. Atque interim flagrantissimae Nostrae in Vos caritatis pignus Apostolicam Benedictionem ex intimo corde profectam, et cum omnis verae felicitatis voto coniunctam Vobis ipsis, Venerabiles Fratres, cunctisque Clericis, Laicisque fidelibus cuiusque vestrum vigilantiae commissis peramanter impertimur.

Datum Romae apud Sanctum Petrum die 19. Januarii anno 1860. Pontificatus Nostri Anno Decimoquarto.

Litterae Apostolicae

quibus maioris excommunicationis poena infligitur invasoribus et usurpatoribus aliquot provinciarum pontificiae ditionis[3]).

Pius PP. IV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Cum Catholica Ecclesia a Christo Domino fundata et instituta, ad sempiternam hominum salutem curandam, perfectae societatis formam vi divinae suae institutionis obtinuerit, ea proinde libertate pollere debet ut in sacro suo ministerio obeundo nulli civili potestati subiaceat. Et quoniam ad

---

[1]) Joann. XVI. 33. [2]) Matth. V. 10.

[3]) *Huc referuntur Syllabi Propositiones* 63, 76.

libere, ut par erat, agendum iis indigebat praesidiis quae temporum conditioni ac necessitati congruerent, idcirco singulari prorsus divinae providentiae consilio factum est, ut cum Romanum corruit imperium et in plura fuit regna divisum, Romanus Pontifex, quem Christus totius Ecclesiae suae caput centrumque constituit, civilem assequeretur principatum. Quo sane a Deo ipso sapientissime consultum est, ut in tanta temporalium Principum multitudine ac varietate Summus Pontifex illa frueretur politica libertate, quae tantopere necessaria est ad spiritualem suam potestatem, auctoritatem et iurisdictionem toto orbe absque ullo impedimento exercendam [1]). Atque ita plane decebat, ne catholico orbi ulla oriretur occasio dubitandi, impulsu fortasse civilium potestatum, vel partium studio duci quandoque posse in universali procuratione gerenda Sedem illam, ad quam *propter potiorem principalitatem necesse est omnem Ecclesiam convenire.*

Facile autem intelligitur, quemadmodum eiusmodi Romanae Ecclesiae Principatus, licet suapte natura temporalem rem sapiat, spiritualem tamen induat indolem vi sacrae, quam habet, destinationis, et arctissimi illius vinculi, quo cum maximis Rei Christianae rationibus coniungitur [2]). Quod tamen nil impedit quominus ea omnia, quae ad temporalem quoque populorum felicitatem conducunt, perfici queant, quemadmodum gesti a Romanis Pontificibus per tot saecula civilis regiminis historia luculentissime testatur.

Cum porro ad Ecclesiae bonum et utilitatem respiciat Principatus de quo loquimur, mirum non est quod Ecclesiae ipsius hostes persaepe illum convellere et labefactare multiplici insidiarum et conatuum genere contenderint: in quo tamen nefaria illorum molimina, Deo Ecclesiam suam iugiter adiuvante, in irritum serius ocyus ceciderunt. Jam vero novit universus orbis, quomodo luctuosis hisce temporibus infestissimi Catholicae Ecclesiae et huius Apostolicae Sedis osores, *abominabiles facti in studiis suis, ac loquentes in hypocrisi mendacium*, hanc ipsam Sedem, proculcatis divinis humanisque iuribus, civili, quo potitur, Principatu spoliare nequiter adnitantur, idque assequi studeant non manifesta quidem, uti alias, aggressione, armorumque vi, sed falsis aeque ac perniciosis principiis callide inductis, ac popularibus motibus malitiose excitatis. Neque enim erubescunt nefandam populis suadere rebellionem contra legitimos principes [3]), quae ab Apostolo clare aperteque damnatur ita docente: *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Non est enim potestas nisi a Deo: quae autem sunt, a Deo ordinatae sunt. Itaque qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit. Qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt* [4]). Dum vero pessimi istiusmodi veteratores temporalem Ecclesiae dominationem aggrediuntur, eiusque venerandam auctoritatem despiciunt, eo impudentiae deveniunt, ut suam in Ecclesiam ipsam reverentiam et obsequium palam iactare non desinant. Atque illud vel maxime dolendum, quod tam prava agendi ratione sese polluerit non nemo etiam ex iis, qui, uti Catholicae Ecclesiae filii, in ipsius tutelam atque praesidium impendere debent auctoritatem, qua in subiectos sibi populos potiuntur.

In subdolis ac perversis, quas lamentamur, machinationibus praecipuam habet partem Subalpinum Gubernium, a quo pridem omnes norunt quanta et quam deploranda eo in Regno damna ac detrimenta Ecclesiae eiusque iuribus, sacrisque Ministris fuerint inlata, de quibus in Consistoriali potissimum Allocutione, die XXII. Januarii MDCCCLV. habita [5]), vehementer doluimus. Post despectas hactenus Nostras ea de re iustissimas reclamationes, Gubernium ipsum eo temeritatis modo progressum est, ut ab irroganda universali Ecclesiae iniuria minime abstinuerit, civilem impetens Principatum, quo Deus hanc B. Petri Sedem instructam voluit ad apostolici ministerii libertatem, uti animadvertimus, tuendam atque servandam. Primum sane ex manifestis aggressionis indiciis prodiit quum in Parisiensi Conventu, anno 1856 acto, ex parte eiusdem Subalpini Gubernii inter hostiles nonnullas expositiones speciosa quaedam ratio proposita fuit ad civile Romani Pontificis dominium infirmandum, et ad Ipsius Sanctaeque huius Sedis auctoritatem

---

[1]) *Huc ref. Nota ad* §. IX. *Syll.*
[2]) *Huc ref. prop.* 27.
[3]) *Huc ref. prop.* 63.
[4]) S. Paul. Ep. ad Rom. c. XIII. v. 1. et seq.
[5]) *Supra, pag.* 82.

imminuendam. Ubi vero superiore anno Italicum exarsit bellum inter Austriae Imperatorem, et foederatos invicem Imperatorem Galliarum ac Sardiniae Regem, nihil fraudis, nihil sceleris praetermissum est, ut Pontificiae Nostrae Ditionis populi ad nefariam defectionem modis omnibus impellerentur. Hinc instigatores missi, pecunia largiter effusa, arma suppeditata, incitamenta pravis scriptis et ephemeridis admota, et omne fraudum genus adhibitum vel ab illis, qui eiusdem Gubernii legatione Romae fungentes, nulla habita gentium iuris, honestatisque ratione, proprio munere perperam abutebantur ad tenebricosas molitiones in Pontificii Nostri Gubernii perniciem agendas.

Oborta deinde in nonnullis Ditionis Nostrae Provinciis, quae dudum occulte comparata fuerat, seditione, illico per fautores Regia Dictatura proclamata est, statimque a Subalpino Gubernio Commissarii adlecti, qui, alio etiam nomine postea appellati, provincias illas regendas sumerent. Dum haec agerentur, Nos gravissimi officii Nostri memores non praetermisimus binis Nostris Allocutionibus die XX. Junii et XXVI. Septembris superiore anno habitis[1]) de violato civili huiusce S. Sedis principatu altissime conqueri, simulque violatores serio monere de censuris ac poenis per canonicas sanctiones inflictis, in quas ipsi proinde misere inciderant. Existimandum porro erat, patratae violationis auctores per iteratas Nostras monitiones ac querelas ab iniquo proposito destituros, praesertim cum universi Catholici Orbis Sacrorum Antistites, et fideles cuiusque ordinis, dignitatis et conditionis eorum curae commissi, suas Nostris expostulationibus adiungentes unanimi alacritate Nobiscum huius Apostolicae Sedis, et universalis Ecclesiae iustitiaeque causam propugnandam susceperint, cum optime intelligerent, quantopere civilis, de quo agitur, principatus ad liberam supremi Pontificatus iurisdictionem intersit. Verum (horrescentes dicimus!) Subalpinum Gubernium non solum Nostra monita, querelas, et ecclesiasticas poenas contempsit, sed etiam in sua persistens improbitate, populari suffragio, pecuniis, minis, terrore, aliisque callidis artibus contra omne ius extorto, minime dubitavit commemoratas Nostras provincias invadere, occupare, et in suam potestatem dominationemque redigere. Verba quidem desunt ad tantum improbandum facinus, in quo plura et maxima habentur facinora. Grave namque admittitur sacrilegium, quo una simul aliena iura contra naturalem divinamque legem usurpantur, omnis iustitiae ratio subvertitur, et cuiusque civilis Principatus ac totius humanae Societatis fundamenta penitus evertuntur.

Cum igitur ex una parte non sine maximo animi Nostri dolore intelligamus, irritas futuras novas expostulationes apud eos qui, *velut aspides surdae obturantes aures suas*, nihil hucusque monitis ac questibus Nostris commoti sunt; ex altera vero parte intime sentiamus quid a Nobis in tanta rerum iniquitate omnino postulet Ecclesiae huiusque Apostolicae Sedis ac totius Catholici Orbis causa, improborum hominum opera tam vehementer oppugnata, idcirco cavendum Nobis est ne diutius cunctando gravissimi officii Nostri muneri deesse videamur. Eo nempe adducta res est, ut illustribus Praedecessorum Nostrorum vestigiis inhaerentes suprema illa auctoritate utamur, qua cum solvere, tum etiam ligare Nobis divinitus datum est; ut nimirum debita in sontes adhibeatur severitas, eaque salutari ceteris exemplo sit.

Itaque post Divini Spiritus lumen privatis publicisque precibus imploratum, post adhibitum selectae VV. FF. NN. S. R. E. Cardinalium Congregationis consilium, Auctoritate Omnipotentis Dei et SS. Apostolorum Petri et Pauli ac Nostra denuo declaramus, eos omnes, qui nefariam in praedictis Pontificiae Nostrae Ditionis Provinciis rebellionem et earum usurpationem, occupationem, invasionem, et alia huiusmodi, de quibus in memoratis Nostris Allocutionibus die XX. Junii et XXVI. Septembris superioris anni conquesti sumus, vel eorum aliqua perpetrarunt, itemque ipsorum mandantes, fautores, adiutores, consiliarios, adhaerentes, vel alios quoscumque praedictarum rerum exequutionem quolibet praetextu et quovis modo procurantes, vel per se ipsos exequentes, Maiorem Excommunicationem, aliasque censuras ac poenas ecclesiasticas a SS. Canonibus, Apostolicis Constitutionibus, et Generalium Conciliorum, Tridentini praesertim [2]), Decretis inflictas incurrisse; et si opus

[1]) *Supra. pag* 108, 110. [2]) Sess. XXII. cap. 11. de Reform.

est, de novo excommunicamus, et anathematizamus, item declarantes, ipsos omnium et quorumcumque privilegiorum, gratiarum, et indultorum sibi a Nobis, seu Romanis Pontificibus Praedecessoribus Nostris, quomodolibet concessorum amissionis poenas eo ipso pariter incurrisse; nec a censuris huiusmodi a quoquam, nisi a Nobis, seu Romano Pontifice pro tempore existente (praeterquam in mortis articulo, et tunc cum reincidentia in easdem censuras eo ipso quo convaluerint) absolvi ac liberari posse; ac insuper inhabiles et incapaces esse qui absolutionis beneficium consequantur, donec omnia quomodolibet attentata publice retractaverint, revocaverint, cassaverint et aboleverint, ac omnia in pristinum statum plenarie et cum effectu redintegraverint, vel alias debitam et condignam Ecclesiae, ac Nobis, et huic Sanctae Sedi satisfactionem in praemissis praestiterint. Idcirco illos omnes, etiam specialissima mentione dignos, nec non illorum successores in officiis a retractatione, revocatione, cassatione et abolitione omnium ut supra attentatorum per se ipsos facienda, vel alias debita et condigna Ecclesiae, ac Nobis, et dictae S. Sedi satisfactione realiter et cum effectu in eisdem praemissis exhibenda, praesentium Litterarum, seu alio quocumque praetextu, minime liberos et exemptos, sed semper ad haec obligatos fore et esse, ut absolutionis beneficium obtinere valeant, earumdem tenore praesentium decernimus et pariter declaramus.

Dum autem hanc muneris Nostri partem, tristi Nos urgente necessitate, moerentes implemus, minime obliviscimur, Nosmetipsos Illius hic in terris vicariam operam agere, qui *non vult mortem peccatoris, sed ut convertatur et vivat*, quique in mundum *venit quaerere, et salvum facere quod perierat*. Quapropter in humilitate cordis Nostri ferventissimis precibus Ipsius misericordiam sine intermissione imploramus et exposcimus, ut eos omnes, in quos ecclesiasticarum poenarum severitatem adhibere coacti sumus, divinae suae gratiae lumine propitius illustret, atque omnipotenti sua virtute de perditionis via ad salutis tramitem reducat.

Decernentes, praesentes Litteras, et in eis contenta quaecumque, etiam ex eo quod praefati, et alii quicumque in praemissis interesse habentes, seu habere quomodolibet praetendentes, cuiusvis status, gradus, ordinis, praeeminentiae, et dignitatis existant, seu alias specifica et individua mentione et expressione digni, illis non consenserint, seu ad ea vocati, citati et auditi, causaeque, propter quas praesentes emanaverint, sufficienter adductae, verificatae, et iustificatae non fuerint, aut ex alia qualibet causa, colore, praetextu, et capite, nullo unquam tempore de subreptionis vel obreptionis, aut nullitatis vitio, aut intentionis Nostrae, vel interesse habentium consensus, ac alio quocumque defectu notari, impugnari, infringi, retractari, in controversiam vocari, aut ad terminos iuris reduci, seu adversus illas aperitionis oris, restitutionis in integrum, aliudve quodcumque iuris, facti, vel gratiae remedium intentari vel impetrari, aut impetrato, seu etiam motu, scientia, et potestatis plenitudine paribus concesso, et emanato, quempiam in iudicio, vel extra illud uti, seu iuvari ullo modo posse; sed ipsas praesentes Litteras semper firmas, validas, et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri, et obtinere, ac ab illis, ad quos spectat, et pro tempore quandocumque spectabit, inviolabiliter et inconcusse observari: sicque et non aliter in praemissis per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, et S. R. E. Cardinales, etiam de Latere Legatos, et Sedis praedictae Nuncios, aliosve quoslibet quacumque praeeminentia et potestate fungentes, et functuros, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere; ac irritum et inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Non obstantibus praemissis, et quatenus opus sit, Nostra et Cancellariae Apostolicae regula de iure quaesito non tollendo, aliisque Constitutionibus et Ordinationibus Apostolicis, nec non quibusvis etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, et consuetudinibus, ac usibus, et stylis etiam immemorabilibus, privilegiis quoque indultis, et Litteris Apostolicis, praedictis, aliisque quibuslibet Personis, etiam quacumque ecclesiastica vel mundana dignitate fulgentibus, et alias quomodolibet qualificatis, et specialem expressionem requirentibus sub quibus-

cumque verborum tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis, et insolitis clausulis, irritantibusque, et aliis Decretis, etiam motu, scientia, et potestatis plenitudine similibus, et consistorialiter, et alias quomodolibet in contrarium praemissorum concessis, editis, factis ac pluries iteratis et quantiscumque vicibus approbatis, confirmatis, et innovatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nil penitus omisso, et forma in illis tradita observata, exprimerentur et insererentur, praesentibus pro plene et sufficienter expressis et insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad praemissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, et derogatum esse volumus, ceterisque contrariis quibuscumque non obstantibus.

Cum autem eaedem praesentes Litterae ubique, ac praesertim in locis, in quibus maxime opus esset, nequeant tute publicari, uti notorie constat, volumus illas, seu earum exempla ad valvas Ecclesiae Lateranensis, et Basilicae Principis Apostolorum, nec non Cancellariae Apostolicae, Curiaeque Generalis in Monte Citatorio, et in Acie Campi Florae de Urbe, ut moris est, affigi et publicari, sicque publicatas et affixas omnes et singulos, quos illae concernunt, perinde arctare, ac si unicuique eorum nominatim et personaliter intimatae fuissent.

Volumus autem ut earumdem Litterarum Transumptis, seu Exemplis, etiam impressis, manu alicuius Notarii Publici subscriptis, et sigillo alicuius Personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem prorsus fides ubique locorum et gentium tam in iudicio, quam extra illud ubique adhibeatur, quae adhiberetur ipsis praesentibus, ac si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud S. Petrum, sub Annulo Piscatoris, die XXVI. Martii anno MDCCCLX. Pontificatus Nostri Anno Decimo Quarto.

Loco Sigilli.

Pius PP. IX.

Anno a Nativitate Domini MDCCCLX. Indict. III. die vero 29. Martii Pontificatus Ssmi in Christo Patris et Domini nostri Domini Pii divina providentia Papae Noni anno XIV. praesentes Litterae Apostolicae affixae et publicatae fuerunt ad valvas Basilicarum Lateranensis et Vaticanae, Cancellariae Apostolicae, ac Magnae Curiae Innocentianae atque in Acie Campi Florae per me Aloisium Serafini Apost. Curs.

Philippus Ossani Magist. Curs.

Litterae

Venerabili Fratri Henrico Episcopo Wratislaviensi die XXX. aprilis anni MDCCCLX [1]).

Pius PP. IX.

Venerabilis Frater, Salutem et Apostolicam Benedictionem.

Dolore haud mediocri litteris, quas nuper ad Nos dedisti, percepimus dissidia Catholicorum per Antonii Güntheri philosophiam enata, posteaquam Sedes Apostolica de huius scriptoris operibus et doctrina iudicasset, nondum esse penitus exstincta; propterea quod cum alibi tum in ista Wratislaviensi Academia etiam inter sacrae doctrinae magistros reperiantur, qui nonnulla saltem Güntheriana dogmata retinere atque defendere multis videantur. Quorum unus, dilectus scilicet Filius Joannes B. Baltzer Wratislaviensis Ecclesiae Canonicus, cum libellum, in quo de hominis natura disseritur, Tibi, Venerabilis Frater, tradidisset, precibus eius obsecundans, libellum eundem

[1]) *Huc refertur Nota ad* §. II. *Syllabi.* — *Cf. supra, pag.* 104, 105.

ad Nos transmisisti, rogans, ut Nostro iudicio, quid de doctrina in eo contenta sentiendum sit, definiretur. Ac Nos quidem Tuum, Venerabilis Frater, studium catholicae doctrinae tuendae magnopere laudantes, atque pro muneris Nostri officio nihil magis curae habentes quam *fidei depositum* ubique terrarum intactum custodire, interque Christifideles *servare unitatem spiritus in vinculo pacis*, Baltzeri scriptum nonnullis huius almae Urbis Theologis discutiendum tradidimus. Quorum fida relatione compertum Nobis est, in eo doctrinam eandem, quae in Güntheri libris traditur et ante horum proscriptionem a Baltzero quoque propugnabatur, retineri, nihilque aliud agi, nisi ut haec doctrina demonstretur et Verbo Dei scripto ac tradito conformis, nec ulla ratione contraria esse iis, quae SS. Concilia, nominatim Concilium Oecumenicum VIII. et Viennense sub Clemente V. statuerunt, aut ipsi Nos litteris ad dilectum Filium Nostrum Cardinalem Presbyterum De Geissel Archiepiscopum Coloniensem, die 15. Juni 1857 datis, iudicavimus, dicentes *hominem corpore et anima ita absolvi, ut anima eaque rationalis sit vera per se atque immediata corporis forma.* At vero Nos non modo his verbis catholicam de homine doctrinam declaravimus, sed etiam hanc ipsam *catholicam doctrinam doctrina Güntheri laedi* pronuntiavimus. Ad quod si Baltzer animum advertisset, intellexisset sane, doctrinam de homine, quam in suo scripto profitetur, tamquam ecclesiasticis dogmatibus consentaneam defendere idem esse atque Nosmet incusare, quod in Güntheriana doctrina iudicanda erraverimus.

Notatum praeterea est, Baltzerum in illo suo libello cum omnem controversiam ad hoc revocasset, sitne corpori vitae principium proprium, ab anima rationali re ipsa discretum, eo temeritatis progressum esse, ut oppositam sententiam et appellaret haereticam, et pro tali habendam esse multis verbis argueret. Quod quidem non possumus non vehementer improbare, considerantes hanc sententiam, quae unum in homine ponit vitae principium, animam scilicet rationalem, a quo corpus quoque et motum et vitam omnem et sensum accipiat, in Dei Ecclesia esse communissimam atque Doctoribus plerisque, et probatissimis quidem maxime, cum Ecclesiae dogmate ita videri coniunctam, ut huius sit legitima solaque vera interpretatio, nec proinde sine errore in fide possit negari.

Quae cum Tibi, Venerabilis Frater, ex certa scientia et motu proprio rescribimus, ardenter cupimus, imo fidenter speramus fore, ut dilectus Filius Joannes Baltzer et ceteri, qui huic aliisve Güntheri opinionibus a Nobis reprobatis quocunque modo adhaeserint, iam se erga hanc Ecclesiam, quam Christus Dominus reliquarum omnium Matrem et Magistram esse voluit, dociles et morigeros exhibeant, quemadmodum et Baltzer ipse et alii dudum laudabiliter sunt polliciti. Te vero, Venerabilis Frater, hortamur, ut Apostoli exemplo *in captivitatem redigens omnem intellectum in obsequium Christi*, hanc plenam submissionem ab iis praesertim, qui alios docent, auctoritate Tua postules, licentiam autem eorum, qui forte audire detrectant, potestate, quam dedit Tibi Deus, coerceas.

Superest, ut Tibi, Venerabilis Frater, ac gregi universo tuis curis commisso Apostolicam Benedictionem toto cordis affectu impertiamur.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, die XXX. Aprilis anno MDCCCLX. Pontificatus Nostri Anno Decimoquarto.

---

* Allocutio

habita in consistorio secreto die XIII. iulii anni MDCCCLX

Venerabiles Fratres.

Omnibus notum planeque perspectum est, Venerabiles Fratres, acerbissimum bellum contra catholicam Ecclesiam calamitosis hisce temporibus a tenebrarum filiis excitatum. Siquidem ipsi diabolica prorsus malitia animati «dicentes malum bonum, et bonum malum, ac ponentes tenebras lucem

et lucem tenebras [1]) pravis quibusque molitionibus eamdem Ecclesiam, eiusque salutarem doctrinam, si fieri unquam posset, funditus evertere, omnesque christianae fidei virtutisque, et ipsius naturalis legis, iustitiae, honestatis, probitatisque sensus exstinguere, et radicitus exstirpare conantur. Nemo autem ignorat quam infelix et omnino luctuosus nunc sit in **Italia** sanctissimae nostrae religionis status nefaria eorumdem hominum conspiratione et opera, qui ambulantes secundum desideria sua in impietatibus et alienati a via Dei, religionem ipsam, sacraque omnia oppugnare ac prosternere contendunt. Itaque incredibili animi Nostri dolore deplorare cogimur nova et semper gravissima vulnera, quae ab iniustis legitimae potestatis in Italia usurpatoribus Apostolicae Nostrae auctoritati, catholicae Ecclesiae, eiusque sacris ministris, rebus ac iuribus quotidie illata sunt et inferuntur. In variis enim Italiae regionibus Subalpinae ditioni iniuste subiectis publicae institutae sunt scholae, in quibus cum maximo animarum detrimento erronea quaevis, falsa ac depravata doctrina catholicae Ecclesiae omnino adversa palam publiceque traditur, et ipsa oppugnatur Ecclesia [2]). Omnes autem norunt innumera fere opuscula, ephemerides et scripta tum in Italia, tum alibi ex satanae officinis ad exitium et perniciem emissa, ac turpissimis, abominandisque imaginibus edita, quibus implacabiles isti religionis hostes, ac peritissimi scelerum et fraudum artifices sacrosancta ipsius religionis mysteria, praecepta, ac veneranda Ecclesiae instituta, eiusque leges ac censuras contemnere, irridere, omniumque animos corrumpere, et a cultu catholico avellere, ac dissolutam vivendi licentiam, et abnormem usquequaque impietatem fovere, inducere, ac sacros Ministros, et Christi hic in terris Vicarium omnibus iniuriis, calumniis, conviciisque proscindere, et legitimae cuiusque potestatis imperium labefactare, ac tum Ecclesiae, tum civilis societatis excidium procurare adnituntur [3]).

Atque hi lucis et veritatis osores minime dubitant violentas, sacrilegasque eorum manus sacris Ecclesiae Ministris et patrimonio iniicere. Postquam enim Subalpinum Gubernium Parmensis et Placentini Ducatus dominium usurpavit, die decimanona proximi mensis Aprilis Monachos Ordinis S. Benedicti in Parmensi S. Joannis Evangelistae Coenobio commorantes inique expulit, omniaque illorum bona sibi vindicavit [4]). Decreto autem die decima praeteriti mensis Maii edito Clericorum Placentiae Seminarium claudendum praescripsit, ut Placentinum ulcisceretur Episcopum, qui merito se abstinuit a sacris peragendis caeremoniis, quae a civili praecipiebantur potestate. Ac deinde idem vigilantissimus Episcopus fuit comprehensus, atque a sua Dioecesi abreptus, et Augustam Taurinorum deductus, ac tum carcere, tum pecunia damnatus; quas poenas etiam subiere ipsius Episcopi Vicarius Generalis, et nonnulli Placentini Canonici Atque eadem de causa tum in usurpatis Nostris Aemiliae provinciis, tum in aliis locis iniustae Subalpinae dominationi potissimum subditis plures egregii Venerabiles Fratres Episcopi, et ecclesiastici Viri, ac Religiosarum Familiarum alumni per summam iniuriam vehementer vexati, ac durissimae inquisitioni obnoxii, quorum non pauci etiam deprehensi, et vel in exilium exacti, vel in vincula coniecti. Hinc Pro-Vicarius Bononiensis de sui Cardinalis Archiepiscopi eo ipso tempore, quo animam agebat, latere divulsus, et in carcerem missus, ac deinde tum pecunia, tum carcere multatus. Ubi vero clarissimus ille Archiepiscopus ex hac vita migravit, Archiepiscopatus Bononiensis bona eiusdem Gubernii administrationi statim subiecta fuerunt. Hinc ab ipso Gubernio Venerabilis Frater pientissimus Faventiae Episcopus primum militari custodia in suis aedibus septus, propterea quod gravi conflictatus morbo in carcerem contrudi minime potuerit, ac postea carcere et pecunia damnatus. Hinc spectatissimi vestri Collegae Dilecti Filii Nostri S. R. E. Cardinales Archiepiscopus Pisanus militari manu comprehensus, a suo grege avulsus, et Augustam Taurinorum traductus, et Forocorneliensis Antistes suis in aedibus militari custodia detentus, ac Ferrariensium Archiepiscopus variis modis exagitatus.

---

[1]) Isai. V. 20.
[2]) *Huc ref. prop.* 45. 47. 48.
[3]) *Huc ref. prop.* 79.
[4]) „ „ „ 53.

Nota vero sunt gravissima damna, quae in Sicilia perditorum hominum opera, legitimi Principis regno perturbato, religio, eiusque ministri nuper perpessi sunt. Etenim inter alia duo Religiosi Ordines de re christiana optime meriti fuere sublati, eorumque alumni exulare coacti. Ac vel maxime dolendum, Venerabiles Fratres, quod ibi nonnulli ex Clero reperti fuerint, qui nescientes Dominum, neque officium Sacerdotum ad populum, minime erubuerunt cum summo bonorum omnium scandalo et fremitu suam operam Ecclesiae et omnis iustitiae inimicis praestare, illisque favere. In usurpatis autem Nostris provinciis plures Dioeceses cum maximo fidelium discrimine sunt suis orbatae pastoribus, cum hi, ob adiectas ab illegitima potestate conditiones, illas attingere minime possint. Atque id inter alia manifestissime ostendit quo potissimum ii homines spectent, qui nequissimis et sacrilegis ausibus civilem Romani Pontificis, et huius Apostolicae Sedis principatum usurpare ac diruere exoptant, ut scilicet civili eiusdem Pontificis et Sedis potestate et maiestate depressa et eversa, catholicam Ecclesiam facilius oppugnare queant. Omittimus vero tot alia id genus ausa recensere, quibus Ecclesiam, sacrosque Ministros isti homines tantopere affligunt, divexant, dum perfida sane nequitia omnium libertatem dolosis fraudulentisque modis ubique praedicare et extollere non cessant[1]).

Quae quidem omnia gravia facinora cum summa bonorum omnium indignatione ac luctu peracta, quantam Ecclesiae, quantam Nobis, et Apostolicae Nostrae auctoritati, et huic Sanctae Sedi, Vestroque Ordini, et Episcopali dignitati, universoque Clero iniuriam, violentiam, et contumeliam afferant, optime intelligitis, Venerabiles Fratres.

In tanta vero acerbitate non levi afficimur gaudio, cum videamus qua insigni sane fide, patientia et constantia commemorati tum Dilecti Filii Nostri S. R. E. Cardinales, tum Venerabiles Fratres Sacrorum Antistites summa cum eorum nominis laude omnes aerumnas, calamitatesque sine ulla iusta causa sibi illatas tolerare, et Ecclesiae iustitiaeque causam strenue defendere glorientur, et cum simul noscamus qua firmitate, paucis exceptis, Italiae Clerus omni commendatione dignus, suae vocationis et officii memor illustribus suorum Antistitum vestigiis insistat, omnesque perferat molestias, vexationes, suoque munere egregie fungatur.

Dum autem intimo moerore conficimur, Apostolici Nostri muneris probe memores nunquam desistemus divino auxilio suffulti Ecclesiae causam Nobis ab ipso Christo Domino divinitus commissam omni studio, totisque viribus impavide propugnare. Quamobrem in hoc amplissimo Vestro consessu, et coram universo catholico orbe Nostram attollentes vocem tam tristia, et nunquam satis deploranda facta omnino reprobamus, damnamus, ac maiore, qua possumus, animi Nostri contentione ecclesiasticam immunitatem violatam, Cardinalitiam et Episcopalem Dignitatem despectam, ecclesiasticum ordinem afflictum, et omnia Ecclesiae, atque huius Apostolicae Sedis iura proculcata etiam atque etiam reclamamus, et reclamare nunquam desinemus.

Verum in hac tanta temporum rerumque conversione, in hac tanta Ecclesiae oppugnatione, omniumque divinorum, humanorumque iurium conculcatione, et Sacerdotii contemptu non concidamus animo, Venerabiles Fratres. Caelum enim et terra transibunt, verba autem promissionesque Domini non praeteribunt, ac, veluti apprime nostis, florentissima imperia, regna, urbes et regiones dissipari, deleri et corruere possunt, sed Ecclesia a Christo Domino fundata, et omnipotenti Eius virtute continenter sustentata et illustrata nullo unquam modo convelli et labefactari potest, persecutionibus non vincitur, non imminuitur, sed augetur, novisque semper ac splendidioribus exornatur triumphis. «Hoc enim Ecclesiae proprium est, ut tunc vincat cum laeditur, tunc intelligatur cum arguitur, tunc obtineat cum deseritur[2]).»

Ne intermittamus autem in omni fide, spe, et humilitate cordis dies noctesque ardentiori usque studio misericordiarum Deum orare et obsecrare, ut per merita Unigeniti Filii Sui Domini nostri Jesu Christi velit omnium praevaricantium propitius misereri, eosque caelesti sua gratia perfundere,

[1]) *Huc ref.* §§. IX. *et* X. *Syll.* [2]) S. Hilar. *de Trinit.* lib. VII. c. IV.

illustrare, atque ad se convertere, reducere; utque, omnibus profligatis erroribus, omnibusque amotis iniquitatibus, divina sua religio, eiusque salutaris doctrina, quae ad temporalem quoque regnorum populorumque felicitatem et tranquillitatem tantopere conducit, quotidie magis ubique terrarum vigeat, floreat ac dominetur.

Atque hic sermonem Nostrum ad omnes Venerabiles Fratres totius catholici orbis Sacrorum Antistites intimo cordis affectu convertentes, ipsis, et fidelibus eorum curae traditis iterum vel maxime gratulamur de eximia eorum erga Nos, et hanc Petri Cathedram fide, amore et observantia, ac simul gratissimi animi Nostri sensus iisdem Venerabilibus Fratribus et fidelibus palam publiceque profitemur ob mira sane studia, quibus Nostras angustias modis omnibus sublevare non desinunt. Nihil vero dubitamus, quin iidem Venerabiles Fratres pro egregia, qua maxime praestant, religione, pietate ac sacerdotali zelo pergant maiore usque alacritate et opera una cum fidelibus sibi commissis Ecclesiae et huius Apostolicae Sedis causam constanter defendere, ac ferventissimis suis, suorumque fidelium precibus adire cum fiducia una Nobiscum ad Thronum gratiae, ac potentissimum Immaculatae Sanctissimaeque Dei Genitricis Virginis Mariae patrocinium implorare, ut, tam magna tamque turbulenta tempestate depulsa, et Catholica Ecclesia optatissimam assequatur pacem, ac sua ubique libertate fruatur, et omnes a veritatis ac iustitiae via aberrantes redeant ad cor, et convertantur ad Deum, ac declinantes a malo, et facientes bonum incedant per semitas Domini.

Allocutio

habita in consistorio secreto die XXVIII. septembris anni MDCCCLX [1]).

Venerabiles Fratres.

Novos et ante hunc diem inauditos ausus a Subalpino Gubernio contra Nos, hanc Apostolicam Sedem, et Catholicam Ecclesiam admissos denuo cum incredibili animi Nostri dolore vel moerore potius deplorare ac detestari cogimur, Venerabiles Fratres. Ipsum, uti nostis, Gubernium victoria abutens, quam bellicosae magnaeque nationis opibus adiutum ex funestissimo bello reportavit, suum per Italiam regnum contra omnia divina et humana iura extendens, populis ad rebellionem excitatis, legitimisque Principibus ex propria dominatione per summam iniustitiam expulsis, aliquot Pontificiae Nostrae in Aemilia ditionis provincias iniustissimo ac prorsus sacrilego ausu invasit et usurpavit. Dum autem universus Catholicus Orbis iustissimis gravissimisque Nostris respondens querelis contra hanc impiam usurpationem vehementer clamare non desinit, idem Gubernium alias huius Sanctae Sedis provincias in Piceno, Umbria, et Patrimonio sitas sibi vindicare constituit. At cum videret, earum provinciarum populos omni perfrui tranquillitate, eosque Nobis fideliter adhaerere, nec posse pecuniis largiter profusis, aliisque improbis adhibitis dolis, a legitimo Nostro et huius Sanctae Sedis civili imperio alienari ac divelli, iccirco in ipsas provincias immisit tum perditorum hominum manum, qui turbas seditionemque ibi excitarent, tum ingentem suum exercitum, qui easdem provincias hostili impetu armorumque vi subiiceret.

Optime nostis, Venerabiles Fratres, impudentes litteras a Subalpino Gubernio ad suum tuendum latrocinium Nostro Cardinali a publicis negotiis scriptas, quibus haud erubuit nuntiare, se suis copiis in mandatis dedisse, ut commemoratas Nostras provincias occuparent, nisi dimitterentur exteri homines adscripti parvo Nostro exercitui, qui ceteroquin ad Pontificiae ditionis, eiusque populorum tranquillitatem servandam fuerat instructus. Nec ignoratis, a Subalpinis copiis easdem provincias ipso fere tempore fuisse occupatas, quo illae litterae accipiebantur. Equidem nemo non potest magnopere commoveri, et summa affici indignatione reputans mendaces criminationes, variasque calumnias et contumelias, quibus idem Gubernium haud pudet huiusmodi suam hostilem impiamque contra civilem Romanae

---

[1]) *Huc referuntur Syllabi Propositiones* 62, 76.

Ecclesiae principatum aggressionem tegere, Nostrumque Gubernium impetere. Ecquis enim non summopere miretur audiens, Nostrum reprehendi Gubernium, propterea quod Nostro exercitui homines fuerint adscripti, cum omnes noscant nulli legitimo Gubernio denegari unquam posse ius cooptandi in suas copias exteros homines? Quod quidem ius potiori quadam ratione ad Nostrum et huius Sanctae Sedis Gubernium pertinet, cum Romanus Pontifex, veluti communis omnium catholicorum pater, non possit non libentissime eos omnes catholicos excipere, qui religionis studio impulsi velint in Pontificiis copiis militare et ad Ecclesiae defensionem concurrere. Atque hic animadvertendum existimamus, huiusmodi catholicorum exterorum concursum fuisse praesertim excitatum illorum improbitate, qui civilem huius Sanctae Sedis principatum aggressi sunt. Nemo enim ignorat qua indignatione, et quo luctu universus catholicus orbis fuerit commotus ubi novit tam impiam, tamque iniustam civili huius Apostolicae Sedis dominio aggressionem fuisse illatam. Ex quo porro factum est, ut quamplurimi ex variis christiani orbis regionibus fideles sua sponte et summa alacritate ad Pontificiam Nostram ditionem convolaverint, suumque nomen Nostrae militiae dederint, quo Nostra, huius Sanctae Sedis, et Ecclesiae iura strenue defenderent. Singulari autem malignitate Subalpinum Gubernium Nostris militibus mercenarii notam per summam calumniam inurere minime veretur, cum non pauci ex indigenis exterisque Nostris militibus nobili genere nati, et illustrium familiarum nomine conspicui, ac religionis amore unice excitati, sine ullo emolumento in Nostris copiis militare voluerint. Neque latet Subalpinum Gubernium, qua fide et integritate Noster exercitus praestet, cum eidem Gubernio perspectum sit, irritas fuisse omnes dolosas artes adhibitas ut Nostri milites corrumperentur. Nihil vero est cur immoremur in refellenda feritatis accusatione Nostris copiis improbe illata, cum nullum plane argumentum obtrectatores valeant adducere, quin potius huiusmodi criminatio in ipsos iure converti possit, quemadmodum vulgatae Subalpini exercitus Ducum truculentae proclamationes manifestissime ostendunt.

Hic autem animadvertere praestat, Nostro Gubernio minime suspicandum fuisse de huiusmodi hostili invasione, cum ipsi asseveratum esset Subalpinas copias prope territorium Nostrum accessisse non quidem invadendi animo, immo vero ut inde perturbatorum turmas arcerent. Hinc summus Nostrarum copiarum Dux ne cogitare quidem poterat, sibi cum Subalpino exercitu esse pugnandum. Verum ubi, rebus praeter omnem exspectationem perperam immutatis, agnovit hostilem irruptionem ab illo exercitu factam, qui sane pugnantium numero armorumque vi maxime praevalebat, providum suscepit consilium se Anconam, utpote arce munitam, recipiendi, ne Nostri milites tam facili mortis periculo exponerentur. Cum autem ingruentibus hostium copiis in itinere interciperetur, manus conserere coactus est, ut sibi militibusque suis viam aperiret.

Ceterum dum meritas debitasque laudes tribuimus commemorato Nostrarum copiarum Duci, ac illarum ductoribus, et militibus, qui inspectata hostili irruptione lacessiti pro Dei, Ecclesiae, huius Apostolicae Sedis, ac iustitiae causa fortiter, viribus licet longe imparibus, dimicarunt; vix lacrymas contineri possumus noscentes quot strenui milites, ac lectissimi praesertim iuvenes in hac iniusta et crudeli invasione occubuerint, qui religioso sane nobilique animo ad civilem Romanae Ecclesiae principatum tuendum advolarunt. Nos insuper summopere commovet luctus, qui in illorum familias redundat. Utinam eisdem familiis fletum Nostris verbis abstergere possemus! Confidimus vero non levi ipsis solatio et consolationi futuram honorificentissimam mentionem, quam de extinctis suis liberis et propinquis merito facimus ob splendidum sane eximiae eorum erga Nos et hanc Sanctam Sedem fidei, pietatis et amoris exemplum, quod christiano orbi cum immortali eorum nominis laude exhibuerunt. Atque in eam profecto spem erigimur fore, ut ii omnes, qui gloriosam pro Ecclesiae causa mortem obierunt, illam sempiternam assequantur pacem et beatitatem, quam a Deo Optimo Maximo apprecati sumus, et apprecari nunquam omittemus. Quo loco debitis quoque laudibus prosequimur dilectos Filios Praesides provinciarum, praesertim Urbino-Pisaurensis, et Spoletanae, qui in hac tristissima temporum vicissitudine suo munere sedulo constanterque perfuncti sunt.

Jam vero, Venerabiles Fratres, quis ferre unquam poterit insignem impudentiam et hypocrisim, qua nequissimi invasores in suis programmatibus asserere non dubitant, se Nostras aliasque Italiae adire provincias, ut ibi moralis ordinis principia restituant? Atque id ab eis temere affirmatur, qui acerrimum Catholicae Ecclesiae, eiusque Ministris, ac rebus iamdiu bellum inferentes, et ecclesiasticas leges, censurasque plane despicientes ausi sunt spectatissimos tum S. R. E. Cardinales, tum Episcopos, tum probatissimos utriusque Cleri Viros in vincula coniicere, Religiosas Familias e propriis Coenobiis expellere, Ecclesiae bona diripere, et civilem huius Sanctae Sedis principatum vastare. Scilicet moralis ordinis principia ab iis restituentur, qui publicas cuiusque falsae doctrinae scholas, et meretricias etiam domos constituunt, quique abominandis scriptis et scenicis spectaculis pudorem, pudicitiam, honestatem, virtutem offendere, eliminare, et sacrosancta divinae nostrae religionis mysteria, sacramenta, praecepta, et instituta, sacrosque ministros, ritus, caeremonias irridere, contemnere, omnemque iustitiae rationem de medio tollere, ac tum religionis tum civilis societatis fundamenta labefactare et evertere connituntur[1])!

In hac igitur tam iniusta, tam hostili et horrenda civilis Nostri et huius Sanctae Sedis principatus aggressione et occupatione, a Subalpino Rege, eiusque Gubernio contra omnes iustitiae leges et universale gentium ius peracta, Nostri officii probe memores in hoc amplissimo Vestro consessu, et coram universo Catholico Orbe Nostram vocem denuo vehementer attollimus, ac omnes nefarios sacrilegosque eiusdem Regis et Gubernii ausus reprobamus, penitusque damnamus, omnesque actus plane nullos et irritos declaramus, decernimus, ac civilis, quo Romana pollet Ecclesia, principatus integritatem, eiusque iura, quae ad omnes catholicos pertinent, etiam atque etiam reclamamus, et reclamare nunquam desistemus.

Verum dissimulare non possumus, Venerabiles Fratres, summa Nos opprimi amaritudine, cum in tam scelesta et nunquam satis exsecranda aggressione alieni auxilii opem, variis exortis difficultatibus, adhuc desideremus. Equidem notissimae Vobis sunt iteratae declarationes Nobis factae ab uno ex potentissimis Europae Principibus. Attamen dum illarum iamdiu expectamus effectum, non possumus non vehementer angi ac perturbari, cum inspiciamus nefandae usurpationis auctores fautoresque audacter insolenterque in nefario suo proposito persistere ac progredi, tamquam certo confidentes neminem sibi reapse adversari.

Haec autem perversitas eo pervenit, ut hostilibus Subalpini exercitus copiis ad moenia fere huius almae Nostrae urbis immissis, quaecumque fuerit implicata communicatio, publicae privataeque rationes in discrimen adductae, commeatus intercepti, et, quod gravissimum est, Summus totius Ecclesiae Pontifex in molestam redactus difficultatem Ecclesiae ipsius negotiis, prout res postulat, consulendi, propterea quod maxime coarctetur via cum variis orbis partibus communicandi. Quamobrem in tantis Nostris angustiis, tantoque rerum discrimine, vel facile intelligitis, Venerabiles Fratres, Nos tristi necessitate eo iam ferme impelli, ut vel inviti cogitare debeamus de opportuno suscipiendo consilio ad Nostram dignitatem tuendam.

Interim abstinere non possumus, quin praeter alia deploremus funestum ac perniciosum principium, quod vocant de *non Interventu*, a quibusdam Guberniis haud ita pridem, ceteris tolerantibus, proclamatum, et adhibitum etiam cum de iniusta alicuius Gubernii contra aliud aggressione agatur[2]): ita ut quaedam veluti impunitas ac licentia impetendi ac diripiendi aliena iura, proprietates, ac ditiones ipsas contra divinas humanasque leges sanciri videatur; quemadmodum luctuosa hac tempestate cernimus evenire. Et mirandum profecto, quod uni Subalpino Gubernio impune liceat eiusmodi principium despicere ac violare, cum videamus ipsum hostilibus suis copiis, universa Europa inspectante, in alienas ditiones irrumpere, legitimosque ex illis Principes exturbare: ex quo perniciosa consequitur absurditas, alienum nempe interventum dumtaxat admitti ad rebellionem suscitandam atque fovendam.

---

[1]) *Huc ref. prop.* 80. [2]) *Huc ref. prop.* 62.

Hinc autem opportuna Nobis oritur occasio excitandi omnes Europae Principes, ut pro spectata ipsorum consilii gravitate et sapientia serio perpendant quae quantaque mala in detestabili, quem lamentamur, eventu cumulentur Agitur enim de immani violatione, quae contra universale gentium ius nequiter est patrata, quaeque nisi omnino coerceatur, nulla deinceps legitimi cuiusque iuris firmitas ac securitas poterit consistere. Agitur de rebellionis principio [1], cui Subalpinum Gubernium turpiter inservit, et ex quo pronum est intelligere, quantum cuicumque Gubernio discrimen in dies comparetur, et quanta in universam civilem societatem redundet pernicies, cum ita fatali *Communismo* aditus aperiatur. Agitur de violatis solemnibus Conventionibus, quae uti aliorum in Europa Principatuum, ita etiam civilis Pontificiae ditionis integritatem sartam tectamque servari omnino postulant. Agitur de violenta direptione illius Principatus, qui singulari divinae providentiae consilio Romano Pontifici datus est ad Apostolicum suum Ministerium in universam Ecclesiam plenissima libertate exercendum. Quae profecto libertas summae omnibus Principibus curae esse debet, ut Pontifex ipse nullius civilis potestatis impulsui subiaceat, atque ita spirituali pariter catholicorum in eorumdem Principum dominiis degentium tranquillitati cautum sit [2].

Itaque omnibus Supremis Principibus persuasum esse debet, Nostram cum Ipsorum causa plane esse coniunctam, eosque suum Nobis auxilium afferentes Nostrorum aeque ac suorum iurium incolumitati esse prospecturos. Maxima proinde cum fiducia ipsos hortamur et obsecramus, ut opem Nobis, pro sua quisque conditione et opportunitate, velint impendere. Non dubitamus autem, quin catholici praesertim Principes ac Populi omnem eorum curam et operam studiosissime conferant, ut pro communi eorum officio universi Dominici gregis Patrem et Pastorem, parricidialibus degeneris filii armis oppugnatum, modis omnibus adiuvare, tueri et defendere properent atque festinent.

Cum autem apprime sciatis, Venerabiles Fratres, omnem spem nostram in Deo esse collocandam, qui adiutor et refugium est nostrum in tribulationibus nostris, quique vulnerat et medetur, percutit et sanat, mortificat et vivificat, deducit ad inferos et reducit; iccirco in omni fide et humilitate cordis nostri assiduas ferventissimasque ad Ipsum, adhibito in primis efficacissimo Immaculatae Sanctissimaeque Deiparae Virginis Mariae patrocinio, ac suffragio Beatorum Petri et Pauli, preces effundere non intermittamus, ut faciens potentiam in brachio suo inimicorum suorum superbiam elidat, et expugnet impugnantes nos, omnesque Ecclesiae suae sanctae hostes humiliet et conterat; atque omnipotenti suae gratiae virtute efficiat, ut omnium praevaricantium corda resipiscant, deque optatissima illorum conversione sancta mater Ecclesia quam primum laetetur.

Allocutio

habita in consistorio secreto die XVII. decembris anni MDCCCLX [3]).

Venerabiles Fratres.

Multis gravibusque vel ab ipso sui exordio iactata procellis Ecclesia miserrima hac nostra aetate tot tantisque hostium aggressionibus petita est, ut conceptum iampridem ab ipsis odium omnisque furoris maturitas in Nostri Pontificatus tempus erupisse videatur. Neque vero persequamur singula necesse est, Venerabiles Fratres, quae haud ita longo annorum intervallo acerba et gravia contigerunt, quorum memoria Nostrum aeque Vestrumque animum non levi moerore perfundat. Illud vero dissimulare non possumus, pro arcano Dei iudicio, nullum adhuc fuisse impositum tam multis calamitatibus modum: novas quippe dolemus ingruere tum ex fautoribus perversae doctrinae, quae a funestissimae Reformationis principiis orta publici veluti

---

[1]) *Huc ref. prop.* 63. [2]) *Huc ref. nota ad* §. IX.
[3]) *Huc referuntur Syllabi Propositiones* 19, 37, 43, 73.

iuris robur alicubi obtinuit; tum ex impiorum hominum pravitate, qui Catholicae Ecclesiae se filios praedicant, appellandi vero sunt filii tenebrarum; tum denique ex ethnicorum furore, qui per Orientis regiones in caedem exitiumque fidelium vehementius efferbuit.

Et sane maxime est deplorandum, in quampluribus Europae partibus de Ecclesiae potestate ac iuribus perniciosissimos errores invaluisse: hinc adhibitum assidue studium ad vim omnem abiudicandam initis cum Apostolica Sede de re sacra conventionibus, hinc omnis impensa cura, ut ne conventiones aliae contrahantur in posterum ad componenda Ecclesiae negotia, utque iis componendis moderandisque civilis dumtaxat accedat auctoritas.

Quod quidem non sine gravi animi Nostri molestia experti nuper sumus, Venerabiles Fratres. Pro Apostolici enim muneris officio ad relevandas in Magno Badarum Ducatu Catholicae Ecclesiae res, et extinguenda illic exorta cum civili potestate dissidia, superiore, ut scitis, anno cum Celsissimo illo Duce conventionem inivimus, quae quum rata fuisset habita, et vero etiam in vulgus emissa, eiusdem executionem, ut par erat, praestolabamur. Verumtamen, refragante huic rei publico illius ditionis Consilio, a Magno Duce decretum fuit editum, quo conventioni vis omnis adimitur, in eiusque locum rogata lex est Ecclesiae libertati vel maxime adversa. Id porro ex falsa protestantium doctrina derivatum intelligimus, qui autumant Ecclesiam in civili Imperio quoddam veluti Collegium existere, nullisque proinde pollere iuribus, praeter ea quae concessa illi sint atque attributa a civili potestate [1]). Id autem quantopere abhorreat a veritate, ecquis non intelligat? Ecclesia nempe ut vera et perfecta societas a divino auctore suo fuit instituta, quae nullis circumscripta regionum finibus, nullo etiam civili subdatur imperio, suamque potestatem ac iura ubique terrarum in hominum salutem libere exerceat. Nec sane aliter indicant solemnia illa Christi Domini ad Apostolos verba: «Data est mihi omnis potestas in caelo et in terra; «ite, docete omnes gentes .... docentes eos servare omnia quaecumque man«davi vobis.» Quibus excitati vocibus Evangelii praecones Apostoli, repugnantibus et regibus et principibus, nullisque seu minis seu suppliciis deterriti demandatum sibi ministerium alacriter sunt executi. Nos itaque de salutaribus Ecclesiae iuribus tutandis vehementer solliciti, vix dum cogitari atque agi audivimus de eadem conventione infirmanda, Nostras continuo Magno Duci dedimus litteras ad malum hoc avertendum, atque adeo per Cardinalem publicis negotiis praepositum apud Gubernium illud instandum curavimus, ut debitae executioni conventio mandaretur. Sed enim quum impensa omnia studia curaeque in irritum cesserint, quod Nostri officii est, abrogatam contra omnes iustitiae regulas sine alterius partis consensu solemnem conventionem, Vestro in coetu, Venerabiles Fratres, palam conquerimur, et Catholicae Ecclesiae, sanctaeque Sedis iura violata, pessumdata vehementiori, quo possumus, studio reclamamus [2]). Quae Nostrae expostulationes ut ad Badense Gubernium transmittantur mandavimus, simulque declaretur Archiepiscopo Friburgensi agendi ratio tantis in difficultatibus adhibenda; cuius praeclari Antistitis eiusque etiam Cleri commendare satis non possumus in Ecclesiae libertate tuenda constantiam, a qua nunquam ipsos vel in summo rerum discrimine discessuros plane confidimus.

Jam vero quum ob turbatas iterum in Magno Badarum Ducatu sacras res, expositamque illic novis iactationibus Ecclesiam doleremus, alia Nobis accessit molestiae causa ex nequissimo libello nuper Parisiis edito, in quem tam multa prorsus a veritate aliena, tam multa etiam absurda atque inter se pugnantia auctor congessit, ut respuendus potius atque aspernandus, quam refutandus videatur. Illud tamen non est ferendum, quod eo audaciae atque impietatis devenerit, ut posteaquam sacrum civilemque Ecclesiae Romanae principatum impetere non sit veritus [3]), peculiarem quamdam novique generis sibi fingat Ecclesiam in Galliarum Imperio ex illius sententia excitandam, quae ab auctoritate Romani Pontificis subducta sit planeque divisa [4]). Id porro quid est aliud, quam distrahere, ac proscindere Catholicae Ecclesiae unitatem? De qua quidem necessaria unitate ita Christus Dominus ad

---

[1]) *Huc ref. prop.* 19.   [2]) *Huc ref. prop* 43.
[3]) „ „ „ 34. 76.   [4]) „ „ „ 37.

Patrem: «Non pro eis rogo tantum, sed pro eis etiam, qui crediturí sunt «per verbum eorum in me, ut omnes unum sint, sicut tu, Pater, in me es «et ego in te.» Atqui huius unitatis vis et ratio omnino postulat, ut tamquam membra cum capite, sic universi per orbem fideles cum Romano Pontifice, qui Christi in terris Vicarius est, coniungantur et coalescant. Quamobrem ad Praedecessorem Nostrum sanctae memoriae Damasum scribebat Ecclesiae doctor Hieronymus: «Beatitudini tuae, hoc est Petri Cathedrae, «communione consocior, supra illam Petram aedificatam Ecclesiam scio, qui-«cumque extra hanc domum agnum comederit, profanus est.» Quantam vero memorati libelli auctor infert iniuriam perillustri Galliarum genti, utpote quam Catholicae unitatis retinentissimam schismaticis putat erroribus posse implicari! Quanta illius temeritas est, quod ab obsequio ac fide erga Apostolicam Sedem abstrahendum fore confidat Clerum illum et spectatissimos praesertim Antistites, qui Praedecessores inter suos Irenaeum recenseant Lugdunensis Ecclesiae Pastorem, praeclara ista scribentem: «Ad Romanam «Ecclesiam propter potiorem principalitatem necesse est omnem convenire «Ecclesiam, hoc est eos, qui sunt undique fideles:» qui nullo fracti metu, nullo retardati periculo, tum voce tum scriptis Nostra Sanctaeque Sedis iura vindicare certaverint, Nobisque exhibere nunquam intermiserint certissima devotionis argumenta! Quorum Nos, aliorumque per orbem Antistitum dum meritis ornamus praeconiis pastoralem curam, vigilantiam, firmitatem, ipsos licet sponte sua incensos erectosque ad Catholicae fidei defensionem, hortari tamen atque excitare pro hac temporum iniquitate non praetermittimus, ut quo validiores quotidie hostiles impetus fiant, eo firmiori animo sustinendos ac frangendos curent, atque adeo commissos suae curae fideles de fallaciis insidiisque admonere non desinant, quibus avellere ipsos a Matris Ecclesiae gremio vaferrimi homines connitantur.

Jam vero ex damnando illo libello, quaenam tandem sint auctoris et ceterorum omnium consilia, qui civilem Sanctae Sedi principatum extorquere conantur, detracta veluti larva manifeste deprehendimus. Scilicet nihil aliud intendunt ac moliuntur, quam ut Sanctissimae Religionis fundamenta subvertant. Id sane per provincias a civili Nostra dominatione iniuste subreptas, id per reliquas I t a l i a e regiones perfidissimis quibusque artibus studiose curari et videmus et ingemiscimus. Huc spectant disseminatae quaquaversus perversae sacrorum librorum interpretationes ad fidem corrumpendam, diffusa ad contaminandos iuventutis mores turpissimorum libellorum colluvies, invecta quocumque effraenis vivendi licentia, despecta, proculcata Ecclesiae potestas, sacra immunitas violata, subducta ab auctoritate et vigilantia Episcoporum publica iuventutis institutio, omnisque doctrinae morumque disciplina, praepositi docendo homines de religione prave sentientes, evulgatum in Umbria decretum de cunctis ferme religiosis familiis e claustro exturbandis, de extinguendis Collegiatis Capitulis, delendisque simplicibus cuiusvis generis Beneficiis, piisque Sodalitiis eorumque bonis per summam iniuriam occupandis[1]); huc spectant coniecti in vincula ecclesiastici viri, ipsique sacri Antistites, quos inter Venerabilis Frater Archiepiscopus Urbinas, nuper septus armis in custodiam traditus, et Cardinalitia etiam dignitate fulgens Venerabilis Frater Firmanus Antistes per vim abreptus a Sede sua, alioque relegatus, et ab omni commissi gregis curatione prohibitus, ac plures etiam Antistites et Sacerdotes e Regno Neapolitano vel in carcerem missi, vel ad fugam coacti; huc spectant (nec sine acerbissimo doloris sensu memoramus) patefacta per nonnullas Italiae civitates protestantibus templa, et publicae etiam scholae institutae, ubi in perniciem Catholicae Religionis quaelibet impune tradatur doctrinae perversitas; denique promulgatum in Umbria decretum, quo matrimonium, nuncupatum ab Apostolo magnum Sacramentum, peculiaribus civilibus disciplinis illigatur, ac ferme subtrahitur ab Ecclesiae potestate, eo fortasse consilio ut postea civilibus dumtaxat subdatur legibus, eaque ratione, quod Deus avertat, legalis invehatur concubinatus cum extremo animarum detrimento[2]). Atque hic, uti Apostolici Nostri muneris ratio postulat, quidquid contra Ecclesiae iura et patrimonium, contra religiosas personas earumque bona actum hucusque est, vel peragatur

[1]) *Huc ref. prop.* 47, 53, 79. [2]) *Huc ref. prop.* 73.

in posterum, damnamus, reprobamus, ac nullius vis et roboris, ac prorsus irritum palam edicimus.

Quanta vero ubique sit rerum omnium tum publicarum tum privatarum perturbatio, quantus in Europa motus, quantis dissidiis flagret Italia, ecquis non videat ac Nobiscum non maxime doleat? Tam multa tamque gravia rei sacrae et civili inflicta vulnera considerantes exclamare cogimur cum Propheta: «Infecta est terra ab habitatoribus suis, quia transgressi sunt «leges, mutaverunt ius, dissipaverunt foedus sempiternum.»

Haec autem malorum congeries ab iis maxime repetenda, qui, ut suam per Italiae fines ditionem extendant, humana quaeque iura ac divina audacter pervertunt, qui publicae se felicitatis auctores iactant ac praedicant, quocumque tamen pervaserint, ibidem saevissimae veluti tempestates impressa relinquunt furoris, excidiique vestigia. Utinam aliquando redeant insipientes ad cor, nimirum intelligant, Religione sublata, nullum humanae societati superesse praesidium tum ad stabilitatem tum ad quietem! Utinam sibi aliquando persuadeant, unam esse Catholicam Religionem veritatis magistram, virtutum omnium altricem, in qua civitatum, regnorum incolumitas, salusque nitatur! Meminerint aliquando, Apostolicam hanc Sedem nedum adversatam nunquam fuisse verae ac solidae populorum felicitati [1]), quin etiam quovis tempore de universo hominum genere fuisse egregie promeritam; per illam namque traductae ad humanitatem barbarae gentes, veraeque religionis praeceptis institutae, sedati bellorum tumultus, provectae modis omnibus bonae artes ac disciplinae, calamitosis aegrisque recreandis publica caritatis excitata domicilia, asserta, promulgata et principibus et populis vel in maximis perturbationibus iustitiae atque honestatis principia. Haec atque alia quamplura per Apostolicam Sedem in bonum humanae societatis provide sapienterque peracta, multis eximiisque testata monumentis, ad omnis praedicationem temporis celebrabit historia.

Sed iam paternum animum Nostrum ad se revocat plurimis afflicta malis per Orientem Ecclesia, quae tamen cruentis martyrum palmis nobilitari ornarique non desinit. Loquimur nempe, Venerabiles Fratres, de regno Choreae, de Sinensium Imperio, regnisque finitimis, ubi neque atrocissimis cruciatibus, nec dirissimo quovis mortis genere debilitata aut victa est Christianorum in fide constantia; loquimur de Cochinchinae ac Tonchini regionibus, in quibus ad extinctionem prorsus christiani nominis acerbissime recruduit ethnicorum immanitas. Quid enim memorabimus collegia, coenobia, templa, publicas privatasque aedes vel solo eversas, vel flammis absumptas? Quid Christifideles referemus cuiusque aetatis, conditionis, ordinis partim saevissime exagitatos, nudatosque rebus omnibus, hac illac errantes vitam trahere coactos quovis supplicio acerbiorem, partim in carcerem detrusos, omnique tormentorum genere excruciatos, qui tamen in ferendis pro Christo suppliciis ac morte obeunda veterum Ecclesiae Martyrum fortitudinem retulerunt? Neque minus Nos tangit ac movet miserrima Christianorum per Syriam conditio, qui, licet a crudelissimae caedis perpessione quieverint, assiduo turbantur metu, ne compressus tantisper militaribus Europae copiis infidelium impetus in rapinas iterum caedesque furentius erumpat. Illorum Nos relevandis infortuniis, sin minus paternis desideriis parem, aliquam tamen pro angustis Nostris rebus pecuniae partem transmittendam curavimus, quam offerre Nobis nunquam intermisit pia Catholicarum gentium liberalitas. Quarum etiam non sine laude commemoratum volumus egregium caritatis exemplum in recreandis subsidiorum largitate afflictis per Syriam fidelibus, atque adeo maximopere laetamur, nunquam languescere in Ecclesia virtutem illam, quam divinus Reparator praecipuum esse signum voluit Christianae Religionis.

Hic, quem hactenus exposuimus, sacrarum rerum et publicarum status, deplorandus quidem ac luctuosus, Nos vehementer angit atque perturbat, et gravi etiam moerore complet, Venerabiles Fratres; Vosque in partem vocatos procurationis Nostrae, in partem etiam doloris venire non dubitamus. Sed tamen non concidamus animo, atque iteratis quotidie precibus levemus oculos nostros in montem, unde in tantis rerum asperitatibus opportunum

[1]) *Huc ref. prop.* 40, 80.

exspectemus auxilium. Aderit Ecclesiae suae Deus, aderit numilitati Nostrae, Eiusque Nos virtute roboratos ab officio et constantia Apostolici Ministerii nullus plane periculi metus, nulla deterrebit adversitas. Innocens Christianorum sanguis, quo perfusa Orientalis terra est, in odorem suavitatis ascendat ad Dominum, illoque salutari velut sacrificio placatus gravissimas, quibus premimur, quaeque impendent, calamitates propitius avertat; atque accedente Sanctissimae Genitricis Dei ab origine Immaculatae patrocinio, et beatissimis Apostolis Petro et Paulo suffragantibus, concedat Ecclesiae suae de acerbissimis inimicis referre victoriam. Exsurgat aliquando in iudicium Deus, hostesque sui nominis religionis excidium anhelantes, multa et nefaria in Ecclesiam molientes, in fortitudine brachii sui disperdat et conterat, vel, quod potius et optamus et poscimus, divinae gratiae lumine collustratos in viam iustitiae et veritatis dives in misericordia clementissime traducat

---

Allocutio

habita in consistorio secreto die XVIII. martii anni MDCCCLXI [1]).

Venerabiles Fratres

Jamdudum cernimus, Venerabiles Fratres, quo misero sane conflictu ob invicem pugnantia inter veritatem et errorem, inter virtutem et vitium, inter lucem et tenebras principia, hac miserrima nostra praesertim aetate civilis exagitetur societas. Namque alii ex una parte tuentur quaedam modernae, uti appellant, civilitatis placita, alii ex altera iustitiae sanctissimaeque nostrae Religionis iura propugnant. Ac primi postulant, ut Romanus Pontifex cum *Progressu*, cum *Liberalismo*, uti vocant, ac recenti civilitate se reconciliet et componat [2]). Alteri vero merito efflagitant, ut immobilia et inconcussa aeternae iustitiae principia integra et inviolata custodiantur, et saluberrima divinae nostrae Religionis vis omnino servetur, quae et Dei gloriam amplificat, et opportuna tot malis, quibus humanum genus affligitur, affert remedia, quaeque est unica, veraque norma, qua filii hominum in hac mortali vita omni virtute instituti ad beatae aeternitatis portum perducuntur.

Sed hodiernae civilitatis patroni huiusmodi haud acquiescunt, quandoquidem sese veros et sinceros Religionis amicos affirmant. Ac Nos fidem eis adhibere vellemus, nisi tristissima sane facta, quae ante omnium oculos quotidie versantur, contrarium prorsus ostenderent. Et quidem una est vera ac sancta super terram religio, ab ipso Christo Domino fundata et instituta, quae virtutum omnium foecunda parens et altrix, ac vitiorum expultrix, et animorum liberatrix, veraeque felicitatis index, appellatur Catholica, Apostolica, Romana. Quid autem sentiendum de iis, qui extra hanc salutis arcam vivunt, iam alias declaravimus in Consistoriali Nostra Allocutione diei 9. Decembris anni millesimi octingentesimi quinquagesimi quarti [3]), atque hic eamdem doctrinam confirmamus. Jam vero ab iis, qui pro Religionis bono Nos ad hodiernae civilitati dexteram porrigendam invitant, quaerimus utrum facta talia sint, quae Christi hic in terris Vicarium ab Ipso ad caelestis suae doctrinae puritatem tuendam, atque ad agnos ovesque eadem doctrina pascendas et confirmandas divinitus constitutum possint inducere, ut sine gravissimo conscientiae piaculo, et maximo omnium scandalo se cum hodierna civilitate consociet, cuius opera tot nunquam satis deploranda eveniunt mala, tot teterrimae opiniones, errores et principia promulgantur, quae catholicae Religioni eiusque doctrinae omnino adversantur.

Atque inter haec facta nemo ignorat quomodo vel ipsae solemnes conventiones inter hanc Apostolicam Sedem et Regios Principes rite initae penitus destruantur, veluti nuper Neapoli accidit. Qua quidem de re in hoc amplissimo vestro consessu etiam atque etiam querimur, Venerabiles Fratres,

---

[1]) *Huc referuntur Syllabi Propositiones* 37, 61, 76, 80

[2]) *Huc ref. prop.* 80, *coll.* 40.

[3]) *Supra, pag.* 78, 80. *Huc ref. prop* 16, 17

et summopere reclamamus eo prorsus modo, quo contra similes ausus et violationes alias protestati sumus.

Haec autem moderna civilitas dum cuique acatholico cultui favet, ipsosque infideles a publicis muneribus obeundis minime prohibet, et catholicas scholas illorum filiis recludit, irascitur adversus Religiosas Familias, adversus Instituta catholicis scholis moderandis fundata, adversus quamplurimos cuiusque gradus ecclesiasticos Viros, amplissima etiam dignitate insignitos, quorum non pauci vitam in exilio incerto aut in vinculis misere agunt, et adversus etiam spectatos laicos viros, qui Nobis et huic Sanctae Sedi addicti Religionis iustitiaeque causam alacriter defendunt. Haec civilitas dum acatholicis institutis ac personis subsidia largitur, catholicam Ecclesiam iustissimis suis possessionibus spoliat, et omnia adhibet consilia ac studia ad salutarem ipsius Ecclesiae efficaciam imminuendam. Insuper dum omnem tribuit libertatem quibusque verbis et scriptis, quae Ecclesiam, omnesque ipsi ex corde devotos aversantur, ac dum licentiam animat, alit et fovet, eodem tempore se omnino cautam moderatamque exhibet in reprehendenda violenta et immiti interdum agendi ratione contra eos adhibita, qui optima vulgant scripta; et omnem in puniendo exercet severitatem, si ab his moderationis fines vel leviter praeteriri arbitretur.

Huiusmodi igitur civilitati posset ne unquam Romanus Pontifex amicam protendere dexteram, et cum ea foedus concordiamque ex animo inire? Vera rebus vocabula restituantur, et haec Sancta Sedes sibi semper constabit. Siquidem ipsa verae civilitatis continenter fuit patrona et altrix; atque historiae monumenta eloquentissime testantur ac probant, omnibus aetatibus ab eadem Sancta Sede in disiunctissimas quasque et barbaras terrarum orbis regiones veram rectamque fuisse invectam morum humanitatem, disciplinam, sapientiam. At cum civilitatis nomine velit intelligi systema apposite comparatum ad debilitandam ac fortasse etiam delendam Christi Ecclesiam, nunquam certe quidem haec Sancta Sedes et Romanus Pontifex poterunt cum huiusmodi civilitate convenire. *Quae enim*, uti sapientissime clamat Apostolus, *participatio iustitiae cum iniquitate, aut quae societas luci ad tenebras? Quae autem conventio Christi ad Belial?* [1])

Qua igitur probitate perturbatores, et seditionis patroni suam vocem attollunt ad exaggerandos conatus frustra ab ipsis adhibitos, ut se cum Romano Pontifice componant? Hic enim, qui suam omnem vim haurit ex aeternae iustitiae principiis, quonam pacto posset illa unquam deserere, ut sanctissima debilitetur fides, atque adeo Italia in discrimen adducatur amittendi maximum suum splendorem et gloriam, qua undeviginti ab hinc saeculis refulget ob centrum et sedem, qua praestat, catholicae veritatis?

Neque obiici potest, hanc Apostolicam Sedem in rebus civilis principatus clausas habuisse aures illorum postulationibus, qui liberiorem administrationem exoptare significarunt. Ut vetera omittamus exempla, de hac nostra infelici aetate loquemur. Ubi enim Italia a legitimis suis Principibus liberiores institutiones obtinuit, Nos paternum animum gerentes filiorum partem Pontificiae Nostrae ditionis in civilem administrationem cooptavimus, et opportunas dedimus concessiones, propriis tamen prudentiae modis ordinatas, ne munus paterno animo concessum per malorum hominum operam veneno inficeretur. At vero quid inde factum est? Effraena licentia innocua Nostra largitate potita est, et Aulae, quo publici Ministri ac Deputati convenerant, limina sanguine respersa, et impia manus in eum sacrilege conversa qui beneficium concesserat. Quod si recentissimis hisce temporibus consilia circa civilem procurationem Nobis data fuerunt, haud ignoratis, Venerabiles Fratres, illa a Nobis admissa fuisse, eo tamen excepto ac reiecto, quod non ad civilem administrationem respiciebat, sed eo spectabat, ut spoliationis parti iam patratae assentiremur. Nihil vero est cur de consiliis bene acceptis, deque Nostris sinceris ad illa exsequenda promissis loquamur, cum usurpationum moderatores alta voce profiterentur, se non quidem reformationes, sed absolutam rebellionem, omnemque a legitimo Principe seiunctionem omnino velle [2]). Atque ipsi erant gravissimi facinoris auctores et

[1]) Epist. II. ad Corinth. VI. 14, 15

[2]) *Huc ref. prop. 76, et nota ad* §. IX

antesignani, qui suis clamoribus omnia replebant, non vero populus, ut de illis merito dici possit, quod Venerabilis Beda de Pharisaeis et Scribis Christi inimicis aiebat [1]: *Non haec aliqui de turba, sed Pharisaei calumniabantur et Scribae, sicut Evangelistae testantur.*

Sed Romani Pontificatus oppugnatio non solum eo spectat, ut haec Sancta Sedes et Romanus Pontifex legitimo suo civili principatu omnino privetur, sed eo etiam tendit, ut infirmetur, et, si fieri unquam posset, plane tollatur salutaris catholicae religionis virtus: ac propterea impetit Dei ipsius opus, redemptionis fructum, et sanctissimam illam fidem, quae pretiosissima est haereditas in nos derivata ex ineffabili sacrificio, quod in Golgotha consummatum est. Atque ita se rem habere satis superque demonstrant tum commemorata iam facta, tum ea quae in dies evenire videmus. Quot enim in Italia Dioeceses ob illata impedimenta suis Episcopis orbatae, plaudentibus modernae civilitatis patronis, qui tot christianos populos sine pastoribus derelinquunt, et illorum bonis potiuntur, ut ea in pravos etiam usus convertant! Quot sacrorum Antistites in exilio versantur! Quot (cum incredibili animi Nostri dolore dicimus) apostatae, qui non Dei, sed Satanae nomine loquentes, ac impunitate ipsis a fatali regiminis systemate concessa fidentes, et conscientias exagitant, et infirmos ad praevaricandum impellunt, et misere lapsos in turpissimis quibusque doctrinis obfirmant, et Christi vestem lacerare contendunt, cum minime reformident Nationales, uti dicunt, Ecclesias, aliasque id genus impietates proponere ac suadere [2]! Postquam vero ita religioni insultaverint, quam per hypocrisim invitant ut cum hodierna civilitate conveniat, non dubitant pari cum hypocrisi Nos excitare ut cum Italia reconciliemur. Scilicet cum omni fere civili Nostro principatu spoliati gravissima Pontificis et Principis onera sustineamus piis Catholicae Ecclesiae filiorum largitionibus quotidie amantissime ad Nos missis, cumque gratis invidiae et odii signum facti simus eorum ipsorum opera, qui conciliationem a Nobis postulant; id vellent praeterea, ut palam declararemus, usurpatas Pontificiae Nostrae ditionis Provincias in liberam usurpatorum proprietatem cedere. Qua sane audaci et hactenus inaudita postulatione quaererent, ut ab hac Apostolica Sede, quae semper fuit et erit veritatis iustitiaeque propugnaculum, sanciretur, rem iniuste violenterque direptam posse tranquille honesteque possideri ab iniquo aggressore; utque ita falsum constitueretur principium, fortunatam nempe facti iniustitiam nullum iuris sanctitati detrimentum afferre [3]. Quae postulatio iis etiam repugnat solemnibus verbis, qui in magno et illustri Senatu [4]) nuperrimis hisce diebus declaratum est· *Romanum Pontificem esse Repraesentatorem praecipuae vis moralis in humana societate.* Ex quo illud consequitur, eum nullo modo posse vandalicae spoliationi consentire, quin fundamentum violet illius moralis disciplinae, cuius ipse veluti prima forma et imago dignoscitur.

Jam vero quicumque vel errore deceptus vel timore perculsus praebere velit consilia iniustis perturbatorum civilis societatis votis consentanea, necesse est ut hisce potissimum temporibus sibi omnino persuadeat, illos nunquam contentos fore, nisi viderint omne auctoritatis principium, omne religionis frenum, omnemque iuris iustitiaeque regulam de medio tolli. Atque huiusmodi subversores in civilis societatis calamitatem illud iam tum voce tum scriptis assequuti sunt, ut humanas mentes perverterint, moralem sensum debilitaverint, et iniustitiae horrorem eripuerint; atque omnia conantur ut cunctis persuadeant, ius ab honestis gentibus invocatum nihil aliud esse, nisi iniustam voluntatem quae debeat omnino contemni [5]. Heu! vere *luxit et defluxit terra, et infirmata est; defluxit orbis, infirmata est altitudo populi terrae. Et terra infecta est ab habitatoribus suis: quia transgressi sunt leges, mutaverunt ius, dissipaverunt foedus sempiternum* [6])

Verum in tanta tenebrarum obscuritate, qua Deus inscrutabili suo iudicio gentes sinit offundi, Nos omnem Nostram spem fiduciamque plane collocamus in ipso clementissimo misericordiarum Patre et Deo totius consolationis, qui Nos consolatur in omni tribulatione Nostra. Ipse namque est,

[1]) Lib. I. c. 48. in c. XI. Lucae.
[2]) *Huc ref. prop.* 37.
[3]) *Huc ref. prop.* 61.
[4]) Gallico videlicet. *Nota ed.*
[5]) *Huc ref.* §. VII. *Syllabi.*
[6]) Isai. XIV. 4, 5.

qui Vobis, Venerabiles Fratres, concordiae et unanimitatis inter Vos spiritum ingerit, et quotidie magis ingeret, ut Nobiscum arctissime aeque ac concordissime coniuncti parati sitis una Nobiscum sortem illam subire, quae arcano divinae suae providentiae consilio cuique nostrum reservata sit. Ipse est, qui caritatis vinculo inter se, et cum hoc catholicae veritatis et unitatis centro coniungit Sacrorum christiani orbis Antistites, qui fideles sibi commissos evangelicae veritatis doctrina instituunt, eisque iter in tanta caligine tuto sequendum monstrant, nuntiantes virtute prudentiae populis sanctissima verba. Ipse super omnes catholicas gentes effundit spiritum precum, et acatholicis aequitatis sensum inspirat, ut rectum de hodiernis eventibus ferant iudicium. Haec autem tam mira in universo catholico orbe precum consensio, tamque unanimes erga Nos amoris significationes, tot sane variisque modis expressae (quod in anteactis aetatibus haud facile queat inveniri) manifestissime ostendunt, quemadmodum hominibus recte animatis opus omnino sit tendere ad hanc Beatissimi Principis Apostolorum Cathedram, lucem terrarum orbis, quae magistra veritatis et nuntia salutis semper docuit, et usque ad consummationem saeculi immutabiles aeternae iustitiae leges docere nunquam desinet. Tantum vero abest, ut Italiae populi ab hisce luculentissimis filialis erga Apostolicam hanc Sedem amoris et observantiae testimoniis abstinuerint, ut immo quamplura centena ipsorum millia Nos amantissimis litteris adiverint, non eo quidem consilio ut conclamatam a veteratoribus reconciliationem peterent, sed ut Nostras molestias, poenas, angores summopere dolerent, suumque erga Nos affectum omnimode confirmarent, et nefariam, sacrilegamque civilis Nostri, eiusdemque Sedis principatus spoliationem etiam atque etiam detestarentur

Cum porro ita se res habeant, antequam loquendi finem faciamus, coram Deo et hominibus clare aperteque declaramus, nullam prorsus adesse causam quare cum quopiam Nos reconciliari debeamus. Quoniam vero, licet immerentes, Illius hic in terris vice fungimur, qui pro transgressoribus rogavit, veniamque petiit, probe sentimus a Nobis parcendum iis qui Nos oderunt, ac pro ipsis orandum, ut divinae gratiae auxilio resipiscant, atque ita illius, qui Christi hic in terris vicariam gerit operam, benedictionem promereantur. Libenter utique pro illis oramus, iisque, statim ac resipuerint, ignoscere ac benedicere parati sumus. Interim tamen non possumus inertes haerere, veluti qui nullam de humanis calamitatibus curam capiunt; non possumus non vehementer commoveri et angi, ac uti Nostra non reputare maxima damna et mala iis nequiter illata, qui persecutionem patiuntur propter iustitiam. Quocirca dum intimo moerore conficimur, Deumque obsecramus, gravissimum supremi Nostri Apostolatus munus implemus loquendi, docendi et damnandi quaecumque Deus Eiusque Ecclesia docet et damnat, ut ita cursum Nostrum consummemus, et ministerium verbi, quod accepimus a Domino Jesu, testificari Evangelium gratiae Dei.

Itaque si iniusta a Nobis petantur, praestare non possumus si vero postuletur venia, illam ultro libenterque, uti nuper declaravimus, impertiemur. Ut autem huiusce veniae verbum eo proferamus modo, qui Pontificiae Nostrae dignitatis sanctitatem omnino decet, flectimus ante Deum genua, et triumphale nostrae redemptionis amplectentes vexillum, Christum Jesum humillime deprecamur, ut Nos eadem sua repleat caritate, ut eo prorsus modo ignoscamus quo Ipso suis pepercit inimicis, antequam sanctissimum suum spiritum in aeterni Patris Sui traderet manus. Atque ab Ipso impensissime exposcimus, ut quemadmodum post veniam ab Eo tributam, inter densas tenebras, quibus universa terra fuit obducta, inimicorum suorum mentes illustravit, qui horrendi facinoris poenitentes revertebantur percutientes pectora sua, ita in hac tanta nostrae aetatis caligine velit ex inexhaustis infinitae suae misericordiae thesauris caelestis ac triumphatricis suae gratiae effundere dona, quibus omnes errantes ad unicum suum ovile redeant. Quaecumque autem futura sint investigabilia divinae suae providentiae consilia, ipsum Christum Jesum Ecclesiae suae nomine rogamus, ut Vicarii sui causam, quae Ecclesiae suae causa est, iudicet, eamque contra hostium suorum conatus defendat, ac gloriosa victoria exornet et augeat. Ipsum item exoramus, ut perturbatae societati ordinem tranquillitatemque restituat, et optatissimam pacem tribuat ad iustitiae triumphum, quem ab Eo unice exspe-

ctamus. In tanta enim trepidatione Europae, totiusque terrarum orbis, et eorum, qui arduo funguntur munere moderandi populorum sortes, Deus unus est, qui Nobiscum et pro Nobis pugnare possit. *Judica nos, Deus, et discerne causam nostram de gente non sancta: da pacem, Domine, in diebus nostris, quia non est alius qui pugnet pro nobis, nisi tu, Deus noster.*

Allocutio

habita in consistorio secreto die XXX. septembris anni MDCCCLXI [1]).

Venerabiles Fratres.

Meminit unusquisque vestrum, Venerabiles Fratres, quanto animi Nostri dolore in hoc amplissimo vestro consessu saepissime lamentati simus gravissima et nunquam satis deploranda damna, catholicae Ecclesiae, huic Apostolicae Sedi, Nobisque cum maximo ipsius civilis societatis detrimento illata a Subalpino Gubernio, atque a funestissimae rebellionis auctoribus et fautoribus in miseris praesertim Italiae regionibus, quas idem Gubernium iniuste aeque ac violenter usurpavit. Nunc vero inter alia innumera et semper graviora vulnera sanctissimae nostrae religioni ab ipso Gubernio, et nefariae conspirationis hominibus indesinenter inflicta, dolere cogimur, Dilectum Filium Nostrum clarissimum vestrum Collegam, ac vigilantissimum Neapolitanae Ecclesiae Archiepiscopum, pietate ac virtute conspicuum, quem hic praesentem intuemini, militari manu fuisse comprehensum, et a proprio grege cum ingenti bonorum omnium luctu avulsum. Omnes autem norunt, quomodo eiusdem Gubernii et rebellionis satellites, omni dolo et fallacia pleni, atque abominabiles facti in viis suis, veterum haereticorum molitiones et furores renovantes, et contra sacra omnia debacchantes, Dei Ecclesiam, si fieri unquam posset, funditus evertere, et catholicam religionem, eiusque salutarem doctrinam ex omnium animis radicitus exstirpare, et pravas quasque cupiditates excitare et inflammare connitantur[2]). Hinc, omnibus divinis humanisque proculcatis iuribus, et ecclesiasticis censuris omnino spretis, Sacrorum Antistites audacius in dies a propriis Dioecesibus expulsi, atque etiam in carcerem missi, et quamplurimi fideles populi suis orbati pastoribus, et utriusque Cleri viri miserandum in modum divexati, omnibusque iniuriis exagitati, et Religiosae Familiae exstinctae, earumque Sodales e suis Coenobiis eiecti, ad rerum omnium inopiam redacti, et Virgines Deo sacrae panem emendicare coactae, et religiosissima Dei Templa spoliata, polluta, et in latronum speluncas conversa, et sacra bona direpta, et ecclesiastica potestas, ac iurisdictio violata, usurpata, et Ecclesiae leges despectae et conculcatae[3]). Hinc publicae depravatarum doctrinarum scholae constitutae, et pestiferi libelli et ephemerides e tenebris emissae, ac late per omnia loca immanibus huius scelestae coniurationis sumptibus dissipatae. Quibus perniciosissimis et abominandis scriptis sanctissima fides, religio, pietas, honestas, pudicitia, pudor, omnisque virtus oppugnantur, ac vera et inconcussa aeternae naturalisque legis, ac publici privatique iuris principia, praecepta evertuntur, et legitima cuiusque libertas, proprietas impetitur, ac domesticae cuiusque familiae et civilis societatis fundamenta labefactantur, omniumque bonorum fama falsis criminationibus, maximisque laceratur conviciis, et effraenis vivendi, et quidlibet audendi licentia, omniumque vitiorum et errorum impunitas maiorem in modum fovetur, propagatur, ac promovetur[4]).

Nemo vero non videt quam luctuosa omnium calamitatum, scelerum, et exitiorum series ex hoc tanto impiae rebellionis incendio in miseram praesertim Italiam redundaverit. Etenim, ut Prophetae verbis utamur: „*Maledictum, et mendacium, et homicidium, et furtum, et adulterium inundaverunt, et sanguis sanguinem tetigit* [5]).“ Horret quidem refugitque dolore animus, et commemorare reformidat, plura in Neapolitano Regno

---

[1]) *Huc refertur Syllabi Propositio* 20.
[2]) *Huc ref. prop.* 58.
[3]) *Huc ref. prop.* 53.
[4]) „ „ „ 79.
[5]) Oseas IV. 2.

oppida incensa et solo aequata, et innumerabiles prope, integerrimosque Sacerdotes, religiososque viros, et cuiusque aetatis, sexus et conditionis cives, ac vel ipsos aegrotantes indignissimis contumeliis affectos, et, indicta etiam causa, aut in carcerem detrusos, aut crudelissime necatos. Ecquis non acerbissimo conficiatur moerore videns, a furentibus rebellionis hominibus, nullam sacris Ministris, nullam Episcopali et Cardinalitiae dignitati, nullam Nobis, et huic Apostolicae Sedi, nullam sacris templis et rebus, nullam iustitiae, nullam humanitati reverentiam haberi, sed omnia excidiis et vastationibus compleri? Haec autem ab iis patrantur, qui minime erubescunt summa impudentia asserere, se velle Ecclesiae libertatem dare, et moralem sensum Italiae restituere. Neque illos pudet a Romano Pontifice postulare, ut iniustis eorum desideriis annuere velit, ne maiora in Ecclesiam damna redundent [1]).

Atque illud quoque vel maxime dolendum, Venerabiles Fratres, quod nonnulli ex utroque Clero in Italia viri, ecclesiastica etiam dignitate ornati, tam funesto aberrationis et rebellionis spiritu misere abrepti, ac propriae vocationis et officii omnino obliti, a veritatis tramite declinaverint, et pravis impiorum hominum consiliis faventes cum incredibili bonorum omnium luctu facti sint lapis offensionis et petra scandali.

Ad haec autem, quae deploramus, mala illud etiam permolestum accedit, quod haud ita pridem in Mexicana ditione eiusdem generis homines, simili contra catholicam Ecclesiam odio incensi, non extimuerunt iniquissimas leges eiusdem Ecclesiae potestati, iuribus, doctrinae plane adversas promulgare, ecclesiastica bona praedari, sacras aedes spoliare, in ecclesiasticos religiososque viros saevire, virgines Deo devotas divexare, Episcopos variis oppressos iniuriis a suis gregibus distrahere, et in exilium pellere, qui fere omnes in hanc almam Urbem Nostram venerunt, et non levi Nobis solatio fuere propter egregias virtutes, quibus tantopere praestant.

Neque id satis; nam in alia Americae parte, scilicet in Neogranatensi ditione, recentissimis hisce diebus rerum civilium perturbatores suprema auctoritate potiti infandum protulere decretum, quo ecclesiastica potestas suam auctoritatem exercere prohibetur absque civilis gubernii venia et assensu [2]); et inclytae Societatis Jesu Sodales, de re christiana et civili optime meritos, exturbarunt, atque insuper Nostrum Sanctaeque huius Sedis Delegatum a ditionis finibus triduo abire coegerunt.

Enimvero in hac tanta tamque tristi omnium divinarum humanarumque rerum perturbatione vel facile intelligitis, Venerabiles Fratres, quanta affligemur amaritudine. In maximis vero curis et angustiis, quas, sine peculiari Dei auxilio, ferre nullo modo possumus, summae certe consolationi Nobis est eximia Venerabilium Fratrum tum Italiae, tum universi catholici orbis Sacrorum Antistitum religio, virtus ac fortitudo. Namque iidem Venerabiles Fratres arctissimo fidei, caritatis et observantiae vinculo Nobis et huic Petri Cathedrae mirifice obstricti, nullisque periculis deterriti, cum immortali sui nominis et ordinis laude proprium ministerium implentes, non desinunt, tum voce, tum sapientissimis scriptis, Dei Eiusque sanctae Ecclesiae, et huius Apostolicae Sedis causam, iura, doctrinam, et iustitiae atque humanitatis rationes impavide defendere, propriique gregis incolumitati diligenter consulere, ac falsas et erroneas inimicorum hominum doctrinas refellere, et impiis illorum conatibus viriliter constanterque obsistere. Nec minori quidem iucunditate perfundimur, cum videamus quot splendidis sane modis ecclesiastici tum cuiusque Italicae regionis, tum totius christiani orbis viri, et fideles populi, illustria suorum Antistitum vestigia sectantes singularem suum erga Nos et hanc Apostolicam Sedem amorem, venerationemque, et egregium in sanctissima nostra religione profitenda ac tutanda studium magis in dies ostendere ac declarare glorientur. Cum autem iidem Venerabiles Fratres, eorumque Clerus et fideles populi summopere doleant, Nos fere omni civili Nostro, et huius Sanctae Sedis principatu spoliatos in angustis rebus versari, iccirco nihil sibi gratius, nihil gloriosius, nihil religiosius esse existimant, quam ut piis ac spontaneis suis largitionibus gravissimas Nostras, et huius Sanctae Sedis omni studio amantissime sublevent angustias.

---

[1]) *Huc ref. prop.* 80. [2]) *Huc ref. prop.* 20.

Quocirca dum in humilitate cordis Nostri maximas Deo totius consolationis agimus gratias, qui tam insigni Episcoporum et populorum fidelium pietate ac largitate acerbissimas Nostras molestias et aerumnas lenire, solari ac sustentare dignatur, gratissimi animi Nostri sensus eisdem Episcopis populisque fidelibus iterum palam publiceque testari et confirmare laetamur, quandoquidem eorum dumtaxat ope auxilioque maximis et in dies crescentibus Nostris et huius Sanctae Sedis indigentiis occurrere possumus.

Atque hic, Venerabiles Fratres, silentio praeterire non possumus assiduas impensi amoris, firmissimae fidelitatis, devotissimi obsequii, et munificae liberalitatis significationes, quibus Romanus hic populus ostendere et probare studet ac gestit, nihil sibi potius esse quam ut Nobis et huic Apostolicae Sedi, ac legitimo Nostro eiusdemque Sedis civili imperio constantissime adhaereat, omnesque nefarios perturbatorum et insidiantium hominum motus conatusque repellat, et ex animo adversetur ac detestetur. Vos ipsi, Venerabiles Fratres, locupletissimi testes estis, quibus sinceris, publicis ac locupletissimis declarationibus idem Romanus Populus Nobis carissimus huiusmodi egregios avitae suae fidei sensus, amplissimis laudibus omnino dignos, profiteri et in medium proferre non intermittat.

Jam vero cum divinum promissum habeamus, Christum Dominum usque ad consummationem saeculi cum Ecclesia sua futurum, et inferi portas contra eam numquam esse praevalituras, certi sumus, divinis suis promissis non defuturum Deum, qui faciens mirabilia ostendet aliquando, tantam tempestatem non ad Ecclesiae navem demergendam. sed ad eam altius attollendam fuisse excitatam. Interim non desistamus, Venerabiles Fratres, potentissimum Immaculatae sanctissimaeque Dei Genitricis Virginis Mariae patrocinium enixe et assidue implorare, ac ferventissimis precibus dies noctesque ipsum clementissimum Deum, cuius natura bonitas, cuius voluntas potentia, cuius opus misericordia est, orare et obtestari, ut velit cito abbreviare dies tentationis, christianae civilique reipublicae tam vehementer afflictae auxiliariam suam porrigere dexteram, utque divinae suae gratiae et misericordiae divitias super omnes propitius effundens, omnes Ecclesiae et huius Sanctae Sedis hostes convertat, et ad iustitiae semitas reducat, atque omnipotenti sua virtute efficiat, ut, omnibus depulsis erroribus, omnibusque de medio sublatis impietatibus, sanctissima sua religio, qua temporalis quoque populorum felicitas et tranquillitas vel maxime continetur, ubique terrarum magis in dies vigeat, floreat ac dominetur.

Allocutio

habita in consistorio secreto die IX. iunii anni MDCCCLXII [1]).

Adstantibus etiam Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, solemnis sanctorum Martyrum in Japonia et Michaelis De Sanctis canonizationis causa Romae congregatis.

Venerabiles Fratres.

Maxima quidem laetitia affecti fuimus, Venerabiles Fratres, cum Sanctorum honores et cultum, Deo bene iuvante, septem et viginti invictissimis divinae nostrae religionis heroibus hesterno die decernere potuerimus, Vobis lateri Nostro adstantibus, qui egregia pietate ac virtute praediti, et in sollicitudinis Nostrae partem vocati in hac tanta temporum asperitate strenue dimicantes pro Domo Israel summo Nobis solatio et consolationi estis. Utinam vero dum huiusmodi perfundimur gaudio, nulla moeroris luctusque causa Nos aliunde contristaret. Non possumus enim non vehementer dolere et angi, cum videamus tristissima, et nunquam satis deploranda mala ac damna, quibus cum permagno animarum detrimento catholica nunc Ecclesia, et ipsa civilis societas miserandum in modum premitur ac divexatur.

---

[1]) *Huc referuntur Syllabi Propositiones* 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 15, 19, 27, 39, 44, 49, 56, 57, 58, 59, 60, 76.

Optime enim noscitis, Venerabiles Fratres, teterrimum sane bellum contra rem catholicam universam ab iis hominibus conflatum, qui inimici Crucis Christi sanam non sustinentes doctrinam, ac nefaria inter se societate coniuncti quaecumque ignorant, blasphemant, ac pravis cuiusque generis artibus sanctissimae nostrae religionis, et humanae societatis fundamenta labefactare, immo, si fieri unquam posset, penitus evertere, omniumque animos mentesque perniciosissimis quibusque erroribus imbuere, corrumpere, et a catholica religione avellere moliuntur. Nimirum callidissimi isti fraudum artifices, et fabricatores mendacii non cessant monstrosa quaeque veterum errorum portenta iam sapientissimis scriptis toties profligata ac depulsa, gravissimoque Ecclesiae iudicio damnata, e tenebris excitare, eaque novis, variis ac fallacissimis formis verbisque expressa exaggerare, et modis omnibus usquequaque disseminare. Hac funestissima ac diabolica prorsus arte rerum omnium scientiam contaminant, deturpant, mortiferum ad animarum perniciem virus diffundunt, effraenatam vivendi licentiam, et pravas quasque cupiditates fovent, religiosum ac socialem ordinem invertunt, et omnem iustitiae, veritatis, iuris, honestatis ac religionis ideam extinguere conantur, et sanctissima Christi dogmata, doctrinam irrident, contemnunt, oppugnant. Horret quidem, refugitque animus, ac reformidat, vel leviter attingere praecipuos tantum pestiferosque errores, quibus huiusmodi homines miserrimis hisce temporibus divina et humana cuncta permiscent.

Nemo Vestrum ignorat, Venerabiles Fratres, ab huiusmodi hominibus plane destrui necessariam illam cohaerentiam, quae Dei voluntate intercedit inter utrumque ordinem, qui tum in natura, tum supra naturam est; itemque ab ipsis omnino immutari, subverti, deleri propriam, veram, germanamque divinae revelationis indolem, auctoritatem, Ecclesiaeque constitutionem et potestatem. Atque eo opinandi temeritate progrediuntur, ut omnem veritatem, omnemque legem, potestatem et ius divinae originis audacissime denegare non metuant. Siquidem haud erubescunt asserere, philosophicarum rerum, morumque scientiam, itemque civiles leges posse ac debere a divina revelatione, et Ecclesiae auctoritate declinare [1]); et Ecclesiam non esse veram perfectamque societatem plane liberam, nec pollere suis propriis et constantibus iuribus sibi a divino suo Fundatore collatis, sed civilis potestatis esse definire, quae sint Ecclesiae iura et limites, intra quos eadem iura exercere queat [2]). Hinc perverse comminiscuntur, civilem potestatem posse se immiscere rebus, quae ad religionem, mores, et regimen spirituale pertinent [3]), atque etiam impedire, quominus Sacrorum Antistites et fideles populi cum Romano Pontefice, supremo totius Ecclesiae Pastore divinitus constituto, libere ac mutuo communicent [4]), ut plane dissolvatur necessaria et arctissima illa coniunctio, quae inter membra mystici corporis Christi, et adspectabile suum Caput ex divina ipsius Christi Domini institutione esse omnino debet. Nihil vero timent omni fallacia ac dolo in vulgus proferre, sacros Ecclesiae ministros, Romanumque Pontificem ab omni rerum temporalium iure ac dominio esse omnino excludendos [5]).

Summa praeterea impudentia asserere non dubitant, divinam revelationem non solum nihil prodesse, verum etiam nocere hominis perfectioni [6]); ipsamque divinam revelationem esse imperfectam, et iccirco subiectam *continuo* et *indefinito* progressui, qui humanae rationis progressioni respondeat [7]). Nec verentur proinde iactare, prophetias et miracula in sacris Litteris exposita et narrata esse poetarum commenta, et sacrosancta divinae fidei nostrae mysteria philosophicarum investigationum summam, ac divinis utriusque Testamenti libris mythica contineri inventa, et ipsum Dominum nostrum Jesum Christum, horribile dictu! mythicam esse fictionem [8]). Quare hi turbulentissimi perversorum dogmatum cultores blaterant, morum leges divina haud egere sanctione, et minime opus esse, ut humanae leges ad naturae ius conformentur, aut obligandi vim a Deo accipiant [9]), ac propterea

[1]) *Huc ref. prop.* 57.
[2]) *Huc ref. prop.* 19.
[3]) " " " 44.
[4]) " " " 49.
[5]) " " " 27.
[6]) " " " 6.
[7]) " " " 5.
[8]) " " " 7.
[9]) " " " 56.

asserunt, nullam divinam existere legem [1]). Insuper inficiari audent omnem Dei in homines mundumque actionem [2]), ac temere affirmant, humanam rationem, nullo prorsus Dei respectu habito, unicum esse veri et falsi, boni et mali arbitrum, eamdem humanam rationem sibi ipsi esse legem, ac naturalibus suis viribus ad hominum ac populorum bonum curandum sufficere [3]). Cum autem omnes religionis veritates ex nativa humanae rationis vi perverse derivare audeant [4]), tum cuique homini quoddam veluti primarium ius tribuunt, ex quo possit libere de religione cogitare et loqui, eumque Deo honorem et cultum exhibere, quem pro suo libito meliorem existimat [5]).

At vero eo impietatis et impudentiae deveniunt, ut caelum petere, ac Deum ipsum de medio tollere conentur. Insigni enim improbitate ac pari stultitia haud timent asserere, nullum supremum sapientissimumque Numen divinum existere ab hac rerum universitate distinctum, ac Deum idem esse ac rerum naturam, et iccirco immutationibus obnoxium, Deumque reapse fieri in homine et mundo, atque omnia Deum esse, et ipsissimam Dei habere substantiam, ac unam eamdemque rem esse Deum cum mundo, ac proinde spiritum cum materia, necessitatem cum libertate, verum cum falso, bonum cum malo, et iustum cum iniusto [6]). Quo certe nihil dementius, nihil magis impium, nihil contra ipsam rationem magis repugnans fingi et excogitari unquam potest. De auctoritate autem et iure ita temere effutiunt, ut impudenter dicant, auctoritatem nihil aliud esse, nisi numeri, et materialium virium summam [7]), ac ius in materiali facto consistere, et omnia humana facta iuris vim habere [8]).

Jam porro commenta commentis, deliramenta deliramentis cumulantes, et omnem legitimam auctoritatem, atque omnia legitima iura, obligationes, officia conculcantes, nihil dubitant in veri legitimique iuris locum substituere falsa ac mentita virium iura, ac morum ordinem rerum materialium ordini subiicere. Neque alias vires agnoscunt, nisi illas, quae in materia positae sunt, et omnem morum disciplinam honestatemque collocant in cumulandis et augendis quovis modo divitiis, et in pravis quibusque voluptatibus explendis [9]). Atque hisce nefariis abominandisque principiis reprobum carnis spiritui rebellis sensum tuentur, fovent, extollunt, illique naturales dotes ac iura tribuunt, quae per catholicam doctrinam conculcari dicunt [10]), omnino despicientes monitum Apostoli clamantis: «Si secundum carnem vixeritis, moriemini, si autem spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis [11]).» Omnia praeterea legitimae cuiusque proprietatis iura invadere, destruere contendunt, ac perperam animo et cogitatione confingunt et imaginantur ius quoddam *nullis circumscriptum limitibus*, quo reipublicae Statum pollere existimant, quem omnium iurium originem et fontem esse temere arbitrantur [12]).

Dum vero hos praecipuos infelicissimae nostrae aetatis errores dolenter ac raptim perstringimus, recensere omittimus, Venerabiles Fratres, tot alias fere innumerabiles falsitates et fraudes Vobis apprime notas ac perspectas, quibus Dei hominumque hostes rem tum sacram tum publicam perturbare et convellere connituntur. Ac silentio praetermittimus multiplices gravissimasque iniurias, calumnias, convicia, quibus sacros Ecclesiae ministros, et hanc Apostolicam Sedem dilacerare et insectari non desinunt. Nihil loquimur de iniqua sane hypocrisi, qua funestissimae in Italia praesertim perturbationis ac rebellionis duces et satellites dictitant, se velle, Ecclesiam sua gaudere libertate, dum sacrilego prorsus ausu omnia ipsius Ecclesiae iura et leges quotidie magis proculcant, eiusque bona diripiunt, et Sacrorum Antistites, ecclesiasticosque viros, suo munere praeclare fungentes, quoquo modo divexant, et in carcerem detrudunt, et Religiosorum Ordinum alumnos, ac virgines Deo sacras e suis coenobiis violenter exturbant, suisque propriis bonis spoliant, nihilque intentatum relinquunt, ut ipsam Ecclesiam in tur-

---

[1]) *Huc ref.* §. VII. *Syllabi.*
[2]) *Huc ref. prop.* 2.
[3]) *Huc ref. prop.* 3.
[4]) „ „ „ 4.
[5]) „ „ „ 15.
[6]) „ „ „ 1.
[7]) „ „ „ 60.
[8]) „ „ „ 59.
[9]) „ „ „ 58.
[10]) „ „ „ 6, 40.
[11]) Ad Rom. VIII. 13.
[12]) „ „ „ 39.

pissimam redigant servitutem, et opprimant [1]). Ac dum singularem certe ex optatissima Vestra praesentia voluptatem percipimus, Vos ipsi videtis, quam libertatem nunc habeant Venerabiles Fratres Sacrorum in Italia Antistites, qui strenue constanterque praeliantes praelia Domini minime potuerunt cum summo animi Nostri dolore, adversantium opera, ad Nos venire, et inter Vos versari, atque huic adesse conventui, quod summopere optavissent, quemadmodum infelicis Italiae Archiepiscopi et Episcopi suis Litteris summi erga Nos et hanc Sanctam Sedem amoris et obsequii plenissimis significarunt. Neminem etiam ex Sacrorum in Lusitania Antistitibus hic adesse cernitis, ac non parum dolemus, inspecta difficultatum natura, quae obstiterunt, quominus ipsi romanum iter aggredi possent.

Recensere autem omittimus tot alia sane tristia et horrenda, quae ab hisce perversarum doctrinarum cultoribus cum incredibili Nostro ac Vestro, et omnium bonorum luctu patrantur. Nihil item dicimus de impia conspiratione, et pravis cuiusque generis molitionibus ac fallaciis, quibus civilem huius Apostolicae Sedis principatum omnino evertere ac destruere volunt. Juvat potius hac de re commemorare miram prorsus consensionem, qua Vos ipsi una cum aliis Venerabilibus Fratribus universi catholici orbis Sacrorum Antistitibus numquam intermisistis et epistolis ad Nos datis, et pastoralibus litteris ad fideles scriptis huiusmodi fallacias detegere, refutare, ac simul docere, hunc civilem Sanctae Sedis principatum Romano Pontifici fuisse singulari divinae providentiae consilio datum, illumque necessarium esse, ut idem Romanus Pontifex nulli unquam Principi aut civili potestati subiectus supremam universi Dominici gregis pascendi regendique potestatem auctoritatemque ab ipso Christo Domino divinitus acceptam per universam Ecclesiam plenissima libertate exercere, ac maiori eiusdem Ecclesiae et fidelium bono, utilitati et indigentiis consulere possit [2]).

Quae hactenus lamentati sumus, Venerabiles Fratres, luctuosum plane exhibent spectaculum. Quis enim non videt tot pravorum dogmatum iniquitate, ac tot nequissimis deliramentis et machinationibus magis in dies christianum populum misere corrumpi, et ad exitium impelli, et catholicam Ecclesiam, eiusque salutarem doctrinam ac veneranda iura et leges, sacrosque ministros oppugnari, et iccirco omnia vitia et scelera invalescere ac propagari, et ipsam civilem societatem exagitari?

Nos itaque Apostolici Nostri ministerii probe memores, ac de spirituali omnium populorum bono et salute Nobis divinitus commissa vel maxime solliciti, cum «aliter,» ut sanctissimi Decessoris Nostri Leonis verbis utamur, «Nobis commissos regere non possimus, nisi hos, qui sunt perditores et sunt perditi, zelo fidei Dominicae persequamur, et a sanis mentibus, ne pestis haec latius divulgetur, severitate, qua possumus, abscindamus [3]),» in hoc amplissimo vestro consessu Apostolicam Nostram attollentes vocem omnes commemoratos praesertim errores non solum catholicae fidei ac doctrinae, divinis ecclesiasticisque legibus, verum etiam ipsi sempiternae ac naturali legi et iustitiae, rectaeque rationi omnino repugnantes et summopere adversos reprobamus, proscribimus atque damnamus.

Vos autem, Venerabiles Fratres, qui estis sal terrae, et Dominici gregis Custodes ac Pastores, etiam atque etiam excitamus et obtestamur, ut pro eximia Vestra religione et episcopali zelo pergatis, veluti adhuc cum summa Vestri Ordinis laude fecistis, omni cura, sedulitate et studio fideles Vobis traditos ab hisce venenatis pascuis arcere, et qua voce, qua opportunis scriptis tot perversarum opinionum monstra refellere et profligare. Optime enim scitis de summa re agi, cum agatur de sanctissimae fidei nostrae, ac de catholicae Ecclesiae, eiusque doctrinae causa, de populorum salute, et humanae societatis bono ac tranquillitate. Itaque, quantum in Vobis est, ne desinatis unquam a fidelibus avertere tam dirae pestis contagia, id est ab eorum oculis manibusque perniciosos libros et ephemerides eripere, ipsosque fideles sanctissimis augustae nostrae religionis praeceptionibus assidue imbuere et erudire, ac monere et exhortari, ut ab hisce iniquitatis magistris, tamquam a facie colubri, effugiant. Pergite Vestras omnes curas cogitatio-

---

[1]) *Huc ref. prop* 80. [2]) *Huc ref. nota ad* §. IX. *Syllabi.*
[3]) S. Leo Epist. VII. ad Episc. per Ital. c. 2. Edit. Baller.

nesque in id potissimum conferre, ut Clerus sancte scienterque instituatur, omnibusque virtutibus fulgeat, ut utriusque sexus iuventus ad morum honestatem, pietatem, omnemque virtutem sedulo formetur, ut salutaris sit studiorum ratio. Ac diligentissime advigilate et prospicite, ne in humaniores litteras, severioresque disciplinas tradendas aliquid unquam irrepat quod fidei, religioni, bonisque moribus adversetur. Viriliter agite, Venerabiles Fratres, et ne animo unquam concidatis in hac tanta temporum perturbatione et iniquitate, sed divino auxilio omnino freti, ac *sumentes in omnibus scutum inexpugnabile aequitatis et fidei, atque assumentes gladium spiritus, quod est verbum Dei*, ne intermittatis omni m catholicae Ecclesiae, et huius Apostolicae Sedis hostium conatibus obsistere. eorumque tela retundere et impetus frangere.

Interim vero dies noctesque, sublatis ad caelum oculis, non desistamus, Venerabiles Fratres, clementissimum misericordiarum Patrem, et Deum totius consolationis, qui de tenebris facit lucem splendescere, quique potens est de lapidibus suscitare filios Abrahae, in humilitate cordis nostri ferventissimis precibus indesinenter orare et obsecrare, ut per merita Unigeniti Filii Sui Domini nostri Jesu Christi velit christianae et civili reipublicae auxiliariam porrigere dexteram, omnesque disperdere errores et impietates, ac divinae suae gratiae lumine omnium errantium mentes illustrare, illosque ad se convertere et revocare, quo Ecclesia sua sancta optatissimam assequatur pacem, et ubique terrarum maiora in dies incrementa suscipiat, ac prospere vigeat et efflorescat. Ut autem quae petimus et quaerimus facilius consequi possimus, ne cessemus adhibere primum deprecatricem apud Deum Immaculatam Sanctissimamque Deiparam Virginem Mariam, quae misericordissima, et omnium nostrum amantissima mater cunctas semper interemit haereses, et cuius nullum apud Deum praesentius patrocinium Petamus quoque suffragia tum sancti eiusdem Virginis Sponsi Josephi, tum sanctorum Apostolorum Petri et Pauli, omniumque Caelitum, et illorum praesertim, quos nuper Sanctorum fastis adscriptos colimus et veneramur.

Antequam vero dicendi finem faciamus, Nobis temperare non possumus, quin iterum testemur et confirmemus, summa Nos uti consolatione, dum iucundissimo Vestrum omnium conspectu fruimur, Venerabiles Fratres, qui tanta fide, pietate et observantia Nobis et huic Petri Cathedrae firmiter obstricti, ac ministerium Vestrum implentes maiorem Dei gloriam, et animarum salutem omni studio procurare gloriamini, quique concordissimis animis, atque admirabili sane cura et amore una cum aliis Venerabilibus Fratribus totius catholici orbis Episcopis et fidelibus Vestrae et illorum curae commissis gravissimas Nostras angustias et acerbitates modis omnibus lenire et sublevare non desinitis. Quocirca hac etiam occasione amantissimi aeque ac gratissimi animi Nostri sensus erga Vos, et alios omnes Venerabiles Fratres, et ipsos fideles amplissimis verbis palam publiceque profitemur. A Vobis autem exposcimus, ut cum ad Vestras redieritis Dioeceses, velitis eisdem fidelibus Vestrae vigilantiae concreditis hos animi Nostri sensus Nostro nomine nuntiare, illosque certiores facere de paterna Nostra in illos caritate, deque Apostolica Benedictione, quam ex intimo corde profectam, et cum omnis verae felicitatis voto coniunctam Vobis ipsis, Venerabiles Fratres, et eisdem fidelibus impertire vehementer laetamur.

Litterae

Venerabili Fratri Gregorio Archiepiscopo Monacensi et Frisingensi die XI. decembris anni MDCCCLXII [1]).

Pius PP. IX.

Venerabilis Frater, Salutem et Apostolicam Benedictionem.

Gravissimas inter acerbitates, quibus undique premimur in hac tanta temporum perturbatione et iniquitate, vehementer dolemus, cum noscamus,

[1]) *Huc referuntur Syllabi Propositiones* 9, 10, 11

in variis Germaniae regionibus reperiri nonnullos catholicos etiam viros, qui Sacram Theologiam ac Philosophiam tradentes minime dubitant, quamdam inauditam adhuc in Ecclesia docendi scribendique libertatem inducere, novasque et omnino improbandas opiniones palam publiceque profiteri et in vulgus disseminare. Hinc non levi moerore affecti fuimus, Venerabilis Frater, ubi tristissimus ad Nos venit nuntius, Presbyterum Jacobum Frohschammer in ista Monacensi Academia Philosophiae Doctorem huiusmodi docendi scribendique licentiam prae ceteris adhibere, eumque suis operibus in lucem editis perniciosissimos tueri errores. Nulla igitur interposita mora, Nostrae Congregationi libris notandis praepositae mandavimus, ut praecipua volumina, quae eiusdem Presbyteri Frohschammer nomine circumferuntur, cum maxima diligentia sedulo perpenderet, et omnia ad Nos referret. Quae volumina germanice scripta titulum habent: «Introductio in philosophiam:» «De libertate scientiae,» «Athenaeum;» quorum primum anno 1858, alterum anno 1861, tertium vero vertente hoc anno 1862 istis Monacensibus typis in lucem est editum.

Itaque eadem Congregatio Nostris mandatis diligenter obsequens summo studio accuratissimum examen instituit, omnibusque semel iterumque serio ac mature ex more discussis et perpensis iudicavit, Auctorem in pluribus non recte sentire, eiusque doctrinam a veritate catholica aberrare.

Atque id ex duplici praesertim parte: et primo quidem propterea quod Auctor tales humanae rationi tribuat vires, quae rationi ipsi minime competunt; secundo vero, quod eam omnia opinandi, et quidquid semper audendi libertatem eidem rationi concedat, ut ipsius Ecclesiae iura, officium, et auctoritas de medio omnino tollantur.

Namque Auctor in primis edocet, philosophiam, si recta eius habeatur notio, posse non solum percipere et intelligere ea christiana dogmata, quae naturalis ratio cum fide habet communia (tamquam commune scilicet perceptionis obiectum), verum etiam ea quae christianam religionem, fidemque maxime et proprie efficiunt, ipsumque scilicet supernaturalem hominis finem, et ea omnia, quae ad ipsum spectant, atque sacratissimum Dominicae Incarnationis mysterium ad humanae rationis et philosophiae provinciam pertinere, rationemque, dato hoc obiecto, suis propriis principiis scienter ad ea posse pervenire [1]). Etsi vero aliquam inter haec et illa dogmata distinctionem Auctor inducat, et haec ultima minori iure rationi adtribuat, tamen clare aperteque docet, etiam haec contineri inter illa, quae veram propriamque scientiae seu philosophiae materiam constituunt. Quocirca ex eiusdem Auctoris sententia concludi omnino possit ac debeat, rationem in abditissimis etiam Divinae Sapientiae ac Bonitatis, immo etiam et liberae eius voluntatis mysteriis, licet posito revelationis obiecto, posse ex seipsa, non iam ex divinae auctoritatis principio, sed ex naturalibus suis principiis et viribus ad scientiam seu certitudinem pervenire.

Quae Auctoris doctrina quam falsa sit et erronea, nemo est qui christianae doctrinae rudimentis vel leviter imbutus, non illico videat, planeque sentiat. Namque si isti philosophiae cultores vera ac sola rationis et philosophicae disciplinae tuerentur principia et iura, debitis certe laudibus essent prosequendi. Siquidem vera ac sana philosophia nobilissimum suum locum habet, cum eiusdem philosophiae sit, veritatem diligenter inquirere, humanamque rationem, licet primi hominis culpa obtenebratam, nullo tamen modo extinctam, recte ac sedulo excolere, illustrare, eiusque cognitionis obiectum, ac permultas veritates percipere, bene intelligere, promovere, earumque plurimas, uti Dei existentiam, naturam, attributa, quae etiam fides credenda proponit, per argumenta ex suis principiis petita demonstrare, vindicare, defendere, atque hoc modo viam munire ad haec dogmata fide rectius tenenda, et ad illa etiam reconditiora dogmata, quae sola fide percipi primum possunt, ut illa aliquo modo a ratione intelligantur. Haec quidem agere, atque in his versari debet severa et pulcherrima verae philosophiae scientia [2]). Ad quae praestanda si viri docti in Germaniae Accademiis enitantur pro singulari inclytae illius Nationis ad severiores gravioresque disciplinas excolendas propensione, eorum studium a Nobis comprobatur et

[1]) *Huc ref. prop.* 9. [2]) *Supra*, *pag.* 20.

commendatur, cum in sacrarum rerum utilitatem profectumque convertant, quae illi ad suos usus invenerint.

At vero in hoc gravissimo sane negotio tolerare nunquam possumus, ut omnia temere permisceantur, atque ratio illas etiam res, quae ad fidem pertinent, occupet atque perturbet, cum certissimi, omnibusque notissimi sint fines, ultra quos ratio nunquam suo iure est progressa, vel progredi potest. Atque ad huiusmodi dogmata ea omnia maxime et apertissime spectant, quae supernaturalem hominis elevationem, ac supernaturale eius cum Deo commercium respiciunt, atque ad hunc finem revelata noscuntur. Et sane cum haec dogmata sint supra naturam, iccirco naturali ratione, ac naturalibus principiis attingi non possunt. Nunquam siquidem ratio suis naturalibus principiis ad huiusmodi dogmata scienter tractanda effici potest idonea.

Quod si haec isti temere asseverare audeant, sciant, se certe non a quorumlibet Doctorum opinione, sed a communi et nunquam immutata Ecclesiae doctrina recedere. Ex divinis enim Litteris, et sanctorum Patrum traditione constat, Dei quidem existentiam, multasque alias veritates, ab iis etiam, qui fidem nondum susceperunt, naturali rationis lumine cognosci, sed illa reconditiora dogmata Deum solum manifestasse, dum notum facere voluit *mysterium, quod absconditum fuit a saeculis et generationibus* [1]), *et ita quidem, ut postquam multifariam multisque modis olim locutus esset patribus in prophetis, novissime nobis locutus est in Filio, per quem fecit et saecula* [2]) .... *Deum enim nemo vidit unquam. Unigenitus Filius, qui est in sinu Patris, ipse enarravit* [3]). Quapropter Apostolus, qui gentes Deum per ea, quae facta sunt, cognovisse testatur, disserens *de gratia et veritate, quae per Jesum Christum facta est* [4]), *loquimur*, inquit, *Dei sapientiam in mysterio, quae abscondita est .... quam nemo principum huius saeculi cognovit. ... .. Nobis autem revelavit Deus per Spiritum Suum..... Spiritus enim omnia scrutatur, etiam profunda Dei. Quis enim hominum scit quae sunt hominis, nisi spiritus hominis, qui in ipso est? Ita et quae Dei sunt, nemo cognovit, nisi Spiritus Dei* [5]).

Hisce aliisque fere innumeris divinis eloquiis inhaerentes Ss. Patres in Ecclesiae doctrina tradenda continenter distinguere curarunt rerum divinarum notionem, quae naturalis intelligentiae vi omnibus est communis, ab illarum rerum notitia, quae per Spiritum Sanctum fide suscipitur; et constanter docuerunt, per hanc ea nobis in Christo revelari mysteria, quae non solum humanam philosophiam, verum etiam Angelicam naturalem intelligentiam transcendunt, quaeque etiamsi divina revelatione innotuerint, et ipsa fide fuerint suscepta, tamen sacro adhuc ipsius fidei velo tecta et obscura caligine obvoluta permanent, quamdiu in hac mortali vita peregrinamur a Domino [6]).

Ex his omnibus patet, alienam omnino esse a catholicae Ecclesiae doctrina sententiam, qua idem Frohschammer asserere non dubitat, omnia indiscriminatim christianae Religionis dogmata esse obiectum naturalis scientiae, seu philosophiae, et humanam rationem historice tantum excultam, modo haec dogmata ipsi rationi tamquam obiectum proposita fuerint, posse ex suis naturalibus viribus et principio ad veram de omnibus etiam reconditioribus dogmatibus scientiam pervenire [7]).

Nunc vero in memoratis eiusdem Auctoris scriptis alia dominatur sententia, quae catholicae Ecclesiae doctrinae, ac sensui plane adversatur. Etenim eam philosophiae tribuit libertatem, quae non scientiae libertas, sed omnino reprobanda et intoleranda philosophiae licentia sit appellanda. Quadam enim distinctione inter philosophum et philosophiam facta, tribuit philosopho ius et officium se submittendi auctoritati, quam veram ipse pro-

---

[1]) Col. I. 26. [2]) Hebr. II. 12. [3]) Joan. I. 18.
[4]) Joan. I. 17. [5]) I. Cor. II. 7, 8, 10, 11.
[6]) S. Joann. Chrys. Homil. 7. (9) in I. Cor.; s. Ambros. de Fide ad Grat. I. 10.; s. Leo de Nativ. Domini, Serm. 9.; s. Cyrill. Alexandr. contra Nest. lib. 3. initio, in Joann. I. 9.; s. Joann. Damasc. de Fide, orat. II. 1. 2. in I. Cor. c. 2.; s. Hieron. in Gal. III. 2. [7]) *Huc ref. prop.* 9.

baverit, sed utrumque philosophiae ita denegat, ut nulla doctrinae revelatae ratione habita, asserat, ipsam numquam debere, ac posse auctoritati se submittere [1]). Quod esset tolerandum et forte admittendum, si haec dicerentur de iure tantum, quod habet philosophia suis principiis, seu methodo, ac suis conclusionibus uti, sicut et aliae scientiae, ac si eius libertas consisteret in hoc suo iure utendo, ita ut nihil in se admitteret, quod non fuerit ab ipsa suis conditionibus acquisitum, aut fuerit ipsi alienum. Sed haec iusta philosophiae libertas suos limites noscere et experiri debet. Nunquam enim non solum philosopho, verum etiam philosophiae licebit, aut aliquid contrarium dicere iis quae divina revelatio, et Ecclesia docet, aut aliquid ex eisdem in dubium vocare, propterea quod non intelligit, aut iudicium non suscipere, quod Ecclesiae auctoritas de aliqua philosophiae conclusione, quae hucusque libera erat, proferre constituit.

Accedit etiam, ut idem Auctor philosophiae libertatem, seu potius effraenatam licentiam tam acriter, tam temere propugnet, ut minime vereatur asserere, Ecclesiam non solum non debere in philosophiam unquam animadvertere, verum etiam debere ipsius philosophiae tolerare errores, eique relinquere ut ipsa se corrigat [2]), ex quo evenit, ut philosophi hanc philosophiae libertatem necessario participent, atque ita etiam ipsi ab omni lege solvantur. Ecquis non videt quam vehementer sit reiicienda, reprobanda, et omnino damnanda huiusmodi Frohschammer sententia atque doctrina? Etenim Ecclesia ex divina sua institutione et divinae fidei depositum integrum inviolatumque diligentissime custodire, et animarum saluti summo studio debet continenter advigilare, ac summa cura ea omnia amovere et eliminare, quae vel fidei adversari, vel animarum salutem quovis modo in discrimen adducere possunt. Quocirca Ecclesia ex potestate sibi a divino Auctore commissa non solum ius, sed officium praesertim habet non tolerandi, sed proscribendi ac damnandi omnes errores, si ita fidei integritas, et animarum salus postulaverint; et omni philosopho, qui Ecclesiae filius esse velit, ac etiam philosophiae officium incumbit, nihil unquam dicere contra ea, quae Ecclesia docet, et ea retractare, de quibus eos Ecclesia monuerit. Sententiam autem, quae contrarium edocet, omnino erroneam et ipsi fidei Ecclesiae, eiusque auctoritati vel maxime iniuriosam esse edicimus et declaramus.

Quibus omnibus accurate perpensis, de eorumdem VV. FF. NN. S. R. E. Cardinalium Congregationis libris notandis praepositae consilio, ac motu proprio et certa scientia, matura deliberatione Nostra, deque Apostolicae Nostrae potestatis plenitudine praedictos libros Presbyteri Frohschammer tamquam continentes propositiones, et doctrinas respective falsas, erroneas, Ecclesiae, eiusque auctoritati ac iuribus iniuriosas reprobamus, damnamus, ac pro reprobatis et damnatis ab omnibus haberi volumus, atque eidem Congregationi mandamus, ut eosdem libros in Indicem prohibitorum librorum referat.

Dum vero haec Tibi significamus, Venerabilis Frater, non possumus non exprimere magnum animi Nostri dolorem, cum videamus hunc filium, eorumdem librorum auctorem, qui ceteroquin de Ecclesia benemereri potuisset, infelici quodam cordis impetu misere abreptum in vias abire, quae ad salutem non ducunt, ac magis magisque a recto tramite aberrare. Cum enim alius eius liber de animarum origine prius fuisset damnatus, non solum se minime submisit, verum etiam non extimuit, eumdem errorem in his etiam libris denuo docere, et Nostram Indicis Congregationem contumeliis cumulare, ac multa alia contra Ecclesiae agendi rationem temere mendaciterque pronuntiare [3]). Quae omnia talia sunt, ut iis merito, atque optimo iure indignari potuissemus. Sed nolumus adhuc paternae Nostrae caritatis viscera erga illum deponere, et iccirco Te, Venerabilis Frater, excitamus, ut velis eidem manifestare cor Nostrum paternum, et acerbissimum dolorem, cuius ipse est causa, ac simul ipsum saluberrimis monitis hortari et monere, ut Nostram, quae communis est omnium Patris, vocem audiat, ac resipiscat, quemadmodum catholicae Ecclesiae filium decet, et ita nos omnes laetitia afficiat, ac tandem ipse feliciter experiatur quam iucundum sit, non vana

[1]) *Huc ref. prop.* 10, *coll.* 57. [2]) *Huc ref. prop.* 11.
[3]) „ „ „ 12.

quadam et perniciosa libertate gaudere, sed Domino adhaerere, cuius iugum suave est, et onus leve, cuius eloquia casta, igne examinata, cuius iudicia vera iustificata in semetipsa, et cuius universae viae misericordia et veritas.

Denique hac etiam occasione libentissime utimur, ut iterum testemur et confirmemus praecipuam Nostram in Te benevolentiam. Cuius quoque pignus esse volumus Apostolicam Benedictionem, quam intimo cordis affectu Tibi ipsi, Venerabilis Frater et gregi tuae curae commisso peramanter impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum, die XI. Decembris anno MDCCCLXII. Pontificatus Nostri Anno Decimoseptimo.

Epistola Encyclica

d Cardinales, Archiepiscopos, et Episcopos Italiae [1]

Pius PP. IX.

Dilecti Filii Nostri ac Venerabiles Fratres, Salutem et Apostolicam Benedictionem.

Quanto conficiamur moerore ob saevissimum sacrilegumque bellum in omnibus fere terrarum orbis regionibus catholicae Ecclesiae hisce asperrimis temporibus allatum, ac praesertim in infelici Italia ante Nostros oculos a Subalpino Gubernio plures abhinc annos indictum, et magis in dies excitatum, quisque Vestrum vel facile cogitatione assequi potest, Dilecti Filii Nostri ac Venerabiles Fratres. Verum inter gravissimas Nostras angustias, dum Vos intuemur, maximo afficimur solatio et consolatione. Siquidem Vos, quamvis omnibus iniustissimis violentisque modis miserandum in modum vexati, et a proprio grege avulsi, in exilium eiecti, atque etiam in carcerem detrusi, tamen virtute ex alto induti nunquam intermisistis qua voce, qua salutaribus scriptis, Dei eiusque Ecclesiae, et Apostolicae huius Sedis causam, iura, doctrinam strenue tueri, vestrique gregis incolumitati consulere. Itaque Vobis ex animo gratulamur, quod vehementer laetamini pro nomine Jesu contumeliam pati, ac meritis Vos laudibus efferimus utentes Sanctissimi Nostri Decessoris Leonis verbis: «Licet laboribus dilectionis vestrae, quos «pro observantia catholicae fidei suscepistis, toto corde compatiar, et ea «quae Vobis . . . illata sunt, non aliter accipiam, quam si ipse pertulerim, «intelligo tamen magis esse gaudii, quam moeroris, quod, confortante Vos «Domino Jesu Christo, in evangelica apostolicaque doctrina insuperabiles «perstitistis. . . . Et cum Vos inimici fidei christianae ab Ecclesiarum vestra- «rum sede divellerent, maluistis peregrinationis iniuriam pati quam ulla «impietatis ipsorum contagione violari [2].»

Atque utinam Vobis tantarum Ecclesiae calamitatum finem nuntiare possemus! Sed nunquam satis lugenda morum corruptela undique ingravescens, et irreligiosis, nefandis, obscoenisque scriptis, ac scenicis spectaculis, et meretriciis domibus fere ubique constitutis, ac aliis pravis artibus promota, et monstrosa omnium errorum portenta quaquaversus disseminata, et abominanda vitiorum omniumque scelerum increscens colluvies, et mortiferum *incredulitatis* ac *indifferentismi* virus longe lateque diffusum, et ecclesiasticae potestatis, ac sacrarum rerum, legumque contemptio, despicientia, et iniusta ac violenta bonorum Ecclesiae depopulatio, et acerrima ac continua contra sacros Ministros, ac Religiosarum Familiarum alumnos, virginesque Deo devotas insectatio, ac diabolicum prorsus adversus Christum, eiusque Ecclesiam, doctrinam, et hanc Apostolicam Sedem odium, et innumera fere alia, quae ab infensissimis rei catholicae hostibus patrantur, et quotidie lamentari cogimur, videntur optatissimum illud protrahere ac differre tempus, quo plenum sanctissimae nostrae religionis, iustitiae, ac veritatis triumphum videre possimus. Qui quidem triumphus deesse non poterit, etiamsi Nobis datum non sit noscere tempus eidem triumpho ab omnipotenti

---

[1]) *Huc referuntur Syllabi Propositiones* 17, 58, *et* §. IV. *Syllabi.*
[2]) S. Leo Epist. 154. ad Episcopos Aegyptios, edit. Baller.

Deo destinatum, qui omnia admirabili divina sua providentia regit ac moderatur, et ad nostram dirigit utilitatem.

Etsi vero caelestis Pater Ecclesiam suam sanctam in hac miserrima et mortali peregrinatione militantem, variis aerumnis et calamitatibus affligi et vexari permittit, tamen cum ipsa a Christo Domino supra immobilem et firmissimam petram sit fundata, non solum nulla vi nulloque impetu convelli et labefactari unquam potest, verum etiam ipsis «persecutionibus non «minuitur, sed augetur, et semper dominicus ager segete ditiori vestitur, «dum grana, quae singula cadunt, multiplicata nascuntur [1]).» Quod, Dilecti Filii Nostri et Venerabiles Fratres, luctuosissimis etiam hisce temporibus singulari Dei beneficio evenire conspicimus. Nam quamvis immaculata Christi sponsa impiorum hominum opera in praesentia vehementer afflictetur, tamen de suis hostibus agit triumphum. Enimvero ipsa suos triumphat hostes, et mirifice splendescit tum singulari vestra, et aliorum Venerabilium Fratrum totius catholici orbis Sacrorum Antistitum erga Nos et hanc Petri Cathedram fide, amore, observantia et eximia constantia in catholica unitate tuenda, tum tot pientissimis religionis, et Christianae caritatis operibus, quae, Deo auxiliante, magis in dies multiplicantur in catholico orbe, tum sanctissimae fidei lumine, quo magis in dies tot illustrantur regiones, tum egregio Catholicorum erga ipsam Ecclesiam, ac Nos, et hanc Sanctam Sedem amore et studio, tum insigni et immortali martyrii gloria. Nostis enim quomodo in Tunkini, et Cochinchinae praesertim regionibus Episcopi, Sacerdotes, laicique viri, ac vel ipsae imbelles mulieres, ac teneri adolescentuli et adolescentulae veterum martyrum exempla aemulantes animo invicto, heroica virtute crudelissimos quosque cruciatus despicere, et exultantes pro Christo vitam profundere vehementer laetantur. Quae sane omnia non levi Nobis, Vobisque consolationi esse debent inter maximas, quibus premimur, acerbitates.

Verum cum Apostolici Nostri ministerii officium omnino postulet, ut Ecclesiae causam, Nobis ab ipso Christo Domino commissam, omni cura studioque defendamus, illosque omnes reprobemus, qui Ecclesiam ipsam, eiusque sacra iura, ministros et hanc Apostolicam Sedem oppugnare et conculcare non dubitant, iccirco hisce Nostris Litteris denuo ea omnia et singula confirmamus, declaramus, ac damnamus, quae in pluribus consistorialibus Allocutionibus, aliisque Nostris Litteris cum ingenti animi Nostri molestia lamentari, declarare, atque damnare coacti fuimus [2]).

Atque hic, Dilecti Filii Nostri et Venerabiles Fratres, iterum commemorare et reprehendere oportet gravissimum errorem, in quo nonnulli catholici misere versantur, qui homines in erroribus viventes, et a vera fide atque a catholica unitate alienos ad aeternam vitam pervenire posse opinantur [3]). Quod quidem catholicae doctrinae vel maxime adversatur. Notum Nobis Vobisque est, eos, qui invincibili circa sanctissimam nostram religionem ignorantia laborant, quique naturalem legem, eiusque praecepta in omnium cordibus a Deo insculpta sedulo servantes, ac Deo obedire parati, honestam rectamque vitam agunt, posse, divinae lucis et gratiae operante virtute, aeternam consequi vitam, cum Deus, qui omnium mentes, animos, cogitationes, habitusque plane intuetur, scrutatur et noscit, pro summa sua bonitate et clementia minime patiatur quempiam aeternis puniri suppliciis, qui voluntariae culpae reatum non habeat. Sed notissimum quoque est catholicum dogma, neminem scilicet extra catholicam Ecclesiam posse salvari, et contumaces adversus eiusdem Ecclesiae auctoritatem, definitiones, et ab ipsius Ecclesiae unitate, atque a Petri Successore Romano Pontifice, cui *vineae custodia a Salvatore est commissa* [4]), pertinaciter divisos, aeternam non

---

[1]) S. Leo Serm. 82. in natal. Apost. Petri et Pauli.

[2]) Allocut. 20. Junii 1859 (*pag.* 108); 26 Septemb. 1859 (*p.* 110): 13. Julii 1860 (*p.* 119); 28. Septemb. 1860 (*p.* 122); 17. Decemb. 1860 (*p.* 125): 18. Martii 1861 (*p.* 129); 30. Septemb. 1861 (*p.* 133); 9. Junii 1862 (*p.* 135); Epist. Encycl. 18. Junii 1859 (*p.* 107); 19. Januarii 1860 (*p.* 112); Apost. Litt. 26. Martii 1860 (*p.* 114).

[3]) *Huc ref. prop.* 17.; *cf. supra*, *pag.* 80.

[4]) Concil. Oecum. Chalcedonen. in Relat. ad Leonem Papam.

posse obtinere salutem. Clarissima enim sunt Christi Domini verba: «Si «Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus, et publicanus [1]). Qui vos «audit, me audit, et qui vos spernit, me spernit, qui autem me spernit, «spernit eum, qui misit me [2]). Qui non crediderit, condemnabitur [3]). Qui non «credit, iam iudicatus est [4]). Qui non est mecum, contra me est, qui non «colligit mecum, dispergit [5]).» Hinc Apostolus Paulus huiusmodi homines dicit *subversos, et proprio iudicio condemnatos* [6]); et Apostolorum Princeps illos appellat «magistros mendaces, qui introducunt sectas perditionis, Do«minum negant, superducentes sibi celerem perditionem [7]).»

Absit vero, ut catholicae Ecclesiae filii ullo unquam modo inimici sint iis, qui eisdem fidei caritatisque vinculis nobiscum minime sunt coniuncti; quin immo illos sive pauperes, sive aegrotantes, sive aliis quibusque aerumnis afflictos omnibus christianae caritatis officiis prosequi, adiuvare semper studeant, et in primis ab errorum tenebris, in quibus misere iacent, eripere, atque ad catholicam veritatem, et ad amantissimam Matrem Ecclesiam reducere contendant, quae maternas suas manus ad illos amanter tendere, eosque ad suum sinum revocare nunquam desinit, ut in fide, spe et caritate fundati ac stabiles, et in omni opere bono fructificantes, aeternam assequantur salutem.

Nunc autem, Dilecti Filii Nostri ac Venerabiles Fratres, silentio praeterire non possumus alium perniciosissimum errorem et malum, quo hac nostra infelicissima aetate hominum mentes animique misere abripiuntur, ac perturbantur. Loquimur nempe de effraenato ac damnoso illo proprio amore et studio, quo non pauci homines, nullā plane proximi sui ratione habita, proprias utilitates et commoda unice spectant et quaerunt; loquimur de insatiabili illa dominandi et acquirendi cupiditate, qua, honestatis iustitiaeque regulis omnino posthabitis, divitias quovis modo cupidissime congerere, et cumulare non desinunt, ac terrenis tantum rebus assidue intenti, et Dei, religionis, animaeque suae immemores suam omnem felicitatem in comparandis divitiis et pecuniae thesauris perperam collocant [8]). Meminerint huiusmodi homines, ac serio meditentur gravissima illa Christi Domini verba: «Quid prodest homini si mundum universum lucretur, animae vero suae «detrimentum patiatur [9])?» et animo sedulo reputent quae Apostolus Paulus docet: «Qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem et in laqueum «diaboli, et desideria multa inutilia, et nociva, quae mergunt homines in «interitum et perditionem. Radix enim omnium malorum est cupiditas, quam «quidam appetentes, erraverunt a fide, et inseruerunt se doloribus multis [10]).»

Equidem homines iuxta propriam ac diversam cuiusque conditionem suis laboribus necessaria vitae praesidia sibi comparare debent, seu in litteris ac scientiis excolendis, seu in artibus tum ingenuis, tum vulgaribus exercendis, seu in publicis privatisque muneribus obeundis, seu in rerum commercio habendo; sed omnino oportet, ut omnia cum honestate, iustitia, integritate et caritate agant, et Deum prae oculis semper habeant, eiusque mandata ac praecepta diligentissime observent.

Jam vero dissimulare non possumus, acerbissimo Nos angi dolore, cum in Italia nonnulli ex utroque Clero reperiantur viri, qui adeo sanctae suae vocationis sunt obliti, ut minime erubescant exitialibus etiam scriptis falsas disseminare doctrinas, ac populorum animos contra Nos et hanc Apostolicam Sedem excitare, ac civilem Nostrum et ipsius Sedis principatum oppugnare, et nequissimis catholicae Ecclesiae, eiusdemque Sedis hostibus omni opera studioque impudenter favere. Qui ecclesiastici viri a suis Antistitibus, et a Nobis, atque ab hac Sancta Sede desciscentes, et Subalpini Gubernii, eiusque Magistratuum favore et auxilio freti, eo temeritatis devenerunt, ut, ecclesiasticis censuris et poenis plane spretis, minime extimuerint, quasdam omnino improbandas Societates *Clerico-liberali, Di mutuo soccorso, Eman-*

---

[1]) Matth. XVIII. 17.
[2]) Luc. X. 16.
[3]) Marc. XVI. 16.
[4]) Joann. III. 18.
[5]) Luc. XI. 23.
[6]) Ad Tit. III. 11.
[7]) II. Petr. II. 1.
[8]) *Huc ref. prop.* 58.
[9]) Matth. XVI. 26.
[10]) Epist. I. ad Timoth. VI. 9, 10.

cipatrice del Clero italiano vulgo appellatas [1]), aliasque eodem pravo spiritu animatas constituere, et quamvis a propriis Antistitibus merito interdicti a sacro ministerio obeundo, tamen minime pavent illud, veluti intrusi, in pluribus Templis perperam et illicite exercere. Quapropter et commemoratas detestandas Societates, et improbam eorumdem ecclesiasticorum hominum agendi rationem reprobamus, damnamus. Atque eodem tempore hos infelices ecclesiasticos viros etiam atque etiam monemus, hortamur, ut resipiscant, et redeant ad cor, propriaeque saluti consulant, serio considerantes, quod «nullum ab aliis magis praeiudicium, quam a Sacerdotibus tolerat Deus, «quando eos, quos ad aliorum correctionem posuit, dare de se exempla pravitatis cernit [2]),» ac diligenter meditantes, districtam ante tribunal Christi rationem aliquando esse reddendam. Faxit Deus, ut hi miseri ecclesiastici homines paternis Nostris monitis obtemperantes velint Nobis eam adhibere consolationem, quam Nobis afferunt illi utriusque Cleri viri, qui misere decepti, et in errorem inducti ad Nos in singulos dies confugiunt poenitentes, ac supplici prece errati veniam et a censuris ecclesiasticis absolutionem humiliter enixeque implorantes.

Optime autem noscitis, Dilecti Filii Nostri ac Venerabiles Fratres, impia omnis generis scripta e tenebris emissa, ac dolis, mendaciis, calumniis et blasphemiis plena, et scholas acatholicis magistris traditas, et templa acatholico cultui destinata, ac multiplices alias diabolicas sane insidias, artes, conatus, quibus Dei hominumque hostes in misera Italia catholicam Ecclesiam, si fieri unquam posset, funditus evertere, ac populos, et improvidam praesertim iuventutem quotidie magis depravare, corrumpere, et ex omnium animis sanctissimam nostram fidem religionemque radicitus extirpare connituntur [3]). Itaque nihil dubitamus, quin Vos, Dilecti Filii Nostri ac Venerabiles Fratres, confortati in gratia Domini nostri Jesu Christi, pro egregio vestro episcopali zelo pergatis, ut adhuc cum maxima vestri nominis laude fecistis, concordissimis animis et ingeminatis studiis constanter opponere murum pro Domo Israel, et certare bonum certamen fidei, et ab adversariorum insidiis fideles curae vestrae commissos defendere, illosque assidue monere et exhortari, ut sanctissimam fidem, sine qua impossibile est placere Deo, et quam a Christo Domino per Apostolos tenet ac docet catholica Ecclesia, constantissime teneant, ac stabiles et immoti permaneant in divina nostra religione, quae una est vera, aeternamque parat salutem, ac civilem etiam societatem vel maxime sospitat atque fortunat [4]). Quapropter ne desinatis, per parochos praesertim, aliosque ecclesiasticos viros vitae integritate, morum gravitate, ac sana solidaque doctrina spectatos, tum divini verbi praedicatione, tum catechesi populos curae vestrae traditos veneranda augustae nostrae religionis mysteria, doctrinam, praecepta, disciplinam continenter et accurate docere. Etenim apprime scitis, ingentem malorum partem ex divinarum rerum, quae ad salutem necessariae sunt, inscitia plerumque oriri, ac propterea probe intelligitis, omnem curam industriamque esse adhibendam, ut huiusmodi malum a populis depellatur.

Antequam vero huic Nostrae Epistolae finem faciamus, Nobis temperare non possumus, quin meritas Italiae Clero laudes tribuamus, qui ex parte longe maxima Nobis et huic Petri Cathedrae, ac suis Antistitibus ex animo adhaerens, a recta via minime declinavit, sed illustria suorum Antistitum exempla sequens, et asperrima quaeque patientissime perferens munere suo egregie perfungitur. Ea profecto spe nitimur fore, ut Clerus idem, divina auxiliante gratia, digne ambulans vocatione, qua vocatus est, splendidiora suae pietatis ac virtutis specimina exhibere semper contendat.

Debito quoque laudum praeconio prosequimur tot virgines Deo sacras, quae a propriis Monasteriis violenter exturbatae, ac suis reditibus spoliatae, et ad mendicitatem redactae, haud tamen fregerunt fidem, quam Sponso dederunt, sed omni constantia tristissimam suam conditionem tolerantes non cessant diurnis nocturnisque precibus levare manus suas in Sancta, Deum

---

[1]) Societates clerico-liberales, mutui auxilii, emancipatrices cleri italici. *Huc ref.* §. IV. *Syllabi.*

[2]) S. Gregor. M. Homil. 17. in Evangel.

[3]) *Huc ref. prop.* 47, 79. [4]) *Huc ref. prop.* 16, 21, 40.

pro omnium et suorum etiam persecutorum salute obsecrantes, et misericordiam a Domino patienter expectantes.

Meritis etiam laudibus Italiae populos ornare gaudemus, qui catholicis sensibus egregie animati tot impias contra Ecclesiam molitiones detestantur, et filiali Nos, et hanc Sanctam Sedem, ac suos Antistites pietate, observantia et obedientia prosequi vehementer gloriantur, quique gravissimis licet difficultatibus ac periculis praepediti, singularis sui erga Nos amoris, studiique significationes modis omnibus quotidie exhibere, et maximas Nostras, et Apostolicae huius Sedis angustias tum collatitia pecunia, tum aliis largitionibus sublevare non desistunt.

In tantis autem acerbitatibus, tantaque contra Ecclesiam excitata tempestate, ne despondeamus unquam animum, Dilectii Filii Nostri ac Venerabiles Fratres, cum «consilium nostrum, et fortitudo sit Christus, ac sine «quo nihil possumus, per ipsum cuncta possimus, qui confirmans praedica«tores Evangelii, et Sacramentorum ministros, ecce ego, inquit, vobiscum «sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi [1];» et cum certo sciamus, inferi portas nunquam esse praevalituras adversus Ecclesiam, quae semper stetit, stabitque immota, custode et vindice Christo Jesu Domino nostro, qui eam aedificavit, et qui fuit *heri, et hodie, ipse et in saecula* [2]).

Ne desinamus autem, Dilecti Filii Nostri ac Venerabiles Fratres, ardentiore usque studio in humilitate cordis nostri orationes et postulationes Deo per Jesum Christum dies noctesque offerre, ut, hac turbulentissima tempestate depulsa, Ecclesia sua sancta a tantis calamitatibus respiret, et ubique terrarum optatissima pace ac libertate fruatur, et novos ac splendidiores de suis inimicis agat triumphos, utque omnes errantes divinae suae gratiae lumine perfusi ab erroris via ad veritatis iustitiaeque iter revertantur, ac dignum poenitentiae fructum facientes perpetuum sancti sui nominis amorem et timorem habeant. Ut autem dives in misericordia Deus ferventissimis nostris precibus facilius annuat, invocemus potentissimum Immaculatae Sanctissimaeque Dei Genitricis Virginis Mariae patrocinium, ac suffragia petamus Sanctorum Apostolorum Petri et Pauli, omniumque Beatorum Coelitum, ut validis suis apud Deum deprecationibus implorent omnibus misericordiam et gratiam in auxilio opportuno, et omnes calamitates et pericula, quibus Ecclesia ubique, ac potissimum in Italia, affligitur, potenter avertant.

Denique certissimum singularis Nostrae in Vos benevolentiae pignus Apostolicam Benedictionem ex intimo corde profectam Vobis ipsis, Dilecti Filii Nostri ac Venerabiles Fratres, et gregi curae vestrae commisso peramanter impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum, die X Augusti anno MDCCCLXIII. Pontificatus Nostri Anno Decimoctavo

---

Epistola Encyclica

ad Archiepiscopum et Episcopos Neogranatensis reipublicae [3]).

Venerabilibus Fratribus Antonio Archiepiscopo S. Fidei De Bogota, et Episcopis eius Suffraganeis in Neogranatensi Republica.

Pius PP. IX.

Venerabiles Fratres, Salutem et Apostolicam Benedictionem

Incredibili afflictamur dolore, et una Vobiscum ingemiscimus, Venerabiles Fratres, cum noscamus quibus nefariis, dirisque modis a Neogranatensis Reipublicae Gubernio catholica impetitur, perturbatur, ac dilaceratur Ecclesia. Equidem verbis satis exprimere haud possumus multiplices, sacrilegosque ausus, quibus Gubernium idem gravissimas Nobis, et huic Aposto-

[1]) S. Leo Epist. 167. ad Rustic. Narbon. Episcop.
[2]) S. Paul. Epist. ad Hebr. XIII. 8.
[3]) *Huc refertur Syllabi Propositio* 26.

licae Sedi iniurias afferens, sanctissimam nostram religionem, eiusque veneranda iura, doctrinam, cultum, sacrosque Ministros conculcare ac destruere contendit. Namque idem Gubernium duos praesertim ab hinc annos infandas edidit leges et decreta, quae catholicae Ecclesiae, eiusque doctrinae, auctoritati, iuribusque vel maxime adversantur. Hisce enim iniquissimis legibus ac decretis inter alia, sacri ministri prohibiti sunt ecclesiasticum ministerium exercere sine civilis potestatis venia [1]), et omnia Ecclesiae bona usurpata, divendita, ac propterea parochiae, et Religiosae utriusque sexus Familiae et Clerus, ac Valetudinaria, Domusque Refugii, piaeque Sodalitates, Beneficia, et Capellaniae etiam iuris patronatus suis reditibus spoliatae. Atque per easdem iniustissimas leges, et decreta legitimum Ecclesiae acquirendi, ac possidendi ius omnino oppugnatum [2]), et cuiusque acatholici cultus libertas sancita [3]), et omnes utriusque sexus Religiosae Familiae in Neogranatensi territorio morantes de medio sublatae, earumque existentia plane interdicta [4]), et vetita etiam omnium Litterarum, et cuiusque Apostolicae huius Sedis Rescripti promulgatio [5]), et exilii poena ecclesiasticis viris, laicis vero multae et carceris indicta, si huic ordinationi obedire recusaverint. Insuper eisdem detestandis legibus ac decretis statuitur, ut utriusque Cleri viri exilii poena afficiantur, qui legi circa bonorum Ecclesiae spoliationem obtemperare detrectaverint, utque omnes ecclesiastici homines sacri ministerii munia obire minime queant [6]), nisi primum iuraverint, se Neogranatensis Reipublicae Constitutioni, cunctisque illius legibus Ecclesiae tantopere adversis iam editis, et in posterum edendis obsequi; ac simul exilii poena iis omnibus infligitur, qui huiusmodi impium, illicitumque iusiurandum praestare minime voluerint. Haec et alia multa omnino iniusta et impia, quae singillatim commemorare taedet, contra Ecclesiam a Neogranatensis Reipublicae Gubernio, proculcatis omnibus divinis humanisque iuribus, sunt constituta.

Cum autem vos, Venerabiles Fratres, pro egregia vestra religione et virtute haud omiseritis tum voce, tum scriptis constanter obsistere tot iniquis sacrilegisque eiusdem Gubernii ausibus et decretis, atque Ecclesiae causam et iura impavide propugnare, tum eiusdem Gubernii furor in Vos, omnesque ecclesiasticos viros Vobis addictos, ac proprii officii et vocationis memores, et in omnia, quae ad Ecclesiam pertinent, saevire non destitit. Quapropter Vos fere omnes miserandum in modum afflicti, ac militari manu comprehensi, a vestro grege violenter distracti, in vincula coniecti, in exilium pulsi, et in pestiferi aëris regiones amandati, et ecclesiastici viri, ac Religiosarum Familiarum alumni pravis Gubernii ordinationibus merito obstantes vel in carcerem detrusi, vel exilio multati mortem occubuere, vel in silvis vitam agere coacti sunt. Cum vero omnes virgines Deo devotae ab ipso Gubernio furenter, crudeliterque a propriis Monasteriis expulsae, et ad rerum omnium inopiam redactae, fuerint a piis fidelibus, tristissima illarum conditione vehementer commotis, humaniter in proprias domos receptae et admissae, id aegerrime ferens Gubernium minitatur, velle illas ex eorumdem fidelium domibus expellere ac disperdere. Hinc sacra Templa et Coenobia nudata, spoliata, polluta, et in militarium stationum usum commutata, eorumque sacra suppellex, et ornamenta direpta, hinc sacrorum cultus sublatus, et christianus populus legitimis suis pastoribus orbatus, omnibusque divinae nostrae religionis praesidiis misere destitutus, cum summa Nostra, Vestraque aegritudine in maximo aeternae salutis discrimine versatur. Ecquis catholicis, humanisque sensibus animatus non vehementer ingemiscet, cum videat a Neogranatensi Gubernio tam gravi, tamque crudeli persecutione catholicam Ecclesiam, eiusque doctrinam, auctoritatem, sacrasque personas oppugnari, ac tantas ab ipso supremae Nostrae, et Apostolicae huius Sedis auctoritati iniurias et contumelias inferri?

Atque illud vel maxime dolendum, Venerabiles Fratres, quod nonnulli ecclesiastici homines existere potuerint, qui pravis ipsius Gubernii legibus et consiliis obsequi, favere, et commemoratum illicitum obedientiae iura-

---

[1]) *Huc ref. prop.* 20.
[2]) *Huc ref. prop.* 26.
[3]) „ „ „ 78, 79.
[4]) „ „ „ 53.
[5]) „ „ „ 28, 41.
[6]) „ „ „ 41, 44, 51.

mentum praestare non dubitarunt cum maximo Nostro, vestroque moerore, et bonorum omnium admiratione ac luctu.

In hac igitur tanta rei catholicae clade, tantaque animarum pernicie Apostolici Nostri officii probe memores, ac de omnium Ecclesiarum bono vel maxime solliciti, et Nobis, uti olim Prophetae, indictum existimantes: «Clama, ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuam, et annuncia populo meo scelera eorum, et domui Jacob peccata eorum [1]),» hisce Litteris Apostolicam Nostram attollentes vocem, omnia gravissima damna et iniurias a Neogranatensi Gubernio Ecclesiae, eiusque sacris personis ac rebus, et huic Sanctae Sedi illatas incessanter querimur, et gravissime exprobramus. Atque omnia et singula, quae sive in his, sive in aliis rebus ad Ecclesiam, eiusque ius spectantibus ab eodem Neogranatensi Gubernio, et ab inferioribus quibusque illius Magistratibus decreta, gesta, seu quomodolibet attentata sunt, auctoritate Nostra Apostolica reprobamus, damnamus, et leges ac decreta ipsa cum omnibus inde sequutis eadem Nostra auctoritate abrogamus, et irrita prorsus, ac nullius roboris fuisse et fore, declaramus. Ipsos autem illorum auctores etiam atque etiam in Domino obtestamur, ut tandem aliquando suos oculos aperiant super gravissima vulnera Ecclesiae imposita, ac simul recordentur, serioque considerent censuras et poenas, quas Apostolicae Constitutiones, et Generalium Conciliorum Decreta contra Ecclesiae iurium invasores facto ipso incurrendas infligunt, et iccirco animae suae misereantur, prae oculis habentes: «Quoniam durissimum iis, qui praesunt, fiet iudicium [2]).» Atque etiam omni studio illos ecclesiasticos viros, qui Gubernio faventes a proprio officio misere declinarunt, monemus, et exhortamur, ut sanctam suam vocationem animo reputantes in iustitiae, veritatisque viam redire properent, et illorum ecclesiasticorum hominum exempla aemulentur, qui etiamsi infeliciter lapsi praescriptum a Gubernio obedientiae iuramentum praestiterunt, tamen cum ingenti Nostro, ac suorum Antistitum gaudio idem iusiurandum retractare, ac damnare gloriati sunt.

Interim vero amplissimas meritasque Vobis tribuimus laudes, Venerabiles Fratres, qui laborantes sicut boni milites Christi Jesu, ac strenue in agone certantes singulari constantia et fortitudine, quoad per Vos fieri potuit, seu voce, seu litteris Ecclesiae causam, eiusque doctrinam, iura, libertatem defendere, vestrique gregis saluti accurate consulere, eumque contra impias inimicorum hominum molitiones, et circumstantia Religionis pericula praemunire haud omiseritis, gravissimas omnes iniurias, molestias, et asperrima quaeque episcopali robore tolerantes. Itaque dubitare non possumus, quin pari studio et contentione, quantum in Vobis est, pergatis, ut adhuc cum maxima vestri nominis laude fecistis, divinae nostrae religionis causam propugnare, et fidelium saluti prospicere.

Debitas quoque laudes deferimus fideli Neogranatensis Reipublicae, Clero, qui suae vocationis servantissimus, et Nobis, atque huic Petri Cathedrae, suisque Antistitibus addictus propter Ecclesiam, veritatem et iustitiam tam vehementer exagitatus, immanem omnis generis insectationem patientissime est perpessus et patitur.

Non possumus quin admiremur et laudemus tot virgines Deo sacras, quae etiamsi a suis monasteriis violenter expulsae, et ad tristem egestatem redactae, tamen caelesti Sponso firmiter adhaerentes, ac miserrimam, in qua versantur, conditionem christiana virtute perferentes, non cessant dies noctesque effundere corda sua coram Deo, Eumque humiliter enixeque pro omnium, ac suorum etiam persecutorum salute exorare. Collaudamus item catholicum Neogranatensis Reipublicae populum, qui ex parte longe maxima in veteri suo erga catholicam Ecclesiam, ac Nos, et hanc Apostolicam Sedem, et erga suos Antistites amore, fide, reverentia et obedientia perseverat.

Ne cessemus autem, Venerabiles Fratres, adire cum fiducia ad thronum gratiae, et humillimis ac ferventissimis precibus misericordiarum Patrem ac Deum totius consolationis sine intermissione orare et obsecrare, ut exsurgat et iudicet causam suam, et Ecclesiam suam sanctam a tantis, quibus istic et ubique fere orbis premitur, calamitatibus eripiat, eamque opportuno

---

1) Isaiae LVIII. 1.   2) Sap. VI. 6.

auxilio soletur, et optatissimam diu in tot, tantisque adversis serenitatem, et pacem clementissime largiatur, omniumque misereatur secundum magnam misericordiam suam, atque omnipotenti sua virtute efficiat, ut omnes populi, gentes, nationes Ipsum, et Unigenitum Filium suum Dominum nostrum Jesum Christum una cum Sancto Spiritu agnoscant, adorent, timeant, ac ex toto corde, anima ac mente diligant, et omnia divina mandata ac praecepta religiose observantes, ut filii lucis ambulent in omni bonitate, iustitia et veritate.

Demum omnium caelestium munerum auspicem, et certissimum praecipuae Nostrae in Vos benevolentiae pignus Apostolicam Benedictionem ex imo corde depromptam Vobis ipsis, Venerabiles Fratres, et gregi vestrae vigilantiae concredito peramanter impertimus.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, die XVII. Septembris anno MDCCCLXIII. Pontificatus Nostri Anno Decimoctavo.

Litterae

Venerabili Fratri Gregorio Archiepiscopo Monacensi et Frisingensi die XXI. decembris anni MDCCCLXIII [1]).

Pius PP. IX.

Venerabilis Frater, Salutem et Apostolicam Benedictionem.

Tuas libenter accepimus Litteras, die 7. proxime elapsi mensis Octobris datas, ut Nos certiores faceres de Conventu in ista Monacensi civitate proximo mense Septembri a nonnullis Germaniae Theologis, doctisque catholicis viris habito de variis argumentis, quae ad theologicas praesertim ac philosophicas tradendas disciplinas pertinent. Ex Litteris Tibi Nostro iussu scriptis a Venerabili Fratre Matthaeo Archiepiscopo Neocaesariensi, Nostro et Apostolicae huius Sedis apud istam Regiam Aulam Nuntio, vel facile noscere potuisti, Venerabilis Frater, quibus Nos sensibus affecti fuerimus, ubi primum de hoc proposito Conventu nuntium accepimus, et postquam agnovimus quomodo commemorati Theologi et viri ad huiusmodi Conventum invitati et congregati fuere. Nihil certe dubitare volebamus de laudabili fine, quo huius Conventus auctores, fautoresque permoti fuere, ut scilicet omnes Catholici viri doctrina praestantes, collatis consiliis, coniunctisque viribus, germanam catholicae Ecclesiae scientiam promoverent, eamque a nefariis, ac perniciosissimis tot adversariorum opinionibus, conatibusque vindicarent ac defenderent. Sed in hac sublimi Principis Apostolorum Cathedra, licet immerentes, collocati asperrimis hisce temporibus, quibus Sacrorum Antistitum auctoritas, si unquam alias, ad unitatem et integritatem catholicae doctrinae custodiendam, vel maxime est necessaria, et ab omnibus sarta tecta servari debet, non potuimus non vehementer mirari videntes memorati Conventus invitationem privato nomine factam et promulgatam, quin ullo modo intercederet impulsus, auctoritas et missio ecclesiasticae potestatis, ad quam proprio, ac nativo iure unice pertinet advigilare ac dirigere theologicarum praesertim rerum doctrinam. Quae sane res, ut optime noscis, omnino nova, ac prorsus inusitata in Ecclesia est. Atque iccirco voluimus, Te, Venerabilis Frater, noscere hanc Nostram fuisse sententiam, ut cum a Te, tum ab aliis Venerabilibus Fratribus Sacrorum in Germania Antistitibus probe iudicari posset de scopo per Conventus programma enuntiato, si nempe talis esset, ut veram Ecclesiae utilitatem afferret. Eodem autem tempore certi eramus, Te, Venerabilis Frater, pro pastorali Tua sollicitudine ac zelo omnia consilia et studia esse adhibiturum, ne in eodem Conventu tum catholicae fidei ac doctrinae integritas, tum obedientia, quam omnes cuiusque classis et conditionis catholici homines Ecclesiae auctoritati ac magisterio praestare omnino debent, vel minimum detrimentum caperent. Ac dissimulare non possumus, non levibus Nos angustiis affectos fuisse, quandoquidem verebamur, ne huiusmodi Conventu sine ecclesiastica auctoritate congregato exemplum praeberetur sensim usurpandi aliquid ex

[1]) *Huc referuntur Syllabi Propositiones* 9, 10, 12, 13, 14, 22, 33.

iure ecclesiastici regiminis et authentici magisterii, quod divina institutione proprium est Romano Pontifici, et Episcopis in unione et consensione cum ipso S. Petri Successore; atque ita, ecclesiastico ordine perturbato, aliquando unitas, obedientia fidei apud aliquos labefactaretur [1]). Atque etiam timebamus, ne in ipso Conventu quaedam enunciarentur, ac tenerentur opiniones et placita, quae in vulgus praesertim emissa et catholicae doctrinae puritatem, et debitam subiectionem in periculum ac discrimen vocarent.

Summo enim animi Nostri dolore recordabamur, Venerabilis Frater, hanc Apostolicam Sedem pro gravissimi sui muneris officio debuisse, ultimis hisce temporibus, censura notare, ac prohibere nonnullorum Germaniae scriptorum opera, qui cum nescirent decedere ab aliquo principio, seu methodo falsae scientiae, aut hodiernae fallacis philosophiae, praeter voluntatem, uti confidimus, inducti fuere ad proferendas ac docendas doctrinas dissentientes a vero nonnullorum sanctissimae fidei nostrae dogmatum sensu et interpretatione, quique errores ab Ecclesia iam damnatos e tenebris excitarunt, et propriam divinae revelationis et fidei indolem et naturam in alienum omnino sensum explicaverunt [2]). Noscebamus etiam, Venerabilis Frater, nonnullos ex catholicis, qui severioris disciplinis excolendis operam navant, humani ingenii viribus nimium fidentes errorum periculis haud fuisse absterritos, ne in asseranda fallaci, et minime sincera scientiae libertate abriperentur ultra limites, quos praetergredi non sinit obedientia debita erga magisterium Ecclesiae ad totius revelatae veritatis integritatem servandam divinitus institutum [3]). Ex quo evenit, ut huiusmodi catholici misere decepti et iis saepe consentiant, qui contra huius Apostolicae Sedis, ac Nostrarum Congregationum decreta declamant ac blaterant, ea liberum scientiae progressum impedire [4]), et periculo se exponant sacra illa frangendi obedientiae vincula, quibus ex Dei voluntate eidem Apostolicae huic obstringuntur Sedi, quae a Deo ipso veritatis magistra, et vindex fuit constituta [5]).

Neque ignorabamus, in Germania etiam falsam invaluisse opinionem adversus veterem scholam, et adversus doctrinam summorum illorum Doctorum, quos propter admirabilem eorum sapientiam, et vitae sanctitatem universalis veneratur Ecclesia. Qua falsa opinione ipsius Ecclesiae auctoritas in discrimen vocatur, quandoquidem ipsa Ecclesia non solum per tot continentia saecula permisit, ut ex eorumdem Doctorum methodo, et ex principiis communi omnium catholicarum scholarum consensu sancitis theologica excoleretur scientia, verum etiam saepissime summis laudibus theologicam eorum doctrinam extulit, illamque veluti fortissimum fidei propugnaculum et formidanda contra suos inimicos arma vehementer commendavit [6]). Haec sane omnia pro gravissimi supremi Nostri Apostolici ministerii munere, ac pro singulari illo amore, quo omnes Germaniae catholicos carissimam Dominici gregis partem prosequimur, Nostrum sollicitabant et angebant animum tot aliis pressum angustiis, ubi, accepto memorati Conventus nuntio, res supra expositas Tibi significandas curavimus. Postquam vero per brevissimum nuntium ad Nos relatum fuit, Te, Venerabilis Frater, huiusce Conventus auctorum precibus annuentem tribuisse veniam celebrandi eumdem Conventum, ac sacrum solemni ritu peregisse, et consultationes in eodem Conventu iuxta catholicae Ecclesiae doctrinam habitas fuisse, et postquam ipsius Conventus viri per eumdem nuntium Apostolicam Nostram imploraverunt Benedictionem, nulla interposita mora, piis illorum votis obsecundavimus.

Summa vero anxietate Tuas exspectabamus Litteras, ut a Te, Venerabilis Frater, accuratissime noscere possemus ea omnia, quae ad eumdem Conventum quovis modo possent pertinere. Nunc autem cum a Te acceperimus, quae scire vel maxime cupiebamus, ea spe nitimur fore, ut huiusmodi negotium, quemadmodum asseris, Deo auxiliante, in maiorem catholicae in Germania Ecclesiae utilitatem cedat. Equidem cum omnes eiusdem Conventus viri, veluti scribis, asseruerint, scientiarum progressum, et felicem exitum in devitandis ac refutandis miserrimae nostrae aetatis erroribus

[1]) *Huc ref. prop.* 33.
[2]) *Huc ref. prop.* 14.
[3]) *Supra, pag.* 139.
[4]) „ „ „ 12.
[5]) *Huc ref.* §. II. *Syll. et prop.* 33.
[6]) „ „ „ 13.

omnino pendere ab intima erga veritates revelatas adhaesione, quas catholica docet Ecclesia, ipsi noverunt ac professi sunt illam veritatem, quam veri catholici scientiis excolendis et evolvendis dediti semper tenuere, ac tradiderunt. Atque hac veritate innixi potuerunt ipsi sapientes, ac veri catholici viri scientias easdem tuto excolere, explanare, easque utiles certasque reddere. Quod quidem obtineri non potest, si humanae rationis lumen finibus circumscriptum eas quoque veritates investigando, quas propriis viribus et facultatibus assequi potest, non veneretur maxime, ut par est, infallibile et increatum Divini intellectus lumen, quod in christiana revelatione undique mirifice elucet. Quamvis enim naturales illae disciplinae suis propriis ratione cognitis principiis nitantur, catholici tamen earum cultores divinam revelationem veluti rectricem stellam prae oculis habeant oportet, qua praelucente sibi a syrtibus et erroribus caveant, ubi in suis investigationibus, et commentationibus animadvertant, posse se illis adduci, ut saepissime accidit, ad ea proferenda, quae plus minusve adversentur infallibili rerum veritati, quae a Deo revelatae fuere. Hinc dubitare nolumus, quin ipsius Conventus viri commemoratam veritatem noscentes ac profitentes, uno eodemque tempore plane reiicere ac reprobare voluerint recentem illam ac praeposteram philosophandi rationem, quae etiamsi divinam revelationem veluti historicum factum admittat, tamen ineffabiles veritates ab ipsa divina revelatione propositas humanae rationis investigationibus supponit, perinde ac si illae veritates rationi subiectae essent, vel ratio suis viribus et principiis posset consequi intelligentiam et scientiam omnium supernarum sanctissimae fidei nostrae veritatum, et mysteriorum, quae ita supra humanam rationem sunt, ut haec nunquam effici possit idonea ad illa suis viribus, et ex naturalibus suis principiis intelligenda, aut demonstranda [1]).

Eiusdem vero Conventus viros debitis prosequimur laudibus, propterea quod reiicientes, uti existimamus, falsam inter philosophum et philosophiam distinctionem, de qua in aliis Nostris Litteris ad Te scriptis loquuti sumus [2]), noverunt, et asseruerunt, omnes catholicos in doctis suis commentationibus debere ex conscientia dogmaticis infallibilis catholicae Ecclesiae obedire decretis. Dum vero debitas illis deferimus laudes, quod professi sint veritatem, quae ex catholicae fidei obligatione necessario oritur, persuadere Nobis volumus, noluisse obligationem, qua catholici magistri, ac scriptores omnino adstringuntur, coarctare in iis tantum, quae ab infallibili Ecclesiae iudicio, veluti fidei dogmata ab omnibus credenda proponuntur [3]). Atque etiam Nobis persuademus, ipsos noluisse declarare, perfectam illam erga revelatas veritates adhaesionem, quam agnoverunt necessariam omnino esse ad verum scientiarum progressum assequendum, et ad errores confutandos, obtineri posse, si dumtaxat dogmatibus, ab Ecclesia expresse definitis, fides et obsequium adhibeatur.

Namque etiamsi ageretur de illa subiectione, quae *fidei divinae actu* est praestanda, limitanda tamen non esset ad ea, quae expressis oecumenicorum Conciliorum aut Romanorum Pontificum, huiusque Sedis decretis definita sunt, sed ad ea quoque extendenda, quae ordinario totius Ecclesiae per orbem dispersae magisterio tamquam divinitus revelata traduntur, ideoque universali et constanti consensu a catholicis Theologis ad fidem pertinere retinentur. Sed cum agatur de illa subiectione, qua *ex conscientia* ii omnes catholici obstringuntur, qui in contemplatrices scientias incumbunt, ut novas suis scriptis Ecclesiae afferant utilitates, iccirco eiusdem Conventus viri recognoscere debent, sapientibus catholicis haud satis esse, ut praefata Ecclesiae dogmata recipiant ac venerentur, verum etiam opus esse, ut se subiiciant tum decisionibus, quae ad doctrinam pertinentes a Pontificiis Congregationibus proferuntur, tum iis doctrinae capitibus, quae communi et constanti Catholicorum consensu retinentur, ut theologicae veritates et conclusiones ita certae, ut opiniones eisdem doctrinae capitibus adversae, quamquam haereticae dici nequeant, tamen aliam theologicam mereantur censuram.

---

[1]) *Huc ref. prop.* 9.
[2]) *Supra, pag.* 139, 141, 142. *Huc ref. prop.* 10
[3]) *Huc ref. prop.* 22.

Itaque haud existimamus viros, qui commemorato Monacensi interfuere Conventui, ullo modo potuisse, aut voluisse obstare doctrinae nuper expositae, quae ex verae theologiae principiis in Ecclesia retinetur; quin immo ea fiducia sustentamur fore, ut ipsi in severioribus excolendis disciplinis velint ad enunciatae doctrinae normam se diligenter conformare. Quae Nostra fiducia praesertim nititur iis Litteris, quas per Te, Venerabilis Frater, Nobis miserunt. Siquidem eisdem Litteris cum summa animi Nostri consolatione ipsi profitentur, sibi in cogendo Conventu mentem nunquam fuisse vel minimam sibi arrogare auctoritatem, quae ad Ecclesiam omnino pertinet, ac simul testantur, noluisse eumdem dimittere Conventum, quin primum declararent summam observantiam, obedientiam, ac filialem pietatem, qua Nos et hanc Petri cathedram catholicae unitatis centrum prosequuntur. Cum igitur hisce sensibus supremam Nostram, et Apostolicae huius Sedis potestatem, auctoritatemque ipsi recognoscant, ac simul intelligant gravissimum officium Nobis ab ipso Christo Domino commissum regendi, ac moderandi universam suam Ecclesiam, ac pascendi omnem suum gregem salutaris doctrinae pascuis, et continenter advigilandi, ne sanctissima fides, eiusque doctrina ullum unquam detrimentum patiatur, dubitare non possumus, quin ipsi severioribus disciplinis excolendis, tradendis, sanaeque doctrinae tuendae operam navantes uno, eodemque tempore agnoscant, se debere et religiose exsequi regulas ab Ecclesia semper servatas, et obedire omnibus decretis, quae circa doctrinam a Suprema Nostra Pontificia auctoritate eduntur.

Haec autem omnia Tibi communicavimus, ac summopere optamus, ut ea iis omnibus significes viris, qui in memorato Conventu fuere, dum si opportunum esse censuerimus, haud omittemus alia Tibi, et Venerabilibus Fratribus Germaniae Sacrorum Antistitibus hac super re significare, postquam Tuam, et eorumdem Antistitum sententiam intellexerimus de huiusmodi Conventuum opportunitate.

Demum pastoralem Tuam sollicitudinem, ac vigilantiam iterum vehementer excitamus, ut una cum aliis Venerabilibus Fratribus Sacrorum in Germania Antistitibus curas omnes, cogitationesque in tuendam et progagandam sanam doctrinam assidue conferas. Neque omittas omnibus inculcare, ut profanas omnes novitates diligenter devitent, neque ab illis se decipi unquam patiantur, qui falsam scientiae libertatem, eiusque non solum verum profectum, sed etiam errores tamquam progressus impudenter iactant [1]). Atque pari studio et contentione ne desinas omnes hortari, ut maxima cura et industria in veram christianam et catholicam sapientiam incumbant, atque, uti par est, in summo pretio habeant veros solidosque scientiae progressus, qui sanctissima ac divina fide duce, et magistra, in catholicis scholis habiti fuerunt, utque theologicas praesertim disciplinas excolant secundum principia, et constantes doctrinas, quibus unanimiter innixi sapientissimi Doctores immortalem sibi nominis laudem, et maximam Ecclesiae, et scientiae utilitatem, ac splendorem pepererunt [2]). Hoc sane modó catholici viri in scientiis excolendis poterunt, Deo auxiliante, magis in dies, quantum homini fas est, noscere, evolvere, et explanare veritatum thesaurum, quas in naturae et gratiae operibus Deus posuit, ut homo postquam illas rationis et fidei lumine noverit, suamque vitam ad eas sedulo conformaverit, possit in aeternae gloriae claritate summam veritatem, Deum scilicet, sine ullo velamine intueri, Eoque felicissime in aeternum perfrui et gaudere.

Hanc autem occasionem libentissimo animo amplectimur, ut denuo testemur et confirmemus praecipuam Nostram in Te caritatem, cuius quoque pignus esse volumus Apostolicam Benedictionem, quam effuso cordis affectu Tibi ipsi, Venerabilis Frater, et gregi Tuae curae commisso peramanter impertimus.

Dâtum Romae apud S. Petrum, die XXI. Decembris anno MDCCCLXIII. Pontificatus Nostri Anno Decimoctavo.

---

[1]) *Huc ref. prop.* 5. [2]) *Huc ref prop.* 13.

Litterae

Venerabili Fratri Hermanno Archiepiscopo Friburgensi in Brisgovia die XIV. iulii anni MDCCCLXIV [1]).

Pius PP. IX.

Venerabilis Frater, Salutem et Apostolicam Benedictionem.

Quum non sine maxima animi Nostri aegritudine ex pluribus nunciis accepimus, in magno isto Badensi Ducatu de novo popularium scholarum regimine parari ordinationes, quae variis modis christianam iuventutis institutionem, et educationem in magnum adducunt discrimen, propterea quod illas a salutari catholicae Ecclesiae magisterio ac vigilantia quotidie magis amovent, nihil dubitavimus, quin Tu, Venerabilis Frater, pro eximio Tuo in animarum salute curanda studio, ac pro perspecta Tua in Ecclesiae libertate, eiusque iuribus tuendis constantia fortiter iis omnibus obsisteres, quae vel minimum animarum saluti damnum afferre, vel quovis modo episcopalis Tui ministerii liberam auctoritatem coarctare possent. Quod autem pro certo habebamus, id luculenter confirmarunt Tuae Litterae super hoc tanti momenti negotio ad Nos datae, et commentarius eisdem adiectus. Ac vehementer laetamur, cum videamus, Te, Venerabilis Frater, licet aetate gravem, pro Ecclesia strenue pugnare eadem illa fortitudine, qua in episcopalis Tui ministerii decursu summopere praestitisti, ac Nostras, et huius Sanctae Sedis laudes merito, optimoque iure Tibi comparasti. Equidem inter maximas, quibus affligimur, acerbitates, summa utimur consolatione, noscentes quomodo dives in misericordia Deus Sacrorum Antistites eo maiore divinae suae gratiae auxilio roboret ad Christi Jesu gregem tuendum, quo graviora in ipsum gregem luctuosissimis hisce temporibus damna inimicorum hominum opera irruunt et invadunt.

Nemo certe ignorare potest, tristissimam ac deplorandam conditionem, in quam hodierna societas magis in dies prolabitur, derivare ex tot funestissimis machinationibus, quae adhibentur, ut a publicis Institutionibus, ac domesticis familiis quotidie magis sanctissima Christi fides, religio, eiusque salutaris doctrina amoveatur, et saluberrima eius vis coangustetur, ac praepediatur. Quae perniciosissimae machinationes ex tot pravis doctrinis necessario originem habent, quas hac miserrima nostra aetate cum maximo christianae civilisque reipublicae damno undique maiorem in modum invalescere, et caput altius extollere vehementer dolemus. Et sane cum veritates a Deo revelatae impudenter denegentur, vel humanae rationis examini subiiciantur, evenit, ut illa naturalium rerum plane tollatur subiectio, quae supernaturali ordini omnino debetur [2]), utque homines ab aeterno suo fine arceantur, eorumque cogitationes actionesque ad materialium, fugaciumque huius mundi rerum limites redigantur [3]). Et quoniam Ecclesia, quae columna et firmamentum veritatis, a Divino suo Auctore fuit constituta, ut omnes homines divinam edoceat fidem, eiusque depositum sibi traditum integrum inviolatumque custodiat, ac homines, eorumque consortia et actiones ad morum honestatem, vitaeque integritatem iuxta revelatae doctrinae normam dirigat et fingat, iccirco pravarum doctrinarum fautores et propagatores omnia conantur, ut ecclesiasticam potestatem sua erga humanam societatem auctoritate spolient. Quamobrem nihil intentatum, nihilque inexpertum relinquunt, ut omnem Ecclesiae potestatem, eiusque salutarem vim, quam ipsa Ecclesia ex divina sua institutione semper exercuit, et in humanae societatis Instituta exercere debet, vel magis in dies coarctent, vel ab eisdem Institutis arceant, et ipsa Instituta pleno civilis, politicaeque auctoritatis arbitrio subiiciant ad imperantium placita, et ad volubilium aetatis opinionum rationem [4]).

Nihil vero mirum si huiusmodi funestissimi sane conatus in publicam iuventutis institutionem educationemque in primis comparentur, nihilque dubitandum, quin humana societas gravissimis repleatur et vexetur damnis,

---

[1]) *Huc referuntur Syllabi Propositiones* 47, 48.
[2]) *Huc ref. prop.* 3, 4, 8, 14. [3]) *Huc ref. prop.* 58.
[4]) „ „ „ 47, 57.

ubi a publica et privata iuventutis institutione, qua rei cum sacrae, tum publicae felicitas tantopere continetur, fuerit moderatrix Ecclesiae auctoritas, eiusque salutifera vis amota. Hoc enim modo humana societas vero illo christiano spiritu sensim privatur, qui unus potest et publici ordinis, tranquillitatisque fundamenta stabiliter servare, ac verum utilemque civilitatis progressum efficere ac moderari, et ea omnia hominibus praebere subsidia, quae ad ultimum suum post mortalis huiusce vitae statutum finem assequendum, scilicet ad aeternam salutem obtinendam sunt necessaria [1]). Et sane institutio, quae non solum rerum dumtaxat naturalium scientiam, ac terrenae socialis vitae fines spectat, verum etiam a veritatibus a Deo revelatis decedit, in erroris mendaciique spiritum prolabatur oportet, et educatio, quae sine christianae doctrinae, morumque disciplinae auxilio teneras adolescentium mentes, eorumque cerea in vitium flecti corda informat, non potest non parere progeniem, quae pravis cupiditatibus propriisque rationibus tantum permota et impulsa maximas tum privatis familiis, tum reipublicae affert calamitates [2]).

At vero cum huiusmodi perniciosissima docendi ratio seiuncta a catholica fide et ab Ecclesiae potestate maximo sit hominibus et societati damno, dum agitur de litteris severioribusque disciplinis tradendis, ac de educatione curanda in scholis publicisque Institutis, quae honestioribus societatis classibus sunt destinata, ecquis non videt, multo graviora mala et damna ex hac methodo derivare, si eadem in populares inducatur scholas? Etenim in hisce potissimum scholis omnes cuiusque e populo classis pueri vel a teneris annis sanctissimae nostrae Religionis mysteriis, ac praeceptionibus sedulo sunt erudiendi, et ad pietatem, morumque honestatem, et ad religionem, civilemque vivendi rationem accurate formandi. Atque in eisdem scholis religiosa praesertim doctrina ita primarium in institutione et educatione locum habere, ac dominari debet, ut aliarum rerum cognitiones, quibus iuventus ibi imbuitur, veluti adventiciae appareant. Quapropter iuventus maximis exponitur periculis, nisi eius in memoratis scholis institutio arctissimo cum religiosa doctrina vinculo consocietur. Cum igitur populares scholae ad populum religiose formandum, eiusque pietatem et christianam morum disciplinam fovendam sint praesertim statutae, iccirco omnem Ecclesiae curam, sollicitudinem et vigilantiam prae ceteris educationis Institutis sibi merito atque optimo iure semper vindicarunt. Ac propterea consilia conatusque arcendi a popularibus scholis Ecclesiae potestatem, proficiscuntur ex animo eidem Ecclesiae summopere adverso, atque ex studio extinguendi in populis divinum sanctissimae fidei nostrae lumen. Quocirca Ecclesia, quae easdem fundavit scholas, summa cura studioque eas semper est prosequuta, illasque veluti potiorem ecclesiasticae suae auctoritatis ac regiminis partem consideravit, et quaecumque earum ab Ecclesia seiunctio maximum eidem Ecclesiae, ipsisque scholis affert detrimentum. Ii autem omnes, qui perperam contendunt, Ecclesiam debere salutarem suam moderatricem vim erga populares scholas deponere, aut intermittere, iidem nihil aliud profecto vellent, quam ut Ecclesia contra divini sui Auctoris mandata ageret, et gravissimo officio curandi omnium hominum salutem, sibi divinitus commisso, deesset. Certe quidem ubi in quibusque locis regionibusque perniciosissimum huiusmodi vel susciperetur, vel ad exitum perduceretur consilium expellendi a scholis Ecclesiae auctoritatem [3]), et iuventus misere exponeretur damno circa fidem, tunc Ecclesia non solum deberet intentissimo studio omnia conari, nullisque curis unquam parcere, ut eadem iuventus necessariam christianam institutionem et educationem habeat, verum etiam cogeretur omnes fideles monere, eisque declarare, eiusmodi scholas catholicae Ecclesiae adversas haud posse in conscientia frequentari.

Tibi autem, Venerabilis Frater, summopere gratulamur, quod catholicae Ecclesiae doctrinae quoad iuventutis institutionem educationemque firmiter inhaerens, Tuo commentario omnibus opinionibus ordinationibusque sapienter et constanter obstitisti, quae ab isto Magno Badarum Ducatu propositae fuere circa popularium scholarum reformationem, quaeque maximam

---

[1]) *Huc ref. prop.* 5, 6, 40. [2]) *Huc ref. prop.* 48.
[3]) „ „ „ 45.

christianae educationi perniciem afferunt, et veneranda Ecclesiae in tanto negotio iura omnino destruunt. Ac persuasissimum Nobis est, Te nihil umquam inexpertum esse relicturum, ut eiusdem Ecclesiae iura impavide defendas, utque ab adolescentium institutione et educatione diligentissime removeas quidquid fidei firmitatem vel leviter turbare, labefactare, aut religiosam eorumdem conscientiam corrumpere, morumque honestatem contaminare possit, quae unice a fide nostra sanctissima producitur, alitur et augetur. Summo vero afficimur consolatione, cum istius Tuae Dioecesis Clerus, suae vocationis et officii probe memor, una Tecum suam omnem in Ecclesiae, eiusque catholici populi iuribus tutandis operam impendat. Nec minori gaudio perfundimur, protereaquod iste fidelis populus optime sentiens de catholica suae prolis educatione, nihil antiquius habeat, quam ut eadem proles omnino instituatur in scholis, quae a catholica dirigantur Ecclesia.

Jam vero levantes oculos Nostros ad Dominum Deum nostrum, ab Ipso humiliter enixeque exposcimus, ut in abundatia divinae suae gratiae Tibi, Venerabilis Frater, et isti Clero populoque fideli semper propitius adesse velit, quo omnes caelesti ope roborati pro Ecclesiae suae sanctae causa sub Tuo ductu strenue dimicare pergant. Atque superni huius praesidii auspicem, et peculiaris, qua Te in Domino complectimur, benevolentiae pignus Apostolicam Benedictionem ex intimo corde profectam Tibi ipsi, Venerabilis Frater, cunctisque Clericis laicisque fidelibus Tuae vigilantiae concreditis peramanter impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum, die XIV. Julii anno MDCCCLXIV, Pontificatus Nostri Anno Decimonono.

---

* Epistola Encyclica.

Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis et Episcopis, aliisque locorum Ordinariis in Poloniae Regno et Russici Imperii regionibus morantibus, gratiam et communionem cum Apostolica Sede habentibus.

Pius PP. IV.

Venerabiles Fratres. Salutem et Apostolicam Benedictionem.

Ubi Urbaniano in Collegio christianae fidei propagandae huius almae Nostrae Urbis die 24. proximi mensis Aprilis, invicto Christi martyri S. Fideli a Sigmaringa sacro, vehementer lamentati sumus, Venerabiles Fratres, miseram et nunquam satis deplorandam Poloniae Regni conditionem, et male consultum motum ibi contra Potentissimum Principem excitatum, significavimus etiam, Nos in publicis ephemeridibus legisse severissima sane consilia a Russico Gubernio suscepta non solum ad eumdem motum comprimendum, verum etiam ad catholicam religionem eodem in Regno sensim extirpandam. Atque eodem tempore manifestavimus, oportere huiusmodi tristissimos nuncios indubitato modo ac maiore auctoritate comprobari, quandoquidem publicis ephemeridibus plena fides adhiberi semper nequit. Nunc vero ex pluribus variisque fide dignis testimoniis ad Nos perlatis cum incredibili animi Nostri dolore agnovimus, Venerabiles Fratres, verissimas esse acerbitates, quibus a Russico Gubernio catholica Ecclesia, eiusque ministri et cultores magis in dies divexantur ac lacerantur. Etenim certo scivimus, idem Gubernium iamdiu catholicae Ecclesiae summopere infensum, omnesque ad funestissimum schisma pertrahere exoptans, excitatae perturbationis praetextu sanctissimam nostram religionem, omnesque catholicos quibusque modis acriter insectari. Hinc, Conventione cum Nobis et hac S. Sede inita nunquam plenae executioni mandata, ac publicis pactis de catholica religione in Poloniae Regno tuenda plane despectis, plurimisque editis legibus et decretis rei catholicae maxime adversis, Gubernium idem nunquam intermisit catholica scripta interdicere, et libros, ephemeridesque catholicae doctrinae omnino repugnantes, et in Christi hic in terris Vicarium, et Apostolicam hanc Sedem summopere iniuriosas, atque ad Polonum praesertim populum depravandum ac-

commodatas disseminare [1]), et communicationem cum Nobis, et hac Apostolica Sede praepedire [2]), et iuramentum divinis legibus contrarium praescribere, et populum contra catholicos sacerdotes excitare, et prohibere, ne praedicari ac doceri queat discrimen, quod inter catholicam veritatem et schisma intercedit, et gravissimis constitutis poenis impedire, quominus aliquis ex infelici schismate emergere et ad catholicae Ecclesiae sinum redire possit. Hinc Religiosi viri ex suis Coenobiis deturbati, eorumque monasteria militaribus stationibus destinata, et catholici Episcopi a sua Dioecesi abrepti et exilio multati, et innumeri fere catholici graeci ritus subdolis quibusque machinationibus iamdiu in schisma violenter tracti, et impediti ad redeundum in catholicae Ecclesiae gremium, veluti exoptarent, ac innumerabiles etiam latini ritus catholici per mixta praesertim matrimonia catholicae Ecclesiae erepti, et pueri catholicis parentibus orbati, sub tutelae praetexto, in longinquas regiones amandati, a catholico cultu avulsi, et in schismatis discrimen adducti. Hinc innumeri cuiusque generis, aetatis, sexus et conditionis catholici summopere afflicti, et in remotissimas terras transducti, et catholicorum templa direpta, polluta, ac in cultum acatholicum, vel in militares stationes conversa, et catholici sacerdotes miserandum in modum vexati, suisque bonis spoliati, ad tristem paupertatem redacti, ac vel in exilium pulsi, vel in carcerem detrusi vel etiam necati, propterea quod in acie vulneratis, morientibusque sacri ministerii opem, auxiliumque ferre haud omiserunt. Accedit etiam, ut cum Presbyteri, tum laici in exilium missi omni sanctissimae nostrae religionis solatio, praesidioque carere debeant, utque Lithuaniae catholicis optio data fuerit vel exsules abeundi in disiunctissimas regiones, vel deficiendi a catholica religione. Haec et alia sane lugenda a Russico Gubernio contra catholicam Ecclesiam indesinenter patrantur. Equidem Nos immenso moerore confecti lacrymas continere non possumus, cum videamus, Vos, Venerabiles Fratres, ac dilectos filios fideles catholicos omnibus illis gravissimis insectationibus obnoxios, quibus commemoratum Gubernium catholicam fidem et religionem tum in Poloniae Regno, tum in aliis praesertim illius Imperii regionibus ad ultimum discrimen adducere conatur.

At etiam in hoc acerrimo bello a Russico Gubernio catholicae Ecclesiae, eiusque sacris iuribus, ministris, rebusque illato, alium novum prorsus in Ecclesiae fastis, et ante hunc diem inauditum ausum lamentari et exprobrare cogimur, Venerabiles Fratres. Siquidem Gubernium idem non solum Venerabilem Fratrem Sigismundum, egregium, omnique laude dignum Varsaviensem Archiepiscopum, a suo grege divulsum in longinquas regiones amandavit, verum etiam non dubitavit decernere, eumdem Venerabilem Fratrem episcopali in Varsaviensem Dioecesim auctoritate et iurisdictione esse privatum, et neminem e sua Dioecesi cum ipso posse communicare, et in eius locum sufficere, veluti Dioecesis administratorem, Dilectum Filium Paulum Rzewuski eius Vicarium Generalem, et Episcopum Prusensem in partibus infidelium iam a Nobis electum ac Suffraganeum eiusdem Varsaviensis Antistitis designatum. Verba quidem desunt, Venerabiles Fratres, ad huiusmodi factum reprobandum ac detestandum. Ecquis enim non vehementissime mirabitur, cum sciat eo devenisse Russicum Gubernium, ut perperam autumet et audeat, Episcopos, quos Spiritus Sanctus posuit regere Ecclesiam Dei, sacra eorum auctoritate ipsis a Deo tradita, et nullo prorsus modo laicae potestati unquam obnoxia privare, eosque a propriae Dioecesis regimine et procuratione amovere [3])? Dum autem haec reprobamus et damnamus, eodem tempore clare aperteque declaramus; neminem memoratae ordinationi posse obedire, omnesque Varsaviensis Dioeceseos fideles debere eidem Venerabili Fratri Sigismundo sedulo obtemperare, qui verus, legitimusque est Varsaviensis Antistes.

Nihil vero dubitamus, quin idem Dilectus Filius Paulus Rzewuski sui officii probe memor huiusmodi Russici Gubernii mandato minime obsequens pergat Vicarii Generalis munere fungi sibi commisso a Venerabili Fratre

---

[1]) *Huc ref. prop.* 79.
[2]) „ „ „ 51.
[3]) *Huc ref. prop.* 49.

Sigismundo Archiepiscopo Varsaviensi suo legitimo Antistite, eique in omnibus diligentissime obedire.

Jam vero, Venerabiles Fratres, dum caelum ac terram testes invocando, de omnibus, quae in Poloniae Regno, aliisque Russici Imperii regionibus contra catholicam Ecclesiam, eiusque sacrorum Antistites, ministros, iura, patrimonium, ac dilectos ipsius Ecclesiae filios gesta sunt et geruntur, vehementer expostulamus, et etiam atque etiam querimur persecutionem, quam Russicum Gubernium contra Ecclesiam gerere non desinit, absit, ut ullo modo probare velimus male consultos motus in Polonia misere excitatos. Omnes enim norunt quanto studio catholica Ecclesia semper inculcaverit ac docuerit, omnem animam subditam esse potestatibus sublimioribus, omnesque civili auctoritati subiectos esse, debitamque obedientiam praestare omnino debere in iis omnibus, quae Dei, eiusque Ecclesiae legibus non adversantur [1]). Equidem summopere dolendum, huiuscemodi motus Russico Gubernio ansam dedisse ad catholicam quotidie magis divexandam et opprimendam Ecclesiam.

Dum autem eiusmodi christianae, civilique reipublicae funestissimos motus reprobamus ac damnamus, haud possumus, quin omnibus summis populorum Principibus vehementer inculcemus, ut quantum in ipsis est, omnia conentur, ne in eos gravissima illa cadant divinae Sapientiae ad reges verba: «Quoniam data est a Domino potestas vobis, et virtus ab Altissimo, qui interrogabit opera vestra, et cogitationes scrutabitur; quoniam cum essetis ministri regni illius, non recte iudicastis, nec custodistis legem iustitiae, neque secundum voluntatem Dei ambulastis; horrende et cito apparebit vobis, quoniam iudicium durissimum his, qui praesunt, fiet; exiguo enim conceditur misericordia, potentes autem potenter tormenta patientur [2]).» Atque etiam omnes summos Principes maiore, qua possumus, animi Nostri contentione hortamur et rogamus, ut aliquando intelligere, animadvertere ac noscere velint, quod populi, cum a sanctissima nostra religione, eiusque salutari doctrina, atque a debita erga Deum, eiusque Ecclesiam, et leges obedientia, et a libera cum hac S. Sede communicatione amoti fuerint, tum perniciosissimis quibusque erroribus, vitiisque depravantur [3]); et iccirco evenit, ut iidem populi timore et pietate erga Deum sublata, suavique religionis iugo exuto, et plane abiecta obedientia, quae Deo, eiusque Ecclesiae et legibus omnino debetur, in effrenatam vivendi, agendique licentiam misere prolabantur, et ambulantes secundum sua desideria in impietatibus dominationem spernant, maiestatem blasphement, et contra Principes insurgant, eisque obedire recusent.

In summa vero animi Nostri moestitia ob tantam malorum congeriem, quae Vos, Venerabiles Fratres, et fideles curae vestrae commissos premit, non parum certe Nos reficit et consolatur egregia vestra in Ecclesia tuenda, tantisque in laboribus, aerumnisque propter catholicam fidem perferendis virtus et constantia. Et quoniam optime nostis, beatos esse, qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, ac pulcherrimum et gloriosissimum esse pro nomine Jesu contumeliam pati, cumque salvum fieri, qui perseveravit usque in finem, iccirco nihil dubitamus, quin Vos, Venerabiles Fratres, confortati in Domino, et in potentia virtutis eius pergatis animo invicto pro Dei, eiusque sanctae Ecclesiae defensione, animarumque salute fortiter dimicare, memoria repetentes, «quod non sunt condignae passiones huius temporis «ad futuram gloriam, quae revelabitur in nobis [4]).» Atque iccirco has Vobis scribimus Litteras, quibus Episcopalem vestram in tantis tolerandis angustiis fortitudinem, et in grege vestrae curae concredito vigilantiam magis magisque in Domino excitamus, ut nullis curis, nullis consiliis, nullisque laboribus parcere unquam velitis, quo fideles Vobis commissi abstinentes se ab omni specie mali, nullisque deterriti periculis, in catholicae fidei et religionis professione quotidie magis stabiles et immoti permaneant, et nunquam ab eiusdem fidei, religionisque hostibus se decipi, et in errorem induci patiantur. Ac ipsos fideles Vobis concreditos, Nobisque carissimos omni paterni animi

---

[1]) *Huc ref. prop.* 63.
[2]) Sap. VI. 4—7.
[3]) „ „ „ 40.
[4]) Rom. VIII. 18.

Nostri affectu et studio monemus, exhortamur, et obtestamur, ut catholicam fidem, religionem ac doctrinam, quam singulari Dei beneficio acceperunt, constantissime profitentes, et cetera omnia posteriora existimantes per semitas mandatorum Dei sedulo ambulent, iisque omnibus instent operibus, quae caritatem vel in Deum vel in proximum praeseferunt, quaeque catholicae Ecclesiae filios omnino decent.

Persuasissimum autem Vobis sit, Nos in humilitate cordis Nostri ferventissimas diu noctuque sine intermissione clementissimo misericordiarum Patri, et Deo totius consolationis offerre preces, ut Vos induat virtute ex alto, ac divina sua dextera protegat, custodiat, defendat, et exsurgens iudicet causam suam, et Ecclesiam suam sanctam a tantis, quibus istic divexatur, calamitatibus eripiat, et inimicorum suorum superbiam elidat, eorumque contumaciam omnipotenti sua virtute prosternat, et uberrima quaeque suae Bonitatis dona super Vos et fideles Vobis traditos propitius semper effundat. Atque horum auspicem, et certissimum peculiaris, qua Vos in Domino complectimur, benevolentiae pignus Apostolicam Benedictionem ex intimo corde depromptam Vobis ipsis, Venerabiles Fratres, cunctisque Clericis Laicisque fidelibus vestrae vigilantiae concreditis peramanter impertimus.

Datum ex Arce Gandulphi die 30. Julii anno 1864. Pontificatus Nostri Anno Decimonono.

Pius PP. IX.

Litterae

Venerabili Fratri Joanni Thomae Episcopo Montis Regalis die XXIX. septembris anni MDCCCLXIV [1]).

Pius PP. IX.

Venerabilis Frater, Salutem et Apostolicam Benedictionem.

Singularis Nobisque iamdiu notissimus Tuus erga Nos amor, et pietas efficit, ut vehementer gratuleris de bona valetudine, qua inter maximas acerbitates, Deo auxiliante, fruimur, veluti significas amantissimis Tuis Litteris die 17. huius mensis datis, quae Nobis gratae admodum fuere. Perlibenter autem accepimus duo opuscula a Te conscripta, typisque edita, quorum uno, Venerabilis Frater, oppugnas iniustissimam legem istic adversus religiosas praesertim Familias propositam [2]), altero vero iniquissimam pariter legem istic quoque propositam de Clericis militiae adscribendis [3]), quae infandae sane leges omnibus divinis, ecclesiasticis, humanisque iuribus vel maxime adversae omnino sunt reprobandae ac damnandae.

Vehementer autem gaudemus, Te, Venerabilis Frater, pro egregia Tua religione ac sacerdotali zelo tum commemoratis opusculis, tum aliis scriptis in lucem editis, sanctissimae nostrae religionis causam et doctrinam sine intermissione strenue defendere, et nefariis inimicorum hominum consiliis conatibusque constanter obsistere. Etenim si unquam alias, in hac potissimum tanta impiorum hominum contra catholicam Ecclesiam conspiratione Episcopi, veluti optime noscis, omni studio et contentione debent fortiter praeliari praelia Domini, eiusque Sanctae Ecclesiae causam impavide propugnare.

Jam vero ex eisdem Tuis Litteris non mediocri certe voluptate novimus, Tibi magnae consolationi fuisse ultimum Prosynodalem Conventum a Te habitum, in quem convenere Canonici istius cathedralis Tui Templi, et universus istius civitatis clerus, ac centum decem istius dioeceseos parochi. Namque eodem in Conventu omnia religiosissime peracta fuere, omnesque luculentissimis verbis professi sunt, nihil sibi gratius, nihil potius esse posse, quam sanctissimam Nostram fidem et catholicae Ecclesiae doctrinam defen-

---

[1]) *Huc refertur Syllabi Propositio* 32.
[2]) *Huc ref. prop.* 53. [3]) *Huc ref. prop.* 32.

dere, et immobili fide et observantia Nobis et huic Petri Cathedrae firmiter adhaerere. Quod quidem non leve Nobis solatium laetitiamque attulit. Equidem ex huiusmodi Congressibus summa, Deo auxiliante, in Clerum, et in christianam plebem bona redundant, et iccirco omni laude sunt dignissimi sacrorum Antistites, qui Conventus ipsos hisce praesertim asperrimis temporibus provide sapienterque habere curant. Perge, Venerabilis Frater, ut adhuc fecisti, omnes Tuas curas cogitationesque in Tui gregis salutem procurandam, in Dei eiusque sanctae Ecclesiae causam tuendam, atque in pravas impiorum hominum insidias detegendas, errores profligandos, conatusque reprimendos conferre. Tibi autem persuade, peculiarem esse, qua Te in Domino prosequimur, benevolentiam.

Cuius quoque certissimum pignus accipe Apostolicam Benedictionem, quam effuso cordis affectu Tibi ipsi, Venerabilis Frater, cunctisque Clericis Laicisque fidelibus Tuae vigilantiae commissis peramanter impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum, die XXIX. Septemb. anno MDCCCLXIV. Pontificatus Nostri Anno Decimonono.

Appendix.

Epistola Encyclica

ad omnes Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, et Episcopos, data die XV. augusti MDCCCXXXII.

Gregorius PP. XVI.

Venerabiles Fratres, Salutem et Apostolicam Benedictionem.

Mirari vos arbitramur, quod ab imposita Nostrae humilitati Ecclesiae universae procuratione nondum Litteras ad vos dederimus, prout et consuetudo vel a primis temporibus invecta, et benevolentia in vos Nostra postulasset. Erat id quidem Nobis maxime in votis. ut dilataremus illico super vos cor Nostrum, atque in communicatione spiritus ea vos adloqueremur voce, qua confirmare Fratres in persona Beati Petri iussi fuimus [1]). Verum probe nostis, quanam malorum aerumnarumque procella primis Pontificatus Nostri momentis in eam subito altitudinem maris acti fuerimus, in qua, nisi dextera Dei fecisset virtutem, ex teterrima impiorum conspiratione Nos congemuissetis demersos. Refugit animus tristissima tot discriminum recensione susceptum inde moerorem refricare; Patrique potius omnis consolationis benedicimus, qui, disiectis perduellibus, praesenti Nos eripuit periculo, atque, turbulentissima sedata tempestate, dedit a metu respirare. Proposuimus illico vobiscum communicare consilia ad sanandas contritiones Israel; sed ingens curarum moles, quibus in concilianda publici ordinis restitutione obruti fuimus, moram tunc Nostrae huic obiecit voluntati.

Nova interim accessit causa silentii ob factiosorum insolentiam, qui signa perduellionis iterum attollere conati sunt. Nos quidem tantam hominum pervicaciam, quorum effrenatus furor impunitate diuturna, impensaeque Nostrae benignitatis indulgentia non deliniri, sed ali potius conspiciebatur, debuimus tandem, ingenti licet cum moerore, ex collata Nobis divinitus auctoritate virga compescere [2]); ex quo, prout iam probe coniicere potestis, operosior in dies instantia nostra quotidiana facta est.

Ast cum, quod ipsum iisdem ex causis distuleramus, iam possessionem Pontificatus in Lateranensi Basilica ex more institutoque maiorum adiverimus, omni demum abiecta cunctatione, ad vos properamus, Venerabiles Fratres, testemque Nostrae erga vos voluntatis epistolam damus laetissimo hoc die, quo de Virginis Sanctissimae in Coelum Assumptae triumpho sollemnia festa peragimus, ut quam Patronam ac Sospitam inter maximas quasque calamitates persensimus, Ipsa et scribentibus ad vos Nobis adstet propitia, mentemque Nostram coelesti afflatu suo in ea inducat consilia, quae Christiano Gregi futura sint quam maxime salutaria.

Moerentes quidem, animoque tristitia confecto venimus ad vos, quos pro vestro in Religionem studio, ex tanta, in qua ipsa versatur, temporum acerbitate maxime anxios novimus. Vere enim dixerimus, horam nunc esse potestatis tenebrarum ad cribrandos, sicut triticum, filios electionis [3]). Vere *luxit, et defluxit terra .... infecta ab habitatoribus suis, quia transgressi sunt leges, mutaverunt ius, dissipaverunt foedus sempiternum* [4]).

[1]) Luc. XXII. 32.
[2]) I. Corinth. IV. 21.
[3]) Luc. XXII. 53.
[4]) Isaiae XXIV. 5.

Loquimur, Venerabiles Fratres, quae vestris ipsi oculis conspicitis, quae communibus idcirco lacrymis ingemiscimus. Alacris exultat improbitas, scientia impudens, dissoluta licentia. Despicitur sanctitas sacrorum, et quae magnam vim, magnamque necessitatem possidet, divini cultus maiestas ab hominibus nequam improbatur, polluitur, habetur ludibrio. Sana hinc pervertitur doctrina, erroresque omnis generis disseminantur audacter. Non leges sacrorum, non iura, non instituta, non sanctiores quaelibet disciplinae tutae sunt ab audacia loquentium iniqua. Vexatur acerrime Romana haec Nostra Beatissimi Petri Sedes, in qua posuit Christus Ecclesiae firmamentum; et vincula unitatis in dies magis labefactantur, abrumpuntur. Divina Ecclesiae auctoritas oppugnatur, ipsiusque iuribus convulsis, substernitur ipsa terrenis rationibus, ac per summam iniuriam odio populorum subiicitur, in turpem redacta servitutem. Debita Episcopis obedientia infringitur, eorumque iura conculcantur. Personant horrendum in modum Academiae ac Gymnasia novis opinionum monstris, quibus non occulte amplius et cuniculis petitur Catholica Fides, sed horrificum ac nefarium ei bellum aperte iam et propalam infertur. Institutis enim exemploque Praeceptorum, corruptis adolescentium animis, ingens Religionis clades, morumque perversitas teterrima percrebuit. Hinc porro freno Religionis sanctissimae proiecto, per quam unam Regna consistunt, dominatusque vis ac robur firmatur, conspicimus ordinis publici exitium, labem principatus, omnisque legitimae potestatis conversionem invalescere. Quae quidem tanta calamitatum congeries ex illarum in primis conspiratione Societatum est repetenda, in quas quidquid in haeresibus, et in sceleratissimis quibusque sectis sacrilegum, flagitiosum, ac blasphemum est, quasi in sentinam quamdam, cum omnium sordium concretione confluxit [1]).

Haec, Venerabiles Fratres, et alia complura, et fortassis etiam graviora, quae in praesens percensere longum esset, ac vos probe nostis, in dolore esse Nos iubent, acerbo sane ac diuturno, quos in Cathedra Principis Apostolorum constitutos zelus universae Domus Dei comedat prae caeteris, opus est. Verum cum eo Nos loci positos esse agnoscamus, quo deplorare dumtaxat innumera haec mala non sufficiat, nisi et ea convellere pro viribus connitamur; ad opem fidei vestrae confugimus, vestramque pro Catholici Gregis salute sollicitudinem advocamus, Venerabiles Fratres, quorum spectata virtus ac religio et singularis prudentia et sedula adsiduitas animos Nobis addit, atque in tanta rerum asperitate afflictos consolatione sustentat periucunda. Nostrarum quippe est partium, vocem tollere, omniaque conari, ne aper de silva demoliatur vineam, neve lupi mactent gregem: Nostrum

---

[1]) *Huc ref.* §. IV. *Syllabi.* — His adde, quae legimus in Ep. Encycl. b. m. Pii VIII d. d. 24. Maii 1829: „Vestrarum est partium, Venerabiles Fratres, adversus occultas illas hominum factiosorum societates curas convertere, qui in Deum, et Principes infensi toti in eo sunt, ut Ecclesiae labem, Regnis perniciem, orbi universo perturbationem importent, viamque ad flagitia sternant, fraeno verae fidei confracto. Qui quidem cum tenebricosissimi arcani religione improbitatem suorum coetuum, susceptaque in ipsis consilia celare adnitantur, gravem hac ipsa ex caussa earum turpitudinum suspicionem iniecerunt, quae deinceps pro temporum asperitate, veluti e puteo abyssi, in summam rei sacrae, et publicae iacturam eruperunt. . . . . Hic porro de alia ex occultis hisce societatibus haud ita pridem constituta scribere ad Vos singulatim decrevimus, quae ad adolescentium animos corrumpendos coaluit, qui in Gymnasiis, ac Lyceis instituuntur. Pravos, et qui discipulos in vias Baal deducant per doctrinas, quae secundum Deum non sunt, magistros adsciscì, praecipua ipsorum ac veteratoria curatio est, cum probe noscant, ex doctorum praeceptis mentes, moresque auditorum effingi. Quo fit, ut eo iam talium adolescentium licentiam pervasisse ingemiscamus, ut religionis metu proiecto, amota disciplina morum, doctrinae purioris sanctitate oppugnata, iuribus sacrae, et civilis potestatis conculcatis, nullius eos neque flagitii, neque erroris, neque ausus pudeat, apud quos, vere dicere possumus cum Leone Magno (Serm. V. de Ieiun. X. mensis, c. 4.), *lex est mendacium, diabolus religio, sacrificium turpitudo.* Haec Vos mala ab vestris dioecesibus propellite, Fratres, et, qua valetis, auctoritate et gratia, contendite, ut viri non litterarum scientia dumtaxat, sed vitae etiam, ac pietatis commendatione spectati rectae iuvenum institutioni praeficiantur." — *Cf. prop.* 45—48.

est, oves in ea dumtaxat pabula compellere, quae salutaria iisdem sint, nec vel tenui suspicione perniciosa. Absit, Carissimi, absit, ut, quando tanta premant mala, tanta impendeant discrimina, suo desint muneri pastores, et perculsi metu dimittant oves, vel, abiecta cura gregis, otio torpeant ac desidia. Agamus idcirco in unitate spiritus communem Nostram, seu verius Dei causam, et contra communes hostes pro totius populi salute una omnium sit vigilantia, una contentio.

Id porro apprime praestabitis, si, quod vestri muneris ratio postulat, attendatis vobis, et doctrinae, illud assidue revolventes animo, *universalem Ecclesiam quacumque novitate pulsari* [1]), atque ex S. Agathonis Pontificis monitu [2]) *nihil de iis, quae sunt regulariter definita, minui debere, nihil mutari, nihil adiici, sed ea et verbis, et sensibus illibata esse custodienda.* Immota inde consistet firmitas unitatis, quae hac B. Petri Cathedra suo veluti fundamento continetur, ut unde in Ecclesias omnes venerandae communionis iura dimanant, ibi *universis et murus sit, et securitas, et portus expers fluctuum, et bonorum thesaurus innumerabilium* [3]). Ad eorum itaque retundendam audaciam, qui vel iura Sanctae huius Sedis infringere conantur, vel dirimere Ecclesiarium cum ipsa coniunctionem, qua una eaedem nituntur et vigent, maximum fidei in eam ac venerationis sincerae studium inculcate, inclamantes cum S. Cypriano [4]), *falso confidere se esse in Ecclesia, qui Cathedram Petri deserat, super quam fundata est Ecclesia.*

In hoc ideo elaborandum vobis est, adsidueque vigilandum, ut fidei depositum custodiatur in tanta hominum impiorum conspiratione, quam ad illud diripiendum perdendumque factam lamentamur. Meminerint omnes, iudicium de sana doctrina, qua populi imbuendi sunt, atque Ecclesiae universae regimen et administrationem penes Romanum Pontificem esse, cui *plena pascendi, regendi, et gubernandi universalem Ecclesiam potestas a Christo Domino tradita fuit*, uti Patres Florentini Concilii diserte declararunt [5]). Est autem singulorum Episcoporum Cathedrae Petri fidelissime adhaerere, depositum sancte religioseque custodire, et pascere, qui in eis est, gregem Dei. Presbyteri vero subiecti sint, oportet, Episcopis, quos *uti animae parentes suscipiendos ab ipsis esse*, monet Hieronymus [6]): nec unquam obliviscantur, se vetustis etiam canonibus vetari, quidpiam in suscepto ministerio agere, ac docendi et concionandi munus sibi sumere *sine sententia Episcopi, cuius fidei populus est creditus, et a quo pro animabus ratio exigetur* [7]). Certum denique firmumque sit, eos omnes, qui adversus praestitutum hunc ordinem aliquid moliantur, statum Ecclesiae, quantum in ipsis est, perturbare [8]).

Nefas porro esset, atque ab eo venerationis studio prorsus alienum, qua Ecclesiae leges sunt excipiendae, sancitam ab ipsa disciplinam, qua et sacrorum procuratio, et morum norma, et iurium Ecclesiae, Ministrorumque eius ratio continetur, vesana opinandi libidine improbari, vel ut certis iuris naturae principiis infestam notari [9]), vel mancam dici atque imperfectam [10]), civilique auctoritati subiectam [11]).

Cum autem, ut Tridentinorum Patrum verbis utamur, constet, Ecclesiam *eruditam fuisse a Christo Jesu, eiusque Apostolis, atque a Spiritu Sancto illi omnem veritatem in dies suggerente edoceri* [12]), absurdum plane est, ac maxime in eam iniuriosum, *restaurationem* ac *regenerationem* quamdam obtrudi, quasi necessariam, ut eius incolumitati et incremento consulatur, perinde ac si censeri ipsa possit vel defectui, vel obscurationi, vel aliis huiuscemodi incommodis obnoxia [10]); quo quidem molimine eo spectant nova-

---

[1]) S. Coelest. PP. Ep. 21. ad Episc. Galliar.
[2]) S. Agatho PP. Ep. ad Imp. apud Labb. Tom. 11 pag. 235. *Ed. Mansi.*
[3]) S. Innocent. PP. Ep. 11. apud Coustant.
[4]) S. Cyprian. de unitate Eccles. — *Huc ref. prop.* 36, 37.
[5]) Conc. Flor. Sess. 25. In definit. apud Labb. Tom. 18. col. 528. *Ed Venet.*
[6]) S. Hieron. Ep. 2. ad Nepot. a 1. 24.
[7]) Ex Can. Ap. 38. apud Labb. Tom. 1. pag. 38. *Ed. Mansi.*
[8]) *Huc ref. prop.* 34. [9]) *Huc ref. prop.* 6, 40.
[10]) „ „ „ 5. [11]) „ „ „ 20.
[12]) Conc. Trid. Sess. 13. dec. de Eucharist. in prooem.

tores, ut *recentis humanae institutionis iaciantur fundamenta*, illudque ipsum eveniat, quod detestatur Cyprianus, ut, quae divina res est, *humana fiat Ecclesia*[1]). Perpendant vero, qui consilia id genus machinantur, uni Romano Pontifici ex S. Leonis testimonio *Canonum dispensationem esse creditam*, ipsiusque dumtaxat esse, non vero privati hominis, *de paternarum regulis sanctionum* quidpiam decernere, atque ita, quemadmodum scribit S. Gelasius[2]), *decreta Canonum librare, decessorumque praecepta metiri, ut quae necessitas temporum restaurandis Ecclesiis relaxanda deposcit, adhibita consideratione diligenti, temperentur.*

Hic autem vestram volumus excitatam pro Religione constantiam adversus foedissimam in Clericalem coelibatum coniurationem, quam nostis effervescere in dies latius, connitentibus cum perditissimis nostri aevi philosophis nonnullis etiam ex ipso ecclesiastico ordine, qui personae obliti, munerisque sui, ac blanditiis abrepti voluptatum, eo licentiae proruperunt, ut publicas etiam atque iteratas aliquibus in locis ausi sint adhibere Principibus postulationes ad disciplinam illam sanctissimam perfringendam. Sed piget de turpissimis hisce conatibus longo vos sermone distinere, vestraeque potius religioni fidentes committimus, ut legem maximi momenti, in quam lascivientium tela undique sunt intenta, sartam tectam custodiri, vindicari, defendi, ex sacrorum canonum praescripto, omni ope contendatis[3]).

Honorabile deinde Christianorum connubium, quod *Sacramentum magnum* nuncupavit Paulus *in Christo et Ecclesia*[4]), communes nostras curas efflagitat, ne quid adversus ipsius sanctitatem, ac de indissolubili eiusdem vinculo minus recte sentiatur, vel tentetur induci. Impense id iam commendarat suis ad vos litteris felicis recordationis Praedecessor Noster Pius VIII.; adhuc tamen infesta eidem molimina succrescunt. Docendi itaque sunt sedulo populi, matrimonium semel rite initum dirimi amplius non posse, nexisque connubio Deum indidisse perpetuam vitae societatem, nodumque necessitudinis, qui exsolvi, nisi morte, non possit. Memores, sacris illud rebus adnumerari, et Ecclesiae proinde subiici, praestitutas de ipso eiusdem Ecclesiae leges habeant ob oculos, iisque pareant sancte, accurateque, ex quarum exequutione omnino pendet eiusdem connubii vis, robur, ac iusta consociatio. Caveant, ne quod sacrorum canonum placitis, Conciliorumque decretis officiat, ulla ratione admittant, probe gnari, exitus infelices illa habitura esse coniugia, quae vel adversus Ecclesiae disciplinam, vel non propitiato prius Deo, vel solo aestu libidinis iungantur, quin de sacramento, ac de mysteriis, quae illo significantur, ulla teneat sponsos cogitatio[5]).

---

[1]) S. Cyprian. Ep. 52. *Edit. Baluz.* — *Huc ref. prop.* 80.

[2]) S. Gelasius PP. in Ep. ad Episcop. Lucaniae. — *Huc ref. prop.* 34.

[3]) *Huc ref. nota ad* §. VIII. *Syll.*

[4]) Eph. V. 32. Hebr. XIII. 4.

[5]) *Huc ref.* §. VIII. *Syll.* — Non minori solicitudine monet h. m. Pius VIII. in Ep. Encycl. d. d. 24. Maii 1829: „At pro temporum, quae nacti sumus, ratione id insuper quam maxime vestro de animarum salute studio commendandum ducimus, ut nimirum de matrimonii sanctitate solliciti eam erga ipsum gregi vestro iniiciatis religionem, ut nihil plane, quod magni huius Sacramenti dignitati detrahat, nihil quod immaculatum thorum dedeceat, nihil demum quod de perpetuo connubii vinculo dubium inferat, patrari unquam contingat: id porro fiet unice, si non humana tantum ex lege, sed ex Divina regi ipsum debere, ac non terrenis, sed sacris rebus ipsum accensendum esse, ideoque Ecclesiae omnino subiici, Christianus populus accurate edoceatur. Quae enim maritalis coniunctio antea non alio spectabat, quam ut stirpem ex se gigneret, in aevumque proferret, ea nunc a Christo Domino Sacramenti dignitate aucta, et coelestibus ditata muneribus, gratia perficiente naturam, non tam procreare ex se sobolem gaudet, quam educare illam Deo, et divinae religioni, atque ita veri Numinis cultores propagare adnititur. Constat enim, matrimonii hac coniunctione, cuius Deus auctor est, perpetuam, ac summam Christi Domini cum Ecclesia coniunctionem significari, et arctissimam hanc viri uxorisque societatem Sacramentum esse, id est sacrum signum immortalis amoris Christi erga suam Sponsam. Ita ergo populos instrui, opus est, et quae Ecclesiae regulis Conciliorumque decretis sancita, quaeque damnata sunt, explicari iisdem, ut quae ad vim Sacramenti pertinent, ea perficiant, nec quae Ecclesia detestata est,

Alteram nunc persequimur causam malorum uberrimam, quibus afflictari in praesens comploramus Ecclesiam, *indifferentismum* scilicet, seu pravam illam opinionem, quae improborum fraude ex omni parte percrebuit, qualibet fidei professione aeternam posse animae salutem comparari, si mores ad recti honestique normam exigantur [1]). At facili sane negotio in re per-

---

audeant ipsi attentare; idque qua estis pietate, doctrina, ac diligentia praediti, ut praestetis, ab Vestra religione quantum possumus vehementissime exposcimus."

[1]) *Huc ref. prop.* 16, 17. — Juvat addere quae docet b. m. Leo XII. in Ep. Encyclica d. d. 3. Maii 1824: „At: quorsum haec? Secta quaedam. Vobis certe non ignota. Philosophiae nomen immerito sibi usurpans, inordinatas omnium propemodum errorum phalanges e cineribus excitavit. Haec siquidem blandam pietatis et liberalitatis speciem praeseferens *Tollerantismum* (sic enim aiunt) seu *Indifferentismum* profitetur, atque extollit non modo in rebus civilibus, de quo non est Nobis sermo. verum etiam in Religionis negotio, docens, amplam unicuique libertatem a Deo factam esse, ut quae cuique secta iuxta suum privatum iudicium, vel opinio arriserit, eam quisque sine salutis periculo amplecti, vel adoptare valeat. Contra quam delirantium hominum impietatem sic nos monet Apostolus Paulus (Rom. XVI.): «Rogo autem vos, Fratres, ut observetis eos, qui dissensiones et offendicula praeter doctrinam, quam didicistis, faciunt, et declinate ab illis. Huiuscemodi enim Christo Domino Nostro non serviunt, sed suo ventri, et per dulces sermones, et benedictiones seducunt corda innocentium.» Equidem, non novus hic error, sed novo et audaciori modo nostris hisce temporibus adversus Catholicae Fidei firmitatem, et integritatem debacchatur. Refert namque ex Rhodone Eusebius (Lib. V. Hist. Eccl.), insaniam hanc iam prolatam fuisse ab Appelle quodam secundi saeculi haeretico asserente, «non esse omnino examinandam fidem, sed unumquemque in eo, quod semel imbibisset, perstare oportere. Quippe eos, qui in Crucifixo spem suam collocassent, servandos esse affirmabat (Appelles), dummodo in bonis operibus deprehenderentur.» Retorius quoque, teste Augustino (de Haeres. n. 72), omnes haereticos recte ambulare, et vera dicere effutiebat. *Quod ita est absurdum*, subdit S. Pater, *ut mihi incredibile videatur.* Porro Indifferentismus iste adeo percrebuisse et grassare dignoscitur, ut non solum sectas omnes, quae extra Catholicam Ecclesiam sunt, et relevationem tanquam basim et fundamentum oretenus admittunt, sed illas etiam societates quae, spreta Divina revelatione, purum *Deismum*, imo purum *Naturalismum* profitentur, illas quoque omnes *recte ambulare* impudenter contendat. Res absurda certe, idque iure ac merito, Indifferentismus Retorii S. Augustino visus est, et tamen quibusdam limitibus continebatur. At quae Tollerantia ad Deismum etiam, et Naturalismum extenditur, quae antiquis quoque haereticis improbata fuit, probari ne unquam poterit ab homine ratione utente? Attamen (heu tempora! heu mendax philosophia!) ab huiusmodi pseudo-philosophis probatur, defenditur, commendatur. — Sane non defuerunt plures egregii Scriptores, qui veram philosophiam professi monstrum hoc data opera conterere invictis argumentis aggressi sunt. Sed res est adeo per se evidens, impossibile esse, Deum summe veracem, ipsam immo summam veritatem, optimum, ac sapientissimum Provisorem, bonorumque Remuneratorem sectas omnes falsa dogmata, et saepe inter se pugnantia, ac contradictoria dictantes approbare, easque profitentibus aeterna praemia largiri, ut supervacaneum sit de his plura contexere. Habemus enim *firmiorem propheticum sermonem*, vobisque scribentes *sapientiam loquimur inter perfectos; sapientiam vero non huius saeculi, sed Dei sapientiam in mysterio*, qua nempe edocemur, ac divina fide tenemus *unum Dominum, unam fidem, unum baptisma, nec aliud nomen sub caelo datum esse hominibus, praeter nomen Jesu Christi Nazareni, in quo oporteat nos salvos fieri;* quare et profitemur, *extra Ecclesiam non esse salutem.* — Verum: *Oh altitudo divitiarum sapientiae, et scientiae Dei! Oh incomprehensibilia iudicia eius!* Deus, qui perdit sapientiam sapientum (I. Cor. I.), Ecclesiae suae inimicos supernaturalem revelationem spernentes tradidisse videtur in reprobum sensum (Rom. I. 28), et in mysterium illud iniquitatis, quod scriptum erat in fronte procacis foeminae, de qua Joannes (Apoc. I. 5). Enimvero quae maior iniquitas, quam superbos eiusmodi non solum a vera Religione descivisse, sed etiam omnigeno cavillationum genere, verbis, et scriptis plenis omni dolo, velle incautos irretire? Exurgat Deus, et hanc loquendi, scribendi, scriptaque vulgandi effrenem licentiam cohibeat, perdat, et ad

spicua, planeque evidenti, errorem exitiosissimum a populis vestrae curae concreditis propelletis. Admonente enim Apostolo [1]), *unum esse Deum, unum fidem, unum baptisma*, extimescant, qui e religione qualibet patere ad portum beatitudinis aditum comminiscuntur, reputentque animo ex ipsius Servatoris testimonio *esse se contra Christum, quia cum Christo non sunt* [2]) seque infeliciter dispergere, quia cum ipso non colligunt; ideoque *absque dubio aeternum esse perituros, nisi teneant Catholicam fidem, eamque integram, inviolatamque servaverint* [3]). Hieronymum audiant, qui, cum in tres partes schismate scissa esset Ecclesia, narrat, se tenacem propositi, quando aliquis rapere ipsum ad se nitebatur, constanter clamitasse: *Si quis Cathedrae Petri iungitur meus est* [4]). Falso autem sibi quis blandiretur, quod et ipse in aqua sit regeneratus. Opportune enim responderet Augustinus [5]): *Ipsam formam habet etiam sarmentum, quod praecisum est de vite: sed quid illi prodest forma, si non vivit de radice?*

Atque ex hoc putidissimo *indifferentismi* fonte absurda illa fluit ac erronea sententia, seu potius deliramentum, asserendam esse ac vindicandam cuilibet *libertatem conscientiae*. Cui quidem pestilentissimo errori viam sternit plena illa, atque immoderata libertas opinionum, quae in sacrae, et civilis rei labem late grassatur, dictitantibus per summam impudentiam nonnullis, aliquid ex ea commodi in Religionem promanare. At *quae peior mors animae, quam libertas erroris?* inquiebat Augustinus [6]). Freno quippe omni adempto, quo homines contineantur in semitis veritatis, proruente iam in praeceps ipsorum natura ad malum inclinata, vere apertum dicimus *puteum abyssi* [7]), e quo vidit Joannes ascendere fumum, quo obscuratus est sol, locustis ex eo prodeuntibus in vastitatem terrae. Inde enim animorum immutationes, inde adolescentium in deteriora corruptio, inde in populo sacrorum, rerumque ac legum sanctissimarum contemptus, inde uno verbo pestis rei publicae prae qualibet capitalior, cum experientia teste vel a prima antiquitate notum sit, civitates, quae opibus, imperio, gloria floruere, hoc uno malo concidisse, libertate immoderata opinionum, licentia concionum, rerum novandarum cupiditate [8]).

Huc spectat deterrima illa, ac numquam satis exsecranda et detestabilis libertas artis librariae ad scripta quaelibet edenda in vulgus, quam tanto convicio audent nonnulli efflagitare ac promovere [9]). Perhorrescimus, Venerabiles Fratres, intuentes, quibus monstris doctrinarum, seu potius quibus errorum portentis obruamur, quae longe ac late ubique disseminantur

---

nihilum redigat." — Nec minori efficacia scribit b. m. Pius VIII. in Ep. Encyclica d. d. 24. Mai 1829: „Huc spectat teterrima Sophistarum huius aetatis machinatio, qui nullum inter diversas fidei professiones discrimen admittunt, omnibusque aeternae salutis portum ex religione qualibet patere arbitrantur, ac levitatis idcirco, et stultitiae nota eos inurunt, qui religione, quam didicerant, abiecta, aliam qualemcumque, etiam Catholicam, amplectantur. Horrendum sane impietatis monstrum, quo eadem veritati et errori, virtuti et vitio, honestati et turpitudini laus, ac praerogativa iusti rectique adscribitur. Hoc nimirum lethale est de religionum *indifferentia* systema vel ipso naturalis rationis lumine explosum, qua admonemur, ex religionibus, quae simul haud conveniant, si una vera sit, alteram necessario falsam esse, nullamque extare posse tenebrarum cum luce societatem. Adversus hosce veteratores edocendi sunt populi, Venerabiles Fratres, catholicae fidei professionem unice veram esse, adclamante Apostolo unum Dominum, unum baptisma (Ephes. IV. 5): profanum ideo esse, uti inquiebat Hieronymus (ep. 37. ad Damas.), qui extra hanc domum agnum comedat, et periturum regnante diluvio, qui in arca Noe non fuerit. Neque enim praeter nomen Jesu aliud nomen hominibus datum est, in quo nos oporteat salvos fieri (Act. IV. 12); et qui crediderit, salvus erit; qui non crediderit, condemnabitur (Marc. XVI. 16)."

[1]) Ad Ephes. IV. 5. [2]) Luc. XI. 23.
[3]) Symbol. S. Athanas. [4]) S. Hieron. Ep. 58.
[5]) S. August. in Psalm. contra part. Donati.
[6]) S. Aug. Ep. 166. *Cf. supr. pag.* 2.
[7]) Apocalyps. IX. 3. [8]) *Huc ref. prop.* 15, 77, 78.
[9]) *Huc ref. prop.* 79.

ingenti librorum multitudine, libellisque, et scriptis mole quidem exiguis, malitia tamen permagnis, e quibus maledictionem egressam illacrymamur super faciem terrae. Sunt tamen, proh dolor! qui eo impudentiae abripiantur, ut asserant pugnaciter, hanc errorum colluviem inde prorumpentem satis cumulate compensari ex libro aliquo, qui in hac tanta pravitatum tempestate ad Religionem ac veritatem propugnandam edatur [1]). Nefas profecto est, omnique iure improbatum, patrari data opera malum certum ac maius, quia spes sit, inde boni al quid habitum iri. Numquid venena libere spargi, ac publice vendi, comportarique, imo et obbibi debere, sanus quis dixerit, quod remedii quidpiam habeatur, quo qui utuntur, eripi eos ex interitu identidem contingat?

Verum longe alia fuit Ecclesiae disciplina in exscindenda malorum librorum peste vel ab Apostolorum aetate, quos legimus grandem librorum vim publice combussisse [2]). Satis sit, leges in Concilio Lateranensi V. in eam rem datas perlegere, et Constitutionem, quae deinceps a Leone X. fel. rec. Praedecessore Nostro fuit edita, ne *id quod ad fidei augmentum, ac bonarum artium propagationem salubriter est inventum, in contrarium convertatur, ac Christi fidelium saluti detrimentum pariat* [3]). Id quidem et Tridentinis Patribus maximae curae fuit, qui remedium tanto huic malo adhibuere, edito saluberrimo decreto de Indice librorum, quibus impura doctrina contineretur, conficiendo [4]). *Pugnandum est acriter*, inquit Clemens XIII. fel. rec. Praedecessor Noster in suis de noxiorum librorum proscriptione encyclicis litteris [5]), *pugnandum est acriter, quantum res ipsa efflagitat, et pro viribus tot librorum mortifera exterminanda pernicies: nunquam enim materia subtrahetur erroris, nisi pravitatis facinorosa elementa in flammis combusta depereant.* Ex hac itaque constanti omnium aetatum solicitudine, qua semper Sancta haec Apostolica Sedes suspectos et noxios libros damnare, et de hominum manibus extorquere enisa est, patet luculentissime, quantopere falsa, temeraria, eidemque Apostolicae Sedi iniuriosa, et foecunda malorum in Christiano Populo ingentium sit illorum doctrina, qui nedum censuram librorum veluti gravem nimis, et onerosam reiiciunt, sed eo etiam improbitatis progrediuntur, ut eam praedicent a recti iuris principiis abhorrere, iusque illius decernendae, habendaeque audeant Ecclesiae denegare.

Cum autem circumlatis in vulgus scriptis doctrinas quasdam promulgari acceperimus, quibus debita erga Principes fides atque submissio labefactatur, facesque perduellionis ubique incenduntur: cavendum maxime erit, ne populi inde decepti a recti semita abducantur [6]) Animadvertant omnes, *non esse*, iuxta Apostoli monitum, *potestatem nisi a Deo: quae autem sunt, a Deo ordinatae sunt. Itaque qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit, et qui resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt* [7]). Quocirca et divina et humana iura in eos clamant, qui turpissimis perduellionis seditionumque machinationibus a fide in Principes desciscere, ipsosque ab imperio deturbare connituntur.

Atque hac plane ex causa, ne tanta se turpitudine foedarent veteres Christiani, saevientibus licet persecutionibus, optime tamen eos de Imperatoribus, ac de Imperii incolumitate meritos fuisse constat, idque nedum fide in iis, quae sibi mandabantur Religioni non contraria, accurate prompteque perficiendis, sed et constantia, et effuso etiam in praeliis sanguine luculentissime comprobasse. *Milites Christiani*, ait S. Augustinus [8]), *servierunt Imperatori infideli; ubi veniebatur ad causam Christi, non agnoscebant, nisi illum, qui in coelis erat. Distinguebant Dominum aeternum a Domino temporali, et tamen subditi erant propter Dominum aeternum etiam Domino temporali.* Haec quidem sibi ob oculos proposuerat Mauritius Martyr invi-

[1]) *Huc ref prop.* 11, 12. [2]) Act. Apost. XIX.
[3]) Act. Conc. Lateran. V. sess. 10. ubi refertur Const. Leonis X. Legenda est anterior Constitutio Alexandri VI. *Inter multiplices.*, in qua multa ad rem.
[4]) Conc. Trid. Sess. 18. et 25.
[5]) Lit. Clementis XIII. *Christianae.* 25. Nov. 1766.
[6]) *Huc ref. prop.* 63. [7]) Ad Rom. XIII. 1, 2
[8]) S. Aug. in Psalt. 124. n. 7.

ctus, Legionis Thebanae Primicerius, quando, uti S. Eucherius refert, haec respondit Imperatori [1]): *Milites sumus, Imperator, tui, sed tamen servi, quod libere confitemur, Dei . . . . Et nunc non nos haec ultima vitae necessitas in rebellionem coegit: tenemus ecce arma, et non resistimus, quia mori, quam occidere satius volumus.* Quae quidem veterum Christianorum in Principes fides eo etiam illustrior effulget, si perpendatur cum Tertulliano [2]), tunc temporis Christianis *non defuisse vim numerorum, et copiarum, si hostes exertos agere voluissent. Hesterni sumus*, inquit ipse, *et vestra omnia implevimus, Urbes, Insulas, Castella, Municipia, Conciliabula, Castra ipsa, Tribus, Decurias, Palatium, Senatum, Forum . . . . Cui bello non idonei, non prompti fuissemus, etiam impares copiis, qui tam libenter trucidamur, si non apud istam disciplinam magis occidi liceret, quam occidere? . . . . Si tanta vis hominum in aliquem Orbis remoti sinum abrupissemus a vobis, suffudisset utique pudore Dominationem vestram tot qualiumcumque amissio civium, immo et ipsa destitutione punisset. Procul dubio expavissetis ad solitudinem vestram: . . . . quaesissetis, quibus imperaretis: plures hostes, quam cives vobis remansissent: nunc autem pauciores hostes habetis prae multitudine Christianorum.*

Praeclara haec immobilis subiectionis in Principes exempla, quae ex sanctissimis Christianae Religionis praeceptis necessario proficiscebantur, detestandam illorum insolentiam, et improbitatem condemnant, qui proiecta, effrenataque procacis libertatis cupiditate aestuantes, toti in eo sunt, ut iura quaeque Principatuum labefactent, atque convellant, servitutem sub libertatis specie populis illaturi. Huc sane scelestissima deliramenta, consiliaque conspirarunt Waldensium, Beguardorum, Wiclefistarum, aliorumque huiusmodi filiorum Belial, qui humani generis sordes, ac dedecora fuere, merito idcirco ab Apostolica hac Sede toties anathemate confixi. Nec alia profecto ex causa omnes vires intendunt veteratores isti, nisi ut cum Luthero ovantes gratulari sibi possint, *liberos se esse ab omnibus:* quod ut facilius celeriusque assequantur, flagitiosora quaelibet audacissime aggrediuntur.

Neque laetiora et Religioni, et Principatui ominari possemus ex eorum votis, qui Ecclesiam a Regno separari, mutuamque Imperii cum Sacerdotio concordiam abrumpi discupiunt [3]). Constat quippe, pertimesci ab impudentissimae libertatis amatoribus concordiam illam, quae semper rei et sacrae et civili fausta extitit ac salutaris.

At ad ceteras acerbissimas causas, quibus soliciti sumus, et in communi discrimine dolore quodam angimur praecipuo, accessere consociationes quaedam, statique coetus, quibus, quasi agmine facto cum cuiuscumque etiam falsae religionis ac cultus sectatoribus, simulata quidem in religionem pietate, vere tamen novitatis, seditionumque ubique promovendarum cupidine, libertas omnis generis praedicatur, perturbationes in sacram et civilem rem excitantur, sanctior quaelibet auctoritas discerpitur [4]).

Haec perdolenti sane animo, fidentes tamen in Eo, qui imperat ventis et facit tranquillitatem, scribimus ad vos, Venerabiles Fratres, ut induti scutum fidei contendatis praeliari strenue praelia Domini. Ad vos potissimum pertinet, stare pro muro contra omnem altitudinem extollentem se adversus scientiam Dei. Exerite gladium spiritus, quod est verbum Dei, habeantque a vobis panem, qui esuriunt iustitiam. Adsciti, ut sitis cultores navi in vinea Domini, id unum agite, in hoc simul laborate, ut radix quaelibet amaritudinis ex agro vobis commisso evellatur, omnique enecato semine vitiorum convalescat ibi seges laeta virtutum. Eos in primis affectu paterno complexi, qui ad sacras praesertim disciplinas, et ad philosophicas quaestiones animum appulere, hortatores, auctoresque iisdem sitis, ne solius ingenii sui viribus freti imprudenter a veritatis semita in viam abeant impiorum. Meminerint, Deum esse *sapientiae ducem, emendatorumque sapientium* [5]), ac fieri non posse, ut sine Deo Deum discamus, qui per verbum docet ho-

---

[1]) S. Eucher. apud Ruinart. Act. SS. MM. de SS. Maurit. et Soc. n. 4.
[2]) Tertull. in Apologet. Cap. 37.
[3]) *Huc ref. prop.* 55. *Cf. supr. pag.* 2.
[4]) *Huc ref.* §. IV. *Syllabi. Cf. pag.* 162. [5]) Sap. VII. 15.

mines scire Deum [1]). Superbi, seu potius insipientis hominis est, fidei mysteria, quae exsuperant omnem sensum, humanis examinare ponderibus, nostraeque mentis rationi confidere, quae naturae humanae conditione debilis est, et infirma [2]).

Ceterum communibus hisce votis pro rei et sacrae, et publicae incolumitate Carissimi in Christo Filii Nostri Viri Principes sua faveant ope, et auctoritate, quam sibi collatam considerent non solum ad mundi regimen, sed maxime ad Ecclesiae praesidium. Animadvertant sedulo, pro illorum imperio et quiete geri, quidquid pro Ecclesiae salute laboratur; imo pluris sibi suadeant fidei causam esse debere, quam Regni, magnumque sibi esse perpendant, dicimus cum S. Leone Pontifice, *si ipsorum diademati de manu Domini etiam fidei addatur corona.* Positi quasi parentes, et tutores populorum, veram, constantem, opulentam iis quietem parient, et tranquillitatem, si in eam potissimum curam incumbant, ut incolumis sit Religio et pietas in Deum, qui habet scriptum in femore: *Rex Regum, et Dominus dominantium.*

Sed ut omnia haec prospere ac feliciter eveniant, levemus oculos manusque ad Sanctissimam Virginem Mariam, quae sola universas haereses interemit, Nostraque maxima fiducia, imo tota ratio est spei Nostrae [3]). Suo Ipsa patrocinio in tanta Dominici gregis necessitate studiis, consiliis, actionibusque Nostris exitus secundissimos imploret. Id et ab Apostolorum Principe Petro, et ab eius Coapostolo Paulo humili prece efflagitemus, ut stetis omnes pro muro, ne fundamentum aliud ponatur praeter id, quod positum est. Hac iucunda spe freti, confidimus, Auctorem consummatoremque fidei Jesum Christum consolaturum tandem esse nos omnes in tribulationibus, quae invenerunt Nos nimis, coelestisque auxilii auspicem Apostolicam Benedictionem, vobis, Venerabiles Fratres, et ovibus vestrae curae traditis peramanter impertimur.

Datum Romae apud S. Mariam Maiorem XVIII. Kalendas Septembris die sollemni Assumptionis eiusdem B. V. Mariae Anno Dominicae Incarnationis MDCCCXXXII. Pontificatus Nostri Anno II.

Epistola Encyclica

ad omnes Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, et Episcopos, data die XXV. iunii MDCCCXXXIV.

Gregorius PP. XVI.

Venerabiles Fratres, Salutem, et Apostolicam Benedictionem.

Singulari Nos affecerant gaudio illustria fidei, obedientiae, ac religionis testimonia, quae de exceptis ubique alacriter Encyclicis Nostris litteris datis die 15. Augusti anni 1832 perferebantur, quibus sanam, et quam sequi unice fas sit, doctrinam de propositis ibidem capitibus pro Nostri officii munere Catholico Gregi universo denunciavimus. Nostrum hoc gaudium auxerunt editae in eam rem declarationes a nonnullis ex iis, qui consilia illa, opinionumque commenta, de quibus querebamur, probaverant, et eorum fautores, defensoresque incaute se gesserant. Agnoscebamus quidem, nondum sublatum malum illud, quod adversus rem et sacram et civilem adhuc conflari, impudentissimi libelli in vulgus dispersi, et tenebricosae quaedam machinationes manifesto portendebant, quas idcirco, missis mense Octobri ad Venerabilem Fratrem Episcopum Rhedonensem litteris, graviter improbavimus. At anxiis Nobis, maximeque ea de re sollicitis pergratum sane, ac iucundum extitit, illum ipsum, a quo praecipue id nobis moeroris inferebatur, missa ad Nos declaratione die 11. Decembris anni superioris, diserte confirmasse, se doctrinam Nostris Encyclicis litteris traditam *unice et absolute* sequi, nihilque ab illa alienum aut scripturum se esse, aut probaturum. Dilatavimus illico viscera paternae caritatis ad Filium, quem Nostris monitis permotum lucu-

---

[1]) S. Irenaeus Lib. 14. Cap. 10. [2]) *Huc ref prop.* 8, 9.
[3]) Ex S. Bernardo Serm. de Nat. B. M. V. §. 7.

lentiora in dies documenta daturum fore confidere debueramus, quibus certius constaret, Nostro ipsum iudicio et voce et re paruisse.

Verum, quod vix credibile videbatur, quem tantae benignitatis affectu exceperamus, immemor ipse Nostrae indulgentiae cito e proposito defecit, bonaque illa spes, quae *de praeceptionis nostrae fructu* Nos tenuerat, in irritum cessit, ubi primum, celato quidem nomine, sed publicis patefacto monumentis, nuper traditum ab eodem typis, atque ubique pervulgatum novimus libellum Gallico idiomate, mole quidem exiguum, pravitate tamen ingentem, cui titulus „*Paroles d'un Croyant.*"

Horruimus sane, VV. FF., vel ex primo oculorum obtutu, Auctorisque caecitatem miserati intelleximus, quonam scientia prorumpat, quae non secundum Deum sit, sed secundum mundi elementa. Enimvero contra fidem sua illa declaratione solemniter datam, captiosissimis ipse ut plurimum verborum, fictionumque involucris oppugnandam, evertendamque suscepit catholicam doctrinam, quam memoratis Nostris litteris, tum de debita erga Potestates subiectione, tum de arcenda a populis exitiosa *Indifferentismi* contagione, deque frenis iniiciendis evaganti opinionum, sermonumque licentiae, tum demum de damnanda omnimoda conscientiae libertate, teterrimaque societatum, vel ex cuiuscumque falsae religionis cultoribus, in sacrae et publicae rei perniciem conflatarum conspiratione, pro auctoritate humilitati Nostrae tradita definivimus.

Refugit sane animus ea perlegere, quibus ibidem Auctor vinculum quodlibet fidelitatis subiectionisque erga Principes disrumpere conatur [1], face undequaque perduellionis immissa, qua publici ordinis clades, Magistratuum contemptus, legum infractio grassetur, omniaque et sacrae et civilis potestatis elementa convellantur. Hinc novo et iniquo commento potestatem Principum, veluti divinae legi infestam, imo *opus peccati, et Satanae potestatem* in calumniae portentum traducit, Praesidibusque Sacrorum easdem, ac Imperantibus turpitudinis notas inurit ob criminum molitionumque foedus, quo eos somniat inter se adversus Populorum iura coniunctos. Neque tanto hoc ausu contentus omnigenam insuper opinionum, sermonum, conscientiaeque libertatem obtrudit [2], militibusque ad eam *a tyrannide*, ut ait, liberandam dimicaturis fausta omnia ac felicia comprecatur, coetus, ac consociationes furiali aestu ex universo qua patet Orbe advocat, et in tam nefaria consilia urgens atque instans compellit, ut eo etiam ex capite monita praescriptaque Nostra proculcata ab ipso sentiamus.

Piget cuncta hic recensere, quae pessimo hoc impietatis et audaciae foetu ad divina humanaque omnia perturbanda congeruntur. Sed illud praesertim indignationem excitat, religionique plane intolerandum est, divinas praescriptiones tantis erroribus adserendis ab Auctore afferri, et incautis venditari, eumque ad populos lege obedientiae solvendos, perinde ac si a Deo missus et inspiratus esset, postquam in sacratissimo Trinitatis Augustae nomine praefatus est, Sacras Scripturas ubique obtendere, ipsarumque verba, quae verba Dei sunt, ad prava huiuscemodi deliramenta inculcanda callide audacterque detorquere, quo fidentius, uti inquiebat S. Bernardus, *pro luce tenebras offundat, et pro melle, vel potius in melle venenum propinet, novum cudens populis evangelium, aliudque ponens fundamentum praeter id, quod positum est.*

Verum tantam hanc sanae doctrinae illatam perniciem silentio dissimulare ab Eo vetamur, qui speculatores Nos posuit in Israel, ut de errore illos moneamus, quos Auctor et Consummator fidei Jesus Nostrae curae concredidit.

Quare auditis nonnullis ex Venerabilibus Fratribus Nostris S. R. E. Cardinalibus, motu proprio, et ex certa scientia, deque Apostolicae potestatis plenitudine memoratum librum, cui titulus „*Paroles d'un Croyant,*" quo per impium Verbi Dei abusum populi corrumpuntur ad omnis ordinis publici vincula dissolvenda, ad utramque auctoritatem labefactandam, ad seditiones in imperiis, tumultus, rebellionesque excitandas, fovendas, roborandas, librum ideo propositiones respective falsas, calumniosas, temerarias, inducentes in

---

[1]) *Huc ref. prop.* 63. [2]) *Huc ref. prop.* 79.

anarchiam, contrarias Verbo Dei, impias, scandalosas, erroneas, iam ab Ecclesia praesertim in Waldensibus, Wiclefitis, Hussitis, aliisque id generis haereticis damnatas continentem, reprobamus, damnamus, ac pro reprobato et damnato in perpetuum haberi volumus, atque decernimus.

Vestrum nunc erit, Venerabiles Fratres, Nostris hisce mandatis, quae rei et sacrae et civilis salus et incolumitas necessario efflagitat, omni contentione obsecundare, ne scriptum istiusmodi e latebris ad exitium emissum eo fiat perniciosius, quo magis vesanae novitatis libidini velificatur, et late ut cancer serpit in populis. Muneris vestri sit, urgere sanam de tanto hoc negotio doctrinam, vafritiemque novatorum patefacere, acriusque pro Christiani Gregis custodia vigilare, ut studium religionis, pietas actionum, pax publica floreant, et augeantur feliciter. Id sane a vestra fide, et ab impensa vestra pro communi bono instantia fidenter opperimur, ut Eo iuvante, qui Pater est luminum, gratulemur, (dicimus cum S. Cypriano) *fuisse intellectum errorem, et retusum, et ideo prostratum, quia agnitum, atque detectum.*

Ceterum lugendum valde est, quonam prolabantur humanae rationis deliramenta, ubi quis novis rebus studeat, atque contra Apostoli monitum nitatur *plus sapere, quam oporteat sapere,* sibique nimium praefidens veritatem quaerendam autumet extra Catholicam Ecclesiam, in qua absque vel levissimo erroris coeno ipsa invenitur, quaeque idcirco *columna ac firmamentum veritatis* appellatur et est [1]). Probe autem intelligitis, Venerabiles Fratres, Nos hic loqui etiam de fallaci illo haud ita pridem invecto Philosophiae systemate plane improbando, quo ex proiecta et effrenata novitatum cupiditate veritas, ubi certo consistit, non quaeritur, sanctisque et Apostolicis traditionibus posthabitis, doctrinae aliae inanes, futiles, incertaeque, nec ab Ecclesia probatae adsciscuntur, quibus veritatem ipsam fulciri, ac sustineri vanissimi homines perperam arbitrantur [2]).

Dum vero pro delata divinitus Nobis sanae doctrinae cognoscendae, decernendae, custodiendaeque cura ac sollicitudine haec scribimus, peracerbum ex Filii errore vulnus cordi Nostro inflictum ingemiscimus, neque in summo, quo inde conficimur, moerore spes ulla est consolationis, nisi idem in vias revocetur iustitiae. Levemus idcirco simul oculos et manus ad Eum, qui *sapientiae dux est, et emendator sapientium*, Ipsumque multa prece rogemus, ut dato illi corde docili et animo magno, quo vocem audiat Patris amantissimi et moerentissimi, laeta ab ipso Ecclesiae, laeta Ordini vestro, laeta Sanctae huic Sedi, laeta Humilitati Nostrae properentur. Nos certe faustum ac felicem illum ducemus diem, quo filium hunc in se reversum paterno sinu complecti Nobis contingat, cuius exemplo magna in spe sumus, fore ut resipiscant ceteri, qui eo auctore in errorem induci potuerunt, adeo ut una apud omnes sit pro publicae et sacrae rei incolumitate consensio doctrinarum, una consiliorum ratio, una actionum studiorumque concordia. Quod tantum bonum ut supplicibus votis Nobiscum a Domino exoretis, abs vestra pastorali solicitudine requirimus et expectamus. In id autem operis divinum praesidium adprecantes, auspicem ipsius Apostolicam Benedictionem Vobis, Gregibusque Vestris peramanter impertimur.

Datum Romae apud S. Petrum VII. kal. Julias anno MDCCCXXXIV. Pontificatus Nostri Anno IV.

Gregorius PP. XVI.

---

[1]) *Huc ref. prop.* 16, 21.
[2]) *Huc ref.* §. II. *Syllabi.*

Damnatio et prohibitio

Operum Georgii Hermes in tribus Tomis Germanica lingua editorum, sub titulis latine redditis: I. *Introductio in Theologiam Christiano-Catholicam . . . Pars Prima . . . Monasterii* 1819. II. *Introductio in Theologiam Christiano-Catholicam . . . Pars altera . . . Monasterii* 1829. III. *Dogmatica Christiano-Catholica . . . Pars Prima . . . Monasterii* 1834.

Gregorius PP. XVI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Dum acerbissimas ingemiscimus Catholicae Religionis calamitates et iacturas, ex teterrimo, diuturnoque bello, quo nefarii homines, apertique Ecclesiae hostes, coacto undique agmine, totis viribus, totisque artibus, tum armis, tum calumniis, tum contumeliis et maledictis, tum seditiosis denique, sacrilegisque libellis, eam, si fieri posset, prorsus exanimare ac destruere adnituntur: dumque immanem eorum illacrymantes exsecramur barbariem, qui propterea in Regularium Claustra, Religiososque Viros diabolica furentes insania, ad eos penitus rapinis, incendiis, caedibusque perdendos, Divina omnia et humana violare non desinunt; ad augendas, quibus diu noctuque ob id premimur angustias, illud etiam calamitosissimum, ac summopere deplorandum accedit, quod inter eos, qui pro Religione editis operibus certant, nonnulli simulate se intrudere audeant, qui similiter pro eadem videri volunt et ostentant se dimicare, ut retenta religionis specie, veritate autem despecta, facilius possint per *philosophiam*, seu per vanas eorum philosophicas commentationes, *et inanem fallaciam*, incautos seducere, atque pervertere, hinc et populos decipere, fidentiusque inimicis palam saevientibus adiutrices porrigere manus [1]).

Quapropter ut Nobis impiae, et insidiosae quorumdam horum Scriptorum molitiones innotuerunt, non distulimus per Nostras Encyclicas, aliasque Apostolicas Litteras, callida eorum et prava denunciare consilia, erroresque damnare, simul et exitiales patefacere fraudes, quibus divinam Ecclesiae constitutionem et ecclesiasticam disciplinam, immo et totum ipsum publicum ordinem funditus evertere vaferrime contendunt. Et quidem tristissimo facto comprobatum est, eos, deposito tandem simulationis velo, perduellionis vexillum contra quamcumque a Deo constitutam potestatem alte iam extulisse.

Verum non haec sola subest gravissima lugendi causa. Praeter enim eos, qui, omnium Catholicorum scandalo, se perduellibus devoverunt, ad amaritudinum Nostrarum cumulum, in theologicum etiam stadium prodire videmus, qui novitatis cupidine et aestu *semper discentes et nunquam ad scientiam veritatis pervenientes*, magistri existunt erroris, quia veritatis discipuli non fuerunt. Peregrinis quippe, improbandisque doctrinis sacra ipsi inficiunt studia, et publicum etiam, si quod tenent in Scholis et Academiis, docendi magisterium profanare non dubitant, ipsumque, quod tueri se iactant, sacratissimum adulterare dignoscuntur fidei depositum. Atque inter huiusmodi erroris magistros, ex constanti, et fere communi per Germaniam fama adnumeratur Georgius Hermes, utpote qui audacter a regio, quem universa Traditio et Ss. Patres in exponendis ac vindicandis fidei veritatibus stravere, tramite deflectens, quin et superbe contemnens et damnans, tenebrosam ad errorem omnigenum viam moliatur in Dubio positivo tamquam basi omnis theologicae inquisitionis, et in principio, quod statuit, rationem principem normam, ac unicum medium esse, quo homo assequi possit supernaturalium veritatum cognitionem [2]). Quae cum ex plurium Germaniae Theologorum, sacrorumque Ecclesiae Pastorum denunciationibus, reclamationibus et expostulationibus ad Nostras pervenerunt aures, ne credito Nobis Apostolatus officio, ac sacrosancti fidei depositi custodiendi muneri deessemus,

[1]) *Huc ref.* §. II. *Syllabi*. [2]) *Huc ref. prop.* 4, 8.

statim curavimus, ut Hermesii opera ad Sanctam Sedem mitterentur examinanda; quod et factum est. Sunt autem sequentia (Germanice edita):

I. Einleitung in die Christkatholische Theologie, von Georg Hermes, Professor der Dogmatischen Theologie an der Universität zu Münster. Erster Theil. Philosophische Einleitung. Münster in der Coppenrath'schen Buch- und Kunsthandlung. 1819. — II. Einleitung in die Christkatholische Theologie, von Georg Hermes, Doctor der Theologie und Philosophie, Professor der Theologie an der Rheinischen Friedrich-Wilhelms-Universität Bonn, und Domkapitular der Metropolitankirche zu Köln. Zweiter Theil. Positive Einleitung. Erste Abtheilung. Münster in der Coppenrath'schen Buch- und Kunsthandlung. 1829. — III. Christkatholische Dogmatik, von Georg Hermes, Doctor der Theologie und Philosophie, Professor der Theologie an der Rheinischen Friedrich-Wilhelms-Universität Bonn, und Domkapitular der Metropolitankirche zu Köln, nach dessen Tode herausgegeben von Dr. J. H. Achterfeldt, ordentl. Professor der Theologie an der Universität und Inspector des Katholisch-Theologischen Convictoriums zu Bonn. Erster Theil. Münster, in der Coppenrath'schen Buch- und Kunsthandlung. 1834.

Videlicet Latine:

I. Introductio in Theologiam Christiano-Catholicam, auctore Georgio Hermes, Theologiae Dogmaticae in Academia Monasteriensi Professore. Pars Prima, introductionem philosophicam continens. Monasterii, ex Biblio- atque Iconopolio Coppenrath. 1819. — II. Introductio in Theologiam Christiano-Catholicam, auctore Georgio Hermes, Theologiae et Philosophiae Doctore, in Rhenana Friderico-Wilhelmiana Academia Bonnensi Theologiae Professore, et Capitulari Cathedrali Ecclesiae Metropolitanae Coloniensis. Pars altera, introductionem positivam continens. Monasterii, ex Biblio- atque Iconopolio Coppenrath. 1829. — III. Dogmatica Christiano-Catholica, auctore Georgio Hermes, Theologiae et Philosophiae Doctore, in Rhenana Friderico-Wilhelmiana Academia Bonnensi Theologiae Professore, et Capitulari Cathedrali Ecclesiae Metropolitanae Coloniensis, post eius mortem edita a Dr. J. H. Achterfeldt, in Academia Theologiae Professore Ordin., ac Catholici Convictorii Theologici Bonnensis Inspectore. Pars Prima [1]). Monasterii, ex Biblio- atque Iconopolio Coppenrath. 1834.

Hos igitur libros tradi iussimus Theologis Germanicae linguae peritissimis omni ex parte diligentissime perscrutandos, qui praecipua ex eisdem

---

[1]) His adde Decretum S. Congregationis Indicis d. d. 7. Jan. 1836: „Apostolicis litteris datis die 26. Septembris anno superiori a sanctissimo D. N. Gregorio divina providentia PP. XVI. praeter primam et secundam partem *Introductionis in Theologiam Christiano-Catholicam* a Georgio Hermes conscriptae, aliud ipsius Hermesii opus, cui titulus „*Dogmatica Christiano-Catholica*“ damnatum fuit. Universum hoc opus *Dogmaticae Christiano-Catholicae*, quod ad eam usque diem per Doctorem J. H. Achterfeldt post Hermesii obitum pervulgatum fuerat, examinandum diligentissime, adscitis etiam Theologis Germanicae linguae peritissimis, apprime curaverat eadem Sanctitas sua, antequam in Congregatione Eminentissimorum S. R. E. Cardinalium in tota Republica Christiana Generalium Inquisitorum coram Se habita damnandum illud decerneret, prout memoratis Apostolicis litteris Ecclesiae universae denunciatum est. Cum vero in exscribendo titulo illius operis *Dogmaticae Christiano-Catholicae* una cum Prima parte recensitae non fuerint Secunda et Tertia, eodem titulo, iisdem typis, et eodem anno editae, licet et ipsae in examen deductae fuissent, uti facto constat ex doctrinarum in iisdem traditarum mentione, quae in Apostolicis litteris facta perlegitur: idcirco idem Sanctissimus Dominus noster ad dubium quodlibet praecidendum de damnatione integri operis eo tempore editi, atque ea, qua par est, iudicii maturitate rite expensi, mandavit, hoc decreto speciatim declarari, edici, et denunciari, memoratis Apostolicis litteris diei 26. Septembris anno 1835 damnatum ac reprobatum fuisse, atque in Indicem librorum prohibitorum esse referendum integrum opus, cuius titulus Germanice: *Christkatholische Dogmatik von Georg Hermes etc. (ut supra)*. Item iisdem titulo, typis, et anno: *Zweiter Theil.* Item iisdem titulo, typis, et anno: *Dritter Theil. Erste Abtheilung.* — Latine autem: *Dogmatica Christiano-Catholica, auctore Georgio Hermes etc. (ut supra)*. Item iisdem titulo, typis, et anno: *Pars secunda.* Item iisdem titulo, typis, et anno: *Pars tertia, Sectio prima.* — Hoc porro de-

notanda loca excerperent, longo etiam, si opus fuisset, orationis tractu, prout sensuum, verborumque contextus exigere videretur, eaque in latinum versa accuratis notarent animadversionibus: quae omnia sedulo, et consideratissime praestiterunt, atque cum iam vulgata fama inveniuntur omnino concordes. Praeterea eadem excerpta loca una cum censoriis memoratorum Theologorum notationibus tradita sunt aliis etiam S. Theologiae magistris ad Catholicam trutinam iterum revocanda; et omnes unanimi consensione convenerunt, illis in locis contineri doctrinas absonas a Catholicarum veritatum principiis, plura reperiri perperam disputata, plura ex ambiguo dicta, plura flexiloqua et obscura ad implicandam et vitiandam Catholicorum Dogmatum intelligentiam arte et apte concinnata, et ut plurimum ex Acatholicorum commentis, erroribusque congesta. Tandem rem totam ex integro discutiendam et examinandam deferri voluimus ad Venerabiles Fratres Nostros S. R. E. Cardinales in tota Republica Christiana Inquisitores Generales. Hi autem omni studio, prout rei gravitas postulabat, cuncta et singula expendentes, post maturam discussionem in Congregatione coram Nobis habita, diiudicarunt, evanescere auctorem in cogitationibus suis, pluraque in dictis operibus contexere absurda, et a doctrina Catholicae Ecclesiae aliena; praesertim vero circa naturam fidei, et credendorum regulam: circa Sacram Scripturam, Traditionem, Revelationem, et Ecclesiae Magisterium: circa motiva credibilitatis: circa argumenta, queis existentia Dei adstrui, confirmarique consuevit: circa ipsius Dei essentiam, sanctitatem, iustitiam, libertatem, eiusque finem in operibus, quae a Theologis vocantur *ad extra:* nec non circa gratiae necessitatem, eiusdem ac donorum distributionem, retributionem praemiorum, et poenarum inflictionem: circa protoparentum statum, peccatum originale, ac hominis lapsi vires; eosdemque libros, tamquam continentes doctrinas, et propositiones respective falsas, temerarias, captiosas, in scepticismum et indifferentismum inducentes, erroneas, scandalosas, in Catholicas Scholas iniuriosas, fidei divinae eversivas, haeresim sapientes, ac alias ab Ecclesia damnatas, prohibendos et damnandos esse censuerunt.

Nos itaque, auditis praefatorum Cardinalium suffragiis, et omnibus plene perpensis, de eorum consilio, ac etiam Motu proprio, et ex certa scientia, ac matura deliberatione Nostris, deque Apostolicae potestatis plenitudine, praedictos libros ubicumque, et quocumque idiomate, seu quavis editione, aut versione hucusque impressos, aut in posterum, quod absit, imprimendos, tenore praesentium damnamus, et reprobamus, ac in Indicem librorum prohibitorum referri mandamus; hortantes, et obtestantes in Domino Venerabiles Fratres Patriarchas, Archiepiscopos, et Episcopos, aliosque Locorum Ordinarios, ut memores districti, ac *durissimi iudicii*, quod eis a Pastorum Principe fiet de instructione, regimine, et custodia Gregis ipsis commissi, nedum memoratos libros a scholis repellere, verum etiam proprias oves ab huiusmodi venenatis pascuis omni cura et solicitudine avertere satagant.

Ut autem eaedem praesentes Litterae omnibus facilius innotescant, nec quisquam illarum ignorantiam allegare possit, volumus, et decernimus, illas ad valvas Basilicae Principis Apostolorum, ac Cancellariae Apostolicae, nec non Curiae Generalis in Monte Citatorio, ac in Acie Campi Florae de Urbe per aliquem ex Cursoribus Nostris, ut moris est, publicari, illarumque exempla ibidem affixa relinqui.

Datum Romae apud S. Mariam Maiorem sub Annulo Piscatoris die XXVI. Septembris Anno MDCCCXXXV. Pontificatus Nostri Anno V.

E. Card. de Gregorio.

Die, Mense, et Anno, quibus supra, supradicta Damnatio et Prohibitio affixa et publicata fuit ad valvas Basilicae Principis Apostolorum, et Cancellariae Apostolicae, nec non Curiae Generalis in Monte Citatorio, et in Acie Campi Florae, ac in aliis locis solitis et consuetis Urbis per me Aloisium Pitorri Apostolicum Cursorem.

Joseph Cherubini Magister Cursorum.

---

cretum idem Sanctissimus Dominus noster in Acta Sacrae Congregationis Indicis referri, et typis edi, ac ut moris est promulgari iussit. Romae die 7. Januarii 1836. — J. Card. Justinianus Praefectus. — Fr. Thomas Antoninus Degola Ord. Praed. Sacr. Congr. Indicis Secretarius."

Litterae

Venerabili Fratri Joanni Archiepiscopo Coloniensi die XXV. Julii MDCCCXLVII.

Pius PP. IX.

Venerabilis Frater, Salutem et Apostolicam Benedictionem.

Summa quidem animi Nostri admiratione nuper accepimus, Venerabilis Frater, nonnullos in istis regionibus Hermesianae doctrinae sectatores eo impudentiae devenisse, ut Nostra Encyclica Epistola, die 9. Novembris superiori anno ad omnes Venerabiles Fratres Episcopos data [1]), indigne abutentes, atque illius verba ad humanam rationem divinamque revelationem pertinentia temere invertentes[2]), ac praepostero et absurdo sensu interpretantes, audeant asserere Hermesii doctrinam a Nobis confirmari et coli, et minime erubescant monstrosum hoc eorum commentum in vulgus prodere et scriptis quoque mandare, quo facilius improvidos atque imperitos in fraudem inducere possint. Quamobrem de fidelium salute vel maxime solliciti, atque Hermesianorum fallacias, conatus reprimere optantes, nulla interposita mora has ad Te Litteras damus, quibus, Venerabilis Frater, non solum singula quaeque acta a rec. mem. Gregorio XVI. Praedecessore Nostro contra Hermesii libros provide sapienterque habita, ac praesertim illius Apostolicas Litteras die 26. Septembris 1835 sub annulo Piscatoris datas, quarum initium «Dum acerbissimas,» et declaratorium Decretum eius iussu die 7. Januarii 1836 a Congregatione Indicis editum, omni ex parte confirmamus, verum etiam eiusdem Hermesii opera in illis enunciata, ubicumque et quovis idiomate, seu qualibet editione, versione denuo Auctoritate Nostra Apostolica reprobamus atque damnamus. Tuum autem erit, hanc Nostram Epistolam evulgare, quo omnes eorumdem Hermesianorum fraudem cognoscant ac devitent.

Atque hic, Venerabilis Frater, pro Supremi Nostri Apostolatus officio spectatam Tuam religionem et pastoralem vigilantiam etiam atque etiam in Domino excitamus, ut maxima cura, industria, contentione nunquam intermittas diligentissime prospicere, ut severiorum praesertim disciplinarum Professores sanam et incorruptam doctrinam, nedum ab Hermesii fallaciis, verum etiam ab omni prorsus cuiusque pravae opinionis et sententiae periculo alienam edoceant, atque intentissimo studio hodiernos potissimum errores refellant, quos e falsae philosophiae principiis deductos in theologicam quoque scientiam tradendam alicubi induci summopere timemus. Caeterum clementissimum luminum et misericordiarum Patrem assiduis, fervidisque precibus in humilitate cordis Nostri obsecrare non intermittimus, ut eos, qui ignorant et errant, coelesti sua gratia illustrare, inflammare, atque ad aemulationem recipiendae salutis revocare dignetur.

Jam vero pro certo habentes Te, Venerabilis Frater, Nostrae sollicitudini quam cumulatissime esse responsurum, hac occasione perlibenter utimur, ut praecipuam, qua Te prosequimur, benevolentiam iterum testemur et confirmemus. Cuius quoque pignus esse volumus Apostolicam Benedictionem, quam ex imo corde profectam, et cum omnis verae prosperitatis voto coniunctam Tibi ipsi, Venerabilis Frater, et omnibus, quibus praees, Clericis Laicisque Fidelibus peramanter impertimur.

Datum Romae apud S. Mariam Maiorem, die 25. Julii anno 1847. Pontificatus Nostri anno secundo.

---

[1]) *Supra*, *pag* 19, 20. [2]) *Huc ref.* §. II. *Syllabi.*

Sanctissimo Domino Nostro

Pio IX. Pontifici Maximo

Sacrorum Antistites sacris solemniis sanctorum Novensilium Martyrum XXVI Japoniae et Michaelis de Sanctis Romae adstantes die Festo Pentecostes anni MDCCCLXII.

Beatissime Pater.

Ex quo Apostoli Jesu Christi sacro Pentecostes die Petro Ecclesiae Capiti in oratione adhaerentes, Spiritum Sanctum acceperunt, et divino eius impulsu acti, cunctarum fere nationum viris in Urbe sancta congregatis, unicuique sua lingua potentiam Dei mirabilem annuntiarunt, numquam, ut credimus, ad hanc usque diem tot eorumdem haeredes, iisdem recurrentibus solemniis, venerandum Petri Successorem orantem circumsteterunt, decernentem audierunt, regentem roborarunt. Quemadmodum vero Apostolis media inter nascentis Ecclesiae pericula nil iucundius accidere potuit, quam divino Spiritu recens afflato assistere primo Christi in terris Vicario; ita nec nobis praesentes inter Ecclesiae sanctae angustias antiquius sanctiusve aliud esse potuit, quam quidquid inest venerationis pietatisque erga Sanctitatem Tuam pectoribus nostris, ad pedes Beatitudinis Tuae deponere, simul et unanimiter declarare, quanta prosequamur admiratione praeclaras, quibus Supremus Pontifex noster eminet virtutes, quantoque animo iis quae Petrus alter docuit, vel quae tam firmiter stata rataque esse voluit, adhaereamus.

Corda nostra novus inflammat ardor, vividior fidei lux mentem illuminat, sanctior animam corripit amor. Linguas nostras flammis illius sacri ignis vibrantes sentimus, quae Mariae, cui assidebant Apostoli, mitissimum cor ardentiori pro hominum salute desiderio incendebant, ipsos vero Apostolos ad magnalia Dei praedicanda impellebant.

Plurimas igitur agentes Beatitudini Tuae gratias, quod nos ad Pontificium solium difficillimis hisce temporibus accurrere, Te afflictum solari, nostrosque Tibi, cleri item ac populi nostrae curae commissorum animi sensus aperire permiseris, Tibi uno ore unaque mente acclamamus, omnia fausta, cuncta bona adprecantes. Vive diu, Sancte Pater, valeque ad Catholicam regendam Ecclesiam. Perge, ut facis, eam Tuo robore tueri, Tua prudentia dirigere, Tuis exornare virtutibus. Praei nobis, ut bonus Pastor, exemplo, oves et agnos coelesti pabulo pasce, aquis sapientiae coelestis refice. Nam Tu sanae doctrinae nobis Magister, Tu unitatis centrum, Tu populis lumen indeficiens a divina Sapientia praeparatum. Tu Petra es, et ipsius Ecclesiae fundamentum, contra quod inferorum portae numquam praevalebunt [1]). Te loquente, Petrum audimus; Te decernente, Christo obtemperamus. Te miramur inter tantas molestias, totque procellas fronte serena et imperturbato animo sacri muneris partibus fungentem, invictum et erectum.

Dum tamen iustissima in his gloriandi nobis suppetunt argumenta, non possumus quin simul oculos ad tristia convertamus. Undequaque enim menti nostrae se sistunt immania eorum facinora, qui pulcherrimam Italiae terram, cuius Tu, Beatissime Pater, columen es et decus, misere vastarunt, ipsumque Tuum ac Sanctae Sedis principatum, ex quo praeclara quaeque in civilem societatem veluti ex suo fonte dimanarunt, labefactare, ac funditus evertere connituntur. Nam neque perennia saeculorum iura, neque diuturna regiminis pacifica possessio, neque tandem foedera totius Europae auctoritate sancita et confirmata impedire potuerunt, quominus omnia sus deque verterentur, spretis legibus omnibus, quibus hactenus suffulta stabant imperia.

Sed ut ad nostra propius accedamus, Te, Beatissime Pater, iis provinciis, quarum ope et dignitati Sanctae Sedis, et totius Ecclesiae administrationi aequissime providebatur, nefario usurpatorum hominum scelere, qui non habent *nisi velamen malitiae libertatem*, spoliatum cernimus. Quorum iniquae violentiae cum Sanctitas Tua invictissimo animo obstiterit, plurimas ei gratias, Catholicorum omnium nomine, censemus rependendas [2]).

---

[1]) *Huc ref. prop.* 34. [2]) *Huc ref. prop.* 75.

Civilem enim Sanctae Sedis principatum ceu quiddam necessarium ac providente Deo manifeste institutum agnoscimus; nec declarare dubitamus, in praesenti rerum humanarum statu ipsum hunc principatum civilem pro bono ac libero Ecclesiae animarumve regimine omnino requiri [1]). Oportebat sane totius Ecclesiae Caput Romanum Pontificem nulli Principi esse subiectum, imo nullius hospitem; sed in proprio dominio ac regno sedentem suimet iuris esse, et in nobili, tranquilla, et alma libertate Catholicam Fidem tueri, ac propugnare, totamve regere ac gubernare Christianam Rempublicam[2]).

Quis autem inficiari possit in hoc rerum humanarum, opinionum, institutionumque conflictu necessarium esse ut servetur extrema in Europa medius, tres inter veteris mundi continentes, quidam veluti sacer locus, et Sedes augustissima, unde populis principibusque vicissim oriatur vox quaedam magna potensque, vox nempe iustitiae et veritatis, nulli favens prae caeteris, nullius obsequens arbitrio, quam nec terrendo compescere, nec ullis artibus quisquam possit circumvenire?

Qui porro vel hac vice fieri potuisset, ut Ecclesiae Antistites securi huc ex toto Orbe accurrerent, cum Sanctitate Tua de rebus gravissimis acturi, si ex tot et tam diversis regionibus gentibusque confluentes principem aliquem invenissent his oris dominantem, qui vel principes ipsorum in suspicione haberet, vel illis, suspectus ipse, adversaretur? Sua sunt etenim et christiano, et civi officia: haud quidem repugnantia inter se, sed diversa tamen: quae adimpleri ab Episcopis quomodo possent, nisi perstaret Romae civilis principatus, qualis est Pontificum, iuris alieni omnino immunis, et centrum quodammodo universalis concordiae, nihil ambitionis humanae spirans, nihil pro terrena dominatione moliens?

Ad liberum ergo Pontificem Regem venimus liberi, Ecclesiae rebus utpote Pastores, et patriae utpote cives bene et aeque consulentes, neque Pastorum, neque civium officia posthabentes.

Quae cum ita sint, quisnam principatum illum tam veterem, tanta auctoritate, et tanta necessitatis vi conditum, audeat impugnare? Cui, si vel ius illud humanum, in quo posita est principum securitas populorumque libertas, attendatur, quaenam alia potestas possit comparari? Quae tam venerabilis et sancta? Quae sive pristinis sive recentioribus saeculis monarchia vel respublica iuribus tam augustis, tam antiquis, tam inviolabilibus possit gloriari? Quae omnia si semel et in hac Sancta Sede despecta atque proculcata fuerint, quisnam vel princeps de regno, vel respublica de territorio possint esse securi? Ergo, Sanctissime Pater, pro religione quidem, sed et pro iustitia, iuribusque, quae sunt inter gentes rerum humanarum fundamenta, contendis atque decertas.

Sed de hac tam gravi causa vix nos decet amplius verba proferre, qui Te de ipsa non tam disserentem quam docentem saepe saepius audivimus. Vox etenim Tua, quasi tuba sacerdotalis, toti orbi clangens proclamavit, quod «singulari prorsus divinae Providentiae consilio factum sit, ut Romanus Pontifex, quem Christus totius Ecclesiae suae Caput Centrumque constituit, civilem assequeretur principatum [3]);» ab omnibus igitur nobis esse pro certissimo tenendum, non fortuito hoc regimen temporale Sanctae Sedi accessisse, sed ex speciali divina dispositione illi esse tributum, longave annorum serie, unanimi omnium regnorum et imperiorum consensu, ac paene miraculo corrobaratum et conservatum.

Alto pariter et solemni eloquio declarasti, «Te civilem Romanae Ecclesiae principatum eiusque temporales possessiones ac iura, quae ad universum Catholicum orbem pertinent, integra et inviolata constanter tueri et servare velle; immo Sanctae Sedis Principatus Beatique Petri patrimonii tutelam ad omnes Catholicos pertinere; Teque paratum esse animam potius ponere quam hanc Dei, Ecclesiae ac iustitiae causam ullo modo deserere [4]).» Quibus praeclaris verbis nos acclamantes ac plaudentes respondemus, nos

[1]) *Huc ref. prop.* 76. [2]) *Huc ref. nota ad* §. IX. *Syll.*

[3]) Litterae Apostol. 26. Martii 1860 (*pag.* 114); Allocutio 20. Junii 1859 *p.* 108); Encycl. 19. Jan. 1860 (*p.* 112); Allocutio 17. Dec. 1860 (*p.* 125).

[4]) Epist. Encycl. 19. Jan. 1860 (*p.* 112).

Tecum et ad carcerem et ad mortem ire paratos esse, neque humiliter rogamus, ut in hac constantia, ac firmissimo proposito maneas immobilis, Angelis et hominibus invicti animi et summae virtutis spectaculum factus. Id etiam a Te postulat Christi Ecclesia, pro cuius feliciori regimine Romanis Pontificibus civilis principatus providentissime fuit attributus, quaeque adeo sensit eiusdem tutelam ad ipsam pertinere, ut, Sede olim Apostolica vacante, gravissimis in angustiis, temporales Romanae Ecclesiae possessiones omnes Constantiensis Concilii Patres, uti ex publicis patet documentis, in unum administrarent; id postulant Christi fideles per omnes terrarum orbis regiones dispersi, qui libere ad Te venire, libereque conscientiae suae consulere gestiunt; id denique ipsa civilis deposcit societas, quae ex Tui regiminis subversione sua ipsa nutare sentit fundamenta.

Sed quid plura? Tu tandem aliquando scelestos homines et bonorum ecclesiasticorum direptores iusto iudicio damnans, omnia quae patraverant, «irrita et nulla» proclamasti [1]); actus omnes ab iis intentatos «illegitimos omnino et sacrilegos» esse decrevisti [2]); ipsosque talium facinorum reos poenis et censuris ecclesiasticis obnoxios iure ac merito declarasti [3]).

Hos tam graves Tui oris sermones, tamve praeclara gesta nostrum est reverenter excipere, iisque plenum assensum renovare. Sicuti enim corpus capiti, cui iungitur membrorum compagine unaque vita, in omnibus condolet, ita nos Tecum consentire necesse est. Tibi in omni Tua hac acerbissima afflictione sic coniungimur, ut quae Tibi pati contingat, eadem et nos, amoris consensu, patiamur. Deum interea supplices invocamus, ut tam iniquae rerum perturbationi finem ponat, Ecclesiamque Filii sui sponsam, tam misere exspoliatam ac oppressam, pristino decori ac libertati restituat.

Sed mirum nobis non est, tam acriter et infense Sedis Apostolicae iura impeti et impugnari. Jam enim a pluribus annis eo devenit nonnullorum hominum insania, ut non amplius singulas Ecclesiae doctrinas reiicere, vel in dubium revocare conentur; sed totam penitus veritatem christianam, christianamque rempublicam funditus evertere sibi proponant. Hinc impiissima tentamina vanae scientiae, falsaeque eruditionis contra Sacrarum Litterarum doctrinas, ipsarumque inspirationem [4]); hinc malesana sollicitudo, iuventutem Ecclesiae matris tutelae subtractam quibusvis saeculi erroribus, vel seclusa saepius omni religiosa institutione, imbuendi [5]); hinc novae eaeque perniciosissimae de sociali, politico aeque ac religioso rerum ordine theoriae, quae impune quaquaversus sparguntur [6]); hinc multis familiare, in his praesertim oris, Ecclesiae auctoritatem spernere, iura sibi vindicare, praecepta proculcare, ministros vilipendere, cultum deridere, ipsos de Religione errores, imo ecclesiasticos quoque viros in perditionis viam misere abeuntes laudare ac in honore habere [7]). Venerabiles Antistites ac Dei Sacerdotes exauctorantur, exulare coguntur, aut in carceres detruduntur: quinimo ante tribunalia civilia, pro constantia in sacro ministerio obeundo, contumeliose pertrahuntur. Gemunt Christi sponsae suis expulsae tectis, inedia fere consumptae, vel cito consumendae; viri religiosi ad saeculum inviti remeare coguntur; sacro Ecclesiae patrimonio violentae manus iniiciuntur [8]); pessimorum librorum, ephemeridum et imaginum colluvie, fidei, moribus, veritati, ipsi verecundiae continuum asperrimumque bellum infertur [9]).

Sed qui talia moliuntur, optime norunt in Sancta Sede, velut in arce inexpugnabili, robur ac vires omnis veritatis ac iustitiae inesse, quibus retundantur hostium impetus; ibi esse speculam, ex qua vigiles Summi Custodis oculi paratas insidias a longe conspiciunt, suis annuntiandas commilitonibus. Hinc odium implacabile, hinc insanabilis livor, hinc continuum scelestissimorum hominum studium, ut Sanctam Romanam Ecclesiam eiusque Sedem deprimant, ac si fieri umquam posset, prorsus exscindant.

---

[1]) Allocutio 26. Sept. 1859 (*pag.* 110).
[2]) Allocutio 20. Junii 1859 (*pag.* 108).
[3]) Litterae Apostolicae 26. Martii 1860 (*pag.* 114).
[4]) *Huc ref.* §. I. *Syllabi* [5]) *Huc ref. prop.* 45—48.
[6]) *Huc ref.* §. IV., VI., VII. *Syllabi.*
[7]) *Huc ref.* §. V., VI. *Syllabi.* [8]) *Huc ref. prop.* 26, 53.
[9]) *Huc ref. prop.* 79.

Quis, Beatissime Pater, talia conspiciens, vel etiam recensita audiens sibi temperet a lacrymis? Justo igitur dolore correpti oculos ac manus ad coelos levamus, Divinum illum Spiritum toto mentis affectu implorantes, ut qui hac die olim nascentem Ecclesiam sub Petri regimine sanctificavit et roboravit, eam nunc, Te Pastore, Te Duce, tutetur, ampliet, ac glorificet. Testis sit votorum quae nuncupamus, Maria per Te Immaculatae titulo hoc ipso in loco solemniter aucta; testes hi sacri cineres quos veneramur Sanctorum Romanae Ecclesiae Patronorum Petri et Pauli; testes venerandae exuviae tot Pontificum, Martyrum ac Confessorum, quae hanc ipsam, quam premimus terram, sanctam reddunt; testes tandem praecipue nobis adstent Sancti isti, qui Coelitum ordini hac ipsa die supremo Tuo iudicio adscripti, hodie Ecclesiae tutelam novo titulo sunt suscepturi, primasque Omnipotenti Deo preces pro Tua quoque incolumitate suis de altaribus oblaturi.

Adstantibus igitur istis omnibus, nos Episcopi, ne illud impietas vel ignorare simulet, vel audeat denegare, errores quos Tu damnasti, damnamus; doctrinas novas et peregrinas, quae in damnum Ecclesiae Jesu Christi passim propalantur, detestamur et reiicimus; sacrilegia, rapinas, immunitatis ecclesiasticae violationes, aliaque nefanda in Ecclesiam, Petrique Sedem commissa reprobamus et condemnamus.

Hanc vero protestationem, quam publicis Ecclesiae tabulis adscribi petimus, Fratrum etiam nostrorum qui absunt nomine, tuto proferimus; sive eorum qui, tot inter angustias, vi detenti domi hodie silent ac plorant, sive qui gravibus negotiis aut adversa valetudine impediti, nobiscum hodie adesse nequiverunt. Jungimus insuper nobis fidelem nostrum Clerum ac populum, qui eodem ac nos in Te amore, eadem pia reverentia animati, suum in Te studium, qua precibus sine intermissione fusis, qua opibus in obulo S. Petri mira, ut plurimum, largitate oblatis luculentissime comprobarunt, probe scientes sacrificiis suis id quoque curari, ut dum necessitatibus Supremi Pastoris consulitur, simul et eiusdem libertati servandae prospiciatur.

Utinam ad communem hanc totius Orbis christiani, imo omnis socialis ordinis causam in tuto locandam universi populi conspirarent!

Utinam intelligerent, erudirenturque Reges et saeculi potestates, causam Pontificis omnium principum regnorumque esse causam, et quo tendant nefarii adversariorum eius conatus, ac tandem *novissima providerent!*

Utinam resipiscerent infelices illi aliquot ecclesiastici et religiosi viri, qui vocationis suae immemores debitam Ecclesiae Praesulibus obedientiam denegantes, atque ipsum quoque Ecclesiae magisterium temere usurpantes, in viam perditionis abierunt!

Hoc a Domino, Tecum flentes, Beatissime Pater, enixe atque ex corde exoramus, dum ad Tuos sacros pedes provoluti, a Te robur coeleste expetimus, quod Apostolica ac paterna benedictio Tua valet impertire. Sit haec copiosa et ex intimis penetralibus Cordis Tui largiter effluens, ut non tantum nos, sed absentes quoque dilectissimos Fratres, itemque Fideles nobis commissos irriget ac perfundat. Sit talis quae nostros et totius Orbis dolores leniat et demulceat, infirmitatem sublevet, operam ac laborem foecundet, feliciora demum Ecclesiae Sanctae Dei tempora acceleret.

Romae hac die VIII. mensis Junii anno Domini MDCCCLXII.

Subscribebant 265 Patres Cardinales (ex his tamen ii dumtaxat, qui etiam Locorum Ordinarii erant), Patriarchae, Primates, Archiepiscopi et Episcopi, quotquot Romae convenerant, tam latini, quam graeci, orientaliumque rituum.

Sanctissimi Patris Responsum
ad hanc Episcoporum Protestationem.

Sensus quos hactenus Nobis exposuistis, Venerabiles Fratres et Dilecti Filii, summam Nobis attulerunt laetitiam; sunt enim amoris vestri pignus erga Sanctam hanc Sedem, multoque etiam magis testimonium praeclarissimum illius vinculi caritatis, quo Ecclesiae Catholicae Pastores non solum inter se, verum etiam cum hac Veritatis Cathedra arctissime coniunguntur; ex quo manifesto apparet, Deum auctorem pacis et caritatis nobiscum stare. Et si Deus pro nobis, quis contra nos? Ipsi ergo Deo laus, honor et gloria; Vobis vero pax, salus et gaudium· pax cordibus vestris; salus Christi fidelibus curae vestrae commissis; gaudium vero Vobis et illis, ut una cum Sanctis exsultetis cantantes canticum novum in domo Domini, in saecula saeculorum.

Epistola Encyclica.

Venerabilibus Fratribus Gregorio Archiepiscopo Monacensi et Frisingensi, Michaeli Archiepiscopo Bambergensi, et Episcopis eorum suffraganeis.

Pius PP. IX.

Venerabiles Fratres. Salutem et Apostolicam Benedictionem.

Maximae quidem consolationi Nobis fuerunt inter gravissimas, quibus affligimur, curas et angustias, Vestrae gratiosissimae literae, quas XIII. Calendas huius mensis ad Nos dedistis, Venerabiles Fratres, in congressu a Vobis Bambergae habito, ut, collatis inter Vos consiliis, ea statueritis, quae hisce praesertim asperrimis temporibus ad catholicae Ecclesiae causam, doctrinam, iura tuenda, et ad istorum fidelium salutem procurandam quotidie magis conducere possint. In eisdem enim literis undique enitet egregia et explorata Vestra erga Nos et hanc Petri Cathedram fides, amor et observantia, ac mirum sane studium, quo incensi estis ad omnia peragenda, ut fideles Vestrae potissimum vigilantiae commissi summa ac debita reverentia et obedientia Nos, et eamdem Petri Cathedram prosequantur, quae Catholicae unitatis est centrum, omniumque Ecclesiarum non modo caput, sed mater, et magistra, quaeque erroris tenebras undique dispellit, et omnium fluctuantium tutissimus est portus.

Itaque hac eximia Vestra episcopali virtute et sollicitudine vehementer gaudemus, Vobisque maiorem in modum gratulamur, Venerabiles Fratres, quod Vestro facto, Vestrisque pastoralibus ad istos fideles cuiusque Vestrum curae concreditos datis literis haud omiseritis debitis, meritisque laudibus efferre arctissimam illam, et admirabilem omnium totius Catholici orbis Sacrorum Antistitum coniunctionem, quae luctuosissimis hisce temporibus cum Christi hic in terris Vicario, et hac Apostolica Sede singulari Dei beneficio tantopere viget, ac tot splendidissimis factis magis in dies refulget. Ac vel maxime laetamur de conventu, quem Bambergae habuistis, in quo Vos omnes, Venerabiles Fratres, concordissimis animis pro gravissimi Episcopalis Vestri Ministerii officio ea suscepistis consilia, quae hisce potissimum temporibus magis opportuna esse existimastis ad Ecclesiae causam tutandam, eiusque rationes curandas, atque ad nefarios inimicorum hominum reprimendos conatus, qui unanimi constantique Episcoporum studio, ac vigilantia sunt profligandi.

Et sane, si unquam alias, hac praecipue nostra tristissima aetate Episcoporum est, veluti apprime intelligitis, contra sanctissimae nostrae religionis hostes strenuissime pugnare. Quocirca sacrorum Antistites divino auxilio freti debent intentissimo studio Episcopalem suam attollere vocem, et omnibus praedicare evangelium, ac sapientibus et insipientibus aeternas divinae fidei nostrae veritates, et augustae religionis dogmata, doctrinam, praeceptiones nuntiare, tradere, explicare et inculcare. Ac pari contentione

iidem sacrorum Antistites tenentur exponere et ostendere tum summis Principibus tum Guberniis funestissima, et numquam satis deploranda mala, et damna, quae in populos et in ipsos Principes redundant ex hodierno religionis contemptu et incredulitatis spiritu, qui sub fallaci socialis progressus specie e tenebris emissus cum maximo Christianae, civilisque reipublicae detrimento ubique magis in dies invalescit, ac dominatur, et hominum mentes animosque miserandum in modum pervertit et corrumpit.

Atque iccirco gratissimum Nobis fuit agnoscere, Vos, Venerabiles Fratres, isti Carissimo in Christo Filio Nostro Bavariae Regi Illustri vestras pro sanctissimae nostrae religionis, eiusque iurium defensione misisse literas, et ea spe nitimur fore ut idem Serenissimus Princeps pro animi sui pietate, iustitia, aequitate, iustissimis Vestris desideriis, postulationibusque perlibenter obsecundare studeat.

Neque vero ignoratis, Venerabiles Fratres, esse praeterea aliud, quod sacri Pastores omnibus studiis, et contentionibus agere debent. Siquidem oportet, ipsos summa constantia et fortitudine defendere catholicae Ecclesiae libertatem, quam ei suo sanguine peperit Unigenitus Dei Filius ipsius Ecclesiae Sponsus, ac viriliter propugnare omnia veneranda ipsius Ecclesiae iura ei divinitus tributa. Opus quoque est, ut Episcopi nunquam cessent qua voce, qua scriptis ad omnium memoriam revocare, Ecclesiam ipsam semper fuisse et esse salutari sua doctrina et vi, ac sapientissimis suis legibus et institutis, non solum virtutum omnium matrem et magistram, omniumque vitiorum expultricem, verum etiam verae omnium gentium humanitatis, honestatis, civilitatis, libertatis, progressus, prosperitatis, tranquillitatisque conditricem ac moderatricem, et ipsam solam posse firmiter constabilire et servare publicum humanae societatis ordinem, qui impietate et rebellione hisce diebus ubique tam vehementer perturbatur [1]).

Debitas autem, meritasque laudes Vobis tribuimus, Venerabiles Fratres, quod vestris literis ad istud Gubernium scriptis de popularium scholarum bono et regimine maxime solliciti catholicae Ecclesiae hac super re doctrinam, auctoritatem et iura omni rationum genere scite ac strenue propugnastis eo sensu, quo Nos in Nostra Epistola ad Venerabilem Fratrem Hermannum Archiepiscopum Friburgensem in Brisgovia die 14. Julii huius anni missa [2]) coacti fuimus eiusdem Ecclesiae iura in tanti momenti negotio sarta tecta tueri, et vindicare contra Ecclesiae hostium conatus et molitiones, qui in Magno Badensi Ducatu eo iam pervenerunt, ut leges proponerentur, quae christianam scholarum indolem plane destruunt ac delent [3]).

Etsi vero in pretio habeamus causas, quibus, Venerabiles Fratres, Ecclesiae iura quoad populares tantum scholas nunc propugnanda curastis, tamen haud possumus, quin hac occasione egregiam vestram Episcopalem sollicitudinem etiam atque etiam excitemus, ut sedulam strenuamque operam detis, quo eadem Ecclesiae iura recognoscantur quoque, ac serventur circa superiores literarum, severiorumque disciplinarum scholas. Etenim pro vestra sapientia optime nostis, ex eisdem scholis ab Ecclesiae doctrina, auctoritate, et vigilantia amotis [4]) graviora oriri damna et mala, quandoquidem erroribus, falsisque doctrinis ii praesertim honestioris classis homines inficiuntur, qui ad publica gubernii munera obeunda destinantur, quique ad communem civilis societatis spiritum formandum tantopere valere solent.

Atque hic, Venerabiles Fratres, a Vobis exposcimus, ut prae oculis habere velitis quae Nos isti Venerabili Fratri Gregorio Archiepiscopo Monacensi et Frisingensi per Nostram Epistolam die 21. Decembris anno superiore significavimus de philosophicis ac theologicis disciplinis tradendis [5]), ac Vos impensissime hortamur, ut vestras omnes curas, cogitationesque in accuratam Cleri institutionem, educationemque quotidie magis promovendam indesinenter conferatis, nihilque intentatum relinquatis, ut vester Clerus plenam illam, solidamque habeat institutionem, quae ex puris, intaminatisque fontibus hausta, et communi catholicae Ecclesiae docendi ratione innixa

---

[1]) *Huc ref. prop.* 40.
[2]) *Supra, pag.* 154.
[3]) „ „ „ 47.
[4]) *Huc ref. prop.* 45.
[5]) *Supra, pag.* 150.

illa omnia removeat pericula, quibus nova hodierna docendi systemata super scientiae libertatem, vel potius licentiam fundata, ac tantopere iactata, sunt necessario obnoxia [1]).

Quamobrem vel maxime optamus, Venerabiles Fratres, ut memoria repetere, et exsequi velitis ea omnia, quae iam alias vel omnibus, vel singulis vestri Episcopalis Ordinis significavimus, vehementerque commendavimus, quoad Clericorum Seminaria ex providentissimis Concilii Tridentini praescriptis erigenda et moderanda.

Persuasissimum autem Nobis est, Vos, Venerabiles Fratres, pro spectata vestra religione, et episcopali zelo naviter esse defensuros alia Ecclesiae iura, quae nondum in Bavaria plene sunt recognita, et pro quibus Bavariae sacrorum Antistites in Frisingensi praecipue conventu suas protestationes emittere haud omiserunt. Ac propterea summopere probamus consilium a Vobis susceptum habendi quotannis inter Vos congressus. Id vero nullo modo impedire debet, quominus, Venerabiles Fratres, omnia conemini, ut quam primum, veluti Nostris in votis est, Provinciales Synodos ex Sacrorum Canonum praescripto concelebrare possitis, quemadmodum alii in Germania Sacrorum Antistites in suis ecclesiasticis provinciis cum summo animi Nostri gaudio, et suorum fidelium utilitate egerunt. Nihil certe Nobis gratius erit, quam in hac re omnem Vobis opem, auxiliumque ferre.

Denique pro certo habeatis velimus, peculiarem esse, qua Vos prosequimur, benevolentiam. Cuius quoque certissimum pignus accipite Apostolicam Benedictionem, quam ex intimo corde profectam Vobis ipsis, Venerabiles Fratres, cunctisque Clericis, Laicisque fidelibus cuiusque vestrum curae commissis peramanter impertimus.

Datum ex Arce Gandulphi die 18. Augusti Anno 1864. Pontificatus Nostri Anno Decimo nono.

Pius PP. IX.

Epistola Encyclica.

Venerabilibus Fratribus Gregorio Archiepiscopo Monacensi et Frisingensi, Michaeli Archiepiscopo Bambergensi, et Episcopis eorum Suffraganeis in Bavaria.

Pius PP. IX.

Venerabiles Fratres, Salutem et Apostolicam Benedictionem.

Summa quidem aegritudine affecti fuimus, ubi primum novimus, Venerabiles Fratres, istud regium Bavaricum Ministerium non solum vim adhibuisse ad claudendas theologicas scholas a Venerabili Fratre Nicolao Episcopo Spirensi in proprio Clericorum Seminario iure institutas, verum etiam eodem tempore denegasse Bavariae Sacrorum Antistitibus ius erigendi ac sub eorum iurisdictione habendi proprias scholas, et etiam illas, in quibus theologicae disciplinae traduntur [2]). Verum huiusmodi animi Nostri moerorem summopere lenierunt Vestrae Litterae mense Decembri superioris anni ad Nos datae. Ex eisdem enim maxima certe laetitia cognovimus, Vos, Venerabiles Fratres, concordissimis animis istum Bavariae Regem adiisse [3]), eique omni rationum pondere ac debita observantia exposuisse unanimem Vestram consensionem in iis, quae idem Spirensis Antistes egit ad tuendum ius vel in ipsa Conventione inter hanc Apostolicam Sedem et Bavariae Regem Illustrem iam inde ab anno 1817 inita sancitum quoad Cleri institutionem educationemque, et appellasse etiam Acta a Bavaricis Sacrorum Antistitibus tum mense Octobri anni 1850 tum mense Maio anni 1853 habita. Atque eisdem Vestris Litteris efflagitastis, ut penes Bavaricum Gubernium instare velimus, quo commemorata Conventio perfectae exsecutioni mandetur, ac plane recognoscatur et servetur proprium innatumque Ecclesiae et Episco-

---

[1]) *Huc ref.* §. II. *Syllabi.* [2]) *Huc ref. prop.* 33, 45, 46.
[3]) Mense Decembri 1864.

porum ius, ex cuius vi Clericorum Seminaria liberae eorumdem Episcoporum auctoritati ac iurisdictioni subiecta esse omnino debent. Postulastis quoque, ut Vobis significare vellemus, quae agendi ratio a Vobis sit habenda, ut, quantum in Vobis est, tueri possitis sacra illa iura, sine quibus minime valetis exercere episcopalem Vestram missionem et Ecclesiae leges secundum divinum mandatum.

Equidem haud possumus, quin maximas meritasque laudes Vobis tribuamus, Venerabiles Fratres, ac simul ex animo vehementer gratulemur, quod in tanti momenti negotio Ecclesiae iura tutari ac Nos consulere gloriati estis. Nos itaque post accuratum huius gravissimae sane rei examen haud omisimus apud istud Regium Gubernium expostulare, ut certum propriumque Ecclesiae et Episcoporum ius integrum inviolatumque servetur, ac plane excludatur arbitraria interpretatio ab eodem Gubernio attributa Articulo quinto [1]) commemoratae Conventionis, ut eiusdem Articuli dispositiones coangustentur, et intelligantur de illis dumtaxat Seminariis, quae clericalia appellantur, quaeque statuta sunt ad ecclesiasticos viros unius tantum anni spatio excolendos aliquibus disciplinis pro sacro ministerio actu obeundo, postquam ipsi theologicarum rerum studia absolverint in superioribus scholis, quae in publicis Regni Institutis exsistunt.

Et sane negari non potest, quin magisterium laedatur et auctoritas a Christo Domino Ecclesiae eiusque Episcopis tributa, eamdem Ecclesiam et Sacrorum Antistites pleno et omnino libero iure pollere educandi instituendique Clerum ad canonicarum sanctionum normam, per quem et salutaris Evangelii doctrina est servanda et propaganda, et sacrum ministerium ad animarum salutem exercendum. Atque huiusmodi ius Episcoporum obligationibus respondens ita ad ipsos natura pertinet, eorumque officiis inhaeret, ut nullo modo derivari possit a qualibet civilis auctoritatis concessione [2]), vel a quacumque Conventione cum Ecclesia inita ab eadem civili auctoritate. Etsi enim huiusmodi Conventiones possint interdum esse necessariae et opportunae ad eiusdem iuris exercitium pro rerum temporumque adiunctis tuendum ac facilius reddendum, tamen nequeunt unquam ius idem ita tollere aut circumscribere, ut Episcopi illius exercitio priventur in iis, quae ad eius naturam pertinent, quaeque Episcopis ab universalibus Ecclesiae legibus et communi canonico iure iniunguntur. Et quidem haec Apostolica Sedes in Conventione cum Bavariae Rege ineunda non poterat non tueri huiusmodi nativum Episcoporum officii proprium ius quoad Cleri institutionem. Atque eadem Sedes cum in illa Conventione tractanda semper senserit ac declaraverit, Clericorum in Bavaria Seminaria ad Concilii Tridentini normam [3]) omnino esse erigenda et constituenda, tum nullo modo admittere unquam potest quinti eiusdem Conventionis Articuli interpretationem, qua Bavariae Episcopi vel privarentur proprii officii iure, quod ad episcopale ministerium natura pertinet et alienari non potest, atque vigens ante quamlibet Conventionem plane liberum est; vel eiusdem iuris exercitium ita circumscriberetur, ut iidem Episcopi impedirentur, quominus proprias in suis Seminariis habere possent scholas, etiam de sacris theologicisque disciplinis.

Itaque, Venerabiles Fratres, haec Apostolica Sedes dum apud istud Regium Gubernium debitas fecit expostulationes, haud praetermisit eidem

---

[1]) Cuius verba sunt: „Sua singulis dioecesibus Seminaria Episcopalia conserventur, et dotatione congrua in bonis fundisque stabilibus provideantur; in iis autem dioecesibus, in quibus desunt, sine mora cum eadem pariter dotatione in bonis fundisque stabilibus fundentur. — In Seminariis autem admittentur atque ad normam sacri Concilii Tridentini efformabuntur atque instituentur adolescentes, quos Archiepiscopi et Episcopi pro necessitate vel utilitate dioecesium in iis recipiendos iudicaverint. Horum Seminariorum ordinatio, doctrina, gubernatio et administratio Archiepiscoporum et Episcoporum auctoritati pleno liberoque iure subiectae erunt iuxta formas canonicas. — Rectores quoque et professores Seminariorum ab Archiepiscopis et Episcopis nominabuntur, et quotiescumque necessarium aut utile ab ipsis iudicabitur, removebuntur. — Cum Episcopis incumbat fidei ac morum doctrinae invigilare, in huius officii exercitio etiam circa scholas publicas nullo modo impedientur."

[2]) *Huc ref. prop.* 21. [3]) Sess. XXIII. cap. 18. de Reform

Gubernio clare aperteque declarare, Venerabilem Fratrem Spirensium Episcopum plenum habuisse ius in ipsa Conventione statutum, erigendi in suo Seminario theologicas scholas et ab ipso Gubernio postulandi, ut nullo prorsus modo eiusdem iuris exercitium praepediretur. Nec eidem Episcopo haec Sancta Sedes permittere poterat, ut contentus esse vellet theologicis scholis, quas Gubernium in Spirensis Civitatis Lyceo erigere proposuerat. Etenim eadem Sedes haud potest recognoscere, per hanc scholarum erectionem a Gubernio impleri omnes obligationes, quibus se in Conventione obstrinxit, aut eiusmodi scholas, quae ab eodem Gubernio diriguntur ac pendent, posse in illarum scholarum locum sufficì, quae ex Ecclesiae legibus ac propria Cleri institutionis educationisque natura et indole debent cum Seminariis esse coniunctae, et una cum illis Episcoporum vigilantiae, auctoritati et iurisdictioni subiectare.

Vos autem haud ignoratis, Venerabiles Fratres, hanc Apostolicam Sedem, quemadmodum felicis recordationis Pius VII. Praedecessor Noster clare declaravit Principibus, in quorum territoriis fuit constituta Ecclesiastica Superioris Rheni Provincia, nunquam probasse nec approbare posse veluti consentanea Concilii Tridentini praescriptis illa sic dicta Clericalia Seminaria, quae in Germania usu erant, quaeque in eadem Germania viguerunt in rerum temporumque adiunctis plane diversis ab illis, in quibus Ecclesiae ac singulae Dioeceses nunc versantur. Quocirca haec Sancta Sedes nunquam destitit instare, ut vera ac perfecta Seminaria ad Concilii Tridentini normam erigerentur, ac tum Nostri Decessores tum Nos ipsi nunquam omisimus Bavariae Episcopos vehementer hortari, ut curas omnes cogitationesque conferrent, quo propriae Dioeceses iis frui possent bonis, quae sapientissimi Tridentinae Synodi Patres prae oculis habuere praescribentes, ut Clericorum Seminaria constituerentur, ad modum et formam ab ipsis tam provide, tamque sapienter praescriptam.

Ex hisce omnibus, quae Vobis significamus, Venerabiles Fratres, vel facile intelligitis, quae norma, quaeque agendi ratio a Vobis habenda sit, ut plane liberum tuemini exercitium iuris, quod ex Vestri episcopalis officii vi et ex communi Ecclesiae iure ad Vos pertinet, et quod in ipsa Conventione fuit sancitum. Dum vero nihil dubitamus, quin Vos, Venerabiles Fratres, pro eximia Vestra sapientia et episcopali sollicitudine cum hisce sententiis ac principiis expositis unanimes convenire et ea una cum hac Apostolica Sede strenue propugnare velitis, maiore, quo possumus, studio Vos etiam atque etiam denuo hortamur et excitamus, ut opportuna omnia suscipiatis consilia tum ad obtinendum quod Bavariae Antistites per commentarium mensis Octobris anno 1850 petendum [1]) existimarunt, tum ad proprias in Vestris Seminariis scholas erigendas. Etenim apprime nostis, quantis damnis quantisque periculis obnoxii sint, qui ecclesiasticae militiae nomen dare cupientes studiorum curriculum agunt in Institutis, quae plus minusque ab Episcoporum vigilantia et auctoritate eximuntur [2]). Atque etiam optime agnoscitis, quam vehementer Ecclesiae intersit, hisce praesertim luctuosissimis temporibus, ut Cleri institutio cum pia ac vera ecclesiastica eiusdem Cleri educatione intime coniungatur. Namque omnino oportet, et Clerum sacrarum praecipue disciplinarum scientia ex intaminatis catholicae doctrinae fontibus hausta accuratissime imbui, et uno eodemque tempore ad pietatem et omnes virtutes, quae ecclesiasticos viros plane decent, sedulo formari, quo propriis Episcopis in vinea Domini excolenda auxiliariam utilemque operam navare, et christiano populo virtutum omnium exempla praebere, ac in animarum salutem procurandam incumbere, et nefarios adversariorum errores refellere, conatusque reprimere valeant.

Interim vero ad amovendas difficultates, quae possent obsistere tum exercitio episcopalis Vestri iuris, de quo loquuti sumus, tum plenae executioni quinti Conventionis Articuli, scitote, Nos haud omisisse, Regium istud excitare Gubernium, ut iuxta XVII. eiusdem Conventionis Articulum [3]) velit

---

[1]) A Rege et Gubernio. [2]) *Cf. prop.* 45—48.

[3]) In quo haec statuuntur: „Cetera quae ad res et personas ecclesiasticas spectant, quorum nulla in his articulis expressa facta est mentio, dirigentur omnia et administrabuntur iuxta doctrinam Ecclesiae, eiusque vigentem et approbatam disci-

Nobiscum conferre consilia et res amice componere. Nobis autem curae erit. Vos de omnibus certiores facere. Ne desinatis mutuam inter Vos animorum et consiliorum concordiam quotidie magis fovere, ac secundum ea, quae hisce Litteris Vobis manifestavimus, Vestram omnem operam intentissimo studio indesinenter impendere in tanti momenti negotio, ut catholica Ecclesia maiora in Bavaria incrementa suscipiat, ac magis in dies prospere feliciterque vigeat et efflorescat.

Demum caelestium omnium munerum auspicem ac praecipuae Nostrae in Vos benevolentiae pignus Apostolicam Benedictionem intimo cordis affectu Vobis ipsis, Venerabiles Fratres, cunctisque Clericis Laicisque fidelibus vigilantiae Vestrae commissis peramanter impertimus.

Datum Romae apud Sanctum Petrum die 23. Martii anno 1865. Pontificatus Nostri Anno Decimonono.

Pius PP. IX.

Ex Allocutione

habita in consistorio secreto die XXVII. martii anni MDCCCLXV.

quae incipit „Omnium Ecclesiarum cura [1]."

Venerabiles Fratres.

. . . . Quamquam acerbissimum Nobis attulerint moerorem tristissimae sane res, quae in Mexicano Imperio recens evenerunt praeter omnem opinionem, exspectationemque Nostram, et filialis observantiae significationes Nobis a Carissimo in Christo Filio Nostro Maximiliano Mexici Imperatore variis temporibus exhibitas, tamen de eisdem rebus in praesentia sermonem habere minime existimamus. Ea enim spe sustentamur fore, ut idem Imperator proprii officii, bonique memor, ac serio considerans, catholicam religionem, eiusque salutarem doctrinam Imperiorum felicitati, stabilitatique, et temporariae quoque populorum prosperitati, ac tranquillitati maxime conducere [2]), velit a via misere inita pedem referre, et iustissimis Nostris desideriis, ac postulationibus obsequi, et illius catholicae nationis votis, ac reclamationibus satisfacere, et in suo Imperio gravissimas Ecclesiae reparare ruinas, eiusque veneranda iura, libertatem, Sacrosque Antistites, Ministros, et Instituta tueri, ac singularem cum Episcopis praesertim concordiam servare, quemadmodum religio, ac iustitia omnino postulat, et catholicum Principem plane decet.

At nullo modo temperare Nobis possumus, quin hac etiam occasione in amplissimo vestro consessu meritas summasque laudes tribuamus Venerabilibus Fratribus catholici orbis Sacrorum Antistitibus, qui in tanta contra divinam nostram religionem coniuratione, tantaque multorum hominum depravatione, luculentissimam Nobis solatii, gaudii, et consolationis causam quotidie magis suppeditant inter gravissimas, quibus affligimur, acerbitates. Siquidem iidem Venerabiles Fratres Nobis, et huic Petri Cathedrae omnium Ecclesiarum matri et magistrae miro sane amore et obsequio ex animo obstricti, nullisque deterriti periculis, aerumnis, et omni humano respectu posthabito, planeque neglectis iniustis decretis a civili auctoritate contra Ecclesiam editis, catholicam veritatem, et unitatem, ac supremam Nostram, et Ecclesiae, atque huius Apostolicae Sedis potestatem, auctoritatem, libertatemque, et iura qua voce, qua scriptis animo invicto tutari, ac vindicare

---

plinam. Si vero in posterum supervenerit difficultas, Sanctitas Sua et Regia Maiestas secum conferre et rem amice componere sibi reservant."

[1]) Pontifex primo novum Graeco-Melchitis Patriarcham praeficit, antecessoris, quem ob insignia merita laudat, abdicatione post iteratas eius postulationes accepta; deinde Maximiliani II. Bavariae Regis, anno 1864 vita functi, laudes dicit, solemnesque pro eodem exequias in Pontificio Sacello celebrandas enunciat; tum vero ad ea, quae supra, verba facienda progreditur.

[2]) *Huc ref. prop.* 40.

summopere gloriantur, ac simul recentissimis etiam suis Litteris tum ad Nos, tum ad fideles eorum curae commissos datis laetantur palam publiceque ea omnia reiicere ac damnare, quae a Nobis damnantur, neque omittunt sacerdotali robore obsistere nefariis inimicorum hominum consiliis, conatibusque, ac fideles sibi traditos sana doctrina imbuere, et ad salutis semitas perducere. Quo iustissimarum laudum praeconio in primis dignissimi sunt Venerabiles Fratres Italiae Sacrorum Antistites. Etenim ipsi, quamvis gravioribus adversantium iniuriis, et insectationibus obnoxii, omnibusque modis exagitati, tamen ministerium suum strenue implentes nunquam destiterunt, nec desinunt singulari animorum consensione episcopalem attollere vocem, ac vehementer reclamare, et protestari contra singulas reprobandas, iniustissimasque leges a Subalpino Gubernio adversus Ecclesiam, eiusque sacra Instituta, Ministros, ac iura latas, et adversus innumeros fere ac prorsus sacrilegos ausus ab eodem Gubernio admissos. Atque iidem Italiae Episcopi admirabili sane virtute et constantia pro Christo, eiusque Ecclesia fortiter dimicantes, ac de proprii gregis salute solliciti exilium etiam, et carcerem, et aspera quaeque tolerare non pavent, illustria Apostolorum vestigia sectantes, qui ibant gaudentes a conspectu concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine Jesu contumeliam pati [1]). Quapropter dum gravissimos eorumdem Venerabilium Fratrum angores ex corde dolemus, eorumque passiones Nostras proprias arbitramur, Nostrasque lacrymas cum eorum lacrymis commiscemus, humillimas amantissimo misericordiarum Patri, ac Deo totius consolationis agimus gratias, quod videamus singulari divinae suae gratiae auxilio catholicos Episcopos Nobis, et huic Sanctae Sedi addictissimos, et fidei spiritu vehementer vigere, et pro Ecclesiae suae sanctae defensione viriliter pugnare.

Vos interim, Venerabiles Fratres, in tanta temporum asperitate, in tanto animarum discrimine, pergite pro egregia vestra religione ferventissimas una Nobiscum Deo sine intermissione adhibere preces, ut hanc Apostolicam Sedem tot iniuriis divexatam, Ecclesiam tot vulneribus laceram, et christianam, civilemque rempublicam tot calamitatibus afflictam, omnipotenti sua virtute adiuvet et consoletur, utque divinae suae gratiae, et misericordiae divitias super omnes propitius effundens, efficiat, ut omnes populi, gentes, nationes Ipsum, et quem misit, Unigenitum Filium Suum Dominum Nostrum Jesum Christum agnoscant, diligant, vereantur, collaudent, et omnia mandata Eius diligenter servantes eam instent viam, quae ducit ad vitam.

---

[1]) Act. Apostol. V. 41.

INDICES SYNOPTICI.

Errores in Epistola Encyclica „*Quanta cura*"
d. d. 8. Dec. 1864 proscripti,
ad paragraphos Syllabi redacti.

Ad §. V. Errores de Ecclesia eiusque iuribus.

I. Ecclesiastica potestas non est iure divino distincta et independens a potestate civili; neque eiusmodi distinctio et independentia servari potest, quin ab Ecclesia invadantur et usurpentur essentialia iura potestatis civilis.
Cf. prop. 19, 20, 39, 41, 42 *Syllabi.* *pag.* 4.

II. Ecclesiae leges non obligant in conscientia, nisi cum promulgantur a civili potestate.
Cf. prop. 20, 28, 39, 41, 42 *Syllabi.* *ibid.*

III. Acta et decreta Romanorum Pontificum ad Religionem et Ecclesiam spectantia indigent sanctione et approbatione, vel minimum assensu potestatis civilis.
Cf. prop. eaedem et 44 *Syllabi.* *ibid.*

IV. Constitutiones Apostolicae, quibus damnantur clandestinae societates, sive in eis exigatur, sive non exigatur iuramentum de secreto servando, earumque asseclae et fautores anathemate mulctantur, nullam habent vim in illis orbis regionibus, ubi eiusmodi aggregationes tolerantur a civili gubernio.
Cf. prop. 20, 24 *et* §. IV. *Syllabi.* *ibid.*

V. Illis Apostolicae Sedis iudiciis et decretis, quorum obiectum ad bonum generale Ecclesiae, eiusdem iura ac disciplinam spectare declaratur, dummodo fidei morumque dogmata non attingat, potest assensus et obedientia detrectari absque peccato, et absque ulla catholicae professionis iactura.
Cf. prop. 22, 11, 12 *Syllabi.* *ibid.*

VI. Ecclesia nihil debet decernere, quod obstringere possit fidelium conscientiam in ordine ad usum rerum temporalium.
Cf. prop. 24 *Syllabi.* *ibid.*

VII. Ecclesiae ius non competit, violatores legum suarum poenis temporalibus coercendi.
Cf. prop. 24 *Syllabi.* *ibid.*

VIII. Excommunicatio a Concilio Tridentino et Romanis Pontificibus lata in eos, qui iura, possessionesque Ecclesiae invadunt et usurpant, nititur confusione ordinis spiritualis, ordinisque civilis ac politici, ad mundanum dumtaxat bonum consequendum.
Cf. prop. 24, 26, 27 *et* §. IX. *Syllabi.* *ibid.*

IX. Religiosae familiae nullam habent legitimam existendi rationem.
Cf. prop. 53, 19, 30, 40 *Syllabi.* *pag.* 3.

Ad §. VI. Errores de societate civili tum in se, tum in suis ad Ecclesiam relationibus spectata.

X. Societas domestica seu familia totam suae existentiae rationem a iure dumtaxat civili mutuatur; proindeque ex lege tantum civili dimanant ac pendent iura omnia parentum in filios, cumprimis vero ius institutionis, educationisque curandae.
Cf. prop. 39, 45, 47, 48 Syllabi. *pag. 3.*

XI. Auferenda est civibus et Ecclesiae facultas, qua eleemosynas christianae caritatis causa palam erogare valeant; quum haec facultas optimae publicae oeconomiae principiis obsistat.
Cf. prop. 39, 40, 53 Syllabi. *ibid.*

XII. De medio tollenda est lex, qua certis aliquibus diebus opera servilia propter Dei cultum prohibentur, quum eiusmodi lex pariter optimae publicae oeconomiae principiis obsistat.
Cf. prop. 39, 40, 42, 55, 56, 19, 20 Syllabi. *ibid.*

XIII. Clerus, utpote vero, utilique scientiae et civilitatis progressui inimicus, ab omni iuventutis instituendae, educandaeque cura et officio est amovendus.
Cf. prop. 45, 47, 48 et § X. Syllabi. *pag. 4.*

XIV. Conforme est sacrae theologiae, iurisque publici principiis, bonorum proprietatem, quae ab ecclesiis, a familiis religiosis, aliisque locis piis possidentur, civili gubernio asserere et vindicare.
Cf. prop. 53, 26, 27 Syllabi. *ibid.*

Ad §. VII. Errores de Ethica naturali et christiana.

XV. Voluntas populi, publica, quam dicunt, opinione vel alia ratione manifestata, constituit supremam legem, ab omni divino humanoque iure solutam.
Cf. prop. 56, 57, 59, 60 Syllabi. *pag. 3.*

XVI. In ordine politico facta consummata, eo ipso quod consummata sunt, vim iuris habent.
Cf. prop. 59, 61, 58 Syllabi. *ibid.*

Ad §. X. Errores qui ad Liberalismum hodiernum referuntur.

XVII. Optima societatis publicae ratio, civilisque progressus omnino requirunt, ut humana societas constituatur et gubernetur nullo habito ad religionem respectu, ac si ea non existeret, vel saltem nullo facto veram inter falsasque religiones discrimine.
Cf. prop. 77, 78, 15, 40, 55 Syllabi. *pag. 2.*

XVIII. Optima est conditio societatis, in qua imperio non agnoscitur officium coercendi sancitis poenis violatores catholicae religionis, nisi quatenus pax publica postulet.
Cf. prop. 77, 79, 55 Syllabi. *ibid.*

XIX. Libertas conscientiae et cultuum est proprium cuiuscumque hominis ius, quod lege proclamari et asseri debet in omni recte constituta societate.
Cf. prop. 77, 78, 79, 15, 16, 40, 55 Syllabi. *ibid.*

XX. Jus civibus inest ad omnimodam libertatem, nulla vel ecclesiastica vel civili auctoritate coarctandam, quo suos conceptus quoscumque, sive voce, sive typis, sive alia ratione palam publiceque manifestare ac declarare valeant.
Cf. prop. 79, 10, 11, 12, 57, 63, 64 Syllabi. *ibid.*

Index et Summarium Actorum

iuxta paginarum seriem disposita.

Epistola Encyclica *Quanta cura.*

Acta Ss. D. N. Pii PP. IX.

ex quibus excerptus est Syllabus.

Index chronologicus Actorum.

Appendix.

Index alphabeticus Actorum.

Appendix.

Index Actorum

ex quibus in Notis nonnulla decerpuntur.

Series chronologica.

Series alphabetica.

Index Auctorum,

quorum scripta prohibentur.

Index Regnorum seu Terrarum

de quibus in Actis sermo fit, ut Ecclesiae conditio in iisdem exponatur.

Index rerum praecipuarum,

quae in his Apostolicae Sedis Actis aperto sermone tractantur.

Nota. Non indicantur heic errores et doctrinae vel facta cum eisdem connexa, aut veritates illis oppositae, quippe quae omnia in Syllabo (pag. 9—16, et I, II) ordine satis obvio disposita reperiuntur, et etiam in Indicibus Auctorum et Regnorum breviter attinguntur. Sunt tamen praeter ea alia quoque observatu digna, quae in sequentibus indicata invenies.

Index paginarum,

ubi errores in Syllabo descripti notantur et refelluntur.

Numeri latini propositionum in Syllabo descriptarum seriem, arabici vero paginas indicant.

§. VIII. Errores de matrimonio christiano. — 164.

§. IX. Errores de civili Romani Pontificis principatu.

§. X. Errores qui ad Liberalismum hodiernum referuntur. — 121.

CONSPECTUS LIBRI.

Imprimatur.

Ratisbonae die 13. Maii 1865.

I. Mich. Reger,
Vicarius in Spiritualibus Generalis.

Horae Diurnae Breviarii Romani etc. Cum additamentis novissimis in 18°. Cum Approbatione Ordinarii.

Roth- und Schwarz. Deutliche Schrift. fl. kr. — Thlr. ngr.
Ausgabe I Velin-Papier 1 21 — — 27
„ II „ „ mit Einem Stahlstich...

Zur Bequem... benöthigten F...

Rouge et noir. Grands caractères. Frs.
No. 1. Papier vélin 4,00
„ 2. „ „ avec une belle gravure sur acier 4,50
...aires aux différents

Missale ... tamenti...

...tio cum additamentis ... n. Frs.

Ausgabe I[a]) ... broché 9,00
„ I[b]) ... un magni... broché 11,00
„ II[a]) ge... un magni... es de page net 16,00
„ II[b]) u... Ei... un magni... es de page, t. color. net 22,50

Nro. 1 in c... Relief...
„ 2 dessg...
„ 3 in br...
„ 4 „ r...

Au Propriet... uge et noir:

Chile ... *ima* Frs. n. 0,50 „
Cöln ... *lexique* 0,50 „
England ... *ologne, Suède, Russie* 1,00 „
Irland ... *ortugal et Bresil* 0,50 „
Lima ... *uremonde* 0,50 „
Mexico ... *avoie* 0,50 „
... *Utrecht* 0,24 „

Nach de... druckt und... und Additam... haft verbess... neuere und... eingeschalte... dieser Zusa... zug der vo... Länder und... das kleiner... hier sorgfä... mit dem d... tensatz all... den Præfat... Privatgebra... auf Reisen...

...est sans contredit ...ution typographi... ...actères très lisib... ...nplète que toutes ...ien n'a été négligé ...ndre l'usage com...

...l'«Index alphabe... ...ium festorum pro ...voir la supériorité

...s de France, de ...sse, des États- ...des Rédempto... ...tes, ainsi que les ...t décrétées y sont

Officiu... in Cœ... ...Feria Quinta ...arium.

Roth- und ... 3 Frs.
Dasselbe ... vignettes
und Vign... ...s net 10 Frs.

Officiu... Cum A... ...riac V...

Roth- und Schwarzdruck in 12°. 15 kr. — $4\frac{1}{2}$ ngr.
Dasselbe in 4°. Roth- und Schwarz 15 kr. — $4\frac{1}{2}$ ngr.
Dasselbe in 4°. Roth- und Schwarz für die 4 Theile des Breviers 30 kr. — 10 ngr.

Rouge et noir ...
Le même, in 4°. Rouge ...
Le même, in 4°. Rouge ... noir, divisé en 4 ...

Preces ante et post Missam dicendae pro opportunitate Sacerdotis. Cum Approbatione Ordinarii.

Roth- und Schwarzdruck in 4°. 18 kr. — 5 ngr.
Dasselbe colorirt 1 fl. 12 kr. — 21 ngr.
Diese „Preces", sowie das „Officium Hebdomadae Sanctae" sind aus dem Quartbrevier extra abgedruckt.

Rouge et noir in 4°. 80 cent.
Le même, colorié net 3 Frs.
Ces Oraisons ainsi que l'Office de la Semaine Sainte in 4° sont extraits du Bréviaire in 4°.

Ascensione mentis in Deum (de) per scalas rerum creatarum; auct. Card. Bellarmino. 18°. 30 kr. — 10 ngr. — 1,60

Biblia Sacra, Novum Testamentum Vulgatae editionis juxta exemplar Vaticanum. Cum approb. Ord. 8°. 30 kr. — 10 ngr. — 1,60

Bibliographia dogmatica compendii dogmatices usui pernecessaria; collecta et edita a F. W. Goldwitzer. 8°. 36 kr. 12 ngr. — 1,80

Commentarius literalis **in Genesin**; auct. Fr. de Paula Schrank. P. Ord. S. Bened., Th. et Ph. Dr. 8°. 2 fl. — 1 Thlr. 10 ngr. — 8,00

Compendium dogmatum christiano-catholicorum systematicum: edidit F. W. Goldwitzer. 8°. 1 fl. 12 kr. — 21 ngr. net. 3,00

Confessarius pro **ætate juvenili**; auct. G. M. Wittmann, Episcop. 12°. 15 kr. 5 ngr. — 0,75

— Le même. Troisième édition en latin et en allemand, avec le portrait de l'auteur. Revisée et enrichie d'annotations. 12°. 30 kr. — 10 ngr. — 1,50

Divini amoris scintillulae, seu preculae admodum piae, quibus anima fidelis in vitae sanctitate et Dei amore plurimum crescere confirmarique potuit etc. Ex operibus piissimi Ludovici Blosii, Laetiensis abbatis. 18°. 45 kr. — 15 ngr. — 1,80

Examen ad usum **cleri** in gratiam praecipue sacerdotum sacra exercitia obeuntium. Concinnavit J. Deharbe, S. J. Editio altera, paulo auctior. 12°. 24 kr. 7½ ngr. — 1,40

Gemitu columbae (de), sive de bono Lacrymarum; auct. card. Bellarmino, 18°. 48 kr. — 15 ngr. — 2,00

Hymnus S. Casimiri ad beatam Mariam semper virginem deiparam multiplici lingua nunc primo impressus et quidem latina archetypi versionibus italica, hispanica, gallica, poloniaca, hungarica, graeca et germanica. Cum horologio mariano quatuordecim linguis impressa, additis melodiis pro hymno et horolog. mar., curante Doct. D. Mettenleiter. 8°. 24 kr. — 7½ ngr. — 1,25

Idea Biblica Ecclesiae Dei; delineavit Fr. Oberthur, Dr. Th. 6 vol. 8°. 3 fl. — 2 Thlr. — 10,00
Chaque vol. séparément 1 fl. — 20 ngr. 2,00

Imago Virtutum Rob. Card. Bellarmini, S. J., a Marcello Cervino ejus Nepote adumbrata et Gregorio XV. Pont. Opt. Max. 18°. 15 kr. — 5 ngr. — 0,75

Imitatione Christi (de) libri quatuor, multiplici lingua nunc primo impressi et quidem latina archetypi interpretationibus italica, hispanica, gallica, germanica, anglica, graeca. Cum notis et variis lectionibus curante J. B. Weigl, canon. et officiali. Cum icone chalybi incisa. 8°. 4 fl. — 2 Thl. 20 ngr. — 10,00
Le même. Papier vélin. 5 fl. — 3 Thlr. 10 ngr. — 14,00

Makrizii, Taki-eddini, historia Coptorum Christianorum in Aegypto. Arabice edita et in linguam latinam translata ab Dr. Henr. Jos. Wetzer. 8°. 3 fl. — 2 Thlr. — 8,00

Meditationes, Soliloquia et **Manuale** Div. Aur. Augustini, episcop. Collatione manu scriptorum exemplarium emendata et annotatis passim sacrae scripturae allegationibus aucta. Cum vita et effigii S. autoris. 18°. 48 kr. — 15 ngr. — 1,40

Meditationes de praecipuis fidei mysteriis ab usum Clericorum accommodatae, et accurata materiae distributione per modum concionis ad praedicandum Dei verbum perutiles; auct. J. Mich. Kroust, S. J. 5 vol. Vitam auctoris adumbravit et praefatus est J. Bapt. Weigl. 12°. 5 fl. — 3 Thlr. 10 ngr. — 10,80

Psalmorum liber; auct. de Barth. J. N. Reg. Bav. consiliario eccles. et decanus. Approuvé par Mgr. l'Evêque de Ratisbonne. 8°. 18 kr. — 6 ngr. — 1,00

Testamentum novum, graece et **latine.** Textum graecum recognovit et vulgatam latinam Clementis VIII jussu editam addidit Fr. H. Reithmayr, SS. Theol. doct. et prof. 8°. 2 fl. 6 kr. — 1 Thlr. 10 ngr. — 6,00

Theologia naturalis, seu liber creaturarum Raimundi de Sabunde, ad optimarum editionum fidem denuo recognitus. 12°. 3 fl. 2 Thlr. — 8,00

Theologicae institutiones D. Mariani Cl. Dobmayer; in compendium redactae ab Th. Salomon, theol. doct. Editio II. 2 vol. 8°. 2 fl. 42 kr. — 1 Thlr. 18 ngr. — 8,00

Thesaurus precum ac Meditationum atque variorum Instructionum Exercitationumque Spiritualium. Ex probatis auctoribus collectus. Opera P. P. Societatis Jesu. In usum omnis conditionis hominum. Novam et auctiorem editionem. 2 vol. 18°. 1 fl. 12 kr. — 21 ngr. — 3,60

Vita Div. Aur. Augustini, Epis. hipponensis, auct. incerto. Ex antiquo codice edidit M. Sintzel. Cum effigie S. Augustini. 18°. 12 kr. — 4 ngr. — 0,75